

SCHUINE TEKSTEN

Joris Denoo

- 01 Handen omhoog!
- 02 De hee en de haa
- 03 Paus
- 04 Marjetje Sovjetje
- 05 VV's
- 06 Bring in the kloons
- 07 Eet God vet?
- 08 Dop
- 09 Chief-Inspector
- 10 Tijd zat
- 11 Paaps of Turks
- 12 Snooker
- 13 Gezwommen hond
- 14 Kroniek
- 15 Dof maar duidelæk
- 16 The west, the best
- 17 Prior Tante Pos
- 18 Punt.be
- 19 Vaart wel
- 20 De burgers van Darlingen
- 21 Bad pritt
- 22 Terugblik
- 23 Bewijsbegeerte
- 24 Niets
- 25 Werkzaamheden
- 26 De spiegel
- 27 Klinkende munt
- 28 Schreeuwlelijkerds
- 29 Reis
- 30 Roodkopje
- 31 Hersenhoos
- 32 Lot
- 33 Koeiemorgen
- 34 Cocoon
- 35 Pudding
- 36 Vensterman
- 37 De kwien en de paap
- 38 Opstel
- 39 Theater
- 40 Q?
- 41 Eeuwige vergunning
- 42 Winkellellende
- 43 Wir haben es nicht gezapt
- 44 CC
- 45 Hooi
- 46 Dolen door symbolen

47 Upperdog
48 Choco
49 D'77
50 Van de prins geen kwaad
51 Zak
52 Bot
53 Zomer
54 Bedrog
55 West-Vlaamse wouden
56 Geen kik
57 De onbekende dichter
58 De Guldenkolenslag
59 Zomerkiekje
60 Thuisreis
61 Kieken
62 Gewei
63 Coup de mémoire
64 Rozemarijke
65 Zomer in de stad
66 Zijne Doorlichtigheid
67 Godendrank
68 Onder indianen
69 Verloren Vlaams
70 Sporen
71 Een grappige god
72 Weps
73 Assepoes' dagboek
74 Kaap Kont
75 Zomer in Amerika
76 Oudgedienden & Stiefzusjes
77 Kort-Kort-Lang
78 Krantenpraat
79 Letteren
80 Geen mosselen
81 Spin
82 Record
83 Een kacheltje op de markt
84 Lawine
85 Crime de la crime
86 Stik
87 Bos
88 Voor de ziel van het kind
89 Mirakel
90 De Brabançonnettes
91 Flater
92 Beeld & Woord
93 Wijs & Grijs
94 Dichter in Darlingen
95 Het anciauvisme

96 Op je tellen passen
97 Een goed gevoel
98 Altijdwitte kerst
99 Oud nieuws
100 Straat
101 Roeselare blues
102 Hebben
103 Stenen
104 Perte totale
105 Elverdinge-file
106 Mooie woorden
107 Vraagstaart
108 Alle regen van de kleurenboog
109 Verre westen
110 Gezeid is gezeid
111 Paaseierensmelting
112 Rechtspraak
113 Boeftie, Gedaantie & Pepelaar
114 De catering-collectie
115 Garnaal
116 Vragen aan een engel
117 Opiniepeiling
118 Rog
119 Niespijn
120 Quo Vadis?
121 Appelschudder
122 Frambozen in melk
123 Heb je gedronken misschien?
124 Moet het november zijn voor Mozart?
125 Hartstuk
126 Kerstmisdaad
127 Volg je nog?
128 De Q van Proust
129 Sollicitatie
130 Lolbroek
131 Het Faerøer-eilandengevoel
132 Vogelvlucht
133 Leven op Mars
134 Mag ik overvaren?
135 De weg vragen
136 Café De Diepe Gedachte
137 Hotel Milan, Parijs, november 1938
138 Leugendetector
139 Automatische piloot
140 Ouden van dagen
141 Violkist
142 Dagboek van een dief
143 Ongerijmd
144 Het woeden van de wereld
145 Appartemensen

146 Uit de kunst
147 Iets anders
148 Cliché
149 Fakir
150 Verzamelwoedend
151 Eerste hulp in gevallen
152 Opinie
153 Verleiden
154 Gastronomen
155 Nicotine
156 Kreeft
157 Design
158 Mijn politiek programma
159 Kip ik heb je / Chicken Surprise
160 Coureur local
161 Carrière
162 Hondenleven
163 EVBO
164 De oude man en het internet
165 Rijm
166 Mijn mooiste woorden
167 Met alle Chinezen
168 Wiskunst
169 Jinx
170 50 vragen
171 Pikant
172 Mens
173 Merk
174 Wei-gevoel
175 Zo fout als wat
176 Onafhankelijkheid
177 Bijna
178 De landbouw vermoord!
179 Erger
180 Monumenten
181 Liefhebber
182 Claus
183 Grijs
184 Een zwaluw
185 Loteling
186 Say cheese
187 Questionnaire
188 De zwarte zwaan
189 Van die dagen
190 De goede man
191 Bsprn
192 Onder de zon
193 Taalkunde
194 Letters & Letteren
195 Arno

196 TV
197 Bijsluiter
198 Wie A zegt
199 Kranig/Hair
200 Stuk
201 Regen
202 Affiche
203 Kap
204 Doppedrop
205 Volksverlakkerij
206 Konijn met zuurpruim
207 Opsporingsbericht
208 Een reus
209 Wolf
210 De kus
211 Twee tijgereieren
212 Mobiliteit
213 Podiumbeest
214 De erwt
215 Ruim
216 Animatietype
217 Perspest
218 Tovenaar
219 Curriculum Vitae
220 Een bod op God
221 Zappa
222 Sprook
223 Veldinterview
224 Mijn meesters
225 België
226 Een stuk
227 Vreemde man
228 Kopie-Kopie
229 Frietpeace
230 Undercover (hair)
231 Nachtraven
232 Collateral
233 Smoke
234 Poirot
235 Duimen maar
236 Zomer 11
237 Huid en haar
238 In de put
239 Kloon
240 Het jaar elf
241 Mom
242 Weg
243 Ruis
244 Rood licht
245 Speeltijden

246 Gezondheid
247 Kiespijn
248 Repetitieruis
249 'Het' gezin
250 Eindelijk
251 WJZBJZ
252 A la recherche
253 Geschoold
254 Kwaak
255 Men spele...
256 Eppers en engelen
257 Vederlands
258 Acteur
259 Water
260 Getetter & getoeter
261 Een photo
262 Monoloog van de kok
263 Ik zou u schrijven
264 Gestopt
265 Appartemens
266 Mager Heineken
267 Frinch fraais
268 Melk?
269 Jos, Joste, Gejost
270 Lijstjes
271 Hairbag
272 Figuur
273 Communicatie
274 Schaakstuk
275 Kloon
276 Een aardig ding
277 Stommeling
278 Geloof
279 Geknipt
280 Geheim
281 Het varkensei
282 Leffaards
283 Netwerk
284 Pruisische Perestrojka
285 Acoliet
286 God?
287 Hop paardje hop!
288 Lam Gods
289 Westlof
290 De Boekenkrijg
291 Hatsjie Hatsjoem Hatsjernobil
292 Bermkip
293 Vurige meisjes
294 De Felle

295 Mundial
296 Saint-Amour
297 Ouders van nu
298 Houten koppen
299 Echte fictie
300 www.zot.com.bébé
301 Wereldsmart
302 Alle regen van de kleurenboog
303 Café in Vlaanderen
304 Alfa
305 Vijgen voor Pasen
306 Als de rook om je hoofd is verdwenen
307 Signeergesprek
308 Men
309 Perte totale
310 Roland
311 Etaoin shrdlu
312 Het geheim van Erwin Proot
313 Dialoog die te denken geeft
314 Roeping
315 Hondenleven
316 Hongerije
317 Wind
318 Poldercrimi
319 Leven met de Bom (m/v/x)
320 Borstelsnor
321 Hair
322 Curieusneus
323 Zwart gat
324 Een avond in Vlaanderen
325 Eerlijke vlinder
326 BW-V
327 Kuur
328 Gillers
329 Korte biografie van een heilige leerling
330 Een klokvast drama
331 Heer Wind
332 Hondtekening
333 Dahl-uren
334 Prijs
335 Oude liefde rust zacht
336 Kiek!

HANDEN OMHOOG!

Geld bestaat niet. Het is uit de lucht gegrepen. Iedereen ontkent het bestaan ervan. Zo worden bij elke overval de handen symbolisch omhoog geheven. Overal ter wereld. Geld heeft wel een kleur: die van de spijt waarmee afgedokt en de gretigheid waarmee ontvangen wordt. Slijmgroen dus, en gespikkeld. Geld wil altijd het huis uit. Overal langs de weg staan vriendelijke wisselagenten. Ze wrijven zich in de handen en tuiten hun lippen. Hun gelach wordt door anderen betaald. Dieren hebben geen geld. Geld onderscheidt de mens van het dier en de onmens van de mens. Daarom ook kunnen baby's geen dieren worden genoemd: van soms in de baarmoeder al hebben ze een spaarrekeningetje. Is geld dus belangrijk? Ja hoor, anders ben je een beest. Geld moet circuleren zoals op de renbaan of de achtbaan. Geld zou vlugger de ronde moeten doen. Iedereen wil het aan zijn neus voorbij zien gaan. Vroeger blonk alles. Wie geld had, bleef geld hebben. Wie er geen had, kon er aan geen geraken. Nu is er overal beweeglijkheid. Piepjonge ondernemers in te ruime apenpakjes in te grote fauteuils zitten zelden stil. Geld zweeft tussen hart en kont, zoals de doodskist van Mohammed tussen hemel en aarde. Geld plant zichzelf voort, in dezelfde families. Niet erg gezond is dat. Je krijgt er ezelen van, en een zeer wazige blik. Geld is dubbelzinnig. 'Iets aan te geven?' vroeg de douanier aan de zondagsschilder op terugreis van een buitenlandje. 'Iets van onschatbare waarde,' antwoordde de schilder. Prompt werd het wagentje van de arme konterfeiter naar de pechstrook geloodst. Neem nu Van Gogh, de beste langetermijnbelegger aller tijden: vrijwel de enige Hollander voor wie geld geen rol speelde. Of een zeer kwalijke. Geld: het stinkt als de ziekte, het schiet vormloos over, het is bezinksel, men glijdt erin uit, men struikelt erover, het heeft de kleuren van vallen en pijn, men verzinkt en verzuipt erin: geld is het slijk der aarde. Alleen de varkens wroeten erin rond. Geld verricht ook een mirakel. Het zendt mensen door simpele handoplegging wandelen: de gouden handdruk. Geld groeit, en herkent op den duur zichzelf niet meer. Als het heel groot is geworden, krijgt het koorts: het wil meer en andere gelden om te genezen en te groeien. Of het valt uiteen in brokstukken om verder op kleine schaal zacht ziek te zijn. Dan herkent het zichzelf weer. Op je tellen passen, maat! Voor je het beseft, ben je uitgeteld.

DE HEE EN DE HAA

Hoedenavond, provinciegenoten uit mijn lage streek in West-Vlaanderen. Heeft u al gehoord van de haa-naar-omhoog en de hee-naar-beneden? De gele dag al spookt die vraag door mijn hoofd. 'Ja maar: moet het nu met een haa-naar-omhoog of schrijf ik het met een hee-naar-beneden? (ofte: omlaag). Ik lach me te pletter bij dergelijke kwesties. Het slachtoffer herstelt zich dan, maar vervalt alweer in een ander euvel: al zijn haa-naar-omhoog worden plotseling diep in de keel halfzacht in de boter gewenteld, en al zijn hee-naar-omlaags (ofte: benedens) worden in overdadig geschraap geflambeerd. Hij begint dan plotseling als een Hollander te spreken die te veel Dixmuudsche boerenboter op zijn kop heeft. Is me dat toch een alomtegenwoordig griepje! Nu, erg is het niet: er bestaan remedies tegen. Frans spreken bijvoorbeeld. Of Engels. Of niet spreken. En de Antwerpenaren, Oost-Vlamingen, Limbo's en Brabanders hebben ook hun afschuwelijkheden. Die zijn dan nog gewoonlijk in de waan dat ze officieel Nederlands babbelen. Ze gebben heen helijk!! Het West-Vlaams is het 'verste', het 'oudste' en het 'waterachtigste' dialect. Het scheelde verdorie geen haar of het werd de voertaal, toen Brugge economisch hoogtij vierde. Jammer dat de haven

van Brugge verzandde: het zand verzwond, het zwin verzandde. Misschien komt het door deze aanslibbing dat ook de hee's en de haa's een heel apart wildwestelijk leven zijn gaan leiden. Maar de laatste jaren boert Brugge-aan-de-Zee verre van slecht. Er is weer hoop voor de hasj en de zjee. Heert Goste moet zich vooralsnog heen zorgen maken. Het West-Vlaams ligt tamelijk goed in de markt: vette e's die als drassige weiden met een huigploff word'n afgeslot'n, zodat ze niet uit hun omheining ontsnappen, sk'tjes die klinken als het klappen van zwepen en lasso's van ondernemende cowboys, o's die als donkere modder in een betonmolen hun rondjes baggeren. O ja, begrijp me niet verkeerd: ik hoor heel graag mijn dialect. Niemand als wij kan de haa's naar omhoog doen gaan en de hee's naar beneden. We maken er soms ook een tekeningetje bij: een haastige luchtkrabbel die op een zwijnenstaart lijkt.

PAUS

Net toen ik met mijn motorboot Kaap De Goede Hoop aan het rondren was, kwam de oudste paus ter wereld mij ook tegemoet, vanuit omgekeerde richting, ook welvarend. 'Dag meneer de paus', begroette ik hem hartelijk doch beleefd. Hij lichtte even zijn pauspetje op. Dat was witter dan wit, want hij was met vakantie en hij gebruikte ook dat bepaald soort waspoeder. Hij lichtte dus, om kort te vertellen, zijn verblindend witte petje op en sprak in een soort van latijnachtig Pools tot mij: 'Dag Bjarne. Hoe vaart gij heden?' 'Ik vaar wel ende leef schoon, o paus', wederveroer ik. 'En ik dank u om deze vraag tot mij te richten'. We legden onze motoren even het zwijgen op. 'En gij, o opperste der kerkheren?' verstoutte ik me op mijn beurt te vragen. 'Ik moet er even uit, Donderdag. Ik ...'. 'Zeg maar Bjarne, Johannes-Paulus'. 'Eh ... ik moet er even uit, Bjarne. Suid-Afrika leek me zo ... zo apart'. 'Inderdaad, een mooi landje, voorwaar. En het bengelt zo gezellig onderaan het Zwarte Continent, waar wellicht de beenderen der eerste mensachtigen zijn aangetroffen. Een goede keuze, kerkvader'. 'Ach, ik heb me weer door de rook laten leiden. Bij de laatste barbecue in Vaticaanstad merkte ik dat de witte rook boven de witte pensen die richting uit dreef. Dat gaf de doorslag. Toen dacht ik: 'Daarnaartoe, paapje'. 'En dan nog wel met de boot, Heilige Vader?' 'Precies. Ik kan niet achterblijven bij de sint, nietwaar. Of bij de bootvluchtelingen. Ik was ook het pausmobiel wat beu. Te warm achter dat glas. Onvoldoende vering. Overall klamme hand- en tongafdrukken. Nee, mijn motorboot is mijn vrijheid'. 'Idem wat mij betreft,' beaamde ik, 'allez, ik bedoel: alleen de boot hé, Johannes-Paulus'. 'Zeg maar Jean-Pol'. 'Jean-Pol'. De paus lichtte zijn vakantiepetje andermaal even op en veegde er zich het zweet van zijn voorhoofd mee. Daarna mikte hij het weer op zijn schedel. 'Ik heb nog een boodschap voor uw Belgische lotgenoten', sprak hij dan. 'Deze woonachtigen in dat druilerige driehoekje'. 'Landgenoten, niet lotgenoten, o baas der bisschoppen en keizer aller kanunniken', verbeterde ik hem. 'Maar dat is hetzelfde', antwoordde de paus met een beslistheid in zijn stem die me toch even deed opkijken. 'Dewelke is uw boodschap?' waagde ik het te vragen. De Heilige Vader pakte zijn staf beet en met de krul ervan manoeuvreerde hij nonchalant een handgreep naar omlaag. Met een brul schoot de motor op gang. 'Bedank uw landgenoten voor de bloemen!' riep de kerkvorst dan. 'Maar laat het een volgende keer eens geen tulpen zijn! Verras me!' En hij stooft weg in Urbi & Orbi, zijn wit-gele motorboot, om Kaap De Goede Hoop heen, een spoor van schuim nalatend. Als van de hand Gods geslagen bleef ik ter plekke achter. Wat een paus!

MARJETJE SOVJETJE

Na de stoutekinderenworp (december), driekoningenpesten (januari) en de kerstboomverbranding (januari) is ook alweer de paaseierensmelting achter de rug, ideale gelegenheid om kinderen te pesten. En de 1 meiviering komt eraan. De tijd gaat vlug; tijd is geld. Ik heb tijdens deze periode van gezellige voorjaarsstormen en preluderend gedoe omtrent de voorjaarsklassiekers ook weer Vrouwtje Miserie gezien. Gekromd als een vraagteken sjokte ze door het woud van Torhouthulst, een stadje van eierboerpraatjes en koektrommelplaatjes in kreupel-Houtland, terwijl een storm ongenadig de boomkruinen ranselde en dikke gevorkte takken door het zwerk zwierde. Zelf zeulde ze een grote bos hout op haar rug mee. De boze wind rukte aan haar zwarte Hongaarse hoofddoek, waaronder ze een klein rood Russisch mutsje droeg. Haar echte naam was eigenlijk Marjetje Sovjetje. Ze was altijd al een soort Oostblokroodkapje in het Houtland geweest. Marjetje Sovjetje begon haar carrière als majoretje met kruidnagelbruine krullen, witte laarsjes en gespierde zonnebankbenen. 1 mei was elk jaar weer een hoogdag voor haar. Dan gooide ze telkens weer haar stokje in de lucht, dat ze daarna telkens ook weer opving. Daarna werd ze militant turnverenigster, waarbij ze vaak zichzelf de lucht in buitelde of over het asfalt koprolde. 1 mei bleef een hoogdag voor haar. Vervolgens (na een conflict met een turnzak) werd ze studentenactiviste, gestraalde studente, bisstudente, studente-af, vakbondster, stakingsleidster. Ze ijverde voor gratis busvervoer in de stad, lagere parkeertarieven en allerlei van dat rood fraais. Zo verzette ze zich ook hevig tegen de priorpostzegels en de fiscale amnestie. Even was ze getrouwd met Bismarck, die eigenlijk Marc heette, soms ook bijgenaamd Kortemark, omdat hij uit Kortemark kwam en niet zo groot was. Marc had al zijn jaren aan de universiteit tweemaal gedaan, om het goed te kunnen. Vandaar ook: Bismarck. Dat huwelijksbootje strandde echter, door interne politieke geschillen en vreselijke badscènes. Marjetje Sovjetje, ijverend om alles wat openbaar was gratis te maken, werd op 1 mei van vorig jaar door zo'n gratis bus overreden, ergens te lande in het kreupel-Houtland godbetert. Marjetje Sovjetje, een republiekje op zichzelf, vond totaal verhaakeld de dood. Inmiddels is haar de Stevaert-medaille postuum toegekend. Op die zilveren medaille staan een duim en een wijsvinger die over elkaar wrijven: het geluidloze strijkorkestje van de arme. Door dit gebaar is een schuine streep getrokken. De medaille werd overhandigd aan haar ex Bismarck, alias Kortemark, bij gebrek aan familie, want de Sovjetjes en hun satellietjes waren allemaal al uitgestorven. Nee, Marjetje Sovjetje zal de nieuwe lente niet halen. Dat was nochtans eens een berin!

VV's

In een tijdspanne van zes maanden laten inwoners uit Tokio driehonderdduizend paraplu's ergens achter. Blijkbaar is een paraplu voor een Japanner waardeloos. In een stadje in Alabama verkoopt een firma de duizenden verloren voorwerpen die in vliegtuigen teruggevonden werden, maar nooit opgehaald door hun eigenaar. Volgens een vindkundige is een voorwerp nooit verloren, alleen een tijdlang 'uit het zicht' van de bezitter, 'niet meer in de bekende leefomgeving'. Het schijnt daarenboven dat zo'n VV nooit echt ver weg is, al heb ik daar persoonlijk mijn bedenkingen bij, want ooit liet mijn dochter een peperduur fotoapparaat in de prachtstad Praag achter, ver weg dus. En mijn eigen gouden aansteker uit de tijd dat ik nog rook in mijn longen zoog, is zeker weten ergens in het wonderschone Italië aan te treffen. Ook in Las Vegas stapelen zich, in de hotels, de Verloren Voorwerpen op. (Natuurlijk ook veelvoudig in de casino's: zuurverdiende centen). Het grappige ginder is dat veel van die dingen nooit

meer geclaimd worden, want het blijkt dat nogal wat mensen incognito en zonder medeweten van hun partner het gokstadje een bezoek brengen. Wat niet weet, wat niet deert. Tot in de jaren dertig van de vorige eeuw verschenen er in bepaalde magazines nog lijsten met namen van *Missing Persons* uit de Eerste Wereldoorlog. Het is niet voor niets dat de meest aangesproken heilige, Antonius is. Hij is bijzonder populair. Zelf heeft hij ook veel van zijn hoofdhaar verloren. Nog BVV's (Bekende Verloren Voorwerpen): de Graal, de doornenkroon van Jezus Christus, een stuk van het Lam Gods, de Stenen Tafelen, de Ark des Verbonds, het Nazigoud, het Paard van Troje, Osama bin Laden en vele Sabenamiljarden. Ook de kruisvaarders probeerden via de herovering van het Heilig Land een voorwerp terug te bemachtigen: een stuk van het Heilig Kruis. Zo wilden ze vergiffenis bekomen voor hun vele zonden. Dat was ze beloofd. (En zondigen hadden ze gedaan, lees er maar de biografie van Richard Leeuwenhart op na!) Er zijn ook Bekende Gevonden Voorwerpen: de Rollen van de Dode Zee, het dagboek van Anne Frank en ongeveer alles wat van onder het zand in Egypte komt. Maar naar de officiële wereldwonderen (een stuk of zeven) moet u niet meer uitkijken. De meeste hebben hun tijd gehad. Jammer dat niet meer teeveeBV's gewoon VV's worden, zodat we van hun Bekende Bekendheid verlost zijn. Zo doet het de ronde dat Luc Steeno een verkoudheid heeft, maar dat hij zijn zakdoek niet meer vindt. Waar gaat dat toch allemaal eindigen?!

BRING IN THE KLOONS

Zouden er, pakweg in de Middeleeuwen, of in de Grieks-Romeinse tijd bijvoorbeeld, mensen geweest zijn met een identiek gezicht als het onze, het uwe, het jouwe, het mijne, het hare, het zijne? De schepper van hemel en aarde kan toch niet altijd opnieuw verse modellen uitvinden en ovenwarme nieuwe smoeltjes kneden die dan ook nog eens naar zijn evenbeeld zijn geschapen? Zo ben ik misschien ook een veldrijder: iemand had mij ooit op een grijze zondag in de duinen van Koksijde zien veldrijden, terwijl ik eigenlijk gewoon thuis zondags lag te zijn, lezend in James Joyce's *Ulysses*. Die zandfietser droeg allicht hetzelfde gelaat voor zich uit als mijn mombakkes. Het dubbelgangerschap slaat veelvuldig toe. Ook dubbelgangsters komen vaak voor. Een tweelingendag is nog niet lang achter de rug. Zou koningin Fabiola een dubbelgangster hebben? Of gehad hebben, in de Middeleeuwen bijvoorbeeld? Ook zo'n antieke dame met gebeeldhouwd kapsel, groot genoeg om getroffen te worden door een verdwaalde vogel die er, dagenlang beduusd, dan toch maar in blijft wonen omwille van de ruimte? Doen spiegelbeelden van Hitler, Stalin, Nero, Bush en Vanderpoorten iets aan hun aangelaat? Is het een voordeel een bakkes als Brad Pitt te hebben of is dat maar bad pritt die slecht kleeft en te lang blijft plakken als het niet wenselijk is? Was ik lang geleden een Arabier of doodgewoon een Vlaams streekbier? Een Londense inbreker liet ooit zijn gigantische zeiloren afzetten en vervangen door kleinere oortjes, besteld en uitgevoerd op de afdeling plastische chirurgie. De politie vatte hem namelijk telkens te vlug bij de lurven, ook al oefende hij zijn beroep uit met een kous over zijn kop. Wee echter zijn nageslacht. En o ja: Dolly is dood. Geschrokken van haar spiegelbeeld haalde ze zich het pleuris op haar hals. Arm schaap. Wol wil wandelen, nietwaar. Bijvoorbeeld naar het schapenhiernamaals. À propos: op de BBC toonden ze de reconstructie van Jezus Christus' gezicht. Echt wel een migrant hoor, als je 't met onze ogen bekijkt. Hij kreeg trouwens ook geen asiel in de herberg toen hij geboren was. En wat te denken van mensen die op hun huisdier gaan gelijken? Mijn poedersuikertante heeft een goudvis. Ikzelf hielp jarenlang een kieken kweken: Patricia. En soms hebben wij een groene puit aan ons watertje: Bernard Massard. Als ik echter zelf al op een beest

wil gelijken, dan het liefst op een of andere vertegenwoordiger van de Houyhnhnms: de paarden uit Gullivers Reizen die knapper zijn dan de mensen. Ik hoor ook veel liever gehinnik dan interviews met politici. En gekwaak van Hemmerechts en Brusselmans zap ik alleszins als de vliegende spetter weg. Da-ag.

EET GOD VET?

‘Mag ik vijf van die kippenboutjes op een pen alstublieft.’ ‘Is het om mee te nemen?’ ‘Nee, ik eet die hier op. En ook nog een cola graag.’ ‘Zijt u geïnteresseerd in theologie, meneer?’ ‘Pardon?’ Ik had de frietbaas niet goed verstaan door al dat gesis van vet. ‘Theologie, of u geïnteresseerd zijt.’ ‘Eigenlijk niet,’ antwoordde ik verbaasd en hongeregig. ‘Dat is mijn compartiment niet. Ik heb honger.’ Potverhippeltjes, zo’n prachtige frietkathedraal met zo’n onderdeurtje erin. Ik bekeek hem scherper. Hij was niet kleiner dan een pygmee. Hij duwde op de knoppen van een van de drie magnetrons die voor hem uit torenden en mikte er ergens de kippenboutjes in. Het leven op aarde was duidelijk al flink geautomatiseerd. ‘Voilà, uw cola. Wat vindt u daarvan: iedere professor theologie belijdt toch zijn eigen geloof? Hoe kunnen ze dan in ’s hemelsnaam subjectief ..., eh, objectief oordelen?’ ‘Potverdorie,’ dacht ik. Het kwam uit de grond van mijn hart. En ik sprak: ‘Ik zou dat niet weten, verdorie.’ ‘Ik ga binnenkort een cursus theologie volgen,’ vervolgde de man. Ik sleurde verwoed aan het treklijpje van mijn koele cola en zette de pul aan mijn mond. Mijn borst en mijn tenen stroomden vol met iets ijszigs. ‘Ah ja?’ ‘Ja, niet voor de poes, hoor. Soms komt er hier een jonge kerel friet kopen. Die gaat er in oktober ook aan beginnen, maar hij weet niet wat hij doet.’ ‘O nee?’ ‘Nee, te jong. Ik ben er vijfenveertig. Ik kan met leven en dood omgaan.’ ‘Tja, ik ben er eenenvijftig, en ik rammel van de honger.’ Mompelend voegde ik eraan toe: ‘Ik wist niet dat heiligen ook frieten eten.’ ‘Hoeveel mensen op deze wereld zouden er echt gelukkig zijn?’ vroeg de kerel me nu uitdrukkelijk. ‘Servet?’ ‘Ja, merci, dat ik het begot niet zou weten.’ Ping! Ping! Mijn kippenonderdelen waren klaar. Ik ruilde wat geld voor wat vlees. ‘Voilà, meneer, smakelijk. Merci.’ Ik zette mijn tanden in het pluimvee en schudde de vleespen even heen en weer, zoals een krokodil met haar buit doet. ‘Alle godsdiensten zijn eigenlijk een en dezelfde,’ zei de frietbaas, ‘het huis van Maria bijvoorbeeld bevindt zich in Turkije. Weinigen weten dat.’ Ik knikte, at en dronk. ‘Er zou minder oorlog zijn mochten ze dat weten.’ Ik werkte vreugdeloos de boutjes naar binnen en stuurde er een hink-stap-slok cola achter aan. Ook dat was weer volbracht: het voeden, het drinken van het lijf. Gelukkig bedreef niet iedereen theologie, anders zouden er geen frietketen meer zijn. Dus zei ik dankbaar: ‘Zo.’ Volstaan mikte ik de pul, het servet, de pen en het kartonnen bord in de vuilnisbak. Een mens maakt altijd meer afval dan hij aangekocht heeft. ‘Theologie?’ vroeg ik, me om-draaiend. Een opwelling van begrip, na voedertijd. De man was onzichtbaar geworden. Een mirakel. ‘Goeienavond,’ zei ik tegen niemand. Een walm van frietvet en heiligheid woei met me mee in de stille avond.

DOP

Tegen gevels, palen, middenbermen, stenen muurtjes en hekkens aangeleund, zie je overal te lande eenzame wioldoppen staan. Ooit vormden zij een onderdeel van een groter geheel. Het zijn er waarschijnlijk nog meer dan de in de steek gelaten vakantiebonden, en zij zijn onopzettelijk achtergelaten. Ze zijn afgelopen, uit de bocht gegaan, weg gekatapulteerd of geslachtofferd tegen trottoirbanden na parkeergewrik. Ik ken een wioldoppenverzamelaar die ermee gestopt is wegens te veel. Hij dateerde en nummerde de verweesde wioldoppen waar hij zich over ontfermde, maar het was niet meer bij te

houden. Hij had er ook de ruimte niet meer voor; zijn nederige woning begon op een autokerkhof zonder auto's te gelijken. Eigenlijk was hij aanvankelijk van plan er een gigantisch kunstwerk mee te construeren. Na beelden van alweer een serie weekendongevallen liet hij dat plan varen. Hij heeft zijn collectie wioldoppen verkocht aan de vereniging Anno 05. Die wonden de dingen nu aan als schilden voor de reconstructie van de Guldensporenslag, een van de vele gewapende burenruzies uit die tijd. Het is nu de Opels en de Volvo's tegen de Peugeot's en de Renaults. Vlaanderen leeft! Vlaanderen beeft! Vlaanderen dopt! Vlaanderen freewheelt! Vlaanderen spaanderen! klinkt het nu op de zompige zomerweide. Zelf blijf ik ook gefascineerd door dergelijke doelloos rondzwervende voorwerpen in het landschap. Ze hebben iets esthetisch-industrieels, net als een pylonenlandschap langsheen de autostrade of een batterij hijskranen als je een haven nadert. Het is ook een voorwerpje waarvan je er niet graag eentje mist, omdat de symmetrie en het evenwicht van tweemaal twee dan verstoord wordt. Vooral bij een eerder nieuwe auto veroorzaakt het verlies van een wioldop scherpe pijn. Soms ontdek je dat verlies maar veel later. Als ik u was, ging ik nu toch maar even controleren in uw garage of ze er nog wel alle vier op zitten. Als dat zo is, hoeft u ze niet per se op te poetsen; morgen kan er zo eentje sneuvelen in het drukke fileverkeer van de eenentwintigste eeuw. Ze zijn echter vlot te koop in de wioldoppenwinkels. Nog enkele uitdrukkingen om te besluiten: zijn auto van dop tot teen controleren, de nagel op de dop slaan, vier wioldoppen zijn nog geen Saab. Vanwege uw autotoerist.

CHIEF-INSPECTOR

Morse, Dalziel, Frost: de mannen die, gewoonlijk op een Canvaszaterdagavond, soms op maandagavond, me anderhalf uur lang horizontaal in mijn zeer antieke oud-Engelse sofa kunnen houden. Britse huiver op huiskamerformaat. Gelukkig hebben we dat nog, in tijden waar de kijkbuis vooral treurbuis is geworden. Deze chief-inspectors lossen in de fictieve tijd van ongeveer negentig minuten 's mensen wandaden op. Gerechtigheid geschiedt omstreeks kwart voor elf, maar zelf komen ze er vaak geblutst en gebuild uit. Het zijn alledrie knorrige, very English, drank- of eetzuchtige detectives bij wie blijkbaar ook geen enkele vrouw van het andere geslacht het ziet zitten. Daar zit dus wat in. Met doetjes, watjes en brave zielen bouw je nu eenmaal geen thriller. De misdaad is de beste leerschool om de menselijke ziel te leren kennen. De ziel bevindt zich in de linkeroorlel, dat schiereilandje kippenvel vlak boven de linkerschouder. Sommige mensen hebben geen oorlellen. Anderen perforeren ze of smukken ze op met allerlei prikkelends of hangends. En de meeste mensen hebben lelijke oren. Twee, in de meeste gevallen. Maar terug naar Oxford, Cornwall, Denton. Er is ook nog detective Barnaby. Die oogt menselijker en vriendelijker. Saaier dus. Zijn enige nadeel blijkt er in te bestaan dat hij telkens weer op huiselijke momenten zijn vrouw en dochter in de steek moet laten. Hij glimlacht vaak (de andere drie grimlachen), hij vergezelt vrouw en dochter bij sociaal gedoe, hij praat normaal. Alleen zijn jonge kompaan, een eikel, krijgt af en toe een sneer, maar die trapt dan ook voortdurend open deuren in. Nou, met mijn vier chief-inspectors heb ik al interessante avonden beleefd. De rest mogen ze hebben. En houden. Gelukkig is er geen kijk- en luistergeld meer. Ik betaalde niet graag voor al die randdebiele vertoningen op teevee. Het was dus een ietsepietsie minder erg toen die aartslelijke smoelentrekker Marcel Vanthilt rond nieuwjaar weer met zijn wenkbrauwend aangelaat op het scherm verscheen en overspannen glunderend als een breedsmoelkikker aankondigde: 'Hier zijn we weer'. Of de zelfverklaarde slimmerik Marc Reynebeau die nu overal ten tonele wordt gevoerd als tegenwicht voor ... nou, hij krijgt dus eindelijk zijn praatshowtje. Maar ik dwaal weer af, driftkikker die ik ben. Ik had het over detectives en misdaad. Misdaad loont. Terwijl ik namelijk naar Morse, Frost of Dalziel kijk, word ik ondertussen niet vergiftigd en op stang gejaagd door allerlei bête tv-ego's en dwaze programma's of 'formats', zoals ze dat nu noemen. Laat ù graag bepalen hoe uw avond eruit zal zien? Ik niet.

TIJD ZAT

'De tijden veranderen'. 'De tijd staat niet stil'. Hela, een minuutje. Er verandert helemaal niks aan de tijd. Alleen prutst er soms eens een paus of een keizer aan de kalenders en de jaartelling. Da's alles. Voor de rest ligt het aan ons. Tijd tikt niet. Het is het hart dat slaat. Het zijn gewoon de mensen die veranderen, zeg maar: verouderen. Dat begint al als kind. Met nieuwjaar zegt je poedersuikertante dan tegen je: 'Wat ben je groot geworden, zeg'. Of: 'Wat ben je gegroeid'. Ja, je kunt eigenlijk moeilijk kleiner worden, of jonger. Jammer. Maar zoveel is zeker: de tijd van nu is de tijd van toen en van straks. Wat er wel verandert, gebeurt door de ingrepen van de mensen: levensomstandigheden, kuren, pillen om niet te sterven, remedies, therapieën, opinies, regeringen, de hele reutemeteut kortom. Om de tijd te kunnen meten en er de baas over te spelen, hakken we die in mootjes, zodat we een menselijk overzicht blijven behouden: eeuwen, jaren, maanden, dagen, secondes. Maar de ruimte verandert wel, onder onze invloed. Of vanuit ons gezichtspunt. Een Chinees schoolkind leert zijn geschiedenis vanuit een ander standpunt dan het onze. (Toen ze daar al hoogontwikkeld waren, knuppelden ze hier elkaar met knotsen dood). Een middeleeuwse dorper zou nooit kunnen denken hebben dat de lucht die hij inademde ooit een probleem zou worden. De mens heeft alsmaar versnellingen aangebracht in de wereld: het vuur (rapper warm, rapper gaar, rapper veilig), het wiel (rapper vooruit), de trap (rapper naar omhoog), het geweer (rapper dood), de boekdrukkunst (rapper nieuws), de chip (rapper communicatie), de VLD (minder belastingen). Sommige zaken zijn 'van alle tijden', zoals ze zeggen. De rest is pretentie. Het is pretentiefus een horloge om je pols te binden en zodoende te denken dat je de tijd aan banden kunt leggen. Resultaat: 'Ik heb geen tijd (meer)' – 'Het is te laat'. Welaan dan. Kome de wintertijd, de zomertijd. De enige zekerheid hierbij is: licht en donker. Daartussen: leven. Tussen geboorteschreeuw en doodsreutel situeren zich het lawaai, het wapengekletter, de facturen, de zandstormen. Veranderingen, ingrepen. Maar voor de rest blijft er riet groeien langsheen de Nijl, de Tigris en de Eufraat. Soms drijft er een mandje in, bemand door een baby: Mozes. Soms verdwaalt er een afgeschoten piloot in. Nee, de tijd tikt niet. Het is het hart dat slaat, die verdomde tikker. Tijd is alleen maar uitgevonden om te beletten dat alles tegelijkertijd gebeurt. Time? Time is never on our side.

LIEVER PAAPS DAN TURKS, LIEVER TURKS DAN PRUISISCH

(01) Op een valavond in april 2005 werd de oude Duitse kardinaal Ratzinger de 265ste paus. De rookontwikkeling van het oubollige kaduke Vaticaankacheltje binnen in de Sixtijnse kapel was zo onverwacht hevig dat de bejaarde kardinalen half groggy ijlings hun stem uitbrachten. Ze hoesten zowat hun roodkapjes van hun kruinen. Door deze haastklus – een regelrecht gevolg van dat kaduke kacheltje – werd de oude Beierse kardinaal Joseph Ratzinger de nieuwe paus. Voorheen was hij immers ook alom gedoodverfd als de grote kanshebber. De kardinalen steunden dus de boekmakers, terwijl ze eigenlijk in de waan waren dat de Heilige Geest (in de gedaante van grijze rook, die noch wit, noch zwart was of dat wilde worden) hun stemgedrag dicteerde. Hun opwelling schreven ze aan hogere machten toe.

Vrouwen over de hele wereld zaten door deze verkiezing in de rats. Er fladderden wel wat glimlachende nonnen als zwarte vogels over dat St. Pietersplein, maar de rest van de niet-mannen zat met de gebakken peren. Hun reacties spraken boekdelen:

'Het is een Duitser.'

'Het is een Duitser in vrouwenkleren.'

'Het is een zeer oude Duitser in vrouwenkleren.'

'Roodkapje is Sneeuwwitje geworden: oma is dood, de wolf is verjaagd, de dwergen gaan nu

zeven jaren lang het bos kappen.'

'U spreekt in raadsels.'

'Hij daar ook. En hij gebruikt er nog een schuilnaam voor.'

'Ja: we zijn er goed mee gezegend!'

'Die draait de klok met één zwier terug naar de tijd van toen ze nog dachten dat de aarde plat was.'

'... zo plat als een vijg uit de Heilige Schrift.'

'Ja: straks haalt hij Galilei weer uit de kast om die te weerleggen. Let maar op mijn woorden.'

'Diene Duits gaat ook hele continenten decimeren.'

(02) In het belang van het onderzoek verzwijgen we hier ook niet de positieve reacties:

'Ja ... het is een Beierse Duitser ... en dan?'

'Wel eh ... '

'Het moet toch iemand zijn, hé?'

'Hij was tegen zijn zin lid van die bruine jeugdbeweging, hoor!'

'Het is toch om het even wie Christus op aarde vervangt?'

'De Italianen raken hem al een beetje gewend.'

'Hij spreekt zes talen.'

(03) Het deed tevens de ronde dat deze nieuwe oude paus liever boeken had geschreven dan Petrus op te volgen. Maar gedane zaken nemen geen keer: de Heilige Geest, deze vrome kettingroker, had beslist.

(04) Danneels uit Kanegem/Mechelen, gepolst naar een reactie:

'Oef!'

De Belgische pers, collectief: 'Eh?'

'Wel: hoe zou u zelf zijn?'

Begrip alom.

De Belgische ex-kanshebber was een kathedraaltje van diplomatie.

(05) De Zwitserse Wacht keek neutraal toe. Hun bloedsomloop vormde hun grootste probleem.

(06) Habemus Papoea? Neen. De sluipschutter, in een helikopter van de geheime dienst boven het Vaticaan cirkelend, pakte opgelucht zijn moordtuig weer in: de nieuwe paus was noch zwart, noch latino, noch piloot, noch muzikant, noch jong. Een paar uur later werd hij zelf grondig uit deze materiële wereld verwijderd door diezelfde geheime dienst van Vaticaanstad. Hij werd boven Sicilië *in his birthday suit* uit de helikopter geduwd. Ten gronde duurde het amper enkele onbewaakte minuten vooraleer hij voorgoed van de aardbodem verdwenen was.

(07) Wat deed Joseph Ratzinger de dag na zijn verkiezing? Hij maakte zich sterk dat zijn beroemde voorganger de grote wereldgeheimen ergens op kattebelletjes had neergekrabbeld en dat hij die in zijn appartement had verborgen. Dus eiste hij twee pauselijke uren voor zich alleen op en ging onder het mom van sanitaire en andere badkamerbehoeften op zoek. Een laatste al te opdringerige pottenkijker wees hij de deur met de opmerking: 'Ik wil voor een tweede keer mijn tranen de vrije loop laten, gun me dat alstublieft.'

De buit was schaars:

1. Een woordenboek Pools-Italiaans.
2. Enkele audio-cd's om Esperanto te leren.

(08) De reisbureaus deden ondertussen gouden zaken. Een flink aantal roodkapjes (sommigen onder hen zwaar ontgoocheld) boekten hun terugreis. Alleen de gegadigden voor de Curie bleven in Rome hangen. De vele Polen deden aan carpooling. In deze rangen vielen een behoorlijk aantal naakte ontslagen te noteren. Omgekeerd kwam dan weer vanuit Duitsland, zegge en schrijve Beieren, een kleine *blitzkrieg* tot stand: Benedictus XVI zou wel hulp kunnen gebruiken zeker?

(09) De educatieve uitgevers in Gutenberg-Duitsland wreven zich in de handen: de Duitse schoolboeken Gewijde Geschiedenis en Wereldoriëntatie konden nu massaal aangepast en herdrukt worden. (PS: een wijze les voor de Japanners, die in hun eigen leerboeken hun bedenkelijke historische gedrag hadden verdoezeld! De Chinezen, die in dat verband met een zwaar probleem zaten, kregen hier steun uit onverwachte hoek.) Andere Europese uitgevers hoorden ook plotseling de kassa's rinkelen.

(10) Een 26-jarige vrouw uit Oostenrijk werd het slachtoffer van een vreselijk toeval. Haar leven nam plotseling, om zo te zeggen, een andere wending. Ze werd zelfs een BO. Kranten en magazines bestookten haar met journalisten en fotografen. Ze werd betaald voor interviews. Geen spaander van haar privéleven werd heel gelaten. Haar naam: Benedicte Ratzinger. Geen familie. Anderhalve maand na de pausverkiezing liet ze haar naam veranderen in Gitte Retsin. De rust in haar leven keerde gedeeltelijk weer.

(11) Exact een jaar na de dodelijke vloedgolf in Azië deed zich in Vaticaanstad een tsunami van vurige tongen voor. De Ratz bleef er ook in. Rookontwikkeling vormde de belangrijkste doodsoorzaak bij de 458 slachtoffers. Een omgevallen kaars in een wachthokje van de Zwitserse Wacht zou de brand hebben aangestoken. 'Zou', want ondanks een zee van licht tastte men eigenlijk in het duister.

(12) A.D. 2007 werd door de vrouwen overal ter wereld een pausin verkozen. Condoleezza Rice, nu luisterend naar de naam Barbara Johanna I, nam haar intrek in het voormalige gerestaureerde gerechtsgebouw van Phoenix, Arizona. Een gevolg hiervan was dat het oude schisma tussen orthodoxen en rooms-katholieken weer oplaaide, én er liep een nieuwe stevige breuklijn door de kerk, als een permanente rilling over de ruggengraat: de masculiene kerk wilde helemaal niets te maken hebben met de feminiene kerk. Nieuwerwetse profeten voorspelden zelfs voor de nabije toekomst een derde wereldoorlog: die zou tussen mannen en vrouwen gevoerd worden, en geleid worden vanuit de twee Vaticaansteden Rome en Phoenix.

Maar eerst moest Rome nog uit zijn as herrijzen, als een feniks.

(13) We volgen alles met argusogen. God sta ons bij.

SNOOKER

Snooker is een heerlijke zaterdagssport. Je hebt er alleen een teevee voor nodig. Indien mogelijk ook een stevige portie herfstweer buiten en een al net zo stevige portie whisky binnen. Het blauwe of het groene laken strekt zich voor je uit. Twee feestelijk gestrikte Engelsmannen breien met hun keu fraaie valstrikken op het ballenveld, waar ook zes gaten in zijn. Uitwendig kalm, inwendig een mijnenveld, proberen ze ballen te 'potten' in die gaten. Of beter en liever, als dat onmogelijk blijkt te zijn, proberen ze mekaar te 'snookeren': de ander beletten te potten of de juiste bal te toucheren. Levert punten op. Er heerst een gewijde biljartstille; er mag alleen gepreveld worden. De te winnen bedragen zijn gigantisch. De snookerboys zijn helden. De scheids draagt fluwelen handschoenen om de ballen op verzoek van de speler desgewenst een wrijfbeurt te geven. Zo'n zaterdagmiddag languit voor het BBC-scherm is een weldaad: paardenkoppen, biljartballen, rugby-modder, de witheid van cricket, het groene golfen, wedstrijden schapen drijven onder bloemkoolbewolking en heerlijke Schotse regen. Dat ellendige Vlaamse oorlogje om de kijkcijfers is dan ver weg. Tiens, rond die snookertafels heb ik nog geen enkele vrouw zien verschijnen. Verwondert me eigenlijk niet. Er hangt nog altijd een rokerige cafésfeer rond het biljart. Vrouwen maken elkaar liever af met keiharde aces op de tennisvelden. Snooker zou nochtans een van de weinige sporten kunnen zijn waarin mannen zich met vrouwen kunnen meten, of omgekeerd. Schaken ook. Dat brengt me op een ander dwaalspoor. Waarom zijn er onder de chef-koks zo weinig vrouwen? Iemand opperde dat het met kinderen en gezin en verantwoordelijkheden en taakverdeling thuis te maken heeft. Maar, dacht ik zo, er zijn toch ook talrijke carrièrevrouwen bekend? Niet alleen de bekende clichébeelden van de vrijgezelles-in-mantelpakje die mannen vreten en die echt niet gemist kunnen worden? Nu, dit is een dwaalspoor. Terug naar de masculiene snookertafel: de mannen hebben de ballen. En altijd worden de ouder wordende knarren onverbiddelijk opgevolgd door de jongere turken. Ik herinner me nog 'The Hurricane', ofte Alex Higgins: antiheld, enfant terrible. Hij combineerde talent met wangedrag. Na een schorsing lukte zijn comeback niet meer. Hij ondervond te veel zijwind: drank, vrouwen, leeftijd, grilligheid, nukken, tegenvallers. Hij speelde ongemeen vlug, terwijl snooker zich meer afspeelt in slow motion. Ondertussen is hij al meerdere keren opgevolgd en overklast. Maar dat waren nog eens tijden. En gewoonlijk op zaterdagen.

GEZWOMMEN HOND

Kijk, dat is nu net het verschil tussen poëzie en alle andere mededelingen: een 'gezwommen' hond is nog iets anders dan een 'natte' hond. Dat dacht ik toen ik ... maar ik loop vooruit. Eerst dit: de steenrijke linkshandige Arabier Osama-in-den-Hoge was ook in ons stamcafé De Woede der Noormannen een tijdlang het gespreksonderwerp. Eindelijk hadden we nog eens een serieus gesprek, na een groot debiet aan geëmailde moppen en internethumor. 'Die rijkeluiszoon zit goed in de olie', zei Alverman. 'Hij heeft geen buiten-, maar een binnenverblijf onder de grond'. En dan moet je weten dat het symbool op de Amerikaanse greyhoundbussen de Afghaanse windhond is!' merkte Veltekort op. Diens jaren van verstand waren eindelijk aangebroken; we feliciteerden hem met zijn opmerking. Alleen Bismark, de caféhond, zweeg hierbij in alle talen. Hij zag er altijd uit als een gezwommen hond: niet nat, maar grondig moe, en zo ... zo honds. Hij sleepte zich als een soort te groot en te lui geworden horecacocker door het bestaan op deze blauwe plek in het heelal. Onze blikken gleden even naar zijn vaste stek op de mat aan de deur, waar hij gewoonlijk als tochthond postvatte. Smalle Geboorte mompelde iets over slapende honden. 'Hm', gromde cafébaas Sjapoo, in plaats van zijn huisdier. Vervolgens filosofeerden we over de kwestie waar we zelf onze kamikazevliegstuigen in onze randgemeente neder zouden laten ploffen. Diverse verzekeringsmaatschappijen en banken kwamen in aanmerking, omwille van hun lelijkheid.

Iemand opperde ook: 'De kerk'. Een ander: 'Het cultureel centrum'. 'Hangt er van af wie er dan in zit'. 'Als het maar niet op mijn dak is', zei Sjapoo. 'Weet je wat ik ga doen? Ik ga mijn heilige Rita halen en er een kaars voor branden. Ze komt van de rommelmarkt in Doornik en ze helpt tegen hopeloze gevallen'. 'Wat heeft dat er nu mee te maken?' vroeg Pallas Athena. 'Hij bedoelt dat we zelf de hopeloze gevallen zijn', antwoordde Veltekort in zijn plaats. 'Het is tegen de biologische en chemische oorlogsvoering, voilà', zei Sjapoo, en hij voegde de daad bij het woord. Zo kabbelde onze avond rustig verder, bij het geflakker van een kaars en het gelonk van de H. Rita op de vensterbank, in een tijd waar de voorraad vrede weer eens opgebruikt was. Helaas ... Sjapoo vergat het ding toen hij slapen ging. De Woede der Noormannen ging die nacht in vlammen op. Sjapoo, tapheer, en Bismark, gezwommen hond, stierven in de vuurzee. Ze gingen dus niet dood door miltvuur of terrorisme, maar door doodgewoon vuur en onoplettendheid. Je zult maar een kaars ter bescherming van je huis aansteken en daardoor je woning in vlammen zien opgaan ... Allemaal de schuld van Osama.

KRONIEK

Dit is een verhaal over mijn dorp. Het is echt gebeurd. Ik zweer het op de Rollen van de Dode Zee. Weer of geen weer: we kunnen niet om de vergrijzing van ons klimaat heen. De lentes en de zomers zijn niet meer zoals in de vorige eeuw. Op 2 juli van het scharnierjaar 2000 floepte om 16:01 in de middag de straatverlichting in de randstedelijke gemeente Heule aan. (Population: 17 000 en een paardenkop). Een indrukwekkend onweer naderde. Het bleef maar naderen. De Vlaamse luchten vertoonden het hele gamma aan grijswaarden. Lijkwitte duiven zwierden statig in de loden geladenheid van het zwerk. Een uil dacht dat het nacht werd (daarom was het ook een uil) en verliet het galmgat in zijn kerktoren. Hem wachtte misschien een rat. Om 18:06 voorstelde een glimlachende weervrouw na het journaal alom overstromingen. Het betrof een ernstig te nemen waarschuwing. Op de tweede o van 'overstromingen' deed zich een algehele elektriciteitspanne in Heule, West-Vlaanderen voor. Die had niks met dat naderende onweer te maken. Wel met een rat die een flinke klui had gehad aan een belangrijke kabel in de omgeving. (Ach, stel je voor dat je een kaars brandt om je huis te beschermen tegen allerlei onheil en dat je huis door simpele onoplettendheid in de fik vliegt daardoor! Een eeuwigdurende vlam, als het ware. Ik bedoel maar: het is altijd uitkijken geblazen). Het distributiehuisje ontplofte; de rat werd herleid tot smurrie. Men weet het euvel aanvankelijk aan blikseminslag. Dat euvel bleef maar duren. In Frankrijk werd de eerste rit-in-lijn van de gelijknamige Ronde gereden. In de Rotterdamse Kuip gaven Italië en Frankrijk elkaar partij in de E.K.-voetbalfinale. Er was ook tennis en formule1-geloei. Een ware sporthoogdag, voorwaar. Alle fauteuils en sofa's zouden volzet geweest zijn. Helaas: zowel de magnetrons als de telefoontoestellen in het Zuid-West-Vlaamse Heule gaven verstek, om van het allerergste nog maar te zwijgen: de televisietoestellen. Kaarsen en batterijen kregen een grotere marktwaarde. Maar het was dus na ampel onderzoek een simpele grijze rat gebleken. Het onweer dreef over; de aangekondigde overstromingen, meervoud, beperkten zich tot plaatselijk rioolgekolk en extra gegorgel in goten. De Heulse brandweer laafde zich in een café zonder voetbal en muziek. De ex-rat werd postuum nog getroffen door een verdwaalde vogel. Gezoudt al een uil moeten zijn om daar niet van te profiteren. Gefundenes Fressen noemen ze dat in een andere taal. Ja, in mijn dorp gebeurt er altijd van alles.

DOF MAAR DUIDĒLĒK

Beste taalschatjes, ik doe een voorstel dat beantwoordt aan logica, pragmatiek, haalbaarheid en taalgevoel, waar dat laatste zich ook moge bevinden. Het gaat over de doffe e, de zogenaamde sjwa ofte schwa. Hij is dus dof, oké. Bepaalde woordenboeken noemen hem zelfs 'toonloos' Andere leerboeken hebben het zelfs over de 'stomme e'. Je moet je lippen niet bewegen als je die

stommeling uitspreekt. Je ziet hem niet eens, mocht je al liplezen bedrijven. Het is zo'n beetje een luie klank. Je hoeft er niet veel inspanning voor te doen. Daardoor onderscheidt hij zich van alle andere klanken en klinkers. Hij staat dus ook altijd in een onbeklemtoonde, doffe lettergreep. Hij vormt echt wel een eenmanscategorie. Maar er rijst een groot probleem voor kinderen en anderstaligen die onze taal willen leren schrijven. Onze fameuze sjwa ofte doffe e vermomt zich graag in allerlei verschijningen. En dat veroorzaakt problemen bij het lezen en bij het schrijven (en natuurlijk ook bij het aanleren). Even het rijtje aflopen van enkele vermommingen. De kapitaal gedrukte letters (of het apostrofje) vormt/vormen telkens de doffe e: EEn, dE, hEt, 'n, m'n, z'n, Er, d'Er, lElJk, bEzittEn, gEdaan, kattEn, mIJn(onbeklemtoond), zIJn (idem), mE, jE, zE, wE, havlken, luiwammEs, LothAringen, sinAAsappel, avOnd, BussUm. Er zijn nog gevallen. Die sjwa komt dus heel vaak voor, het vaakst van alle klanken: in lidwoorden en in meervouden bijvoorbeeld. En in 'er'. Soms komt hij tot driemaal toe in een woord voor: 'vErrukkElIJK'. Hij wordt, wat schrijven betreft, verward met de gedekte e van 'bek' en 'kef' en met de vrije e van 'peter' en 'lepel'. En hij veroorzaakt daardoor natuurlijk ook uitspraakproblemen voor kinderen en andersstaligen. Daarenboven: leest/interpreteert u maar eens woorden als 'negeren', 'bedelen' en het beroemde 'bommelding'. Daarom dit voorstel: we gaan die dofferd een apart teken geven. Het moet gedaan zijn met die dubbel-, wat zeg en schrijf ik: meerzinnigheid. Je kunt maar één leven leiden, geen zeven. En waarom zouden we niet het teken gebruiken dat er in het fonetisch schrift al voor gereserveerd is? Die omgekeerde e? De [ə] dus? Hij zit zelfs al in uw computer, onder 'symbolen'. Die ingreep zou ten minste veel verwarring uitsluiten. En dat teken zelf is niet zo revolutionair: je zet gewoon de meest bekende letter uit ons alfabet op zijn kop. Van een zachte revolutie gesproken. Ook in het letterlijke schrift, echt schrijvenderwijs dus, levert de verbinding tussen dat omgekeerde kereltje en zijn voorganger en achterligger geen problemen. Probeer het maar, dat aardige lusje; het is nog leuk ook. En waar parkeren we deze dofferd in het alfabet? Ofwel helemaal voorop, want hij komt het meest voor, ofwel als rode lantaarn, want hij is ook maar een doffe nieuweling.

Voor alle duidelijkheid betreffende deze doffe ellende: het gaat er me dus niet om het arme kereltje af te schaffen. Alleen: hij moet een apart schriftteken krijgen. Hij wordt dus opgewaardeerd. Mijns inziens zou dat een veel zinvoller spellingingreep zijn dan dat salongemompel over de spelling anno 1995, waar een beukenboom naast een lindeboom geplant werd. Idem dito 2005. Zit God immers niet in het detail? Mogen we dan niet even zinvol vitten? Dof maar duidelijk. Van harte: Joræs Dænoo.

THE WEST, THE BEST

Ik denk dat ik erin geslaagd ben alle dorpen van West-Vlaanderen gezien te hebben, eindelijk. Mocht ik dichter zijn, ik zou schrijven: *'Ik ben dankbaar dat ik de dorpen heb gezien'*. Meteen een alliteratie ofte stafrijm, herinnert u zich nog van uw schitterende lessen Nederlands uit de middeleeuwen van uw leven. De dorpen in West-Vlaanderen klinken zelf als gedichten. Ik kan niet onbewogen blijven bij namen als Stuivekenskerke, Pervijze, Slype, Mannekensvere, Outrijve, Zwanendamme, Zevezele, Wingene, ja: zelfs Hoeke en Heule. Voor het blote oog liggen sommige van die dorpen wel even buiten westen. Je moet die zelf ontsluiten, want ministers van mobiliteit kunnen niet zo ver denken. Maar opgepast! Onderschat het niet! De heilige klank van Kanegem! Het wereldgevoel in Raversijde! De nering en tering in Adinkerke! De vaart der volken in de weiden rond Diksmuide! De laatste echte chocolade in Abele! Iets geheimzinnigs in Schuiferskapelle! En ook in Elverdinge! Om van de wegomleggingen in Kruseke nog maar te zwijgen! Het diepst onder de indruk was ik in Stuivekenskerke, in het holst van de winter. Onder het woeden van een heus tempeest (wind, regen) reed ik langs water dat IJzer heet, minutenlang, zonder ook maar een levende ziel of dode auto tegen te komen. Alleen een hoopje westtoeristen op een boot

samengepropt passeerde ik. Plotseling gebod een wegwijzer me linksaf te slaan. Aldus geschiedde. En zie: daar doemde de dorpskern van Stuivekenskerke voor mij op. Eerst liet ik een kasteelhoevehotel (hoevekasteelhotel? hotelhoevekasteel?) links liggen. Ik zal daar ooit terugkomen als ik beroemd ben. Daarna kwam ik bij een twintigtal huizen, een katholiek gebedshuis en een drenkplaats, ook 'café' genoemd. Voor ik van mijn verbazing bekomen was, had ik Stuivekenskerke alweer achter me liggen. (N.B.: ik heb een zeer blauwe en zeer rappe auto). Het was net alsof ik even door een filmdecor gereden was. Die middag passeerde ik ook tot tweemaal toe de Dodengang. Het moet me van het hart dat ik het jammer vind dat het oud-Belgische museumgebouw er vervangen werd door een eenentwintigste-eeuws afschuwelijk gedrocht. Er is al veel kapotgemaakt in dit land, o.a. een hoop Hortahuizen in Brussel, en hier in het westen moeten ze ook niet onderdoen, kijk maar naar Oostende en Kortrijk. Maar verder is het in de tuin van deze kustprovincie best wel aangenaam vertoeven. Laat ze maar komen uit Brussel en Antwerpen en Keulen naar de kust, met hun niveadozen en hun moppengebral-op-café, het zijn allemaal inkomsten, en dood moeten ze toch eens, ooit, allemaal, nietwaar. 'Kust ze', zeggen we dan. Warme groeten vanuit deze lage streek.

PRIOR TANTE POS

Prior: ooit het magische woord van Tante Pos. En wij maar hopen en kopen en likken, tot onze tong op onze buik hing. Resultaat: de priorzendingen arriveerden dagen te laat en de 'gewone' zendingen (de drenkelingen dus) bleven nog langer uit. Die spoelden nog later aan. Voilà, nog maar eens een ingreep van de wonderboys. We betalen ons niet alleen blauw, we ergeren ons ook blauw. Vandaar sedert enkele jaren de uitdrukking: 'Meer blauw op straat.' Tante Pos liep hoe dan ook een blauwtje op. En wij maar likken en slikken, want we zijn er afhankelijk van. Moeilijke heertjes met gezichten als verkreukelde financiële kranten krijgen een schouderklop van een minister en maken er vervolgens een soepje van. Denk aan die Zwitsers en onze Sabena. De Belgische Spoorwegen. Zo'n gladgestreken oen komt dan ijskoud vertellen dat de kerstdrukke er voor iets tussen zat dat prior eigenlijk helemaal niet prior was. Maar ondertussen hebben we met z'n allen wel stevig betaald. Voor niets dus. En hoe zit het met de volgende kerstdrukke dan? Alles moet altijd tot op de gram kloppen bij Tante Pos. Wel, als wij nu eens massaal ook alles tot op de cent doen kloppen? En tot op de dag? We eisen onze priorcenten terug die niet prioritair gebruikt werden. Met die centen kopen we een extra pakje drenkelingzegels, voor zendingen die traditiegetrouw toch dagen- en nachtenlang blijven zwalpen. De klant, die al jarenlang trouw en dapper de kont van de koning likt, is dus zelf geen koning. Daarom stel ik voor dat er een speciale postzegel komt, zo in de trant van de mijnwerker op de halvefrank van vroeger. Op die postzegel komt de klant te staan. De ontevreden klant wellicht. Dat mag dan natuurlijk geen priorzegel zijn. Want klanten zijn niet prior bij Tante Pos, ondanks de slogans en de slijmerige peppraat. Misschien moet er ook een tweede postzegel komen, met de beeltenis op van de postbode en de loketbediende. Die zijn ook de klos bij Tante Pos, want die vangen het ongenoeven van de klanten op. Gelukkig zijn de bedienden en de klanten beschermd door glas. Allebei. En de postbodes door slecht weer. Tja, die brief die ik u zou zenden, zal dus niet aankomen. Het spijt me. Misschien doe ik het elektronisch. Maar niet getreurd: het is nu zo'n tijd. Ook de banken willen geen mensen meer over de vloer. Ze beheren onze centen ook met dezelfde minachting. Dit is eeuw nr. 21, weet u wel. Stemt u dat niet tot nadenken, in het kleinste hokje van onze democratie?

PUNT.BE

'Het lekt aan alle kanten. Het werkt helemaal niet. Het is één stinkende riool. Nee, met hen valt niet samen te werken'. It's as bad as Belgian justice. Waarover gaat dit? Het is een korte dialoog

uit een Amerikaanse of Britse film die ik begin februari op tv zag. Onderwerp van dit gesprek was het Belgisch gerecht. We hebben het laatste decennium inderdaad nog wat toegevoegd aan ons fraai lijstje exportproducten. Dit is Belgisch: nestbevuiling, de Belgenmop, pedofilie, chocolade, bier, mest, politieke corruptie, rammelende rechtspraak. Be Big in Belgium, land van charlatans, eredocoraten en weekendongevallen. Wie als buitenlander vertederd over Belgische kasseien stapt, beschut door wilgen, de nasmaak van witlof uit het Brusselse Beenhouwersstraatje nog in de mond, moet toch wel even de wenkbrauwen fronsen bij al dat moois van punt.be. Datzelfde weekend waarin ik die film zag, toonde het tv-programma De Zevende Dag ook een artikel van een journalist van Het Belang van Limburg. Zijn opinie: 'rooms-rood, blauw-rooms, groen-blauw of paars-groen: ze hebben er allemaal een potje van gemaakt'. En nog datzelfde weekend kwam het 'wereldberoemde' Beenhouwersstraatje van Brussel in opspraak wegens witwasserij. Enkele restaurants bleken wasserijen te zijn; twee werden prompt gesloten. En nog datzelfde weekend, herejezus toch, werd de overheid in verband met een ongeval annex proces op de vingers getikt door een Dendermondse rechter. En het was niet de eerste keer dat de heren of dames rechters uit hun ivoren toren nederdaalden en Vadertje Staat berispten. En in diezelfde tijd was er ook, alweer, een rel rond benoemingspolitiek. Ja, we zijn goed bezig in België, punt.be. Natuurlijk was nationale baas Verhofstadt niet welkom op het sociale wereldcongres in Brazilië. In New-York mocht hij wel aanschuiven; daar zaten de politici en de captains of industry samen. Je kunt nu eenmaal niet uit twee ruiven eten en telkens de andere kant opkijken naar gelang van de richting van waaruit de wind komt. Windhanen doen dat; onze vorige premier verzamelde die overigens. Tja, natuurlijk is ons druilerige koninkrijkje ook bekend voor zijn strips en zijn striptekenaars. Er wonen dan ook veel stripfiguren; soms waan je je in een heus stripverhaal. Altijd uitkijken, geachte vreemdeling, beste argeloze, als je in België rondstruint, voor doofpotten, lijken uit de kast, dubbele agenda's en neutrale verklaringen. Het beste wat je hier kan doen, mocht je hier een wijle blijven, is de juiste loge kiezen of in het slechtste geval vlug een politiek partijtje uit de grond stampen. We hebben er al een hele heksenkring van. If you can't join them, beat them. Kies hùn wapens. Een andere mogelijkheid, maar niet van gevaar ontbloot, is u in West-Vlaanderen vestigen. De gouverneur van deze lage streek zal ervoor zorgen dat u minder rap doodgereden wordt dan in andere provincies. En per slot van rekening is er nog altijd de zee. Punt.be

VAART WEL

Welvaartstaat? Kijk maar eens goed naar de kleine lettertjes en cijfertjes om u heen vooraleer u in zo'n zelfverklaarde staat gelooft. Welzijn? Loop eens de lange rijen wachtlijsten af van de jongvolwassenen die omwille van mindervaliditeit onderdak zoeken. Ze worden asielzoekers in eigen land. Natuurlijk wordt mantelzorg gepromoot. Want de staat schiet te kort. Thuisverzorging dan maar, met alle gevolgen vandien. Gelukkig gaan ze nu die wachtlijsten 'wegwerken'. Mobiliteit? De gratis Stevaert? Laat me niet lachen. Je zult bijvoorbeeld maar in het westen van dit land wonen. En zelf moeten bellen voor een bus. Treinen en bussen schieten de meeste stations en haltes zo voorbij. Als ze al stoppen, zitten ze volgestouwd tot in de nok. Gratis onderwijs? Maar kindjes toch! Zie eerst maar dat papa of mama de juiste schoolkeuze maken. En dan nog. Licht, warmte, geluid? Elektriciteit in België komt u duur te staan, dames en heren. In dit felverlichte land zijn de rekeningen gepeperd. Zet een kaars voor je raam vannacht en bid om beterschap. Of hoop op concurrentie van andere bedrijven, want monopolieposities zijn nefast voor de klant, de burger, of hoe worden we heden ten dage genoemd door Vader Staat? Een stem? O, ja: stilaan zit de stemming er weer in. Wacht maar. Er gaat weer van alles gebeuren, veranderen. Het 'druppelt' in Brussel. Sommige dames en heren krijgen kiespijn. Ze dromen van hokjes. Hoe zwart zal hun zondag weer zijn? Hoe groen hun lach? Hoe blauw the limit? Hoeveel franje krijgt oranje? Hoe dood is rood? Door de zogenaamde herverkaveling van het politieke landschap (een cliché als een kathedraal met duivenstront op) krijgen we nu andere kiesclowns te horen en te

zien. Ook zij zullen weer beginnen oefenen in glimlachen en grimlachen. Glimlachen naar u, kiezer, en uw arm uit de kom rukken bij de populaire handdruk. Grimlachen bij het aanschouwen van de verkiezingsresultaten, en rode cijfers leren ombuigen in hun voordeel door voortdurend andere vergelijkingspunten te hanteren. Ze zullen weer taalbokken schieten in hun wervende teksten. Hun slogans zullen weer om te gillen zijn. Laten we met maïs gooien naar de windhanen en mestkevers en blaaskaken onder deze beroepstaterars, zoals in Chili, want maïs wordt door kiekens gegeten. Ja, voorwaar: het wordt weer een drukke tijd in onze welvaartstaat. Wacht maar.

DE BURGERS VAN DARLINGEN

Een honderdtal kilometer van de hoofdstad verwijderd, tegen de spoorweg aangehurkt, ligt een kleine stad, die we om verschillende redenen Darlingen zullen noemen. Die stad telt ongeveer veertienduizend inwoners. Er zijn diverse kerken en kloosters, en een ziekenhuis dat omwille van zijn ouderdom en zijn gotische bouwstijl zeker de aandacht van kunstliefhebbers zal trekken. Wanneer men ongeveer vijftien jaar geleden in Darlingen halthield, en de navel van de stad naderde, ontwaarde men eerst en vooral fabrieksschouwen die boven grote werkhuizen uit torenden. Daardoor was men geneigd Darlingen als een druk economisch centrum te beschouwen. Dit gevoel werd nog versterkt door de concrete drukte in de fabriekswijken. Nauwelijks echter was men de lange toegangsstraten gepasseerd, of die drukte verminderde aanzienlijk. In de plaats daarvan trad stilte in, vooral toen men het centrum van Darlingen naderde. Ja, er waren brede, mooie straten met grote huizen, bewoond door vermoedelijk welvarende mensen. De gevels van die huizen waren echter vuil en grijs. De meeste luiken voor de vensters waren permanent dicht en de trottoirs zagen groen van het gras, dat hier en daar zelfs tot het midden van de straat reikte. Een zeldzame keer ontmoette men er een levende ziel. Het was er stil en dood, alsof iedereen de hele dag sliep. Alleen het geklep en gelui van klokjes en klokken doorbrak af en toe die stilte, in vele hoeken van de stad. En overall was het stil en eenzaam, met uitzondering van de fabriekswijken. Ook genoot Darlingen de dubbele faam een rijke, maar buitengewoon vervelende stad te zijn. (...) Nu zijn we de fabrieken voorbij. Werp uw blik op lange, eentonige straat die zich voor u ontrolt, met die gesloten huizen, die stilte, het gras dat tussen de stenen groeit: zeggen die tekenen van bewegingloosheid u niet dat Darlingen wil slapen, terwijl iedereen wakker is en werkt? (...) Ook spreekt men er onder elkaar vaak kwaad van een ander; veel goeds zegt men niet. (...).

Dit is het begin van de roman *De Burgers van Darlingen* van Hendrik Conscience, 19de eeuw. Ik heb er hedendaags Nederlands van gemaakt. De man die zijn volk leerde lezen, woonde korte tijd in het Vlas Vegas van Vlaanderen, later ook genoemd Texas. Is er ondertussen al iets veranderd in de stad waar de schrijver het over heeft, met uitzondering van het aantal inwoners? We mogen hopen van wel.

PS Mensen die moeite hebben met fictie en bijvoorbeeld in dit geval de kilometerafstanden gaan uitpluizen, beweren dat Darlingen eigenlijk Dendermonde is. Meten is weten. Kruideniers doen dat ook.

BAD PRITT

We zitten alweer als terrasmussen op het plankier van café De Woede der Noormannen, in een lage streek ergens tussen Adinkerke en Outrijve. Het regent mot. Het waait niet. Jammer. Ik hou van wind. Het is een man met oud haar op zijn hoofd die daarnet verkondigde: 'Het is te doen buiten'. 'Liefde,' zegt hij nu, 'liefde is een kleverig gedoe.' Ik kan niet nee zeggen en knik dus ietwat langs hem heen in de richting van een foielelijke gatenplant. Zijn haar verraadt vele

liefdesavonturen of helemaal geen. Serieliefhebber of kluizenaar. Misschien zelfs vader van 2,8 kleverige kinderen die hem ietwat hinderen. 'Vrouwen willen zekerheid,' zeg ik totaal overbodig, wat een mooie spreekwolk, maar met een rouwrandje om. 'Ze zijn verkleefd aan die ene, liefst bestendige donor die ze kiezen uit velen.' Hij knikt en kijkt naar niets naast mij: 'Doe jij iets met je haar misschien?' 'Ik, nee,' zeg ik. 'Ik heb er de tijd niet voor, vooral 's ochtends niet, en de tijd staat niet stil, nietwaar. Iets doen met mijn haar interesseert mij niet.' 'Nee,' beaamt hij opgelucht. 'Nee, hij staat niet stil. Of zijn wij het die veranderen?' 'Je zult bedoelen: verouderen.' 'Hm,' kucht hij. Hij inhaleert de rook van zijn sigaret tot in de toppen van zijn tenen. Ik wacht benieuwd tot die rook ergens weer uitkomt, ik check zijn voedselklep, zijn achteruitgang, zijn pief, zijn zeiloren, maar nee hoor: meneer houdt alles voor zichzelf. Er komt geen cowboyachtig marlborrowolkje uit zijn achterwerk of zijn linkeroot. 'Vrouwen plakken aan je,' zegt hij dan, iets concreter dan daarstraks, of juist nog veel abstracter. 'Voor je het beseft, ben je geringd als een duif, opgespeld als een dode vlinder en vastgelijmd in een familiealbum.' 'Tja,' doe ik. Ik kijk van buiten naar binnen door een raam heen naar een foeilelijk kunstwerk aan de muur van drinkplaats De Woede der Noormannen. Een vrouw, natuurlijk. Nou: de vrouw is mooi, maar het werk is kunst, dus lelijk. 'Zo,' zegt de man met het oude haar op zijn hoofd dan. 'Een levensverzekering heb je dus waarschijnlijk al.' 'Ja, al jaren.' Godverdomme. 't Is van dat. Een handelaar in gratis geld. 'En kan ik je echt geen beter voorstel doen?' 'Nee, mijn leven is goed verzekerd. Voor wat het waard is, althans: morgen kan ik over een kikker struikelen en doodvallen.' 'Het is anders tegen morgen al in orde: geen gedoe met papieren en zo. We werken honderd procent klantvriendelijk voor de categorie pre-senioren zoals u. Op uw leeftijd ... ' 'Nee,' schud ik beslist. Mijn haar waar ik niets mee doe schudt mee. 'Jullie verzekeringen zijn anders ook wel een kleverig gedoe, hé. De enige verzekering die ik op mijn bijna gezegende leeftijd nog overweeg, is een verzekering tegen verzekeringen.' 'Daar heb je dan boekbinderslijm voor nodig, of zeer straffe colle-tout', zegt de man, en hij verdwijnt uit café De Woede der Noormannen en uit mijn leven, zonder verzekering. Bad pritt, die kleverige verzekeraars!

TERUGBLIK

Alles was er klein in het groot. Alles was er groot in het klein. Het regende onverdroten. Wind uit oude dagen hield grote schoonmaak. Buiten was de vorige eeuw volop aan het woeden: de midlifecrisis van de jaren zestig, zeventig. In mijn herinnering zat zij aan het enige raam in de kleine woonkamer: wipneus, krulhaar, altijd lachend. Hij zat in de fauteuil in de omgeving van de kachel: pet, bril bij wijlen, stofjas. Ze waren met pensioen na een druk leven op de arbeidsmarkt van de jaren dertig, veertig, vijftig. Ze lazen boeken of vertelden verhalen en anekdotes. Dat is nou natuurlijk het moeilijke van herinneringen: die zijn gekleurd. De twee mensen waar ik het over heb, zaten daar niet voortdurend. Ze hebben waarschijnlijk moeten knokken om daar af en toe eens zo bedaard te kunnen zitten, tijdens weekends en op feestdagen bijvoorbeeld. En het waaide zo vaak en zo hevig omdat mijn herinnering dat zo wil. Nu, en dan nog. Er is de feestelijke geur van konijn-met-bier. De drukte van een wielervedstrijd in de straat in de provinciestad. Renners kwamen zich achter in het kolenhok omkleden, insmeren en bananen vreten. In de keuken wedijverden ook de geuren van scheerzeep, zwarte zeep en prinsessenbonen voor bij het konijn. Alles feestelijk dooreen. Het was in de Oostendestraat in Torhout. We trokken op woensdagmiddag te voet onder het bladerdak van grote kastanjabomen tot aan het kasteel van Wijnendale. Zij ging mee. We gingen in het overgebleven groen van het uitbreidende stadje op zoek naar wilgenhout om fluitjes van te snijden. Dat kon hij ook. Hij kon alles. We plukten braambessen, gluurden met afgrijzen in het gapende zwarte gat van de ijskelder bij de kapel aan het Wijnendaals kasteel, duwden in gedachten enkele van onze onderwijzers in die bodemloze vergeetput, maakten vuisten in onze jaszakken tegen de vrieskou van de twintigste eeuw en raapten kastanjes als het waiweer begon te worden. Op zondagavonden zagen we er onze eerste televisieprogramma's;

de grote wereld kwam binnengeflikkerd, met zijn witte en zijn zwarte sneeuw. Nergens smaakte een boterham-met-kaas beter dan daar. Toen het handvat van mijn allereerste broodtrommeltje (de voorloper op de schooltas, de beautycase en de rugzak) op weg naar de papschool losliet, heeft grootmoe mij gered van de schande op straat. En het regende godgenageld oude wijven die dag, en haaiantanden en pijpenstelen. Ja, ik weet het zeker: Elvis leeft, Kroetsjov loopt nog rond, Tony Corsari leidt ergens een gezellig leven en mijn grootouders doen dat ook.

BEWIJSBEGEERTE

De wereld van de meetbare dingen is helemaal niet boeiend. Een liter is saai. Een meter is saai. Een horloge is het bewijs en symbool van de menselijke ijdelheid: men denkt de tijd te kunnen beheersen door hem aan de pols vast te binden, aan muren op te hangen of in klokkentorens te metselen. Allemaal bewijsbegeerte. De broederschap der voordehandliggende logica predikt nu overal meetbaarheid, veilige meetbaarheid. Menselijke prestaties op het werk moeten 'meetbaar' zijn. Wat meetbaar is, is vaak voorspelbaar. Adieu creativiteit, verrassing, flexibiliteit, humor (om maar vier kenmerken van intelligentie te noemen). Van wijsbegeerte naar bewijsbegeerte. Volgende stap: het uniform. O, er zijn nog zaken meetbaar. Maar gewoonlijk doet men daar niks aan, als na meting blijkt dat bijvoorbeeld stress, belasting en werkdruk hoog scoren. Dan worden de meetlatten vlug weer weggemoffeld. Het is geweten, dus het volstaat. Marleen Vanderpoorten wou tijdens een bepaalde hete onderwijsherst ook eerst wachten op de steun van iets meetbaars vooraleer ze onderhandelingsbereidheid aan de dag legde. Ze wou zelfs even de 'privé' en het onderwijs met elkaar vergelijken, wat bijzonder dom is, en wat eigenlijk neer zou komen op 'zich meten met elkaar'. Een appel en een peer meten zich nooit met elkaar. Tja, al dat gemeet. Het beantwoordt aan het veiligheidsgevoel van een grijze meerderheid. Wat meetbaar is, is overzichtelijk, in te tomen, te controleren, te manipuleren. Als het al moeilijke resultaten oplevert, omdat het menselijkheid en prestaties betreft, en een en ander duidelijk maakt, wordt er gegoocheld met percenten en percentages: die zijn zo onduidelijk en rekkelijk, dat je er makkelijk mee kunt schuiven en jongleren naar eigen goeddunken en willekeur. Het zijn de eufemistische stiefbroers en -zusjes van de getallen en de aantallen. En toch klinken ze 'meetbaar'. O, ik heb heimwee naar en verlang naar onmeetbaarheid, wijsbegeerte van de twijfel, variatie, alles wat uitdijt, krimpt, uitdijt, krimpt, en weigert zich in liter, kilo, meter, watt, percent of cijfer te vertalen. Het is ook pas in oneindigheid dat het perfecte samenkomt. Zoals het scalpel van de chirurg het bewijs is van de onkunde van de geneeskunde, zo is de meetbare eenheid het bewijs van de angst van de bewijsgeer. Maten en gewichten zijn de werktuigen van de kruidenier. Horlogemakers hakken de tijd in mootjes. Ze verdelen om beter te heersen. We weten nu allemaal hoe laat het is.

NIETS

Leegte is prachtig. Zodra je er een grens om trekt, is die verdwenen. Daarom is het beter geen grenzen te trekken, want verderop is er niets beters dan hier. Alles is voortdurend anders behalve jezelf. Vertrouwdheid kan aangenaam verblinden. Ook niet zeggen: 'Dat zien we later wel'. Later zie je niks. Later kan het donker geworden zijn. Prairie en woestijn en zee en daar de wind overheen. Leegte is niet saaier dan slotwater. Hitte kan denderend op je afkomen in zo'n volle leegte. Grote bomen die over een weg heen groeten, zijn ook mooi. Waar vind je al dat fraais nog allemaal? In de boeken natuurlijk. Al die moeilijke gedachten kwamen in me op terwijl ik onder het eten van Russische sprot las in 'Zen en de kunst van het motoronderhoud' (1974) van Robert Pirsig. Daarin wordt een serieus potje afgefilosofeerd op, naast en via de motorfiets. Het boek beschrijft een tocht van Minnesota naar Californië op de motorfiets door de verteller en zijn elfjarige zoon Chris. Het is ook een filosofische verhandeling en een twintigste-eeuwse versie van de Erlkönigsage van Goethe (man en zoon te paard; spook; einde: dood zoon). 'Wer reitet so spät

durch Nacht und Wind? Es ist der Vater und seinem Kind'. Na deze wereldbekende, moeilijke en moeizaam te lezen kluit (je hebt er een stevige laserstraal voor nodig, vooral als moto's je niks zeggen) verorberde ik langzaam de lijvige Tsjechov-biografie van Henri Troyat. Mijn ziel werd daardoor gevat in een soort van gelatine. Ik ging veel sympathie koesteren voor de journalist-schrijver-bloedspuwende huisarts wiens eerste toneelstuk een drama was, ik bedoel: echt wel een drama. Ook zijn begrafenis was een drama, maar dan meer een draak. Het was passend en rechtvaardig dat ik dit boek las onder de treurberk in de tuin. Maar het was een prachtige hoogzomer met schitterend slecht weer toen en ik wou vooral aan niks denken. Dat is heel moeilijk. Het is een van de moeilijkste dingen: je hersenen vakantie gunnen. Met een volstrekt nietszeggend gezicht, desnoods vreselijk dwaas, naar prachtige leegte zitten staren of naar een boom die tot ver beneden naar de grond groet. Kijken naar kiekens zonder dat je beseft dat het immense kiekens zijn en zonder dat je ze echt ziet. Van krommenaas gebaren als een of andere slimmerik het weer meent te weten, weet je wel. Nu is het allemaal weer anders. De woestenij is in zicht.

WERKZAAMHEDEN

Het genoegenvrijwel elke week deelgenoot te zijn aan een file van formaat, is mij welbekend en geheel aan mijn kant. De autostrada ter hoogte van Gent, Gentbrugge, Waasmunster, Antwerpen en Ranst ken ik als mijn broekzak, beide richtingen. Ik vind dat geen levensgroot probleem en probeer er in mijn inktzwarte Saab het beste van te maken. Bij het filevormen kies ik voor de uiterst linkse strook, palend aan de middenberm. De middenbermnatuur is fascinerend én onbekend; alleen bij filevorming valt die te bewonderen. Er staan zelfs appelboompjes hier en daar. Verder liggen er verscheidene relikwieën van de consumerende mens uit de 21ste eeuw. Meestal flits ik daar zo voorbij. Soms echter liggen er patatten of halve varkens over middenberm en linkse strook verspreid, zodat dit feest niet doorgaat en ik voor de andere stroken moet kiezen. In een stilstaande file is de auto een gezellige cocon, vooral als het prachtig slecht weer is en de Vlaamse regen van de ramen biggelt. Het panorama wordt bepaald door het uitzicht op de achterwand van het vrachtbusje voor je ('VUIL!', 'WAS MIJ!') en je boeiende dashboard. Er is ook muziek, voor zover die niet voortdurend onderbroken wordt door verkeersmededelingen en irritante reclamespots. Flesje water. Chocotoff. Al dat gezelligs doet zich voor omdat omstreeks de lente overal te lande weer 'wegwerkzaamheden' uitbreken. Mannekens kruipen dan van onder de grond en gooien die helemaal bloot. (Wanneer gaan ze nu eindelijk eens het stijve stadshuiswoord 'werkzaamheden' vervangen door 'wegenwerken'?) Medio april lagen er ter hoogte van Waasmunster ettelijke dode halve varkens over het wegdek verspreid, zodat ik ruimschoots de tijd had volstrekt stilstaand van een gigantische file te genieten. Ik hoorde o.a. twee keer hetzelfde nieuws. Net toen ik besloot om pen en papier boven te halen om het eerste hoofdstuk aan een fantastisch boek te schrijven, kwam er beweging in het duizendwielig monster. Ik vond het bijna jammer. Een eind verderop lagen de gehalveerde zwijnen de weg voor tweederde te versperren. Eenheidspolitie dirigeerde driftig de aanschuivende gelukzaligen die zich uit de file aan het losweken waren. Eigenlijk moest dan weer een kilometer verderop zich een verse file voordoen, wegens échte wegenwerken. Maar daar ploegde iedereen gezwind door, als een gevaarlijk mes door koelkastsmeebare boerenboter. Dertig kilometer verder, ik had de Antwerpse Ring net verlaten, werd ik echter alweer van mijn linkse rijstrook weggejaagd door een oranje-zwarte motorrijder die hevig naar mij gesticuleerde. Vlak daarna suisde een wagen voorbij met een kroonprins erin. Ja, er valt voorwaar altijd wat te beleven op de Belgische autostrada. Mochten de files nog wat langer duren, dan schreef ik er een boek over. De hoofdpersonages zouden welluidende namen dragen: Welriekende Dreef, Vierarmenkruispunt, Kennedytunnel, Wommelgem, Lummen, Ranst, Bertem en nog vele, vele andere. Ooit komt dat boek er nog wel, wegens werkzaamheden.

DE SPIEGEL

Er was eens een spiegel. Hij had de vorm van een grote traan. Hij stond rechtop tegen de slaapkamermuur in een villa. Zoals alle villa's droeg ook deze villa een vreselijk lelijke naam die in vreselijke koeienletters op de voorgevel prijkte. Die naam is nu van geen belang. In de villa woonden een dure heer en zijn dame. Telkens er zware vrachtwagens over de nabijgelegen weg dreunden, trilde de spiegel een beetje mee. Maar daar gaat het nu niet over. Er was niet veel verkeer in de omgeving van de villa. Alleen om acht en twaalf en één en vier uur was er wat getoeter en geronk, want er bevond zich een school in de omgeving. Er was wel iets aan de hand met die spiegel. Nog nooit waren de dame en de heer er in geslaagd hun gezicht en hun buik in de spiegel te zien. Altijd weerspiegelde die hun nek, hun rug, hun achterwerk en een deel van het weidelandschap daarbuiten, hoe ze zich ook in allerlei bochten draaiden, wrongen of wentelden, tot hun bovenlijf bijna uit hun bekken werd geschroefd. Dat gebeurde ook met iedereen die zich wou spiegelen. De villabewoners nodigden namelijk iedere bezoeker in hun slaapkamer uit om het ook eens proberen. Je wist maar nooit. De spiegel weigerde echter koppig hun voorkant te weerspiegelen. Zo was er ooit een bezoeker geweest die bijzonder veel van Shetlandpulls hield. Tijdens een stormwinter was voor de kusten van Shetland een olietanker gekapseisd. Robben, vogels en schapen hadden onder de ramp te lijden. De man had ijlings dertien Shetlandpulls gekocht. Hij vreesde namelijk dat er na de ramp geen meer geproduceerd zouden worden: het gras was beoedeld en de schapen hadden geen voedsel meer. Toen hij als goede vriend des villa's zijn verzameling pulls in de spiegel wou monteren, lukte ook dat niet. De spiegel kende geen genade. Voor niemand. Ook niet voor een kerel met dertien Shetlandpulls ineens. Vergeet echter niet dat de spiegel de vorm van een traan had. De jaren verstreken. Door het steeds drukker wordende verkeer met ook steeds zwaarder vrachtvervoer brak op een dag de spiegel. Toen was de ban gebroken. In elke scherf apart konden de man en de vrouw eindelijk zien hoe oud ze geworden waren. God zit in het detail, maar de duivel ook.

KLINKENDE MUNT

Op 29 december 2001 klokslag 19:21 besteedde ik mijn allerlaatste oude Belgische geld aan een bakje friet met bolognaise. Het betrof de ronde som van 155 BEF, zijnde een honderdflapje en enkele muntstukken. Dit alles speelde zich af in frituur Den Anker in mijn soms rumoerige, soms doodstille dorp H., een 'rand'gemeente van de soms muisstille, soms windstille, soms doodstille stad K. (Sommige dorpen en steden zijn zo stil, dat je er alleen het klinken van munten hoort). Het was helemaal niet met heimwee dat ik mijn laatste patriottische som besteedde, want ik vond het lelijk geld. Blij dat ik ervanaf ben. Vroeger was ons geld veel mooier, in de tijd dat er centiemstukken waren met een gaatje in, net een mini-cd. De laatste jaren vond ik alleen de halve frank de moeite waard om naar te kijken. Er stond dan ook geen koning op. En ook het flapje van vijfhonderd frank kon er nog mee door. Maar de meeste andere landen hadden veel mooier geld. Het slijk der aarde is ook zeer ongezond, en vormt een bron van ziektes in de eerste wereld. Via geldwisseling worden allerlei microbes, bacteriën en virussen doorgegeven. Die veroorzaken dan hebzucht, diarree, constipatie, overvoeding, ijdelheid, snobisme, vraatzucht en vetzucht. De huisartsen en advocaten hebben groot gelijk dat ze een flink deel van dat gevaarlijke geld weer afpakken van hun patiënten en cliënten. Je moet preventief optreden bij een epidemie. Ruilhandel vormt natuurlijk ook geen oplossing; het komt alweer neer op het uitwisselen van dingen. Met plastic betalen dus maar verder. Kies een kaart uit de bloemlezing kaarten in uw portefeuille en hoop dat de automaat er zin in heeft. Dat u niet tegen de muur staat te praten. Het klinken van munten is vervangen door het knarsen en ratelen en zoemen van de muurbediende. Vlug geld uit de muur toveren? Vergeet het maar: file zult gij vormen, zo lang er mensen zijn op deze aarde, en zo lang deze aarde bezaaid is met slijk. Zout als ruilmiddel vormt anders wel een alternatief.

De frietmanager in frietkeet Den Anker deed ook zout op mijn bakje vette hap. In ruil gaf ik hem wat oud Belgisch geld. Zo waren beide partijen tevreden. En ja: het was wel degelijk een bakje friet met bolognaise op. De bolognaise lag in een compartimentje apart, maar verspreidde zich ook over al mijn 123 frieten. Het moet toch niet altijd vol-au-vent of stoofvlees zijn. Voorspelbaarheid is zo saai en zo veilig. Gezouten en gepeperde groeten.

SCHREEUWLELIJKERDS

Toen ik lang geleden, in de beginjaren 60, met de KSA ('Kongolese Slinger Apen' noemden die groene jongetjes van de Scouts ons, ofte VVKS: 'Vorte Vis Kan Stinken') ergens op kamp ging, was ik een zeer braaf ventje met veel dromen. Ik zou geen vlieg kwaad doen. Toch betrapte een zogenaamde 'leider' me eens op praten terwijl ik dat niet mocht. Stel je voor! Knoerthard slingerde hij mijn achternaam door de zaal, als een vloek, zodat iedereen het horen kon. Ik was daar zo door geschrokken en vernederd – want ik had eigenlijk niet echt gepraat; ik had alleen geknikt omdat ik aangesproken werd door een andere strafbare onverlaat – dat ik toen onmiddellijk besloot levenslang kluzenaar in een woest landschap te worden, onder een schuilnaam te leven en alleen de nederigste en de braafste mensen te helpen en bij te staan. Van dan af noemde ik mezelf 'Oude Hein'; dat had ik in het Nederlandse jeugdmagazine Taptoe gelezen. Ik wou voortaan ook alleen maar oude kleren dragen en op lelijke schoenen rondwalen. Dat vormde geen groot probleem in die tijd. En ik wou vooral heel rap oud worden. Die verdomde 'leider' van de Kongolese Slinger Apen kon toen met zijn bavianenverstand nooit hebben vermoed hoe ver strekkend de gevolgen zouden zijn van het schreeuwend uitspreken van mijn achternaam. Nu, vier decennia later, heb ik nog altijd zeer veel zin om hem een oplawaai te verkopen, een pandoring te geven, af te trommelen, op zijn kanis te meppen, maar wellicht is hij vanzelf al doodgegaan. Ik ken nog exact de omstandigheden van toen dat onfeit plaatsvond: tijd, plaats, weer, publiek, gelegenheid. En verhippeltjes, een paar maanden later was het weer zover. De directeur van mijn lagere school, een veldwachtersfiguur met brillantine op zijn schedel en een sigaar als een zeppelin in zijn scheur, lapte me krek hetzelfde, toen we op het schoolplein op de bus stonden te wachten die ons mee op schoolreis naar Zaventem zou nemen. Weer hetzelfde liedje. En weer was het mijn schuld niet, want ook dan was ik nog een braaf ventje. Ik mocht bijna niet mee, maar dan zou die feldweibel zelf ook thuis hebben moeten blijven. En meneer ging natuurlijk mee. Toen was de maat vol. Ik werd zo kwaad als Repelsteeltje, toen diens naam geraden werd. Ik pakte mijn linkerbeen beet, scheurde mezelf middendoor en verdween door een spleet in de grond, groene rook nalatend. Een jaar later begon ik te schrijven. Stiekem, zoals de meeste kinderen. Het is nooit meer goed gekomen. God zit in het detail, maar de duivel ook.

REIS

2 juli 1904, 03:00 in de ochtend, Sommerhotel, kuuroord Badenweiler in Duitsland: 'Het is lang geleden dat ik champagne gedronken heb', zei de Russische schrijver Anton Tsjechov, en hij stierf, na een kort leven (1860-1904). Zijn lijk werd naar Moskou overgebracht in een groenachtige treinwagon waarop stond: 'Vervoer van oesters'. Daarna volgde de begrafenisstoet per ongeluk de verkeerde kist: die van ene generaal Keller, gesneuveld, en op hetzelfde ogenblik ook in het station gearriveerd. Vandaar de krijgshaftige muziek, waar men zich over verwonderde. Iedereen keerde op zijn stappen terug. Er waren ook enkele laatkomers. De moeder van Tsjechov, zijn zuster en zijn broers moesten nog stevig op de ordediensten inpraten: ze werden niet herkend en werden bijna belet de begrafenisstoet bij te wonen. Op de begraafplaats werden kruisen gebroken, hekken omvergeduwd en bloemen en aanplantingen vertrapt door de nieuwsgierige ramptoeschouwers. Zo werd de laatste treinreis annex reis hiernamaals van een van Ruslands grootste schrijvers een draak van een drama, bijna komedie. Schril in contrast met de

afschuw van Tsjechov voor vertoon, bombast en vulgariteit. Zijn literaire vrienden waren razend over het hele gebeuren. De schrijver van 'De meeuw' en 'De kersentuin' reisde ondanks zijn zwakke gezondheid talloze keren Rusland op en af, alsof hij zijn eigen dood op een dwaalspoor wou brengen. Hij bekommerde zich, als dokter, o.a. ook om het lot van de vele dwangarbeiders op het strafeiland Sachalin, waarover hij tienduizend steekkaarten opstelde. Ik heb meer van en over Rusland gezien en geleerd door de biografie van H. Troyat over Tsjechov te lezen dan dat ik er zelf naartoe gereisd zou zijn. Ik leerde zelfs Tolstoi heel goed kennen. En Gorki. Tolstoi vond bijvoorbeeld de heer Shakespeare een grote klungelaar. Voor Tsjechov als verhalenschrijver toonde hij wel respect, niet voor zijn theaterwerk. Mijn leesavontuur speelde zich dus vooral af onder nul op de schaal van Celsius, in de zonnige Krim, het koude Moskou of het mistige St. Petersburg. En buiten werden de Vlaamse boomkruinen onbarmhartig gegeeseld door niet aflatende wind. Het regende ondertussen haaiantanden, katten en honden, oude wijven en pijpenstelen. We lezen om te leren.

ROODKOPJE

Hij was onbeheerst bang voor het geheim dat meisje heette. Een naam alleen al volstond voor minutenlange schaamrode bewolking op zijn aangelat. Daarenboven kukelde hij elke zondag in de kerk met zijn stoel opzij of voorover – high van de wierook, ziek van de reuk van oude pis en natte kleren, voor het aanschijn van zovele meisjes met hetzelfde bouwjaar als het zijne. Pas toen hij in een drukke stad een duif door de rode lichten zag vliegen, besefte hij: er zijn er nog die door het rood gaan. En in het rood stààn, wat nog een stuk erger is. Hij at of dronk ook niks met een rode kleur. Hij kocht bijvoorbeeld alleen maar groene snoep. Geen tomaten, aardbeien, grenadine, rode wijn, radijzen, ... Wel rodekool, want dat was volgens hem een blauwte. Zelfs geen groente. Eerder een schaamte. De kinderziektes met 'rode' of 'rood' erin waren een hel voor hem. Zelfs het gebruik van het ouderwetse 'roodsel' voor geschaafde knieën of ellebogen bezorgde hem nachtmerries. Bij de verdeling van cowboys of indianen op de speelplaats van zijn jeugd, koos hij nooit voor de roodhuiden. Later zou hij nochtans leren dat cowboys ook 'rednecks' ofte rooienekken waren. Dat was al net zo erg als dikkenekken. Van de voetbalploegen en de politieke partijen koos hij altijd de onrode uit om voor te supporteren. Helaas voor de zakkenvullers: een bolletje rood kleuren deed hij dus uiteraard ook nooit. Hij keek wel uit. Met een rode auto heeft hij later nooit gereden. Het onnozelle sprookje aller tijden vond hij Roodkapje zijn. Toen de meesters nog krijtlongen hadden, kinderen met linialen op de knokkels sloegen en er af en toe autoloze zondagen waren, toen waren de zwartkopjes de lieveling van iedereen. Blond kon er ook nog mee door. Wit niet: hei, wittepenne! Bruin, alle schakeringen, evenmin: schijtkleur!. Wie zwart haar op zijn kop staan had, werd gezegend met veel aandacht en liefde. Die mocht op de achterbank in de schoolreisbus en die mocht altijd de deur opendoen als er geklopt werd aan de klasdeur. Wie rood haar op zijn schedel droeg, ging door een hel. Hij dus ook. In het zo pittige West-Vlaams behoorde hij tot de verschrikkelijke categorie van de 'rostekoppen'. Om het allemaal nog veel erger te maken, was hij ook nog eens bezaaid met sproeten, zodat ze hem soms 'Gespikkeld Opperhoofd' noemden. Toen kwam met het einde der tijden de oplossing in zicht: men ging massaal haar verven, vaak in alle mogelijke tinten van vlammenwerpend rood, of men ging zich massaal het haar afroetsjen tot tegen de schedelpan. En toen braken voor Roodkopje betere tijden aan.

HERSENHOOS

In het hoofd van sommige mensen bevinden zich de zg. 'hersenen': een wirwar van weekheid, een grijs gebied. Sommige delen blijven lang sluimeren. Er is nog hoop, want het schijnt dat we maar een klein percentage van onze brains gebruiken. Voor de soaps waarin vooral

gebeeldhouwde siliconetroela's en correct gekapte kerels met keramieken glimlachen rondlopen, stel ik de algemene titel 'Mooi en Hersenloos' voor. Als die elkaar secondenlang in de ogen staren, in de waan dat ze aan het acteren zijn, dan zoek ik altijd vergeefs naar vonken van hersenen, gensters van verstand in diezelfde vier ogen. Maar neen, men is niet thuis daarboven, men is buiten de zone. Het zijn dan nog soms diezelfde acteurs, niet gehinderd door het intelligentiequotiënt van een kiwi, die in allerlei snertbladen hun mening ten beste geven over politiek en religie en maatschappij. Neen, toen de Schepper van Hemel & Aarde met hersenen rondging, stonden ze niet op de eerste rij. Dezelfde gevoelens bestormen me als ik de president van de Verenigde Staten van Amerika achter het spreekgestoelte zie verschijnen. Maar mooi is natuurlijk anders. Wat hebben de menselijke brains in de loop der tijden al bewerkstelligd? Waar heeft de zo geroemde rede al voor gezorgd? Uit bijna elke bladzijde van de geschiedenisboeken klinkt wapengekletter en doodsgereutel. Door de chaos van modder en bloed en mensenvlees probeerde men orde op zaken te krijgen: via de hel, de zogenaamde hemel bereiken. Nou, wat is ervan geworden, van de aardkloot bevolkt door wezens met hersenen in hun kop? Een poel van ellende? Er is weinig reden tot lachen. Grimlachen, jawel. De wirwar van weekheid die zich in de opperste regionen van het menselijk lijf ophoudt, is blijkbaar nog voor een groot stuk aan het sluimeren. En hoe staat het met uw eigen wirwar daarboven dan? zie ik u vinnig mompelen. Wel, laat ik stellen dat ik een aanhanger van de chaostheorie ben. Ik heb eerbied voor het systeem in de waanzin. Even zijrangeren is best leuk: ook schaakcomputers slaan uit wanhoop tilt bij de bokkensprongen van de menselijke geest. Om niet helemaal als een krop sla door het leven te waden, eet ik af en toe oesters en noten en pijnig ik mijn hersenen door een partijtje schaak tegen mezelf. Ik ben een fijne tegenstander. Als ik win, hijs ik de vlag van de Cutty Sark. Als ik verlies, is het hozen geblazen.

LOT

O God, o lot, o gebod: liep u er weer in afgelopen 1 april? Ik loop er zelf ook elke dag weer in. Nooit zal ik het leren. Iemand, maar ik weet niet wie, dicteert me bijvoorbeeld dat ik vele jaren lang werk moet verrichten voor anderen. Mijn tijd ('mijn' tijd!) wordt ook door onzichtbare instanties in mootjes gehakt, opgedeeld en verkaveld in zogenaamde seconden, minuten, uren en deadlines. Als dat geen pretentie is: de tijd in stukjes hakken en die aan je pols vastbinden en denken die zo te kunnen manipuleren! In ruil voor een maandelijks omkoopsom bemoeit men zich dan ook nog eens met van alles betreffende mijn werk. Soms met veel meer dan dat. Maar soms neem ik het lot in eigen handen. Dan koop ik iets om te krabben. Niet dat ik luizen heb. Het schijnt dat getallen of kruisjes je leven kunnen veranderen. Nou, op weg naar de lottowinkel maaide ik met mijn inktzwarte Saab eens bijna een fietser van de weg. Als dat geen verandering in ons leven geweest zou zijn. De afgoden liggen altijd op de loer om ons ... tja: een loer te draaien. Ze zijn zélf van lotje getikt. Nog iets: heb ik het gevraagd om uitgerekend in het apenland België geboren te worden? Waarom niet Denemarken? Legoland? Nu moet ik met het brandmerk B rondrijden. De hele wereld lacht me uit: 'Kijk! Een Belg! Uit het land van de charlatans! Zijn premier denkt dat hij iets te piepen heeft op wereldniveau! Steak Pretentie!' Het wrede lot wou daarenboven dat ik in de jaren vijftig mijn eerste angstschreeuw slaakte. Ik had veel liever de jaren twintig van de vorige eeuw meegemaakt. En dan, hupsakee: sprongetje naar de jaren zestig. Daarna, bis: naar de jaren twintig van de 21ste eeuw. Maar da's voor straks. Het lot bepaalt ons leven elke seconde: inslagen van meteoren, aanslagen van meteorieten, stadsinfarcten, orkanen met meisjesnamen, aanslibbing van auto's, een waanzinnige politicus die op de verkeerde knop drukt, een komma, een getal, een woord, een barst, een stap, een blik, een tik. Het lot heeft ook vreselijke creaturen geschapen, maar die kunnen daar weinig aan verhelpen: er worden nu eenmaal geen nieuwe modellen meer gemaakt. Misschien moet de bevolking, omdat die elke dag er moet op kijken, esthetische belasting heffen op tv-schermschokkende figuren als

Dehaene, Verhofstadt, Vande Lanotte, Aelvoet, Tobback, Willockx en Michel. Dat grenst nl. aan huiskamerhorizonvervuiling. Doe daar ook maar een paar zwetende tv-koks bij plus een aantal breedsmoelkikkerglimlachende presentatoren en presentatrices van die rechthoek van afgrijzen die we 'televisie' noemen. Ook dat is ons lot. We lopen er bijna elke dag in, verhippeltjes. Zappen!

KOEIEMORGEN

'Koeiemorgen', zei de ene koe tegen de andere op een noordelijk gelegen weide in Torhout. 'Beu, melkmuil', antwoordde die. 'Ik heb een slechte nacht achter de rug. Mijn magen liggen overhoop door de aanhoudende droogte. Wat krijgen we nog voor sappigs te grazen de laatste tijd?' 'Tja, groen is verdwenen, hé'. 'Hm. Zeg: zie je die sufferd van een hond ginder naar mij loeren? Ja, die met zijn biefstukoren. Hij staat er al minstens een halfuur. Hij werkt op mijn systeem'. 'Dat komt er van als je een zieke koe bent'. 'Wacht maar tot ik eens de galopkak heb! Dat hij dan maar durft te naderen! Ik bezorg hem de douche van zijn leven. Lekker lauw.' 'Maak maar liever wat melk'. 'Met die droogte!? Mijn horens vallen verdorie van mijn kop'. 'Maar als geuierde beesten moeten we solidair zijn met onze geluierde medemensjes. We zijn verantwoordelijk voor hun melktandjes, beu'. 'Tja, je neemt me weer de woorden uit de melkmuil. Ik besef het wel. Maar er zijn nog andere dingen dan melk en vlees produceren. Ik wil verdomme nog een leven ook hoor! Dat ze mij eens beschilderen en tentoonstellen bijvoorbeeld! En wanneer is er weer eens een muziekfestival? Ik snak naar wat luide muziek op de weide'. 'O, de festivals komen er volgend seizoen wel weer aan. Dan kunnen we gratis meeluisteren. En geen gedoe voor ons met peperdure tickets, stomme t-shirts, drankbonnen of toiletwagens: we kunnen schijtend in ons eigen voedsel lopen, backstage in onze eigen vip-weide'. 'Holy cow, daar verlang ik naar! Ik begin me alweer een beetje een vik te voelen, een Very Important Koe'. 'En ik verlang ook naar een goeie cocktail in mijn kont, om een beetje bij te komen. Ik voel me te mager. Ik moet dringend een veearts of een sportverzorger opzoeken'. 'Koeiemorgen zeg, dat gevoel ken ik. Ik ben nu al drie uren aan het ontbijten en ik heb nog altijd honger als een paard. Ik voel me zo helemaal ... beuh ... helemaal Johan Musseeuw'. 'Je bent en je blijft een koe hoor, dat is je lot'. 'Ja, doodjammer. Het doktertje, beuh, het dochtertje van de boerin zal wel nooit op mijn rug rijden. En Waregem Koerse voor Koeien is ook al uitgesloten'. 'Haha, dat is een koeie!' 'Zeg, weet je het nog: toen Michael Stipe van R.E.M. in een van mijn taarten uitgleed? Dat was pas een festival!' 'En ik heb al Sting en Schueremans op mijn taartenlijstje staan'. 'Jij schijt ook veel uitgebreider dan ik hé'. 'Je moet maar meer grazen'. 'Ja, akkoord, ik laat er misschien wat meer gras over groeien, maar ik hou ook rekening met het landschap. Wij, beesten en boeren, bieden toch gratis schitterende landschappen aan hé? We laten Jan Hoet elke dag een poepje ruiken' 'Ja, maar welke domme koe heeft godverongelukt die foeilelijke verkiezingsborden in de weiden uitgevonden?' 'Och god, zwijg me daarvan. Als je daarover begint, is mijn dag eraan. Beu!' 'Beu!'

COCOON

Het was niet lang na bimbambeierenzondag. Verontwaardigd over wat dit aardse leven mij en anderen allemaal wel en niet had aangedaan, zat ik eigenlijk best wel gezellig cocoonend en afternoonachtig thuis naar het snookerwereldkampioenschap in The Crucible in Sheffield te kijken in het gezelschap van een cappuccino. Lange zin, lange namiddag. Regen waaierde tegen de ramen; wind gierde om de straathoek. Mannen in vest-en-strik stootten ballen in gaten en snookerden mekaar. Het was een maandagnamiddag omstreeks 14 uur 30 en toch zat de zaal in Sheffield nokvol. Werkloze Engelsen? Verlofnemende Engelsen? Snookerfundamentalisten? Nu, ze mogen dan al het lelijkste volk ter wereld zijn, ze kennen wat van evenementen en het verfilmen ervan. Zelfs van biljart maken ze een thriller. Er straalde een algehele vredigheid van de omliggende tribunes af. Ook bij een geslaagde ingreep van een speler die duidelijk zwaar het

onderspit aan het delven was, brak enthousiast-bedaard Brits applaus los. Het getik van de ballen kalmeerde me. De cappuccino was ik vergeten. Eigenlijk had ik die alleen maar veroorzaakt om naar te kijken, want, dames en heren, zo'n cappu is een ware caloriebom. Net naast het tv-scherm had ik een panorama over een eindaprilse zachte storm, af en toe gedrenkt in een lauwe regen-vlaag. Jong, fris groen stond zeer groen heen en weer te zwiepen in de tuin. Af en toe kamde de wind de beukenhaag tegendraads. Graag had ik met mijn zaptoestel dat natuurtafereel annex geluiden voorgoed bevroren, in een eindeloze 'still' vol beweging en eeuwigheid. Helaas moest een van de snookerspelers echt in het zand bijten. Helaas brak het spitsuurkabaal van 16 uur in de straat los. En van 16 uur 30 en 17 uur ook. Iedereen snelde naar de autostrades die onze randgemeente in een wurggreep houden. Enkelen bleven. Helaas was mijn cappuccino koud geworden; hij zag er uit als een potje kots van een zieke kat. Kent u dat? Verder niet aan denken. Helaas ook brak de zon weer door. Dat heb je met april. De gehele wereld daarbuiten begon dus weer te woeden. Het deed pijn aan de ogen. Even later brak de dinsdag aan: dé dag bij uitstek om als maatstaf te gebruiken die over het leven op aarde kan helpen oordelen. Helemaal geen donsdag. Als het bijvoorbeeld regent op dinsdag in Rome, is dat bijzonder treurig, maar niet zo droevig als regen op dinsdag in Westrozebeke. Waarmee ik niet gezegd wil hebben dat een zonovergoten Westrozebeke de moeite niet loont. Maar dinsdagen ... ach, schrijf me erover. Volgende week misschien meer over woensdagen!

PUDDING

In de maanden met een l in hun naam, het zijn er maar twee, eten we graag eens een lilpudding. Bijvoorbeeld na anderhalf kilootje mosselen, want ook daarin komen een paar l'en voor. Lillende pudding: met de l'en van langzaam, lui, lekker, lauw, luwte, lanterfant, lang, landerig en langouereus. Lang leve het lillen van puddingen. De kleur van dat lillen mag best roze zijn, groen, rood, smurvenblauw, eigeel, hoe erger hoe beter. Of iets van een vage, onbestemde, onmogelijke kleur, waar ze bijvoorbeeld in Engeland zo goed in zijn. In het woord 'pudding', ook op z'n Engels gearticuleerd, zit al luie beweging. Het is een 'lazy', vriendelijk woord. Als je ermee gooit – naar iemand, tegen iets – verspreidt het zich ongevaarlijk. Met pudding kun je niets of niemand verwonden. Het is de meest hanteerbare vorm na de vloeibaarheid, maar gelijk ook zo moeilijk hanteerbaar, omdat het niet veel met vloeibaarheid scheelt. Het woord 'pudding' – ook op z'n Engels – kun je als het ware uitspuwen. Je laat de p hard ploffen, spaart in de bolheid van je wangen de volheid van dat lillen op en laat dan de hele smurrie zachtjes landen waar je wil dat die landt. Transparante pudding is het einde. Die gelachtige doorzichtigheid laat verwarring toe: vicks? gel? lijm? pudding? kokos? shampoo? Het doet me denken aan die smokkelaar van lang geleden. Elke dag passeerde hij op zijn fiets de douane. Telkens had hij een lilpudding op zijn bagagedrager. Nooit kon de douane hem op iets strafbaars betrappen: de puddingen waren alleen maar puddingen. Er zat niets verdachts in, hoe vaak ze er ook met hun vingers in woelden, en er soms van proefden. Uiteindelijk bleek dat de kerel fietsen smokkelde. Heden ten dage gebruiken de mensensmokkelaars containers en zwaar vervoer van kaasbollen, kikkerbollen, pruiken en Oostenrijkse pluimhoedjes, maar dat is dus een truc met een baard. Eigenlijk smokkelen ze vrachtwagens. Ter zake: die oude smokkelaar smokkelde natuurlijk ook nog wat detailhandel over en weer. Zijn drinkbus bevatte pure alcohol, en zijn banden zaten vol met tabak. Hij had vroeger op school goed geluisterd toen zijn meester het verhaal van het paard van Troje vertelde. Maar hij keerde het om. Gewoonlijk moet je de zaken op hun kop zetten, zoals dichters in hun gedichten wel eens doen, om iets interessants te ontdekken of mee te maken of te doen. Zo zijn het bijvoorbeeld de bomen die wind veroorzaken. En de steen voor het lege graf van Jezus werd niet weg gerold, maar dicht gerold: de intimi wilden vermijden dat pottenkijkers zouden ontdekken dat hij er nooit in gelegen had. En Judas was eigenlijk geen verrader, maar een goeie vriend van hem. Hij lag zelfs naast hem aan tafel, aan zijn linkerkant, de beste plaats. Want hij zou doen wat zijn

meester hem opgedragen had: hem overdragen aan de autoriteiten en de huur van het avondmaal lokaal betalen. Maar pudding was er die avond niet bij.

VENSTERMAN

Misschien leest hij dit, Vensterman. Misschien ook niet. De enige echte Vensterman woont boven een leegstaande winkel van bedden, op de hoek van een drukke straat waar zich dagelijks ettelijke keren bumperverkeer voordoet. Hij heeft een perfect uitzicht van op zijn eerste verdieping; zijn venster zit vlak op de hoek, zodat hij een panorama heeft op een viertal straten ineens. Het schijnt dat de politie Vensterman af en toe consulteert als goede bron. Vensterman houdt de wacht in de zuidelijke provinciestad K., een stad die zich kenmerkt door niets. Ik ontdekte hem deze zomer, toen ik zoals gewoonlijk des avonds mijn binnenverblijf verliet: mijn stadsopstap waar ik prachtige boeken schrijf. (Ik hou van stad en randstad.) Ik wuifde. Elke avond wuifde ik en hij wuifde terug. Soms gebeurde dat ook al eens op weg naar mijn geheime honk. Want hij zat en stond er ongeveer de hele dag. Zou Vensterman streepjes zetten per wuif? Heeft hij ondertussen het imposante getal van 65 876 wuivers bereikt? Heeft hij daarin categorieën ontworpen? Ondertussen is het een hele lente lang november geweest. Velden en weiden werden moerassen, tot wanhoop van de boeren. Evenementen verzopen in hemelwater. Op maandagen ontstierde de ene na de andere kettingbotsing het verkeer. Op dinsdagen vlogen bejaardentehuizen in de fik. Een zeehondenziekte bereikte onze kusten. Vensterman bleef ondertussen trouw op post, wat er ook gebeurde in de grote, boze wereld. Een keer zag ik hem, onlangs, over het zebepad hollen. Bewonderenswaardig kwiek. Zijn zittend vensterbestaan heeft hem dus niet gemobiliseerd. Hij was gehaast om weer post te vatten éénhoog. Aanvankelijk dacht ik dat hij alleen maar naar mij terugwuifde, omdat ik er zelf mee begonnen was. Toen mijn dochter naast mij in de auto ook wuifde, en uitleg verschaftte over de beroemde Vensterman, toen wist ik dat hij een O.B.V. was, een Onbekende Bekende Vlaming. Ik denk dat Vensterman net als ik ook van 'slecht' weer houdt. Dat het hoogdagen voor hem zijn als de regendruppels over zijn panoramische raam biggelen en de wind om de hoeken giert. Vensterman heeft dus een mooie lente achter de rug, als dat zo is. Ik ook, maar ik durf het bijna niet te bekennen, want overal worden heden ten dage heel vlug wapens getrokken en gebruikt.

DE KWIEN EN DE PAAP

Pasen 2002 hingen twee openbare figuren halfstok: de katholieke kerkvorst en de Queen Mum. De ene was halfdood; de andere helemaal. Van de doden niets dan goeds. Kweenie Mum was zo dapper en zo goed om tijdens de oorlogsbombardementen in Good Old England te blijven, jawel. Daar wordt ze om geroemd en geëerd. Maar de enige reden was eigenlijk dat ze haar garderobe niet mee kon sleuren mocht ze gevluht zijn. Kweenie was ook een rancuneus mensje, gok- en drankzuchtig en racistisch. Britten Boven! 'Granny England' zorgde wel voor kunstmatige inseminatie in haar oubollige land, zodat later koningin Elizabeth een feit kon worden. Ach, oudjes wordt veel vergeven. De oorlog heeft van sommige mensen ook helden gemaakt met een vraagteken bij. En ondertussen, op de valreep van De Goede Week, werd beslist dat de paus een kunstknief zou krijgen. Men vond het wel jammer van die achtste operatie. Men had liever gehad dat deze Poolse paus bekend bleef als de paus van de zeven operaties, een zg. heilig getal. De kerkvorst werd op Pasen zelfs in zijn pausmobiel in de kerk binnengeloodst. Een echt ouderwets mirakel zat er dus niet in. Zowel de kwien als de paap hebben een behoorlijk druk openbaar leven achter de rug. Beiden hebben heel veel representaties gedaan. Daar kan bijvoorbeeld Tineke van Heule niet aan tippen. Granny England was de petemoei van meer dan driehonderd verenigingen. En de paus kuste zowat overal ter wereld de tarmac, asphalt of macadam. Ook zullen we ons deze personages blijven herinneren omwille van hun kleurrijke kleren. Je kon niet naast de

aquarelle outfit van de oude koningin kijken. In allerlei baby- en frambozenkleuren verscheen ze op de balkons. En het paapse paars, gecombineerd met vele andere hippiekleuren, is genoegzaam bekend. Die paus toch! Werk aan de winkel voor Walter Van Beirendonck. Maar wat is godgenageld nu het verschil tussen dergelijke mensen en pakweg een Indiër die al 38 jaar lang met zijn rechterarm omhoog leeft en gras eet en een vrouw van 44 jaar die na haar vorige vijf kinderen nog een tweeling 'koopt'? Niets. En alles. Niets: je kunt niet voor Indiër, koningin, paus of moeder leren. Alles: de enen leven in een poppenkast, de anderen in een naturalistisch drama. En in die tijd waren er die het nog slechter troffen, want er speelde zich een heuse oorlogsfilm af in het Heilig Land. Ja, drukte alom met Pasen 2002.

OPSTEL

(Titel). Als de hond stinkt naar hond. *(Aanvang)*. Ik heb geen hond. Dat mag u verwonderen, maar ik heb geen hond, ook al gelijk ik op een hond, zoals iedereen. Vrienden en kennissen van ons hebben wel een hond: *Mickey, Darky, Pebbles, Loekie*. Dat zijn de namen waar die honden naar luisteren, niet de vrienden en de kennissen. Een van mijn vrienden gelijkt wel erg goed op een Dalmatiër. Het is alsof hij voortdurend ernstig ziek is. De hond: trouwe viervoeter of gevaarlijke blafmachine? *(Midden)*. Ik wil helemaal geen hond. Pa en ma ook niet. Willen de honden ons zelf wel? Zijn dat geen kuddedieren? Er zijn vele nadelen verbonden aan zo'n viervoeter in huis. Het ergste vind ik dat een hond naar hond kan ruiken, vooral als hij in de regen heeft gewandeld. Rieken is erger dan ruiken. En wie hangt aan het andere eind van zo'n onwelriekende lijn? Juist, ja: een mens. Wie wandelt hier wie? Ikzelf heb geen wandelhond nodig om aan mijn dagelijkse gymnastiek te komen of om diepe gedachten onderweg te koesteren. Hondendrollen vormen een belangrijke plaag in de steden van ons land. Mensendrollen gelukkig nog niet. De meeste mensen doen de drol van hun hond niet in zo'n zakje, maar stappen stiekem vlug door. Wat moeten we denken van iemand die een hondenleven leidt? Het antwoord ligt voor de hond, eh, voor de hand: slapen, eten, suffen, weer slapen, weer eten en weer suffen. Wel, daarvoor kun je voor 'luijaard' uitgescholden worden. Verwondert het ons dat er in tekenfilms veel hondenmeppers rondlopen? Neen. Kennen we allemaal de uitdrukking 'zo ziek als een hond'? Ja. 'Een hond in huis vraagt zo veel aandacht als een klein kind', zegt mijn pa. Dat vind ik dus ook. Ik zag zelfs al honden met luiers om. Een bedenking: waar begint het onderscheid tussen kat en hond? Hoe komt het dat de ene blaft en de andere miauwt? Voor de rest gelijken ze erg op mekaar. Er zijn katten met en zonder haar, en er zijn honden met en zonder haar, de zogenaamde zeemvelhonden. Geen van de twee legt eieren. Het verschil dan? Geen idee. Het is eenzelfde vraag als: 'Is de spin een huisdier?' *(Slot)*. U merkt dus dat ik niet tegen honden ben, maar dat ik wel tegen honden in huis ben. Geef mij maar de kikker in het vijvertje in onze tuin. We noemen hem *Bernard Massard*. Als de lente weer achter de mistgordijnen begint te piepen, zal hij wel weer tevoorschijn komen. Een lekker borrelhapje.

THEATER

Het gordijn is de dood. Pas als het gordijn opengeritst wordt, komt het theaterstuk tot leven, weze het goed, weze het slecht. Rits het gordijn weer dicht, en het stuk bevriest. Zoals een dichtgeslagen deur veel met alles doet, aan beide zijden of aan weerskanten van het gelijk (afhankelijk onder andere van hoe die deur dicht gesmaakt werd). Uit een stuk proza van de Hongaarse schrijver Orbàn Otto: 'Op het toneel der vooropgestelde ideeën is de dood steeds een onbewogen gordijn'. Gordijn als grens tussen werkelijkheid en fictie, echt en waar. Gordijn als filter tussen buiten en binnen. We zien de gordijnen in de huiskamer niet als de gordijnen in de schouwburg. En toch gelijken ze heel erg op elkaar. De wereld is er lelijk aan toe. Daarom zijn er gordijnen nodig, alweer om de weerskanten van dat gelijk te scheiden. We vluchten erachter; we vluchten

ervoor. Regen kan zo'n aangenaam gordijn zijn, jawel. Zoals in de film 'Un taxi mauve', waarin Philippe Noiret in Ierland het regengordijn doorbreekt en inrijdt, ergens heel noordelijk, en nog meer regen dan voorheen te slikken krijgt, zodat zijn bestaan op deze aarde op een carwash begint te lijken. Maar dat blijkt helend te werken. Zoals bij Pallieter, maar dan totaal anders. Nog beveiligend: het haargordijn voor je ogen, al of niet permanent. Kaalkoppen en zelfgekozen koks met schedels als roetsjbanen kunnen hierbij alleen maar herinneringen ophalen. Drapeer, als je nog in de mogelijkheid bent, je haar voor je ogen en je bedoelt: 'Ga weg'. Theater dus. Allemaal theater. Doek. Open doek. Gesloten boek. Doekje voor het bloeden. Het mooiste toneelstuk dat ik ooit heb gezien, was, nou: is, alles van Ionesco. Absurd theater met een hoog werkelijkheidsgehalte, zoals het ten eerste hoort en ten tweede ook is. Ik bedoel: de werkelijkheid, ha ha, laat me niet lachen. Bezoek het parlement. Probeer naar politici te luisteren. Volg de soaps van alledag. Zie hoe het gerecht werkt. Of niet werkt. Lees de krant. Het zijn eigenlijk niet de schrijvers die hun fantasie de vrije loop laten of dingen uitvinden of billenkletsende, dramatische, absurde, sentimentele, bloederige boeken en stukken plegen. Nee, de werkelijkheid zelf staat er bol van. Daarom zijn er gordijnen en gordijntjes nodig. Soms bewegen die even. Gordijnen hebben ogen; muren hebben oren. Vraag het maar aan die Margarita uit Nederland. Een punaise in de muur kan af luisterapparaat zijn. Een olijf ook. Uitkijken. Zwiigen. Dichtritsen die mond, dat gordijn. Geen zaken mee. Gewoon opzouten.

Q?

Waarom stond je niet op de eerste rij toen de schepper van hemel en aarde met charme rondging? Kun je in alcoholische volgorde de koningen van België opsommen? Wil je je nu eens niks van kleren aantrekken, schat? Wilt u zegeltjes van de kroostrijke gezinnen of mag ik direct aftrekken? Als je zo volmaakt bent, waarom sta je dan niet in een museum? Hoe vaak ben je al voor zenuwfeiten veroordeeld? Waarom maak je geen pijlen van je plankenkoorts? Waarom geeft het leven je geen krediet als je niet betaalt? Kan men zich verzekeren tegen verzekeringen? Waarom hield God op met tegen de mensen te spreken toen ze er in de Bijbel over gingen schrijven? Geloof je in eierboerpraatjes en koektrommelplaatjes? Heb je ook een broer aan de universiteit? In welke bokaal? Wat was dat? O, niks speciaals, dat was je leven dat voorbij zoefde. O, kan ik er nog een? Nee, sorry makker. Gedaan met zappen. Wat doet u om den brode? Ik zit levenslang uit, op later en dood. Als u een open boek bent, waarom ligt u dan op de verkeerde bladzijde opengeslagen? U schrijft? Ja. Kan u daarvan leven? Ik kan er wel bij blijven werken. Als het Nederlands enkele miljoenen woorden telt, waarom zou ik er dan maar honderddertig van gebruiken? Waarom is het leven een droom als je boeken leest van dode schrijvers? Hoe veel synoniemen zijn er voor 'liefde'? Zo veel als de Inuit er hebben voor 'sneeuw'? Als God in het detail zit, mogen we dan vitten? Zit de duivel daar dan ook in? Heb je een minuutje en een vuurtje? Wanneer komt die pil tegen Bekende Vlamingen nu op de markt? Eddy, neemt gij Dempsey tot bruidegom? Dempsey, neemt gij Eddy tot bruid? De slechtste antwoorden op deze vragen (ja, nee, muziek, voetbal) worden bestraft met een weekend met Sam Gooris. De origineelste antwoorden worden bekroond met een warme blauwe muts voor reizen naar de Balkan. De schiftingsvraag van deze Q?-quiz luidt: heb je je haar laten knippen misschien? Wie daarop correct antwoordt, krijgt een tweede schiftingsvraag: hoe veel Russen pletten hun frambozen in spierwitte melk? Tot slot nog enkele moeilijke vragen buiten competitie: waar zijn we mee bezig? Is er dood na het leven? Is er licht aan het einde van de tunnel? Hoe veel keer stroomt een beek eenzelfde punt voorbij? Kunnen er nog andere dingen dan politici omhoogvallen? Waarom zijn de loketten in de postkantoren altijd maar aan een kant overbevolkt? Waarom laten de mensen de andere mensen niet met rust? Houdt God van frieten? O, is het al zo laat?

EEUWIGE VERGUNNING

Waarom begint iemand van de ene op de andere dag zijn overgebleven hoofdharen naar achteren te harken? Daarvoor was hij voor de vooruit. Hoe komt het iemand plotseling van koffie begint te houden? Vroeger bunkerde hij sloten alcohol en cola. Wanneer begint iemand de wallen onder zijn ogen als jaarringen te beschouwen, zoals bij de bomen? In glorievolle dagen waren dat lauwerkransen. Het is de ziel die dat dicteert. De ziel bevindt zich in het linkeroorleltje. (Vandaar de bekende zinsnede: 'Als de ziele luistert ... '). Als iemand voor de spiegel met een bedenkelijk gezicht aan zijn linkeroorlel staat te frutselen, dat schiereilandje kippenvet ten westen van zijn hoofd, dan wil dat zeggen: de ziele spreekt. En als de ziele spreekt, dan moeten het hart en het hoofd luisteren. Zo spreekt de ziele: 'Man, het is nu welletjes geweest. Vlot en tof moet je niet meer proberen te zijn. Je vlot is stuurlaars, de toftigheid hangt er in treurige vodden bij. Neem nu eens een fotokopie van je vader, je grootvaders, je voorvaders en hun spataders, hark je haar op maat, kies wat kleren op maat, hou maat in het drinken en kies maten die ook maat kunnen houden. Zo kun je nog eens een decennium doorbaggeren, zoals je vaderen het je hebben voorgedaan.' Tja, en ik die altijd als motto had: 'Liever de wind dan een hark om blaren op te ruimen.' En, o wonder, dan komt er zo'n jonge gast op je af, zo'n zwarte betwetervogel in recyclagekleren, en hij zegt: 'Maar dat vind ik nu eens deftig en cool, dat achterover geharkte haar, die ringen onder je ogen, en die emmers koffie die je met Special-Agent-Cooperachtige gebaren in dat oude hoofd van je giet! Toftig!' Dan zijn er twee mogelijkheden om zoetjes wraak te nemen op dat ontzagwekkende misverstand. Ten eerste kun je voor altijd thuisblijven. Een soort levende begrafenis, zeg maar. Ten tweede kun je marathons lopen. Twee lange ingrepen dus. Als je voor de tweede mogelijkheid kiest, waar loop je dan naartoe? De eindmeet is voor iedereen gelijk: strooiweide of graf. De lat ligt er voor iedereen gelijk: zeer plat. Het is de ultieme democratie. De wereld is ook rond; je kunt dus moeilijk jezelf ontlopen, want je komt steeds jezelf weer tegen. Welaan dan, strijden maar, ondanks krampen in de verlengingen. Iemand die tegen je zegt: 'God, wat ben jij grijs geworden zeg!' En dan antwoorden: 'Vroeger was ik god, nu niet meer. En vroeger was ik groen. Nu ook niet meer.' Om je te troosten denk je dan aan leuke dingen. Dingen die beter of mooier worden naarmate ze ouder zijn. Wijn, violen. Wijn die mee de val van het Romeinse Rijk veroorzaakte, wegens tinvergiftiging. Violen die het zinken van de Titanic begeleidde. Zo komen we weer bij de ziel uit: het hoorapparaatje voor een geweldige stilte. En bij koffie, dat geweldige bakje inktzwarte troost.

WINKELELENDE

Vijftien kilometer ten zuiden van een stille Vlaamse stad strekt zich het groezelige Noord-Frankrijk niet uit. Het kàn zich niet uitstrekken, want het staat bomvol met fabrieken, warenhuizen, fabrieken en warenhuizen. Het vergezicht wordt overal gehinderd. In elk toilet in Noord-Frankrijk wil je een kogel door je kop jagen zonder een afscheidsbriefje aan de mensheid na te laten. In elk warenhuis wil je je ter plekke ophangen met een stuk lingerie 'le moins cher', onderste rayons. Op een druilerige zaterdagvoormiddag trok ik met mijn poedersuikertante naar dat buitenland, naar een van die ellendige warenhuizen. We slaagden erin op een gigantische parking een winkelkar los te wrikken van de rest door de truc toe te passen met een oud stuk van 50 BEF: munt erin, hop, karretje los, hop, munt er weer uit plukken. Geen gedoe meer met altijdzoekrakende jetons dus. Onderweg met ons koppig karretje (dat voorwiel wil altijd ergens anders heen) kwamen we een man tegen die rochelde als een apotheker na vervaldatum, een vrouwtje dat hoestte als een koffiezetapparaat van een postorderbedrijf en een Fransmannetje wiens brommertje niet wou starten en dus 'kloot!!' naar dat brommertje riep in het Frans. Een bezoek aan dat warenhuis raad ik verder iedereen af. De halve mensheid schurkt er zich aan de meer dan 90 kassa's zwellend en zuchtend tegen de andere halve mensheid aan. Gedwee als een schaap klampte ik me

aan het karretje vast, dat zich gestaag vulde met de noodzakelijkheden van het bestaan op deze aarde. Even aarzelde mijn poedersuikertante bij het visvoer, maar toen bedacht ze dat ze geen vissen in huis had. Waren er nog andere mensen in warenhuizen dan volslanke vrouwen in magere kleren en volslanke mannen op dunne stengels van benen in trainingspakken? Ja, er waren ook pubers die niet achter hun oren gewassen waren, een vreselijke stank tussen de rekken verspreidden en gilden in plaats van te spreken. Deze bavianen gebruikten ook alle parfumtesters die ze op hun weg tegenkwamen. Ik had zin om in huilen uit te barsten, met een salvo iedereen om me heen neer te maaien en daarna een fles snelwerkend gif in mijn keelgat te gieten. Mijn tante, een echte wijsheidstante, suste me echter met een eclairke. Na betaling van de goederen, voorafgegaan door 27 minuten filevorming, verlieten mijn poedersuikertante en ik dat buitenland met zijn lelijke nummerplaten weer. Ondergetekende had een heel weekend nodig om te bekomen van deze cultuurshock.

WIR HABEN ES NICHT GEZAPT

Kijk, als het waar is dat men is wat men eet, dan ben ik een bijzonder zoet man. Dieren eet ik vooral graag in de vorm van donkere fondantchocolade. Met fanta en cola heb ik een zoete verhouding, en een suikertante is altijd welkom. Ik was vroeger ook fan van The Sweet, een Britpopgroep. Maar zwijg mij over televisie, of ik word bitter en zuur en spuw gal. En 't een en 't ander wordt dan nog duurder ook, merci telenet, zomaar: betalen voor pulp, platgoed. Nog meer dan vroeger is het pure ellende op het scherm. Vooral die van VT4 en VTM denken dat iedereen het IQ heeft van een potje mosselen. Het hoofdprogramma bestaat daar uit irritante domme vreselijke voortdurend herhaalde reclameblokken met tussenin wat stompzinnig BV-gedoe, spelletjesgeleuter of een feuilleton waar je de galopkak van krijgt. Voorts een vooruitblik op de komende programma's, tot je stikt van verveling. Maar nu staan ze bij Van Molle op de VRT ook al te springen en onnozel te doen bij die quiz. Toen ik die oenen over mijn scherm heen en weer zag hollen, heb ik ze voor eeuwig weg gezapt. En ook daar herhalen ze nu al tot je zwart ziet wat ze de komende dagen gaan vertonen. Wat is dat toch met die televisiemakers? Hoste op oudjaar is al een ramp; nu wordt het alsmaar erger: na de Pfaffs weten ze van geen ophouden meer, de Vlaamse primitieven. Dat ze hun camera in een konijnenhok zetten verdorie. Dan kan iedereen eens dieren 'in 't echt' zien. Naast de Britse feuilletons, films, documentaires, Ter Zake en het journaal schiet er bitter weinig over dat het meemaken waard is. National Geographic is ook al naar de knoppen. De uitzendingen worden er eindeloos herhaald en om de haverklap zijn er ook daar al commerciële mededelingen van hoofdzakelijk onze welvarende burens boven de Moerdijk. Dan maar CNN op de achtergrond, oorlog of geen oorlog, om ondertussen iets anders bij te doen: een boek lezen, ruziën met huisgenoten, de kat tergen, kikkerbilden klaarmaken, kruismoordraadsels invullen, niet opendoen als er gebeld wordt. Je komt op CNN veel rapper het nieuwste nieuws te weten en hun weersvoorspellingen wereldwijd zijn verdorie beter dan die van onze beeldbuiszenders. En hun muziekjes zijn leuker. En hun reclameboodschappen korter, dus krachtiger. 2005 zal wat mij betreft een televisiekarig jaar worden. Ik zal beletten dat die domme heilige koe bepaalt en dicteert hoe ik mijn avonden doorbreng. Of mijn zomer, godbetert. En ik blijf stiekem snoepen. Yes, I am a very sweet man.

CC

De zon zonk als een oranje kauwgombal in de gapende muil van het West-Vlaamse avondland. Ik stond diepe gedachten te hebben op een welbepaalde plek, en van daaruit zwermden die naar nog andere streken en steden uit. Cultureel Centrum 't Yserleiepand zag er uit zoals vele CC's in Vlaanderen: eerst en vooral 'polyvalent', en niet te vergeten ook volstrekt smakeloos afschuwelijk ongeïnspireerd foeilelijk. Polyvalent: men moest er toneel opvoeren, voor dode konijnen kaarten,

mosselen eten en op klompen hossen. Lelijk: afwezigheid van zowel goede als slechte smaak, zeg dus maar aanwezigheid van doodgewone onsmaak, vertaalde zich in een ellendige symmetrie van avondrode bakstenen muren, de verplichte lichtkoepel en de onvermijdelijke glazen toegangsdeuren. Dit geheel werd luisterrijk omgeven door de alom gekende boomsoort der coniferen, vreselijk groen, op hun beurt beschermd door afschuwelijk groene afrasteringsdraad van een overbekende monopoliefirma. Zoals alle culturele centra bevond ook 't Yserleiepand zich ergens lukraak aan de rand van een 'bebouwde kom' (waar veel mensen tegelijk in de soep zitten), vrolijk, ludiek, gedurfd, haaks op alle andere architectuur, afgescheiden als een drol door zijn hond. Ha, Jan Modaal wou Modern?! Jan Modaal zou Modern krijgen!! En een architect met ringbaard en lang haar schraapte een gebouw bijeen. Omwonende slachtoffers vormden daarna een comité om een naam te bedenken voor het onding. Dat was hun troostprijs. Kijk: cultureel centrum 't Yserleiepand bestaat niet. Je kunt er dus niet naar komen kijken. Maar je ziet het overal, op vele plaatsen: daar waar de afgelopen decennia de roep naar cultuur zo groot was en dus de navenante gebouwen als zwammen uit de grond schoten. Veel van die gebouwen zijn lelijk. Sommige onfunctioneel. Andere dan weer niet in verhouding tot hun omgeving, inwoner-aantal, mogelijkheden. Enkele industriële pareltjes zijn zelfs tegen de vlakte gegaan om plaats te maken voor een 20ste-eeuws misbaksel. Zulke diepe gedachten stond ik te hebben toen de zon eindelijk helemaal ter kimme neeg en onzichtbaar wegzonk aan de achterkant van mijn wereld. Dat gebeurde in het westen, een streek die echt niet opviel door haar architectuur. Daarenboven was het maartuari, de lelijkste maand van het jaar. Gelukkig was er nog het CC in Tielt; het werd tijd om nog eens Jacky in zijn foyer op te zoeken. Het was daar twee keer leuker toeven dan in zoveel andere koele-kikkerkunstcentra. En gelukkig woonde ik zelf in een vuurtoren.

HOOI

Roodomrande konijnenogen, bergen zakdoeken, filevorming van snot, je kop van je romp niezen, ziek en niet ziek, een onderwereldbril op je neus tegen het zonlicht, pilletjes, injecties, dieet, sla-perigheid, gemoed in het vriesvak: hooikoorts, kortom. Ik kan niet echt een natuurliefhebber zijn tussen april en oktober. En ik ben het beu om aan mijn omgeving uit te leggen *dad bijn deus verstobd zit*, dat ik wegens straffe pilletjes om de drie uur in slaap dreig te tuimelen, dat om de anderhalve seconde het snot uit mijn kop druipt, dat ik een hoofd als een zwalpend eiland heb, dat ik dus alleen tegen kauwgumsnelheid kan presteren, dat ik geen stem meer heb, dat ik niét een nachtje op de lappen ben geweest. Zo'n kop! Moeilijk te geloven. Want je bent niet ziek. Je bent aandoenlijk. Je bent alleen maar wrakhout, een slachtoffer van de natuur, aangespoelde drenkeling op een zee van snot. Iedereen schrikt zich een hoedje als je weer eens zeventien keer na mekaar knoerthard aan het niezen slaat. Grapjassen zitten stiekem te tellen hoe veel keer je het doet. En als het dan eindelijk avond wordt en de buien zijn ietwat overgewaaid, dan is je hoofd leeg geniesd. En je neus is een staketsel van rode vellen geworden. En je stem klinkt stroef als kolengruis. En het is alweer tijd geworden om een vers pilletje in te nemen, preventief, want hierna komt er nog een dag. O, ik kan hevig verlangen naar wind en regen en zomerse onweders. Met veel donder en bliksem erbij: dat is dan God die met zijn lastoestel de gaten in de ozonlaag weer dicht probeert te schroeien. Ik wil hier ook van de gelegenheid gebruik om een statuut te eisen voor de hooikoortslidder. Wij eisen gratis papieren zakdoeken, bergen begrip, voorrang in openbare toiletten, kosteloze vakanties in de nabijheid van veel water, een toelage voor pillen. Wij vragen met aandrang dat iedereen de andere kant op zal kijken wanneer we aan het worstelen zijn met badnatte zakdoeken en onze ogen oceanen van dronkenschap lijken te zijn en uit onze neus een Donau van snot vertrekt die niet te stelpen valt en het debiet heeft van Belgische bieren. Nog iets: laat vooral niemand afkomen met goede raad. Alle hooikoortsgen hebben alles al geprobeerd. Soms lukt iets. Soms niet. Koning Boudewijn bijvoorbeeld heeft zijn hooikoorts nu overwonnen. Voor ons, overlevenden, is het weer bang afwachten: komt er schrale oostenwind?

Gooit die verdomde zomerzon weer met gloeiende speren naar moeder aarde? Zal men altijd meer grassen, berken, parken, bossen aanplanten of mogen we hopen op neon, beton, frietketen en cinema's? Hatsjie ... Hatsjoem ... Hatsjernobil ... God zegene u, hooikoortslidenden.

DOLEN DOOR SYMBOLEN

Symbolen ... Symboliek ... Van zohaast de mens aan iets betekenis en extra-associatie toekent, is het symbool of symbolisch. Zelfs als het er niet meer is: is Ground Zero nu een symbool? De WTC-torens waren dat alleszins: van het kapitalisme. Is Pim Fortuyn een symbool (geworden)? Nu hij dood is misschien wel. Koning Boudewijn? Prinses Di? Is de tomaat, net als het duimapplaus, al heel lang hét symbool van afkeuring (... als ermee gegooid wordt ...)? En het ei dan? Moeten we de uil slimheid of domheid toedichten? (De knappe meneer Uil versus 'Wat baten kaars en bril ... '). In Chili gooien de mensen maïs naar politici, als ze het niet met ze eens zijn. Wie pikt maïs? Juist, ja: kiekens. Zinnebeelden zijn cultuurgebonden. Laten we wel wizen: de natuur biedt op zichzelf geen symbolen. Ook al ziet een en ander er soms driehoekig of cirkelvormig uit.

Met het Symbolum des Geloofs ofte De Twaalf Artikelen van het Geloof (gegeven de 10 April 1946 in *'Catechismus ten gebruike van al de bisdommen van België'*) associeerde ik Dreiging, Duister en Gevaar. Dat kwam door dat magnifieke woord 'symbolum', dat tegelijk klonk als een klok en dreigde als een draak. Na het opdreunen van dat Symbolum (apostolische geloofsbelijdenis als herkenningsteken van de verbondenheid binnen de geloofsgemeenschap) was ik vooral blij dat ik alle twaalf artikelen zonder haperen had opgesomd en dat de duivel me dus vooralsnog niet kwam halen. De meester was overigens al erg genoeg. Hij staat nog altijd symbool voor de duistere Middeleeuwen van mijn bestaan op aarde, deze blauwe plek in het heelal.

Zijn goden symbolen? Ze duiken alleszins gretig op in de mythes. Pandora, Afrodite, Prometheus, Sysifus, Tantalus, ... En bijna uitsluitend daar. Bepaalde literatuur wil zelfs van buiten-aardse verschijningen (af)godjes maken. Feit is dat bijvoorbeeld sprookjes zeer sterk symbolisch geladen zijn. Roodkapje draagt niet toevallig een rood kapje, en geen groen, ook al vertoeft ze veel in het bos. Het rode kapje moet de dierlijke hartstocht verzinnebeelden. En sinterklaas loert (als hij geluk heeft en niet uitglijdt over je natte dromen) door de schoorsteen, niet van je huis, maar van je hart: hoe zit het met dat geweten van je, braaf kind? Eigenlijk wordt dat zelfs door zijn geheugen gedaan: zijn zwarte knechtje.

Symbool: Zinnebeeld: verdichting van en verwijzing naar een niet-aanschouwelijk begrip in een enkele aanschouwelijke voorstelling, voorwerp, handeling of teken. Oorspronkelijk een legitimatiebewijs, herkenningsteken, contramerck, afgesproken teken, parool, wachtwoord. Denk aan zo'n gespleten hartje-aan-een-ketting dat bijvoorbeeld bij de *Joepie* wordt geleverd: twee lieverdjes kunnen zoiets delen en weer complementeren. Teken van hun (kalver)liefde. Idem dito zoals bij de oude Grieken een contract werd bekrachtigd niet door de handen ineen te slaan, maar door twee complementaire potscherven te delen, die samen een pot vormden uiteraard. De uitvinders van onze democratie draaiden niet rond de pot.

Ook de exacte wetenschappen kennen hun symbolen: tekens, letters. (Lettersymbolen, teken-symbolen). Dat is zo voor wiskundige constanten en chemische elementen. Grootheden, eenheden, relaties, waarden, operaties worden niet omschreven maar symbolisch aangeduid. Duidelijkheid en begrijpelijkheid zijn hier de boodschap. De tekentaal van de 'exacte' symbolen vormt de kortste weg naar het begrip. Net zo goed betekent + min en – plus. Het is een kwestie

van afspraak. Tijdens zo'n college aan de unief kunnen gefluit of gegooi met bepaalde voorwerpen tevens voor symboliek zorgen.

Alleen de mens kan dus (extra-)betekenis aan voorwerpen of handelingen toekennen. Dieren niet. Wanneer de elektriciteit uitvalt, kan een kaars u uit de penarie helpen. Diezelfde kaars, uitdrukkelijk voor een raam gezet, kan symbolisch staan voor (verlangen naar) vrede. En in de omgeving van de kerstboom, brengt ze extra sfeer. De driehoek uit de natuur roept niemendal op. In het verkeer daarentegen houden we er, al dan niet omgekeerd, zeer zeker rekening mee. Hij symboliseert een en ander. Een symbool draagt dus alleszins geschiedenis over: gedachten, gevoelens, beschaving kortom.

Godsdiensten zijn zo abstract dat ze barsten van de metaforiek en de symbolen. De beeldende kunsten hebben daar af en toe werk van gemaakt. Het is maar via de afbeeldingen dat we de symbolen leren kennen. De witte lelie staat bij de middeleeuwse kunstschilder voor goedertierenheid, op voorstellingen van het Laatste Oordeel voor barmhartigheid. Uit de ons best bekende godsdienst, de katholieke, even een inventaris van symbolen: het kruisteken, het monogram van Christus, de Griekse letter T (tau, tevens de vorm van de executiepaal waaraan Jezus is gestorven, later de vorm van de St.-Pietersbasiliek en vele andere kerken), de duif (Heilige Geest), offerlam (Lam Gods), mens/engel (Mattheus), arend (Johannes), leeuw (Markus), rund (Lukas), herder (stok, tas, melkkan), vis, anker, mandorla (twee snijdende cirkels, amandelvormig 'oog', 'vis'), feniks, passiewerktuigen (kruis, doornenkroon, drie spijkers, lans, spons, speer, hamer, tang, gesels, folterpaal, ladder, naambord), trinitasringen (drieëenheid), driehoek, drie gestrekte vingers, brood, zout, bijenkorf, schip, roos, ivoren toren, morgenster, nimbus van driehoek in cirkel (geloof, hoop, liefde, opgenomen in het rijkste teken van rust én beweging), nimbus met kruisvorm (cf. heidense zonnewiel, de spaken merken de vier seizoenen). Symbolische getallen? Drie, zeven (maal zeven ...).

Echte symbolen, in tegenstelling tot bijvoorbeeld wiskundige tekens en verkeerspictogrammen, die gewoon een collectieve afspraak zijn en zelfs veranderd kunnen worden, tonen iets wat niet in gewone termen, begrippen en omschrijvingen te vatten is. Ze roepen 'mysterie' op: een diepere werkelijkheid achter dingen, mensen. We snappen het wel, maar kunnen het niet verklaren. We weten het wel, maar kunnen het niet definiëren. De symbolen ontsnappen aan de redkundige en intellectuele greep van de mensen. Symboliek is heel belangrijk. Hij komt meer voor in het dagelijkse leven dan we denken. De naam van iemand is een symbool. Negeer die naam, spot met die naam, verwring die naam, verbaster die naam: heel erg. Vervang die naam door een nummer: allerergst degraderend. Wie bijvoorbeeld tijdens een betoging de vlag van de tegenstander besmeurt, verscheurt, verbrandt, stelt een symbolische daad. En toch is het maar een lap textiel waarvan er zovele zijn.

Persoonlijke noot. De verkeerde lieveheer. Ik heb er al een hele collectie van. Mijn persoonlijk symbool. Antiquarisch net zo veel waard als een verkeerd getande postzegel. Niet veel dus. Dat is ook niet de bedoeling van symbolen. De Christus aan het kruis die (vanuit zijn eigen standpunt) naar links helt en kijkt en luistert, richting zg. 'slechte' moordenaar. De klassieke afbeeldingen volgens de officiële canon: Christus' hoofd op de borst gezonken (schaamte over de wereld?) en Christus' hoofd naar rechts hellend (berouw aanhorend van de zg. 'goede' moordenaar). Mijn 'links', 'verkeerd' lieveheertje doet de moeite het alibi van de slechterik te aanhoren. Hij legt zijn oor te luisteren aan de linkse, donkere, slechte, duistere kant. Ik promoveer hem tot symbool van rechtspraak en bevrijdingstheologie. Tijdens het eerste pausbezoek aan België waren er katholieke fundamentalisten die de jacht op verkeerde lieveheren openden. Die ene,

'abstracte' linkse Christus is symbool; de rest (mijn gehele collectie) is natuurlijk 'voorwerp'. Hebbedingetjes, wat mij betreft. Dingsigheidjes, soms.

Monumenten. Een mens kan 'een monument' zijn. Eenmaal monument, altijd monument. Zelfs besmeurd. Of bekakt door duiven (... die dan zelf geen symbolen zijn ...). Kennedy. Ghandi. Lernout & Hauspie? Die hebben misschien symbolischer uitstraling dan de man die rijmt met 'astronaut': Frimout. Rise and Fall of Flanders Empire. Ghandi is meer symbool dan monument. Kennedy minder. En Che dan? Ikoon? Nu dragen ook de antiglobalisten hem al op hun lijf. Hij staat dus voor iets. Symbool? Nieuwe versie van de Lijkwade van Turijn? À propos: Boeretoren, Zoo, Kennedytunnel, Atomium: pre-millennium & naoorlogse vooruitgangssymbolen?

Kon de hierboven vermelde tweeling L&H (*Let me do the talking*) maar van de atlas op hun schouders af door de symbolische frank (nou: euro) te betalen! Symbolisch in zijn waarde, lachwekkend zelfs, maar het is het (opgelegde) gebaar dat telt. En een frank is een frank! Iets meer frank- en vrijheid levert de gouden handdruk op. Er kleeft wat meer dan genoegdoening aan dat onzichtbare symbool. Fort Knox: symbool van wat in o.a. de WTC-torens-zaliger aan kapitaal werd omgezet. Goud. De hedendaagse steen der grijzen. De dollar als teken van grootheid en eenheid. Dat dollarteken als symbool van Amerikapitalisme. O ja: 'dollar' komt van het Hollandse 'daalder'.

Symbolen waar slijtage op zit omdat hun actualiteit verdwenen is: terril, liftkooi, mijnwerkerslamp, hoefijzer, drietand. Symbolen die zo vaak gebruikt worden dat ze het moe zijn (... en tot cliché of dood symbool zijn geworden ...): de zon, de donkere wolken, de ster, de zee. Vergelijk met een 'dode' metafoor als 'slachtoffer', of een 'weg' afleggen. Soms variabel: de slang (serpent, geneeskunst), de vos (sluwheid, rebellie, seks – cf. D.H. Lawrence: *The Fox*), de beer (fysieke sterkte, Rusland). Uit het rijke oeuvre van de Vlaamse schlagerzangers plukken we 'de roos'.

13 een symbool? Bij het Laatste Avondmaal lagen ze met z'n dertien aan tafel. De zogenaamde verrader lag vlak links naast de te verradene – eigenlijk de boezemvriendplaats. Of zat daar bij nader inzien en dichterbij een boezemvriendin? Da Vinci heeft het via zijn bekend schilderij de mensheid verkeerd doorgegeven. De leperd.

UPPERDOG

Omdat sommige basket- en volleybalspelers al bijna drie meter hoog zijn, heeft men besloten met gewichten rond de enkels te spelen, wegend naar gelang van de lengte van de speler. Zo wordt het wat boeiender voor het publiek; tot nu toe hadden de spelers het papgemakkelijk. Ook wordt het volleybalnet dertig centimeter hoger opgetrokken; de basketkorven idem dito. Aan de ballen raakt men vooralsnog niet, maar men speelt wel met de gedachte aan één scherpe hoek. Wat voetbal betreft (een balsport): om dat spel wat aangener te maken, wordt elke ploeg verplicht om met een willekeurig uit de tribune te plukken supporter te spelen, eventueel door het lot aangeduid, als een van de elf. Ook komen er permanent twee ballen in het spel, en twee scheidsrechters. De buitenspelval wordt eindelijk afgeschaft. Voor de wielrennerij blijft alles zoals voorheen: wie er in slaagt zijn doping perfect te maskeren, wint de wedstrijd. Wil hij dat liever niet, dan mag hij de koers verkopen op ongeveer achthonderd meter van de eindstreep. Om het nietszeggende gelul van trainers en sporters in tv-interviews ietwat in te dijken ('De bal is rond', 'Wat wilt ge', 'Het was moeilijk', 'Ik had de benen', 'Ik stierf voor de meet', 'Ik doe het voor de wielersport', 'We zien wel'), krijgen de ondervraagden van de reporter vooraf drie woorden en

een punt waar ze een zin mee moeten bouwen. De rest wordt door de reporter zelf gezegd. Voor de renners worden dat: ik, conditie, tandje, (.). Voor voetballers: ja, bal, pech, (.). Maar ach, ook sportreporters kramen soms onzin uit. Gehoord op drie april, over een renner: 'Hij is psychologisch veel met zijn lichaam bezig'. En ze hebben het bij wielerklassiekers zeer oorlogszuchtig over 'sterven' en 'agressief zitten'. In hun enthousiasme steken ze dan ook een metaforisch tandje bij. Vandaar dat ook beslist is het beroep van sportreporter af te schaffen. Er wordt alleen nog gekeken door de toeschouwers, zonder storend commentaar. Dat betekent meteen het einde van de radiosport. Idem voor de herhalende beelden, traag of vlug: afgeschafte, die ellende. Wie het niet gezien heeft, het doelpunt, de aanslag, komt volgend weekend maar terug. Want de bal blijft rond. Supporters die achter de reporter of de geïnterviewde met een pet op hun kop het tv-scherm staan te verontreinigen, vooral diegenen met reclame op hun kleren, wordt levenslang de toegang ontzegd tot velden en circuits. Echter! Dit alles is niet van toepassing voor Vlaanderens Mooiste, de Ronde met name. De doping mag dan nog van de koppen en kuiten spatten, het blijft een koers als een roman. Al is de beroepssport al lang niet meer gezond, voor een klein broodje en wat spelen blijf ik graag een paar uur horizontaal in mijn zeer Engelse sofa. Leve upperdog Excelsior Moeskroen! Avanti Roeselare! Vanwege een denksporter.

CHOCO

De roos is het symbool van de liefde. De duif betekent vrede. De chocopot staat voor kinderjaren. Een van de eerste teksten die we, bewust of onbewust, lazen, of althans probeerden te ontcijferen, was het etiket op de chocopot. Sommigen onder u zullen nu opmerken: nee, dat was op de cornflakedozen. Toch niet, jonger grut, want die dingen bestonden nog niet toen wij piepjonge virussen waren. Chocopotten dus. Ook ondergingen we in de middeleeuwen van de twintigste eeuw onbewust onze eerste lessen Frans dankzij *la vache qui rit*. *La vache qui rit*, dat waren kleine driehoekjes amper smeerbare smeerkaas zonder smaak. Wie die heeft uitgevonden, moesten ze levenslang op water en smeerkaas zetten. Later hebben ze smaken aan die driehoekjes toegevoegd, maar ondertussen gingen hele generaties reddeloos verloren door smaakloosheid. Dat waren de piepjonge helden uit de tijden van de soldatenradio, soldatenkoeken, vellen met melk onder verborgen en 'zoetekoek' waar je mond en je kont dagenlang van dichtplakten. Na al die martelingen deed zich dan des zomers in de vakantie een ander drama voor: die vreselijke rabarber dook op. In plaats van ons die zure stokken als wapens te laten gebruiken, maakten de ouden van dagen er godgenageld confituur van. We plakten dan nog meer, en honderden vliegen uit de late jaren vijftig en de vroege jaren zestig landden ononderbroken op ons gestel. Een van mijn broers werd zelfs door een boze verdwaalde vogel aangevallen die op zoek was naar zoete weerwraak. Mijn angst voor overvliegend pluimvee en mijn fascinatie voor katapulten en schietlappen dateren van toen. Maar terug naar de choco. Elk jaar omstreeks december, krijg ik weer de geur van ouwe choco in mijn neus. Zou dat door de Goede Man en zijn Zwarte Piet komen? Ach, net zo goed doet een doordringende sinaasappelgeur hetzelfde. Nee, dat choco-aroma stamt nog uit onbestemde tijden, toen de dagen maar 'open en toe gingen', de wind in de boomkruinen oud was, de zomers warmer waren, het struikgewas geheimzinniger, de straatlampen spookachtiger, de sneeuw witter en hoger, de postbode op nieuwjaardag gezellig zat. Mijn choco kwam misschien uit de allereerste chocopotten ter wereld. Wat eerst komt, is vaak het best. De rest is gewoonte, herhaling. Gewoonte wordt luxe. Luxe wordt snobisme. Snobisme wordt blasé. Blasé is ... Geef de choco eens door, mémé.

D '77

Dames en heren, hierbij verklaar ik de politieke partij D'77 op te richten: Defusioneringspartij 1977. Dat jaar was niet alleen het jaar na 'die warme zomer'. In 1976 gingen niet alleen de kraaien te voet, of kon je kippen zo geroosterd krijgen in het zonlicht op de middenstip van het veld van Cercle Brugge. Nee: omstreeks 1976 & 1977 grepen de gemeentelijke fusies plaats. Fusionering, fusie, zeg maar fusillade. Grotere steden en stadjes en gemeentes slorpten hun omliggende en aanpalende kleine broertjes en zusjes op. Het werd het begin van een paradoxaal tijdperk. Hoe meer de overheid op alle terreinen fusies en centralisering oplegde, hoe minder ze dat zelf deed en steeds meer versnipperde in allerlei regeringen, gewesten, communautaire opsplitsingen, gemeenschappen en meer van dat fraais. Zelfs de politieke partijen leden aan dat euvel. Er zijn volslanke brochures nodig om buitenlanders dat allemaal uit te leggen. Terwijl het volk moest afslanken en inleveren en samensmelten in grotere entiteiten, leden de machthebbers zelf aan volslankheid en spilzucht. Ze bleven verdelen en heersen. Welnu, dat moet gedaan zijn. D'77 wil deze overheid een poepje laten ruiken en van hetzelfde laken een pak bezorgen. Terug naar de burgervader van voor '76, terug naar het tijdperk van de autoloze zondagen, terug naar gezonde regiokleinschaligheid in het Europa van de regio's. Onze slogan: 'Verkocht maar niet verknocht'. Een dorp of gemeente kan niet zomaar verkocht worden en aanhangig en horig gemaakt worden, vooral niet als die gemeenschap helemaal niet houdt van de stad waar ze door opgezwolgen wordt. 'Nationalisme', zie ik een krant al koppen. 'Rationalisme', zie ik de andere krant al blokken. 'Patriottisme', zie ik nog een andere krant schreeuwen. Een recente enquête uitgevoerd door de vereniging ERWT (Eer, Respect, Woede, Trots) onder de Belgische bevolking leert dat niet minder dan 71 percent van de mensen pro defusionering is. De klassieke aanmerking of vraag is altijd: wie zal dat betalen? Waar halen al die pietepouterige entiteitjes het geld om apart samen te gaan leven? Het antwoord is simpel: dat geld moet teruggegeven worden door de opslorpers van 1977 en hun trawanten. Vele dorpen en hun vroedschap zijn best wel zelfbedruipend én in staat zichzelf te besturen. Ze hebben daar helemaal geen vreemd cumulerend heerschap voor nodig dat eenmaal 's jaars acte de présence geeft op het dorpsfeest. In 2007 zal het 30 jaar geleden zijn. We hebben nog even de tijd om na te denken, vooraleer we weer verplicht worden naar de gemeentelijke stembussen te trekken. De eerste taak van D'77 is vertegenwoordigers te krijgen in de gemeenteraden en schepencolleges van de stadjes en steden. Van daaruit kunnen zij ijveren voor defusionering, d.w.z.: ontwenning aan bemoeizucht, groeizucht, spilzucht, vetzucht. Het moet gedaan zijn met dit leenroerig stelsel. Wij willen vooruitkijken en gaan daarom terug naar het tijdperk van voor 1977. Men zegge en schrijve het voort. Leve D'77. Zonder uitroepeteken.

VAN DE PRINS GEEN KWAAD

De soepboer deed zijn ronde in Torhouthulst. Dat dit in de 21ste eeuw nog bestond! Ik mikte ijlings mijn inktzwarte Saab in een vrije parkeerplaats en stapte uit om te ruiken. Kervel? Erwt? Ossenstaart? Kip? Tomaat? De geur van soep, eender welke, staat bij mij op nummer twee, voorafgegaan door die van benzine, gevolgd door die van gebakken lever-en-uien. Toen ik daarom de Tiksmondestraat in Torhouthulst overstak, werd ik omvergereden door een Rover. Drie maanden later ontwaakte ik uit een coma. Het meisje uit Tiksmonde, dat ooggetuige was geweest, zat naast mijn bed. Ze was alweer aanwezig. 'De soepboer is dood', vertelde ze. 'Toen jij omvergereden werd, kreeg hij op staande voet een hartinfarct. Torhouthulst zit al drie maanden zonder mobiele soep. De soepcentrale is definitief dicht. Een tijdperk is voorgoed afgesloten'. 'Was het spruitensoep die dag?' vroeg ik, want ik was nog erg verward door mijn lange reis naar de diepte. 'Eh ... ik geloof niet dat zo'n soep bestaat', antwoordde de Tiksmondse. 'Was

het niet een oranje soepje?' 'Ik kreeg toen alleen de geur van rubber, benzine en verschroeid mensenvlees te pakken', zei ik bitter. 'Het is fijn dat je me opzoekt. Is er veel gebeurd de afgelopen maanden? Hoe heet je? Was je daar toevallig? Skuus voor al die vragen'. 'Irak, Soedan, Israël, Anneleen, ja, geen probleem'. 'Ja?' 'Ik woon in Tiksmonde, maar kom elke week mijn ma even gedag zeggen. Jou heb ik hier in het ziekenhuis al drie keer opgezocht, in opdracht van prins Laurent. Het valt mee met de schade, hé?' Ik monsterde mijn lijf en knikte. 'Laurent? En mijn halfdoodrijder dan?' informeerde ik dan. 'Weet je daar iets over, Anneleen?' 'Tja, eigenlijk ben je nu een Bekende Vlaming geworden', zei ze. 'Zie je: je halfdoodrijder was prins Laurent van België'. 'Eh?' 'Op de gang wachten enkele journalisten. Toen je de eerste tekenen van leven gaf, werd een persbericht verspreid'. 'O ja?' 'Het Paleis ademt opgelucht, lieten ze al weten in een prompt communiqué'. 'En wat wordt er nu van mij verwacht?' 'Dat je ook opgelucht ademhaalt?' opperde Anneleen. Dit alles gebeurde op de dag dat het hondje van de prins doodging en er een zitbetoging voor zijn villa plaatsgreep tegen prinselijke belastingvoordelen. Het was dus een erg drukke dag voor deze monseigneur. Hij belde me de dag van mijn ontwaken nog op met de mededeling: 'Dat nooit meer! Beloofd! Plus jamais!' De grote vraag was natuurlijk: wat deed prins Laurent van België op een saaie soepvoormiddag in het stille dorp Torhouthulst diep in april? Was Zijne Hondvriendelijkheid de weg verloren of wou hij terug naar de kust? We zullen het nooit weten. Ik ben herstellende van de Koninklijke aanrijding.

ZAK

Enkele winters geleden, het was beregezellig slecht weer, reed ik bijna per ongeluk door Stuivekenskerke. Ik dacht toen dat ik op een filmset was beland. Wonder boven wonder moest ik niet lang daarna voorlezen uit eigen werk in datzelfde Stuivekenskerke, in de oude ex-dorpschool. Dat gebeurde in het kader van *Dichtsmuide*: het infietsen van een fietsroute van 42 kilometer langsheen overal te lande neergepote gedichten. De moeite waard, voorwaar. Veel centen heeft Diksmuide niet meer, maar het moet gezegd dat de poëtische zielen er zeer actief zijn. Ik had het er nog over met een andere dichter: er is geen stad of dorp waar we de afgelopen jaren meer gevraagd werden om voor te lezen dan Diksmuide. De stichting *Digther*, tevens tijdschrift, zit daar ook voor veel tussen. Da's wat anders dan de grijze vuilniszakken van Kortrijk met een gedicht op van een naambekende kerel die gepromoot wordt door *Humo* en in de dwepersstad A'pen woont. Je moet al een deegkop hebben om zoiets te bedenken. Kortrijk wordt trouwens voor een en ander meer en meer spreekwoordelijk. Nog even en het is zo bekend als Pompei: zijn krampen, zijn doodsheid, zijn pretentie. Er valt geen zak meer te beleven in het stadje aan de 'Golden River', in het zg. 'Petit Paris' van weleer. Als Brugge het Venetië van het noorden is, dan is Kortrijk het Pompei van het zuiden, buiten westen. De eigen artiesten, beeldend, literair, noem maar op, worden er permanent vernederd door ze over het hoofd te zien en snobistisch te flirten met 'het buitenland' en wat van ver komt. Ze hebben ook onlangs ontdekt en beseft dat ze een eiland hebben, terwijl de Leie al jarenlang als een vreemd voorwerp door de stad stroomt. Ach, Darlingen: het is nooit anders geweest. Lees Conscience. Als er al eens wat roert, pretendeert men er onmiddellijk het warm water uitgevonden te hebben. Le tout Courtrai wil op de kaart van Vlaanderen en heeft al jaren het noorden verloren. Het ligt nu volledig buiten westen. Roeselare, Rijsel en Moeskroen boeren veel beter. Maar ter zake. In Stuivekenskerke, Pervijze en omgeving. Je hoeft er niet in vuilniszakken te rommelen om poëzie te lezen, mocht je dat natuurlijk al willen. Er hing (voor die gestolen werd, tot tweemaal toe) bijvoorbeeld aan het kerkmuurtje van Stuivekenskerke, tussen twee zitbanken in, een 'boîte aux lettres' met dichtbundels in. Je moest er niet wachten tot de vuilniskar passeerde. Over vuil gesproken. Het mooiste vuilniskargedicht komt van mij, en niet van meneer Gezelle of Lanoye. Het staat op mijn webstek en heet '*De vuilniskar zingt halleluja*'. Gezelle heeft over iets mooiere

dingen geschreven. Lanoye niet. À propos: was de Guido gelukkig in Kortrijk? Tijdens zijn leven was er alleszins geen haan die kraaide of kat die omkeek naar de pennenvruchten van deze meneer. Overigens zweeg hij dertig jaar lang. Hij woonde ook te dicht voor erkenning, misschien?

BOT

Het was opvallend rustig tijdens die krokusdagen, een jaar of twee geleden. Weinig mails, brieven, foons, sms'jes. De mensheid was uit skiën. De mensheid stond op latten. Eerst in files, dan op latten. De mensheid brak haar botten. Het was dus ook weer komkommertijd wat nieuws betreft. Maar plotseling kwamen toch de botten weer aan de oppervlakte. En in het vizier. In Diksmuide met name, de hoofdstad van het IJzertijdperk. Met vroegere overledenen hadden ze daar wat aan de bermen gedaan. Ze hadden die bermen met aarde van ergens anders opgehoogd. De mensen die nog moesten overlijden, waren daar erg boos over. Je zou voor minder. Voorvaderen dienen niet om mee op te hogen. Het was een lugubere verkaveling. Je zag dus hier en daar 'en passant' een been uitsteken. De burgemeesteres beloofde dat het nooit meer zou gebeuren. We geloofden haar, ook al kenden we de tekst op de IJzertoren vanbuiten. Omstreeks diezelfde tijd was er op de betere tv-zender een BBC-documentaire over de laatste dagen van Jezus Christus. Botkundigen reconstrueerden er zijn hoofd. De kerel zag er geruststellend eenvoudig uit: eerder kort donker kroezelig haar, donkere huid, vroegoud onder invloed van het klimaat, wat kingewas. Ook zijn kruisdood (in die tijd waren er wel ongeveer 500 per dag; er was een vaste ploeg Romeinen voor dat karwei aangesteld) werd nagebootst, met handen en voeten. Water en bloed zweten bleek ook mogelijk te zijn; men verwees hiervoor naar terdoodveroordeelden op weg naar hun executie of mensen in bombardementen. Dat lege graf in die steengroeve op paaszondag blijft natuurlijk een van de allergrootste raadsels. Lag hij er ooit wel in? Levend? Dood? Werd hij ontvreemd? Werd hij ergens anders ondergebracht? De conclusie van het programma was interessant: er moet daar toen iets gebeurd zijn, want die Jezus had concurrentie van andere messiassen. Er was zelfs sprake van een broer van hem, die ook predikte. Die andere messiassen hebben in de afgelopen 2005 jaar het nieuws niet meer gehaald; hij wel. Bleek ook dat de rol van Judas misschien wel herdacht moet worden. Een verradersrol is een ietsje te voorspelbaar literair, verhaalkundig bekeken. Een combinatie van dit tv-verhaal, de Bijbel, de Rollen van de Dode Zee, computer en forensische onderzoeken kan een ander licht werpen op een van de bekendste en onbekendste biografieën ter wereld. God zit in het detail.

ZOMER

Voilà, alweer een seizoen achter de rug, van september tot juni, bedoel ik. De zomer zal passeren als een hogesnelheidstrein, geurend naar teer en hout. De tijd zal stilstaan in een eilanderige Engelse tuin en hevig kloppen op zweterige zomerfestivals. Uit Vlaamse tuinen zullen hemelse rooksignalen opstijgen (probeer eens sprout gecombineerd met blonde leffe!). Ik ben van plan een vreselijk dik boek te lezen. Mijn leesnelheid zal die van een slak zijn. Er hoeft niet per se iets te gebeuren in dat boek. Het geruis van de wind door het gebladerte van bomen in Rusland volstaat. Een warm onweer in loodgrijze, paapspaarze en krijtwitte kleuren mag ook wel af en toe, zo naar de avond toe. Ik zal ook zelf een dik boek schrijven: deel twee van het boek dat ik tijdens de zomer van enkele jaren geleden schreef in de stilste stad van Vlaanderen. (Het is nog ergens goed voor, dat ik me in een doodstille uithoek van Vlaanderen kan verbergen om de laptop ter hand te nemen). Terwijl ik dit neerschrijf, is het juni. De regen roffelt oorverdovend op het dak. Op 1 mei was het nog bloedheet. Niet te doen voor de optochten met de fanfare, de

politieke windhanen en de majorettes met de kruidnagelbruine billen. Ik vind het anders best wel gezellig: de blaasjes op straat, de grijsheid van regen, het jonge groen in bomen en hagen, en maar om de twintig seconden een voorbijpletsende auto in plaats van om de drie seconden. Het is bijna een weertje om een konijn in de pot te doen. Maar terug naar de nabije toekomst: zomer. Wat zal er in deze komkommertijd weer gebeuren? Het was in zulke periodes dat onze vorige vorst plotseling in Spanje kwam te sterven. Het was ook in zulke periodes dat de meest gehate misdadiger van België volop in beeld kwam. Vorig jaar was er minder groot nieuws, tot 11 september eraan kwam natuurlijk. Een zinderend nazomertje, zeg maar. De Ronde van Frankrijk, zegt u? O ja. Armstrong. Het zal weer niet zo leuk worden. Hij stond er ook al min of meer in het voorjaar. De coureurs locales zijn verwittigd. Het belooft dus weer (niet veel). Een monopolie is nooit boeiend. En die elf mannekens in het rood die een bal nahollen of soms ook zelf rondschoppen? Onze Brabançonnettes? Bah ja, daar zit soms wat aanvankelijke vreugde in, zeker? Beetje stom geluk van iemand die voor de eerste keer meespeelt op de lotto. Een ding is zeker: deze zomer wordt het buiten niet altijd warmer dan vroeger, en binnen zal het soms al zo koud kunnen worden als vandaag. Ik wens u allen een snoeihete zomer.

BEDROG

Een mens droomt de gekste dingen als de nacht is gevallen. Het zou kunnen dat we te weinig aanvagen met onze dromen. Leren we er niets uit? Hebben ze voorspellende kracht? Droomvrienden bijvoorbeeld kunnen ons behoeden voor onheil of ons de ogen openen. Zij kunnen in de droom het mes verwijderen dat we in het 'werkelijke' leven in de rug geplant kregen. Soms ook is er totaal geen aanleiding in de alledaagse werkelijkheid geweest om iets te dromen, hoe hard je ook op zoek gaat en associeert. Dromen kunnen ook zo ontzettend stom zijn. Probeer die maar eens op te schrijven of na te vertellen. Ze kunnen zich ook voordoen als een droom in een andere droom, en je beseft het, slapend, maar toch ben je alweer de klos als je wakker wordt: dubbel bedrogen. Ken je dat: dromen dat je droomt dat je op moet staan? Bent opgestaan? Maar niet bent opgestaan? Denken dat je opgestaan bent? Ik heb in mijn droomcarrière van een halve eeuw twee dromen die af en toe weer opduiken. De ene is taalkundig; de andere meetkundig. We bevinden ons op een weide die bestaat uit verdroogde puzzelstukken steenkoolachtige materie. Allemaal heel plat, desolaat, droog. Iemand komt me vertellen dat dit 'scheepswol' heet. Einde droom. Andere droom: een trapezium. In dat trapezium zweeft een geel puntje. Het komt steeds nader, dreigend, en verdwijnt ook steeds weer ver, net zo dreigend. Verstikkend gevoel in beide richtingen. Indruk van modder in de mond. Mijn recentste nachtdroom was splinternieuw. Nog nooit gedroomd. Ik barstte bijna in lachen uit toen ik wakker werd en de droom onmiddellijk probeerde te reconstrueren. Stel je voor: ik zit in een kerkje. We zijn met een klein aantal. Iemand voert het woord vooraan. Hij zegt: 'Wij zijn The Scottish Numbered Church'. Dat komt dus neer op: de Schotse Getelde Kerk. Misschien bedoelde hij dat we uitverkorenen waren, en dat we met weinig waren. Ik stond op en speelde een stukje op de saxofoon. Daarna werd ik uitgejouwd door de toehoorders, terwijl de leider van The Scottish Numbered Church me bezwoer nooit reclame te maken voor onze kerkgemeenschap. Einde droom. Zouden mijn dagen geteld zijn? Ben ik in een ander leven lid van een gemeenschap die alleen in nummers gelooft? Heb ik een zielsverwant in Schotland? Toch is het veel leuker gezellig ouderwets te dromen dat je kunt vliegen. Leuker dan uitgelachen worden in een Schots kerkje. Mijn sympathie voor dat land verminderde daardoor gevoelig. Zoals je een hele dag lang boos kunt zijn op iemand die jou een nachtmerrie vanjewelste bezorgde, buiten zijn wil om natuurlijk. De meeste dromen zijn bedrog, maar als je wakker wordt heb je soms moordzuchtige plannen. I have a dream.

WEST-VLAAMSE Wouden

Wel ja, West-Vlaanderen heeft het kleinste percentage bossen van alle provincies. En dan? So what? We hebben ook het minste percentage bosbranden van alle provincies. Overigens zijn sommige bossen lelijk. Ze belemmeren het zicht, de einder, weet je wel. Aparte bomen zijn wel mooi. En wij in onze lage streek hebben toch ook de kust? Geen enkele andere provincie heeft zoveel kust. En dan nog, over bossen gesproken: we mogen er dan nog weinig hebben, de beroemdste bossen bevinden zich toch in West-Vlaanderen. De bossen van Beernem en hun moorden! Het Lappersfortbos in Brugge-die-Ontboste! Da's wat anders dan die saaie donkere Ardennen en hun claustrofobische wouden. Er staan daar zelfs zoveel bomen zo dicht bijeen opeengepakt, dat je er nooit eens een echte Arden kunt zien. Of een normale zonsondergang. Traliewerk allemaal! Hier in deze lage streek in het platte verre westen kunnen we ten minste nog de wind aflezen aan een boom apart, aan een bomenrij of een bosschage. Een boom dat is een prachtig ding, weet je wel. Een bos is van het prachtige en goede te veel. Less is more. Ik kan uren naar een boom turen, maar ik doe het zelden wegens tijdgebrek. Een bos, vooral ontbost, maakt me gek. De kampen van mijn jeugdbeweging vroeger gingen gewoonlijk in van die gekke bossen door. Als het met school 'bezinning' geblazen was, (eufemisme voor 'weg in 't hoofd en geen les'): naar de bossen, jongens! Zelfs in West-Vlaanderen, de ontboste streek die zowel de wang van de Noordzee als de kont van Frankrijk kust, bleven ze die toch ontdekken, de zielenhelende bossen. Groenhove, Tillegem, Heuvelland, Wielsbeke, Kluisberg, Zevenkerken, Snellegem, potverdorie, Baekelandt, Beerbos, Sterrebos, het houdt niet op, Beernem, allez, vooruit, West-Vlaanderen leek wel één groot oerwoud vol met houthakkers en hindes. Zelfs bij ons in het bij wijlen zeer stille en soms zeer onrustige Heule was er een bos of twee: Heulebos en Steenbekebos. Maar dat zijn nu bosjes die vooral uit villa's bestaan en bordjes-bijbosjes waarop stukken bos te koop worden aangeboden. Om op een positieve noot in verband met kreupelhout te eindigen: een van de mooiste bomen die ik ken staat vlak naast een frituur en een krantenkiosk aan een druk kruispunt in de stille zuidelijke stad K. Dat vormt samen een prachtig stadslandschap. En het ruikt er nog lekker ook. Ondertussen leeft de Lappersfortboslegende verder, die bekende stadslegende waar alles waar van is, en die echt aan het gebeuren is. Kunnen bomen ook huilen? Respect voor bomen van dagen, zij sneuvelen bij bosjes!

GEEN KIK

Het overkomt me soms dat ik een handvol kikkerbillen in een pan mik. Die heerlijke onderdelen laat ik dan sissen en pruttelen in al het scherpst en het pikantst dat ik in onze zeer ruime keukenkasten kan ontdekken. Als het water me in de mond komt en als er geen kikkerbillen voorradig zijn in dit druilerige apenland alhier, dan praat ik er gewoon over, ter vervanging. Erover praten is ook een beetje smullen. (Ooit was ik een menseneter. Ik was 'gids' van een 'vendel' bij de KSA, de Kongolese Slinger Apen. Mijn leuze was: 'Menseneters ... eet!' Er is dus beterschap). Praten over kikkerbillen stuit soms op weerstand. Ik ken een fantastische kok die problemen heeft met de landen van herkomst van kikkerbillen: het straatarme Bangla Desh en India. Mijn vrouw vergelijkt kikkerbillen met jongemeisjesdijen, weerloos geslachteerd in de ziedende pan. Hier en daar lees ik ook dat een kikker in een prins kan veranderen. Aan prins Charles' gezicht kun je dat nu nog merken. Toch zal ik als laatste wens voor het executiepeloton als galgenmaal een pan kikkerbillen vragen, zonder blinddoek. Alsook: een dozijn oesters. En misschien nog een hazenbout met een rodenbach. Om het te rekken. Plus een chocotoff, want die gaat volgens de reclamespot eeuwig mee. En de mensen van het vuurpeloton moeten hun kogels en hun geweren met look inwrijven. Dan kan ik deze blauwe plek in het heelal verlaten, een schroeiplek nalatend die geurt naar kruid, bloed, look, kruid, chocolade, zee en vlees. Mijn

hemelvaart zal welriekend zijn. De enige stank zal komen van het vuurpeloton zelf, dat met een lookprobleem zal zitten. Maar ik zal geen kik geven. Ook al is er aan de kikkerbillen veel gekwaak voorafgegaan. In deze poel van ellende, waar we rondwaren met de daver in onze reet en het schijt in onze schoenen omdat alles zo hard zijn best doet ineen te storten, veranderen omgekeerd de mensen weer in kikkers. Opgeblazen gekwaak wordt zwanenzang. Dat merkten we al vaker, na onze kiespijn in de stembokjes. Te veel koks bederven de brij. Kijk maar naar Nederland, hét kikkerland bij uitstek. (Ook in het woordenboek). Het rommelt er al maanden in hun keukenhofje. Niet zo lang geleden bekte het 'poldermodel' nog zo leuk in de mond. Een wrange nasmaak blijft over. Ik ga puiten pakken.

DE ONBEKENDE DICHTER

Een eeuwige vlam? Een nederige urne met een pietepeuterig waakvlammetje? Een zuil? Een symbolische steen of vergeetput? Ik koester al lang het plan om een monument op te richten voor de Onbekende Dichter (m/v). Waar zou dat dan moeten komen? Watou is al lang voorbehouden aan de elkaar op de schouder kloppende gecanoniseerde dichters. In Brussel brandt al een vlam voor zij die niet spreken of schrijven. Gent met zijn Poëziecentrum kan in aanmerking komen. Misschien ook, of all places, Merchtem: daar waar jaarlijks duizenden jonge dichters en dichtersessen hun inzendingen droppen en waaruit dan naderhand enkele gelukkigen worden gefilterd. Antwerpen Boekenstad heb ik al geschrapd: te veel rumoer met die stadsdichters. Het liefst kies ik een leeg pleintje in een volstrekt anoniem dorp, en mijn voorkeur betreft het idee van de vergeetput. Er zou bijvoorbeeld van alles in gedumpt kunnen worden: al het papier dat zijn weg niet gevonden heeft naar de gedrukte openbaarheid middels uitgeverijen, boeken, tijdschriften, kranten, jury's, kliekjes en andere heilige huisjes of cenakels. Elk jaar, bijvoorbeeld op Gedichtendag, zou die papieren toren in de vergeetput door een plechtig dalende toorts in de fik gestoken kunnen worden, om plaats te maken voor verse afgewezen manuscripten, weigerbrieven, achterklap op rijm en onverkochte boeken. Ik denk eraan sponsoring voor het project te vragen aan het Vlaams Fonds voor de Letteren en aan de stichting Behoud de Begeerte, dé Führers van de Abwehr in de Vlaamse literatuur. Op de gedenksteen bij de vergeetput voor de Onbekende Dichter komt te staan: 'Hier ligt er / een onbekende dichter.' Eenvoudig, to the point, no nonsense, in de put. Mijn monument zou ook aanleiding kunnen zijn tot een extra invulling van de uitdrukking 'in de put zitten'. Mijn gedenkput zou duizenden en duizenden dichters en dichtersessen memoreren, waarvan er vermoedelijk een honderdtal wellicht beter zijn dan de bekende levende dichters en dichtersessen. Tja, zo zit de wereld met zijn bewoners in elkaar. Het leven is een lotto. Mensdaden tegen de misselijkheid, misdaden tegen de menselijkheid. Het schone geheim van de poëzie ligt soms diep begraven. Ik hou u op de laagte van mijn project.

DE GULDENKOLENSLAG

Heel lang geleden, toen de dieren nog spraken, wellicht West-Vlaams, had ik een huis met een zeer grote tuin. Waaiende bomen, diepe putten, hoge bergen, bedden groenten, gaarden fruit. Een waar paradijs, kortom. Niets liet vermoeden dat zich daar een vreselijk doch kleurrijk drama zou afspelen. Mijn tuin bracht elk jaar honderdvoudig op. Ik sproeide en harkte en hakte dat het een lieve lust was. Ik plantte en zaaide en luisterde naar de raadgevingen van mannen met brugpensioen. Alles gedijde naar behoren. Hoe welig tierden mijn vruchten! Maar op een dag trok ik ogen als postorderschoteltjes. Ik had per ongeluk tachtig rodekolen in mijn zeer grote tuin geplant. Rodekolen! Tachtig! Die groente haatte ik als de ziekte. Ik vond het eerder een blauwte, een schaamte. Dat ik dat niet gezien had! Ik had me weer eens in de kleur vergist. Het resultaat

was een glanzende roodpurperen slagorde rodekolen, strak in het gelid, klaar om tachtig middag- of avondmalen grondig te verpesten. Tachtig galgenmalen ... dat kon ik onder geen beding laten gebeuren. Toen greep ik resoluut in. Geschiedenis wordt vaak geschreven door kerels die een plotse beslissing nemen. Er hielp geen lievemoeieren meer aan. Om mijn geweten wat te sussen knielde ik eerst neer. Ik at een kluit van die vruchtbare moeder aarde, zoals de Vlaamse aalmoezenier deed vlak voor de grote schok in 1302 hier ter stede. Dan pakte ik mijn spade. Ik zette die op haar scherpst en onthoofdde daarna een na een die roodpurperen ondingen met een stevige hauw. Toen het bloederige slagveld vol afgehakte blauwte lag, katapulteerde ik met een waar genoeg tachtig onthoofde rodekolen tegen de tuinmuur achter in het kiekencapartment. Met een doffe knal spatten die daar uiteen en gleden zieltogend naar beneden. Mijn handen zagen purper van het kolenbloed. Nog altijd hoor ik de geluiden van de ontploffingen. Dit drama speelde zich in de vroege valavond af. Het was een weertje om naar te fluiten. De zon kleurde de kim bloedrood. Zij was getuige van de Guldenkolenslag in mijn tuin. Na mijn overwinning op die tachtig vijanden boog ik me liefdevol over mijn andere groentes, die ten minste nog groen waren. Ook aaide ik liefdevol mijn drie perzikkobomen. En ik tekende twee doelpalen op de tuinmuur en gooide kleine patatjes naar Pinard de poes, die kon keepen als de beste. U ziet: ik ben geen onmens. Ik barst van liefde en begrip. Alleen legden mijn kiekens uit schrik die avond ieder nog een extra ei.

ZOMERKIEKJE

De keizer, een of andere omhooggevalen pipo van een Pruis, zei tegen Mozart na de opvoering van een meesterwerk, om toch maar iets te kunnen aanmerken: 'Te veel noten, mijn beste, te veel noten'. In vergelijking met de gecontroleerde Vlaamse gazons staan de meeste Engelse tuinen ook bomvol, maar dan wel in harmonie. De reactie daarop zou er ook een kunnen zijn van 'te veel bloemen, te veel kleuren'. Engelsen zijn echter prachtige prutsers wat dat betreft; ze kunnen woekeren met ruimte en ogenschijnlijk paradoxale dingen doen harmoniëren. Dat geldt ook voor hun voetbal: die foeilelijke eilanders breien vaak de mooiste voetbalpatronen. Het ziet er altijd wat gewaagd en slordig uit, maar bij nader/dichter inzien/toezien ontdek je gestructureerde complexiteit. Heden ten dage scharrelt in onze zeer Engelse tuin de gevederde Pim Fortuyn rond: een piepklein kuiken dat op de dag van de moord op de ongevederde Pim Fortuyn door mijn vrouw uit zijn ei gered werd omdat de moederkip zich alleen maar om de andere eieren bekommerde. Het Fortuynei deed er namelijk een dag langer over, door omstandigheden. Met behulp van een kartonnen doos, een lamp en fijn gemalen graan is het kieken Pim Fortuyn nu toch nog een leven op aarde beschoren. Maar hij moet uitkijken. Onlangs werd hij bijna gewurgd door een enorme worm: we laten Pim af en toe al binnen een afrasterinkje buitenshuis scharrelen. Ondertussen, terug naar de noten, knabbel ik aan mijn hamstervoorraad noten. Deze lekkernijen worden mij af en toe geleverd door gulle collega's met bomen. In deze barre tijden van hitte en droogte gaan mijn gedachten in dankbaarheid naar hen uit. Ook naar de komende herfst en naar de sprokkelmaand februari, tijdens dewelke adembenemende stormen de luchten en de straten weer schoon zullen vegen en de boomkruinen ranselen tot het noten en vervolgens takken regent. Van deze muziek hou ik zeer grondig. Ondertussen stel ik me tevreden met mijn zomerkiekie. Ik leer het wat Engels praten en probeer het ook wat politiek bij te brengen, zodat het binnenkort op een lijst kan gaan staan, bij de andere kiekens. U kunt het van tussen de andere kakelenden herkennen aan zijn pluimen. Het zal tegen dan ook geregeld een ei leggen.

THUISREIS

Mijn laptop brengt me de wereld rond. Aangezien we reizen om te leren, steek ik overal wat op. Zo heb ik de afgelopen maanden doorgebracht o.a. in White Plains, in Syracuse (beide State of New York) en Phoenix, Arizona. Mijn gastdame en gastheren waren naamgenoten: Candice Denoo, Steve Denoo, Pat Denowh. We houden internetcontact. Pat's 'great grandfather' is geboren op 1 februari 1860 in Torhout. Steve en Candice hebben herinneringen aan Europa van horen zeggen. Misschien zijn zij en wij verwant, misschien ook niet: het stormt ook wel eens door de kruinen van stambomen en er komen ook gelijknamige maar verschillende stammen voor in het grote bos der mensen. Steve (Syracuse) was ooit barkeeper in Chicago. Hij werd er in zijn bar aangesproken door de maffia, nogal dwingend, en verkaste daardoor naar rustiger oorden bij de grote meren. Op mijn verzoek om wat 'inspiratie' door te spelen, mailde hij mij het verhaal van de bowlingballen: maffiosi hebben ginds nogal eens de gewoonte een te liquideren lotgenoot vast te binden, in de autokoffer te gooien, in het gezelschap van drie stevige bowlingballen en een rit van een honderdtal kilometer te ondernemen over hobbelige wegen. Daarna wordt de nog-net-levende gedumpt, en iedereen vraagt zich af wat er in godsnaam is gebeurd. Momenteel is Steve verkoper van Cadillacs; het zijn auto's met een grote kofferruimte en nog altijd zeer gegeerd door de maffia, zegt hij. Die maffia ofte 'mob' is overigens nog altijd actief in Boston, Chicago en New York. Candice (White Plains) doet het rustiger aan. Zij ontwierp een leerplan wiskunde voor de basisscholen en publiceert gedichten over gestorven huisdieren (Rainbow Bridge webstek). Haar geliefde poes is van haar heengegaan. Zij onderhoudt ook nauwe contacten met het dierenkerkhof in de omgeving. *Parole Officer* Pat Denowh (voorheen Apache Junction, nu Phoenix) mailde mij dan weer ietwat ruiger verhalen. Zo beweert hij dat zijn great-grandmother waarschijnlijk haar man van de aardbol liet verdwijnen. Er is nooit opheldering geweest daarover. Het was een zeer vinnig, opvliegend vrouwmens. Zo wou ze bijvoorbeeld ook nooit aan haar zonen vertellen hoe 'Denoo' nu echt werd geschreven. Waarschijnlijk kon ze dat zelf niet. Of was het uit wraak. Dus schreven de zonen hun naam dan maar zoals ze het hoorden: 'Denowh'. De -wh werd er eind negentiende eeuw aan toegevoegd. Het zag er niet eens zo slecht uit, want de familie zat toen vooral in Apachegebied. O, nog iets: er is ook een cafébaas uit Dallas met dezelfde achternaam. Ik zag hem in het gastenboek bij de Cadillacsite. Toch even contact zoeken. Het wordt steeds schilderachtiger, dat thuisreizen van mij. Het wordt nog een mooie zomer.

KIEKEN

Elke dag vliegen en roetsjen we een aantal keren op de banen om Kortrijk: sterren, vicieuze cirkels, haarspeldkronkels, eierconstructies, onafgewerkte wereldwonderen, duizelingwekkende achtbanen, luchtbruggen. Een melkweg van twijfel, kommer, kwel en blikshade. Een aqualibi waar het menens is. Ter hoogte van Kortrijk-Noord, de fameuze haarspeldknik, hebben we een gelukkige kip ontdekt. Ze woont in een berm, die ingebed ligt tussen twee stukken autostrade. Waarschijnlijk is ze daar ooit verdwaald geraakt. Om haar heen zoeven dodelijke auto's. Blijkbaar heeft ze al in het snot dat dit gevaarlijk is. Ze blijft in haar heuvelachtige groene zone. Ontsnappen kan niet meer; dit is het Alcatraz van de kiekens. Maar ze wil niet ontsnappen. Ze ziet er schitterend uit, een echt kieken: wild, vet, goed in de veren verpakt, grauw van landelijk geluk. Als ze eieren legt, maakt ze er de ratten gelukkig mee. Ofwel stapelt ze die ergens in een hoekje van haar zevende hemel op, met de hulp van een tweetal paashazen. Mijn vrouw speelt met de gedachte daar een haan te droppen. Zo veroorzaakt ze misschien een generatie bermkiekens: een nieuw soort wild, gelukkig pluimvee dat de groene zones naast onze dodenwegen onderhoudt. Toch een prettiger toekomstgedachte dan te eindigen als coq-au-vin of vol-au-vent.

Het kiekeken dat wij kennen, is beslist niet onnozel. Het loopt bijvoorbeeld niet onder auto's. Het blijft als een Robinsonkip op zijn groene eiland en bepaalt zelf zijn eigen lot. Deze bermtoeriste vind ik bijzonder sympathiek. Zij is het levende, weldoorvoede bewijs van individuele ondernemingslust. Ze hoeft geen rekening te houden met een pikorde en met haantje-de-voorsten. Er is maar een schaduwzijde aan haar eilanderige bestaan: dat ellendige lawaai. Ik denk dat ze al vaak zin gehad heeft om de auto's met haar eieren te bekogelen. Mochten haar eieren kogels zijn ... Ze houdt zich alsnog gedeisd, want de aanval is niet altijd de beste verdediging. Zij kan de aartsmoeder worden van generaties bermkiekens. Hoe zullen we haar noemen? De Robinsonkip? Het Vlaamse Bermkieken? Het Grote-Ringpluimvee? De Vuilwit-Gevederde-Kortrijk-Noordscharrelaar? Kipvrij, maar toch gevangen. Kiplekker, maar niet veel soeps. Van snavel tot kont ei zo na kerngezond. We benijden haar. We krijgen er kippenvlees van. Wekelijks denderen hier kippenbatterijen op wielen voorbij, volgepropt met ongelukkige soortgenoten. Die passeren dan de vogelvrije kip, woonachtig en scharrelachtig tussen Bissegem en Heule. Ach, vertel mij, wat is er mooier dan een dooier?

GEWEI

Mijn vrouw vindt dat de mensen een gewei moeten hebben. Mannen én vrouwen. Dat zou onder andere handig zijn om kattedelletjes en boodschappenlijstjes aan op te hangen. Of om flessen en blikjes te openen. Als iemand met zijn gewei achterstevoren thuiskomt, zou men ook meteen weten wat er aan de hand is. Desgewenst zou het menselijk gewei ook versierd kunnen worden. Er kan verlichting in gehangen worden. Je kan goochelen met verf en kleuren. Je cafébazin kan er je tickets aan vastprikken. Ikzelf ben meer voorstander van de menselijke staart in alle maten, gewichten en soorten: eekhoorn, zwijn, koe, pauw, ... noem maar op. Als ik zo het menselijk lijf verken, ben ik er vrijwel zeker van dat wij vroeger allemaal een staart hadden. Een staart is niet zo handig, maar in de eerste plaats bijzonder fraai. Ieder mens zou er een moeten hebben van bij zijn geboorte. Hoe die er uit ziet, wordt bepaald door karakter en temperament en levenswijze. Een varkensstaartje bijvoorbeeld hoeft niet noodzakelijk met modder en vet geassocieerd te worden, maar met verstand. Een varken gaat zelden achteruit; het graaft ook de truffels onder de boom der kennis op. Het is de bisschop onder de beesten. Pauwenstaarten zouden we te zien krijgen bij politici, BV's en vrouwen die vroeger met heelder fruitmanden op hun haarstaketsel rondliepen. Wat mij betreft: doe mij maar een simpele paardenstaart. Het paard is een macrobiotisch beest dat leeft in harmonie met zijn omgeving: gras, land, renbaan. Moessonmensen zijn bijvoorbeeld ook aangepast aan hevige langdurige regens: hun gehoor verdraagt meer en ze hebben sterke blazen. Toeristen daarentegen moeten er ononderbroken plassen. Nog honderd jaar en de moessonmensen krijgen kieuwen en vinnen. Misschien beginnen mijn nazaten dan te hinniken. Ik moet wel uitkijken met mijn verzuchting: het venijn zit in de staart. Tiens, toen ik daarnet mijn staart even uitliet om een luchtje te scheppen (dat is soms nodig – ik hoef er geen tekeningetje bij te maken zeker van waar precies zich de staart bevindt?), zag ik dat het gewei van mijn buurman naast zijn voordeur tegen de gevel lag. Dat was dus een variant op thuiskomen met je gewei achterstevoren op je kop. Het kan ook zijn dat er niks aan de hand was en dat buurvrouw gewoon het gewei van haar man buiten had gezet in verband met ophaling van oude kleren en zo. Komt met de zomer mijn buurman met een nagelnieuw gewei voor de dag? Een nieuw seizoen, een nieuw gewei? Druip ik met de staart tussen de benen maar weer naar binnen?

COUP DE MEMOIRE

Door het openen van een doos koekjes en de geur die eruit ontsnapt, kun je hele stukken verleden weer opsnuiven en oproepen. Een flard van iets zintuiglijks kan daartoe volstaan. In het jaar Onzes Heren 1962, Osama-bin-Laden was nog een virus, liep ik op een tamelijk zonnige zondagmiddag over een verboden speelplaats in de grote school van Torhout. Ik kwam van een zogenaamde 'activiteit' van de Kongolese Slinger Apen, de KSA-jeugdbeweging. Ik nam een kortere weg naar huis via de doolhof van die grote school. Die speelplaats waar ik over liep, was verboden terrein voor mij, omdat ik nog bij de 'kleintjes' op school zat. Wij hadden een ander speelplaatsje om cowboy en indiaan te spelen. Plotseling kwam een flard muziek aanwaaien die ik alleen kan omschrijven als 'zondagnamiddagmuziek': lijsig, loom, weemoedig, ver en dichtbij. Een soort van refrein waarvan het belangrijkste woord op 'Leo' leek en zowel door een man als een vrouw gezongen zou kunnen zijn. Het kwam van ergens heel hoog, van op de derde of vierde verdieping van een geheimzinnig gebouw naast de speelplaats, uit een openstaand raam. Het had tegelijk iets treurigs en iets feestelijks. In die zestien seconden muziekflard zat een hele wereld van toen, het tijdperk van voor de maanlanding, de oude aarde van die ene sinterklaas en het engelenhaar in de kerstboom. Veertig jaar later, Osama-bin-Laden is nog steeds een virus, en zowel die speelplaats als dat gebouw zien er nu heel anders uit, speelt die flard nog altijd in mijn hoofd. Als dat gebeurt, duikel ik onmiddellijk het verleden weer in, naar de Sparrenstede ten tijde van de Kennedy's. Het eerste wat ik dan doe, is een handvol sneeuw van het muurtje rond de kerk scheppen en die opeten, want na de jeugdbeweging rookten we soms met z'n drieën of vieren in een ijlt tempo een heel pakje Zemirsigaretten achter elkaar op. We waren geen watjes. Daarna stap ik naar huis, voorbij een zondig café waar een filmaffiche hangt: een dokter, of toch alleszins een man in het wit, houdt een boreling ondersteboven. Titel van de film: 'Waarover men niet spreekt'. Uit het café komt een andere flard muziek aanwaaien, iets Elvisachtigs, maar die is nooit in mijn hoofd blijven haperen. Die speelplaatsflard dus wel. Ik kan die niet eens omschrijven, maar ik hoor die nog altijd. Het is iets van dezelfde orde als het Chinese vrouwtje met de zwarte paardenstaart dat vroeger af en toe in mijn slaapkamer opdook, vlak naast de pispot. Echt gebeurd, denk ik.

ROZEMARIJKE

It was a cold, windy night. Rozemarijke knoopte haar mariablauwe sjaal nog wat steviger om haar frêle hals. De wind had vrij spel in haar inktzwarte kapmantel. Bijna woei ze terug vanwaar ze gekomen was. Toch was ze niet van de magerste; bickyburgers en milkshakes hadden daar in de loop der jaren voor gezorgd. Haastig baande ze zich een weg door het bos van parkeermeters in de stad. In een duistere portiek stond een geheimzinnige gedaante haar op te wachten. Het was de roze wolf, alom gevreesd voor zijn scherpe uitspraken, voor de gelegenheid vermomd in een grijs pak. Bruinbehaard sprong hij haar plotseling voor de voeten. Rozemarijke schrok zich een hoedje maar weigerde een gil te slaken. 'Aha! Het meisje met de mooie vooruitzichten!' grijnsde de roze wolf, terwijl hij al zijn voorpoten uitstreekte om ... 'Poten thuis!' snauwde Rozemarijke. 'Wachtwoord?' vroeg de roze wolf. 'Plattekaas'. 'Maak dat je grootje wijs'. 'En ga jij maar een ander lastigvallen, verschoten pluchevampier', beet ze van zich af, terwijl ze de roze onverlaat een dreun tegen zijn kop verkocht met haar streekgerechtenmand. 'Aha, paté!' riep het beest likkebaardend. 'En streekbieren! Mag ik mee naar je grootmoe?' 'Eerst moet je drie vragen correct beantwoorden'. 'Ah, hoe sprookjesachtig. Spreek op, o Rozemarijke'. 'Ben je goed wijs? Wat staat in 't midden van Parijs?' De roze wolf rimpelde zijn foielelijke snuit, zodat hij op de streekrant van verleden week begon te lijken. 'De Eiffeltoren', antwoordde hij dan. 'Mis poes!' riep Rozemarijke triomfantelijk uit. 'En daardoor hoef ik mijn twee andere vragen

niet meer te stellen, domoor!'. 'Maar wat staat er dan in 't midden van Parijs?' vroeg de roze wolf pruilend. 'De letter r, lelikaard'. 'Melige rijmende mop', smaalde de wolf. 'Flauw!'. 'Adieu, ongedierte, ik doe de groeten aan mijn grootmoe', riep Rozemarijke, en ze stapte door, de streekge-rechtenmand klemvast onder haar arm. De roze wolf liep ontgoocheld weg. Rozemarijke bracht de paté en de streekbieren naar haar grootmoe in het bejaardentehuis BRAAF! Die was bijzonder blij dat ze het er levend af gebracht had. Rozemarijke bedoel ik. Op diezelfde *cold, windy night* botste de roze wolf met een knalrode Saab bij het oversteken van de straat. Hij was op slag halfdood. Dit alles gebeurde in een tijd waarin de bosgeesten nog kleine kinderen roofden en de dieren nog West-Vlaams spraken.

ZOMER IN DE STAD

Het regende oude wijven, katten, honden en haaiantanden op 1 juli. Zouden de kaarten van de mensheid vandaag dooreen gehutseld worden? Of minstens eens op een verrassende manier gedeeld worden? Deze symbolische zomerdag die naar hout en teer en vertrekkende treinen zou moeten geuren, geleek in alles op een carwash op een valavond in november. Boven de stad was een strak loodgrijs zeil gespannen. Daaronder was iedere sterveling op straat een potentiële moordenaar. Auto's voerden groot licht. Binnen bepaalde kunstlicht de gehele dag al de stemming: onwezenlijk, depri, tegennatuurlijk. Door een samenloop van omstandigheden (start schoolvakantie, uittocht reizen, koopjes, barslecht weer, wegenwerken alom) reden overal te lande auto's en vrachtwagens op elkaar in. Daarin bevond zich dus al een deel van de moordenaars. Mobilhomes en caravans, die rijdende schijthuizen, baanden zich treurig een weg doorheen de opake grijsheid, waaiers van hemelwater om zich heen sproeiend. In de stad K., die om absoluut niets bekend stond en juist daarom iets aantrekkelijks had, bewoog ik me voort. Ik was op weg naar taverne Darlingen. Het was 14:08, een van de tijdstippen van de dag waarop je het meest kans liep jezelf voor de kop te schieten. Of naar de Leie te lopen en van de Consciencebrug te springen in de hoop niet op het jaagpad terecht te komen annex traumatologie. Hier en daar flakkerden tv-schermen in etalages en woonhuizen. Men deed aan topsport in sofa's. In taverne Darlingen had ik een diepgaand gesprek met de bijna comateuze tapheer. 'Dag', zei ik. 'Dag', antwoordde hij. 'Hoe maak je het?' 'Dat verklap ik je niet'. 'Waarom niet?' 'Omdat je het dan zelf ook gaat maken'. 'Een Westmalle?' 'Nee, een Leffe. Of nee: toch maar een Westmalle'. 'Schitterend weertje, hé?' 'Ja'. 'Maar dat heb jij graag, hé?' 'Ja, uit de grond van mijn hart'. De tapheer van Darlingen keek me vernietigend aan. Hoe goed hij me ook kende, veel liever zou hij nu die Westmalle over mijn regenkop uitgewaaierd hebben. De haat spoot uit zijn oren. Ik zag het. 'En Malisse?' knikte ik naar het scherm in de hoogte. 'Pff ... '. De tapheer schoof me de bol bier toe en ging weer comateus over zijn kranen hangen. De juliregen biggelde onverdroten van de ramen. De kaarten van de mensheid zouden vandaag geen geluk brengen.

ZIJNE DOORLICHTIGHEID

Kijk, ik zal het kort houden. Ik ben ook de tolk van zeer veel mensen die het kort willen houden. Daarom wil ik per se kort zijn. Het is het volgende. Wie moet er eigenlijk eens grondig doorgelicht worden? (Tussen twee haakjes: '*doorgelicht*' is het eufemistische nieuwlichtende woord voor het ouwerwets 'geïnspecteerd'). Wie dus, o wie? Hier komen ze. In willekeurige volgorde, want ze zijn allen van vlees en bloed en ze hebben ook allen stoelgang. Na mijn opsomming volgt het commentaar. Meer moet dat niet zijn. *Een*: de doorlichters. *Twee*: de betweters ofte beste stuurlied aan wal. *Drie*: jury's. *Vier*: vrijgestelden. *Vijf*: managers. *Zes*: politici. *Zeven*: communicatiespecialisten, copywriters, campagnebouwers, reclameboys en -girls, journalisten. Neen, niet de BV's, want daar valt niks door te lichten. Er zijn nog categorieën mensachtigen die in

aanmerking zouden kunnen komen, maar zeven is een ietwat heilig getal. Terug dus naar één: de doorlichters. Waarom hebben zij de 'werkvloer' verlaten? Het 'werkveld', zoals ze het zo fraai naäpend uitdrukken? Zouden ze er niet beter voor zorgen dat alles zo goed marcheert, door zelf te blijven werken op de vloer en in het veld, dat ze Hunne Doorlichtigheid overbodig maken? Zou het kunnen dat volgens een welbepaald principe deze doorlichters eigenlijk gesjeesde *werkvloerders* en omhooggevallen *werkvelders* zijn? *Twee*: de betweters. Licht die door, en je vindt niets. Zelfs geen frustratie, zoals bij de eerste categorie. Die weten het domweg beter. Wie het beter weet, heeft altijd gelijk voor zichzelf. *Drie*: jury's. Hierbij een concreet voorbeeld. In het juryrapport van de Guido-Gezelleprijs voor onuitgegeven roman (Brugge, november 2002) staan ongeveer vijftig taal-, stijl- en spelfouten op asjeblijf anderhalf blad. Literatuurstudenten hebben het uitgevlooid. Het is geschreven en goedgekeurd door twee leraren en een 'resencent' (!) van *De Standaard der Letteren*, de jury dus. Men bedoelt: 'recensent'. Ongelofelijk, maar waar en echt gebeurd. En dat oordeelt over ingezonden werken en spelling. Een pareltje van onbenul, voor in de collectie 'Het Rijke Vlaamse Letterkundige Leven'. *Vier*: vrijgestelden. Kijk uit voor die gasten. Ze werken ongaarne. *Vijf*: managers. Karel Vinck? Ontslagen en afslankingen. Je zag het zo gebeuren. Succesvol? Natuurlijk. Op onze kap. Hoera, gered! *Zes*: politici. Zet alle overlopers samen en je hebt de grootste partij. *Zeven*: zij die hun baard vier dagen laten stoppelen en designbretellen, het juiste pak en het juiste parfum dragen. Maar een zin bouwen? Ho maar! Hoogstens enkele gestolen en ingestudeerde *oneliners* komen eruit. *Zij maken het verschil*, deze maatverpakte stouterds! Een hoog honorarium voor gebakken lucht. Doorlichten! Braden! Koken! Afvoeren! Weggooien! Seponeren! Negeren!

GODENDRANK

Onlangs stak er een somber bericht in mijn bus. Het was opgesteld in een soort Gotisch lettertype: *het einde van de wereld was nabij*. Ik slaagde er in uitzonderlijk kalm te blijven. Geen spier in mijn aangelat verraadde ook maar enige emotie. Mijn enige bedenking was: als iemand weet dat het hier afgelopen is op deze blauwe plek in het heelal, waarom wil hij/zij iedereen daar op de hoogte van brengen door middel van huis-aan-huisdrukwerk? Waarom doet hij/zij in godsnaam de moeite? Ik ging peinzend weer naar binnen, naar mijn zeer knusse achttiende-eeuwse Cornish interieur. God zat in de fauteuil. Op mijn vaste stek dan nog wel, of all places. Daar zat ik gewoonlijk te kijken naar BBC en CNN, of boeken te lezen van Franse auteurs. 'Dag Joris,' knikte hij. 'Dag God,' zei ik. 'Heeft u al gegeten? Ik wou net de hond wat brokjes geven.' 'Ja, dank je. Ik heb mijn portie manna voor vandaag al op,' zei God. 'Ik merk dat je het fameuze bericht al uit de bus hebt gehaald?' 'Zo is het, Allerhoogste.' 'Geloof je die onzin?' 'Zeer zeker niet, Weldoener. Ik geloof er geen fluit van.' 'Dat is goed zo. Ik kom iedereen persoonlijk waarschuwen dat het einde van de wereld nog een poos op zich zal laten wachten. En ik kan het weten.' 'Bezoekt u dan de totale bevolking, o Heiland?' vroeg ik verbaasd. Meteen had ik spijt van mijn vraag: God was immers overal, en hij kon nog toveren ook. 'God de Vader en de Heilige Geest nemen ook een stuk van de bevolking voor hun rekening,' antwoordde de Mensenzoon. 'We doen het eens op die manier omdat heden ten dage en vooral aan het begin van een millennium er zeer veel flierefluiters, kwakzalvers, valse profeten en politici loslopen, oef, wat een lange zin, lang geleden dat ik nog zo veel woorden na elkaar uitsprak.' Ik knikte begrijpend. 'Drinkt u iets, Koning der Joden? Het pompelmoessap staat lekker koel en koosjer.' 'Doe me maar een dubbele wodka,' sprak de Langverwachte tot mijn grote verrassing. 'Als ik pompelmoes drink, wil ik altijd kooplui afranselen en met meubilair gooien. En water dat ik in wijn verander, ben ik kotsbeu.' 'Wodka zal het zijn, Zaligmaker,' knikte ik. En een gevoel van geluk

doorstroomde mijn borst, zoals de koele weldaad van een glas fris bier dat zich een weg naar je lendenen en je tenen zoekt. God dronk dus ook. Ik was niet alleen.

ONDER INDIANEN

Later die avond ontmoette ik nog Zwemt Met De Zalm, ook een oude indiaan. 'Dag Gedroogd Vlees,' groette hij. 'Dag, maar eigenlijk valt de nacht al, Zwemt enzovoort,' antwoordde ik. 'Niet-temin is mijn vreugde groot u hier aan te treffen.' 'Dat betreft dan een wederzijds gevoel, Gedroogd Vlees.' 'En hoe gaat het nog met In De Bergen Rollende Donder?' 'Die is van ons heengegaan. Was ik blank, dan zei ik: *helaas* van ons heengegaan. Maar zoals u weet: zielen kennen pas rust ginds aan de overkant. Geen '*helaas*' dus.' 'Nee,' beaamde ik, 'de doden hebben het wellicht goed.' 'En hoe gaat het heden in deze westelijke staat?' informeerde Zwemt Met De Zalm. 'Soms,' zei ik peinzend, 'soms is men in alle staten, soms is men in staat van ontbinding. Maar het moet gezegd: het is een goede plek om alsmaar ouder te worden, hier even buiten westen. Zo hebben we een oude hoofdplaats met zwanen, waterlopen, een zee, wat heuvels en ook een zeer plat hinterland. Een lage streek, zeg maar. Vele vreemde stammen trekken des zomers westwaarts om dat te komen bekijken. Vaak hebben die ook een tweede boomstam aan het water.' 'Ah, vreemde vertakkingen. Maar dat is ook prima voor de economische ontwikkeling,' knikte Zwemt Met De Zalm. 'En wordt er ook nog gelachen met de westelijke voertaal?' 'Nee, men probeert die nu zelfs na te apen. Een modegril, Zwemt.' 'O, goed.' 'Er worden om de haverklap ook overal verse opperhoofden gekozen.' 'Ook squaws?' 'Ja,' bevestigde ik. 'De tijd staat niet stil. Ze hebben zelfs ontdekt dat de aarde niet zo plat als een vijg is, maar dat wist u al, hé.' 'Verandert er dan veel met al die verse opperhoofden?' 'Niet zo veel,' opperde ik. 'Al ziet de verentooi er soms veel kleurrijker uit. Blauw, groen, paars, oranje, bruin, regenboog, ...' 'En het geel?' 'Uit de mode.' 'Bruin, zei u ook?' 'Daar vrezden we voor. Het is een gewelddadige stam die al het land voor zichzelf opeist.' 'Laat de strijdbijl niet roesten, Gedroogd Vlees.' 'Nee. Maar het is wel met gekrulde tenen hopen dat ook de wildebizonziekte niet weer uitbreekt. En onze kippen zijn soms zo giftig als een oude apotheker na vervaldatum.' 'Betrouw maar op de Grote Manitoe. Aan niets zal het u en de uwen ontbreken.' 'We leven op hoop, oude roodhuid,' zei ik, 'al lijkt de aardbol meer en meer op een blauwe plek, een open riool, een vergaarbak van gereutel en gerochel.' Na dit gesprek besloten we ons weerzien te vieren door iets te gaan bikken in eetcafé De Woede Der Noormannen. Dat mag zelfs in tijden van hevige ziektes openblijven, op voorwaarde dat er maximum vier rode broeders om een boomstronk plaatsnemen. Zwemt Met De Zalm koos voor een grijs duifje als voorgerecht gevolgd door een entrecote zo groot als de stafkaart van West-Vlaanderen. Ik hield het bij een huwelijk van lotte en prei in een bedje van vulkaankonijnsaus, gevolgd door 48 applaudisserende mosselen. Onder indianen is eten een belangrijk ritueel.

VERLOREN VLAAMS

Dit is het tijdperk waarin advocaten Arne kunnen heten en ukken met Oscar, Cyriel of Marcel aangesproken moeten worden. *What's in a name?* De meeste heiligen zijn al lang uit de kalenders geschrapd. Ik maakte een wandeling langsheen de naamborden in het Kortrijkse advocatenkwartier. Het regende en miek er zo koud. Conclusie van mijn tocht: de tijd staat stil, het zijn de mensen die veranderen. Bijvoorbeeld van naam. Oude mensen dragen nu jonge namen en peuters dragen opapetten. Een van de honden van de Nederlandse dichter Simon Vinkenoog heette zelfs Joris. Waf. Toen hij me dat vertelde, voelde ik me zeer vereerd. Namen roepen associaties op. Yasser: keukenhanddoek. Theresa: ook zoiets. Mahatma: geen kleren. Nero: fakkels. Hitler: neushaar. Elvis: heupen. Dichters kiezen soms een pseudoniem waar weer of

wind of water in zit: Westerlinck, Van Wilderode, Mandelinck. Otto is handiger: kun je twee keer gebruiken, van voor naar achteren en vice versa. Zoals het Panamakanaal: *'A man, a plan, a canal: Panama'*. Bekendste initialen ter wereld: JR, JFK. In België: VDB. Ijskreeem, weet je wel. Afko's, onderdeeljes van een turbotaal, afgeknepen stukjes worst: een lupa (lunchpakket), een buma (burgermannetje). *'Man, kort van stof, wnst. knsm. m. vr. krtgrkt.'* Medeklinkers zeggen alles, maar de grote klankverschuivingen gebeuren via klinkers. Nico de mus heet voluit eigenlijk Nicodemus. De zus van je zus heet Jezebel. Jezus was iemand anders uit de familie. Hoe zullen we ons kind noemen? Geen probleem. Er zijn getallen genoeg. Ooit hadden we twee schildpadden. In afwachting dat ze zelf over hun naam konden beslissen, noemden we ze *eenentwintig* en *tweëntwintig*. Ter gelegenheid van hun ongeveer twaalfjarige bestaan op en in deze aarde mochten ze dan zelf een naam kiezen, met onze hulp. Er werd ook schildpadsoep opgediend. Vindt u Anaconda ook een mooie naam voor een meisje? En stel dat men constateert dat een baby een komma tussen zijn beentjes heeft, is Raspoetin dan niet een geschikte naam? Want dan is het waarschijnlijk een jongetje. Het kind moet nu eenmaal een naam hebben. Otto Lepel en Anna Kaak hebben de eer u het huwelijk aan te kondigen van resp. zijn dochter Jo met haar zoon Dagmar. Bij twijfel omtrent hun geslacht raadpleeg dan de toekomstige eerstgeborene. Zij (m/v) zal misschien Jackie heten, voor alle duidelijkheid. En moeder heette de koekenpan. En kent u de heer Frans Engels? Zijn mond staat nooit stil. Hij spreekt Verloren Vlaams: overbodige mededelingen in de trant van *'stoppen met roken'*, *'wat ben je gegroeid'*, *'wat ben je grijs geworden'*, *'is je haar geknipt?'* en *'mooi weer vandaag'*. Ja, de taal leeft.

SPOREN

Ik heb iets met treinen. Een van de mooiste plekken ter wereld is de Oriënt Express, ook al omdat dat mooie ding altijd in beweging is. Mijn collectie treintickets bestaat al uit diverse soorten. De kleine, harde, paarse kartonnetjes van weleer waren de handigste om op te knabbelen bij vertraging. Lange tijd ook kregen we van die slappe, witgeel gespikkelde vervoerbewijzen. De huidige formulieren, door computers uitgebraakt, zijn te groot en te lelijk. Ook de tarieven liggen te hoog, tenzij je ervoor zorgt dat je weduwe of wees wordt. Voor de rest dweep ik met het spoor. Ik heb zelfs ooit een treingedicht gemaakt, dat maandenlang razendsnel in ons koninkrijkje de ronde deed. Ik zit liever klokvast in de trein dan klikvast in de auto. Gewoonlijk reis ik ruggelings naar mijn bestemming toe. Ik weet niet waarom, en pieker vaak tijdens treinreizen over de wetten van de fysica. Eerste klasse interesseert me maar matig. Het echte leven in een trein speelt zich in tweede klasse af. Geknal van opengerukte colablikken, ochtendmisselijke mensen, geritsel van sportkranten, stank van ongewassen scholieren met gel op hun kop, de eeuwige heen en weer wandelende en waggelende gek in de middengang (elke trein heeft zijn zonderling, die nooit gaat zitten maar altijd heen en weer pendelt, een soort beweging-in-beweging), bedienden die liever eerste klas zouden reizen, rokende schoolmeisjes die hun rook hardop weer uitblazen, wezenloze avondmensen wier hoofd als een te zware pompoen tussen hun schouders heen en weer rolt, tiepen die je ononderbroken zitten aan te staren. Dit rollende leven fascineert me. Kijk hoe de treinwachter met een Clint-Eastwoodreflex zijn knipmachine uit zijn holster trekt! Er gebeurt altijd iets in treinen. Paul Delvaux schilderde ze. Johan Daisne schreef erover. Gustaaf Vermeersch ook. Hercule Poirot loste er een misdaad in op. Louis Tobback wou zich ooit uit protest ervoor leggen, op de rails voor de aanstormende HST. Butch Cassidy, Jesse James en Ronald Biggs beroofden ze. En mijn vriend de conducteur, een geknipte kerel, ontmoette op zijn trein naar Parijs in de restauratiewagen de acteur Richard Burton, lang geleden. Die vroeg een fles whisky aan de kelner, een entrecote en een Deense dog.

‘Wablief??’ Sorry?? Pardon??’ vroeg de drietalige kelner. ‘Een Deense dog?’ ‘Yes, yes,’ knikte Burton, ‘en die gaat de entrecote opeten.’

EEN GRAPPIGE GOD

Ik denk dat er een grappige God bestaat die zich af en toe schaterlachend op de dijen slaat van plezier. 's Nachts, als de meeste stervelingen slapen, amuseert Hij zich met het verplaatsen van voorwerpen en het scheppen van chaos. Tegen de ochtend zet Hij alles dan weer op zijn plaats. Soms is Hij verstrooid en vergeet Hij iets terug te zetten. Hij verplant soms zelfs een boom of een auto, vooral tijdens weekends. Sommige mensen denken dan dat ze dronken zijn, vergeetachtig of dement. Ook laat Hij ons geloven dat we over de gave van het voorspellen beschikken. Hij laat ons bijvoorbeeld aan iets of iemand denken, en hupsakee: twee dagen later gebeurt er iets waardoor dit ongeveer voorspeld had kunnen zijn. Dan vermoeden we dat we heel speciaal zijn. Zo laat de grappige God ons zelf eens Godje spelen. Om te lachen. Dan klinkt de schaterlach van de grappige God luid door de hemelen. Hij lacht met de domheid en de pretentie van de mens. En dan gaat Hij ook overdrijven: Hij maakt opzettelijk een voorwerp zoek dat iemand hard nodig heeft. De bril draagt daarbij zijn voorkeur weg. Ook met mobieltjes, sleutels en portefeuilles durft Hij zich wel eens te amuseren. Als het ongeveer te laat is, zorgt Hij er dan wel voor dat het verloren voorwerp vlak voor de neus van het slachtoffer ligt of opduikt, alsof het altijd op die plaats is geweest. Alsof die mens vreselijk dom is. Dan ligt de grappige God echt in een deuk. En wat heeft die fratsenmaker nog op zijn goddelijke kerfstok? Wegenwerken zonder wegwerkers. Omleidingen waarbij je onveranderlijk weer op je beginpunt arriveert. Een wet die zegt: als iets kans loopt niet te lukken, dan gaat het niet lukken. Variant: het slechtste scenario loopt kans zich het meest te realiseren. Een boterham zal aldus altijd op zijn beboterde kant op de grond vallen. En je zult er bij het oprapen nog in trappen ook, want een ongeluk komt nooit alleen. Ach, die grappige God toch. Laten we het Hem vergeven. Hij is ook maar mens geworden, nietwaar.

WEPS

Medio augustus, na een lang regenseizoen hier in Grijs Vlaanderen, kregen de rugbyspelers van *London Wasps* in de *cup final* heel erg op hun donder. Ze verloren met een monsterscore van eh ... hun tegenstanders, een andere ploeg dus. Maar hun uitrusting was *pico bello*; ze leken echt op wespen. Diezelfde dag, na een zomer die november genoemd kan worden, verschenen ook weer honderdduizenden wespen op terrassen en in tuinen. Want ondertussen had de mens zich alweer wat aangepast aan het buitenleven. Het best vertegenwoordigd waren (ik gebruik hier ook de wetenschappelijke benamingen) de ‘gewone’ wesp en de Duitse wesp (*germanicus*). Zoek maar op; het is zo. Uit Duitsland is overigens nog nooit veel goeds gekomen. De ene soort heeft een drietal stipjes op het voorhoofd, zoals een waarschuwing voor stralingsgevaar, de andere op dezelfde plaats iets wat op een anker lijkt. Augustus is hun bedrijvigste maand. Dan moeten ze hun eerste twee kwartalen goedmaken. Dan gebeurt de aanmaak van een en ander. Dan zijn er ‘verkiezingen’. En dan is er ook veel zoets beschikbaar en bereikbaar in de mensenwereld: cola, kindervlees, ... Het is het hoogseizoen van het broodje-wesp. Ze zouden zelfs aan het tuinmeubilair durven knagen. Twee woorden uit de Nederlandse taal worden door vrijwel alle kinderen ietwat dooreen gehutseld en op een tijdelijk spraakgestoorde manier uitgesproken: *hesp* en *wesp*. Sommigen blijven dat hun leven lang doen: *heps*, *weps*. De scherpte van het woord ‘wesp’ staat tegenover de bonhommie van het woord ‘hommel’. ‘Hommel’ klinkt gezellig; ‘wesp’ doet zeer. ‘Kloothommel’ is een eerder *silly* scheldwoord; ‘wesp’ is als scheldnaam zo stekelig en gevaarlijk als ‘feeks’. Maya de Bij is daarbij vergeleken een seut.

(Het woord 'seut' heeft/geeft geen specifieke uitspraakproblemen). Maar de ergste soort van alle wespen is de WASP: de *White Anglo-Saxon Protestant*. Het zijn de nazaten van zij die de Indianen van hun gronden hebben weggejaagd en uitgeroeid. Het zijn ook de nakomelingen van al het geboefte dat er aanspoelde op zoek naar fortuin. De WASP vormt een grote meerderheid in Amerika. Flink, blank, protestant. Bush, kortom, *father & son*, senior & junior. De WASPs hebben ook Irak aangevallen. Want WASPs houden niet alleen van zoetigheid, maar ook van olie.

ASSEPOES' DAGBOEK

Natuurlijk weiger ik. Waarom zou ik met hem dansen? Zijn voeten zijn te groot. Zijn moeder is een kreng van een wijf. Hij zal zijn kleffe vingers tegen mijn rug duwen. Zijn adem riekt naar twee warme maaltijden per dag. Ik wil niet. Ik haat zijn twee hoofden: het ene glimlacht, het andere grijnslacht. Geen van beide heeft nog al zijn tanden. Kinderen zal hij bij mij nooit mogen verwekken. Kunnen we godbetert deze dans niet simpelweg vervangen door een handdruk plus drie beleefde zinnnetjes? Of door een zitstaking? Kan het ergens in deze balzaal asjeblief beginnen branden? Stom van mijn zus om me naar hier mee te nemen. Ik hoor hier niet thuis, tussen opgetutte juffers en schaapachtig lachende macho's. Ai, hij nadert zienderogen. Ik voel het. Zijn ogen branden gaten in mijn rug. Bah, wie heeft dat akelige dansen toch uitgevonden? Zal ik doen alsof ik flauwval? Nee, dan denkt hij dat het door hem komt. Hoe laat is het nu? Nog veel te vroeg. 'Uche-uche,' doet mijn zus. Ze kijkt me veelbetekenend aan. Jaja, ik weet het. Ik heb het al lang in de gaten. Ik heb ogen op mijn rug: de zijne, verdorie. Mijn zus glimlacht nu fijntjes. Natuurlijk weiger ik. Waarom zou ik met die kerel dansen? Wat denkt hij wel? Wat bezielt hem? Ai, nu staat hij vlak voor ons. Hij buigt heel slecht. En hij vraagt mijn zus ten dans! 'Natuurlijk,' zeg ik rustig glimlachend, 'neemt u haar maar mee. Ik hou me wel even alleen bezig.' Mijn zus staat triomfantelijk op. Hij brengt haar naar de dansvloer, dat vierkant van afgrijzen. Ik ben razend. 'Ik denk niet dat ik nog lang blijf!' wil ik ze naroeven, maar ik durf niet. Er zit een kikker in mijn keel. Nee, ik roep het niet, maar ik doe het wel, voilà! In mijn haast om me uit de voeten te maken, verlies ik een schoen. Geeft niet. Ik kijk niet eens meer achterom. Schoenen genoeg thuis, om te poetsen. *Rise and shine my shoes, every day!* Of nee ... ik kan toch niet zo ... In de verte zit nu een andere mooie gozer te grijnslachen. Terwijl ik met gemengde gevoelens bedenk dat ook dat monster op mij toe kan komen, gebeurt het al. Hij komt in beweging. Help! Ik keer ijlings terug naar mijn plaats en buk me om mijn voet in mijn schoen te wringen.

KAAP KONT

Neem me niet kwalijk. Soms moet het hoge woord eruit. Neem dat nu met een korrel zout. Moet je pissen? U maakt een plas. Heb je het schijt? U baart een drol. Nu ben je maar beter even alleen, met je spleen en je speen. Het lijf staat hier buiten kijf. Nu is het niet meer van u. Minder is nu in u. Meer kan nu weer in u. Vlees, bloed, merg, hersens, kak, pis: dat is wat de mens gewis is. Gekabbel, gezeik, gepraat, gewauwel, gebabbel. Deze aardkloot – een blauwe plek in een heelal – zit overvol. Daarom hebt u zichzelf even verstopt in deze cel van verontreiniging en bezinning. U deelt die met niemand en met iedereen. Zeg niet te gauw: 't is weer een man. Of: 't is de vrouw die alles kan, want ook u neemt er afstand van. À propos: het smooit niet dat u hier stoort. Laat uw donkere gedachten even kabbelen op de deining van dat kosmische spoelwater. Negen planeten. Negen gaten in dat vege lijf van u. Hoe veel keer tussen de eerste schreeuw en doodshik en met hoe veel maal uw eigen lichaamsgewicht zult u deze blauwe planeet met uw eigenste venijn verblijden? Is er hoop voor dit hoopje, deze hoop, of ziet het er bruin uit? Voelt u zich bevrijd, pisinjdig, branderig of ontlast? Kijk uit, er zit een diamant in uw

drol. Een parel wellicht. Heb aandacht voor vorm, hoeveelheid en geur. Gooi het kind niet met het badwater weg. Zoals u daarstraks in het café overschot aan gelijk had, zo helpt u thans deze zaak aan overschot van mest. Mij best. Halleluja: uw gerief is zeer productief. Luister naar het gorgelen van de pot en het geruis van de inheemse watervallen. Hier heb je tijd om op verhaal te komen. Lees de tekenen aan de wand. Sanitaire literatuur. Schalks gebabbel. Tegelseks. Who the fuck is Kilroy? Is Johanneke een jongen of een meisje? Heeft hij/zij een fopspeen of een ijsje? Ook van woorden moeten sommigen zich ontlasten. Rond deze Kaap Kont. Vaar op deze Mississippi van urine uit. U bent een god in het diepst van uw ingewanden. Maar vergeet na deze vertoning uw gordijnen niet dicht te ritsen. Het water neemt gedwee met zich mee wat u zo lang en zo dierbaar met u hebt megedragen. Moest u iets kwijt? Het is eruit. Had u het hard? Het reist nu apart. Nu bent u weer alleen. U hebt uzelf afgescheiden. Ach, leer te leven met wat minder gewicht. Minder is nu in u, maar meer kan nu in u.

ZOMER IN AMERIKA

We waren deze zomer al even in Amerika, bij onze naamgenoten die zowel van Vlamingen, Indianen als van Spanjaarden afstammen. Ten noorden van Malibu, aan de kustweg langs de Grote Oceaan, ligt een stukje strand dat Paradise Cove heet. Tijdens vakanties en weekends staat de smalle landweg naar het strand altijd eivol auto's en caravans. Ook het kleine restaurant puilt er dan uit van de gasten. De jongeren sleuren picknickmanden mee naar het strand, of ze troepen samen aan de broodjes- en pizzakramen. Surfen en zonnebaden zijn hier de twee meest bedreven werkwoorden. Die zaterdagmiddag rond drie uur scheen de zon. Het strand lag vol met aanbidders van dat hemellichaam. Wegens onvoldoende golfslag waren er weinig surfers. Noordwaarts, op het kleine plateau van een rotsformatie waarvan de wand zestig meter loodrecht uit het water verrees, hadden de schaduw mensen hun eigen wereldje gevonden. Nu en dan klonk het scherpe gekrijs van de naar afval zoekende meeuwen boven de stemgeluiden van de baders en het geruis van de branding uit. Vanuit de lucht kwam nog een geluid: het zovende ronken van een helikopter. De naturalisten graaiden snel naar zwembroeken en bikini's en keken ontstemd omhoog. Een gemompel van teleurstelling klonk op toen men zag wat er op de zijkant van de helikopter stond: THE CHURCH OF ETERNAL LIFE. Een stem daverde door de luidsprekers van de helikopter terwijl de machine naar het rotsplateau daalde: *THE CHURCH OF ETERNAL LIFE WISHES YOU PEACE*. Daarna verdween de helikopter over de rots uit het zicht. Pat Denowh, mijn naamgenoot, *probation officer* die zowel van Vlamingen, Indianen als Spanjaarden afstamt, zei alleen maar: 'Damned.' Het strandleven hernam zijn normale loop, na dit ongewenste bezoek van de boodschappers van de Allerhoogste. De zwembroeken gingen weer uit en de meisjes koesterden hun dubbelepunten weer in de zon. 'Gebeurt dit hier vaker?' vroeg ik, met mijn hoofd richting hemel knikkend. Pat Denowh glimlachte. 'Jammer genoeg wel,' antwoordde hij. 'Eigenlijk doen zulke dingen zich ook voor in slechte romannetjes van Harold Robbins. Misschien halen die predikers daar hun inspiratie.' 'Aha,' knikte ik, 'een beroemde schrijver, zeker?' 'Een van de bestverkochte,' knikte Pat, 'hij schrijft dan ook pure bullshit. Gelukkig staat op de eerste bladzijde van elk van zijn boeken dat het producten zijn van de verbeelding.' 'Maar *the sky* is hier *the limit* hé,' opperde ik. 'Dit is Amerika,' zuchtte mijn naamgenoot. Het werd nog een interessante vakantie, waarvan elk uur zo gekopieerd leek uit weggoiromannetjes.

OUDGEDIENDEN & STIEFZUSJES

Het Nederlands kent misschien wel enkele miljoenen woorden. We gebruiken er doorgaans niet zo veel van. Als we er gebruiken, zijn het vaak dezelfde. Dan worden die woorden dat ook wel

eens moe. U kent metaalmoeheid, sleet, ouderdom. In woorden kan dus ook de mot zitten. *Oudgedienden*: zaken die zo vaak gezegd worden dat ze moe zijn. Een beknopte bloemlezing. Laten we de rivier volgen. We snijden ze de pas af. De warmte zit binnen. De tijd staat niet stil. Ze kunnen nu al veel. Er hangt een prijskaartje aan. We moeten er eens uit zijn. Wit is altijd schoon. Wij zijn niet boos, wij zijn woest. De kleine man is weer de dupe. Alle aanwezigen gingen tevreden huiswaarts. De afwezigen hadden ongelijk. De bal is rond. Voetbal is oorlog. De kinderen zijn weer het slachtoffer. Het wordt een hete herfst. De politie staat voor een raadsel. De horeca klaagt steen en been. De terrasjes lokten vele dagjesmensen. Hij heeft niet afgezien. We moeten bij onszelf beginnen. Ik zal je nog wel eens bellen. We kunnen er weer tegen. We hebben maar dat. Ik ga er eens een nachtje over slapen. Dat blijft onder ons, hé. Het is weer te geweldig. Het zal het niet houden. Hela, ze groeien hier niet. Zeg nooit 'nooit'. Nooit. Ik ben de tolk der aanwezigen. Ik wil hier graag van de gelegenheid gebruik maken. *Stiefzusjes*: zaken die gemixt worden met andere zaken en aldus een foutieve constructie veroorzaken en die dat ook moe zijn. Een beknopte bloemlezing. We hebben het achter de boeg. Er valt nog een appeltje uit de kast. Alles komt op z'n pootjes terecht. Het loopt van een glijdakje. Ik zie het onderste van mijn tong. Het komt mijn achterhoofd uit. De kogel is door het midden. Er is hier geen levende kat te bespeuren. Ge moet het ijs smeden als het heet is. Er zal geen kat naar kraaien. Ge moet het gouden kalf niet slachten. Hij legt er het loodje bij neer. Ge moet uw schapen niet op het droge verbranden. Die renner moet zijn verantwoording opnemen in de ontsnapping. Het kost te duur. Het is nog te vroeg om een oordeel te kunnen vestigen. Veel wegen leiden naar Keulen. Iedereen kan niet zingen. Einde citaten. Wat klinkt de Nederlandse taal toch wonderzoet. De heerlijkste gerechten echter worden opgediend door sprekers die totaal niet weten hoe ze het moeten zeggen, maar wel weten waar ze het over willen hebben. Of soms omgekeerd, o ramp. Die hebben ergens een klok horen luiden. De Kamasutra is volgens hen een rivier in Indië. Ze hebben het bijvoorbeeld over 'intimiti' in plaats van 'intimi'. 'Etylogie' in plaats van 'etymologie'. Iemand heeft het al levenslang over 'kervelig'. Zou ze 'korzelig' bedoelen? Soms is het zo erg dat je niet eens durft te informeren...

KORT-KORT-LANG

Bijna nergens nog kun je korte verhalen lezen. Alleen maar in obscure, weinig verspreide literaire tijdschriften die niet bij de dokter of de tandarts liggen. Dat is jammer. In Engeland en Amerika geven ze wel *short stories* uit. Hier niet. Niet meer. Uitgevers zeggen daarover: 'Het verkoopt niet. Je moet eerst naambekendheid hebben, hoe dan ook, en dan pas wagen we ons aan een collectie korte verhalen'. De uitgevers hebben het genre van de korte verhalen doodgemaakt. De tijdschriften niet, maar wie kent die? Wie leest die? Zevenendertig man en een paardenkop. Alleen de mensen die er zelf in publiceren. Nee, het gaat niet over de *Libelle* of *Knack* en zo, want die doen dat al lang niet meer. Het gaat over onbekende literaire bladen: *Deus ex Machina*, *De Brakke Hond*, *Gierik*, *Hollands Maandblad*, ... Dat is allemaal jammer, want korte verhalen zouden dé literaire consumptie van deze tijden kunnen zijn. Kranten hebben daar evenmin nog plaats voor. En over gedichten zullen we het maar helemaal niet hebben; da's nog erger. Alleen sporadisch wordt ergens eens zo'n gedicht opgeduikeld, gewoonlijk ter gelegenheid van een of andere rare dag: Gedichtendag, Valentijn, Watougedoe of als iemand dood moet gaan of geboren worden. En, ja: naambekendheid, verhippeltjes, wat is dat? Op tv komen in zo'n stomme show? Iemand koud maken en in het gevang vliegen? Het wereldrecord kikkers opblazen verbeteren? En pas daarna de wereld met je korte verhalen kunnen verblijden en verontrusten? Populisme! Ik haat de millenniumcultuur uit de grond van mijn hart. De politiek van de cafébazen en de letterkunde van de beenhouwers. Daarom, onder andere. Om al dat

extra-literaire gedoe. De literatuur is naar de knoppen. De literatuur wordt heden ten dage gedictieerd door uitgeverij met puur commerciële bedoelingen. Eender welke BV kan momenteel zijn boekje wel kwijt. En de 'serieuze' literatuur wordt dan weer gedirigeerd door een klein kliekje zichzelf subsidiërende would-be-professoren die eigenlijk voor prof geleerd hadden maar het niet echt zijn geworden. Dus vinden ze postjes uit voor elkaar – en schrijven ze alleen maar voor elkaar. Ze manoeuvreren jarenlang om dat zo voor elkaar te krijgen, de droogstoppels. Liefde voor de letteren? Vergeet het maar. Je wordt al scheef bekeken als je een normale zin bouwt. Maar ik kan u wel een bloemlezing van hun spel- en taalfouten in al hun teksten en statuten en brieven bezorgen: geen *short story*, niet kort-kort, maar lang. Jarenlang. De republiek der letteren wordt geregeerd door stuntels met pretentie en tafelspringers met een grote bek. Slager blijf bij uw kapblok.

KRANTENPRAAT

Troost u, achtbare heer burgemeester van de guldensporenstede Kortrijk, uwe ex-Voorzitterigheid: zelfs de hoofdredacteur van de zogenaamde kwaliteitskrant *De Standaard* (waarin ooit over u een potje geroddeld werd) kan niet spellen. In een van de uitzendingen van *De Zevende Dag* (een tv-programma voor intellectuele zondagmensen zonder kater) ontrolde zich voor de kijkers zijn column. Hij las die ook voor. We kregen te lezen: '*Hij vleide zich neer ... enz...*' Dat is een bok van formaat voor een hoofdredacteur. En dat is momenteel ook symptomatisch voor kranten en magazines die zich profileren als zijnde 'beter'. Zij die in hun teksten op het onderwijs zitten te schieten, bijvoorbeeld, zouden beter zelf eerst behoorlijk leren schrijven. Ik bewaar nog een knipsel uit diezelfde kwaliteitskrant. Het dateert van enkele jaren geleden en het stond op de voorpagina. Een kwaliteitsjournalist vermeide zich in een spelfout in de titel van een boek. Er stond: *De Ontsterfelijken*. Een blunder van formaat alweer, ja zeker. Het boek diende dus uit de handel genomen te worden en opnieuw gedrukt, althans: de cover. Maar ... in zijn meewarig artikel slaagde de journalist er zelf in een DT-werkwoordfout te scoren. Wat een voorpagina-nieuws! Wat je zegt, ben je zelf. En zo ken ik er nog wel een aantal. Het erge aan krantenpraat is dat het de tekst is van één iemand, die dan door velen klakkeloos geloofd wordt, net omdat het 'in de krant' staat. Dan te weten dat de helft van de kranten snert en de helft van de magazines pulp bevatten. Gefotografeerd, beschreven en te grabbel gegooid door prutsers die vroeger voor opstel gezakt werden. De zg. *tabloids* in Engeland zijn er het schoolvoorbeeld van. Riooljournalistiek. In België vergaat het de meeste kranten zoals de meeste politieke partijen: ze beginnen allemaal op elkaar te lijken. Politiek wordt nu zelfs vaak door journalisten bedreven, want ze willen allemaal zo graag gehoord worden en *ad rem* zijn. Misschien heeft de politiek ook wel dit soort kranten mee helpen veroorzaken. Van het ogenblik dat politici hun kostbare tijd begonnen te verkwaselen door in tv-spelletjes en dergelijke op te duiken, waren alle rapen gaar. Niet te verwonderen dus dat ze onder het mom van *human interest* in het lang en in het breed ten tonele worden gevoerd en uitgesmeerd worden over paginagrote lappen. Hoge bomen vangen veel wind. Variant: tegen openbare bomen plassen veel honden.

LETTEREN

Jan de Hartog gaf de geest, een paar jaar geleden, oud 88. Krasse ouwe knar. Hij liep ooit weg van huis om op zee te gaan werken. Hij emigreerde naar Amerika, schreef zijn zeevaartromans in het Engels en vertaalde die dan later zelf terug naar het Nederlands. Hollands beroemdste auteur in het buitenland (werk van hem werd ook verfilmd) werd in eigen nest niet echt tot de literatuur gerekend. Het is blijkbaar het lot van sommige schrijvers die het begrijpelijk en spannend houden. Gewoonlijk zijn ze absoluut geen sant in eigen land. Ergens anders worden ze

dan wel op handen gedragen. Dus verhuizen ze. Of proberen ze het in een andere taal. Hemmerechts en Reve bijvoorbeeld, als ik het goed heb. Die schreven ooit in het Engels. Ze zijn wel naar hun moerstaal teruggekeerd. De verwaande literatuurkenners uit de Lage Landen hebben altijd al ietwat smalend gedaan over de lekker lopende, spannende en ontspannende literatuur, die ze soms neerbuigend 'lectuur' noemen. Of 'platgoed'. Jammer voor ze behoorden bijvoorbeeld Enid Blyton ('De Vijf') en Françoise Sagan tot de meest gelezen auteurs niet zo lang geleden. Jan de Hartog heeft natuurlijk het Hollandse water geëvoceerd én de strijd tussen goed en kwaad: zoiets typisch slaat in het buitenland aan. Ook Timmermans en Streuvels werden in verre landen gelezen omwille van hun 'Vlaamsheid'. Tja, Nederland zond al veel schrijvende zonen en dochters uit. Vele dichters, prozaïsten en ook acteurs wonen/woonden en werk(t)en in Frankrijk, Portugal, Amerika. Denk maar aan deegkoppen als Hermans, Komrij, Kousbroek. Wat scheelt er met dat kikkerland? Te klein? Te eng? Te laag? Te waterachtig? Of spelen de elementen 'fiscus' en 'weer' hier de hoofdrollen in? Ook uit België is een kolonietje artiesten naar Frankrijk getrokken om er als God te leven. Sommigen keerden weer; anderen gingen heen en weer. Dat hangt of hing af van de verkoop van hun boeken, in zeer kleine mate, en van de subsidies van de staat, in zeer hoge mate. Ach, de letteren: ze blijven knetteren. Ik heb net een turf van 600 bladzijden uit over Russische spionagetoestanden. Tien keer leuker en interessanter, voorwaar, dan pakweg zo'n Max Havelaar van Multatuli, waar zoveel andere moeilijke boeken over bestaan. Of dan de dunne boekjes die de heer Claus de laatste jaren op de markt liet brengen. Maar ja, saaiheid is altijd al hét vak op school geweest. Literatuur moet naar ouwe sokken reiken, nietwaar. Anders is zij verdacht.

GEEN MOSSELEN

Waarom eten we mosselen in juli en augustus? Omdat er een R in het woord *zomermaand* staat. Ik poog deze tekst te maken met alle leden uit ons alfabet, tenzij dat dingetje. Ukken uit de papschool hebben veel last met die klank, want het is hoofdzakelijk een tongpuntgedoe. Volwassenen ook soms: ze maken een keel- of een huigklank. Je hebt eigenlijk hoofdzakelijk je tong nodig, en die moet geoefend zijn. Mei, juni, juli en augustus hebben evenmin dat moeilijke geluidje. Vakantie en geen mosselen? Kan niet. Onmogelijk. Het is als een theeloos Engeland, of een België dat geen patat-met-mayonaise te bieden heeft. In het Duits glijdt deze moeilijke consonant tamelijk zacht op de tong. Hij bestaat nauwelijks. In de taal van onze zuidelijke aanpalenden (en in een flink stuk van ons land ook) schaatst hij diep in de keel en tegen het gehemelte. Net een iekte. In het Engels behandelen ze hem heel elastisch. Het kauwgumtaaltje uit de United States doet hem helemaal de das om. Lelijk! En de Tsjechische schijnt ook af te wijken. Nee, ik heb geen eitje te pellen met de klank die ik nu constant niet uit mijn laptop laat vloeien. Het is alleen een spelletje. Als ik een student was die speciale moeilijkheden met die tongpuntklank heeft, dan zou ik op deze wijze mijn examen dictie afleggen: de man die de punten uitdeelt, zou misschien nooit in de gaten hebben dat ik, mits enige inspanning, het zaakje opgelost heb en zelf mijn teksten maakte. Misschien kan nu iemand zo'n handboek samenstellen, met teksten die specifieke obstakels niet bevatten. Wat wel al bestaat, zijn gedichten met heel veel dezelfde klank: het i- of het u-gedicht. Of de a-saga: om West-Vlamingen mee te pesten die een van hun moeilijkste klanken moeten oefenen. Oef, het einde is in zicht. Nooit gedacht dat ik het vol zou houden. Het moet namelijk inhoudelijk nog een beetje steekhouden, vindt u niet? Het is echt wel moeilijk. Het zagezegd afwezige klankje duikt als een duvel uit een doosje op en je ziet het niet eens. Nu, wie deze tekst luidop leest, zal alleszins zijn tongpuntje niet uitputten. Ik heb nu ook een weddenschap gewonnen. Een bak Leffe en twee kilo mosselen.

SPIN

De spin heeft een formidabel geconstrueerde website. Als er een bezoeker op haar webstek arriveert, komt hij gewoonlijk niet meer terug. Het is een dodelijke snelweg voor sommige surfers/slurfsers. Weer is de tijd aangebroken van Hare Webgevalligheid. Roerloos zit zij stil te zitten tegen witte en iets minder witte oppervlaktes (plafonds, badkuipen, lavabo's). Benodigdheden voor de durver: een papieren zakdoekje, een fragmentje van de wc-rol, een stoel desgewenst, een plettend geluidje ... gevolgd door gegorgel van wegspoelend water ... en het is zo gebeurd. Eens spin, nu ex-spin, zeg maar: moes. Dames en heren, luister goed: er zijn ook jachtspinnen. Die gaan – het mag u verwonderen – gewoon op jacht. Ze construeren niet eens een web. Ze doen de moeite niet. Ze kunnen dus overal opduiken: op uw hoofdkussen, in uw bord. Maar gij daar, onwetende schijtlijster, laat de spinnen met rust! Vang liever slakken! Spinnen zijn nuttige monsters die tijdens de maand septober goed opruimwerk leveren. Heb je dan niet opgelet, vroeger, bij meester Spreeuwe? Je hebt toen toch geleerd dat spinnen allerlei gedierte en ongedierte enteren, verpakken, verdoven en uitzuigen? Jammer dat ze geen spreeuwen aankunnen, heb ik vaak gedacht. Spinnen zijn schapen in wolvenvacht. Ze zien er vervaarlijk uit, maar ze zijn best aardig, zolang het geen vliegen en dergelijke betreft. *De Spin* was ook de codenaam van een beroemde detective uit een serie Nederlandse jeugdboeken, jaren '50-'60. Die kerel had een grijs verleden, was toen moreel aan de betere hand, at graag erwtensoep in Arnhem en liep ook dolgraag over daken in datzelfde Arnhem. Mijn sympathie voor spinnen is daar begonnen. Gevaarlijker beesten dan spinnen zijn hersenspinsels. Dat zijn van die websites in je hoofd waar je hopeloos verdwaalt en verloren loopt. Het zijn parasieten die zich in de hoofden van de mensen nestelen. (Nota bene: het zogenaamde 'hoofd' bevindt zich boven op de romp – ook bij u). Veel meer dan voor hersenspinsels zijn mensen bang voor levende harige veelpotige spinnen. Ze dromen bijvoorbeeld dat ze met open mond (ter hoogte van datzelfde hoofd) door een spinnenweb lopen, terwijl in de navel van dat web een dikke vette spin nietsvermoedend zeer stil zat stil te zitten. Slik. Natuurlijk wordt die spin dan gloeiend kwaad. Zou jij graag hebben dat er iemand je breiwerkje weer komt ontrafelen nadat je er anderhalve dag aan gewerkt hebt? Wat een nachtmerrie!

RECORD

Dames en heren, het is voor de zoveelste keer zover. Begin september hadden ze het in het jaartal alweer over een recordvangst drugs. Bijna elke vangst in België wordt een recordvangst genoemd. Klein landje, grote getallen! Bijna elke keer sneuvelt een record: aantal kilo's, straatwaarde, ... Binnenkort zullen deze getallen zo hoog oplopen, dat er andere records zullen moeten worden gezocht. Ik hoor het Bavo Spruyt of Sigrid Claes al zeggen: *'Bij een drugsvangst in Antwerpen is opnieuw een record geboekt; een grote hoeveelheid hasj en XTC-pillen is door speurders ontdekt in de langste straat van de provincie Antwerpen.'* Kwestie van toch maar een nieuw record te scoren. Er zijn nog talloze mogelijkheden. Een ander record, of het begon er toch naar uit te zien: de wisseling van ministers in die paarsgroene bewindsgroep en de naamsveranderingen van de partijen en partijtjes. Vervelling alom. Het zit er momenteel altijd in dat door dergelijke omstandigheden uw buurvrouw plotseling in het parlement belandt of dat de brave meneer X. plotseling minister van iets moet worden. Als ze trouwens wat meer eergevoel hadden gehad, waren er nog andere excellenties opgestapt. Nog een zomerrecord betrof het aantal 'toegestroomden' op de muziektournees op pleinen en weiden. Vele van deze toegestroomden werden dan ook nog eens over- en ondergestroomd door een groot debiet aan hemelwater of bedreigd door vuurzeeën. *Vlaanderen spaanderen!* Detailrecord: er is bij mooi weer in het seizoen geen parkeerplaats meer te vinden aan de kust. Onverrichter zake terugkeren zit

er af en toe in. Of even Frankrijk in, bezijden Adinkerke, voorbij Plopsablalabla. En wil u echt in zo'n opeengepakte trein openbaar vervoerd worden tussen zweetlijven en niveadozen en frigoboxen? Dan blijf ik toch liever thuis tussen de frambozenstruiken en onder de rimpelappelboom. Nog een treurig record: de prijs van de mosselen. Een schande. Laten we collectief een jaar lang het mosseleneten boycotten tot ze zakken, die prijzen. Laat de handelaren uit Yerseke een aardig poepje ruiken! Waar we in Europa afgelopen zomer ook prima scoorden, was op het waterfront. De regenzomer braakte records. Er zijn dus inderdaad geen vier seizoenen meer. We zullen de aarde anders moeten behandelen en meer met rust laten. We moeten de schuld niet op El Nino of het broeikas-effect schuiven. Oké?

EEN KACHELTJE OP DE MARKT

A - Alles goed in Staden?

B - Vanmorgen was het er nog donker.

A - Ah ja. Daar komt zeker veel volk naar kijken?

B - Ja, de meesten komen dan wel naar buiten.

A - Dan moet het daar druk zijn.

B - Opvallend druk. Beetje spitsuur hé.

A - Brandt er dan ook een kacheltje op de markt?

B - Nee, helaas niet.

A - Bij ons dus ook niet.

B - Ook niet met het winteruur?

A - Nee. De koude blijft gewoon buiten.

B - Wij proberen deuren en vensters goed gesloten te houden.

A - En de seizoenarbeiders dan?

B - Die bellen vooraf als ze na hun seizoen terugkomen.

A - Jammer dat jullie dan geen kacheltje op de markt hebben.

B - Tja ... en nou net met kerst ...

A - Doodjammer ... in die tijd van het jaar ...

B - Ja hé ... Maar ik zal eens iets bekennen.

A - Ja?

B - We hebben eigenlijk ook geen echte markt.

A - Had dat dan onmiddellijk gezegd.

B - Ik durfde niet.

A - Bij mij zijn alle geheimen veilig.

B - Ook dat van die seizoenarbeiders?

A - Dat is wat anders.

B - Wat bedoel je daar mee?

A - Ik weet nu te veel.

B - Ach, dat valt nog mee.

A - Vind je?

B - Ja. Maar wil je één ding niet doorvertellen?

A - Met plezier. En dat is?

B - Zeker weten hé?

A - Jaja, schiet nou maar op. Beloofd.

B - We hebben eigenlijk ook geen winteruur in Staden.

A - Had ik het niet gedacht!

B - Ja, eigenaardig hé? Alleen een spitsuur.

A - Geen winteruur?

B - Helemaal niet.

A - Daarom is het hier zo warm!

B - Ja hé, en zonder kacheltje op de markt.

LAWINE

's Nachts was de huishond zijn mand moe. Hij hupte op de sofa en raakte het zapt toestel. Daardoor floepte de tv oorverdovend hard aan. Geschrokken tot in zijn ruggenmerg sprong de mens uit bed. Hij nam te vlug de trap en kukelde nog vlugger naar beneden. Hij brak heel veel. Zijn vrouw wachtte wat. Toen ze merkte dat hij na een halfuur nog leefde, belde ze de spoeddienst. De mens werd meegenomen, ingespoten en hersteld. De vrouw werd die nacht door een verpleger naar huis gebracht. Helaas stond dat huis er niet meer. Daar was de brandweer al druk in de weer. De oorverdovende tv was namelijk ontploft. De nagelnieuwe overgordijnen vormden prachtig voedsel voor de vlammen. Twee spuitgasten schoten er het leven bij in, toen ze afgingen op hondengejank. De hond kon echter toch nog ontsnappen via het tuimelluikje. Intussen overleed de mens in de dienst Spoedgevallen de volgende dag. Toen de vrouw daarover werd opgebeld ten huize van haar schoonzus, stierf ze zelf onmiddellijk. De hond holde alsmaar door. Een instructie-auto van de rijkschool diende ijlings te remmen. Daardoor ontstond een kettingbotsing. In de derde auto morste een bestuurster een beker gloeiendhete koffie op haar knieën. Ergens aan de kust wachtte 120 man op haar komst, want ze was de voorzitter van een belangrijke vergadering. De weg werd door de politie afgezet. Plotseling dook een snelheidsduivel op een moto op. Toen hij staande werd gehouden en zijn helm afzette, bleek het koning Albert te zijn. Ondertussen had de hond dorst gekregen. Hij hield een eind verderop halt en likte een plas hemelwater op. Die plas lag naast een tank waarin zich een zeer giftig goedje bevond. Dus gaf de hond de geest. Koning Albert, inmiddels weer op weg, merkte het hondenlijk te laat op. Hij kon het niet meer ontwijken, hotsebotste erover, slipte en belandde tegen de omheining van een schildpadkwekerij. De eigenaar stormde woedend en gewapend naar buiten: vorige week nog hadden ze bij hem al twee peperdure schildpadden gestolen door een gat in de omheining te knippen. Hij aarzelde nu niet en schoot. Een halfuur later lag koning Albert op Intensieve Zorgen. Nadat ze ook verzorgd werd, verwittigde de onfortuinlijke vrouw van de hete koffie via haar gsm de vergadering van 120 man aan de kust. Ze zou wat later komen. Dat deed ze vlakbij de pomp van een tankstation. Daardoor ontplofte de hele santenkraam met een daverende knal. 'Wat is dat, potverhippeltjes?' vroeg koning Albert, geschrokken rechtverend in zijn ziekbed. 'Heb je dat ook gehoord, zuster?' En daarna werd alles weer stil en rustig. De schildpaddenman vloog nog in de gevangenis, en een vlinder in Tokio veroorzaakte nog een aardbeving in San Francisco.

CRIME DE LA CRIME

In tijden waarin onnozele 'familiedrama's' als *De Pfaffs* de tv-schermen teisteren en oetlulletjes als Sam Gooris op de covers van zelfs weldenkende magazines prijken, koester ik een diep, grondig, gemeend heimwee naar bijvoorbeeld *Morse*, de Britse chief-inspector die vroeger op zaterdagavonden en nu op een bepaalde weekdag humeurig schitterend loopt te zijn in zijn gelijknamige misdaadserie. Wat een verademing kunnen moord en doodslag toch betekenen in vergelijking met de poelen van ellende waarin de Pfaffs vertoeven! Wat heb ik toch lak aan de bovenlip van J-M Pfaff, ex-keeper! Dat hij ruste in vrede. Misschien heeft hij het verdiend. Maar Morse! En die is zelfs al dood, in beide gevallen: als mens in levenden lijve, als personage. Dat is pas *crime de la crime!* Kwaliteit van de dodelijkste plank! Een kneepje in de kont van Miss Marple, een snuifje achter de rug van Hercule Poirot, een stiekem lurkje aan de pijp van Maigret

en een kopje thee-verkeerd met Sherlock Holmes. En ondertussen vallen er koppen en moet er nagedacht worden. En ondertussen leert ook Lewis, de braafgetrouwde loopjongen van Morse, de knepen van het vak. En we vergeven Morse zijn arrogantie, zijn alcoholisme en zijn gierigheid. Waarom worden er nooit Vlaamse feuilletons van een dergelijk niveau gemaakt? Aan de scripts of de boeken kan het niet liggen, want alle schrijvers klagen over de verminking van hun verhalen door scenariopruters. Aan de acteurs evenmin, want we hebben best wel goeie. We hebben vroeger zelfs een soort mini-tv-traditie gehad, met enkele opmerkelijke feuilletons. Dat was in de tijd dat het woord 'soap' nog niet uitgevonden en toepasbaar was. Nu heb je dat wel. Als men plotseling beseft dat men een massaproduct aan het maken is ten behoeve van kijkdichtheid en commerce, dan beschermt men zichzelf door het als 'soap' te verkopen. Het woord heeft zelfs bijna geen negatieve bijklank meer. Zo ver is het dus gekomen. Niets belet me verder om mijn tv buiten te gooien en nooit meer een magazine te kopen. Telenet, een van de nieuwe Big Brothers, heeft toch al de interessantste kanalen eraf gegooid. Het zou een kleine weldaad zijn voor mezelf en een grote weldaad voor mijn menszijn. Maar ik zou wel de Morse misdaden missen. Dat is zo zeker als de moord van de CIA op JFK.

STIK

Ik ben afgunstig op mensen die een das kunnen knopen. Ik ben jaloers op iemand die op perfecte en esthetische wijze een handdoek om zijn of haar kop kan draperen na een badscène. Graag zou ik in de plaats zijn van een mens die aan zee woont in een stad waar het altijd waait. Hoe prachtig moet het zijn om elke dag tot tegen de middag in kamerjas rond te hangen. Dolgaarne zou ik eens een jaar lang in de schoenen willen staan van een beroepswijnproever. Ook als voorproever van het koninklijk paar, maar níet van hun kleinkind, zie ik het zitten, best wel een aantal jaren. Ik krijg een steek door mijn hart als ik een rotverwende topvoetballer zijn tiende doelpunt van het seizoen zie maken. Stikjaloers ben ik op iemand met een massa ravenzwart haar op zijn hoofd én op de geslaagde kaalkop die zich van niks meer moet aantrekken boven zijn voorhoofd. Ik benijd degene die langzaam en grondig een meesterwerk pleegt en daar tijd voor maakt: een Vlaams konijn in de pot, een roman, een schilderij, een gebouw. Hoe graag zou ik een succesvol oesterboer zijn met elk jaar een boekje op de markt over hoe om te gaan met de oester. Ween en knars uw tanden, gij zwetende Vanhove en Huysentruyt. Mijn zelfde verzuchting geldt ook voor de truffelboer. Groen van jaloezie word ik bij het horen van een basbaritonstem en ook bij het zien en aanhoren van hoe een muzikant iets moois aan een instrument ontlokt, soms gebaseerd op dode noten op een blad papier. Spinaziegroen van nijd vlucht ik de gordijnen in bij het naderen van keukenpieten, doe-het-zelvers, autotovenaars, groenvingerigen. Ik ben niets. Helemaal niets. Ik ben een mug. Een heel klein pionnetje op een schaakbord waar ik niets van begrijp. Ik ben het nog niet waard als luis te vertoeven in de pels van de meest schurftige oude leeuw uit Bellewaerde. Het bestaan van de marmot op deze aarde heeft meer zin dan het mijne. Ik ben bijna volledig onbestaande. Eigenlijk zou ik me overal moeten excuseren voor mijn bestaan. Maar ik ben niet jaloers op iemand met bloemkooloren, transatlantische zeiloren of op iemand die jaloers is. Ik ben al blij dat ik leef en loop. En dat mijn knokkels daarbij niet over de grond slepen.

BOS

Wel ja, West-Vlaanderen heeft het kleinste percentage bossen van alle provincies. En dan? *So what?* We hebben ook het minste percentage bosbranden van alle provincies. Overigens zijn bossen lelijk. Ze belemmeren het zicht. Net tralies. Aparte bomen zijn wel mooi. En wij in onze lage streek hebben toch ook de kust? Geen enkele andere provincie heeft zoveel kust. En dan

nog, over bossen gesproken: we mogen er dan nog weinig hebben, de beroemdste bossen bevinden zich toch in West-Vlaanderen. De bossen van Beernem en hun moorden! Het Lappersfortbos in Brugge-die-Ontboste! Da's wat anders dan die saaie donkere Ardennen en hun claustrofobische bossen. Er staan daar zelfs zoveel bomen zo dicht bijeen opeengepakt, dat je er nooit eens een echte Arden kunt zien. Of een normale zonsondergang. Hier in het platte verre westen kunnen we ten minste nog de wind aflezen aan een boom apart, aan een bomenrij of een bosschage. Een boom dat is een prachtig ding, weet je wel. Een bos is van het prachtige en goede te veel. *Less is more*. Ik kan uren naar een boom turen, maar ik doe dat nooit wegens tijdsgebrek. In een bos word ik knettergek. Die ellendige kampen van mijn jeugdbeweging vroeger gingen gewoonlijk in van die knettergekke bossen door. Als er met school 'bezonnen' moest worden (eufemisme voor 'weg in 't hoofd en geen les'): naar de bossen, jongens! Zelfs in West-Vlaanderen bleven ze ze ontdekken, die zielenhelende bossen. Groenhove, Tillegem, Heuveland, Wielsbeke, Kluisberg, Zevenkerken, Snellegem, potverdorie, Baekelandt, Beerbos, Sterebos, het houdt niet op, Beernem, allez, vooruit, West-Vlaanderen lijkt plotseling wel één groot oerwoud vol met houthakkers en hinds. Zelfs bij ons in het bij wijlen zeer stille en soms zeer onrustige Heule is er een bos of twee: Heulebos en Steenbekebos. Maar dat zijn bosjes die vooral uit villa's bestaan en bordjes-bij-bosjes waarop stukken bos te koop worden aangeboden. Om op een positieve noot in verband met hout te eindigen: een van de mooiste bomen die ik ken, staat vlak naast een frituur en een krantenkiosk aan een druk kruispunt in de stille zuidelijke stad K. Dat vormt samen een prachtig stadslandschap. En het ruikt er nog lekker ook. Ondertussen speelt zich in het Venetië van het noorden nog altijd de Lappersfortboslegende af, die zo stilaan een stadslegende aan het worden is, maar jammer genoeg een die echt gebeurd is ...

VOOR DE ZIEL VAN HET KIND

De hautaine betweters, bedillerige kwezels en betuttelende blauwkousen die de laatste jaren oordelen over de Vlaamse jeugdliteratuur via tijdschriften en jury's en commissies enzovoort, hebben Pietje Bell en Pippi Langkous vermoord. Ze hebben het ook met Marc De Bel geprobeerd. Tevergeefs. Ze hebben hun ziel verkocht aan een bloeiende Nederlandse uitgeverij en kwijlen als hondjes, nou: teefjes, bij het horen van die naam alleen al. Al de rest is verdacht, overbodig, Vlaams, ongevraagd, ongewenst, niet via henzelf gepasseerd of gesignaleerd, dus niet goedgekeurd. Deze Vlaamse, nou: Antwerpse, kwezels plegen vaandelvlucht en collaboreren met zg. 'grote namen', gemakshalve, veiligheidshalve, voorspelbaar, en eigenlijk doen ze ook de moeite niet nog andere boeken diezelfde aandacht te gunnen. Het blijft altijd bij dezelfde namen. Door deze permanente *namedropping* hopen ze zelf in beeld te komen en mee van de koek te eten en in het zonnetje te staan. Je weet maar nooit dat ze ooit gevraagd worden zelf eens een boekje te plegen. Bij die 'grote' Nederlandse uitgeverij natuurlijk. Ze propageren ondertussen onverdroten veilig en voorspelbaar de namen van de zg. 'betere' auteurs. Zeg maar: 'saaie'. Die zijn ondertussen zelfs zo saai geworden dat ze alleen nog gelezen worden door diezelfde hogervermelde kwezels van 30-plus, jury's en enkele collega-schrijvers. Deze propagandisten van het 'betere' boek jongleren graag met woordjes als 'diepgang' en 'psychologie' en verfoeien fantasie en avontuur. Ze hebben dus Pietje en Pippi vermoord. Ze hebben met hun diepgang de leuke jeugdliteratuur ondermijnd en de avonturenboeken ondergraven. Bij hen zou een manuscript van Astrid Lindgren geen kans maken. Misschien zelfs niet van ene Roald Dahl. Lig ik daar wakker van? Nou, nee. In de literatuur voor de 'volwassenen' zien we ook al vijftien jaar de tafelspringers en de slaggers en de lijkenpikkers en de tv-gezichten en de meninghebbers de plak zwaaien, terwijl de goede boeken en hun schrijvers in de schaduw blijven. De midden

standers van de letterkunde hebben het voor het zeggen, nou: roepen. Je kunt maar hopen op andere tijden. Ach, ik heb, zoals bekend, een hart van koekebrood. Als ik een hartinfarct zal doen, zal het niet door boekbesprekers komen; het zal te wijten zijn aan een rozijn.

MIRAKEL

Een mirakel, bestaat dat? Welzeker. Een ouderwets mirakel? Alle mirakels zijn ouderwets. Er zijn er geen nieuwe. Want dan zijn ze uitgevonden. Een voorbeeld moet u voorzeker overtuigen. Laten we even teruggaan in de tijd, die dommekracht waardoor we ouder menen te moeten worden. Londen, Joseph Haydn. In zijn tijd was Joseph Haydn al heel erg beroemd in Europa. Het was een tijd waar men nog echt verwonderd kon zijn over een mens van vlees en bloed. Zo gebeurde het ook die avond in Londen. Joseph Haydn kwam er musiceren, dirigeren. Er was een afgeladen, eivolle zaal. Nieuwsgierig volk wou van dichtbij de beroemde man aan het werk zien. Men stroomde toe onder een gigantische luchter die uiteraard pal midden in de zaal hing, boven al die hoofden. Het duurde niet lang of iedereen verliet zijn plaats. Men wou van zo dicht mogelijk meester Haydn kunnen bekijken. De toeschouwers begaven zich kuddegewijs naar voren en troepten allen samen voor het podium. Even later kukelde achter hun rug die kroonluchter – op dat ogenblik een dodelijk wapen – met hels gekraak en gesplinter in de lege zaal neer. Niemand werd gewond. Deze nederdaling gebeurde tijdens de 96ste symfonie van Joseph Haydn. Die symfonie kreeg daardoor de bijnaam: Het Mirakel. Ja, muziek verricht mirakels. Muziek doet wonderen. Muziek verzacht de zeden. Een tweede voorbeeld zal u voorzeker nog veel meer overtuigen. Het is wel van een geheel andere orde. Toch is het ook echt gebeurd. Eens keerde ik 's nachts huiswaarts, toen een gevaarlijke bruine beer met gesperde muil en uitgestrekte klauwen op me afkwam. Ik was ongewapend, maar ik beschikte toevallig wel over twee vuurstenen. Ik graaide die vlug uit mijn jaszak en mikte er een van recht in de muil van de beer. De beer schrok zich rot, liet zich weer op zijn vier poten zakken en draaide zich daarbij met zijn kont naar mij. Ik nam mijn tweede vuursteen en gooide die met alle kracht die ik in mijn jonge lijf kon verzamelen recht in de kont van de verbijsterde beer. De twee vuurstenen ontmoetten elkaar aldus in het midden van de beer, de zg. 'maag'. Daar veroorzaakten ze door botsing een geweldige ontploffing, waardoor de beer sneuvelde. Niet ik. Ik was gered van een wisse dood, door een mirakel dat ik eigenlijk zelf had verricht. Sedert die ontmoeting bij nacht en ontij heb ik altijd twee vuurstenen bij me.

DE BRABANÇONNETTES

Handje in handje staan ze al een braaf klasje beste kameraadjes op één lijn. Ze playbacken dapper de nationale hymne. Ze dragen hetzelfde rode T-shirt. Af en toe is er een nieuweling. Maar dan moet er een ander naar het strafbankje. Ze maken nooit ruzie, tot je in de magazines en de kranten tussen de regels de wrevel leest. Er is en er was altijd wat met die verwerde rotkereltjes. Ze liggen meer op massagetafels en aan stranden dan ze op velden staan, terwijl rond hen miljoenen dansen worden uitgevoerd en viersterrenkoks zich uit de naad werken. Is dat nu zo moeilijk om die rotbal van de middenstip naar de vijandelijke kooi te brengen en die erin te trappen? Ze zijn toch met z'n elven? *'Ne goei foetbeller,'* zegt zo'n coach dan over eender wie in eender welk interview. *'Em speelt op kereker en em ken efzien.'* (Soms varieert het dialect van zo'n coach.) Het klasje Brabançonnettes bestaat altijd uit *'tien goei foetbellers'* plus een wereldkeeper. En toch krijg je de indruk dat je met een kleuterklasje te maken hebt. Groen veld, rode shirts: geef ze nog een gele puntmuts en ze kunnen zo de Vlaamse showbiz in. Hun lijflied: *'De Rode Duivels gaan naar Blankenberge/Tien om te zien/Eén die zweeft/De rest die beeft/De tribune leert afzien//'* De Brabançonnettes zouden eens weer tot mensenmaat herleid moeten

worden. Ze zijn net als alle andere mensen opgetrokken uit vlees, bloed, merg, been, zweet, pis en nog wat hersenen. Ook het Belgisch volkslied moet aangepast worden. Het is lelijk en het heeft te veel noten. De voetbalvelden mogen ook wat kleiner zijn. We leven toch al in een klein koninkrijkje, dat vanzelf al verkaveld is in stukken en brokken. En het zogenaamde 'voetbalspel' zelf mag met twee ballen worden gespeeld, om het eens wat spannender te maken. De ploegen moeten gehalveerd worden. Dan lopen de spelers elkaar minder voor de voeten en komt er minder ruzie van. Het nationale elftal mag nog uit vijf spelers plus een doelwachter bestaan. En twee ballen dus. Dat is ook handig voor de wasserij. Pas bij het verlaten van het stadion betalen de toeschouwers een uitgangsticket: 2,5 euro per doelpunt. We kijken dus met hooggespannen verwachtingen uit naar brilscores. Het grote voorbeeld moet daarbij van onze nationale Brabantconnettes komen. Het moet ook gedaan zijn met *business-seats*. Wie honger heeft, gaat maar op restaurant. Daar kun je nog het best van al niét naar voetbal kijken. Er is dan maar één probleem: niemand die het ziet. Ik bedoel: niemand die het ziet dat je niet naar ... Ach, de bal ligt in uw kamp.

FLATER

Missen is menselijk. Men zegt het zelfs graag nog anders, omgekeerder. Tristan Peirsman, ooit doelbewaker van Anderlecht, een vrij bekende voetbalploeg, liet zich eens een bal ontglippen. De sportpers watertandde. Perfectie is immers saai. Men ziet liever onvolkomenheden, fiasco's, mislukkingen. Bij Club Brugge, ook een befaamde voetbalploeg, viel niet zoveel meer te beleven. Ze werden landskampioen. Saai! Het gaat dus redelijk goed. De sportpersers trokken toen ook liever richting Anderlecht, op zoek naar de onfortuinlijke doelwachter, dan naar Brugge. Nu kan het even verkeren, maar ... wacht maar! Het was vroeger ook altijd leuker kijken naar John McEnroe dan naar Björn Borg. De ontvlambare versus de onkreukbare. De onvoorspelbare versus de saaie piet. Zweet tegen Zweed. Er viel altijd wel wat te beleven aan de ene kant van dat net. Een schoonheidsfoutje is *sympa*. Een flater is *mega*. Het publiek snoept wekenlang van een blunder. Koppen moeten rollen. Koppen snellen, koppen die rollen: wat zich vroeger rond de guillotines afspeelde, gebeurt nog altijd massaal. Nu vervullen de kranten de rol van de guillotines. Wat onthoudt men van renners? Wespen. Wat onthoudt men van presentatoren? Valpartijen. Ook de schepping vertoont flaters. God wil immers ook af en toe wat plezier in zijn eenzame zevende hemel. Zo is elke man eigenlijk een niet-vrouw. Een vergissing dus. 'Even proberen met een komma tussen de benen,' moet God gedacht hebben, 'en hop maar, vooruit met de bok, die pik achterna!' En Hij kijkt grinnikend toe, de olijkerd, samenzwerend met alle vrouwen. De eendagsvlieg is een vergissing. Vliegende vissen zijn dat ook. En de wandelende tak is niet zo gelukkig met zijn verschijningsvorm. Hij weet nog altijd niet goed wat hij is. Sommige automerken, BV's (nou: TV's eigenlijk, alleen maar bekend omdat ze op *den teevee* komen), politici en televisieprogramma's mogen ook in het grote boek van gigantische blunders of flaters. Maar ach, laten we het niet altijd over mensen hebben. Anno 2005 ontploften al minstens twee voetballen op het veld, in België en Nederland. Er zijn geen zekerheden meer. De bal is niet altijd meer rond.

BEELD & WOORD

Onlangs gehoord op de radio, uit de mond van een platenbaas: '*Als je als muzikant of groep geen videoclip hebt, mag je het vergeten*'. Onlangs beseft, naar aanleiding daarvan: '*Als je als schrijver met je kop niet op tv komt, kun je 't wel schudden met je boek*'. Ik zie al jarenlang alsmaar dezelfde schrijversgezichten op tv en in de bladen. Ze zijn alomtegenwoordig. Ik probeer al net zo lang hun boeken te lezen en ik ben vaker zwaar ontgoocheld dan opgetogen. Die

zijn saai, slecht, soms nodeloos balorig, en daarenboven lezen de schrijvers hun teksten nog belabberd voor ook. Opgeblazen door de media, jawel. Op de schouder geklopt door *'ons kent ons'*. En er gaat geen programma voorbij of een van die *'ons kent ons'* moet wel ergens een mening over iets ventileren. Er zit een veelschrijver bij die kutboeken zonder verhaal schrijft. Bij een tweede is alles maar armetierig doodgewoontjes. Om de aandacht daarvan af te leiden probeert hij af en toe wat aan politiek te doen, zonder succes, en op tafels te springen. Een derde is om te huilen. Zelfs dagboekmatig; we zullen het allemaal geweten hebben. Ik vraag me af, en velen doen dat met mij: vanwaar dan al die media-aandacht voor immer dezelfde smoeltjes? Die drukte? Die wind? Waarom krijgen betere schrijvers niet meer aandacht? En moet het nu echt altijd over bekende gezichten gaan die bekend geworden zijn door hun bekendheid dankzij de tv? Is *'gezien op tv'* en *'gelezen en gezien in de blaadjes'* dan een argument of criterium voor kwaliteit geworden misschien? Tja, dan zijn we ver heen. Dan worden we een dom volk, dat de dictatuur van het beeld aanvaardt en ondergaat. In de nabije toekomst, namelijk het heden, zullen er dus behoorlijk wat kunstenaars uit de boot vallen omdat ze niet aan de juiste toog hangen, geen lange arm hebben, te ver van Antwerpen of Brussel wonen, hetero of homo of allebei of niemendal of krokodil zijn, nooit in dwaze programma's op het scherm van afgrijzen verschijnen, bijgenaamd de tv, geen hielenlikken, pluimen strijken. De literatuur en de kunst zijn ingepalmd door de platte commercie. Middenstanders hebben zelfverklaarde bestsellertjes de markt opgestuurd. Dichters van ergens anders schrijven inheemse vuilniszakken vol. Alles moet weg, mijn voeten! Gooi alle televisietoestellen buiten, en er schiet geen van die succesnummer-tjes over. Zo, voilà, nu ga ik weer Tsjechov lezen, Nabokov, Gontsjarov. Van die drie niet-ho-gervermelde opgeklopte Vlaamse pennenridders zal ik maar niets meer ter hand nemen. Ze zijn al in allerlei blaadjes en bladen zo uitvoerig uitgesmeerd, dat ik ze niet meer hoef. Trop is te veel.

WIJS & GRIJS

Hebben nieuwslezers benen? Voorwaar ik zeg u: in dit land hebben nieuwslezers geen benen. Niemand weet dat. Het is een vereiste. Toen ontdekt werd dat Bavo Claes benen had, werd hij bijna ontslagen via de tussenstap van het laatavondjournaal. Nu heeft hij het zelf 'bekeken'. Regelt de koning de verkeerslichten? Beschikt hij over de Grote Verkeersknop in Brussel? Dan moet hij dringend zijn mobiliteitsplan bijstellen. Ook al is hij al jaren koning. Er zijn nog wel meer gekke dingen aan de hand in dit gekke land. Om de vergrijzing van de bevolking niet te duur te laten zijn, nou, om dus niet zo veel pensioenen te moeten betalen dus, raadt de regering de vijftigplussers aan om langer aan de slag te blijven en er niet uit te stappen. Ondertussen echter dankte een bekende regeringspartij in een klap drie van haar oudere ministers af, o.a. iemand van zelfs amper 45. Van schoolvoorbeelden gesproken. Of paradoxen. Geen consequenties voor excellenties! De premier wou tweehonderdduizend nieuwe jobs veroorzaken. Karel Vinck, de man met de handen in de zakken, naar voren geschoven door de regering om de problemen met het spoor op te lossen, wou tienduizend jobs schrappen én de tickets duurder maken én stations afschaffen. (Schouppe deed het anders; hij kuiste zijn schup af en ging mee blaten in de politieke kudde, volledig ontspoord. Een vergeet-mij-nietje voor het leven: 'Schouppe! Kent gij dan Schouppe niet, madam? Die van 't spoor?!' 'Ah, dié Schouppe! Maar dat was nen slechten!' Einde citaat). Van schoolvoorbeelden gesproken. Of paradoxen. Alles en iedereen moest de laatste tien jaren dringend gaan afslanken en fusioneren en rationaliseren, maar nog nooit hadden we omgekeerd zo veel regerinkjes en presidentjes en ministertjes. Nog veel meer dan voor de gemeentelijke fusies medio jaren '70. Wat ze zeggen en dicteren, deze dames en heren, zijn of doen ze zelf niet. Geen consequenties voor excellenties! En zullen we het even over de cumuls van bepaalde politici hebben? En wat ze daarover allemaal te leuteren hebben? Neen.

We zwijgen over de mensen met twee, drie functies. Anders sneuvelt er weer een job. De mijne. Treurigheid troef. Toch dit: er was er zelfs eentje bij dat het bestond bij voorbaat te beweren dat je als parlementariër te weinig werk hebt, zodat later het niemand hem kwalijk kon nemen dat hij ook partijvoorzitterschap en burgemeesterschap en ministerschap ambieerde. Een ware wegbereider, voorwaar, voor zichzelf. Als ik nieuwslezer zou zijn (maar ik heb daar de juiste grimas niet voor en ik zie er ook te middeleeuws uit), zou ik bij het uitspreken van die namen voortdurend onder tafel met mijn benen zitten schoppen, ware het niet dat ik dan geen benen zou hebben. Ik zou alleszins zitten knarsetanden. Net zo wijs en grijs als Bavo Claes. Zonder benen dus.

DICHTER IN DARLINGEN

Twintig dagen lang had het geweigerd om te regenen. Op de laatste vrijdag van de maand toog ik naar een van de gezelligste plekken ter wereld, en zie, voorwaar: het regende eindelijk eens. Sprokkelende vrouwtjes met zwarte halsdoeken om sloegen een kruis; landbouwers voerden een rondedans uit. Wat een verkwikking. Huiverend van genoeg bleef ik een kwartier lang rechtop staan in de regen, op het brugje boven de kolkende Heulebeek die Heule-Watermolen in tweeën splijt. Daarna ging ik een portie mosselen eten in 't Brugske bij Jempi, ten voordele van de Watermolenkermis. Het waren voortreffelijke mosselen; ik at er 48 en zwoer bij mezelf daar volgend jaar terug te keren. Net toen ik aan een gedicht over cholesterol en caloriebommen wou beginnen, kwam een Schepen van Iets binnen. (Jammer genoeg is dat Kortrijks schip ook bevoegd voor onze deelgemeentes Heule en Heule-Watermolen. We hadden liever zelf onze boontjes gedopt, want wat we zelf doen, doen we beter. In 1977, rampjaar van de fusies, zeg maar: fusillades, stopte het Gouden Tijdperk van de Menselijkheid). Tja, waar een of meer mensen in naam der mosselen verenigd zijn, daar is een schepen in hun midden. 'Ha, de dichter', sprak deze schepen stemmig. 'Ah, eh', wedervoer ik. Ik heb altijd moeite met het aanspreken van politici: is dat nu wel een beroep? ('Dag politicus'. 'Hoi politieker'. 'Ach'). 'Ge gaat er moeten over schrijven hé, over de mosselen', zei de Schepen van Iets. 'Ik moet altijd over alles iets schrijven, als ze mijn kop zien'. 'Maar ge zijt dan ook dichter hé'. 'Ja: dichter in Darlingen'. 'Darlingen?' 'De naam die Conscience aan Kortrijk (of was het Dendermonde?) gaf in zijn boek *De Burgers van Darlingen*'. 'Ah. Niet gelezen. Eh... ... Dichter in Darlingen: een ... hoe noemen ze dat ook weer?' opperde de schepen. 'Een ramp?' stelde ik voor. 'Neenee, ik bedoel: D ... D ... tweemaal. Zoals bij Suske en Wiske hé, allez, zoals in *De Natte Navajo*'. 'Jaja, het regent hier vaak en een dichter in Kortrijk voelt zich inderdaad als een indiaan tussen cowboys. 't Is hier de streek van de zwiepende lasso's en de elektriciteit van koeienstaarten hé'. 'Ja, het is echt een stad vol gedichten hé, met die volgeschreven vuilniszakken', glunderde de man. 'Jaja, we zijn daar zeer gelukkig mee. Vooral de dichters uit Darlingen zelf, meneer de Schepen van Iets. Wat doet godgenageld een gedicht van een Antwerpenaar op Kortrijkse vuilniszakken? Moeten we nu nog voor u stemmen of hoe zit dat?'. Plotseling kreeg de Schepen van Iets iemand anders in het vizier. Ook een belangrijk persoon. Hij mompelde nog vlug een alliteratie en ging deze persoon enige malen op de schouder kloppen. Ik schrapte mijn poging om een gedicht over cholesterol te schrijven en verving die door adrenaline.

HET ANCIAUVISME

Enkele verzuurde middenstanders uit de horeca maakten twee zomers geleden heisa rond de zogenaamde lawaaihinder naar aanleiding van het Brugse Cactusfestival, eervoorgaande editie dan nog wel (het schaap was al verjaard). Het was weer zo'n typisch voorbeeld van wat zich de laatste tijd aan het manifesteren is: verzuring. Heeft dit enge denken te maken met hoe de

bevolkingspiramide alhier er momenteel uitziet? Met de vergrijzing? Vroeger al, onder andere een stuk door de schuld van de tv, kregen we met verkleutering te maken. Dat is al net zo erg als verzuring. Verkleutering: het versimpelen van alles, iedereen beroemd, weg niveau, leve den bompa, de lat gelijk, VT4, miss Asperge, Sam Gooris, populisme alom, den Pfaff en den Plankaert hebben het gezeid, dus 't is waar. Het Stevaertisme, geschraagd door het Anciauvisme, is er de politieke vertaling van. Stunt of gestuntel. Laten we lachen. Verzuring: saaiheid troef, Vlaanderen beeft, laat vooral niks gebeuren, er kome ernst, vroeg in bed, leve het grijs, en wit is ook altijd schoon, fusioneren, fusilleren. Verboden te lachen. Wie is de meest kleurloze politicus met de hoogste zuurtegraad? Keuze te over. We beleven ons kleuterkwartiertje en onze zuurpruimentijd tegelijkertijd. Het is natuurlijk ook een gouden tijd voor advocaten; kleuters en zuurpruimen hebben vaak ruzie en sommigen wenen ook vlug. Andere zuurpruimen moeten dat dan oplossen. Laten we wel wezen: het Anciauvisme en het Stevaertisme werken de verzuring niet in de hand. Ze hebben alleen bepaalde zaken verkleuterd. Het ziet er soms allemaal te simpel uit, 1 plus 1 is 3 bijvoorbeeld, terwijl de wereld momenteel toch vierkant in het rond draait, nietwaar. Toppunt van de internationale verkleutering wellicht was de Iraakse minister van Informatie. Hij ontkende de nederlaag terwijl de bommen op zijn kop vielen. Hij maakte er als het ware een speelgoedoorlogje van. Gevolgen: drukbezochte websites ter ontspanning van de Amerikanen en diverse gadgets. De Iraakse lolbroek werd de meest bezochte man ter wereld; hij vond de humor opnieuw uit in levenden lijve. Maar ook de Amerikanen speelden toen met kaarten, waarop de foto's van hun bekendste vijanden (BV's) prijkten. Zoek de schoppenboer *and kick him in the ass!* Terug naar ons eigen kleine speelgoedlandje. Wordt dit druilerige driehoekje gered door het Stevaertisme-Anciauvisme? De Steve is al omhooggevallen. Die moet nu zwijgen en stoppen met stunts. Den Bert maakt het verder bont. Zal Zijne Vergrijzende Goedlachsheid de cultuur, vooral de literatuur en het theater en de film, volledig naar de knoppen helpen? Het ziet er naar uit. Worst, Bert, worst. Laten we weer eensgezind worst vreten, opeengepakt als anjovissen. Maar blijf met je fikken van de boeken.

OP JE TELLEN PASSEN

Er was eens een stad. Soms lag die te blakeren in de zon. Soms lag die te rillen onder een vriesmaan. Het was een heel mooie en gezellige stad, waar iedereen in wilde. Maar niet iedereen mocht er zomaar in. De oorspronkelijke stedelingen wilden alles rustig en netjes houden. Daarom was de stad versterkt en omwald. Er was bijvoorbeeld maar een toegangspoort. Voor die poort stond dag en nacht een gewapende poortwachter. Hij was gewapend met wachtwoorden en een vervaarlijke hakbijl. Hij kon onafhankelijk beslissen wie in de stad werd toegelaten. Wie hem het correcte antwoord op een van zijn wachtwoorden kon geven, mocht erin. Want die was knap genoeg en zou dus de stad geen schade berokkenen en misschien wel nog welvarender maken. Wie verkeerd antwoordde (en gewoonlijk gebeurde dat door simpele onnadenkendheid), hakte hij onverbiddelijk de kop eraf. Je kunt je voorstellen dat de stedelijke ophaaldienst elke avond en elke ochtend een berg bloederige koppen en lijven te verwerken kreeg. En van massatoerisme had de stad geen last. Nu, ter zake. Op een miezerige namiddag diende een Anglicaans priester zich bij de poortwachter aan. Hij had een lange reis achter de rug en was doodmoe van het liften. 'Dag,' knikte hij, 'mag ik erin alstublieft? Ik ben moe tot in mijn ruggenmerg'. 'Als u correct op het wachtwoord weet te antwoorden, maak ik daar geen probleem van', zei de wachter, terwijl hij zijn hakbijl alvast steviger omklemde. 'O, oké. En dat is?' 'Het wachtwoord is: *twalf*'. Even dacht de geestelijke na. 'Zes', antwoordde hij dan. 'Oké', knikte de wachter. En hij liet de priester door. Even later kwam er een journaliste aan. Ze wou voor haar krant een verhaal over de stad schrijven. 'Hoe luidt het wachtwoord?' informeerde ze. '*Acht*', deelde de wachter haar mee. 'Zie je het zitten of verdwijnt je maar liever weer?' '*Vier*', glimlachte

de journaliste opgelucht. De poort werd prompt geopend. In de valavond tikte een verpleegster op de schouder van de poortwachter. 'Hallo. Ik wil bij mijn zus in de stad op bezoek. Kan dat?' 'Dat hangt van u af. Het wachtwoord is: zes'. De verpleegster knikte. 'Drie!' riep ze fluks. 'Hupsakee', deed de wachter, en de poort zwaaide open. Klokslag acht uur meldde zich een advocaat aan de poort. De wacht zou over een halfuur worden afgelost. 'Goedenavond meneer', groette de advocaat beleefd. 'Ik word op een gerechtelijk diner verwacht in uw zeer mooie stad. Het schijnt dat er een wachtwoord en een wederwoord is. Mag ik dat van u horen? Moeilijk kan het niet zijn; ik heb gestudeerd'. 'Hm', knorde de wachter. 'Jouw wachtwoord is: tien. Wat heb je daarop te zeggen, gestudeerde?' 'Vijf', antwoordde de advocaat onmiddellijk en onnadenkend. Eigenlijk had hij al de hele dag op de loer gestaan in de omgeving van de stadspoort. Hij meende dat hij het doorhad. Zonder aarzelen hakte de poortwachter het gestudeerde advocatenhoofd eraf. Het bloed spoot naar alle windstreken.

EEN GOED GEVOEL

Ik had een goed gevoel. Het was een vrijdag, valavond. De week voor kerst. Het regende en woei gezellig. Ik had me van mijn auto ontdaan voor de duur van een etmaal, want er was veel blauw op straat aangekondigd. Dat zou blijken te kloppen. Ik bevond me in een horecazaak op de markt van de zuidelijke stad K. Die markt was, echt waar, zinvol, mooi en blauw verlicht. Het regende letterlijk licht. Een goed gevoel. Kersterig. Ik was ook net terug onder de levenden, na een slepende ziekte die me drie dagen en drie nachten lang aan het bed gekluisterd had. Nu leek een en ander lekker te lopen. Alles viel in z'n plooi, zoals ze zo smaakvol zeggen. Voor het nieuwe jaar kon ik een nieuw jeugdboek, een nieuwe dichtbundel en een verse novelle tegenmoetzen. Een opperbest gevoel (ook al is het jeugdboek een 'probleem'boek), want het kwam allemaal uit mijn hoofd. En het zou een kans krijgen. Toen ik van mijn cola nipte, begon ik bijna schuldgevoelens te krijgen. Verdiende ik geen pak slaag? Maar waarom dan? Ik zette mijn schrijfbriil op en begluurde de marktverlichting nu op deze wijze. Die werd er niet mooier op. Alles vermenigvuldigde zich, en werd waziger. Er zijn grenzen. Het uur vorderde. Mijn gevoel bleef goed. Ook al werd ik voortdurend ouder. Klokslag twintig voor zeven kreeg mijn gemoed plotsklaps een deuk. In mijn vizier passeerde een kerel met een pluimhoedje op zijn hoofd. Waar anders? Dan op zijn hoofd? Getverderrie. Op mijn schaal van welbevinden zakte mijn gemoed terstond enkele graden. Hoedjes met pluimpjes op beschouw ik als kwalijke voortekenen. De mannen of vrouwen die eronder lopen en ze torsen (neem nou Fabiola, ook een vrouw), hoeven daar niks achter of onder te zoeken. Eerder erboven. Ik wendde mijn blikken weer naar de feestverlichting en ontdekte een patroon in de boomversieringen op de markt. U kunt al raden zeker welk patroon? Nu, erger werd het niet. Ik was gewapend met goede wil. Ik bestelde immers ondertussen ook mijn derde cola. Wist u dat cola geneest? Ik ook niet. Ik weet het nog altijd niet. Maar ik denk het. En bovenal: ik voel het. Een goed gevoel. Maar het kan ook zijn dat cola ziek maakt. Niet zo'n goed gevoel. Wanneer zullen we eens iets met zekerheid weten?

ALTIJDWITTE KERST

De kou ziet blauw als wintermelk. Er is geen huis dat niet iets van kerst heeft: kalkoen, cognac, *Ebenezer Scrooge*, groen, pakpapier in oorlogskleuren, verkoudheid. Als de kerstverlichting in de stad aanfloept, moet het echt wel donker worden. Zo geschiedt. De kou kan je nu niet meer zien. Alleen voelen. De hoop op een witte kerst is zo ijl als de donkere kou. Ijdele hoop wordt bij velen nederige hoop, bijna smeekbede, want hoe lang is het al geleden dat hagelwitte poedersuiker alom tot inkeer noopte? Winters zich konden meten met zovele oude schilderijen en ansichtkaarten? Is Vlaanderen veroordeeld misschien tot een altijdgroene kerst? Ach, niet

getreurd. Voor een flink deel van de Vlaamse mensen is het alweer een witte kerst. De vergrijzing van de bevolking, een cliché als een kabouter op een paddenstoel, is namelijk meer en meer een voldongen feit. De welvaartstaat kan het sterftcijfer ernstige schade toebrengen. Blijven de natuur en de sneeuw in gebreke, nou, hup, vooruit dan maar, geen tandengeknars: de mensen doen het. De grijzen, de witten, de pigmentlozen, de ouden-van-dagen, de bejaarden, de hoogbejaarden, de oude jongeren, de jonge ouderen, de derde leeftijd, de vierde leeftijd, de prepensioeners, de gepensioneerden, de zilvervossen, de grootouders, de gewone ouders, de stiefouders, de generatiepacters: die zorgen elk jaar weer voor een algehele witte kerst. Jàren zijn ze herkenbaar geweest aan hun zwarte schoenen, hun kinderbijslag, hun slapeloze nachten. Nu kun je er ze zo uitplukken aan hun haren: wit, zilver, peper-en-zout, muigrijs, loodgrijs, olifantengrijs, lijkwit, sneeuw wit, hagelwit. Groen en rood, de kabouter outfit, de kerstkleuren bij uitstek, halen het nooit van het verhoopte wit. Na de zinsnede 'een witte ...' vullen we trouwens bij voorkeur aan: 'kerst'. Niks anders. Het is zoiets als 'belendende ... percelen', 'aangetekende ... brief' en 'Baskische ... afscheidingsbeweging ETA'. Oud, vertrouwd nieuws dus. In het geval van 'witte kerst' is het nieuws dat verhoopt mag worden. Zoals we vroeger op nieuwjaardag op uitkijk stonden tot de dronken postbode langskwam met de wenskaarten. En na sneeuw komt dooi. Opspattende donkergrijze kledder. Gegorgel en gekokhals in rioleringen. Grijs koortswind. Nu, voor mij is het toch elk jaar weer een flinke witte kerst: ik heb de ballen en het engelenhaar.

oud nieuws

In de Tasmaanse Zee zijn een aantal tot nu toe onbekende vissoorten ontdekt. Wellicht zijn die van heel oude komaf, toen zelfs de dieren nog niet eens spreken konden en er nog geen tweevoeters op deze aardbol rondzeulden. Toen ik de tv-beelden zag, dacht ik bij mezelf dat het vroeger ook al een vreselijke wereld moet zijn geweest. Toen al. De monstertjes en hun gebitjes spraken boekdelen. Alles keert blijkbaar terug, als het al niet stiekem sluimert of ergens in een duister verdomhoekje overleeft. Zo kreeg president Bush ook zijn bloedeigen Vietnam. Na een lange uitputtingsslag zou hij wel eens in het zand kunnen bijten. Ondanks de 'naoorlogse' aanwezigheid van zo'n 160 000 Amerikaanse soldaten in Tweestromenland. Dan komen de voorspellingen van die grappige Iraakse minister van Informatie uit. Is er anders nog iets nieuws ondertussen? Neen, helemaal niet. Geen verse informatie. Hip is niet hip meer, maar dat wisten we al lang. Mode is alleen maar oplapping. Trends wekken de lachlust op. En men blijft onbeschaamd zaken jatten uit het verleden en doen alsof men ze zelf heeft bedacht. Alleen de combinatie en het ritme veranderen. Het is anders wel een fijne periode, vindt u niet, die bloedrode en bladgroene kersterigheid alom? Of zullen we maar weer verlangen naar de tweede helft van de prachtmaand augustus? Ik heb augustus altijd al het rusthuis van de zomer gevonden. Zwaarte en overrijpheid zijn troef. Je hebt het putje van de winter, maar er is ook het holst van de zomer. Dat gevoel heb ik in augustus. Dan verlaat ik wat vaker mijn binnenverblijf om me op te sluiten in mijn zeer grote tuin. Dan brand ik een kaars tegen allerlei lastig gedierte en ongedierte en lees zo langzaam mogelijk voor de zesde keer hetzelfde boek uit mijn collectie boeken die ik altijd opnieuw lees. Ik drink dan vaak dezelfde wijn en denk er dezelfde gedachten bij: bijvoorbeeld dat het druk is geweest en dat er weer drukte in aantocht is. En dat er daartussen een niemandslandje ligt in de tuin onder de treurberk, wiens koepel het augustuszonlicht dermate filtert dat je denkt een fotokopie van het aards paradijs mee te maken. En bij het zicht van zo veel licht in de zwaarte van augustus denk je ook nog, vlak voor je in een donkerrode coma glijdt: 'Wat ben ik blij dat ik niet in Tasmanië zit, of in Tweestromenland, maar doodgewoon hier.

Mijn monsters zijn tenminste herkenbaar'. Maar eerst moeten we nog de winter door. En daarna weer de zomer. Enzovoort.

STRAAT

Onlangs zag ik een jeugdstraatvriend terug. In lang vervlogen tijden waren we bijna-buren in de Lichterveldestraat in sparrenstede Torhout. Toen ik hem terugzag, merkte ik dat net als bij mij de tand des tijds zijn werk had gedaan én dook ook de straat onze jeugd weer in mijn herinnering op. Het was een doodlopende straat met op het einde een voor eeuwig bevroren neergelaten spoorboom. Iemand had bekokstoofd dat die voor altijd neergelaten moest worden. Geen straatje-zonder-einde meer dus. Daarachter passeerden amechtige treinen onder een vriezemaan heen en terug naar de Zuid- en de Noordpool. Heel vroeg in de ochtend al hoorde je hun gegil, want ze sjokten op stoom voort. In mijn straat was een houtzagerij met torenhoge stapels planken, wat dacht je. Er was een geheimzinnig bos-met-kasteeltje aan de overkant. Elke herfst lagen er honderden kastanjebolsters op het trottoir. En er woonde ook geheimzinnig volk in onze straat, in de tijd van de eerste maanlanding en de Kennedymoord: een Franse zerkenkapper, een geheimzinnige kleermaker met een borstelsnor, een blinde bejaarde met een levertormige spuugbak bij de deur, een modiste die Sinatrafan was en nog vele anderen. Stof genoeg om te fantaseren. Je kon alles kopen in onze straat: versch inlands vlees, schoenen, groenten, horloges, zaden, zuivel, hout, fruit, hoeden. Ik hoor nog het gerinkel van glas in een boodschappen-tas. Er was zelfs een liberaal bibliotheekje in een schoenengroothandel. Open op woensdag en zondag. Ik ontleende er Hugo Claus, Henry Miller en Alles over Giftige Paddenstoelen. Want op het binnenkoertje lag een harig boebeest van een hond aan de ketting. In onze ogen was hij zo groot als een kalf. Het was elke dag weer bibberen geblazen om daar te passeren: de poort stond altijd open en het ondier ging soms als een razende tekeer. Een echte blafmachine. We waren vreselijk bang voor zijn gedachten, die al zo rood en zo bloederig waren als de vitrine bij slagerij Paula: versch inlands kindervlees! Ik wou dat ongedierte vermoorden met een giftige paddenstoel. De Lichterveldestraat is nu voor driekwart onherkenbaar veranderd. Zij loopt eigenlijk niet meer door in de richting van Lichtervelde. Wat gebleven is: de wind uit de jaren vijftig in de boomkruinen bij de houtzagerij. En sommigen onder ons. Het is daardoor dat ik begon te schrijven. Laat de legendes ontstaan!

ROESELARE BLUES

Na een geslaagd bezoek aan de beroemde mosterdstad en Sparrenstede Torhout – we beleefden er een samenkomst van ongeveer vijftigjarigen, dus: vooraf vergaderen geblazen - reed ik in mijn gifgroene Saab zuidwaarts. Die glansde in de zon, en als er al eens een wolk voor die zon schoof, werd hij er liefdevol door gestreeld, als door een zacht poetsdoek. Ik zocht een stalplaats voor mijn fraaie wagen en kocht vervolgens in een boekwinkel te Roeselare de heilige Qor'aan. Daarna passeerde ik De Banier of zo, de winkel van de Chiro, een bloeiende beweging van jeugd. Daar kocht ik omzeggens niets. Ik ben geen zestien meer, noch een knutselaar. Tijdens het opdrinken van een koffie op een bewolkt terras, las ik in de Koran. Een koppel staarde me te lang aan, maar dat heb je wel vaker in het midden van deze provincie. Ze waren waarschijnlijk al enkele jaren uitverteld. Toen ik opkeek, zag ik twee dingen tegelijkertijd gebeuren. Die hadden geen verband met elkaar. Een inktzwarte medemens stapte uit een zeer paarse personenwagen. Dat oogde heel fraai. Even verder graaide een bange blanke man naar een duif die te dicht om zijn hoofd kwam cirkelen. Hij was waarschijnlijk bang dat ze op zijn schedel zou schijten zodat hij op Gorbatsjov leek. Daarbij struikelde hij majestueus over een trottoirband en kudelde hij met een pletsende knal met gespreide handen voorover op dat trottoir. Dat oogde

heel pijnlijk. Het was het misschien niet, want hij krabbelde gezwind overeind en stapte vlug door, tientallen ogen in zijn rug. Wat gebeurde er die bewuste middag nog te Roeselare, hoofdstad van alle winkelenden, thuishaven van het wielermuseum? Wel, luister, de nazomer en de herfst leverden strijd op elk terras. Mijn verkenningstocht leerde me dat; we reizen immers om te leren. Hier en daar verliet een blad zijn boom en zeilde op een terras neer. Vele scholieren pauzeerden op de plankieren van diverse horecabedrijven. Verriest zat stilletjes te dutten op zijn vaste stek en Rodenbach gooide een vogel weg. Op het Polenplein vroeg iemand me of je daar gratis mocht parkeren. Ik zei van ja, maar dat dit dan wel strafbaar was. Hierbij wees ik naar de ticketautomaat. 'Dan maar naar het station', zei deze iemand tegen zijn vrouwelijke wederhelft. 'Wablief?' Ze verstond het niet. 'Naar het station!' snauwde hij haar toe. 'Stapelen ze daar misschien de auto's gratis op elkaar?' informeerde ik zeer nieuwsgierig. De man keek me met een vernietigende septemberblik aan en dook weer in zijn vehikel, samen met zijn koningin. Hierop verliet ik ook de goede stede Roeselare, dat winkelhart van West-Vlaanderen, waar ik graag eens een wijle mag vertoeven en ronddwalen, vooral aan het einde van een zomer. Even nog werd ik achtervolgd door een politiewagen, maar ik kon hem van mij afschudden. Ja, voorwaar: ik heb de heilige Koran gekocht te Roeselare.

HEBBEN

Zijn vormt geen groot probleem. Je bent er of je bent er niet. Het hebben van iets valt meestal niet mee. Dat is andere koek. Je hebt het namelijk of je hebt het niet. Als je het al hebt, kan het je dood betekenen. Als je het niet hebt ook. Als je het hebt, ben je het beu. Als je het niet hebt, dan wil je het. Vooral als een ander het al heeft. Wat kan men zo allemaal hebben? Een kleine bloemlezing: geluk, een aandoening, pech, een ziekte, familie, 'het', mogelijkheden, iemand, niemand, een waterkans... Hebben is een woord dat zo drukbezet is en zo hard moet werken dat we het niet alleen een werkwoord, maar ook een hulpwerkwoord noemen. Het heeft het hard te verduren. Het heeft het, maar het moet er hard voor werken. Dingen worden vooral niet gehad. Een iets grotere bloemlezing: een buitenverblijf, een zeilboot, een zee van tijd, een privéjet, een zwembad, een eigen eiland, een duizelingwekkend aanbod, het eeuwig leven, gezondheid. Geen vervelender mens echter dan hij die 'het allemaal voor mekaar heeft'. Zogenaamde perfectie is niet boeiend. Het vertonen of hebben van een scheur, rimpel, barst, bult, buil, bluts, onvolkomenheid, gebrek, tekort, gat, smet, vlek, pukkel, puist of simpelweg fout is interessanter. Homeros was blind, Erasmus had jicht, Ronsard was doof, Beethoven ook, Van Gogh werd knettergek, nieuwslezers hebben geen benen, Sigrud Spruyt is eigenlijk uit plastic gemaakt en oud-koningin Fabiola heeft de pest aan vogels omdat die vaak in heur haar of op haar hoed willen landen en er een nest bouwen. Zij heeft dus de vogelpest als het ware. Nu, dat maakt al die grootheden mooi: dat zij een mankement hebben, waardoor ze sympathieker worden en nog meer bewondering voor hun prestaties weten te wekken. Denk ik hierbij aan de ex-wielrenner Johan Musseeuw? Neen, ik denk daar helemaal niet aan. Ik ben ook nieuwsgierig op zoek geweest naar de gebreken bij het politiekpaarse kartel, toen op die zaterdag 12 juli bekend werd hoe dat er verder zou uitzien. We wisten toen nog niet dat ons een hittegolf te wachten stond. De gebreken bij de oppositiepartijen waren toen al geruime tijd afgestraft door de verkiezingen. Door de kiespijn werd vooral wollig groen gelachen. En de bruinen bakten ze verder sanitair bruin. Maar Hunne Paarsheden vallen intussen makkelijk te beoordelen. Het is een vreselijke kleur: een van de hoofdkleuren van rouw en begrafenis. En het allereerste dat ze deden, was de genocidewet afschaffen en onder het mom van milieubekommernis de belastingen verhogen door een manipulatie aan de benzinepomp van 'de burger'. *Purple Rain!* Om paars van kolere

te worden, met dat verkiezingsgeroep van belastingverlaging. We hebben het weer geweten. Help, een hulpwoord!

STENEN

Het piepkleine poppetje op het podium waarvan we in de verste verte de rimpels niet konden zien, was wel degelijk *Mick Jagger* van de muziekgroep *The Rolling Stones*. Hij bewoog zich opgewonden in een soort minikamerjasje heen en weer, ondertussen liedjes zingend. De andere beroemde icoontjes verschenen ook een na een. Samen waren ze enkele honderden jaren oud. Het donker had ondertussen het licht weggeduwd van de weide in Werchter, waar ook geen enkele koe meer te zien was. Het gekraak van plastic bekertjes werd intenser. Hoofden rekten zich nog verder uit nekken en halzen heen. Mensen werden op schouders gehesen. Tippen van tenen kregen het hard te verduren. Gedurende anderhalf uur kreeg de oude jonge band veel bijval, niet alleen van de jonge oude sokken. Plotseling was ouderdom ofte leeftijd geen probleem weer. De woorden 'oud' en 'opa' waren die namiddag namelijk niet uit de lucht geweest. Gelukkig ook waren *The Stones/De Stenen* niet uit Vlaanderen afkomstig, anders had de weide ze uitgefloten, omdat ze van hier waren en blijvend succes hadden. Vlamingen zijn nu eenmaal nestbevuilers. Nee dus. *De Stenen* kwamen van ver genoeg om bewonderd te worden. Ze speelden ouder en recenter materiaal en waren zeer gul met hun energie. Ze doken ook na een eerste speelse plotseling op een kiosk midden in de weide op. Het schilderachtige, pittoreske én zelfs picareske was dat een jongbejaarde groep nog politie-te-paard kon veroorzaken op de in- en uitvalswegen naar de 'weide'. Grappig. Het gaf een soort retrogevoel: terug naar de tijd van de mijnsluitingen en studentenbetogingen. *Keith Richards*, driehonderd jaar oud, verborg zich meestal ver genoeg, opdat twintigduizend jongere gitaargoden hem zijn Gouden Grepen niet af konden snoepen. Ook de beeldflitsen van 's mans tokkel- en plukvingeren op de schermen waren kort genoeg. Niemand zou stelen met de ogen. Toch kwam deze ondode ook nog even solo een paar liedjes zingen, maar dat was eigenlijk niet echt hem. Het was een pop. Ook de andere *Stones* zijn de laatste jaren nooit echt in Werchter geweest. Het was opgezet, virtueel spel, naar hier 'upgebeamed' zoals in *Star Trek*. We liepen er allemaal grandioos in. Maar het was een stevig optreden, geen aftreden, nee, dat wel. Dat heb ik allemaal uit goede en welingelichte bron vernomen: een fan van de *Rolling Stones* van het eerste uur. Hij is zo fan, dat hij het niet meer aankon de *Stones* in levenden vege lijve te ondergaan. Hij hield het gewoonweg niet voor mogelijk. Hij beweert dat *David Copperfield* erachter zit, de wereldvermaarde illusionist. Ik geloof hem niet, die fan. Hij is zelf een illusie. Ik ben blij dat ik de legendarische *Stones* nog eens 'in het echt' gezien en gehoord heb. Het ticket was een verjaardagscadeau van mijn dochters. Ik werd er in november namelijk dertig. Geloof u me niet? Het bewijs staat op mijn webstek. Geen illusie.

PERTE TOTALE

Alweer vrijdag. Hij koopt een Europees weekblad aan de kiosk en wandelt naar café *St. Georges*. Onlangs is hij met roken gestopt. Elke ochtend voelt hij zich wat meer bevrijd. Zijn ribbenkast voelt niet langer aan als een kooi van rochelmist en nicotine. Het lijf beleeft er warempel deugd aan. Hij moet nu doorzetten. Dat is de boodschap, de slogan. In *St. Georges* vraagt hij een koffie-verkeerd. In het weekblad leest hij dat de laatste dag van mei wordt uitgeroepen tot 's werelds rookvrije dag, overal en op alle plaatsen: schiereilanden, boorplatforms, continenten, polen, keerkringen, Vaticaanstad. Hij grijpt naar de vrijdagkrant op het belendende tafeltje en tikt die in de gewenste stand. Geen hoopgevend nieuws over Francorchamps. Het regent niet meer; plasjes zijn aan het opdrogen. De zon breekt door achter het schouwburggebouw. Aan

de gevel verschijnt de mededeling 1:05. Even later: 14+ C. Hij betaalt en dwaalt nog wat door de straten. Met leedvermaak bekijkt hij het rokende deel van de bevolking en hun idiote kanker-gebaren. God, wat voelt hij zich sterk. Hij is precies meer op de wereld. Dag na dag groeit de actieradius van zijn longen aan. Overall ligt gezondheid te koop. Het seizoenfruit wordt op trottoirs uitgesteld. Hij snuift de geuren op en koopt een tros bananen. Op de brug gebeurt een aanrijding. Oorzaak en slachtoffer is een agent van de bereden politie. Een kleine toeloop omarmt het voorval. De agent jammert ononderbroken. Zijn machine wordt met vereende krachten rechtop gezeuld en tegen de brugreling gestald. Hij, de niet-roker, is er vlug op uitgekeken. Een banaan etend stapt hij naar de garage. Zijn nicotinekleurige Saab is weer startklaar. De factuur volgt. 'Dank u', zegt hij. 'Tot de volgende keer'. Hij duikt weer in het verkeer. En dan gebeurt het. Op een *'onbewaakt ogenblik'* zoals ze zeggen. In een plooi van de tijd. Een mum. Een fractie. Wanneer hij in een combinatie van verslaving en instinct en gewoonte en zondebesef en voorpret even later toch weer naar de noodvoorraad sigaretten in het handschoenenkastje reikt, slipt zijn Saab. Hij vloekt paniekerig. Hij zwiert van de weg af en schuurt langs twee dure autoflanken in de schaduw van het Evangelische kerkgebouw. Op deze naargeestige geluiden van metaal op metaal draaien zich tientallen mensenhoofden in zijn richting. De Saab komt tot stilstand nadat hij grondig, hard en diep zijn handtekening in de twee kortparkeerders heeft gegrift. Iemand met een sigaret in de mondhoek tikt op zijn raam en vraagt of hij gewond is. Aan de overkant van de straat rammelt een *Marlboro*-paneel in de lentewind. Alles is verloren. Hij bukt zich, opent het handschoenenkastje nu helemaal en grijpt naar de boordpapieren en het pakje *Gauloises*. Arme, dappere man.

ELVERDINGE-FILE

Je moet eens goed luisteren, want er is me iets vreselijks overkomen de laatste dagen van de Boekenbeurs in Dweperstad Antwerpen. Honderden keren al passeerde ik het klein ventje in het zeer stille dorp Elverdinge, meestal op weg naar de Vlaamse kust, soms vroeger halthoudend om iets anders te doen of te beleven. Elverdinge: zijn wilgen, zijn ventje op de hoek dus, zijn ladders tegen de gevel, zijn fjordenpaarden. In de eerste donkere dagen van de herfst, vlak voor een zoveelste *indian summer*, reed ik op een muisgrijze zondagmiddag weer eens richting Elverdinge. Doel: West-Vleteren. Dat werd niet echt een succes. Tot tweemaal toe stond ik wegens wegenwerken in de Elverdingse file, heen en terug met name. En in West-Vleteren, verhippeltjes, in *De Vrede* bij de bierabdij, was een massale zitstaking aan de gang van namiddag-mensen die grote bokalen bier dronken en stukken kaas aten. Er was geen plaats meer in de herberg voor mijn vrouw, mijn zoon en ikzelf. Ik heb al tientallen gedichten de nek omgewrongen, ik heb ettelijke romans niet geschreven, ik heb die *loft*-met-bubbelbad altijd uitgesteld, ik heb alle tijd van de wereld naar de vaantjes geholpen, ik heb jarenlang duizenden kilometers files gevreten en gesnoven, maar die tweemaal vijftien minuten in Elverdinge vond ik erg. Het was namelijk zo'n gezellig-grijze zondag waarop de hele mensheid verdwenen of verstopt leek. Elke seconde was belangrijk, want het was een vrije dag en ieder moment kon met een klap de avond vallen. Het was dus zinloos om daar in Elverdinge kostbare tijd te verliezen en daar in een domme file te moeten staan en te wachten om beurtelings door te rijden. Er waren omzeggens geen alternatieven: de zijwegen liepen 'dood' en de andere die niet doodliepen, liepen godbetert naar Poperinge, waar we ook al vandaan kwamen. En dat klein ventje bleef daar maar staan, terwijl de wereld ook even stil bleef staan, om dan weer een bumpertje verder te gaan. Toen ik thuiskwam, was er ook file op internet. En een dag later was er helemaal geen parkeerplaats in de omgeving van de Boekenbeurs in Antwerpen. Onderweg in de auto had ik al feest gevierd omdat er geen files waren en de Kennedytunnel niet dichtgeslibd zat met mensensmokkelaars

en andere transportbewegingen. De enige schaduw die dag was die verdomde zon. Ik keerde na zestig minuten laveren en zoeken in fraaie Antwerpse straten terug. Uit wraak reed ik balorig negentig kilometer per uur, alle vrachtwagenchauffeurs pestend. In een vreselijk koffiehuis langs de weg ging ik tussen afschuwelijke mensen zitten schrijven over mijn avonturen van de afgelopen dagen, getiteld: Elverdinge-file. Leve de mobiliteit. *'Ge moest maar de trein nemen'*, hoor ik de groene paters onder u mompelen. Treinen, zegt u? Te weinig, te duur, te druk, niet klantvriendelijk. Een volgende keer neem ik weer de helikopter. Of ik ga gewoon nooit meer naar Elverdinge, Antwerpen en West-Vleteren. Ze kunnen ze kussen.

MOOIE WOORDEN

Vroeger, toen sommige dieren nog spraken, hoogstwaarschijnlijk West-Vlaams, en ikzelf nog tafelhoogte was, dacht ik dat achtentachtig en vierennegentig 'meer' waren dan honderd. Die woorden klonken namelijk langer en indrukwekkender. (Ik heb ook altijd het gevoel gehad dat volslanke mensen 'meer' op de wereld zijn dan slanke. En me lang de vraag gesteld of bijvoorbeeld een geamputeerde arm ook naar de hemel gaat). Ter zake nu: mooie woorden zijn niet de bombastische hoogdravende adjectieven die in een bolle opgeblazen rij na mekaar worden geparkeerd. *'Tekenende woorden'*, predikten ze vroeger op school. Mooie woorden horen niet thuis in een lange nietszeggende zin. Zo'n zin noemen we dan: holle frase. Mooie woorden wonen niet in praatballonnen van praatvaren die zichzelf graag horen spreken. Mooie woorden hoeven zelfs niet in gedichten. Mooie woorden zijn alleen maar mooi op zichzelf. Ze verschillen van mens tot mens. Soms is er geen reden voor. Je weet niet hoe het komt dat je ze mooi vindt. Ze zijn zomaar mooi. Ananas. Vulkaankonijn. Kiwi. Verdriet. Gletsjer. Ik zie ze graag en ik spreek ze graag uit. Er zijn ook lelijke woorden, vind ik. Scenario. Loopbaan. Kaukasus. Brandweer. Maart. Weer weet ik niet waarom. Zou het kunnen komen door bepaalde mensen die ze gebruiken of bepaalde plaatsen waar ze voorkomen? Van het ogenblik dat een politicus woorden in de mond neemt, zijn die bezoedeld. Zoveel is zeker. En woorden uit een tuchtreglement zullen ook niet op veel sympathie en begrip kunnen rekenen, vrees ik. Misschien valt een persoonlijk mooi woord te vergelijken met een geluksgetal of een voorkeurkleur. Door omstandigheden kunnen die veranderen. 'Station' kan een leuk woord zijn. Het hangt ervan af met wie je er bent, of als je er vertrekt of aankomt, en zelfs op welk tijdstip van welke dag: maandag, vrijdag. De namen van de dagen zijn allemaal om ter lelijkst. Die van de maanden ook, september uitgezonderd. Er steekt vaart in dat woord. En kruidigheid. Ook november mag er zijn. Het dendert als een trein voorbij, een warreling van goudgele bladeren achterlatend. Van de getallen vind ik zes mooi ogen en klinken. Vier ook wel, in mindere mate. Maar dat is dan weer meer een geluksgetal. Achtentwintig ziet er ook goed uit. Voornamen? Al de mensen waar ik me goed bij voel. Er lopen wel woordmisdadigers los: wordenaars zijn lieden die moorden op woorden plegen. Ze gebruiken bijvoorbeeld maar een beperkte voorraad clichéwoorden. Of de verkeerde. Neem nu die tv-vedetten. De TelevisieVlamingen, ofte TV's. Sommigen zijn seriewordenaars. Ze bedrijven kakofonie in spelletjes en woorddiarree in panels. Hun clichés zijn zo hoog en zo oud als kathedralen met duivenstront op. Ook de gesproken reclameclips voeren constant aanslagen op woorden uit. De woordenkramerij rond waspoeders en auto's is ten hemel schreiend. Ik koop alleen nog producten waar geen woorden aan vuilgemaakt worden. Zwijgen is goed.

VRAAGSTAART

A – Hoe zou u willen sterven mocht uw ogenblik gekomen zijn?

B – Ik twijfel tussen een onbewaakt of een bewaakt moment.

A – Waar zou u nu willen zijn?

B – In Jutland onder laaghangende wolken terwijl een storm aanzwelt.
A – Wat is uw voorkeurkleur? Kleuren, misschien?
B – Grieksblauw, onderwatergroen, eierdooiergeel, valavondoranje, magenta, solferino.
A – Welke historische figuur bewondert u bovenmate? Figuren?
B – Sidney Reilly, Coco Chanel. Geen staatsmannen of -vrouwen.
A – Q?
B – De eerste professionele Westerse spion. De andere figuur is u welbekend.
A – Ach zo. Hoe zou uw motto kunnen luiden?
B – *We never sleep*. In het Nederlands: altijd opletten.
A – Hoe ziet uw geluksdroom eruit?
B – Stormachtig, landschappelijk vlak, drank, voedsel, warmte, onderdak.
A – Uw beste karaktertrek?
B – Flexibiliteit. Ik vaar, ik vlieg, ik loop, ik rijd.
A – En uw slechtste karaktertrek?
B – Ik pas me te makkelijk en te vlug overal aan.
A – Lievalingsdieren?
B – Ijsbeer, wolf, vos, kameleon, windhaan, pechvogel.
A – Haha. Welke eigenschap verkiest u bij anderen?
B – Geheimzinnigheid. Humor. Smaak.
A – Welke is uw liefste bezigheid?
B – Gastronomie terwijl het stormt, bij voorkeur ergens aan zee in de herfst.
A – Welke historische figuur verafschuwt u?
B – Alle niet-Russische dictators. Vooral Pinochet, Nero, Hitler en Amin.
A – Waar zou u willen wonen?
B – In Chicago of Edinburg. Het waait er vaak.
A – Wat vindt u van deze vragen?
B – Deze vragen vinden mij best te doen. Ze vallen niet echt op door eenvoud.
A – U proest het dus uit?
B – Zoveel is zeker! Is dit een woordspeling?
A – Ik had u niet gevraagd zelf te eindigen met een vraag.
B – O, maar dan zijn de rollen even omgekeerd hé?
A – Inderdaad. Hoe is het zo ver kunnen komen?
B – Maar daar loop ik niet in hoor!
A – Maken we er dan maar een einde aan?
B – Helemaal niet. Da-ag!

ALLE REGEN VAN DE KLEURENBOOG

Kleren maken de man, want ze bedekken hem. Kleuren kunnen hem sieren. Kleurenblinde mensen aarzelen lang voor hun kleerkast. Ze zijn door vergelijking of door opmerkingen te weten gekomen dat er iets schort aan hun kleurenwaarneming. De kleurenblindeman (m/v) heeft ook moeilijkheden met stembiljetten, drankbonnen, verkeerslichten en tientallen andere pietluttigheden die hem het leven kunnen kosten. En misschien combineert hij per toeval zulke originele kleren en kleuren dat de toeschouwers er zelf een kleur van krijgen. Kunst door de schok der verandering, weet je wel. De kleurenblinden behoren tot de club van de gezellige minderheden: linkshandigen, roodharigen, hooikoortsigen. De beste en veiligste kleur voor dit soort blinde is blauw. Ook al krijgt dat woord in de woordenboeken veel negatieve betekenissen of spreekwoorden naast zich: blauwe boon, blauw van de kou, een blauwtje lopen, blauwen (smokkelen), iets blauwblauw laten, (*to have*) *the blues*, *blue devils* (een kater), een 'blauwe'

(gemeenzaam voor 'iemand met niet-blanke huidskleur'). Beeld u eens in dat alle groen in de natuur blauw wordt: mariablauw, grieksblauw, irisblauw, jamaïcablauw, berlijnsblauw. Zoals een zomerblauwe lucht met witte remsporen van vliegtuigen in, met gespreide vleugels bovenal biddend in die hemelse blauwte. Misschien is er op aarde wel iemand die de landschappen zo waarneemt. Zonder dat hij het beseft noemt hij zijn blauw 'groen'. Blauw word ik zelf zelden beu. Tekenleraars probeerden me ooit uit te leggen hoe het zat met warme en koude kleuren, maar dat raakte nooit mijn koude kleren. Ik zag dat waarschijnlijk anders, of al helemaal niet. Ik behoor namelijk ook tot dat clubje van prettig gestoorden op kleurenvlak. Mijn enige zekerheden betreffende kleuren: een sikkepit is altijd wit, zwart staat apart, aan verkeerslichten moet je dubbel uitkijken, rood is dood, paars is voor de paus. En bovenal: de wereld is ook een blauwe plek in dit heelal. Als je van op de maan naar onze planeet kijkt (wie werd al niet eens naar de maan gewenst?), merk je dat duidelijk. En voor de rest is het beeld duidelijk zeker?

VERRE WESTEN

Ik kon niet aan mijn tocht beginnen zonder een neutje en een '*schelle van de zeuge*' bij Berten en Gerda even bezijden de weg tussen Ieper en Veurne. Tien Brabantse trekpaarden op een rij deden daar alsof ze in gedachten verzonken waren. Medio november, tijdens de zeer dynastieke monumentendagen, terwijl het gebladerte van oude soldaten over de wegen warrelde, ging in Krombeke, Haringe, Roesbrugge, Watou, Beveren a/d Ijzer, Stavele, Houtem en Leisele de zon rond 16 uur 48 onder als een gigantische oranje kauwgumbal. Op monsterachtig grote landbouwmachines gingen de lichten aan. Een piepjong boertje reed ons op een op-de-groei-gekocht tractortje voorbij. Twee etmalen plus nog een aantal aan de werkelijkheid ontstolen urenlang zwierf ik met voorbedachten rade en in mijn langste loopgraafjas rond in hop- en polderstreek. De uiterlijke mens legde ik te slapen in '*t Kapittel*' in Watou, bij Bernadette: een inspirerende plek met pico bello ontbijten. De innerlijke mens voorzag ik hier en daar van vast en vloeibaar voedsel. Jan Dhondt, auteur van de toeristische '*Westhoekjes*', wachtte me bijvoorbeeld in '*t Boeregat*' in Houtem op voor enkele kostelijke avonduren. Hij herhaalde dat de volgende dag in het '*Christen Volkshuis*' te Haringe-Roesbrugge, biotoop *to be!* De patron van *De Zaligheid* in Beveren bereidde me een perfect fazantje en schonk *Remhoogte*, een Zuid-Afrikaanse rode wijn. Ik fietste op straffe van mijn leven de adembenemende steilte van een kuitenbijtende heuvel op en af, en werd onbewust deelgenoot in het vreemde raadsel van een gestolen/verwisselde fiets. Dat kon alleen maar in zo'n hellegat gebeuren. Als ik er ooit terugkeer, zal ik daar een ei gaan pellen. In '*t Kerkegat*', grote hoektand van Roesbrugge-Haringe, bezwoer ik een vage bekende dat er met mijn ribbetjes niets beters klikte dan een koele pint, terwijl ik daarop klonk met een ricard in de hand. Ik ontdekte wegwijzers naar Ronse en Maldegem bij de brug aan het *Hof van Commerce* (inclusief oude slagerswinkel) bij de brug in Stavele. Om uit te blazen ging ik schrijven op mijn kamer, of zappen tussen *National Geographic* en oude zwartwitte beelden uit *De Grootte Oorlog*. En terwijl die grote oranje bol van de zon ten derden male ter kimme neeg, sloot ik een schitterend weekend af in *De Koornbloem* op het Klein Marktje in Watou. Ik had elk uur opgespannen tot dubbele proporties, elke beker geledigd tot op de bodem, rookzuilen als zeppelins geblazen en varkens en gevogelte eer betuigd. Tussen de plooiën van dag en nacht vond ik zelfs nog extra tijd uit. Voorwaar, ik zeg u: *the west is the best*.

GEZEID IS GEZEID

Verloofd zij Jezus Christus, zei de priester, en hij zwaaide met zijn kwispel naar zijn buurvrouw. Eigen volk eerst, riep de Vlaams Belanger, en hij sloeg zijn kinderen dood. Geen commentaar,

zei Dehaene, en hij liet een wind vanachter. Mijn koninkrijk voor een hond, zei Laurent, en hij veranderde in een kikker. Niks van aantrekken, zei de kleermaker, en hij kleepte de mannequin uit. Tijd is geld, zei de luiaard, en hij bleef zitten. Ieder huisje zijn kruisje, zei de pompier, en hij stak zijn vrouw in brand. Een hoed op je hoofd staat chique, zei Fabiola, en ze werd getroffen door een verdwaalde vogel. Trop is te veel, zei Van Den Boeynants, en hij gaf de pijp aan Maarten. Nooit van mijn leven, zei de eendagsvlieg, en ze knalde tegen een boom aan. De ene shit is de andere niet, zei Margriet, en ze stapte van de VRT in de politiek. Dat kussen is er te veel aan, zei Filip, en hij veranderde ook in een koele kikker. Leven en laten leven, zei de seriemoordenaar, en hij dronk het aquarium leeg. Perfectie is saai, zei Hugo Claus, en hij schreef weer een slecht boek. Ik ben weer op teevee, zei Van Rossem, en hij wuifde naar de bewakingscamera. Gezondheid schaadt het roken, zei de sponsor, en hij hoestte drie miljoen op. Het leven kan zwaar zijn, zei Panamarenko, en hij zag ze weer vliegen. Hoge bommen vangen veel wind, zei Johan Persijn, en hij werd ontvoerd door de Liga ter Bescherming van Boskabouters. Klep dicht, snauwde de postbode, en hij gaf de toechthond een trap tegen zijn kont. Ik ben alles uitgehaald, zei de vrouw, maar ik heb het nu in mijn hoofd gestoken. Weg met die papierwinkel, zei Van Quickenborne, en hij draaide een joint met wc-papier. Het zijn moeilijke tijden voor de kunst, zei Jan Hoet, en hij exposeerde zichzelf. Om het eerst bij de poort, riep Jan Breydel, en hij sloeg Pieter De Coninck de kop in met zijn goedendag. Ik laat ze eens een poepje ruiken, zei de boer, en hij boerde rustig door. In Oostende moet een nieuwe wind waaien, zei De Decker, maar zijn vlieger ging niet op. Maar allez, zei Luk Alloo, ik had me gisteren toch nog geschoren? Had ik dat geweten, zuchtte de madam van dat andere merk tegen de madam van Dash, en ze werd zo wit als een lijk. Geen haar op mijn hoofd, zei de leugenaar, en zijn lip trilde als een belastingaangifte. Het is een cadeau, zei Denoo, en hij gaf zijn paard een muilpeer.

PAASEIERENSMELTING

Ik heb in mijn dorp een nieuw gebruik gelanceerd. Het kwam in me op toen ik naar de traditionele kerstboomverbranding stond te kijken met een koele cola in mijn hand. Waarom niet alle overtollige paaschocolade van de vraatzuchtige en de stoute kinderen een week na Pasen ophalen en die massaal smelten? Door een soort Boze Paaspiet? Dat kan gebeuren in een daartoe bestemde grote paasketel. Alle kinderen die zich misselijk gevreten hebben ter gelegenheid van de verrijzenis van de heer Jezus Christus moeten er hun overtollige eieren en zo in deponeren. Ze worden ook verplicht toe te kijken op de paaseierenmelting, als straf voor hun vraatzucht. Van die chocoladepap mogen alle brave kinderen dan komen eten: alle kinderen die hun Pasen gehouden hebben en een week lang helemaal niets van hun chocolade gegeten hebben. Wat gebeurt er dan met die stoute kinderen? Daar moet ik nog verder over nadenken, maar een kinderensmelting behoort ook tot de mogelijkheden, zo ongeveer een week voor de grote vakantie. Maar wat moet er dan met die kinderpap gebeuren? Daar ben ik ook nog niet uit. Sommige kinderen hebben flaporen. Transatlantische zeiloren, zeg maar. Andere niet. Maar die hebben dan bijvoorbeeld iets anders: vlamvend 'rost' haar, twee ongelijke spillebenen, een neus als een glijbaan, kikkerogen, duizend sproeten, wit haar, zwart haar, bruin haar, een deelteken op hun borst, een komma tussen hun benen, noem maar op ... Wel: al die kinderen mogen ook van de paaspap komen eten. Als ze maar allemaal hun klep houden. De paaseierenmelting en de paaseierenproefing gebeuren in volstrekte stilte, onder begeleiding van de Boze Paaspiet. De kinderensmelting vlak voor die onnozele grote vakantie daartegen gaat met luid gejuich en applaus gepaard vanwege de brave kindjes die hun Pasen hebben gehouden én goede cijfers of letters op school behaalden. De aldus verkregen kinderpap kan eigenlijk gewoon worden weggegoten. (Vandaar de uitdrukking: *'Het kind met het*

badwater weggoien’, komt oorspronkelijk van: *‘De kinderen met het papwater weggoien’*). Tot zover mijn nieuw gebruik. À propos: bij die klassieke kerstboomverbrandingen moeten ze wel uitkijken. Er zijn de laatste maanden opvallend veel branden in bejaardentehuizen. We ijveren er met onze partij momenteel voor die twee zaken gescheiden te houden: kerk en staat. Kerstbomen verbranden is immers heidens. Maar paaseieren smelten en kinderpap maken, nou: lees er maar eens de gewijde-geschiedenisboeken op na. In de grootste beschavingen werd alom gesmolten. Wel, *smell you later, alligator*.

RECHTSPRAAK

Het *Deutches Requiem* van Brahms weerklonk door mijn weidse schrijfvertrekken in de heimzinnige stad K. – prachtige protestantse muziek over mens en dood, rouw en troost. Buiten struikelde godverongelukt schel winterzonlicht over de daken. Celsius ging vreemd: 14 graden, godgenageld! Toch had ik liever nog regen op een dinsdag in Rome dan winterzon op een zaterdag in een geheimzinnige stad in het zuiden van westelijk Vlaanderen. Nu, je kunt niet alles hebben: én het leven, én een inktzwarte Saab, én gezellig slecht weer, én een uur Brahms, én een wereldstad. Ik had toch ook, toegegeven, een vrij interessant Belgisch panorama als ik rechts van mij naar buiten staarde: een gerechtsgebouw. De grauwhed ervan kon te wijten zijn aan het ontbreken van glazenwassers, ik bedoel: wat mijn ramen betreft. Voortdurend daalden en stegen zekere rechtspersonen van en op de trappen. Ik vroeg me af hoe veel van ze de waarheid in pacht hadden. De ene moest zweren niks anders dan de waarheid te vertellen, de andere mocht beroepshalve liegen, geen van beiden kon een goeie zin bouwen, laat staan uitspreken. Deze donkere gedachten overweldigden me, fel beschenen door vreselijk hel winterzonlicht in de stille stad K. gelegen langsheen het traankanaal de Leie. Gelukkig kon ik troost vinden in Brahms’ *Requiem*, een notenkraker van de bovenste plank. Toen ik weer even in een schrijfgat tuimelde, en niks meer kon verzinnen om aan het nochtans gewillige papier toe te vertrouwen, probeerde ik het beroep of de hoedanigheid te raden van de stervelingen die op de trappen van het gerechtsgebouw verschenen. Wrange glimlach, autosleutels in de hand, apenpakje over de arm gedrapeerd: advocaat. De tijd nemend om op de trappen nog twee keer stevig aan haar sigaret te ‘trekken’ en die dan grondig ‘doodtrappend’ op de eh ... trappen: schoonmaakster of seriemoordenaars. Twee achter-in-de-twintigers en een dertiger, alledrie met een snorretje: Albanese vriendenkring. Een man, gehaast: scheidingsprocedure, leraar scheikunde, moest nog examens ‘verbeteren’. Een vrouw, gehaast: scheidingsprocedure, werkzoekend, moordplannen, wou af van leraar scheikunde. Een man met witteverfplekken op zijn plunje: gevelschilder die zijn rijbewijs weer op kwam halen, zeer tegen zijn zin nochtans de trappen bestijgend. Man plus vrouw, dalend, stevenden recht en rokend op hoekcafé af: huurcontractconflict verloren, juridisch steekspelletje gaan verzuipen. Twee mannen in blauw met insignes waar die godgenagelde schelle winterzon op weerkaatste: politie. Iemand op vier poten die een mens aan de lijn had: een hond. Hij plaste tegen de onderste trede en vervolgde ongestraft zijn weg. Op enkele uren rijden oostwaarts deed zich toen het stripverhaalproces voor van de moord op André Cools. Op enkele maanden afstand zou dan het proces-Dutroux plaatsgrijpen. Toen ik weer tot mezelf kwam en me concentreerde op het witte blad kreeg ik hevig heimwee naar een regenachtige dinsdag in Rome, maar dan zonder Berlusconi.

IN EEN GROT MET KLAPROZEN

(*BOEFTIE, GEDAANTIE & PEPELAAR*)

Ze bestaan echt, want ze doken al eens in mijn dromen op. Daarom kan ik ze moeilijk beschrijven. Ik waag een poging. Het is lang geleden, en toch lijkt het de dag van gisteren. We zeggen en schrijven 1918 en 2008. Pepelaar heeft voorspellende kracht en maakt altijd de zinnen van andere mensen af. Balen! Gedaantie heeft in volle zon geen schaduw en loopt permanent gelaagd gekleed. Zweten! Boeftie geilt op zestienjarig meisjehaar, dat hij voortdurend wil kammen. Rennen!

Ik ontmoette ze op de *Carpathia*, het schip dat het dichtst bij de *Titanic* was (maar helaas ook te ver: 93 km) op het ogenblik van de ramp. De *Carpathia* was een democratisch schip, met een 2^e en een 3^e klasse van vrij hoog allooi. Het was ook gespecialiseerd in het transport van diepgevroren voedsel. Daartoe was het uitgerust met drie aparte koelmachines, extra bij die voor eigen gebruik.

Boeftie en Gedaantie waren beëdigde indommelaars, door de rederij vast in dienst genomen. Hun taak: 's avonds in de kajuiten de slapen van resp. oudere dames (Boeftie) en heren (Gedaantie) masseren tot die de slaap konden vatten. Soms deden ze hun werk zo goed dat bepaalde dames en heren door de hele oceaanreis heen sliepen. De indommelaar en indommelaarster vormden niet echt een koppel, maar toch zag je ze vaak samen. Ze dommelden bijvoorbeeld af en toe bij elkaar in, uiteraard vaak overdag.

Pepelaar was door Boeftie en Gedaantie aanbevolen bij de kapitein. Hij mocht zeewedenschappen organiseren en de speelzaal in de 2de klasse runnen. Een korte schets van de kerel: hij geleet op de *missing link*, maar wel met twee gouden tanden. Bovendien was hij Russisch-Orthopedisch. Hij kruistekende zich averechts en hij mankte.

Die rampavond met de *Titanic* (de nacht van 14 op 15 april 1912) was ik met mijn schijnvrouw, de operazangeres Macarena Rubens (ook genoemd *Gods Persoonlijke Nachtegaal*) in de speelzaal van de *Carpathia*. Met haar had ik een schijnhuwelijk aangegaan. Zo kon deze Roemeense zangvogel ongestoord in westelijk Europa verblijven en werken, zeg maar: kwelen. En ik had zelf niks anders omhanden. Nu wou ze echter de grote plas over, met mij, om haar geluk in Canada of Amerika te beproeven. In deze goede en kwade dagen volgde ik haar. Ik zou namelijk ook haar wettelijke entreekaartje in Amerika zijn. Overigens lokte een oceaanreisje me wel aan: ik had in die periode een vissenbeet geïncasseerd die slechts moeizaam genas. Een van onze aquariumvissen thuis had bij de laatste voedersessie het bovenste kootje van mijn rechtermiddelvinger omzeggens weg gehapt. Nog geruime tijd daarna liep ik koortsig rond. Een uitje op de oceaan zou me dus goed doen.

Terwijl in de verte de *Titanic* aan het zinken was, waren Macarena Rubens en ikzelf aan de hoofdspeeltafel Pepelaar aan het bedriegen. Hij was zo gemeen en lelijk dat we hem genadeloos oplichtten en plunderden. Zijn gouden tanden en onze trouwringen flikkerden vervaarlijk over en weer. Dit was oorlog. Macarena beheerste dit als geen ander; dat had ze allemaal in de coulissen van de Karpaten geleerd. Ikzelf was ook bijzonder vingervlug. Dat had ik opgestoken in de buik en ingewanden van Brussel.

Laat op de avond kwamen Boeftie en Gedaantie er geeuwend bij staan. Hun nachttaak zat er op. Ze hadden de ouderen van dagen de slaap in gewreven en in de armen van Morpheus gedreven. De oceaan zou hen verder tot de ochtend wiegen. Dachten ze.

‘Ze hadden wel nog zin in een spelletje,’ knikten ze.

‘Dat zal wel,’ grinnikte ik, want we hadden de samenzweerders intussen goed leren kennen. Macarena glimlachte weer gevaarlijk. Pepelaar keek diep en hulpbehoevend in de ogen van zijn kornuiten. Dat allerlaatste spelletje ging echter helemaal niet meer door.

Even later werd iedereen op het schip gealarmeerd. Alle energie werd aangewend om zierend snel door de koude wateren in de richting van een noodsein te varen, slalommend om ijsbergen heen. Intussen zocht en stapelde iedereen ijlings dekens en noodvoorzieningen op het dek.

We beseften toen nog niet dat we een soort heldendom tegemoet gingen. Maar ons heldendom op deze aarde was van korte duur. Enkele jaren later zonk ook de *Carpathia*, op 17 juli 1918. Dat betrof oorlogsomstandigheden. Na driewerf geklop in mijn hoofd werd ik wakker. De rest van de opvarenden werd ook gered, sommigen weliswaar zwaargewond. Vijf mensen overleden door de explosies van drie torpedo's. Onder hen Boeftie, Gedaantie, Pepelaar en mijn schijnvrouw Macarena Rubens. Ze bevonden zich op dat fatale ogenblik allen bakboord. Ook in de machinekamer stierf nog iemand, een bemanningslid.

Het was 1918 en 2008. Ik mis niemand echt. Gelukkig kan ik het nog doorvertellen. Macarena echter ...

DE CATERING-COLLECTIE

(AAN HET BROOD ONTSNAPT)

met dank aan Anton Tsjechov

Enkele dagen geleden bracht ik een bezoek aan mijn vriend de journalist Everhart De Bruyn. Ik vond dat hij fel vermagerd was. Hij bood me een kopje thee aan, want hij had net een vers kannetje staan. Dat sloeg ik niet af.

‘En mag ik er een broodje bij?’ vroeg ik. ‘Ik heb al geruime tijd niets meer achter de kiezen gehad.’

‘O nee,’ antwoordde Everhart. ‘Nee, nee. Ik bied wel mijn vijanden brood aan, maar zeker nooit mijn vrienden.’

‘Tiens, dat is vreemd,’ zei ik. ‘Waarom dan? Waarom dan niet?’

‘Waarom? Kom eens mee!’

Everhart troonde me mee naar de salontafel, spreidde er zijn krant op uit en trok de lade open.

‘Kijk,’ wees hij.

Ik keek in de lade, maar ontdekte hoegenaamd niks interessants of opvallends.

‘Maar ik zie niks,’ zei ik. ‘Ja ... alleen wat prullen ... zoals je wel vaker in een lade aantreft: een vodje ... een punaise ... een lucifer ... een spijker ... eh ...’

‘Inderdaad,’ knikte Everhart. ‘Zeer juist. En dat is het precies wat ik je vraag even te bekijken. Tien jaar heb ik gedaan over mijn collectie. Het is een merkwaardige verzameling geworden van vodjes, nagels, beentjes, dode dieren, graten, prullen, eh ... soms onherkenbare onderdeeljes van iets groters.’

Hij graaide de inhoud van de lade bijeen en liet die op de open gespreide krant vallen. Toen stak hij van wal.

‘Zie je die half opgebrande lucifer? Dat is een interessant voorwerpje. Hij kon mijn dood betekend hebben. Verleden jaar zat dat ding in een gebakje van patisserie *Lizzy*. Wat het daar deed? Dat was en is een groot raadsel. Gelukkig was mijn vrouw thuis, om me op mijn rug te kloppen. Het luciferstokje zat namelijk dwars in mijn keel. Ik werd op het nippertje door haar gered. Zie je die teennagel hier? Dat halvemaantje? Ja, natuurlijk: hij is groot genoeg, hé. Drie jaar geleden bevond die zich in een klaaskoek van de bakkerij *An & Geert*. Ja, die klaaskoek had armen en benen, maar nagels hoefden er voor mij niet aan, hoor. Ik slikte het ding net niet door. Vervolgens: dat stukje vod hier. Dat stak vijf jaar geleden in een stuk worst van de bekendste fijnevleeswareenzaak in Brussel. Op de valreep belandde het niet in mijn inwendige mens. Omstreeks dezelfde tijd ontdekte ik in een potje yoghurt én een mensenhaar én een punaise. Gelukkig was ik toen al min of meer een gewaarschuwd man: ik lepelde alles heel traag en bedachtzaam uit. En ik ga door. Ik merk dat je geboeid luistert. Dat zakdoekje hier zwom in de kervelsoep die ik in het stationsbuffet aan het eten was. Deze spijker bevond zich in het broodje gehakt dat ik in een ander station had gekocht, want ik vertrouwde de *catering* in dat eerste station niet langer. Deze rattenstaart hier – intussen lijkt hij op een aardig stukje leer, nietwaar – komt uit een flesje bier. Ik zette er mijn mond aan en ... je kunt je mijn afgrijzen wel voorstellen. Dit sardientje – althans: je ziet er alleen nog dit ruggengraatje van – ontdekten mijn vrouw en ik in een verjaardagstaart voor onze zoon. Deze harige duizendpoot baadde in mijn pint in de Ierse pub hier vlakbij. En ik was ook 1 cm verwijderd van het inslikken van deze schapenkeutel, die verzeild was geraakt in leverpastei die we van de kerstmarkt meebrachten. Enzovoort ... enzovoort ... Intussen weegt mijn merkwaardige verzameling anderhalve kilogram. Dat is 1 ½ kg die ik alvast zelf niet hoeft te torsen. Maar wie weet wat ik wél al allemaal heb ingeslikt. Gelukkig, maar het betekent een ietwat schrale troost: deze collectie hier heb ik dus net niét ingeslikt. Wil je nu een broodje bij je thee?’

‘Nee,’ schudde ik beslist.

GARNAAL

Hoeveel verschillende soorten uitspraak van het woord ‘*garnaal*’ zouden er zijn? Ze klinken allemaal om ter vreemdste en om ter gruwelijkste. Vooral in de lage streken van deze westelijke provincie. Ze klinken een beetje zoals de beestjes er zelf uitzien: leuk, maar lelijk. Misschien ook veroorzaken ze te veel water in de mond bij het uitspreken. Yves Leterme (iemand uit Leper) trok vorig jaar eind augustus het verse garnalenseizoen op gang. Hij leerde hoe hij het staartje vast moest houden om het lekkere diertje van zijn pantsertje te beroven. Niet te onderschatten. Op zijn eigen beëdigde hoofd bevond zich uit hygiënische overwegingen een leuk transparant petje. Ook de visvrouwen rond hem waren zeer proper ingepakt. De minister-president (naar eigen zeggen goed op de hoogte van het viswezen

via een vroegere viswinkel in Wervik) zat daar natuurlijk niet zomaar. De baas van Vlaanderen was eigenlijk dubbel druk aan het werk. Hij kwam zich informeren over de problemen in de garnalvisserij. De brandstofprijs bleek daar bijvoorbeeld toe te behoren. Dat is zeker een groot probleem. De laatste jaren, heb ik de indruk, smaken garnalen meer en meer naar brandstof en bewaarmiddelen, en minder en minder naar garnaal. Met tomaten heb je dat ook. En vooral: met gevulde tomaten. Sommige tomaten zijn namelijk zo oneetbaar dat men hun vruchtvlees er vooraf al uitlepelt. Kijk: er is een feestje, of het wordt Kerstmis, en wat gebeurt er? Men propt achtenveertig slappe garnalen in de bloedrode holte waar de ingewanden van de tomaat zich bevonden en men bekommt een dubbele neutrale smaak. Dat gecombineerde vergrijsde roze en roodsel smaakt gewoonlijk naar niets. Het is bijna de vleesgeworden afwezigheid van smaak. Bah, en dat uitgedroogde tomatenhoedje dat daar dan bovenop prijkt! De kroon op het werk. Het kapsel op de koningin. Nu maar hopen dat die kerel uit leper het bevel heeft gegeven tot het leveren en opscheppen van alleen maar levende-verse garnalen. En omdat hij zich ook over de tuinbouw gaat ontfermen, wel, dat hij de tomaten ook maar eens een verse rode blos geeft, een beetje natuurlijker dan die glanzende geforceerdheid die alleen maar fletsheid in de mond veroorzaakt. Als de kwaliteit zo goed is, en de productie zo hoog, en de prijzen dus kelderen (die vreemde paradox van overvloed en armoede), kan er weer meer aandacht besteed worden aan de gezondheid. De een zijn dood is de ander zijn brood. Weg met de vergrijzing van de garnaal.

VRAGEN AAN EEN ENGEL

Ben je hier geweest of is dat te veel gevraagd? Moet je hier niet zijn of ben je net vertrokken? Kom je uit een ander tijdperk, liep je even aan en ben je weer verdwenen? Heb je even van een glas genipt, een bloem verschikt? Laat je een geheime deur aanstaan? Liet je een *Dear-John*briefje achter? Waar anders mag ik je verbeelden? Is dit Parijs, Berlijn, Normandië, geen van beide, dan maar stad en weide in kaart en kleur gezet, gedacht, verteld? Spreek je gebroken Frans in Sint-Petersburg en dans je in Constantinopel de *cancan*? Hoorde je in Brighton, Deauville en Oostende de schreeuw van meeuwen om wat manna? Ben je voorheen al onbeschrijfelijk beschreven? Ga je kerken binnen of prevel je op straat de doodgewoonste woorden voor je uit? Zink je wel eens vaker neer op banken in een park van herfstzomer of stap je alsmaar door? Laat je dan een schroeiplek na op dit ondermaanse of een luchtbel vol met geurigheid? Gluur je verstolen naar jezelf in weerschijn van etalages of trotseer je de terrassen zonder meer? Duik je graag in boeken onder met een open einder of verdrink je liever in de beelden van weleer? Als de mode wil dat het weer lente wordt, en het trottoir weer *catwalk* wordt, volg jij dan op de hielen deze zachte revolutie? Mogen we dat dan ook maar even zien? Durf je je eenzaam vol te vreten tussen suikertantes in de *tearoom*? Ga je met voorbedachten rade uit de kleren? Licht er binnen schootsafstand altijd een wapen klaar? Voel je je veilig als de lampen weer gaan doven? Hoe veel mensen zijn er al voorgoed verdronken in de oceanen van je ogen? Kan je zelf het kaatsen van een spiegel aan? Is je hart een kooi van ribben, het Berlijn van na de oorlog of het Parijs dat weifelt tussen licht en liefde, dromen en bedrog? Wordt het een zachte landing in Normandië? Laat je het licht aan en

de poort open terwijl de zuidenwind door kruinen fluit en klokken malen om verloren tijd? Zou ik wat Mozart voor je kunnen zijn, het begrijpen rond een glas rode wijn, vieren, weet je wel, maar niet te fel, niet rijmen zo strak, de woorden niet dopen? Laat je dan het licht aan en de poort open? Worden we wat wijzer dan of verdwijn je weer in straten, over pleinen, in de steden, aan de wind? Als in de strakke blauwte van augustus bovenal een vliegtuig met gespreide vleugels bidt, zit jij daar dan in? Zing jij dan de zomerherfst in de diepte die daaruit ontstaat als gewijde opera? Noem je dat dan romantiek en durf je dat te durven? Zou je vlin-ders kunnen doden en de wind gaan wekken om niet te vergeten hoe onstuimig het ooit was? Hou je van het wrede van collectioneren en bewaren, waaiend glas en marmeren gefladder zoals destijds Pompei? Als het woord behagen valt, maak jij je dan uit de voeten naar een ander, verder eiland schier? Kom je nog terug als je weet hebt van het zachte ruisen van een goede stilte, van de grootste warmte in de kleinste wintertuin, en van eilanderigheid: als heel veel overal altijd rondom jou op je afkomt om je heen? Wat wacht er aan het einde van de straat, op het plein, om een hoek, aan de fontein: een feest, herinnering, draaiboek, ansicht, glansrol, gerinketink van glas op wat was, weemoed, een heildronk op wat wegblijven of komen kan?

OPINIEPEILING

En, hebben zij die onlangs in het weekend ongevraagd aanbelden en uw bus met allerlei onzin volpropten en u daarna al lang weer vergeten zijn, nog iets van zich laten horen intussen? Of zwijgen ze weer als vermoord tot nader order? Hebt u uw stem uitgebracht op een van die openbare figuren die van Vlaanderen een paradijs zouden maken? Op zij die fabriekjes in het armere buitenland neerpoten, voor de eigen portemonnee meehelpen aan de industriële vlucht, maar hier tweehonderdduizend jobs beloven? Herkennen deze verkozenen of onverkozenen u nog uit de zovelen wanneer u in de massa opgaat? Branden ze nog altijd van verlangen om hun beloftes waar te maken? Schuiven ze op zaterdagmiddagen in de file aan bij de Getuigen van Jehova en lopen ze nog altijd uw deur plat terwijl de frietpot op zijn hoogtepunt staat te sissen? Glimlachen ze nog altijd als breedsmoelkickers bij het zien van uw lichaam? Hebt u nu werkelijk meer Vlaanderen en minder belastingen? Maken zij het verschil? Of hebt u nu nog altijd kiespijn? Voelt u hun beloftes elke dag ook in uw portemonnee? Verhoogden zij vlak na hun uitverkiezing niét fluks de benzineprijzen aan de pomp? Zorgden zij inderdaad voor de transparantie in administratie en papierwinkels of veroorzaakten zij zoals verwacht alleen maar transpiratie? Nemen zij nog te gelegener tijd de woorden 'U', 'jouw' en 'burger' in de mond? Geven ze echt blijk van topprioriteiten? Schaffen ze echt uw hoogdagen af? Bemoeien ze zich verder met uw vrijetijdsbesteding? Drijven ze de betutteling nog altijd zo ver? Schuiven ze ook nog altijd met percentages en wijzen ze naar statistieken om hun gelijk te halen? Fietsen de paters van Groen! nog met lawaaihinderend belgerinkel rond? Staat dat Haantje-de-voorste nog in bier-en worstkramen idiote schlagers uit te kramen? Klopt blauw elkaar nog op de schouders? Doet sp.a nog belleke-trek? Ziet het er nog bruin uit voor Bruin? Heeft de NVA nog altijd geelzucht? Dienden ze een onkostennota in? Bekenden zij na hun niet-verkiezing hun lijkbleke kleur? Hoe zit het nu met het anciau-visme en het stevaertisme? Is het weer huilen zonder pet op? Zitten er weer van die Beroerde Vlamingen in de besturen? Hebben ze al hun oud papier weer opgehaald, zoals ze zelf propageren voor oude toestellen en verpakkingen? Ruikt het in uw omgeving naar gebakken

lucht? Draaien de windhanen op de Vlaamse kerktorens weer op volle toeren? Moeten we er weer geen tekeningetje bij maken? Begrijpt u wat ik bedoel? En, laatste en belangrijkste vraag van deze opiniepeiling na de vorige en voor de volgende verkiezingen, een retorische vraag: dachten ze echt dat ze op uw stem konden rekenen?

ROG

Ik zat in een bistrot waar blauwe visjes in een aquarium te kijk zwommen. In deze bistrot werd vast voedsel verstrekt, en het was er best gezellig. Ik pleit voor meer aquariums in eetgelegenheden. Enige drank kon evenmin ontkend worden, maar die heb je nodig om dat vast voedsel door te spoelen. Ik had 'hoerensjans', want het dagmenu betrof roggenvlerken, en daar doe ik graag een moord voor. Vlak voor ik geëxecuteerd word bijvoorbeeld, formuleer ik als laatste wens twee verzoeken. Een: geen blinddoek. Ik wil zien wie mij neerschiet. Twee: roggenvlerken. Ik wil op het allerlaatste nippertje van mijn loopbaan op deze aardkloot nog het lekkerste uit de zee proeven. En daarna nog een chocotoff, als het kan. Die duurt lang en rekt mijn bestaan op deze blauwe plek in het heelal nog een wijle. De onnozelleste gedachten troffen mij ook in deze bistrot met de blauwe visjes, want ik genoot er van een breed panorama. Ik keek onder andere uit op een bloeiende bakkerij. Op het appartement op de eerste verdieping erboven hing een Vlaamse leeuw. Was de bakker Vlaamsgezind? Of helemaal niet, en was alleen de huurder erboven flamingant? Kon de bakker daar iets aan doen? Vond hij dat goed of slecht voor zijn broodjes? Had hij daar niets mee te maken? Had dat invloed op de verkoop van zijn deegwaren? Bestaat dat, hoe dan ook: Vlaamse broodjes? En zo, terwijl ik naar die blauwe visjes onder water zat te staren, en af en toe ook naar buiten, overvielen mij de gekste gedachten. Bijvoorbeeld nog deze: kon ik de politici processen aansmeren omdat ze met hun lelijke tronies op hun grote verkiezingsborden het zicht belemmerden, ongevallen veroorzaakten en de horizon vervuilden? Konden de verzamelde burgers, zeg maar: het kiesvee, de politici niet voor het gerecht dagen en alsnog een lelijkheidsbelasting uit de brand slepen? Ook de koeien in de weiden waar die foeilelijke borden hadden gestaan, weigerden nog melk te produceren. Hoe zou je zelf zijn? Hoe groen was hun wei nog? Koeiemorgen, zeg! Toen kwamen gelukkig de roggenvlerken eraan, want mijn gedachten werden alsmaar bozer en stouter. Het was me een waar genoegen deze vlerken te verorberen, en ik had daarenboven het geluk dat de patrones kwam vragen of ik er nog eentje of twee wilde. En willen dat ik deed! Ik ga daar zeker nog terug in het gezelschap van mijn inwendige mens. Alzo vormden de visjes en de roggenvlerken in die duistere tijden medio mei enkele bescheiden hoogtepunten. En de zon scheen af en toe wat meer over België, het land van *le rouge et le noir*.

NIESPIJN

Roodomrande konijnenogen, bergen zakdoeken, filevorming van snot, je kop van je romp niezen, ziek en niet ziek, een onderwereldbril op je neus tegen het daglicht, pilletjes, injecties, snuifflesjes, dieet, slaperigheid, gesmoorde stem, gemoed ondanks koorts in het vriesvak: hooikoorts, kortom. Een vrij mooi woord, bekt lekker, vind ik, er zit iets zonnigs in, maar het is een verdomd vervelend onding om mee om te gaan. Tussen april en oktober ben ik, samen met grote scharen medelijders, niet echt wat je kunt noemen een natuurliefhebber. Dan zou ik het liefst onder water leven, of in het heelal rondzweven, stof- en krimpvrij bij voorkeur, ver verwijderd van grassen, pollen, berken, bloemen, planten, parken, bossen, bruidsboeketjes, theekransjes, verjaardagstuilen, fluweel, textiel. Onbereikbaar voor droge, schrale

oostenwind en vlamvend zonlicht. Hoe moet je als hooikoortsige aan je omgeving, de immer begripvolle medemensen dus, uitleggen dat je deus verstobd zit en je stem wegdeemstert en je kop te hard klopt wegens uitzinnig genies, dat je wegens te straffe pilletjes om de drie uur een dreun van de hamer krijgt, dat om de anderhalve seconde het snot uit je kop druipt en dat je hoofd aanvoelt als een op hol geslagen eiland vol koppensnellers? Dat je alleen tegen kauwgumsnelheid kunt presteren? Zo'n kop, verdorie, moeilijk te geloven, man. Want je bent dus niet ziek. Geen dokter heeft aan je bed gestaan. Je mag de woonst verlaten. Je bent alleen maar wrakhout, aangespoeld op een zee van snot. Iedereen schrikt zich een hoedje als je weer eens zeventienmaal na elkaar knoerthard niest. Als het eindelijk avond wordt, is je hoofd leeggeniesd. Je neus is een staketsel van rode vellen geworden. Je stem klinkt stroef als kolengruis. Tijd voor een nieuw pilletje, preventief, want hierna komt nog een dag. Geef ons vochtig onweer, en dat de bliksems gaten mogen schroeien in de ozonlaag, laat het lastoestel van God in werking treden, laat het pijpenstelen zeiken als nooit tevoren. Laat het weer vlug herfst worden, stormen het zwerk schoonvegen, haaiantanden regenen. Geef ons een jaar lang herfst, en een statuut voor de hooikoortsljder. En gratis papieren zakdoeken, voorrang in openbare toiletten, kosteloze vakanties aan zee, een eigen rockfestival ('*Snotverblomme Rock*'), een toelage voor pillen en begrip vanwege de niet-niezende mensen. We vragen met aandrang dat iedereen de andere kant op zou kijken als we weer aan het worstelen zijn met badnatte zakdoeken en als onze ogen oceanen van dronkenschap lijken te zijn. En nog iets: kom niet af met goede raad. We hebben alles al geprobeerd.

QUO VADIS?

In den beginne was het woord – geloof het of geloof het niet, het staat in de bijbel, maar ook in *Quo Vadis* was in den beginne het woord. De '*Quo Vadis*' (volksmond: '*Kwo*') is mijn 'oude' jeugdclub in het bruisende dorp H. Hij bestaat nu al meer dan dertig jaar. In de herfst van 1974 – er stonden nog bomen in de straat – was er daar namelijk ook zo'n oubollige stencil-machine uit het steentijdperk, waaruit we op gezette tijden '*Muze*' persten en wrongen: dat was een 'blaadje' zoals we dat noemen waarin verzen stonden en berichten van de ongeveer dertien mensen die daar elk weekend anderhalf glas rode wijn nipten bij het flakkeren van een halve kaars in een fles. Ik overnachtte daar die winter (want ik kwam altijd van ver) bij scherpe noordenwind met mijn parka aan en mijn voeten schroeiend in een mobiel vuurtje waarvan de gaspul altijd leeg was, zoals Mao Tse Toeng zijn boeken schreef. 't Is veel veranderd ondertussen, moet ik zeggen, en ik ook. Ik vraag me bijvoorbeeld af: hoeveel gaten zijn er nog in dat dak? Stort dat dak nog af en toe een keer in? Vallen er soms nog mensen in de kelder? Missen ze nog van deur? Passeert er in die kelder nog altijd 's avonds laat een Romein zonder kop op zoek naar wijn? Wordt dat daar nog altijd gefrekwenteerd door dichters en muzikanten en andere doordrinkers? De snaren van de gitaren van toen zijn wellicht al helemaal anders gestemd nu. Toch deed het deugd anno 2004 daar even weer te zijn tussen gelijkgestemd volk dat een stuk van zijn jeugd op deze plek doorgebracht heeft. Voor mezelf associeerde ik deze biotoop met enkele details: die 'buzestove' van 1974 waar ik de armen van een oranje kapstok in verbrandde, plus ettelijke Streekkranten en blaadjes van andere jeugdclubs, de toog waar ik op sliep als die stoof het niet meer deed of als het boven min dertig graden was, de Stones en Mike Oldfield en Focus en Vermandere en John Lee Hooker en 't een en 't andere, de afscheidsavond van iemand die naar het leger moest, mijn eerste teksten die ik kwijt kon in een blaadje. Van op een afstand bekeken – de afstand van leeftijd, relaties, tijd, beroep en nieuwe engagementen – deed het altijd wel weer deugd te horen dat het goed ging in '*de Kwo*'. Per slot van rekening laat je in de plaats waar je jong

bent geweest altijd een schilfer van je hart achter. Als je in de loop van al die jaren nog ergens een andere *Quo Vadisser* ontmoette, dan deed dat altijd wel weer enkele aangename belle-tjes rinkelen, en niet per se die van de kassa. We lagen aan zee, we liepen rond in de zoo, we lieten ons te lande droppen, we vierden oudjaar, we maakten hutspot, we deelden soms lief en leed. Meer moest dat niet zijn, maar het was ook heel veel. In die straat van mijn oude jeugdclub kun je toevalligerwijs voor veel dingen des levens terecht: je kunt er schoollopen als je daar zin in hebt, je kunt er (hoog)bejaarde jaren doorbrengen, je kunt er begraven worden als de tijd gekomen is en je kon er tanken naast de deur van 'de Kwo', en je kan er dus nog altijd tanken, maar alleen *in 'de Kwo'*. De 'Quo Vadis' is altijd een van de bekendste drenkplaatsen in het bruisende H. gebleven. Ja, ook ik was een van hen.

APPELSCHUDDER

Hoera voor de herfst. Het was in de tijd dat een eerste lichte siddering door het land trok. Een briesje, meer niet. Midden september passeerde de appelschudder even, bijna onmerkbaar. Hij gaf de boomkruinen een luchtkus en verdween dan weer voor twaalf maanden. Al net zo onmerkbaar verschoten daarna de tinten op het land en in de stad wat dieper. De man hield ervan dat het elke dag wat vroeger donker werd. 'De dagen worden korter,' zeiden de mensen met een bedrukt gezicht. Dat was natuurlijk niet echt zo. Dat was een uitvinding van de winteruurwerkmaker. Tijd kon immers alle kleuren aan, ook donkere en grijze en zwarte. En het waren niet de tijden die veranderden, maar de stervelingen die ouder werden, onontkoombaar. Over hun gezicht trokken onweerswolken. De mensen hadden ook de gewoonte om vooral die donkere, grijze en zwarte tinten te versieren met lichten, lampen en juwelen, bij voorkeur wanneer de avond ingetreden was, of wanneer een mens geboren werd, lief begon te hebben en daarna sterven moest. De andere kleuren hadden die menselijke ingrepen niet echt nodig, uitbundig aanwezig als ze vanzelf al waren. Mensen waren altijd al een beetje bang geweest voor nacht en onweer, maar vaak stond het slechtste weer alleen maar op hun gezicht te lezen. Het gelaat kreeg meer bewolking te verduren dan zonne-uren. Ook de man kreeg in die herfsttijd weer een ietwat paarse blos op zijn wangen, zeg maar: magenta, want het werd wat kouder. Gelijk met de bladeren die hun bomen loslieten en weg warrelden over het land, verloren de kruinen de warmte die ze een zomer lang vastgehouden hadden. De man vond dat dus best gezellig. Hij stookte vuren en gooide er de bladeren in die dood wensten te gaan. Het waren geen vuren om te vernielen, maar om het warm te hebben. Aan takken en bladeren leed de man geen gebrek. Langs het kanaal waar hij woonde en rond zijn huis was het één groot gehakketak en geblader. Hij hoefde maar te plukken en te kraken, te bukken en te rapen. En bij het knetterende haardvuur gezeten, las hij met gloeiende wangen alle verhalen waar het heerlijk in waaide. Dan hoopte hij dat het buiten ook echt waaide. Soms was dat zo. De schoorsteen en de rolluiken van het huis konden daarvan meespreken. Ook het kanaal rimpelde en rilde vaak hevig. En hij hoopte dat het nooit ophield met waaien, tot de appelschudder weer langs zou komen, met een verse luchtkus, bijna onmerkbaar, een jaar later.

FRAMBOZEN IN MELK

A – Hoe maakt u het nog?

B – Ik vind het moeilijk om daarop te antwoorden.

A – Waarom?

B – Omdat u het dan zelf gaat maken.

A – Mijn lippen zijn anders wel verzegeld, hoor.
B – Had dat dan onmiddellijk gezegd.
A – Wel: hoe maakt u het nog?
B – Ik maak het bont.
A – Zoals in *bontjas* of *bont-en-blauw*?
B – Heden ten dage laat ik lichten branden en deuren aanstaan.
A – Moet daar niet iets aan gedaan worden, wildebras?
B – Ik heb al een zelfhulptapijtje gekocht.
A – Dat is prima: de koe bij de horens!
B – Maar ik ben het alweer kwijt.
A – Hoezo?
B – Het is weggevlogen, door een openstaand raam.
A – Uw probleem zit werkelijk heel diep, hé.
B – Hé?
A – Dat uw ... Ach, laat maar.
B – Zeg, ik plet nu mijn frambozen in spierwitte melk.
A – Veranderen van onderwerp kan u niet helpen.
B – Gaat u dan maar weg als u toch niet van kleuren houdt.
A – Ik ben al weg, meneer Bontekoe.

HEB JE GEDRONKEN MISSCHIEN?

A – Je weet toch net zo goed als ik dat er tachtig soorten dronkenschappen zijn?
B – Daar ben ik me ten volle van bewust.
A – Het effect van binnensijpelend licht door brandglasramen in een kerk ...
B – Hou op! Genoeg!
A – Zatheid nummer drieënveertig valt ook niet te onderschatten.
B – Erover spreken alleen al maakt een mens duizelig.
A – Met drankorgels valt niet te praten.
B – Nee, maar je moet wel urenlang naar hun gewauwel luisteren.
A – Nu heb je het over type zevenenzestig, hé?
B – Correct. Een tijdrovend type.
A – Ik zou ze hier allemaal uitvoerig kunnen beschrijven, die vazallen van Koning Alcohol.
B – Helaas ontbreekt je de tijd, is het niet?
A – Eh ... heb je gedronken misschien?
B – Ja, waarom?
A – Ja!?
B – Kippenbouillon, verhippeltjes.
A – Ik bespeurde anders enig sarcasme daarnet.
B – O, maar dat komt door de verkeerde dingen te eten. Vast voedsel, weetjewel.
A – Eh? Zoals?
B – Alles wat 'n snack-&-'n-beet is: krok mesjeu, bierworst, hardgekookt ei, portie kaas.
A – Er zijn daar ook veel types van, zeker?
B – O, is het al zo laat? Ribbedebie, ik moet er maar eens rap vandoor.
A – We konden anders nog vlug ...
B – Op mijn bus staan erwtjes geschilderd! Bye!

MOET HET NOVEMBER ZIJN VOOR MOZART?

- A – Tja, hoe zere vallen ze weer af, hé.
B – De dagen gaan maar open en toe meer.
A – Ik weet nog goed, een jaar geleden ...
B – Zeg, bespeur ik daar al wat grijs ten westen en ten oosten van je?
A – Hé? Ofwel ben je kleurenblind ...
B – Nee, nee: serieus ... Is dat al wat sneeuw? Zo vroeg op 't jaar?
A – ... ofwel is het gezichtsbedrog door de lichtinval ...
B – Mijn gezicht liegt niet.
A – Het herfstlicht kan bijzonder scherp zijn.
B – Daar bestaan speciale shampoos voor.
A – Luister je nog altijd zo vaak naar Mozart?
B – Mijn moeders vriend was al grijs met z'n zevenentwintigste.
A – Zo'n requiempje fietst er nu wel in, met het vallen van het blad.
B – Maar 't schijnt wel dat grijze haren blijven ...
A – Allez dan, ben ik een bofkont, zeg!
B – ... en op geen zotte bollen groeien, haha.
A – Is het niet?
B – Ach, geef mij maar Bach. Die wiskunde! Die hersenzalf!
A – Ah, je luistert toch!
B – Welja ... wat dacht je wel.
A – Ik twijfelde, omdat er haren uit je linkeroor groeien.
B – Ga weg ...
A – Nee, nee: serieus ... Zo van die ravenzwarte ... O, en je neus ...
B – Zou de Shopping nog open zijn?
A – Natuurlijk, het is nog maar ...
B – Ik bel je nog wel!
A – Het meest bekende rijmpje ...

HARTSTUK (naar een vrij bekend stukje)

- A – Mag ik je iets vragen?
B – Ga je gang maar.
A – Zul je me niet uitlachen?
B – Beloofd.
A – Zeker weten?
B – Zèg ... !!
A – Mag ik mijn hart aan je voeten leggen?
B – Eh ... als je mijn vloer niet vuil maakt.
A – Maar mijn hart is schoon.
B – Dat zullen we wel zien.
A – Hé?
B – Kom, laat ik je even opereren. Zeker spelen.
A – Maar ...
B – Waar is mijn mes ... ? Ah!
A – Aaahhh!!!
B – Zo ... hier heb ik het ...

A – Aaahhh!!!
B – Maar ... jouw hart is een baksteen!
A – Maar het klopte alleen voor jou!
B – Had ik dat geweten!

KERSTMISDAAD

A – Meent u echt wat u zegt?
B – Het is niet omdat elk woord van u voorgekauwd is dat ik zelf op dieet moet.
A – Dat zijn verdorie weer een heleboel woorden.
B – Ja, afmaker, oneliner, sneer, jijbak, Brugman, spraakwaterval, diarree: kies maar. En 'verdorie' staat u niet. Leer deftig vloeken.
A – Met dit tempo heb ik geen keuze.
B – U bent nochtans de ondervrager, tiens; wellicht beschikt u hier over een privéparkeerplaats.
A – Uw zorg niet; uitweiden zal u niet helpen.
B – Nou, ter zake dan.
A – Dat moet ik zeggen.
B – Had dat dan gedaan.
A – Edelachtbare.
B – Edelachtbare.
A – Mééént u dat nu?
B – En ù? Edelachtbare?
A – Het gaat om de waardigheid van mijn beroep.
B – Er zit niets edelachtbaars in uw DNA.
A – Wat bedoelt u daar nou mee?
B – Laat maar zitten.
A – Welaan dan: pleit u schuldig of onschuldig?
B – Waaraan?
A – Aan deze kerstmisdaad.
B – Schuldig.
A – U geeft dus toe het rendier op zijn neus gestompt te hebben?
B – Volmondig.
A – Doe dat nooit meer.
B – Beloofd.
A – Deze zaak is geseponeerd.
B – Vrede op aarde, mag ik aannemen?
A – Ga heen en laat de rendieren met rust. Wees giftig met geschenken.
B – Dank u, u bent edel van hert, achtbare.
A – O, het was toch geen hert?
B – Nee: een eland.
A – Enfin, laat àlle rendieren met rust. De zaak blijft geseponeerd.
B – Mijn dank is groot.
A – Overdrijf niet.

VOLG JE NOG?

A – Ik voel me in de gaten gehouden.
B – Bespioneerd?
A – Kun je wel stellen, ja.
B – O ja?
A – Zelfs ... letterlijk achtervolgd.
B – Geschaduwd dus, zoals ze zeggen. Nou: schrijven, meer.
A – Ja.
B – Heb je dan ogen in je rug?
A – Ja: de zijne.
B – Mag ik je een goeie raad geven?
A – Natuurlijk.
B – Probeer eens de rollen om te keren.
A – Hoezo?
B – Wel: draai je letterlijk om en keer op je stappen terug.
A – Ja, hij zal dan toch gewoon doorlopen?
B – Maar hij zal ook doorhebben dat je hem ... nou: door hebt.
A – Ja, en dan?
B – Blijven doorlopen.
A – Hm ...
B – Ja maar: wil je er van af of niet?
A – Eh ... ja.
B – Je zou het niet zeggen.
A – Nu keer jij de rollen om.
B – Ja, ik heb ook ogen in mijn kop.
A – Je wordt bedankt.

DE Q VAN PROUST

A – Hoe zou u willen sterven?
B – Ik twijfel tussen een onbewaakt of een bewaakt moment.
A – Waar zou u nu willen zijn?
B – In Jutland.
A – Uw voorkeurkleur?
B – Grieksblauw.
A – Welke historische figuur bewondert u bovenmate?
B – Sidney Reilly.
A – Q?
B – De eerste professionele Westerse spion.
A – Ach zo. Hoe zou uw motto kunnen luiden?
B – *We never sleep*. Gejat van het eerste Amerikaanse professionele detectivebureau, de *Pinkertons*.
A – Hoe ziet uw geluksdroom er uit?
B – Stormachtig, landschappelijk vlak, drank, voedsel, warmte, onderdak.
A – Uw beste karaktertrek?
B – Flexibiliteit.
A – En uw slechtste?
B – Ik pas me te makkelijk en te vlug overal aan.

A – Liefelingsdieren?
B – IJsbeer, wolf, vos, kameleon, windhaan, pechvogel.
A – Haha. Welke eigenschap verkiest u bij anderen?
B – Geheimzinnigheid.
A – Welke is uw liefste bezigheid?
B – Gastronomie terwijl het stormt.
A – Welke historische figuur verafschuwt u bovenmate?
B – Alle niet-Russische dictators.
A – Waar zou u willen wonen?
B – In Chicago of Edinburg.
A – Wat vindt u van deze vragen?
B – Deze vragen vinden mij best te doen.
A – U proest het dus uit?
B – Zoveel is zeker!

SOLLICITATIE

A – Gaat u zitten.
B – Dank u.
A – Neeneenee: niet daar. Dààr.
B – Maar u wees ...
A – Welk is het beeld dat u van uzelf hebt?
B – Wel eh, ik meen te mogen stellen dat ...
A – Kunt u diverse elkaar vlug opvolgende toestanden aan?
B – Dat denk ik zonder ...
A – Ook onder hoge druk?
B – In het verleden heb ik ...
A – Hoe gaat u met conflictsituaties om?
B – Eerst en vooral zou ik onmiddellijk ...
A – En bij tijdgebrek?
B – Dat is nu net wat ik ...
A – Stel dat u in uw privéleven een opdoffer van jewelste krijgt ...
B – O, dan kan daar zeer ... Ik bedoel: dat zou nooit ...
A – Geeft u mensen tweede kansen?
B – Daar zou ik eerst zeer grondig over ...
A – In hoeverre kent u onze firma?
B – Uiteraard heb ik de afgelopen dagen ...
A – Iets anders nu ...
B – Bij dezen wou ik u toch wel even ...
A – Onderbreek me niet. Sigaar?
B – Eh, nee, dank u.
A – Goed zo, dat was een strikvraag.
B – Alleen als ik 's avonds thuis ...
A – Dat is uw privézaak. Hoe staat u tegenover ...
B – Mag ik u erop wijzen dat ik momenteel zit.
A – Ah, humor?
B – Humor is de cement voor ...
A – Bespaar me de details.

B – Zoals u wilt.
A – Dat was humor.
B – O?
A – Ja, we kijken hier niet op een mop meer of minder.
B – Tja ...

LOLBROEK

A – U bent dus veganist?
B – Ja.
A – Luistert u dan naar Suzanne Vega?
B – Haha.
A – U hebt 'm duidelijk. Ikzelf beoefen de monogamie.
B – O?
A – Sommigen denken dat dit een houtsoort is.
B – Haha!
A – U hebt 'm weer hé?! Zoals de kruising tussen een pittbull en een shitzu?
B – Hm.
A – Kijken naar Vega mag ook hoor, niet alleen luisteren.
B – Ah ja.
A – Aankomen kan niet, haha.
B – Nee hé.
A – Ook niet op flatscreen met kamerbreedbeeld.
B – ?
A – Grapje.
B – Ah zo.
A – Had u onlangs diami(e)?
B – Hé?
A – Ietsje erger dan diare(e).
B – Ah, haha.
A – Sommigen overdrijven. Drijft u soms over? Haha!
B – Eh ...
A – Er mag al eens meer gelachen worden, vind ik.
B – Ja hé?
A – Als het maar geen onderbroekenlol wordt.
B – Ja, nee, dan is de fun er af.
A – De wàt?
B – De fun. Het ... eh ... het plezier.
A – O, dât.
B – Sommigen drijven daarin over, wat zeg ik: rond!
A – Eh?
B – Grapje.
A – Nu ben ik het wel even kwijt, hoor.
B – Van geen belang.
A – Veganist, hé?

HET FAERØER-EILANDENGEVOEL

- A – Hoe zouden de Faerøereilanden er momenteel voorstaan?
B – Die zijn van geen enkele betekenis.
A – Dat moet dan een prettig besef zijn.
B – Wat bedoel je: voor hen of voor ons?
A – Eindelijk eens iets totaal overbodigs. Dat ligt daar maar. Voor allebei dus.
B – In de kou dan nog wel.
A – Hoe was de opkomst eigenlijk bij hun laatste verkiezingen?
B – Van geen betekenis.
A – Hoe komt dat?
B – Het was te koud.
A – Ja, en dan?
B – De vorige regering is gewoon aangebleven.
A – En wordt het er ginder dan nooit eens warmer op?
B – Dan ken je de Faerøereilanden nog niet, beste vriend.
A – Nou, mij storen de Faerøer niet hoor.
B – Mij eigenlijk ook niet.
A – Hooikoorts is erger.
B – Ja, of een slechte hand kaarten.
A – Magerzucht ook.
B – Of neem nou dat de voltallige koninklijke familie op reis plotseling ...
A – Sstt ... je drijft het weer te ver, mijn beste.
B – Toch niet zo ver als de Faerøereilanden hé.
A – Je moet je grenzen kennen.
B – Ach, weet je wat het is met jou? Jij weet geen mop midscheeps te waarderen.
A – *Keep a low profile*, vriend, dan kom je het verst. Jij weet nooit wanneer je op moet houden.
B – O nee? Jij bent anders wel over de Faerøer begonnen hoor.
A – Sorry. Nooit meer doen. Van geen betekenis.

VOGELVLUCHT

- A – O, daar scheerde een reiger over de daken.
B – Heb je ergens nog een grootje om dat wijs te maken?
A – Nee, echt waar: daar vloog een ...
B – Je zei: scheerde.
A – Ook goed hoor. Beter zelfs.
B – Nou, en?
A – Wat: en?
B – Wel: was er echt een reiger?
A – Maar ja.
B – Over de daken?
A – Ja.
B – Scherend?
A – Jaja.

B – In een soepjurk?
A – Niet overdrijven hé.
B – Was het wel een reiger?
A – Het was alleszins geen mus of een F-16.
B – Zou je dat voor een jury durven te zweren?
A – Zeg ...
B – Doodvallen als het niet waar is?
A – Heb jij een probleem vandaag misschien?
B – Ja, met reigers.
A – Dit is pure luchtafweer. Het kan toch best dat er hier...
B – Het was een ooievaar, man.
A – Eh?
B – Ooievaar, oen.
A – Nou, nog beter. Toch?
B – Ja.
A – Heb je hem echt ...
B – Geloof je me niet?
A – Eh ...

LEVEN OP MARS

A – De president zal dit zeker ontkennen.
B – Ja, er is geen ontkomen aan.
A – Juist wel!
B – Waarom dan?
A – Omdat hij het zal ontkennen.
B – En wij dan?
A – Wat bedoel je?
B – Wij zijn dan leugenaars.
A – Nee: hij ontkent, hij liegt niet.
B – En als ik het nu eens van de daken schreeuw?
A – Dan beweren we dat het een filmopname betreft.
B – O ja?
A – Of een oefening.
B – En als ik dreig met zelfverbranding?
A – Idem dito, met een vleugje boeddhisme.
B – O ja? Ik heb toch een getuige?
A – Wie dan?
B – Wel: jij.
A – Maar ik ontken.
B – ?
A – Met klem.
B – Jij ook al?
A – Ik ga nu de ontkenning aan de president melden.
B – Zeg ... !
A – Dit gesprek heeft nooit plaatsgevonden.
B – Maar ...
A – Wie bent u in 's hemelsnaam?

B – Ik sta ...

A – Ik heb u nooit ontmoet. Ga verder met uw leven.

B – Of ... ?

A – Of sterf.

MAG IK OVERVAREN?

A – Het zal verdorie toch niet gaan regenen zeker?

B – Hm, het ziet er inderdaad naar uit.

A – Zet er wat vaart achter.

B – Tot uw orders, kapitein.

A – We zullen ons al mogen haasten.

B – Ja, maar als het regent, is het ginder net zo nat als hier.

A – Wat voor gelul is dat nu.

B – Dat gelul staat in een oud gedichtje dat we vroeger op school leerden.

A – Leren ze daar dan nooit eens nieuwe dingen? Al dat geouwehoer.

B – Wind je toch niet op, man.

A – Maar het kan er hier elk moment aan beginnen, verhippeltjes!

B – Mag je haar niet nat worden misschien?

A – Nee, en mijn nieuwe fiets ook niet. Vooruit man: roeien!

B – Jaja ... ik ... pff ...

A – Had ik die stomme arm niet gebroken ...

B – Het gaat wel hoor.

A – Moet ik overnemen?

B – Met één arm? Nee.

A – Nog achthonderd ... Hela, bedankt voor de douche hé!

B – Sorry.

A – We kunnen nog voor de bui ...

B – Zeg, ken je die van die roeiwedstrijd voor joden?

A – Getverdegetver, het regent!

DE WEG VRAGEN

A – Pardon meneer: de Karnakstraat a.u.b. ? Ik kan maar niet ...

B – Karnakstraat ? Eh ... niet eenvoudig ... even denken ...

A – Die moet toch wel ergens in de buurt zijn.

B – O ja, nu weet ik het weer ...

A – Blij dat u kunt helpen; ik rij hier verdorie al ...

B – Kijk: ginder aan dat bordeel slaat u rechtsaf ...

A – Ja ...

B – ... daarna vijftig meter rechtdoor tot aan rode lichten ...

A – Ja ...

B – Dat zijn wel geen gewone rode lichten, hoor.

A – O, eh ... groene ook zeker ?

B – Nee nee: het is ook een bordeel.

A – Tja ... vooruit maar met de geit, hé.

B – Wel: aan dat tweede bordeel neemt u het rondpunt ...

A – Ja ... dat is toch ook niet met speciale verlichting?
B – Nee nee meneer, we overdrijven hier niet.
A – Ha ha.
B – ... daar de tweede afslag richting Klein-Egypte ...
A – Oké ...
B – ... tot u aan een kruispunt komt met drie bordelen:
A – ...
B – ... twee aan uw rechterkant en één links.
A – ...
B – Die laat u alle drie rechts en links liggen – u rijdt gewoon ...
A – ... naar een volgend bordeel, meneer ?
B – Maar hoe raadt u het, beste man ! Goede reis !

CAFE DE DIEPE GEDACHTE

A – Wat als de bijen van de aardbol verdwenen zouden zijn?
B – Stekelige vraag.
A – Het antwoord op een stekelige vraag zit'm altijd in de toon waarop de vraag wordt gesteld. Dat weet ik nog van mijn examens.
B – Stekelig, dus.
A – Dat heb je goed gehoord. Nou?
B – Nou wat?
A – Bijen – aarde – weg.
B – Eh ... bloemen ... foetsie ... weg.
A – Ja, en?
B – Wel ... een heleboel dingen vallen in duigen zeker?
A – Zo is het.
B – Is dat nu filosofie?
A – Nee. De gedachte kwam zomaar bij me op.
B – Heeft Einstein niet ...
A – Nee.
B – Heb je dat vaker? Van die diepe gedachten?
A – Gelukkig wel. Ik denk, dus ...
B – Zoem ... zoem ... bezige bijtjes in het hoofd, ja?
A – Zeg, heb je je haar laten knippen?
B – Nee, het regent haaiantanden.
A – Nee, serieus: ik dacht ...
B – Het is hier een wespennest. Ik moet er eens vandoor.
A – Maar het regent.
B – Dat geeft niet.
A - O, kwantumtheorie?
B - Beetje chaotisch, ja.
A - Tot zoens.
B - Tot stinks.

HOTEL MILAN, PARIJS, NOVEMBER 1938

A – Misschien kunnen we hier in het hotel nog iets krijgen.

B – Goed, maar daarboven, alleen in die leege kamer ...

A – Ik ga met je mee naar boven en we nemen een flesch mee.

B – Uitstekend.

A – Heb je iets te drinken voor ons, portier?

C – Champagne cocktail?

A – Nee, dank je, iets sterkers. Een flesch cognac.

C – Uitstekend, mijnheer. Ik zal de flesch voor U open maken en boven brengen.

A – Heb je de sleutel bij de hand?

B – De kamer is niet afgesloten.

A – Je geld en je papieren kunnen gestolen worden, als je je kamer niet afsluit.

B – Mogelijk, maar ik vind het vreeselijk om de deur van mijn kamer te moeten opensluiten als ik thuiskom.

A – Zo?

B – Men kan evengoed een grafkelder openen. Het is al erg genoeg om des avonds die kamer binnen te gaan, waar niets anders op je wacht dan wat koffie.

A – Ons menschen wacht nergens iets bijzonders.

B – Dat kan wel zijn. Maar overal anders is tenminste een illusie. En die is hier niet eens.

C – Willen de dame en mijnheer misschien ook iets eten? Kippenpastei ... ?

A – Dat zou maar tijdverlies zijn.

B – Dank U, portier.

LEUGENDETECTOR

A – Waar was u de nacht van vrijdag op zondag?

B – Ik kan toch alleen met ja of nee antwoorden?

A – Dat was om het toestel te testen.

B – Ja.

A – Bent u een nicotinegebruiker?

B – Nee.

A – Zit u goed?

B – Nee.

A – Mag ik u tutoyeren?

B – Nee.

A – Hebt u vertrouwen in deze detector?

B – Nee.

A – Spreekt u altijd de waarheid?

B – Nee.

A – Oefent u een van deze beroepen uit: advocaat, leraar, geheimagent?

B – Ja.

A – Bent u leraar?

B – Nee.

A – Liegt u nu?

B – Ja.

A – Moeten Staat en Kerk gescheiden blijven?

B – Ja. Mag ik u tussendoor zelf iets vragen?

A – Ga uw gang.
B – Kan een leugendetector een opinie­vraag beoordelen?
A – Nee.
B – Dat was dus weer een machinale test­vraag?
A – Inderdaad. Laten we doorgaan. Voelt u zich goed?
B – Ja!

AUTOMATISCHE PILOOT

A – Ah, wie we daar hebben. Hoe gaat het nog?
B – Bah ja, we mogen niet klagen. En gij?
A – Mm. Met de kinderen alles oké?
B – Ja. Geeft gij nog altijd les?
A – Ja.
B – Hebt ge de beelden van op Mars gezien?
A – Ja.
B – Zou dat nieuws dan onder de rubriek *Buitenland* vallen?
A – Eh?
B – Stel je voor dat er zich een vliegtuig in het Vaticaan boort.
A – Eh?
B – Moedwillig.
A – Ge moet eens afkomen.
B – Hebt ge een plat dak? Ik heb een helikopter gekocht.
A – De paus zou nogal opkijken.
B – Gij ook hé.
A – Ik verschiet in niks meer.
B – Dat merk ik.
A – Ik heb de vrijdag een halve dag vrij.
B – Ik vlieg alleen 's avonds. Hebt ge dakverlichting?
A – O, is het al zo laat?
B – Moet ge er eens vandoor?
A – Ge pakt de woorden uit mijn mond.
B – Bon, wie we daar hadden.
A – Ja hé?

OUDEN VAN DAGEN

A – Iedereen kwam er.
B – Zonder onderscheid.
A – Zoals ze zeggen.
B – Ja hé.
A – En nu ...
B – En kijk nu ...
A – The good old times ...
B – Hoe valt dat toch te verklaren?
A – Ja, hoe kan zoiets gebeuren?
B – Niemand had dat ooit durven te voorspellen.
A – Of kunnen. Zeventien jaar lang ...

B – Het lijkt nog de dag van gisteren.
 A – Maar de laatste tien jaar was het toch je dat niet meer hé.
 B – Nu je het zegt ... eigenlijk ... nee.
 A – Er veranderde veel.
 B – ... en vlug.
 A – Wij bijvoorbeeld.
 B – Ook al.
 A – Velen bleven plotseling weg.
 B – Ja, hoe gaat dat: trouwen, huis, kinderen ...
 A – ... ongevallen, faillissementen, concurrentie, sterfgevallen...
 B – Dat is het leven hé.
 A – Ja. En toch: iedereen kwam er.
 B – Waar zijn ze nu gebleven?
 A – Diegenen die niet dood zijn natuurlijk.
 B – Jaja, al wie nog in leven is.
 A – Laat daar geen gras over groeien. Bedoelen we.
 B – Eh ... met andere woorden.

VIOOLKIST

A – En dan spuugden ze daar zomaar in.
 B – Ja, voor het aanschijn van iedere bezoeker.
 A – Hij stond gewoonlijk bij de kachel.
 B – Of naast de vaste fauteuil.
 A – Of in de zomer bij de openstaande deur.
 B – Ze fluimden daar van zeer ver in.
 A – Ze hielden zelfs eens een wedstrijd in onze straat.
 B – Iedereen deed het, niet alleen de oud-mijnwerkers.
 A – B``h, vies.
 B – Ik durfde daar nooit naar te kijken ... walgelijk.
 A – Het schijnt dat die mannen ook in het wijwatervat in de kerk fluimden.
 B – Ja, en dan ging je daar bij het binnenkomen met je hand in ... b``h.
 A – Het allerergste dat ik ooit gezien heb ... ik moet bijna kokhalzen ...
 B – Ja?
 A – B``h ... bij onze overburen vroeger ... ik krijg het bijna niet verteld ...
 B – Jaah?
 A – De spuugbak stond er altijd bij de deur en ...
 B – In de zomer stond die open.
 A – Ja, en in de winter struikelde je erover bij het binnenkomen, maar ...
 B – Ik zie het zo gebeuren.
 A – ... maar die spuugbak van onze overbuur had verdomme de vorm van een vioolkist!
 B – Gewoonlijk was dat toch iets teilachtigs hé?
 A – Ewel, dat was iets niervormigs.
 B – Misschien was het echt wel een oude vioolkist.
 A – Ik word nog altijd kwaad als ik er aan terugdenk.
 B – Ik kon soms dagenlang niks eten als ik er zo eentje ...
 A – Hou op.

B – En dan die glibberige dromen ...

A – Hou op!

DAGBOEK VAN EEN DIEF

A – En?

B – En wat? Ik zou de muren oprijden van mensen die ...

A – Skuus ... Eh ... Wat heb je vandaag zo allemaal gerealiseerd?

B – O, dat. Ik heb alleen wat moleculen verplaatst.

A – Is dat alles?

B – Dat zal het zo ongeveer zijn, ja.

A – Hm.

B – Kuchte hij veelbetekenend ...

A – Ja, ik ...

B – O ja: het regende ook vandaag.

A – Jaja, waarvan akte. Heb je daar dan geen wroeging over?

B – Helemaal niet.

A – Moleculen, hé?

B – Atomen misschien ook wel. De quantumtheorie volgt later.

A – Hé?

B – Een vlinder in Tokio kan een aardbeving in San Francisco veroorzaken.

A – O ja?

B – Zeker weten.

A – Regen ook?

B – Zo u dat wil.

A – Is diefstal ook zoiets als het verplaatsen van moleculen? Met grote gevolgen soms?

B – Ja, herverdeling van rijkdom valt daar inderdaad ook onder.

A – Het was dus toch nog een fijne dag voor u?

B – Zonder twijfel.

ONGERIJMD

A – Ik hou van jou.

B – En ik moet dat geloven.

A – Hé zeg ... waarom ...

B – Het rijmt te strak.

A – Nou zus, dan hou ik van je, gewoon dus.

B – Zal wel. Weer dat rijm.

A – Ik hou van je.

B – Eindelijk. Maar toch ...

A – Wat nu weer?

B – Je ziet jezelf weerspiegeld in mij.

A – Ja, en?

B – En daarom hou je van mij.

A – Me!

B – Sorry: me.

A – Zeg, da's kras.

B – Zie je wel: weer dat rijm.

A – Je bent een onmogelijke ... shit!
B – Vent? Wijf?
A – Ben je nu aan het vitten of aan het bullshitten?
B – Je kunt het echt niet laten hé.

HET WOEDEN VAN DE WERELD

A – Ik kan er niet meer tegen.
B – Nu je het zegt ...
A – Wat levert het allemaal op?
B – Ja hé.
A – Files ... werkdruk ... betutteling ...
B – Zeg wel.
A – Hoe is het zo ver kunnen komen.
B – Vraag je je af.
A – Ik heb al een inscriptie bedacht voor op mijn graf.
B – O ja?
A – *'Zo, dat was het.'*
B – Eh, dat?
A – Ja: vier woorden, twee leestekens.
B – Een stil protest dus.
A – Kort en goed.
B – Ze mogen er dan van denken wat ze willen hé.
A – Zo is het.
B – Die tekst zou ook op mijn steen kunnen staan.
A – Hela, afblijven hé. Mijn idee.
B – Maar ik laat me wel in de fik steken.
A – Ah, een urne?
B – Ja.
A – En heb jij al een tekst voor op die vaas?
B – *'Hier heb je geen vat op.'*
A – Haha.
B – Of: *'Hier heb je niet van terug.'*
A – Waarom niet: *'As-hole'*?
B – Haha. Die zit, hoor! Of nee: ligt!

APPARTEMENSEN

A – Ik ben graag torenhoog thuis.
B – Toegegeven: men heeft er ook een prachtig panorama hé.
A – Voilà. Iedereen is klein in je ogen. En niemand ziet je.
B – Terwijl jij iedereen kunt zien.
A – Arme holbewoners in en onder de platte grond.
B – Of hamburgers geplet in tussenverdiepingen.
A – *Ham-burgers*, die is goed!
B – Ik zou niet meer willen ruilen.
A – Ja, ze mogen het hebben.
B – Er wacht ons nog een eeuwigheid hier beneden onder de grond.

A – Ja, maar nu zitten we toch in de zevende hemel hé.
B – *The sky is the limit.*
A – Het hemelwater spoelt onze ramen vanzelf.
B – En de wind en de zon drogen die dan.
A – De ondermensen moeten dat allemaal zelf doen.
B – Laag-bij-de-gronds hé, haha.
A – Ik zit alleszins gebeiteld.
B – Ik ook.
A – Hoog en droog.
B – Maar de lift moet natuurlijk wel meewillen.
A – Daar zeg je zowat.
B – Wat heb je aan een kaduke lift als je torenhoog thuis bent.
A – Eh ... ja.
B – Ik zal straks weer de trappen moeten nemen, vrees ik.
A – Och, is het weer zover? Verdomde klotelift.
B – Ik wou je er niet lastig mee vallen ...
A – Dat is nu verdomme al ...
B – Je bent die al grondig beu, zeker?

UIT DE KUNST

A – Pff, ik kan dat ook.
B – Het is niet zo eenvoudig als het lijkt hoor.
A – Ik ga u meer zeggen: mijn kinderen kunnen dat ook.
B – Hm ...
A – Al die krassen en lijnen door mekaar, pff, wat is er daar nu moeilijk aan.
B – Maar het schijnt dat kenners aan één lijn kunnen zien of de artiest wel degelijk ook een mensenhand kan tekenen bijvoorbeeld.
A – Ja?
B – Ja.
A – En als ik mijn hand nu op een vel papier leg en met mijn potlood er netjes rond ga en daarna ...
B – Dat heeft niks met kunst te maken.
A – O nee?
B – Nee, da's kunst- en vliegwerk.
A – Wie was die zot ook weer die heen en weer door de verf op zijn doek fietste en daar dan miljoenen voor vroeg? Ik kan ook fietsen, zeg!
B – Maar jij heet gewoon Jean-Marc Blomme.
A – Ja, en dan? Moet ik mij daarvoor excuseren misschien?
B – Je bekendheid laat te wensen over. En je kunt niet schilderen.
A – Maar ik heb heel mijn huis zelf geschilderd verdomme! Van onder tot boven!
B – Ewel, dat is dan ook 130 000 euro waard hé.
A – Eh ...

IETS ANDERS

A – Iets anders nu ... eh ...
B – Was het daarnet niet boeiend genoeg misschien?

A – Jaja, neenee, dat niet, maar ...
 B – Gooi het maar in de groep, man.
 A – Het gaat nu al meer dan een halfuur over waterpolo. Ik ... ik verdrink verdomme stil-
 letjes aan; het stinkt hier naar chloor.
 B – Ja zeg, sorry, maar Willy en Marc hier en ik zijn nu eenmaal toevallig ...
 A – Zeehonden zijn jullie.
 B – Ben je niet eerder in je bier aan het verdrinken dan in ons ... onze ...
 A – Moeilijkheden met metaforen hé?
 B – Metawát?
 A – Omnivoren, amforen, flaporen, ... laat maar zitten.
 B – Kijk: nu regent het nog buiten ook. Erg voor jou hé, landrot.
 A – Gelukkig regent het niet binnen, waterrund.
 B – Waterrát, zul je bedoelen.
 A – Nee, rund.
 B – Dat zullen we maar op rekening van de drank schrijven, hé maten?
 C/D – Een zeehond wordt veel vergeven.
 A – Merci, Marco Polo. Merci, Willy Walvis.
 B – Iets anders nu ... Volgens mij float die scheidsrechter keihard voor de andere kant.
 Zelfs een blinde kon dat horen.
 A – Jeezes!!
 C/D – Water! Water!

CLICHE

A – Mag ik een klassieker op je afvuren?
 B – Ga je gang.
 A – Welk boek neem jij mee naar je onbewoonde eiland?
 B – Het Grote Bouw-Zelf-Je-Hutboek.
 A – En welke drie handwerktuigen die in je broekzak passen?
 B – Drie Zwitserse messen.
 A – Een bord of een kop: welke van de twee?
 B – Een diep bord.
 A – Lucifers of een fles wijn?
 B – Een fles wijn, zeker weten.
 A – O ja?
 B – Ja. En een balpen.
 A – Ah, ik snap al ...
 B – En een vel papier.
 A – Lekker cliché hé.
 B – Zo cliché als een kathedraal met duivenstront op.
 A – Ik zie al een fles dobberen op de oceaan.
 B – De wijn is voor de inspiratie.
 A – Als de wijn is in de man ...
 B – ... is de waarheid in de kan.
 A – Geen lucifers dus.
 B – Nee. En doe me ook maar een kurkentrekker. Het gaat over een fles wijn hé, en niet
 over een wijnfles.
 A – Ja, het kan koud zijn op zo'n eiland.

B – Vooral 's nachts.
A – En zonder lucifers.
B – Nog vragen?
A – Beaujolais of Bourgogne?
B – Bordeaux graag.

FAKIR

A – Je houdt het niet voor mogelijk, man. Het was niet van deze wereld.
B – Slikte hij werkelijk die hele slang door?
A – Helemaal. De volle negentig centimeter, schat ik.
B – En het serpent keerde even later terug naar boven?
A – Heelhuids.
B – Levend dus ook, heb ik begrepen.
A – Springlevend.
B – Deed hij nog van die ... eh ... die dingen?
A – Hij reciteerde ook de eerste drie bladzijden uit de *Narok* zo uit zijn hoofd, màr dan wel achterstevoren.
B – De *Na* ... ja zeg, niet lullen hé!
A – Haha, je hebt 'm.
B – Hij stond misschien ook op zijn hoofd daarbij, met de *Koran* als onderlegger.
A – Het schijnt ook dat hij al acht jaar uitsluitend gras eet.
B – Dan is hij vast al heilige koe geworden.
A – Zo, ik moet er nu eens vandoor.
B – Maar je lichaam is waarschijnlijk al waar je moet zijn hé.
A – *Beam me up, Scotty*.
B – Bij volle verstand, schat ik. De beide helften, *I presume?*

VERZAMELWOEDEND

A – Die verzamel je dus ook al?
B – Bah, je weet hoe dat gaat.
A – Nee, eigenlijk niet.
B – Wel, op een dag blijkt dat je er twee van hebt ...
A – Ja, en?
B – En een week later tel je er al drie ...
A – Maar hoe komt dat dan?
B – Ach, je krijgt er nog eentje, of je botst op alweer een exemplaar, zie je.
A – Is het een verslaving?
B – Och, plotseling zit je met een collectie, bijna ongemerkt, en die groeit gestaag aan ...
A – ... terwijl jij er niks aan kan doen?
B – Precies.
A – Het gebeurt als het ware buiten je om?
B – Zo kun je het stellen, ja. Het groeit.
A – Het woékert veeleer, zo te zien. Denk je niet aan ruimere behuizing? Collectioneer je per ongeluk soms ook huizen?
B – Ja, een pakhuis lijkt me wel wat.
A – Je kunt ook je verzamelingen afbouwen.

B – En een paar verzamelingen verkopen, bedoel je?
A – Bijvoorbeeld. Dan kun je eindelijk eens geld gaan collectioneren.
B – Tja ... daar heb ik ondertussen ook al een flinke kwak van.
A – O, toon die eens?
B – Maar die sluimert in het buitenland. Die collectie heeft een buitenverblijf. Eh ... binnenverblijf.
A – Aha, aandelen hé?
B – Ja ... van die onderdelen, ja. Ook best leuk hoor.
A – En waar heb je nu het minste van?
B – Tijd, mijn beste, tijd.
A – Da's ook geld, schijnt het.
B – Geloof dat vooral niet. Als geld het slijk der aarde is, dan is tijd ...
A – Oei: is het al zo laat? Ik moet er eens vandoor.

EERSTE HULP IN GEVALLEN

A – Weet je, ik zou het je nooit kwalijk kunnen nemen.
B – Dat is je geraden, verhippeltjes.
A – Neenee, in alle ernst ...
B – Het zou dan ook buiten mijn wil om gebeurd zijn.
A – Ik zou het natuurlijk wel erg kunnen vinden.
B – Dat zou dan voor je pleiten.
A – Niemand is vrij van dergelijke dingen.
B – Nou: 'dingen'.
A – Ondingen, eerder.
B – Maar er is tot nu toe niks gebeurd hé.
A – Nee, we praten alsof ...
B – Toch kan het elk moment toeslaan. Dat besef ik ten volle.
A – Ik wil me er niet mee moeien, hoor. Sorry als ik die indruk wek.
B – Ach, je bent heus niet de eerste.
A – De meeste mensen leggen toch wel begrip aan de dag, neem ik aan?
B – Je zou nog vreemd opkijken.
A – Tja, het ligt ook niet zo voor de hand hé.
B – Dat mag je verdorie wel zeggen.
A – Ik zou het je zelfs nooit kwalijk kunnen nemen.
B – Dat is dan goed om te weten, mocht het zich dus voordoen.
A – De anderen denken er ook zo over.
B – Is dat zo?
A – Je mag op alle begrip rekenen.
B – Het wordt me bijna te machtig.

OPINIE

A – Mooi hé?
B – Mja ...
A – Ik vind het echt mooi. Het is zo ... zo ...
B – ... apart?
A – Eh ... ja, eigenlijk wel.

B – Eigenzinnig?
 A – Wel eh ... ook dat, ja. Nu je het zegt.
 B – Het valt soms moeilijk in woorden te vatten wat we voelen.
 A – Zeg dat wel.
 B – En er zijn ook zoveel meningen als er mensen zijn.
 A – Maar wat vind jij er eigenlijk van?
 B – Mm ... mijn mening doet hier niet ter zake hé.
 A – Toch wel, man!
 B – Eh ... ik vind het geheel nogal apart.
 A – En ook eigenzinnig hé? Dat woord heb je daarnet gebruikt.
 B – Eh ... ja, eigenzinnig is wel een goed woord.
 A – Tja ... zoveel mensen, zoveel meningen hé.
 B – Zeg dat wel.
 A – Het is maar goed dat er diverse meningen zijn, anders ...
 B – Ja, anders waren we allemaal grijze muizen.
 A – We zouden allemaal hetzelfde deuntje piepen.
 B – ... of helemaal niet meer piepen.
 A – Het is goed dat men uitkomt voor zijn mening.
 B – Alleen de ongevraagde en de ongefundeerde meningen zijn uit den boze.
 A – Eh ... ja. We moeten niet voortdurend met meningen bestookt worden hé.
 B – Het zou daarom beter zijn dat in de bladen en op tv de acteurs en de schrijvers hun mond hielden.
 A – Je neemt me de woorden uit de mond, man.
 B – Men kan namelijk bepaalde zaken kapot menen.
 A – Zo is het nog maar es 'n keer!

VERLEIDEN

A – Heb jij nog gevlogen misschien?
 B – Nee, waarom?
 A – Je hebt nochtans het lichaam van een stewardess.
 B – Kijk maar uit, of jij vliegt hier buiten.

GASTRONOMEN

A – Ik denk dat ik maar eens de scampi's neem.
 B – Ik twijfel nog tussen ...
 A – Met look, of misschien met die roomsaus.
 B – Het ziet er allemaal wel lekker uit.
 A – Best te vreten hé?
 B – Kiezen is verliezen. Ik denk dat ik het allemaal neem.
 A – We moeten dan nog de wijn bekijken ook.
 B – Jammer dat er geen konijn op staat.
 A – Dat is seizoengebonden zeker?
 B – Ik weet niet of konijn seizoengebonden is.
 A – Of hutspot.
 B – Dat hangt misschien wel af van het seizoen, denk ik.
 A – Weet je wat ik ook van lek-me-lipje vind? Dat is vissoep.

B – Ja, dat is eten en drinken hé.
A – Ze zeggen dat van *guinness* ook.
B – *A guinness a day keeps the doctor away.*
A – Is het niet: *an apple a day?*
B – *Whatever.* We gaan hier toch geen appelen zitten eten hé.
A – Maakt te veel lawaai. Nee, we mogen vooral niet te gezond doen.
B – Zeg, heb je nu al over de wijn beslist?
A – Nee, ik moet nog ... Help eens een beetje.
B – Die *steaks* zijn wel aan de dure kant, vind ik.
A – Ja hé?
B – Weet je het nu al?
A – Eh ... mm ... tja ...
B – Hé?
A – Een broodje-gezond dan maar.
B – En voor mij een uitsmijter. Zoveel tijd hebben we nu ook weer niet hé.
A – Nee.

NICOTINE

A – Sigaar?
B – Nee, dank u.
A – Niet-roker?
B – Ex-roker.
A – Aha. Nooit meer... ?
B – Soms wel, ja.
A – Maar nu niet, blijkbaar.
B – Ik rolde ze zelf.
A – Aha. Hoe lang al?
B – Zeven maanden en drie dagen.
A – Grote gribus! Hopelijk lukt dat hé.
B – Ik voel me al een heel ander mens.
A – Ja, dat zal wel. Maar ik inhaleer niet. Vroeger wel. Toen rookte ik echt. Allez: écht echt.
B – En nu alleen nog sigaren?
A – Drie per dag. Soms kan ik me daaraan houden.
B – Ik rolde er vroeger dertig per dag, maar het waren van die dunne.
A – Meer papier dan tabak, haha.
B – Dat zei mijn grootvader ook. Hij is er 94 geworden. Met roltabak.
A – Als werkgever neem ik eigenlijk geen rokers in dit bedrijf aan.
B – Dat was dus een test, daarnet?
A – Haha.
B – Roken op het werk is inderdaad tijdverlies.
A – Vindt u dat ook?
B – Zeven maanden al. En drie dagen.
A – Sigaar?
B – Wel eh ...

KREEFT

A – Dat horoscopengedoe vind ik larie en apekool.

B – Je zou er toch van opkijken hoeveel er telkens van de mijne klopt.

A – Bah, ze schrijven het natuurlijk zo om het te doen kloppen. Ik bedoel: alles klopt altijd. Zo kan ik het ook.

B – Ja, nee, maar echt: ik ben toch al een paar keer onder de indruk geweest van ...

A – ... van die vrouwenwichelarij? Geloof jij daarin?

B – Zeg, héla. Ik ben er niet dood van gegaan hé!

A – Nog niet, nee.

B – Vorige week had ik toch echt ...

A – En je was ziek vorige week!

B – Ewel ja: en er stond warempel ...

A – ‘Goed contact met dokters’?

B – Niet overdrijven, hé.

A – En wat staat er deze week in? Dat je mij zult tegenkomen?

B – Nee, dat je moet uitkijken voor kleine dingen met grote gevolgen.

A – Ik?

B – Ja.

A – Heb je de mijne dan gelezen?

B – Ja.

A – En wat staat erin?

B – Dat je meer moet luisteren naar wat er gezegd wordt.

A – Jij bent zeker een Kreeft?

B – Niet ‘een’ Kreeft, gewoon: ‘Kreeft’.

A – Jaja ...

B – Chinees of Westers?

A – O, *saignant*.

DESIGN

De tand des tijds zorgde ervoor dat de stad ons met een gapend gebit toegrijnsde. Ettelijke firma's, winkels en huizen gingen tegen de vlakke. Overal werden kiezen getrokken. We maalden erom en we baalden ervan. Vaak vonden we het andermaal jammer: dit hier mocht niet verdwijnen, dat daar zou allicht vervangen worden door een nieuwe miskleun. Synchronoos daarmee grepen her en der wegenwerken om zich heen. Steeds minder liep de stad de kans om als filmlocatie uitgekozen te worden, tenzij dan als onbestemde, *unheimliche* ruimte die symbool zou kunnen staan voor het totale niets. Design als onherbergzaamheid. Wie zichzelf om negen uur in de avond door de straten hoorde stappen, terwijl iedereen voor de televisie in de sofa aan topsport zat te doen, kon zich de vraag stellen: 'Waar is en wat doet iedereen hier nu? (*population: 75 000*)'. Nou, tv-staren dus. De prijs die voor stadsdesign betaald werd, was hoog. De prijs bestond in ontstentenis van menselijke aanwezigheid. Men was verschanst. Design betekende ook: vesting, wal, versterking, afstand. Er stroomde een rivier door de stad. Gewoonlijk tovert een rivier een bos op beide wangen van zo'n stad. Niet zo hier. Hij passeerde als een vreemd voorwerp, langsheen twee doodstille oevers, rillend en rimpelend. Diende er dan verhuisd te worden? Ach. Een mensenleven lang gaf elke inwoner de stad een kans. Levenslang. Het zou ooit wel goed komen. Niet iedereen immers kon in de hoofdstad wonen, leven en werken. Men

offerde een gezellig openbaar leven op voor design. Men bleef thuis en keek oogluikend toe hoe subsidiegelden werden besteed. 'Wacht maar.' 'Het zal nog de moeite lonen.' 'We moeten geduld hebben.' En toen ging men dood. En er waren geen vergelijkingspunten meer, want herinneringen waren alleen nog ingekaderd in foto's zonder commentaar. Dat overkwam de stad: design. De vlag die de lading toedekte. En de boten op de rivier, ooit gouden lint, thans traankanaal, meerden niet meer aan. Ze lieten de stad zowel links als rechts liggen. De mensen slibden niet meer aan in de winkelstraten. Pleinvrees heerste alom. De lava van design had een nieuw Pompei geschapen.

MIJN POLITIEK PROGRAMMA

Geachte kiezerin en kiezer, beste burgers. Graag pik ik wat van uw kostbare tijd om mezelf voor te stellen en uw stem te vragen. Mijn kandidatuur voor de verkiezingen hoeft niemand te verwonderen. Ik wil macht en ik wil geld. Reeds lang voel ik de politieke microbe in mij woekeren. Het is een schitterende ziekte, waar ik u allen het slachtoffer van wil maken. Wat u dan na mijn verkiezing uitvreet, gaat me geen bal meer aan. Ikzelf heb de knoop doorgehakt. Ik wil vernieuwing, doorbraak, grote kuis, evenwicht, vooruitgang en rechtvaardigheid. Ik wil ten minste ergens een rustige zetel, om te kunnen indommelen en slapend rijk te worden. Als het even kan: een ministerpostje. Ik denk dat ik er het talent voor heb. En de visie. Als ik spreek, blijft een dichte woordendamp in de cafés hangen. Als ik schrijf, trek ik rookgordijnen op. Mijn lijf vraagt gewoon om een gratis autonummerplaat en belastingvrijheid. Dat lijf is al op talloze recepties getraind. Mijn glimlach is in mijn aangezicht gebeiteld. Mijn kop straalt politieke integriteit uit. Hij staat ten dienste van de gemeenschap. Hij ziet er ook bruin uit, door de vele korte vakanties op Jersey, op de Antillen, op de Kaaimaneilanden en in andere Zwitserlanden. U kent me en u weet dat ik altijd mijn beloftes waarmaak. Ik wil alle groen weg uit de stad. Daar is het platteland voor, weet u wel. Een stad moet uit neon en beton en fritures en cinema's bestaan. Wég met die hinderende bloembakken en hangende tuinen. Basta. Fietsers en voetgangers moeten onder de grond, via een tunnelsysteem. Eenzelfde systeem als dat van de buizenpost zorgt ervoor dat ze het echte bovengrondse verkeer niet langer hinderen. Vriendjes worden in mijn politiek zeer gewaardeerd. Mijn vernieuwde aanpak (afbraak sociale zekerheid, ontmoedigingspolitiek voor natuurontwikkelingsprojecten, subsidiestop cultuur, sluiting tijd- en geldverslindende parken en sportvelden, parkeermeters in de buitenwijken) geldt niet voor hen. Voor wat, hoort wat. Ik zal het wel pakken waar al mijn voorgangers het gepakt hebben: bij de gewone man. Ik wens ook uitdrukkelijk belastingen te heffen op lelijkheid. Gedaan met druipende bloembakken op vensterbanken, huisjes met rode of blauwe luiken, gevels in aquarelkleuren, wildplak van rockaffiches, langharig tuig van de richel, kaalgeschoren kotjesvolk, flaminganten met ringbaarden, liberalen met gel op hun kop, socialisten met designdassen en zonnebank-CD&V'ers die een seizoen lang dictielessen genomen hebben. De spitsuren zal ik afschaffen door de scholen langer te laten duren en de fabrieken nog langer. Er komt ook een avondklok. Ze moeten het maar weten, zeg ik. Onze kas kan er wel bij varen. Ja, beste burgers, met uw steun zie ik het wel zitten. Geef me een kontje. Kleur straks mijn bolletje rood, want het is vijf voor twaalf op mijn Rolex. Ik sta op de 18de plaats van de lijst *Vlaamse Windhanen*. Op de groepsfoto herkent u mij aan mijn hangbuik, glimmende kin, worstenvingers. De zon ketst gezellig op mijn trouwring af. Uit mijn linkeroor druipt wat hersensap. Ik draag een driedelig politiek apenpakje. Mijn dienstbetoon? U kunt me altijd aantreffen in café *Het Politieke Beest* op de *Koeienmarkt*, de nacht van vrijdag op maandag. Vrouwen graag een rokje, maar zakenmensen gaan

voor. Ik ben namelijk een gezonde hetero. Ik zou zo zeggen, geachte kiezerin, kiezer: graag en steeds tot uw dienst. Doorzetten! Werken aan de toekomst! Samen op weg! Inspraak! Verandering! Blablابلابلابلابلابلابلابلابلابلابلابلabl!!!

KIP IK HEB JE / CHICKEN SURPRISE

Een zonnige dag in Noord-Dakota, lang geleden. Katoenen wolkjes dreven lui in de lucht. We hadden net geluncht. De restjes waren voor onze oude hofhond Lad. Hij maakte onmiddellijk werk van de beenderen. De aardappelen, die hij niet zo lustte, maar die hij ook niemand anders gunde, liet hij liggen. Vooraleer hij een uiltje ging knappen op zijn favoriete plekje in de zon, mikte hij met zijn neus nog een portie aarde en vuil over de aardappelen in zijn schotel. Zo deed hij het altijd. Ikzelf was intussen aan het werk aan de tractor. Hierbij zat ik neer op de grond. Af en toe diende ik even met mijn hand steun op de grond te zoeken. Plotseling voelde ik het, plettend en glijdend tussen mijn vingers: kippenkwak! Man, dat was hatelijk! Niets hielp ertegen; minutenlang zowat door je hand heen boenen met vuil en voden en zand belette niet dat je eeuwig stinken bleef. De meisjes zouden mij te allen tijde mijden, hun neusjes dichtknijpend. Ze zouden me de *Kippenkwakkerel* ofte de *KKK* noemen. Terwijl ik verder verwoed aan het wrijven en vloeken was, kreeg ik plotseling onze oude haan in het vizier. Met parmantige, trage eendentred stapte hij in de richting van Lad's smerige aardappelschotel. Ondertussen hield hij de oude soezende hond ook in de gaten. Tja, ik hou wel van wat ontspanning op een zonnige namiddag. Ik wist dat de haan al ettelijke keren door de hond weggejaagd was. Die hield niet van kiekens binnen een straal van 30 meter om zijn bord. De haan (natuurlijk de dader van die kippenkwak van daarnet) moest zich die dag ofwel stierlijk vervelen ofwel koesterde hij een doodswens. Het duurde zeker nog 15 minuten vooraleer hij het etensbord bereikte. Hij was hoogst geconcentreerd. Zo dom als een kieken? Die haan had wel degelijk een plan! Bijna werkte zijn plan, totdat hij in zijn opwinding plotseling morsecode begon te pikken op de bodem van de schotel. *Kie-ken-in-de-pot! Kie-ken-in-de-pot!* klonk het tergend. Kende de oude hond Lad ook morsecode? Waarschijnlijk: in minder dan drie sprongen hield hij een tuil van hanenveren in zijn muil. Een krijsende haan vloog terug vanwaar hij gekomen was. *Ja!!* gilte ik enthousiast, *en neem je kwak met je mee, stom kieken!* 45 jaar later heeft mijn hand weer voldoende huid kunnen vormen om het stigma van de kippenkwak te genezen.

PAT DENOWH (Arizona, U.S.A.) & JORIS DENOO (Vlaanderen, België)

COUREUR LOCAL

'Afmaken.' 'Doodzitten.' 'Zuurstoftekort bezorgen.' 'Te pletter.' 'Sterven.' In deze bewoordingen versloeg de tv-commentator een wielervedstrijd. Als je alleen maar luisterde, had je kunnen denken dat dit over de Bezette Gebieden ging, of Irak. Het klonk net als bij de voetbaljongens, waar voetbal oorlog is. Dat de ene renner rapper dan de andere rijdt, moet niet uitgelegd worden in termen van dood, slachtpartijen en oorlog. Als het zo zit, moet je om een koers te winnen het voltallige peloton maar doodschieten. En ervoor zorgen dat je zelf overschiet. Beroepshalve om ter rapst fietsen, heeft niks met wapengekletter en doodsgereutel te maken. Meer met velo's en vitamines. De oorlog speelt zich in het hoofd en de borstkas en de benen van de renner af. De salvo's bestaan uit vloeken en fluimen

en snot. Het doel is zoveel mogelijk renners achter je te laten. Toch valt dat oorlogstaaltje van de verslaggevers wel te begrijpen. Ze maken de winnaar bij voorbaat al groter en beter dan de rest. De niet-winnende rugnummers kunnen het alleen maar betreuren dat ze ondanks de uitvinding van het wiel niet aan hun trekken zijn gekomen. Op de vooravond van een Gent-Wevelgem dwaalde ik bij de eindmeet rond. België was in een boze bui. De tribune glom van de nattigheid. De weg leek op een skispringschans, maar dan plat. Het VRT-materiaal stond eenzaam te bibberen in de sneeuwkou. Maar die woensdag zelf daalde het hemelse snot der engelen niet in de vorm van regen neer. Plotseling scheen de zon weer over Vlaanderens velden. Waaierend voltrok zich de koers. Een Belg won met drie millimeter voorsprong op een Italiaan. Forza Italia? Dumpen! Zijrangeren! Over mijn lijk! En het zijne! In de gracht ermee!

CARRIERE

Luister eens. Er zijn twee mogelijkheden. Ofwel doe je eerst onnozel en later gewoon, ofwel begin je gewoon en doe je later onnozel. Gewoonlijk slaagt de eerste categorie beter dan de tweede. Onnozele toestanden worden het vlotst toegeschreven aan jongere leeftijden. En ook daarom het snelst vergeven. Gekheid op latere leeftijd pruimt men niet. De bekendste tafelspringers en grote muilen profileren zich na hun veertigste plotseling als filosofen, meninghebbers of in het ergste geval politici. Zelfs Kamagurka, een vleesgeworden drol, praat al met twee woorden. En Lanoye zwijgt in alle talen, vooral de zijne, over zijn Agalev-avontuurtje. Pas op: er zijn er ook die hun hele verdomde leven lang gewoon doen. Voorspelbaar dus. De veilige keuzes. De grijze pakjes. Watou bijvoorbeeld, die zomer: dat is het Pompei van de poëzie. Ons kent ons, en ons klopt elkaar op de schouder-tjes, en ons nodigt ons uit, want ons kan omgekeerd ook wat doen voor ons. Naar verrassingen moet je daar niet zoeken. Het is er eerder een consecratie van namen. 'Ik heb net klein maar fijn gegeten met Hugo'. 'Ach, Jozef is een ietsepietsie verkouden'. 'Zou Guido weer te laat komen?' Eenzame hoogtes! Negeren die oproerlingen en dwarsliggers! West-Vlaamse dichters? Nou, je moet toch ergens geboren zijn en wonen, hé. Er schijnen er zes komma vijf te zijn. Ik ken er dertien. Goeie, hoor. Niet van die tiepen die al jaren uit de provincie weg zijn, met een geforceerde Brabantse ie of e praten en alleen de treurnis van dit verre westen hier verkondigen. En nog eens 'afzakken' naar 'de Vlaanders' om aan de micro gesubsidieerde zwaarmoedige achterklap te mompelen. Dit is geen oprisping. Het is een pleidooi tegen klieken en kliekjes, tegen voorspelbaarheid. Ik pen een gevoel neer dat ik deel met minstens tien dichters. Kijk: ik heb geen sympathie voor carrièrereplanners. Dichten is een avontuur. Een windvlaag harkt de herfstbladeren veel mooier samen dan een hark. Het gepiep van de zichzelf subsidiërende en prijzende grijze muizen van de poëzie moet gesmoord worden. Ik heb evenmin sympathie voor pluimstrijkers. Ik hoop dat zij zich doodvreten en -zuipen aan de tepels van de hoer die de poëzie is. Tot slot een kort dialoogje. 'Ha, gij schrijft gedichten, hé?' 'Ja.' 'Kunt ge daarvan leven?' 'Ik kan er wel bij blijven werken.' 'Leeft ge dan niet van de pen?' 'Ik leef voor de pen.' 'Ge zijt altijd een beetje een rare snuiter geweest, hé?' 'O, is het al zo laat?'

HONDENLEVEN

Daar ligt hij. Zogezegd onverschillig. Maar als ik beweeg, luikt hij een oog. Het registreert alles. Het denkt: 'Misschien neemt hij me mee op stap.' 'Misschien valt er een knabbelkoekje uit de kast.' Hij denkt dat ik niet zie dat hij kijkt. Kijk: hij kijkt weer weg. Nee, hij wil

zich niet opdringen. Intussen zijn z'n gedachten al zo rood als de vitrine bij de slager. Zie, ik betrap hem op een visioen: hij komt binnen bij de slager, de deur stond aan, de bel marcheerde niet, geen kat, geen klant te zien. De rest laat ik aan zijn verbeelding over. Ik eet liever vis. Voor een aai of een koekje gaat deze onnozelaar op z'n rug liggen. Dat terwijl de vraag klinkt: 'En wat doen de meisjes in Parijs?' Het kon net zo goed Berlijn zijn. Of: anijs, pladijs, glad ijs. Soms gaat hij vanzelf op zijn rug liggen. Daar tuin ik niet in. Soms gaat hij als toechthond op de deurmat liggen. Dat heeft meer zin. Je bent een hond of je bent geen hond. Je leidt een hondenleven. Hij wordt kwaad als iedereen te lang afwezig blijft. Dan haalt hij baldadig een schoen of sok van boven. Die deponert hij dan ostentatief ergens beneden. Als hij echt baalt, plast hij ergens in een verboden zone. Even zijn handtekening op ons strafblad zetten. Daarna gaat de lafaard nederig in een verdomhoekje van het huis liggen. Hij aapt ons na door boterhammen te eten die hij tussen zijn voorpoten vasthoudt. Humor betekent bij hem dol gehuppel en gedoe met een onnozel namaakbeen. Maar hij kan niet lachen. Tv, films en boeken zeggen hem niks. Hij snapt geen reet van muziek. Maar hij leeft wel mee als iemand in huis ziek is. De manier waarop hij zich dan bij de getroffene neervlijt: 'Hei, even doorbijten, ik ben er ook nog, ik begrijp het.' Die hond, ik gun hem zijn bloedrood visioen. Meer kan ik niet doen. Hij weet niet eens wat de meisjes in Berlijn doen.

EVBO

Wij wonen in de vrijwel onmiddellijke omgeving van dodelijke lussen autostrada en ringtoestanden allerhande. Het is ons onmogelijk aan vreemdelingen de weg naar onze ruime woning uit te leggen. Er zit namelijk een levensgevaarlijke haarspeldbocht tussen. Weiningen bereiken dus ons huis heelhuids. Dat is ook niet echt nodig. Er gaat geen dag of nacht voorbij of we horen vlakbij of passerend het naargeestige voorrangssignaal van allerlei interventiewagens: politie, brandweer, ambulances. Sedert april 2007 (de maand van de Grote Drooglegging, weet je nog) woont er een slimme vogel in de bosschages op ons woonerf. Zijn repertoire is heel uitgebreid. En ook wel boeiend om naar te luisteren op een sufnamiddag bijvoorbeeld. Er steekt variatie in. Hij heeft papegaaientalent. U kunt het intussen al raden. De vogel imiteert om de haverklap ook het lugubere geluid dat bij de 100-diensten hoort. Nog een blauw zwieplicht op zijn kop, en hij wordt de Eerste Vogel Bij Ongevallen. We vermoeden ook dat onze EVBO effectief naar de onheilsplaatsen gaat kijken. Telkens er zo'n hulpauto met signaal voorbijraast, verstomt namelijk de vogel. Wellicht achtervolgt hij dan de hulpdiensten. Daar aangekomen steelt hij met zijn ogen. Gezeten op een vangrail loert hij alles af. Hij neemt gratis lessen in Eerste Hulp Bij Ongevallen. Je zou hem ook 'pechvogel' mogen noemen, omdat hij neerstrijkt op plaatsen waar de pechstrook meer dan ooit haar betekenis krijgt. Kijk, eerlijk: ik hield al niet van de vogels van Hitchcock, ik hou niet van kiekens, ik moet niezen als ik een pluim zie, ik haat het vroegochtendlijke lentegekwitter van dat pluimvee, en ik vind onze EVBO een masochist. Hij moet zijn snater houden. Of alleen maar Rachmaninov en Mozart en Pachelbel fluiten. Iets in die aard. Jean Baptiste baron Toots Thielemans mag ook. Hij kan ernaar fluiten.

DE OUDE MAN EN HET INTERNET

In een verhaal van Hemingway gaat een oude man op zee vissen. Hij vecht om te overleven en keert met een grote vis terug, waarvan weliswaar alleen het karkas is overgeschooten. De haaien hebben eraan gezeten. Een overwinning op het lot, een les in volharding,

maar ook een overwinning van het lot en een les in nederigheid. In Kortrijk leeft ook een verslagen man. Het internet was zijn zee waarop hij ging vissen. Hij is van een kale reis teruggekeerd. Hij dirigeerde een *blog* waarop hij zich als Kortrijk-*watcher* manifesteerde. Hij beweerde op humoristische wijze het reilen en zeilen in de Guldensporenstede te beschrijven. Vaak echter gebruikte hij andere, bestaande namen van (vrij bekende) mensen om hen uitspraken in de mond te leggen of zaken toe te dichteren die kant noch wal raakten. Hij deed ook aan vuilspuiterij en regelrechte onwaarheid, denkende dat het internet hem bescherming en *sanctuary* bood. Zijn verweer: 'Het was maar om te lachen'. Hij gedroeg zich als een kind met een nieuw stuk speelgoed. Of een oude jongere/jonge oudere die het bestaan van e-mail ontdekt en prompt de hele wereld met dringende berichten bestookt en overal de postboxen volstouwt, tot grote woede van iedereen. Nou, die kerel dus, een zestiger, heeft juridische perikelen aan zijn been vanwege slachtoffers van zijn *blog*. En plotseling gedraagt deze Kortrijkse recordhouder van de ironie zich als een geslagen hondje. Hij ziet het niet meer zitten en voelt zich verslagen. Zijn *blog* zal voortaan 'neutraal' en 'objectief' zijn. Zielige vertoning, in dat kranteninterview met hem. Er staat een foto bij. Hij prijkt er naast de nieuwe nachtburgemeester van Kortrijk, eigenlijk ook een van zijn exploten op die verdrietige *blog*. De ene drinkt een pint, de andere een *Leffe*. Ik heb nog nooit zo hard gelachen met een oude man en zijn zee van verslagenheid. Het was maar om te lachen.

RIJM

Pas op voor de dichter, of je ligt er. Er was eens een kei die zei: 'Hei, ik ben een kei. Onder mij ligt een wonder. Keer mij om en je zult zien waarom.' Een ijverige boer kantelde die kei. Toen zei de kei: 'Ai mij, wat ben ik blij dat ik lig op mijn andere zij.' Dit verhaal is echt gebeurd in een boek. Het is zo echt gebeurd dat het op rijm verteld wordt opdat niemand die het hoort het nog zou vergeten. Het allereerste rijm dat ikzelf ooit neerkrabbelde, was: 'Heb je nog wat gezien? De beer zit op zijn knieën.' Mijn probleem was toen dat dit wel klopte in mijn gesproken dialect, maar niet in Standaardnederlands. Ik vroeg uitsluitend aan mijn papa. Die vertelde me hoe het zat. Ik was boos. Zo boos dat ik ben blijven rijmen, tot ik het vond. Ik deed de namen van de dagen met elkaar rijmen. Ik was een kei met mijn griffel en mijn lei bij zuster Serafien in de derde kleuterklas. Ik deed God rijmen met zot en marmot. Het lukte. Eindelijk was ik dichter. Dicht is dicht, of wat dacht je. En later leerde ik dan dat poëzie oorspronkelijk niet rijmde. Het was de schuld van de Latijnse kerkgezangen dat die ook begon te rijmen. Waar waren de zekerheden gebleven? Toch rijmde ik onverdroten door. Een kei in mei is ronder dan een kei in april. En ook gezonder. In april gelijkt hij op een pil. In mei gelijkt hij op een ei. Zeg nu zelf: wat is mooier dan een dooier? Na vele, vele rijmen probeerde ik de rijmen weer af te leren. Het was de beste leerschool. Want wat zijn rijmen anders dan achterklap die rijmt met achterklap? Soms ongerijmd? Links geparkeerde woorden die elkaar herhalen en de rechterkant van zo'n gedicht er rafelig doen uitzien? Alsof de ratten eraan gevreten hebben? Soms ligt er ook rijm op de daken. Zelfs de reclameslogans rijmen niet meer. Alleen op trouwbeloftes en geboortekaartjes worden nog gelijkkluidende woorden onder elkaar geparkeerd. En in smartlappen en schlagers. Ik ben blauw van jou. Ik hou van de kou. Je zei zacht: wacht. Ik voel me heel apart, zo zonder hart, want ik heb het jou gegeven, voor de rest van mijn leven. Nu loop ik te beven, en het is pas halfzeven. Wil je misschien ook mijn longen? Wat nu gezongen! Maar geen gezever over mijn lever! O nee, ik hou niet echt meer van rijm. Het moet al

goed verborgen zijn en onopzettelijk functioneren om goed te zijn. Wie zoekt, die vindt het wel. En wie het vindt, mag het houden, verkouden of niet verkouden.

MIJN MOOISTE WOORDEN

Edelachtbare, mag ik u bij dezen een lijstje aanbieden van mijn mooiste woorden? Als u ze ook mooi vindt, mag u ze even houden. Opgepast: mooie woorden kunnen lelijke dingen betekenen. Hier komen ze. Vulkaankonijn. Bloemkoolbewolking. Bietenmeetkunde. Mariablauw. Onderwatergroen. Mierenlokdoos. Onderdeurtje. Labberdoedas. Bananenrepubliek. Kaasbollendemocratie. Schrikkelkind. Puinzooisoep. Knuppelbeer. Vuurwater. Ramptoerist. Linkerhart. Eilanderigheid. Pieterklein. Appartemensen. Weekendpipo. Bamzaaien. Puisjevangen. Euroneurose. Millenniumgekte. Tappelings. Hinkstapslok. Excus-truus. Luierbruin. Frambozengeluk. Literatureluurs. Fluisternis. Steenkoolfilosofie. Apega-per. Trommelmarkt. Babbelwater. Gooikoorts. Kruismoordraadsel. Leverzwijn. Peren-flauwte. Bengelbewaarder. Dakhaas. Pafzakkertje. Pokkenherrie. Jokkebrok. Kattenkots-muziek. Pampernel. Hatsjie. Hatsjoem. Hatsjernobil. Glasvezelnost. Gorbatsjeverigheid. Kakelbont. Uk. Tunnelmens. Kindermepper. Spievensterke. Nogmaals: spievensterke. Keurslagerfrans. Kleppermansgedicht. Noenzaal. Krulslavink. Vanillevreugde. Werelds-mart. Eierboerpraatje. Koektrommelplaatje. Koninginnenlapje. Wipham. Uilnis. Artsen Zonder Lenzen. Vijgenbladverhaal. Stadsinfarct. Herenhokje. Kopdonder. Badsprinkhaan. Vakantiegangster. Herfstkunde. Verliezingskoorts. Biebwezen. Optater. Frietpeace. Miss-verstand. Harpoenzoen. Diepzeegedachte. Zakjapanner. Lurvenpijn. Konijnenpootplan. Sneuveltekst. Kauwgumsnelheid. Kwameisje. Hoolifant. Badsenefilm. Stroppenpot. Lookprobleem. Schierei. Piepschuimtoneel. Hemelwater. Zebrapaddentijd. Poepsnoepje. Kwakhuis. Denk ook eens na, Edelachtbare, over een mogelijk tweede betekenis van de volgende woorden: geheelonthouder, boekhouder, holbewoner, achternicht, rukwind. Ik hoop, Edelachtbare, dat vele van die woorden niet meer te kort zullen schieten. We zijn vanzelf al zo beperkt in daden en in gebaren. Graag zou ik van u het hoederecht over deze woorden verkrijgen, Edelachtbare. Ik beloof u dat ik al deze woorden zal koesteren. Aan niets zal het hen ontbreken. Mocht ik op nog een ander woord botsen, dan zal ik u deze botsing zeer zeker melden. À propos: ik wil u ook nog waarschuwen voor een nakende invasie van holle woorden. De verkiezingen, weet u wel. Ik krijg er nu al kiespijn van. Bah, wat een vies woord.

MET ALLE CHINEZEN

Hebt u al een kind gekocht? Of geassisteerd daarbij? Hebt u al een boek geschreven? Hebt u al een boom geplant? Een Chinees spreekwoord zegt dat dit drie dingen zijn die tijdens een mensenleven moeten gebeuren. De volgorde is van geen belang. Ach, misschien had u geen tijd daarvoor. U had het veel te druk. Er was een tijd dat u dacht: *'Ik ben een vondeling. Mijn mannelijke en mijn vrouwelijke ouder hebben me geadopteerd toen ze nog van goede wil waren, omdat ik zo speciaal was. Nee, ik ben geen fotokopie van mijn broers en mijn zussen.'* Even later brak een periode aan waar u gedichten schreef, stiekem. Omdat u zich speciaal voelde. Ook wilde u moederziel alleen op een onbewoond eiland aanspoelen, is het niet? U leed lange tijd aan eilanderigheid. U las zelfs enkele boeken toen. U zou jonge boomstammetjes hakken, met uw altijd aanwezige Zwitsers mes daar scherpe punten aan snijden en een omheining bouwen tegen wilde beesten en kannibalen die af en toe op het strand hun medemenselijke rauwkost op kwamen

peuzelen. Daarna zou u een hut bouwen, dieren plukken, vruchten melken, kleren maken en de Bijbel lezen (een drenkeling als u heeft altijd een zakbijbel bij zich), tabak telen, apen hoeden. Na jaren eilanderigheid zou u naar de bewoonde wereld terugkeren als een held. U had de knopen van het vak achter de knie, omdat u al uw schepen achter u opgeblazen had. Wel sprak u nog koeterwaals. Men had de mond vol over u. Maar ach, toen ging de wekker in uw hoofd af en u werd wakker op een muisgrijze Vlaamse ochtend niet ver van een industrieterrein. De goden en godinnen hadden zich niet vergist: u lag te vondeling in uw eigen bed, in West-Vlaanderen bijvoorbeeld, een lage streek, en niet op 300 mijl ten westen van de Chileense kust. Ja, u was wel degelijk alleen op de wereld, want u was omringd door ouders, directeuren, inspecteurs, ambtenaren, rechters, priesters, reglementen, wetten, voorschriften, spoorboekjes, tijdsschema's. Alleen in bad was u nog alleen. En in het kleinste hokje, dat tegelijkertijd de grote kosmos weerspiegelde: het toilet. U was er de hoofddrol. Daar lag of zat u in een baan om uw eigen hoofd. Uw hart protesteerde. Hoe vlugger u liep, hoe vlugger de tijd zijn tanden in u zette. U kwam uzelf zelfs weer tegen, want de aardbol is rond. U dacht dat alleen de anderen ouder werden, tot u in de spiegel keek. Of een andere vondeling ontmoette, zonder of met grijze haren. U probeerde de gedenkdagen van uw geboorte te vieren, maar dat werden doemdagen in het gezelschap van vrienden die te veel dronken. En toen sprak u: *'Zo, dat was het.'* Maar ondertussen vergat u misschien sporen na te laten: een kind, een boek, een boom. En u troostte uzelf, want u mompelde zwakjes: *'Met alle Chinezen, maar niet met den dezen.'*

WISKUNST

Mijn bewondering voor de wiskunst (een oude droom van mij) en mijn afgrijzen voor de wiskunde (een oude draak van mij) zijn beide weer toegenomen na het bekijken (tot tweemaal toe) van de film *'A Beautiful Mind'*. Daarin vertolkt Russell Crowe een geflipt wiskundig genie, tevens toekomstig Nobelprijswinnaar, dat met extreme schizofrenie leert leven. Zoals elke filmfan van elke goeie film zegt: *'Die moet je gezien hebben'*, zo zeg ik dat nu ook. Schrijvers mogen gek zijn – ze vinden toch hun eigen werelden uit, geen probleem. Wiskunstige knobbels mogen dat ook – ze redden soms de wereld door codes te kraken of toepasbare dingen uit te vinden. Wiskunde heb ik, met bewondering en met afgrijzen, altijd als wiskunst bekeken, veel liever nog dan wijsbegeerte die bewijsbegeerte wil zijn. Ik laat nu even in het midden of paarden echt wel kunnen rekenen. Uitzondering: de *Houyhnmnms* in de wereldklassieker *Gullivers Reizen*, die zeer schrandere beesten zijn. Zo'n wiskundig spinnenweb met lijnen en letters en cijfers is al net zo raadselachtig als een gedicht. Een bladzijde algebra was poëzie. Jammer genoeg wil men in de wiskunst meestal naar oplossingen toe werken. Als in een gedicht het raadsel of het geheim is 'opgelost' (in een soort oplossend denkwatervan een of andere vermolmde uitlegger), dan houdt het op een gedicht te zijn. Het lost zichzelf op; de dichter moet dan maar weer een vers gedicht maken. Wie in de wiskunst dan de zo begeerde oplossing niét vindt, kan daar wisnijdig door worden. In de poëzie zeggen ze: schrijven is schrappen. Misschien is de wiskunde ook de kunst van het wissen. Ook al beweerde Steve Stevaert, thans bronsgroen gouverneur, een tijdlang dat $1 + 1$ gelijk is aan 3. Hij voegde toe. Misschien heeft hij het verkeerde diploma. Dat gebeurt wel eens vaker in de politiek. Ik heb onlangs een avondje *backgammon* gespeeld met Pythagoras en Newton, het ouwerwetse schaakspel even terzijde schuivend. Ze gaven allebei toe dat ze eigenlijk liever gedichten hadden geschreven, en dat ze dat stiekem ook gedaan hebben. De redenering van Stevaert vonden ze overdreven: hoewel ze beiden nogal bang waren voor nul, dat ze een *ongetal* noemden,

konden ze met zekerheid bewijzen dat 1 plus 1 altijd 2 zal blijven. Omgekeerd heb ik mijn speelmaten ook bekend dat ik vroeger eigenlijk heel graag wiskunde deed. 'Had je dan misschien de verkeerde leraars?' opperde Newton, terwijl hij in een appel beet. 'Maar dat is net goed', repliceerde ik. 'Wie zich in de lessen op school verveelt, krabbelt er stiekem op los, op de banken, op binnenflappen van boeken, en daar groeien dan later grote schrijvers uit'. Deze uitleg vond Newton bevredigend. 'Het is dus verlangend uitkijken naar saaie leraars?' vroeg Pythagoras. 'In zekere zin wel', gaf ik toe. 'Ook een saaie leraar Nederlands?' 'Alles helpt', zei ik. 'Politiek ook?' 'Nee,' antwoordde ik pertinent, 'daar lopen we niet in'. 'Waarom niet? Politiek is toch ook saai en abstract? Zoals gedichten en vraagstukken?' 'Wis en zeker,' wedervoer ik, 'maar de abstractie betreft hier alleen maar gebakken lucht'. 'Dus slaggers, bakkers en cafébazen moeten de politiek in?' concludeerde Pythagoras. Waarop ik de beide heren eruit bonjourde. Er zijn grenzen aan begrip.

JINX

Jinx: '*voorbode van ongeluk*'. Dat lees ik in het dikste Engelse woordenboek dat ik op de kop kan tikken. Aha. Tart het lot niet. Zeg niet, schrijf niet, hoop niet, denk niet: *yes!* Want dan wordt het '*no!!*'. Verzwijg in alle talen uw prettig vermoeden op geluk en meeval. Gekruiste vingers? Niet doen. Duimen? Niet doen. *Don't jinx. Break a leg.* Wees nederig. Niets valt te voorspellen of te forceren. Alles is in handen van de afgodin van het toeval en de willekeur. Een vlinder in Tokio kan een aardbeving in San Frisco veroorzaken. Stoute vlinder. Geloof niet in goede voortekenen. Bent u coach van iets, iemand, een groep of een ploeg? Boor ze de grond in. Dan lukt het wel. Eerst modder, de hel, dan strand, en hemel. Die tand moet eerst afgebroken worden vooraleer hij weer opgebouwd kan worden, zoveel beter als voorheen. *No jinxing.* Geloof u in getallen? Doe dat niet. Zet dat geloof stop. Doof ook de hoop. U zult nimmer de lotto winnen, gevraagd worden voor de hoofdrol in een wereldbekende film of ontdekt worden als mannequin als u stilletjes of hardop daarvan droomt. Denkt u: '*Nu of nooit?*' Jammer, dan wordt het misschien wel '*ooit*'. En ooit is erg. Want tussen droom en daad staan wrede wetten in de weg. Ik zag het woord '*jinx*' voor het eerst op televisie. Op de achterbank van een taxi zaten de hoofdpersonages van de Amerikaanse serie '*Will & Grace*' te ruziën. Will was aan jinxen, en Grace gilte: '*No jinxing!*'. Alles liep grondig verkeerd. Zo is televisie nog voor iets goed. Ik ga dus ook nooit meer jinxen. Anderzijds blijf ik wel op vrijdagden de dertiende uitdagend in de ogen van zwarte katten kijken en opstandig onder ladders door lopen. Dat kan dus geen kwaad. Mijn bijgeloof is niet sterk. Dit jaar, in het begin van dit nieuwe kalenderjaar, heb ik gelukkig niet te veel beste wensen moeten incasseren. Daardoor verliep januari behoorlijk goed: een grondig waterlek thuis deed ons een maand op regenwater leven en noodzaakte ons de badkamer annex wasplaats te verbouwen en mijn website werd vier weken lang uit de lucht geplukt door spitstechnologische wondere weldoeners met het verstand van een potje yoghurt. Ik beperk me dan nog tot de leukste dingen. Zo, tot ziens zonder meer.

50 VRAGEN

01 Hebben atoomwapens vijftig jaar lang de vrede bewaard?

02 Heeft buskruit hetzelfde gedaan tussen Waterloo en Serajewo?

03 Is het moeilijk in een Westerse democratie u verstaanbaar te maken boven een massa?

04 Wanneer breekt de vrede weer eens uit?

05 Waarom zijn geen van de slachtoffers gelijkzamer dan de anderen?

06 Is het geheugen in sommige gevallen een aandoening?

07 Is het uit behoefte aan een grotere zee dat u herhaaldelijk op de kleinere klippen van het dagelijkse leven te pletter loopt en uw Schepper uitdaagt met iets groterzamer op de proppen te komen of u anders met rust te laten?

08 Betekende de Koude Oorlog de grootste ideologische confrontatie uit de geschiedenis?

09 Is de Koude Oorlog een staaltje van Westerse pretentie en zijn de Azteken belangrijker?

10 Preludeerde *Nine/Eleven* op iets veel erger en indringender?

11 Denkt u dat u de tandpasta weer in de tube kunt krijgen?

12 Met de roze strepen weer netjes op hun plaats zoals Amerika dat wil?

13 Hebben de afschrikwekkendste wapens het grootste vermogen tot vrede in zich?

14 Begint het leven bij 50 of voelt u zich een vijftigjarig succesnummer, rukkend aan zijn *midlife* tralies en uitkijkend op sterfelijkheid en een verspilld leven?

15 Lag u ook te lang en languit te lurken aan de tepels van de consumptiemaatschappij?

16 Is het vandaag ook zaterdag in diverse bezette gebieden?

17 Waar was u de nacht van vrijdag op zondag?

18 Is een rode auto een kreet van vreugde op een begrafenis?

19 Waarom pletten de Russen hun frambozen in spierwitte melk?

20 Is het altijd een nietig detail dat grote thema's op de klippen doet lopen?

21 Hoe zou het ook kunnen dat de aarde een volmaakte bol is, gezien haar leeftijd?

- 22 Kan een middellangeafstandsraket op 1 500 km de bilspleet van een vlieg opblazen?
- 23 Hoe zou u zelf zijn mocht u te weten komen dat u als pasgeboren baby vooral op uzelf leek?
- 24 Vindt u het ook jammer dat God dit niet meer mag beleven?
- 25 Lijdt u ook aan een leven op later en dood?
- 26 Wanneer komt er weer eens een dag als een ander?
- 27 Dronk Winston Churchill echt al voor het ontbijt?
- 28 Klopt het dat in Alaska de mensen met lampjes op hun hoofd lopen om depressies tegen te gaan?
- 29 Bent u een goede Parijsleider of slaat u in paniek in zo'n grote anderstalige stad?
- 30 Vliegt de adelaar ook op vrijdag uit?
- 31 Moet men in iets geloven of zijn sommige zaken vanzelf waar?
- 32 Waarom is een pinguïn niet bang voor een ijsbeer?
- 33 Komt er van suikerriet altijd rietsuiker?
- 34 Hebt u een vuurtje of hebt u het koud?
- 35 Is sms de afko voor smoes?
- 36 Kan iets ook zeevruchten afwerpen?
- 37 Klopt het dat Marilyn Monroe alleen Chanel N° 5 droeg bij het slapen?
- 38 Is een bijslaap gezond?
- 39 Zou met al dat gekakel de mens misschien van de kip afstammen?
- 40 Is het om te kunnen beweren dat Jezus Christus zwart was dat de moslims zijn zweetdoek willen bemachtigen?
- 41 Sedert wanneer houden intellectuelen van appels?
- 42 Doet het lot huisbezoeken of moet je zelf de deur uit ervoer?

43 Wat is belangrijker: de bloedstroom naar het hoofd of die naar de weke delen?

44 Is sneeuw roos van God?

45 Wordt een omgekantelde schildpad door een andere schildpad geholpen?

46 Bestaat er een kleur die we nog niet kennen?

47 Wat doet een kluzenaar eigenlijk de godganse dag? Nacht?

48 Als uw bijgeloof groot is, wordt uw geloof dan kleiner?

49 Waarom hebben mooie mensen een aapje op hun schouder zitten?

50 Wat hebt u allemaal al gestolen?

PIKANT

Torhout: zijn sparren (waar? waar?), zijn aardewerk, soms zijn paardenwerk, altijd zijn mosterd. Betere, scherpere en bruinere mosterd ken ik niet of weiger ik te kennen. Wat niet weet, wat niet deert. Deze delicatessie, genaamd mosterd Wostyn, verdient een ode. Torhoutse mosterd zorgt voor een hoogdag op de papillen. Op onbewaakte ogenblikken, als alleen de Schepper van Hemel & Aarde toekijkt, smeer ik mosterd uit Torhout op mijn dagelijks brood. Vroeger deed ik dat ook al, 'in den duik'. Ik draai daarbij niet rond de pot, maar er stevig in. Dat goedje heeft een prachtige bruine kleur. Het overstijgt het middelscherpe van alle andere mostaarden die ik al heb geproefd. Hij moet ook uit dat klasieke ronde potje komen, het liefst uit een winkeltje op een hoek. Maar hoekige potjes zijn dan weer voor pickles. Zoals Duvel zich tot andere bieren verhoudt, of whisky tot andere sterke dranken, zo verhoudt Torhoutse mosterd zich tot andere pikanterieën. Naast de aardewerkscherven en enkele graszoden van de T/W-rockweide verdient ook de mosterd een plaats in het schild van de Sparrenstede. Hij is er al sedert 1869. Toen we nog lagereschoolliepen, controleerde de meester ons op maandagmorgen op nagelbijten en rouwranden. De stok achter de deur daarbij was: als je het nog eens doet, dan smeer ik mosterd op je vingernagels. De meester heeft nooit beseft dat dit eigenlijk een beloning was. De bakermat van de beste mosterd ter wereld is een van die oude smalle straatjes in het centrum van Torhout. Jammer dat die pikante smaakmaker nooit eens opdook in onze lessen op school. Liever dan te horen te krijgen dat België twee keer de oorlog won tegen Duitsland, had ik over mosterd geleerd: de wonderlijke combinatie tussen mosterdzaden, azijn, water en zout. Ja: liever dat dan mosterdgas. Het bijbelse mosterdzaadje zou dan ook iets meer betekenis gekregen hebben. Poperinge zijn hoppe, Wervik zijn tabak, Meulebeke zijn asperges, Roeselare zijn rodenbach, Avelgem zijn perentaarten, Lo zijn nieuwjaarswafels, Brugge zijn Japanners, Oostduinkerke zijn garnalen, Veurne zijn

babbelutten, Torhout zijn mosterd. Dijon? Tierentyn? Geef mij maar Wostyn, Elsschot.

MENS

Ik denk dat ik de ontroerendste plek in West-Vlaanderen ken. Tot een paar jaar geleden dacht ik dat dit de *Menenpoort* in Ieper was. Met de dagelijkse *Last Post* erbij, bij het vallen van de avond. Maar ik zie ook al enkele jaren iets anders. Zonder afbreuk te doen aan die hartaanvallende *Menenpoort*. Ik zie de dodenge-denckplaats op het domein van *Dienstencentrum* Gits (in de volksmond 'Dominiek Savio'), de bekende biotoop van de gehandicapte mens (laat ik maar het meest bekende woord gebruiken), ietwat verstopt en verborgen tussen bomen en gezond groen. Er is geen *Last Post*-kippenvel bij. Nooit, geen enkele dag van het mensdom. Er zijn ook geen toeschouwers. De heroïek is hier verstild. Er liggen keien, met voornamen op geschreven, op een helling zonder moeilijke trappen. Er is water te horen. Ik ontdek een bescheiden bloemtuiltje. Ik zie een bescheiden troetelbeertje tussen die keien. Ik lees de voornamen: *Freddy, Günther, Rita, Katrien, ...* Ik kan lange tijd doorgaan met het lezen van die namen. Het zijn de namen van de mensen die minder kansen hebben gehad dan de anderen. Ze leefden op dit domein, in dit bos, dit gezonde groen, het aardrijkskundige middelpunt van West-Vlaanderen. De spoorlijn passeert er, maar het station is al jaren dicht. Mobiliteit? Ministerpraat. Ik kom er elke week. Het hoeft geen november te zijn.

MERK

Mijn oog viel op het botervlootje Planta en ik sloeg aan het denken over merknamen vroeger en nu. Wat bestaat er nog? Wat is verdwenen? Solo, Planta, Coca Cola, Kwatta, Zemir, Dixan, Almos, Sprint, Dash (jarig!), Persil, Lamot, M&M, Donko, Miele, Côte d'or, Fanta ... Overleven de tweelettergrepige merknamen met ietwat van een rijmeffect het langst? Om ze langer te doen onthouden, zoals de eindwoorden in Vlaamse schlagers? Waar halen de bedenkers van die namen hun mosterd? Transportbedrijven gebruiken vaak afknottingen en combinaties van namen en plaatsen: Korttransver, Vantextor, Moertranswest, ... en meer van dat fraais. Dat leidt dus soms tot de vreemdste letterwoorden, net als bij sommige firmanamen. Er is nog meer van dat leuks. Er is een dichteres bij achternaam genaamd Ozon. Een renner die Velo heet. Mijn zoon signaleerde tevens een zekere dokter Dokter. Tja, terug naar Calvé, Betterfood, Koetjes Reep en Primus. Sommige films of feuilletons die oudere tijden evoceren, moeten hun geloofwaardigheid o.a. uit oude merknamen in het straatbeeld halen: Op-Ale, Boule d'Or, Koloniale Loterij. Ooit stopte ik met stoppen met roken door de merknaam en het uiterlijk van een pakje sigaretten: Laurens 48. Een woord gecombineerd met een geheimzinnig getal. Waarom 48? Er zaten maar 20 sigaretten in. Het was een klein, geel, geruit pakje. In die tijd liet ik me ook vertellen dat 'men' in Knokke bij voorkeur Dunhill-sigaretten opstak. 'Knokke' was op zich al een merknaam voor iets anders. O, en de parfums dan. Geurige namen natuurlijk. Namen van bekende huizen. Soms ook met een getalletje erbij. En wat voor omhulsels voor het

vege lijf dragen we? Hugo Boss, Mexx, P&C of Oud Huis Trio? Sommige merknamen raken in de loop der jaren zo ingeburgerd dat ze in de woordenboeken belanden, met kleine beginletter: *pils*, *praline*, *ford*, *sandwich*. Dat zijn duidelijk de blijvertjes. De taalkunde van de merknaam is best wel boeiend. Wat roept een onbestaand woord op aan geuren, kleuren, smaken? Wie doet de mooiste vondst en hoe lang gaat die mee? Hoe klinkt het bij de concurrentie? Nou, tijd voor een Cha-Cha, een Snicker of een Leo. En ik raak nog altijd niet wijs uit Balade met één I. Tot slot een tweetal beklivende reclameslogans, ooit bedacht in tijden van oliecrisis. *Voor uw Shell, loop naar de pomp. Tank u wel.*

WEI-GEVOEL

‘Bijlange niet,’ sprak het paard in de wei tot mij. ‘Wij trekken ons niks aan van zonsverduisteringen. Wij, dieren, hebben andere katten te geselen.’ ‘Ach zo,’ knikte ik. Meewarig bekeek het paard mijn hond aan de leiband. Elke avond passeerde ik de wei met mijn hond, voor een hygiënische wandeling in de randstedelijke natuur. Soms stond het paard in de wei. ‘Laat jij de hond uit of doet hij dat met jou?’ vroeg het paard dan. ‘Dat is een klassiekertje, hoor,’ antwoordde ik. ‘En als die leiband knapt, loop je dan weg?’ ‘Die is al zo sterk als een paardenteugel. En *Pavlov* is een huisdier. Hij keert dus altijd terug naar huis, als hij tenminste niet onder een witte volvo of een zwarte saab vermorzeld wordt.’ ‘*Pavlov*? Gekke naam.’ ‘Dat was ooit een Russische minister van financiën.’ ‘O ja, dat zal wel.’ ‘Heb jij ook een naam?’ vroeg ik aan het paard. ‘*Odysseus*,’ zei het beest. ‘Dat was de bedenker van het *paard van Troje*, weet je nog wel.’ ‘Jaja. Mooie truc was dat.’ *Odysseus* knikte even naar mijn kleine mormel. ‘Zo’n hondenleven zou ik bijlange niet willen leiden.’ ‘Je kiest daar niet voor, hé,’ merkte ik wijs op. ‘Hangt af van je vorige leven,’ mompelde hij. ‘Kan dat ding praten?’ ‘Alleen waf-mailen en kwispelen.’ ‘Kennen we. Hoe kleiner, hoe dommer, hoe talrijker. Laat hem niet in mijn wei komen. Hij zal naar mijn benen happen. En die zijn edel.’ ‘Ik heb alles stevig in de hand, *Odysseus*.’ ‘Nog enig nieuws in de grote stad?’ ‘De tomaten worden binnenkort weer een mep duurder. En de benzine.’ ‘Mij een zorg. Waar is de tijd van de paardentram. Ach, die slechte, oude tijd.’ ‘Heb je nog een beroep of ben je op rust?’ vroeg ik. *Odysseus* haalde enkele schouders op en rilde om de vliegen van zijn rug weg te jagen. ‘Meer dan een stoet of een optocht zit er niet meer in. De benen willen niet zo goed meer mee. Enkele kennissen van mij krijgen wel weer politie op hun rug.’ ‘*Pavlov* voert de hele dag geen klap uit.’ ‘Ze maken ze niet meer zoals vroeger, hé.’ ‘Ik vraag me af wat de toekomst brengt.’ ‘Ik niet. Als ze me verhakselen tot hondenvoer, dan keer ik in een ander leven terug als doctor in de wiskunde. Ik kan al tellen. Moet ik eens ...?’ *Odysseus* hief al een rechterbeen op. ‘Nee nee ...’ haastte ik me te zeggen. ‘Ik moet er weer eens vandoor.’ ‘Nou dan,’ zei het paard gekrenkt. ‘Op zes poten ben je vlug weer thuis. Hé, kijk: je mormel is in slaap gevallen.’ ‘Ik geloof het ook,’ zei ik, en ik snokte even aan de leiband. ‘Héla!’ riep *Pavlov* plotseling. ‘Een beetje ruftig hé! Pretenfieuve paardenkop die je bent! Morgen nemen we een andere route. Ik verveel me hier altijd ftierlijk. Oké, baaf?’ Ik knikte verrast. Het was de eerste keer

dat ik hoorde dat *Pavlov* een spraakgebrek had. 'Ik ben van de hond Gods geslagen!' riep het paard ons nog na.

ZO FOUT ALS WAT

(Spaanse griep, Engelse ziekte, Joods kabaal, Tussentaal)

- Ik heb alles dubbel: los diablos.
- Dikke pens: fata organa.
- Moet er nog zand zijn?: sanctus sanctus sablos.
- Maar vent toch!: juvenus!
- Die vlieger gaat niet op: symballon des ongeloofs.
- Het Beloofde Land: Jodium.
- Golgotha: Podium.
- Een hemelse blik: facelift.
- Een open doek: boerkalift.
- Een ezels hoornen raken elkaar (maar meestal wel): ano domino.
- Leven en werken van een kok: curriculum vitae.
- Geen thermiek, bewolkt, grijs, aanhoudend droog: Leterme.
- Oudheidkundigen: piramidioten.
- Wollige taal: zinsverduistering
- België: land uit zicht.

ONAFHANKELIJKHEID

Een zonnige maar eerder koude juninamiddag in mijn zeer Engelse tuin, een paar jaar geleden. Niets liet vermoeden dat over enkele ogenblikken mijn leven ondersteboven zou worden gekarnd. Het zou bijvoorbeeld zonde zijn mocht de telefoon rinkelen. Hij rinkelde. Op deze rustige junidag, terwijl de zon als een knalgele eierdooier aan het mariablauwe zwerk dobberde, rinkelde godverongelukt die kleretelefoon. Ik zette mijn bord kaviaar op het marmeren muurtje rond mijn vijver en haastte me naar binnen. Je wist maar nooit wat er in de lucht hing. En zie: andermaal maakte ik een fraai staaltje van vergrijzingsproblematiek mee. Ik schreef al vaker over de stomiteit van diverse instanties, evenementen, initiatiefnemers, etc ... om vijftigplussers niet aan te spreken en dus als doelgroep te verwaarlozen. Een grove misrekening, want we zijn met velen, en we worden groter en groter. Nu, luister. 'Hallo, hier met Mildred van het *Onafhankelijk Ziekenfonds*. Ik bel u even in verband met ... 'Goedemiddag Mildred, ik ... 'Kan ik u even spreken over het *Onafhankelijk Ziekenfonds*?' 'Graag, maar ik heb al ... 'Het duurt niet lang.' 'Maar ik ben niet ziek.' 'Echt, even maar.' 'Maar ik heb al ... ' 'Wij richten ons tot de leeftijden tussen 20 en 50 jaar en ... ' 'O, maar ... ' 'De voorwaarden moeten in vergelijking met de andere ... ' 'Maar ik ben al meer dan 50.' ... niet onderdoen ... ' 'IK BEN 52.' 'O ... eh ... dan is dit niet van toepassing op u, meneer.' 'Nee, hé?' (Jammer dat ze mijn grijs niet kon zien). 'Toch bedankt, meneer.' 'Dag Mildred,' zei ik. 'In een volgend leven denk ik aan u en uw *Onafhankelijk Ziekenfonds*.' Hoorde ze me nog? Ze zitten dus werkelijk met een

probleem. Vergrijzing. Arme *midlifers*. Ze mogen ons, de mensen met het meeste geld en het grootste verstand, niet meer meerekenen of aanspreken. Wij die al jaren languit liggen te lurken aan de tepels van de consumptiemaatschappij! Wij die smijten met geld! Wij die zelfs verzekerd zijn tegen verzekeringen! Ik hoop dat er nog eens een Mildred belt. Ik zal die dan wijsmaken dat ik 49,5 jaar ben, en ongeneeslijk gezond. Zo gezond, dat ik zelfs geen ziekenfonds heb. Dan zitten ze met een nog groter probleem. A propos: toen ik terug in mijn tuin kwam, had een slokop van een reiger mijn kaviaar uitgelepeld. Ook dat nog.

BIJNA

Ik ben enkele weken verwijderd van mijn zeshonderdste column voor de *Krant van West-Vlaanderen*. Ik haal dit nu al even aan, omdat ik die dag zelf het daarover niet wil hebben, want dan wordt het een doemdag en ik ben bijgelovig. Die kolom heeft in de loop der jaren verschillende vormen aangenomen. Vroeger heette mijn stukje *'Deze kant boven'*. De laatste jaren prijkt er *'Cursief'* boven. Een keer kreeg het de kop *'Stukje'*, op mijn verzoek, omdat ik toen schreef zonder de letter R te gebruiken, over mosselen. Ik heb ook diverse begeleidende tekeningen en foto's van mijn eigen kop meegemaakt. Fraai zicht. Vaak heb ik geprobeerd mijn stukjes op Torhoutse mosterd te doen gelijken. Of ernaar te laten smaken, eerder. Ik schreef overigens ooit een ode aan dat fameuze donkerbruine goedje uit de Houtlandse *Sparrenstede*. Hij is vrij pikant, hij smaakt lekker zomaar op een boterham en hij veroorzaakt ook aardige vinaigrettes. Als ik ooit moordverhalen publiceer, en die bestaan ondertussen al, zal mijn hoofdpersonage geen duvel drinken, maar mosterd eten. Reacties op mijn stukjes? Welja. Leuke, beemoedigende, zielenzalvende, olijke, vrolijke. Twee keer een dreigbrief. Een keer een verbaal dreigement in de trein. Twee keer iets wat op een doodsbedreiging leek. Dat heb je wel meer als je ofwel een expliciet standpunt inneemt ofwel parabolische ironie bedrijft. Mijn cursieve ongenoegen over tv-programma's of BV's of politici bijvoorbeeld is voor mij altijd een leuke ontspanning geweest, terwijl ik het zoutvaatje ook binnen handbereik van de lezer vermoedde, hoopte en dacht. Zelf hou ik veel van en lees ik graag kort proza: kortverhalen, nouvelles, cursieve teksten. Vroeger wilden uitgevers dat wel eens bundelen en publiceren. Dat is ook een Angel-Saksische literaire traditie. Nu gebeurt dat bij ons veel minder, tenzij je met je tronie vaak op tv komt. Jammer. Ik las heel graag stukjes van *Bomans*, *Carmiggelt* en verhalen van *Dickens* en *D.H. Lawrence*. Toen eeuwen geleden *De Oude Thorhoutenaar* nog bestond (en ook concurrent *De Torhoutse Bode*), pleegde ik als student daar soms een stukje in over literatuur. En in hun aanvankelijk beroep, in de beginjaren, hadden mijn ouders allebei iets met kranten en drukken te maken, in Torhout en in Gent. De appel valt dus weer niet ver van de stam.

DE LANDBOUW VERMOORD!

'Loop niet te hard van de veestapel, wederhelft,' sprak de agrarisch deskundige tot de met hem getrouwde. 'Laten we overschakelen op eenden, schapen, kienkens, desnoods struisvogels en krokodillen. We houden nog één koe in het

midden en één zwijn achter de hand.' 'Maar ik ben opgegroeid tussen de koeien en de varkens, man,' wederveroer de vrouwspersoon. 'Schapen zijn zo ... zo ... schaapachtig. Om van de rest nog maar te zwijgen.' 'Zwijg toch, vrouw,' replieeerde de landbouwer. 'Wilt ge misschien dat ik in de bak vlieg? 't Zit er al vol met mormonen.' 'Er bestaat nu een systeem van bij nacht in de bak te zitten en bij klaarlichte dag uw werk te kunnen doen,' antwoordde de zijne. 'Ziet ge dat niet zitten, vent?' 'Jaja, en gij dan aan de rol zeker met een andere agrarische deskundige, die ook voor koeienbeesten en zwijnen opkomt, ik ken dat!' 'Zo hard loop ik niet van de veestapel, dat weet ge toch van mij, boer? Maar ter zake: van struisvogels en krokodillen ken ik niks. Hoe moet dat dan?' 'Luistert. We kunnen het kalmer aanpakken en beginnen met puiten en escargots. Slakken en kikkerbilden verkopen goed de laatste jaren.' 'En onze grond dan? Onze wijdse akkers en weiden als wiegende zeeën? En waarom, o boer, gaan uw gedachten niet langer naar groensel uit?' 'Verkopen, natuurlijk, gij domme koe. En *weidse* is met een kippenei; waar hebt gij leren spreken, dedju?! En zwijg me van groensel, 'k heb er de pest aan.' 'Slakken en puiten!? Och here God toch!' riep de landbedrichtster verbouwereerd uit. 'Maar zijt gij nu helegans betoeterd!?' In een opwelling sloeg ze de boer de kop in met een zelfgemaakte ijslantaarn, want het was putje winter. Daarna ontdooide ze het moordwapen bij de stoof en hakte de boer in hapklare brokken.

ERGER

Gillend de gordijnen in vluchten bij de zoveelste *Beroerde Vlaming* die in een interview meedeelt: 'Ik had zoiets van ...'. Je een kogel door het hoofd jagen bij het lezen van 'kids' en 'krachtige tools' op banksites. Je de haren uit datzelfde hoofd rukken wanneer je merkt dat een wijsneuzerige boekbespreker al jarenlang 'wijdse' schrijft en dat nu godverongelukt nog niet afgeleerd heeft. Een dorp uitmoorden als een pedagoochelende blauwkous het over haar 'mei 68' heeft. Ze bedoelde 'mij 68'. IJlins naar een zeer ver land emigreren als *Geert Hoste* op tv verschijnt. Je Belgische identiteitskaart verscheuren wanneer een beroepsliogende advocaat het heeft over 'meneer Dutroux' en 'meneer Van Themsche'. Nooit meer stemmen bij het ondergaan van de nietszeggende worstenvolzinnetjes van *Bart Somers*. In alle talen vloeken wanneer dat idiote voetbalnieuws weer het zondagochtendjournaal overwoekert. Iedereen naar de hel wensen omdat het herfst- en winternieuws alleen nog lijkt te bestaan uit *Sven Nijs* en bomaanslagen. IJs- en vuurtijden! Voor eeuwig ongelukkig zijn bij de confrontatie met die idiote zweethanddoek om de nek van *Robbe De Hert* en het aanhoren van zijn obligate stopwoordje 'schat'. Vluchten voor *Stefaan De Clerck* in alle omstandigheden. Eender welk lidmaatschap opzeggen bij het ontwaren van het pseudo-intellobrilletje diep op de neusbrug van *Johan Vermeersch*, soort van voorzitter van voetbalgroep *Brussels*. Het verenigingsleven terstond verlaten als de namen *Urbanus*, *Capiau* en *Sommers* vallen. Zwijgen over dat softe 'Open' in *Open VLD*, het naïeve 'a' in *sp.a*, het pretentieuze & in *CD&V*, het pompeus klinkende *NV-A*, het jeugdbewegingsuitroopteken in *Groen!* en het boksbeugelige in *Vlaams Blok/Belang*. Erger kan niet meer. Of toch, o ja: *cursieve woordjes* in een tekst.

MONUMENTEN

Condoleezza Rice, de gekleurde ministeres van Buitenlandse Zaken in de administratie *Bush II*, heeft een aardig staketsel van ravenzwart haar op haar hoofd. Je kunt er uren naar kijken. Vooral met verbijstering. Hoe dat nektapijtje zo vrolijk opkrult, als om haar te beschermen tegen een kogelregen of een plotse tornado! In de categorie *Gebeeldhouwde Haardrachten* komt ze op nummer twee te staan. Nummer een is nog altijd onze oud-koningin *Fabiola*. Zij torst ook een monumentale haardracht, waar soms eens een verdwaalde vogel in landt op zoek naar nestwarmte. Waarom denkt u heeft koning *Albert* in bevenden lijve altijd zoveel plezier als hij op teevee komt met de oude koningin? Juist: hij heeft ze weer zien vliegen. En die pretoogjes van president *Bush* dan als *Rice* in de omgeving is? Die spreken ook boekdelen. Ook hij wordt voortdurend afgeleid. Hij ziet de humor van dat haar in. Die jonge wereldkoningin kan inmiddels aan onze oude landkoningin zien hoe het zal zijn als je met strak gebeiteld haar ouder wordt. Dappere vergrijzing. Maar iets anders nu. Ik vraag u, voorwaar: gaat een reiger met krukken? Wordt een kraai grijs? Doet een poolvos aan pensioensparen? Bekommert de aalscholver zich om zijn pluimen? Nee? Goed. Op een bepaalde leeftijd, ouderdom, stappen die eruit. Dan moet ook de mens het recht hebben een bos op te zoeken of een eenzame rots om daar achter te blijven en naar zijn eeuwige jachtvelden te trekken. Wie dat wil, zou dat moeten mogen en kunnen. Zoals de oude *Fidel Castro*. Getooid met zijn mooiste kleren, sieraden en haarbos. Wie dat niet wil: evenmin een probleem. Sommige mensen zijn zo erg in leven dat hun adem hun eigen spiegelbeeld verdonkeremaant. Zij eten bananen en hossen joggend rond, tot ze zichzelf weer tegenkomen omdat de aardbol rond is. Zij lopen zichzelf achterna. Wenst u honderd jaar te worden? Een monumentale honderd jaar, zoals vele van onze nakomelingen dat wellicht zullen kunnen doen? Of zelfs een ietsepietsie meer, dankzij Bulgaarse yoghurt? Ga uw gang. Maar weet dat er grenzen zijn aan de gezondheid. En hou u gedeisd. Tot zover enkele losse maar grofkorrelige gedachten in verband met monumenten.

LIEFHEDDER

Luister eens goed, maar je moet niks opschrijven. Van kleinsnood af heb ik iets gehad met taal. Het overmande me soms als een kaakslag bij heldere hemel: hoe een woord in de gluren werd gelegd, of klonk als een klepel die verkeerd hing. Je kunt nu zeggen: de bal ligt weer bij de kampen van de beste stuurlied. Niets is echter minder klaar. Ik kan met mijn hart op mijn hoofd getuigen dat ik qua taal van kanten weet. Hierbij echter wel een paal en perk: het gaat hem moederziel alleen om het Nederlands, geen eh ... vreemdtalige moedertalen. Anders krijg ik het spek aan mijn bek en heb ik het aan mijn benen. Ik ben namelijk geen wolf in schaapskleren. Van getallen en cijfers hou ik ook. Kan er daar humor in zitten? Welja, in reeksen. Men vraagt je bijvoorbeeld een cijferreeks aan te vullen om op je *banking-site* te geraken. Dan staat daar: 0801 1081. En dan denk je: de afgod van de getallen neemt me ofwel in het ootje, ofwel heeft hij een dagje vol plezier voor zichzelf gepland, ofwel zal er me iets lotto-achtigs overkomen. Af en toe moet ik lachen om en met getallen. Ik vind ze grappig. De humor heeft niets met hun klank of hoeveelheid of uiterlijk te maken, maar wel met de manier(en) waarop ze soms reeksgewijs verschijnen. 5545:

dat is toch om te lachen? 9339: hilarisch, toch? 07-07-07 daarentegen is niet om te lachen. Waarom? Omdat dit een verjaardag van iemand is. Een gedenkdag, dus. Zeg maar: doemdag. Daar lach je niet mee. Daar drink je op. Om te vergeten. Of om nooit meer te vergeten, zoals *Nine/Even*. De Oude Grieken waren zelfs bang voor een getal: nul. In hun pincodes kwam die nooit voor. Sommigen vermoordden elkaar voor niets ...

CLAUS

Ondanks vrij eenvoudig klinkende titels (*Het mes, Het verdriet van België, De geruchten, De zwaardvis, ...*) is de naam van de schrijver bekender dan zijn oeuvre: Hugo Claus. Weinigen verwarren hem nog met Claes, ook een schrijver. Ongetwijfeld heeft dat te maken met extraliteraire zaken zoals privéleven, boude uitspraken of andere toestanden. Claus hoedde zich voor uitgesproken opinies over collega-schrijvers. Hij keek wel uit. Maar op geregelde tijdstippen was hij wel in het nieuws met rake en goed voorbereide quotes over Jan en alleman, de Vlaming pakweg, de kleine mens, de puber, de priester, de schoolmeester en Vlaanderen. Ik las altijd heel graag zijn poëzie en zijn korte verhalen. De Vlaamse schrijfstijl in zijn proza viel wel te pruimen. *De Oostakkerse Gedichten* hebben me meest aangesproken. En verhalen als *Het mes* ... ik ken dat nog vrijwel vanbuiten. Voor de rest van wat veelkunner Claus uitspookte, had ik minder belangstelling. Zogenaamde dubbeltalenten wantrouw ik. Eerder hoor ik dan de kassa rinkelen. Respect voor *Het verdriet*, jazeker, maar die symbolische dikte hoefde niet. Van de competitie tussen Hermans en Mulisch en Claus voor het dikste boek waren de lezers het slachtoffer. Hoeveel keer werd immers niet verzocht: *'Ik raak er niet door'*?! En *De Leeuw van Vlaanderen* ... over dat bloedstollende epos zullen we het maar niet hebben. De Grote Schrijver die hij was, moet bovenal in vrede kunnen rusten. Hij heeft zelf om die vrede verzocht. Op de vooravond van de literaire lente in Vlaanderen. Er zullen talloze gedichten ontstaan ter gelegenheid van zijn dood. Zelf heeft hij talloze keren bewezen daarin een meester te zijn.

A propos: alweer een West-Vlaming. Al werd hij daar niet echt graag aan herinnerd. Hoe dan ook: Vlaanderen is een van zijn goden kwijt. En Kortrijk kwijt een beetje. Eigen schuld, dikke bult. Het heeft nooit erg veel om zijn auteurs gegeven. En ach, troost voor *Darlingen* (dixit Conscience, ook een ad-interim-'Kortrijkzaan'): wat je zegt, ben je zelf. Wat zegt Claus over Kortrijk, de stad waar hij tot tweemaal toe het ereburgerschap van weigerde? En welke Hasseltse ex-Deerlijkse dichter aapt dat bij tijd en wijle ijverig na? Nog een troost: Tom Lanoye is Kortrijks BV, Bekendste Vuilniszak. TL mocht ooit een gedicht op de stedelijke vuilniszakken laten zetten. Dat hebben we alvast. Met dank aan een schepen.

GRIJS

Ik doe al vele jaren dapper mee aan de vergrijzing. Niet van de bewolking, maar van de bevolking. Ik vorm een groot probleem voor dit land en zijn regering. België had enkele jaren geleden de bestraffende vinger van Europa nodig om op zijn allergrootste intern probleem gewezen te worden: jawel, diezelfde vergrijzing. We hebben met z'n allen veel te gezond geleefd tot nu toe. Stop dus dat joggen maar, en stop met stoppen met roken. We vormen een steeds groter wordende groep kerngezonde grijsaards. België wordt een land van dinosaurussen. België wordt een betrokken, grijs land. Daarom is het verwonderlijk dat wij tegelijkertijd voor een stuk al buitenspel worden gezet, op diverse terreinen. De meeste Belgen die de touwtjes in handen hebben, die drukke dertigers en veertigers dus,

begaan vaak vreselijke vergissingen. Daardoor lopen ze geld mis, en stemmen, en volk, veel volk. De politiek, reclame, cultuur en ander fraais richten zich bijna uitsluitend tot jongeren. Als het niet jong en sexy kan, telt het niet meer mee. Er zijn zelfs ministers door gesneuveld, een decennium geleden. Enkele 45-plussers werden toen opzijgeschoven. En de regering maar verkondigen dat er langer gewerkt moet worden! Een typisch Belgisch schoolvoorbeeld. En dan maar janken dat de burger geen hoge pet opheeft van de politiek en zijn predikers. Kijk om je heen: hoeveel van de affiches die je overal ziet appelleren aan vijftigplussers? De grijze massa wordt constant gediscrimineerd. Men zal daar wat werk van maken, heb ik gehoord. Jonge ouderen en oude jongeren moeten bij sollicitaties ook hun kansen hebben. Er is wel een jonge kerel die met zijn boek over internetgebruik voor senioren dat slim bekeken heeft. Hij scoorde een bestseller. Voor de rest bestaat dit apenland aan de Noordzee vooral uit bête tv-toestanden met kakelende actricekippen en kwijlende mannetjespapegaaien. Er stijgt soms ook hoerageroep op omdat de jonge dochter van een coureur een kind koopt. Alles moet piepkuike en sexy zijn. Wacht maar tot de teeveedelletjes van deze wereld zelf gerimpeld en tandeloos zijn. Ook Inge Vervotte nadert ondertussen de tachtig. Slotnoot: ik heb niet beweerd dat grijs lelijk is. Wat is interessanter dan een massa grijze cellen? Wat is mooier dan een muisgrijs, loodgrijs, olifantengrijs uitspansel doorkliefd met prachtige knalgele bliksemserpentes en begeleid door hevig gedonder?

EEN ZWALUW

Plotseling is de zon daar, als een onverwachte klapzoon midden de gezichten van verraste mensen. Een of andere welgezinde weergodin gooit met grote plassen zonlicht. Op het weerbulletin prediken weervrouwjes *'een mooie, zachte dag met wolkenlierten'*. België is nochtans zo klein, dat je er onmogelijk het weer kunt voorspellen. Als er bijvoorbeeld een helikopter overvliegt, krijg je onmiddellijk zonsverduistering. Zon op je huid: dat is lang geleden. Een lichtbad van warmte, zonder nat te worden: weelde. Alles ontwaakt uit een winterslaap met natte dromen. De scheidingslijn in het haar van de premier glimt in de zon. Prettig storende vliegtuigjes ronken in het blauwe zwerk. Koetjes dartelen hormonaal in de weiden van Vlaanderen. Duistere zaken worden zonneklaar. Een nieuwe lente, een nieuwe buit. Hopelijk krijgen we geen kiespijn dit jaar. Politici die in hondendrollen trappen omdat ze niet goed uitkijken waar ze lopen, namelijk naast hun schoenen. Ondertussen moet het maar eens hevig mooi weer worden. Ik heb al op de A17 met mijn inktzwarte Saab om ter rapst gereden met een zwaluw. Die is er dus ook al. Hij vloog wel nog in de pechstrook. Ik zocht ook weer naar dat wilde bermkieken ergens op de *Ring* rond Kortrijk, maar 't is foetsie. Het bereidt waarschijnlijk zijn verkiezingscampagne voor. Het ambieert misschien een plaats in de pikorde van de Kamer, het kakelnest bij uitstek. Genoeg over pluimvee. Terug naar de lente. Morgen kan het weer grijs zijn. Er kan regen vallen, maar die blijft niet liggen. Kijk uit voor tegenliggende laagscherende zwaluwen en mensen met dubbele kinnen die u met *'burger'* aanspreken. Je weet nooit wat ze echt bedoelen: *hamburger*, *cheeseburger* of *Habsburger*? En doe ook niet open voor vreemd volk op zondag. Het zijn weer de *Hormonen*. Ze komen u melden dat u niet genoeg gelooft. *'Wij brengen u God'*, zullen zij zeggen. Antwoord dan: *'We hebben er al een. Zet deze maar bij de garagepoort.'* En gij zult u weer terugtrekken en een fles wijn ontkurken, want daar is de lente.

DE MENS EEN LOTELING

Om me heen kijkend, voelend, luisterend, proevend en ruikend detecteer ik onophoudelijk elementen die me noodlottig kunnen worden. Een barst in een muur, een loszittende dakpan, een verdwaalde kogel, een uitdagende cel, een gasgeurtje, een getal te weinig, een duimbreed te kort, een visgraat, een luchtbel, een cijfer te veel ... kunnen de klakke-loze dommekrachten vormen waarvan het noodlot zich bedient. Het noodlot zit 'm in het detail, maar het noodlot doordrenkt ook tijden en ruimten. Daarenboven kan de ene mens voor de andere noodlottig zijn, terwijl dat dan net voor eerstgenoemde diens geluk kan betekenen. Voorwaar: de mens is een loteling, overal en altijd.

Opdat niet alles tegelijk zou gebeuren, vonden we de notie *tijd* uit. Enige orde op zaken, gemakshalve chronologisch, was meer des mensen dan van nature.

Adempauze.

Ook het element *ruimte* kreeg in de loop van de (chronologische) geschiedenis een aantal *facelifts*. Enige bewegingsvrijheid drong zich op, al zouden territoriumgedrag en grensgevallen zich al heel vlug voordoen.

Ademruimte.

Tijd genereert leeftijd, zegge en schrijve: ouderdom. Lot dat we niet in de hand hebben. Het is onmogelijk vele jaren aan het leven toe te voegen (een ouderdom van 150 mensenjaren zal de grens zijn), het is alleen de kunst leven aan de menselijke jaren toe te voegen. Een ader gaat net zolang mee tot het vege lijf er genoeg van heeft.

Ruimte creëert afstand annex de noodzaak aan snelheid. Noodlot dat we evenmin beheersen. We hebben de techniek op dat vlak niet voldoende in de hand. Het begrip *risico* komt hier veel vaker onverwacht uit de bocht. Het wiel en de trap zijn geëscaleerd.

Het (nood)lot is onbeheersbaar én maakt deel uit van het leven, dat tot nader order van dat lot gelijkmoedig of gelukkig kan verlopen. Pas na het toeslaan van dat noodlot, beseffen we dat we in een gewoonheid vertoefden die ons onbewust gelukzalig maakte. *'Een mens is goed omdat hij niet slecht is,'* verzuchtte Oblomow ooit, horizontaal gelegen. Parafrazerend zouden we kunnen stellen: een mens kent geluk pas bij niet-geluk.

Levert het ruimtelijke noodlot anderzijds iets op? Nou, ballingschap verschaftte wel eens nieuwe inzichten. De nomadische mens werd er niet dommer op. Maar je zult maar ter aarde *geworfen* worden in een sloppenwijk of als elfde koter in een mijnwerkerswoninkje in de Borinage.

Levert het tijdelijke noodlot anderzijds iets op? Tja, bent u geboren en getogen op een interessante tijdscharnier? Maakte u bewust het meest bepalende decennium van uw eeuw mee? Bent u loopgraafsoldaat uit *De Grootte Oorlog*, cocktaildrinker uit de *roaring*

twenties of stond u eind jaren zestig op de barricades in Parijs? Bent u als schrikkelkind pas om de vier jaar eens jarig?

Noodlot, lot, voorbeschikking. In sommige gevallen genereerde het lot van één iemand geluk en voldoening voor vele anderen. In andere gevallen deden zich bijna schilderachtige, alleszins romantische gevallen van voorafbeelding voor.

Shelley stierf eenzaam in een woest tempeest. Tolstoj gaf net als zijn *Anna Karenina* de geest op een spoorwegstation. Rilke zou overleden zijn aan de gevolgen van een doornprik van een rozenstruik. Virginia Woolf koos het water als eindbestemming, met stenen in de zakken en bezwaard gemoed: het geluid van water is de *basstoon* in haar teksten. Esopus had een bochel en werd de vader van het fabeldicht. Homerus was blind en schiep een formidabele wereld. Erasmus leed aan jicht en bleef noodgedwongen binnenskamers voor zijn *Lof der Zotheid*. Ronsard was doof en werd de recordhouder van de welluidendheid in de Franse belletrise. Andersen was aartslelijk, wou het theaterpodium op, maar schreef uiteindelijk sprookjes. En, *last but not least*: Montaigne trok zich op 37-jarige leeftijd met een ernstige nierkwaal in zijn torenkamer terug om een 'zelfportret' te schrijven. (Misschien ook uit ontgoocheling over de wereld en in een poging zichzelf in die wereld te definiëren? Immers: *La plupart des occasions des troubles du monde sont grammairiennes.*) Hij werd de aartsvader van alle 'probeersels'. Anders gezegd: *essays*.

Eeuwen later zou Anton van Duinkerken schrijven: '*Zo is de mens gebouwd, dat zijn ellendige gebreken dikwijls de voorwaarden worden tot zijn schitterendste heerlijkheid.*' Wij voegen daaraan toe: ... *voor de anderen*. Is het immers niet dankzij de *Ballade van Arie Hop* (John O'Mill) dat duizenden Hollandse kindjes van de vreselijke nagelbijtdood zijn gered?

'Aanhoort het noodlot, fel en wreed/ van een kind dat op zijn nagels beet.'

Een *speling* van dat lot mag allicht worden begrepen als een gebrek aan bevattings- en incasseringsvermogen bij de mens. Het woord *speling* vertolkt ons onbegrip en onze onmacht ten opzichte van voldongenheid ... en van de willekeur van deze voldongenheid. Het degradeert het lot tot iets grilligs. Ook de natuur kent haar door de mens toegedichte *speling* – dan ontpopt ze zich in noodlottige gedaantes: ziektes en natuurrampen zijn misschien de twee sterkste dommekrachten waarvan het noodlot zich bedient. Desgevallend of desgewenst kan Lot dan met een hoofdletter worden geschreven, rijmend op of met God. Dat hoofdletterlot zal een fatale bliksem niet toeschrijven aan een botsing tussen overspannen wolken, maar aan een boze God die met zijn lastoestel de gaten in de ozonlaag weer dicht probeert te schroeien. We zorgen er wel voor dat er ons altijd iets boven het hoofd hangt.

Maar er zijn dus pogingen. Lotelingen hopen altijd op het goede getal, op geluk. Het is verslavend. De ruimtevaart probeert aan het lot van de zwaartekracht te ontsnappen. (Vallen, epilepsie zijn zo werelds). Scalpel en medicijnen proberen lotgevallen te bezweren die haaks staan op de menselijke conditie van gezondheid. (Epidemieën zijn zo des

werelds). God met een hoofdletter wordt aangeroepen wanneer de rede radeloos wordt ten opzichte van onmenselijke machten. (Goden zijn nochtans jaloers op stervelingen).

Kan men zich dan wapenen met zoiets als vrije wil? De vrije wil van de mens bestaat misschien alleen hierin dat we zaken kunnen toeschrijven aan het (nood)lot, en aan spellingen daarvan. De vrije wil is zo breeddenkend te aanvaarden dat we niet alles in de hand hebben. De vrije wil is ontroerend menselijk, en flaneert, soms pretentief en opzichtig, soms tolerant en bescheiden, op de *catwalks* van pessimisme en optimisme. Maar eigenlijk bewandelt de vrije wil een derde circuit. De vrije wil meent namelijk rekening te houden met alle seizoenen in één keer. De vrije wil weet: Versace stippelt die bepaalde lijn uit, omdat de mode wil dat het weer lente wordt. De vrije wil weet ook: nooit zal een enkele boom, een enkel blad rekening houden met Versace.

Alleen enkele voortekenen behoeden ons ietwat voor voldongenheden. Dieren zwijgen stil bij naderend onweer. Sterren, de vlucht van de vogels en wind schijnen gelezen te kunnen worden. Een knipoog, een vlinderslag, een fluitsignaal, een bel, een profetie, een getal, een gebaar kunnen bepalend zijn. En een oud spreekwoord bij de Toereg zegt:

Als de weg bochten begint te maken, is de koning oud geworden.

Het noodlot toegeven, bezweren of negeren? Het is mijn lot dat ik niet zeker weet of er zoiets als noodlot bestaat. Stel dat noodlot zin heeft, en bestaansrecht, dan moet er een ander woord voor worden bedacht. Het blijft essayeren.

Daarom, toegegeven, voorwaar: de mens is een loteling. Van alle niet-geborenen is hij ooit de uitverkorene geweest om als loteling te leven. De vrouw als niet-man; de man als niet-vrouw. Hij (m/v) is de gelukzak bij uitstek. Zijn geboorteschreeuw is er een van angst, verbazing en geluk. Zijn getalletje wordt getrokken en zijn lotgevallen kunnen een aanvang nemen. De stomme gelukzak.

SAY CHEESE

Heeft u er kaas van gegeten? Dan bent u een van de gelukkigen. Kom en volg mij op een kort kaasje-uit. Het lelijkste cliché over kaas: hoe meer kaas, hoe meer gaten, hoe minder kaas. O Afgod van Alle Kazen: straf de pseudofilosofische pummel die dit ooit lanceerde. Kaas is heilig. De patroonheilige van alle vaste kazen en smeerkazen is *Willem Elsschot*. Hij schreef een bekend boek met het heerlijke vierletterwoord als titel. Kaas is België. Kaas is Holland. Kaas is Frankrijk. Kaas is Engeland. Passendale. Gouda. Camembert. Stilton. De namen alleen al zijn mondverwennertjes. Een van mijn prilste jeugdherinneringen betreft een lachende koe. Tevens was het mijn eerste Frans: *la vache qui rit*. Een hele mondvol. Iets later leerde ik Herve kennen. De stinkerskazen droegen ook onmiddellijk mijn voorkeur weg. Dat was mijn eerste aardrijkskundeles. De stap van de kazen naar andere heerlijkheden zoals mosterd en wijn was daarna vlug gezet. Om de haverklap moest ik ook *cheese* zeggen ... voor op de foto. Zelfs de feestelijkheden hadden dus altijd iets met kaas te zien. Een prangende vraag die altijd zal blijven hangen: is de maan

van kaas gemaakt? Als dat zo is, doe mij dan maar een hele bol. Vollemaan graag. Ik ben immers een volbloed kaaskop. En ik weet ook waar Abraham de mosterd haalt.

QUESTIONNAIRE

Kan het schuimen van gebladerte vergeleken worden met het ruisen van de zee?

Is een wapperende bliksemserpentine de voorbode van carnaval in het walhalla?

Doen we de donder na omdat we bang zijn in het donker?

Valt er in een spikkelwoud van duizend blaren en miljarden flarden nog een vleermuis te ontdekken?

Doet de regenboog je nooit vermoeden dat er nog onontdekte windstreken moeten zijn?

Als de vollemaan van kaas gemaakt is, hoeveel sterren geef je dan aan haar firmament?

Zouden bomen eens van plaats verwisselen zonder dat we er erg in hebben?

Herhaalt de boomkruin ook de wortel en herhaalt de wortel ook de boomkruin?

Waarom trekt een heksenkring zich van de vierkante meetkunde geen lor aan?

Heeft de tijd dan werkelijk de laatste vogel uitgestippeld?

Kunnen bomen zichzelf schorsen en in der eeuwigheid verdwijnen?

Is dat een eenhoorn daar?

Noteer je elke bladscène gefilterd door het inzicht van het licht of gooi je overvloedigheid te grabbel?

Veranderen de hemelwatervallen iets aan gedane zaken?

Moet regen niet een meervoud zijn zoals Vlaanderen en kinderen?

Valt aan de duizendbladerboom een toeval af te lezen?

Is de wirwar van de runen en de röntgen een geval van logica?

Sneeuwt het spikkels licht en vuur en vlucht daar een takkewijf de struiken in?

Kunnen verloren voorwerpen verdriet hebben?

Hebben geur en reuk een zeker gewicht?

DE ZWARTE ZWAAN

Een hevig, leuk, origineel boek gelezen, verschenen bij uitgeverij *Nieuwezijds* (via *Epo Berchem*). Geen verhaaltje. Veel beter. *De Zwarte Zwaan: de impact van het hoogst onwaarschijnlijke*. Schrijver: Nassim Taleb, ex-beurshandelaar en professor onzekerheidskunde plus sceptisch empiricus. Een zwarte zwaan is onvoorspelbaar, heeft een grote invloed en achteraf proberen we die aannemelijk te maken. Of ... we denken ze voorspeld te hebben. Het kan ook iets zijn wat tegen alle verwachtingen in niet gebeurt. Bekende voorbeelden: Harry Potter, 11 september, laserstralen, het internet, de lotto. Het enige voorspelbare is het onvoorspelbare. Hoe weten we wat we weten? Thema van dit boeiende non-fictieboek: onze blindheid t.o.v. toevallige variatie en grote afwijkingen. Initiatieven om dingen te voorkomen, worden nauwelijks beloond. Nochtans is voorkomen beter dan genezen. Zichtbare daden worden wel beloond. Wil je iemand goed leren kennen? Doe dat dan wanneer hij zwaarbeproefd wordt. Je krijgt nl. geen inzicht in gezondheid zonder acht te slaan op ziekte of epidemieën. Het normale is vaak irrelevant. Probabilist Taleb heeft het over de hoogst onwaarschijnlijke maar ingrijpende gebeurtenis op alle fronten en in alle geledingen van de maatschappij. Gevallen uit het verleden die je eigen theorie moeten ondersteunen, vindt hij geen bewijzen zijn. Zijn voorbeelden zijn indrukwekkend leuk. Ik geef er eentje: de kalkoen. De kalkoen kent een hoogtepunt qua gevoel van veiligheid en welbevinden na vele dagen van intense voedertijden door een verzorgende mensenhand. Het vertrouwen groeit echter zienderogen naarmate ook het gevaar groter wordt, en grootst: vlak voor *Thanksgiving* – zijn doodsdag. Een totaal onverwachte gebeurtenis trekt dan abrupt een streep onder een leven van welbevinden, hem gegund door dezelfde hand die hem zal slachten. Dit boek gaat veel verder dan leuke voorbeelden. Nee, witte zwanen bevestigen niet dat zwarte zwanen niet bestaan. We worden beetgenomen door het onverwachte. Lees hoe Taleb daarover denkt en hoe die professor onzekerheidskunde daarmee omgaat.

VAN DIE DAGEN

Soms heb je van die dagen. De duivel is ermee gemoeid, zoals ze zeggen. Je let de hele dag onbewust maar koppig op alle nummerplaten die in je vizier verschijnen. 's Ochtends nestelt er zich een al net zo koppig meezingertje in je hoofd en dat blijft daar zitten voor de rest van de dag. Niks lukt en alles valt zelfs tegen. Er hangt overal een waas voor, waar je niet doorheen geraakt met je zintuigen. Mensen nemen voortdurend aanstoot aan je en aan alles wat je doet. Het kan ook een stralende dag zijn met ononderbroken stom geluk. Om de haverklap kom je mensen tegen die je al lang niet meer ontmoette. Je koopt de hele santenboetiek van lottobiljetten, maar je wint natuurlijk € 2,50. Je moet drie keer terug naar het warenhuis (twee keer voor de middag, een keer na de middag), want ze hebben zich echt wel vergist hoor, telkens opnieuw. Er ontstaat ruzie aan de kassa met een andere ongeduldige klant achter je. Tot je oneindig afgrijzen staat er een papegaai op de rug van haar jeans. Thuis rinkelen de telefoons alsof het de laatste dag van je leven betrof. De dag kan ook passeren zonder ook maar één luttel telefoontje, zelfs geen per vergissing, zelfs niet eentje met dat langverwachte stellig beloofde bericht. Je wacht en wacht en de huisarts komt pas tegen de avond nadat je eerst doodziek bent geweest en vervolgens weer kerngezond bent geworden. De postbode belt aan, maar je vergat de voorraad toiletpapier aan te vullen en dus moet je blijven waar je bent. De dag daarna belt hij weer aan: taks

wegens porttekort. Je hebt vandaag al alles laten vallen wat je vastpakte. Hoe komt dat toch. Diezelfde gekke naam spookt zonder reden de godganse dag onder je schedelpan en je weet godgenageld niet waarom. Je gebruikt zelfs die naam of dat woord om ritmisch je voetstappen mee te begeleiden. Ja, van die dagen ... waarop de hele dag lang iets in je hoofd dansen blijft, of weergalmen, en het wil er maar niet uit. Het zijn ook meestal van die dagen waarop je de lotto niet wint. Hoe hard je ook overal naartoe rent, hoe begripvol je je ook voordoet, hoe schalks de zon ook over de daken spettert, hoe heerlijk ook de Vlaamse regen in je gezicht kletst. Termijndenken noch domweg duiken helpen. Allemaal mierengewriemel, constateer je aan het eind van zo'n dag. En dan pesten ze je nog wat met een schrikkeljaar, een zomer- en een winteruur. En je moet weer die parade van dwaze koppen op de televisie ondergaan. En de krant herhaalt nog eens die dwazekoppenparade. Ja, je hebt van die dagen waarop je luid gillend of hikkend van het lachen onder de wol wil duiken.

DE GOEDE MAN

Nog drie maanden slapen en het is weer zover. Dan komt de goede man. Wij hebben al zomerklaaskoeken gegeten. Een schande is het. Toen ik nog een uk was, rookte mijn pa *Almos*. Later werden dat andere merken. We wisten maar al te goed waar hij zijn voorraad verstopte. Ma dacht dus dat hij veel rookte. Het gebeurde wel vaker dat hij in het donker nog om een pakje holde, naar zo'n gezellig winkeltje uit oude tijden. Het rook er altijd naar zaterdag. Je kon er alles krijgen. Ik heb er eens mijn broer met zijn kont in een emmer haring geduwd. Elk jaar op één welgemikte decemberavond mochten we mee op stap om een pakje sigaretten te kopen. De wandeling heen en terug duurde een halfuur. Het was 5 december. Toen we weer thuiskwamen, mijn pa gehuld in verse *Almos*-wolkjes, was een andere goede man hem voor geweest. De Sint was gepasseerd! We hadden hem niet gezien. Toch woonden we in een doodlopende straat. De spoorboom aan het einde was al enkele jaren definitief neergelaten. De heilige man had bij ons wat speelgoed gedropt. Zo moesten we nooit wachten tot 6 december: vaak een ellendige schooldag waar Pieten op deuren bonkten en meesters vraagstukken opgaven met picknicken erin. (*'Jan heeft 10 picknicken. An 7. Als Jan er 6 opeet en An 2, hebben ze samen ... veel pret'*). Elk jaar echter was ik sterk ontgoocheld in de Sint. Want ik hoopte altijd op een echt berenvel. Het stond lange jaren bovenaan op mijn verlanglijstje. Ik wou een heus berenvel om me in te vermommen en de mensen de stuipen op het lijf te jagen. Nooit kreeg ik het. In de derde kleuterklas had ik al sterke vermoedens omtrent de identiteit van de goede man. Hij rook namelijk naar *Almos*-sigaretten. Samen met mijn vriend Pol-zaliger deelde ik die vermoedens. Diens Sint rook naar *Zemir*, ook een merk van toen. De juf had dat door en parkeerde ons op 6 december in een bank vlak bij de deur. (*'Niet te hard schrikken als er hard gebonsd wordt hé. Je weet wel wie er dan komt hé ... Maar: mondje dicht, hé!'*) We knikten ijverig. Maar op 6 december wipten we net als alle andere *babyboomers* geschrokken op, toen er knoerthard op de deur gebonsd werd en een regen van picknicken over de kortgeknipte koppen scheerde. Pol en ik keken ondertussen door de baard van de goede man heen: herkenden we één van onze vaders? Buren? Meesters van de grote school? En wat betekende dat gedoe met die vier Pieten? (*'Hulppieten,'* legde de juf uit, na het gewelddadige Sint-bezoek aan onze klas. *'De goede man wordt oud en kan niet alles zelf meer doen.'*) Ze keek Pol en ik staalhard in de ogen. Het leven ging later door. Ik kreeg nooit een berenvel en Pol stierf jong. En mijn pa stopte met roken. Ik ook.

BSPRN

N ht Tnssch (Nrd-Frk) hbbn z mr dr klnkrs. N ht Ndrlns hbbn w r ng vf. (a,e,o,u,i) Gnlk hb j d nt ns ndg. Ls mr ns d dvrtns n d krnt. *Mn zkt. vrw*, wt j wl. Ls j r tch ng n prblm m hbt: vrvng vrl dr n e. D kmt ht mst vr. N tdn vn cnmsch crss bsprn w ds k p ltrs. Vndt j nt dt ht r lk tzt?

ONDER DE ZON

Het vuur, het wiel, de trap, penicilline, laser, de chip, de boekdrukkunst, de camera: je vraagt je af welke belangwekkende uitvindingen, ontdekkingen of vondsten nog gedaan kunnen worden. Soms kan er alleen nog maar verbeterd worden. Het is zoals een boek van Jules Verne: geen *sciencefiction*, maar een verbetering van reeds bestaande technieken. Voorbeeld. Tijdens de *Amerikaanse Burgeroorlog* werden duikboten gebruikt. Maar die lekten. Dat is erg voor die dingen. Verne las dat bericht in een krant. Hij dacht na over het probleem, schreef een boek en bracht op papier verbeteringen aan voor de onderzeeër. Latere toepassing ervan 'in het echt' bleek uitvoerbaar en succesvol. Zo zie je maar: schrijvers helpen de wereld vooruit, zelfs onder water. '*Nieuwe dingen*' betekent ook '*nieuwe woorden*'. Voorbeelden uit de 20ste eeuw: aids, epo, asiel, ozongat. Hoera voor de *Dappere Nieuwe Wereld*. Nog een uitvinding van de 20e eeuw: Michael Jackson. Hij verschoot af en toe van kleur en sommige van zijn lichaamsdelen lieten los. Maar het megadom heeft hij uitgevonden. Hij vond ook zichzelf uit. Wat moet er verder nog uitgevonden worden? Een pil tegen BV's. Een tv die alleen maar uit kan. Een oorlog waarbij iedereen gespaard wordt. Een geluidsdemper voor op de aardbol. Eetbare kleren. Eigen liedjesteksten voor Nicole en Hugo. Er is nog veel te doen. Komaan, aan het werk. Maar geen uitsloverij. Hef geen belastingen op goudvissen. Schaf feestdagen niet af. Schrijf geen boeken die uit de rekken liggen. Draag geen strikjes. Hef wel belastingen op karaoke, playback, piepschuim en moppen en hun tappers. Er is immers niets nieuws onder de zon. Zo daar al sprake van is.

TAALKUNDE

Kinderen in de twintigste eeuw. Waar is de tijd. Een marteling. Dat gedoe met limonade bijvoorbeeld. Is een half glas limonade halfvol of halfleeg? Luister naar een gesprek uit de vorige eeuw tussen een grote mens (ex-kind, 1 m 83) en een kind (1 m 57). 'Je drinkt weer te gulzig. Je ogen zijn groter dan ...' 'Mmpff.' 'Slokop.' 'Mmpff.' 'Het staat nog maar voor je neus en het is al halfleeg. Je zus is toch zo gulzig niet!? Kijk!' 'Maar nee! Het is nu nog halfvol. Kijk maar!' 'Weet je het weer beter?' 'Maar ik kreeg ook minder limonade dan de anderen.' 'Dat is niet waar. Iedereen kreeg gelijk.' 'Jennifer kreeg veel meer.' 'Nee. Moet ik een vergrootglas halen? Een glas is een glas hé!' 'Jongens hebben meer dorst.' 'O, is dat zo? Moet je een optater misschien?' 'Nee, nog een beetje limonade graag.' 'Welhebevanje ... hiér!' *Lap*. 'Au!!' Sommige oorlogen zijn er gekomen door gekijf over stukken land of zee. Iedereen wil meer. Sommige ruzies zijn oranje of citroengeel, en sprankelend, met veel prik. Ouders zijn uitgevonden om hun kinderen te hinderen. Zij overtreffen ze trapsgewijs. Nooit kunnen die kinderen hun ouderen, pardon, ouders, inhalen. Of toch: de ouder wordt ingehaald door het kind als het gaat om trouwen of rouwen. Dan ligt de lat voor beide partijen gelijk: zeer plat. Misschien is 'jongeren' de overspelige trap van 'jong'.

'Jongeren' is ook een verontrustend meervoud. Zijn er eigenlijk wel zoveel jongeren? Die bevolkingspiramide van ons landje ziet er op dat vlak bedenkelijk uit. Je denkt bij dat woord 'jongeren' ook gewoonlijk aan andere woorden, afhankelijk van de context: 'schade', 'ongewassen', 'onwel', 'duizenden'. Zoals je bij 'oud' misschien aan 'pensioen' en 'grijs' en 'stok' denkt. 'Jongen' klinkt dan weer zo zoogdier- of eierschaalachtig. Terwijl 'meisje' niet eens een verkleinwoord is. 'Jippie zeg, heb ik daar een aardige meis ontmoet.' 'Ouder' is de vergelijkende trap van 'oud'. Wee de man, de vrouw, die op zeer jonge leeftijd kinderen veroorzaken: zij zijn dan 'ouder'. Meervoudsvarianten: ouders, oké, ouderen, ai. 'Jongeren' doet dan weer denken aan 'worp': de jongeren rolden als rapen uit de schoot van de vruchtbare boerin. Wat te doen? Ach, tegen de taal ingaan. Anders gaat die dicteren hoe je je moet gedragen. Waarom bijvoorbeeld kwispelt de hond met zijn staart? Omdat hij slimmer is dan zijn staart. Mocht hij dat niet zijn, dan zou de staart met de hond kwispelen. Ik vind dit een van de grootste wijsheden die ik al gelezen heb. Waarom, dat verklap ik u niet. U moet het zelf maar uitvissen. Feit is dat veel wijsheden in de vorm van een mop worden verkocht, ogenschijnlijk onnozel. Nee nee, gij daar kluchtigaard op de tiende rij, ik heb het niet over *'Het is groen en het klimt zonder handen naar beneden.'* Drink maar uw limonade op.

LETTERS & LETTEREN

Heden ten dage (en eigenlijk al lange tijd) bestaat mijn geliefkoosde lectuur uit atlanten en woordenboeken van divers, maar hoogstaand allooi. Het is begonnen met het tv-dictee winter 07. Ik zat thuis plotseling te beslissen dat ik mee zou schrijven. Tot mijn verbazing had ik geen fouten. Toegegeven: tot driemaal toe gokte ik goed. Een maand later besloot ik me aan te melden voor het veel moeilijker Groot Nederlands Dictee van Davidsfonds/Knack. Dat ging weer goed: primus van de preselecties categorie Liefhebbers (ik was immers debutant in de wedstrijd) met 92 % en een 5e plaats in de finale in het Vlaams Parlement enkele weken later. Mijn kompanen-treinreizigers-Specialisten (die al jaren meedoen en fameuze kleppers geworden zijn) overhaalden me om verder dit pad te bewandelen. Tja, er moet wel geblokt worden. Voorwaar: dat doe ik nu. Ik ben nu nog meer dan vroeger aan het (op)schrijven. Een bedenking: *schrijven* staat tot *opschrijven* zoals *letteren* staat tot *letters*. Met spelling kun je moeilijk creatief zijn. En toch is het lekker boeiend. Je kunt nl. redeneren en verbanden leggen. Het is niet klakkeloos vanbuiten leren. Je moet geografie en historie kennen. Scheikunde. Cultuur. Geneeskunde. Biologie. Ik ken nu het verschil tussen *pensee* en *pencee*. En *meringue* en *merengue*. *Elisabeth* en *Elizabeth*. *Speculaas* en *speculoos*. Ik kan de angst voor lange woorden verwoorden: *hipopopotomonstrosesquippedaliofobie*. Het is heerlijk, want het is voedsel voor de geest. Wat je met pakweg 26 letters al niet kan doen. Ik proef, eet en drink elke dag woorden en letters. Om te ontspannen combineer ik die dan dusdanig, dat ze proberen literatuur te zijn: gedicht, theater, verhaal. De volgorde is van belang. De boodschap natuurlijk ook. Wat vindt u bv. van deze zin: *De mater dolorosa met de bête monalisaglimlach kon ten langen leste het münchhausen-by-proxysyndroom niet meer ontkennen en vlijde zich ontmaskerd op de canapé van de shrink neer.* Een korte waarschuwing: letteren kunnen ook etteren.

ARNO

Watten wolken dreven aan het mariablauwe zwerk in Dranouter, gebruiksklaar om uitgelopen dronkenschappen te betten. Hier hadden *The Simpsons* en *Magritte* samengewerkt. Ik vroeg mijn ex-correspondentievriendin Emiko Takamori of ze in Japan ook over zulke luchten beschikten. 'Onze luchtkastelen bestaan uit hout,' antwoordde ze, want ze had mijn vraag verkeerd begrepen. Ik kreeg geen tijd voor een wedersamenstelling, want waar ik daarnet nog gestut werd door een tweetal beschonkenen, of omgekeerd, daar vielen nu om mij heen de mensen bij bosjes, omdat de bekende zanger *Arno* opkwam. De gelederen werden dooreen gehutseld en dat zou een tijdlang zo blijven. Er zat stuwing in de vaart der volken en hun muziek. Verbale communicatie zou fonetisch gebrul worden, waarbij men kon kiezen uit een reeks van vijf klanken.

'WIE IS DAT?' gilde E.T. in mijn linkeroor.

'ARNO!'

'EEN DUITSER?'

'WWW.NEE.BE!'

'HET LIJKT OP DUIJS!'

(Vertaald in het Festivals:

'IE I A?'

'A O!'

'UI?'

'EE EE EE EE EE!'

'IJ UI!')

(Noot: schr. dezès communiceerde met Emiko Takamori wel voortdurend in het Duits en het Engels, maar geeft in dit stukje de mededelingen in het Nederlands weer – voor de goede verstaander)

Arno, wiens haar weer door een koude kapper leek geknipt (en waarmee hij uitdrukkelijk heen en weer zwiepte, in en uit de ogen, weet je wel), kende succes onder de bewusten, de onbewusten, de bewustelozen en de onderbewusten in de tent. Iedereen probeerde op hem te gelijken en idem dito te zweten.

'EE IJ IE IE EU?' riep Emiko me toe.

'A?'

'HEEFT HIJ MISSCHIEN EEN NIEUWE HEUP?'

Ik lachte zwetend van nee en probeerde ondertussen uit het gesproei van lichaamssapen van omstanders te blijven. Kokhalzend onderging ik de rest van dit optreden, dat ik in mijn latere annalen wellicht een *afreden* zal noemen, omwille van *de walg betreff. de anderen*. Toen we weer op een rustiger wekje aan het flaneren waren, vroeg ik Emiko wat ze van de zwiepende en schokkende Vlaamse zanger dacht. 'Was hij dronken?' informeerde ze eerst zelf. 'Dat weten we nooit met zekerheid.' 'Verkouden?' 'Iedereen is hier altijd verkouden.' 'Waarover heeft hij het in zijn liederen?' 'Over Leven, Liefde en

Dood.' 'In het Frans?' 'Eigenlijk in het *Fraams*, ook gekend als het *Vlans*.' 'Vinden jullie hem goed?' 'In België word je gemaakt of gekraakt door de pers, een zootje ongeregeld.' 'Hij was waarschijnlijk de stoute jongen van de klas hé?' 'Of net helemaal niet.' Ik monsterde de watten wolken weer. Er zouden er vandaag veel van doen zijn.

TV

Ik stel voor de afkoter BV meteen maar te vervangen door TV. Je bent hier in dit apenland immers alleen maar bekend omdat je bekend bent. En dat kan alleen maar gebeuren door op tv te komen, die rechthoek van afgrijzen, die treurbak. Het is eender wat je hebt uitgespookt. Je hoeft zelfs niet eens iets gedaan te hebben. Met of (liefst – kijkcijfers!) zonder kleren. Zoals Jan met de pet en Tettenmie. Voluit wordt dat dan: Televisie-Vlaming. Aaneengeschreven natuurlijk, volgens die onnozele trend die overal toeslaat: VlaamsProgressieven, deBuren, deSingel, JIMtv, RingTV, GaultMillau, ArcelorMittal en meer van dat zogezegd originele fraais. Het afzichtelijke scherm dat zovele huis- en slaapkamers ontsiert, is al geruime tijd het evangelie. Het predikt populisme, domheid, verkleutering en massaliteit. Sommige verkopers pakken zelfs uit met de idiote slogan 'Gezien op tv!' Alsof dat godgenageld wat betekent. Ooit hield een krant een competitie: wie was de West-Vlaming van het jaar? Er stond verdorie een tv-presentatrice op de lijst. Haar verdienste(n)? Nou: ze deed gewoon haar job. Meer niet. Anderen moesten er boeken voor gepubliceerd hebben, films gemaakt, prijzen gewonnen. De bête bewondering voor het teeveemonster neemt vele vormen aan en slaat overal toe. Vooral sedert de realityrage er is. Ikzelf snoer dat onding de mond. Ik kijk alleen naar films en BBC-series of –docu's. De rest kan me feestelijk gestolen worden: pathetische voetbal'analisten', Algemeenantsprekende tweederangsacteurs, dijenkletsende bekendelingen, blote Jan Luls, zwanzende realitysletten, hyperventilerende benefietsmoelen, overbepamperde voetballisten en opgepepte veldrijders. Zappen, die handel!

BIJSLUITER

Achtentachtig soorten dronkenschappen. Vierenvijftig misverstanden op een rij. Net zo goed en net zomin een aantal goden, wetten, dromen, daden, regels en bezwaren. Hersens, bloed, been, merg en pis. Dat is wat de mens is. Een steak pretentie. Duizend keer zag ik je zitten. Duizend keer kwam ik weer thuis. Boeken en verhalen proberen steeds weer te herhalen dat het waait omwille van de wind, dat als het regent dat een reden heeft, en dat de zon het zout is in een ander zuiden dan in de stomme films van wij die dromen. Maar dit is leven, liefje, tussen wee en reutel. Dit is leven, liefje, gekakel en een keutel. Dit is een Rusland omwille van de liefde. En het moet waaien. En het moet sneeuwen. En wat ver is, moet echt wel heel ver zijn. En treinen moeten pijn hebben, die je kan horen. En afstand moet gelijk zijn aan ongeneeslijk ziek. Nietwaar, dokter Zjivago?

Nietwaar? En ook Gainsbourg herinnert zich de bomen en de wind in hun gebladerte. En spreidt in al zijn dromen rookgordijnen uit, en bladert, bladert, door het Rusland van zijn hart, de hoofdstad van zijn lijf en leden, dit Parijs waar licht en liefde blijven weifelen tussen dromen en bedrog en ongeneeslijk gezond. Zevenentwintig Oscars voor de beste bijrol. Honderden verhalen met een open einde. Longen, nieren, ogen, handen, ballen en maar één luttel hart. Enkelvoudig enkelvoud aan de ene linkerkant. Als ik met

mondjesmaat jouw gif ben, laat ik je heden weten: ik hou van jou. Op de bodem van elk glas, in de rook van zeppelins, aan koudefronten, keerkringen en polen, in alle staten, en vooral de mijne, over datumgrenzen, in tantetearooms, na zovele treinen, o tsarina, laat mij je zachte revolutie zijn. Dit is mijn bijsluiters, niet eens gedicht, maar vaak gedacht: wacht, ik hou van jou.

WIE A ZEGT

A en B. Krekel en mier. Gas en elektriciteit. Os en ezel. Wit en zwart. Spic en span. Kerst en kind. Tijd en Nele. M & M. Auto en file. Schots en scheef. Belgisch en gerecht. Plus en min. Braaf en stout. Jan en alleman. 14 – 18. Pen en papier. Moord en brand. 40 – 45. Oorlog en vrede. Koetjes en kalfjes. Oostende en Westende. Mossel en vis. Engel en duivel. Maria en Jozef. Sneeuw en dooi. Dooi en dooier. Vlag en wimpel. Winter en zomer. Zoet en zuur. Jip en Janneke. Sint en Piet. Dag en nacht. Grauw en grijs. Eb en vloed. Dash en een ander merk. Ditjes en datjes. Dik en dun. Vergeten en vergeven. Hou en jou. Blauw en kou. Brood en spelen. Jong en oud. Prinses en puit. Neemt en eet. Oog en naald. Heinde en verre. Laurel en Hardy. Eend en bijt. Appel en peer. Mis en poes. Kip en ei. Zout en pap. Nagel en gat. Kat en muis. Geit en kool. Hart en nieren. Spek en bonen. Blind en vink. Geven en nemen. 1000 en 1 nacht. Kaf en koren. Urbi et orbi. Bommen en granaten. Kaas en wijn. Ot en Sien. Vuur en vlam. Potten en pannen. Aan en uit. Nu en nooit. Over en uit. Eén god. Twee duobanen. Drie koningen. Vier musketiers. Vijf op een rij. Zesde zintuig. Zeven hoofdzonden. Acht wereldwonderen. Negen maanden. Tien kleine negertjes. Een elfje. Twaalf apostelen. Dertien aan tafel. Veertien bloemen, zoals daar zijn zeven anjers, zeven rozen ... voor jou, van harte, proficiat, en veel geluk.

KRANIG/HAIR

Het korte droevige verhaal van de man wiens haar nooit nat werd, zelfs nadat hij in het water was gedoken. Deze man woonde bij een vrouw met mooi halflang haar, dat het ene ogenblik aan de westelijke kant, het ogenblik daarop aan de oostelijke kant van haar hoofd hing. Zo kreeg men altijd verrassende beelden en was men eigenlijk ook vaak afgeleid van het aan de gang zijnde gesprek. Maar het gaat niet over haar.

Het gaat over de droge man. De eigenschap die hij niet bezat, namelijk dat zijn haren in het water nat werden, zoals die van de anderen, bezorgde hem achter zijn rug om de bijnaam *droogkloot*. Het betrof een zeer belangrijk man die hoog in aanzien stond. Als aannemer had hij de stad bevolkt met fraaie gebouwen. Noch kappers, noch dokters, noch kruidenverkoopsters, noch psychiaters konden hem echter helpen. Ze vleiden of troostten hem met opgewekte vaagheden, valse voorspellingen of niet ter zake doende verzuchtingen. Er was niets aan te doen.

Hij was zo kaal als een kei. Altijd geweest.

Hij werd daar gaandeweg zo treurig door, dat hij zichzelf een lange nagel zonder kop door de schedel sloeg en zich van een hoge kraan te pletter liet vallen. De smak was zo

hevig dat er terstond één dodelijk geschrokken grijs haar uit zijn schedel priemde. Het was zijn eerste en enige haar. Het regende die dag ook treurig.

Het was niet lang zoeken naar de doodsoorzaak van de droge man. Men sloeg de nagel op de kop.

STUK

Ik ga liefhebbers in de dichtstbijgelegen schouwburg. Gelukkig woon ik in een middelgrote provinciestad. Dat bespaart me snelheidsovertredingen en filevorming. Of mist. Vanavond wil ik rood. Ik wil ook pluche zien en voelen. Ik ben misschien niet alleen. Dat maakt het natuurlijk nog avontuurlijker. Als ik om mij heen kijk, wil ik evenveel vrouwen als mannen zien. Een volle zaal, graag: eivol, tjokvol, nokvol. 'Afgeladen', om es een cliché als een kathedraal met duivenstront op te gebruiken. Ik kijk weer voor me. Zit ikzelf nou voor of achter wat men 'het doek' noemt? Waarom niet 'doeken'? Hoelang is het geleden dat ik 'achter de coulissen' vertoefde, terwijl ik dat woord amper correct kon spelen? Telt een godsdienstige stoet uit de jaren zestig in een provincienestje mee als theaterervaring? Heb ik me thuis of op school ooit es 'verkleed' en iets fantasierijks of napends gezegd? Zulke theatrale gedachten blijven haperen in het gebladerte van mijn hoofd, terwijl om mij heen het geroezemoes aanzwelt en weer weg kabbelt. Ik zeg nog iets tegen de mij-vergezellende vlak voor het duister wordt. Anders dan elders doven de lichten hier pijnloos, en vol verwachting. Fictie doet zijn intrede. Of zal het een kopie van de rauwe werkelijkheid worden? Het lijkt er alvast op, want we lijken volledig in het duister gehuld. Een volstrekt knullige gedachte bliksemt plotseling als een serpentine door mijn hersenpan. Ik weet niet hoe het komt. Misschien door te vaak de *Fast Show* op BBC gezien te hebben. In gedachten zie ik iemand hier midden in dit maandenlang voorbereide stuk na een kwartier opstaan in het halfduister en hardop vragen, zich half naar de zaal wendend: 'Iemand zin in een pint?' Bijna barst ik los in een schaterbui. Dat mag ik niet doen, want we zijn gekomen voor een tragikomedie. Even afwachten dus. Maar dat is prima. Een veilige keuze. Dat 'komedie' lokt velen. Lachen geblazen, eventueel? Het 'tragi' lokt ook velen. Tissuetjes in de aanslag, s.v.p. De combinatie zorgt natuurlijk voor tjokvolheid. Vermoedelijk wordt het dus een lach en een traan. Na een halfuurtje kijk ik even van het 'stuk' weg. Zoals een schilder even van de heftigheid van zijn kleuren weg moet en in een zwarte spiegel staart om te genezen van felheid. Ik laat mijn hoofd wat op mijn borst zinken en ik sluit de doeken voor mijn ogen. Plotseling ben ik op een ander schouwtoneel. Lang mag dat niet duren. Of ik ben de draad kwijt. Terug naar binnen. 'Nu nog op de planken, straks ertussen', herinner ik me nog net een boutade van een tafelspringer op een podium uit de jaren tachtig. Daarna tik ik weer aan. Ik ben weer 'mee'. Ik juich inwendig zonder dat iemand het hoort mijn goedkeuring uit voor de 'amateurs' die op deze planken van deze aloude schouwburg staan te doen alsof ze iemand anders zijn, zeggende zinnen die ze niet zelf geschreven hebben. O ja, o nee: nog nooit heb ik mijn mama in zo'n fantastische rol gezien. O ja: dat roept om cafetaria!

REGEN

In een land ver van hier ving een man een hoeveelheid regen op. Hij begroef die in een plastic zak in de grond. Door deze teraardebestelling haalde hij zich de woede van de

hele gemeenschap op de hals. Na een martelperiode van anderhalve week, waar men om de minuut een druppel water op zijn kaalgeschoren knikker liet vallen, werd hij drie jaar lang opgesloten in een gevangenis naast een waterval. Ondertussen bevrijdde men ook de regen weer. Toen de dader eindelijk weer vrijkwam, werd hij op straat met benzine overgoten en in brand gestoken. Diezelfde dag brak een vreselijk onweer uit dat heel Malawi overspande.

AFFICHE

Het verhaal van de man die een pak rammel kreeg omdat zijn aandacht door een affiche getrokken werd. In die tijd passeerde een man op zijn wandeling door de stad een huis in de rij met een affiche aan een van de vensters. Geïnteresseerd bleef hij staan om de informatie grondiger te ontcijferen en in zich op te nemen. Daartoe boog hij zich even om wat scherper toe te kijken, want hij had zijn leesbril niet bij zich. Luttele seconden later verscheen een woedende kerel in de deuropening.

'Zijn dat manieren, ja? Kijkt gij bij iedereen zo schaamteloos naar binnen, ja?'
Voor de verbouwereerde wandelaar iets kon zeggen, vloog de man op hem af en joeg hem slaand en stompnd een heel eind de straat door. Gedeukt, gekreukt en met een bloedneus strompelde het slachtoffer naar huis.

KAP

De laatste jaren worden op televisie steeds meer beelden getoond in en rond gerechtsgebouwen. Mensen worden 'gevankelijk' op- en aangevoerd, al dan niet meer of minder verdacht van iets, tot het tegendeel bewezen is. Ze stappen in en uit auto's of celwagens, ze dalen van of bestijgen trappen, ze verschijnen of verdwijnen door kleine zijdeurtjes en achterpoortjes. Daarbij verbergen ze vaak hun gezicht, hoe zou je zelf zijn. Dat doen ze onder hun jas, achter een krant die ze als een te groot hoedje van papier gebruiken, en recent zelfs in een stedelijke vuilniszak. Een ter verantwoording geroepen vrouwelijke onderzoeksrechter beschutte haar aangelat voor het aanschijn van de heilige kijkdichtheid zelfs met haar piepklein handtasje; die beelden zijn dagenlang heruitgezonden en waren natuurlijk koren op de molen van alle Belgen die niet meer in hun rechtspraak geloven, iedereen dus. Waar ik het echter over wil hebben: waarom voorziet men geen kap voor die al dan niet terecht verdachten? Systeem valkenkapje? Een leuke, bijvoorbeeld muisgrijze kap met voldoende gaten of spleten in voor ogen en mond. Zoals de beulen en de overvallers er een dragen. Of zoals de valken voor en na de jacht er een over hun kopje krijgen. Dan is het afgelopen met het potsierlijke recycleren van allerlei materiaal om zichzelf onherkenbaar te maken. Dan kan een verdachte ook rustig zijn jas aanhouden in verband met het barre klimaat om en rond Belgische gerechtsgebouwen. Het schijnt dat er in Broekzele al een modeontwerper aan de slag is om zo'n transportkap te bedenken. Een type voor vrouwen, een type voor mannen, en een variant voor advocaten en onderzoeksrechters, mochten die ook zo'n hoofdbedekking wensen. En sommigen van die laatste categorie zullen dat echt wel willen. Uit goede bron hebben we vernomen dat die ontwerper het begrip 'roodkapje' een nieuwe wending wil geven. Overigens zal hierdoor ook het woord 'kapsalon' misschien een verse betekenis krijgen. Het ministerie van Justitie zou al een bestelling geplaatst hebben voor een duizendtal van

dergelijke kappen. Die transportkappen zouden niet hergebruikbaar zijn. Na gebruik (door eenzelfde persoon gedurende een bepaalde periode) wordt zo'n kap onder toezicht van een gerechtsdeurwaarder verbrand. Nieuwe verdachten krijgen telkens hun eigen, nieuwe kappen, desgewenst roodkapjes dus, als die ontwerper uit Broekzele zijn zin krijgt. Nou, Michael Jackson, een zanger uit plastic opgetrokken, legde het anders aan boord toen hij min of meer gevankelijk naar het gerecht ging om zich aan te melden. Onder een stralende Oost-Amerikaanse zon schreed hij onder een donkere paraplu handenschuddend naar het gerechtsgebouw. Er was toch geen ontkomen aan, en de hele wereld kende zijn plastic babyface toch al door en door. Hij had al zoveel bekijks gehad al die jaren, dat zijn neus er zelfs afgevallen was. Maar dat brengt me te ver. Da-ag. Kap smiling!

DOPPEDROP

Die zomer bracht ik geruime tijd door in de ondergrondse jeugdbibliotheek van de stad Kortrijk. Als een stad op Pompei begint te gelijken, moet je onder de grond gaan duiken om nog iets te beleven. Om een of andere goeie reden plukte ik daar tientallen boeken uit de rekken, alle van Vlaamse schrijvers. Het allereerste boek dat ik vrij lukraak uit zijn slagorde kantelde, had als thema: doping. En dat nou net in de zomer van 2004. Elke zomer heeft wat speciaals in petto. Een koning sterft bijvoorbeeld. Of zo'n Dutroux wordt opgepakt. Of er is een hittegolf. Of er is geen hittegolf. Wat de zomer van 2004 betreft: die zullen we ook als een warme zomer bestempelen. Er waren branden en gasontploffingen, in binnen- en buitenland. En om de haverklap hoorden we ook over doping, luttele weken voor de Olympische Spelen. En zelfs nog tijdens de Spelen. De twee bekendste Griekse atleten vonden een mysterieus motorongeval uit om toch maar niet te moeten toegeven dat ze geslikt of gespoten hadden. Afgodjes tuimelden van hun sokkel, gekweld door wroeging of smekend om aandacht. In het verhaal dat ik in de bieb las (van de (West)-Vlaamse schrijfster Anne Provoost), heeft een kind af te rekenen met dopinggedoe rond zijn vader, die kampioen-hardloper is. Het is een thema dat je niet vaak in kinder- of jeugdboeken aantreft. Ik was een beetje verbaasd over mijn vondst, gezien de timing. Het omgekeerde gebeurde een tijd later ook. Ik kocht in het verre Nederland een zwaarlijvig boek over de Cosa Nostra, de misdaadorganisatie in Sicilië en Calabrië. Diezelfde avond werd op tv de aanhouding gemeld van het kopstuk van de Ndrangheta in Calabrië, de 'regionale' maffia-organisatie. Boeken gebeuren dus vaak echt. Je leest ze en hop, ze slaan toe. In het echt. *Doppedrop*. Gek toeval. *Déjà vu* want *déjà lu*. Of op weg om het te lezen. Toeval is een gek beestje. Het zet je soms aan het denken. Enschede wou Ath komen helpen, als ervaringsdeskundigen in ontploffingen, en zie: in de omgeving van Boedapest was het enkele dagen later ook vuurwerk geblazen. *Doppedrop*. Ik ga nu zelf verder verhalen en boeken schrijven waarin het voortdurend gezellig waait en regent. Dat blust het vuur. *Droppedrop*. Tiens, ik merk nu dat er zich in mijn recentste verhaal een ontploffing voordoet annex brand. Niettemin, van harte, uw liefste dopingkindje X.

VOLKSVERLAKKERIJ

Een onderwerp dat duizenden bladzijden kan beslaan: volksverlakterij. Moeten we bijvoorbeeld blij zijn met de ongeveer tien nieuwe (literaire) uitgeverijen in Vlaanderen?

Helemaal niet. Zonder blikken of blozen verkondigen die in en tussen hun regels dat ze vooral op zoek zijn naar boeken van BV's, Beroerde Vlamingen. Je moet met je kop op tv komen en dan pas geven ze je boekje uit. Paul D'Hoore heeft vooral zichzelf en zijn uitgeverij rijk gemaakt door een boekje te schrijven dat zogezegd vertelt hoe je rijk kunt worden. Zag u hem niet uitdijen telkens hij weer op tv verscheen omdat we een crisis hebben? Echte schrijvers komen niet meer aan de bak bij de uitgeverijen. De Boekenbeurs is een belachelijke signershow geworden. Nee, nooit koop ik nog een boek. Recent zat ik noodgedwongen ook vlak bij de zoo van Kortrijk: een restaurant dat enkel en alleen door de heilige televisie succes kent. Oetlullen van allerlei rang en stand en slag stonden zich dagelijks hysterisch te vergapen op het pleintje voor het restaurant. De meesten konden en kunnen zich zelfs niet eens een etentje veroorloven in die gehypete mensenzoo. De gevierde en bekende apen in de keuken slaagden er niet in één fatsoenlijke zin te bouwen. Op tv namen breedsmoelkickers geregeld de woorden 'heel Vlaanderen' in de mond. Alsof iedereen naar dat idiote gezever zou kijken. Walgelijk.

KONIJN MET ZUURPRUIM

Bea V., huisvrouw, werd die ochtend door de baldadige hagelgod aangerand. Ze was er niet op bedacht, ook al zat de lucht zo grijs als haar leven. Zoals elke dag nam ze haar konijn mee uit voor een pisrondje. Gewillig als een hond huppelde het beest mee aan de leiband. Toen de eerste hagelbollen naar beneden suidsen, kreeg het konijn een hartinfarct. Aanvankelijk had Bea V. niks in de gaten. Ze begon te rennen, omdat de bui steeds heviger werd. Toen ze meer en meer tegenstand ondervond, constateerde ze tot haar ontsteltenis het dode gewicht aan het einde van de lijn, nog verzwaard door het ijswater. Het kleddernatte ding achter zich aan slepend, spoedde ze zich in paniek naar Luc Appelboom, een kennis die niet zo veraf woonde. Steeds vormelozer zwierde het overleden dier achter haar aan. De acht stenen treden op naar Lucs voordeur boden de moeilijkste hindernis. Het bloedspoor werd echter al vlug door het ijswater weggewist. 'Maar Bea toch! Kom vlug ... O, uw konijn! Och Here!' 'Luc! Wat moet ik doen? Help me!' Badnat en geschramd door de hagelbollen betrad Bea de bel-etage van Luc Appelboom. Het geliefde konijn sleepte ze tot bij de paraplubak. Stilleven in grijsrode plas. Het konijnenmens zag er deerniswekkend uit. Ze leek uit de trommel van een wasmachine te komen. Met het aantal ladders in haar nylons kon je de hemel bereiken. Haar citroengele jurk was besmeurd met de sappen van afgerukte bladeren. 'Hoe haalt ze het in haar permanent op een ochtend als deze in een citroengele jurk te gaan wandelen,' flitste het door Lucs hoofd. En het bleef maar oude wijven regenen, na een hagelbui vanjewelste. Het is echt gebeurd. Het was de prelude op een zoveelste Vlaamse kwakkelzomer. Wacht maar.

OPSPORINGSBERICHT

Een straatverkoper uit Hammamet in Tunesië liep met bosjes citroenbloemen rond. Ze stonden als kaarsen op zijn zomerhoed gedrapeerd. Zo schilderde Vincent van Gogh soms, beweert men, als het te donker was. De verkoper klampte toeristen aan, nam hun fotoestel, plantte zijn citroenkaarsenhoed op het hoofd van man of vrouw, nam een foto en vroeg daarna een veel te hoog bedrag voor bewezen diensten en een minituiltje citroenbloemen. Dat betekende om de haverklap hommeles. Elke dag maakte de man

ettelijke vijanden. Die kwamen dan soms terug in de loop van de dag. Met boze blikken namen ze dan wraak. Ook verwittigden ze argeloze toeristen voor de kerel en zijn praktijken. Op een dag verdween hij spoorloos, in (nou: uit) speciale omstandigheden. Hier volgt zijn opsporingsbericht.

Hij is van het mediterrane type, lang en klein en verplaatst zich op een bordeauxkleurige gele motorfiets. Verleden maand werd hij voor het laatst gezien op de spoedafdeling van het Hannibalziekenhuis, waar hij onder narcose verdoofd werd na een vechtpartij, maar kort daarna weer ontsnapte. Uit dat ziekenhuis dus. Hij draagt zwachtels om keel en pols – vermoedelijk de linkerpols, men tast hier in het duister omdat men het niet meer weet – en spreekt een gebrekkig toeristendialect en ook wat Tunesisch. De kerel heeft geen karakter. Personen die inlichtingen kunnen verschaffen, gelieven naar het dichtstbijzijnde nummer te bellen. Gezien de gevaarlijkheid van de bloemenverkoper wordt geen ruchtbaarheid gegeven aan uw oproep. Die wordt immers als zeer gevaarlijk beschouwd. De snoodaard dus. Bruggen, wegen en water zijn inmiddels ook al verwittigd.

EEN REUS

Een reus eet per dag 14 kilo cote à l'os, 7 kilo entrecote, 5,5 kilo préparé, 84 appelcakes en soms nog 3 kilo stoverij. Als groensel verorbert hij dagelijks een stukje bos. Soms eet hij kindervlees, maar alleen van kinderen die op 32 september of 0 januari zijn geboren. Als een reus dorst heeft, gaat hij buiten in de regen staan. Daarom ook draagt hij altijd dezelfde kleren, want die worden dus voortdurend gewassen. Zijn hobby's zijn: jarenlang staan wachten en af en toe in een stoet stappen. Dat is zeer vermoeiend, daarom moet hij telkens jarenlang uitblazen. Voor zo'n stoet nodigt hij gewoonlijk ook andere reuzen en reuzinnen uit. Een reus is heel groot, maar gaat niet rap. Hij schrijdt. Hij kiest altijd het midden van de straat, voor zijn gezondheid, want anders hapert hij aan de huizen. Reuzen zijn curieuzeneuzen, maar bukken zal hen niet lukken. Toch hebben ze alles gezien. Ze hebben een geheim, onzichtbaar oog op hun voorhoofd. Wie niet gelooft in reuzen, is gezien. Wie niet weg is, is ook gezien. Zeg nooit *'Meneer'* tegen een reus, of *'Mevrouw'* tegen een reuzin. Zeg gewoon: *'Uwe Hoogheid'*. In Heule, mijn onderkomen, is dat dan: *'Uwe Hoogheid Stijn'*. *'Stijntje'* mag hier ook wel, want de reus van Heule houdt van een knuffelwoord. Een reus drinkt graag bier, maar 't liefst tafelbier. Als hij een liter of 1000 tafelbier heeft gedronken, kan hij 17 kerktorens ver zien. Dat is handig: dan weet hij in welke dorpen hij niet is, en in welk dorp wel. Moet men bang zijn voor reuzen? Nou, eigenlijk wel. Je moet toch een keer in je leven voor iets bang zijn. Het hart van een reus is een groot koekebrood, maar dan in de vorm van een hart natuurlijk. Schrik niet als een reus eens moet hoesten, want dan zit er even een verdwaalde rozijn in de weg. Klop hem dan ook niet op de rug, want je kunt er niet aan. Laat hem maar even doorhoesten. Echt zieke reuzen zijn er nog nooit geweest. Soms worden ze wel vergeten, maar dat is een ander soort ziekte, waar ze zelf niks aan kunnen doen. Tot slot enkele domme vragen, waarop alleen domme antwoorden mogelijk zijn. Kan een reus lezen en rekenen? Ja. Is een reus getrouwd? Soms. Valt een reus soms omver? Nee. Kan een reus echt mensenvlees ruiken? Ja, ze zitten soms zelfs tot onder zijn rokken. Die mensen, bedoel ik. Kan een reus een bijnaam hebben? Tja, is mogelijk. Die van ons bijvoorbeeld, in Heule, mag wel eens als *'Einstijn'* aangesproken worden. Maar gewoon voluit heet hij *Stijn Emiel Renaat*. Je moet wat literaire en muzikale geschiedenis kennen om die naam te

begrijpen. Maar het is hier niet de plek om dat allemaal uit te leggen. Het is zomer; de zon fluit; de vogeltjes schijnen en de regen geeft mijn deelgemeente Heule af en toe een reusachtig bad. En de reus slaapt. Wek des zomers geen slapende reuzen.

WOLF

Van bepaalde schrijvers wordt beweerd dat een soort voorbeschikking hun levensloop bepaalt. Shelley vond een eenzame dood in weer en wind. Tolstoj eindigde zijn dagen, net als zijn bekendste hoofdpersonage Anna Karenina, in een spoorwegstation. Rilke zou gestorven zijn aan de gevolgen van een prik aan de doornen van een rozenstruik. Dokter Tsjechov kreeg het aan de longen. Voor de Engelse schrijfster Virginia Woolf (1882 - 1941) was de enige mogelijke dood het water. Dat was het water waarvan het geluid in haar boeken doorklinkt. Eigenlijk heette ze Virginia Stephen. Door haar huwelijk met uitgever Leonard Woolf veranderde dat. En eigenlijk zou haar Woolf-naam haar later parten spelen. De Engelse 'Virginia' werd namelijk de Amerikaanse 'Woolf' door een toneelstuk van de Amerikaanse schrijver Edward Albee. Titel: *'Wie is er bang voor Virginia Woolf?'* Vrij vertaald: *'Wie is er bang voor de (boze) wolf?'* De naam van de schrijfster figureert in de titel, omdat men in Amerika dacht dat Virginia Woolf een gevaarlijke, hysterische *'bitch'* was. Het omgekeerde was waar: ze was kwetsbaar, intelligent en introvert. In dat theaterstuk vernietigen vier volwassenen (twee koppels) elkaar door wrede mentale en verbale spelletjes, tijdens een nachtelijk 'feestje'. De 'Woolf-naam' van Virginia (die toen al een literaire reputatie had opgebouwd) werd dus als beeld gebruikt voor een niet zo fraaie toestand. Jarenlang (en nog altijd) zijn daarover discussies gevoerd. Mensen die nooit een letter van de schrijfster hadden gelezen, kenden haar toch, door dat toneelstuk. Ook over haar werk bestaan tegengestelde meningen. De enen vinden dat ontoegankelijk, geforceerd, waardeloos. Voor de anderen is het vernieuwend, hoogst intellectueel, vooruitstrevend en geëngageerd. Over de laatste uren van Woolf, vooraleer ze het aardegroene water van de Ouse in stapt, haar zakken met stenen verzwaard, bestaat een schitterende film: *The Hours*. De muziek is van Philip Glass. De film is gebaseerd op het boek van Michael Cunningham. Daarin voert de auteur drie vrouwen op die te maken krijgen met zelfmoord. Prachtige vertolkingen van Julianne Moore, Nicole Kidman (die een speciale VW-neus op kreeg), Meryl Streep en Ed Harris. Zoals Virginia Woolf bekendheid (eerder beruchtheid) kreeg doordat iemand haar 'Woolfnaam' in de titel van een theaterstuk gebruikte, zo was er ook veel te doen rond de fameuze filmneus van Nicole Kidman. Zo zie je maar.

DE KUS

Het onderscheid tussen de liefhebberstheaterkus en de beroepsmatige kus moet in de zaal worden gezocht. In het publiek. Beide liefhebberskussers hebben namelijk een aantal nauwlettend toekijkende familieleden en kennissen. De beroeps, die ook veel vaker uitmatchen spelen, kunnen probleemloos theaterkussen. Het is overigens hun beroep: een acteur/actrice mag wild om zich heen kussen, een advocaat mag liegen dat hij zwart ziet. In het stuk dat ik in mijn randgemeente bijwoon, moeten een echte broer en een echte zus elkaar theaterkussen. Zo staat het in het stuk. Maar in dat stuk zijn ze geen broer en zus. Kan de zaal dit aan? Heeft het publiek talent voor fictie? De collectieve stilte wordt nog snijdender op het moment suprême. Vooral de voorste rijen houden hun adem

in. Wordt dit een smak? Wordt dit een zedige luchtkus? En dan gebeurt iets wat eigenlijk alleen in een slechte mop of een zevenderangsfilm kan: in de halve gemeente valt alle elektriciteit uit. De zaal waarin zonet gekust zou worden, ligt in dit rampgebied. Ontstel-tenis alom. *Where were you when the lights went out in New York city? Don't you know I was making love?* Rokers toveren hun vuurtjes tevoorschijn. Gelukkig dat er nog rokers zijn. Ook op het podium flakkeren enkele kaarsen op. De broer en de zus staan nog steeds met de handen in elkaar. In de coulissen worden geheimzinnige kastjes aan de wand geïnspecteerd. Een liefhebbersgezelschap beschikt nou eenmaal niet over een ge-diplomeerd elektricien. Op de fase van de uitroepen volgt nu gemurmel dat al vlug hardop gebabbel wordt. Men blijft zitten. Men zal collectief zo koppig wachten dat dit vanzelf de elektriciteit zal doen opwekken. De voorzitter van toneelvereniging De Bovenste Plank komt met een kaars in de hand iets zeggen. Niemand luistert echt, want men verwacht geen elektrisch heil van een bank-verzekeraar. De zus van de te kussen toneelzus en -broer zucht diep. 'Nu hebben ze zelfs niet eens moeten kussen!' zegt ze tegen haar dochter naast haar. 'Mama, het was maar een toneelzoen, hoor!' antwoordt de dochter naar waarheid. Op dat ogenblik floepen de lichten weer aan. De voorzitter neemt ander-maal het woord, terwijl hij in vragende paniek naar een glimp van de regisseur zoekt. Het rumoer dijt uit. Stilte daalt als een stolp over de zaal neer. Waar herbegint deze fictie nou? Dat stuk? Voor de kus? Na de kus? Doen ze het nu nog? Zal de elektriciteit sterk genoeg zijn? Kust ze, verdorie!

TWEE TIJGEREIEREN

Portrait of the Artist as a Never-Aging Man. Een DT-kwestie.

Het stomme dichtertje werd eerst door zijn mama en later door zijn vrouw het kapje van zijn ochtendlijke zachtgekookte eitje afgetopt. Toch schudde elke dag de toren zijn klok-ken voor hem, het getalenteerde sukkeltje dat zo goed de mensen om zijn vinger kon winden en perfect de berouwvolle deugniet kon spelen.

Later raakte het natuurlijk zwaar aan de drank: om zijn genie te verdoven, om het grote werk uit te stellen. Ondraaglijkheid die des avonds en mettertijd ook overdag geblust diende te worden, weet je wel. Wat eventueel na de kater erna nog oplaaide, kreeg soms de vorm van een gedicht. Vaker en vaker laaide er hoegenaamd niets meer op (een aantal oplawaaien niet meegerekend), zodat het oeuvre van het stomme dichtertje klein bleef. Ei zo na was er geen sprake van een oeuvre.

Een paar flitsen volstonden echter. En zijn jonge sterven. Ook dat. Die onwetende Ame-rikaanse dokter mocht hem nooit zoveel morfine toegediend hebben. Nu, de man kon ook niet weten dat het lichaam van het dichtertje al lang onder het heilig oliesel zat en na een paar volwassen decennia volledig uitgeput was. De coma kwam eraan en ver-loste hem voorgoed van zijn bewustzijn. De toren kon voor de laatste maal zijn klokken schudden voor hem. DT was niet meer.

Had hij ooit tijgereieren gevonden?

Proeve van een summiere biografie. Een DJ-kwestie.

Na mijn achtmaandenangst, eerste communie, verplichte legerdienst en onvrijwillige midlifecrisis werd ik eindelijk vijftig en hoopte ik op het zwitserlevengevoel. Het zat eraan te komen toen ik met mijn leefgenoten enkele reizen 'all-in' ondernam: Tunesië, Hongarije, Turkije, Marokko, Bulgarije. Van dan af voltrok mijn verdere leven zich all-in, met dien verstande dat ik alles zelf betaalde.

Naar mijn zestigste levensjaar toe hield ik het voor bekeken op de officiële arbeidsmarkt. Ik leverde geen arbeid meer in dienst van anderen. Onderweg had ik me ook al geoefend in het 'zelfstandige' statuut, waarbij ik uitsluitend voor mezelf werkte. Ik publiceerde als schrijver een vrij groot aantal teksten tegen betaling.

Na mijn zestigste bestudeerde ik de filosofen grondig, zoals ik dat rond mijn twintigste ook al gedaan had. Het verschil zat 'm hierin dat ik ze nu begreep. Ook nam ik meer en meer de tijd voor (dat vreselijke woord) 'lichaamscultuur'. Ik had op jongere leeftijd veel aan sport gedaan: volleybal en verspringen op hoog niveau. Decennialang daarna bleef het echter bij schaken, een denksport, vaak vergezeld door flessen wijn. Nu ging ik weer stappen, weer of geen weer, mijlenver heen en terug.

Toen werd ik plotseling gegrepen door een kusttram. Hoe stom kan een afscheid zijn.

Had ik ooit tijgereieren gevonden?

MOBILITEIT

De mensen konden het niet laten van kinderen te kopen en met auto's te rijden. Dus begon ik een zaak in kinderschoenen en autobanden. Weldra stroomde mijn winkel vol met volwassenen. De helft ervan bracht kinderen mee, om schoentjes te passen. Een groot voordeel: van schoenen had ieder kind, hoe klein ook, er telkens twee nodig. Wat autobanden betreft: het was onveilig om maar één band te vervangen door een verse. Het minimum bedroeg ook hier twee, met uitschieters van vier. Soms vijf, want ook de reserveband mocht niet worden verwaarloosd. Er moest balans in het leven zijn: met je beide voeten op de grond, met je vier grondplakkers veilig op weg. Tussen de schoenen onderling of de banden onderling kon geen diversiteit heersen. Dit waren no-nonsenseproducten.

Ik werd steenrijk, want er reden steeds meer auto's en de nataliteit schoot om ongekenne redenen de hoogte in. Mijn zaak stond niet lang in haar kinderschoenen.

Schoenen: mobiliteit.

Auto's: mobiliteit?

Hoe meer schoenen ik verkocht, hoe mobieler men werd.

Hoe meer banden ik verkocht, hoe immobiel men werd.

De verkeersinfarcten volgden elkaar snel op. Dagelijks zaten hoofdslagaders verstoppt en stremde het bloed. Onbeweeglijkheid is ongezond. De grondplakkers bleven als aan de grond genageld. De economie ging kwakkelen. Ook mijn zaak lag op apegapen. Ik had voor zoveel mobiliteit gezorgd dat ik er zelf immobiel door werd. Ik legde de boeken neer, ging een eind fietsen en dacht na over nieuwe projecten voor mijn nabije toekomst.

Toen werd ik eensklaps dodelijk gegrepen door een auto, bestuurd door een man die alcomobilist geworden was door de recente economische crisis. Toch nog iemand die mobiel was, dus. Bandeloos smakte ik ter aarde neer.

PODIUMBEEST

Ik ben als de dood voor dat doek. Het hangt er als een onweersbui. Maar wanneer die opklaart, komt mijn stuk tot leven. En trekt de bewolking de zaal in. Ik speel in dat stuk. Ik vergeet mijn eigen ik in dat stuk en word een zij, hij of enkelen. Ik: de amateur, de liefhebber. Rits dat gordijn weer dicht (hopelijk na een spetterende regenbui van applaus) en het stuk is bevroren en mijn ik herstelt zich weer naar de normen van de non-fictie. Dat gordijn: als een dichtgeslagen deur die veel met alles doet, aan beide kanten van een werkelijkheid. Het hangt er van af hoe die deur dicht wordt gesmakt. De wereld is er namelijk soms lelijk aan toe. Daarom zijn er doeken en gordijnen nodig. We vluchten erachter en ervoer. We scheiden dicht en ver, mooi en lelijk, fictie en non-fictie, spanning en ontspanning vaak door deuren, doeken, poorten, gordijnen. Regen kan ook zo'n gordijn zijn. In de film *'Un taxi mauve'* doorbreekt Philippe Noiret het Ierse regengordijn ... steeds dieper, verder ... om nog meer hemelwater te slikken te krijgen. En dat blijkt even helend te werken. Maar ach, wat sta ik hier theatraal te filosoferen. Ik moet straks het podium op, verhippeltjes. Ik heb er vele avonden van enkele maanden van mijn onbetaalbare tijd voor opgeofferd om in de huid van een ander te kruipen. Ben ik zenuwachtig? Ik troost me met gedachten aan lotgenoten. De golfspeler heeft zijn 'yips'. De chef-kok heeft zijn maagzuur. De aanstaande mama kent haar nestbevlogenheid. Het podiumbeest kan aan plankenkoorts lijden. Mijn plankenkoorts (daar ga ik weer) bestaat uit wildweg filosoferen. Diepe en andere gedachten bliksemen dan door de doka van mijn hoofd, waarin zich een compleet maar nog onontwikkeld stuk bevindt dat ook beroepsspelers ooit ten tonele hebben gebracht. Ik krijg er zin in. Ik honger. Ik snak. Nog eenmaal gluur ik door de peeping-tomspleet midden in die textiele regenbui. In plaats van te zoeken naar de hoofden van mijn nicht, collega of buurman flitst er alweer een serpentine door mijn hoofd: *"Op het toneel der vooropgestelde ideeën is de dood steeds een onbewogen gordijn"* (Orbàn Otto). Een allerlaatste gedachte moedigt mij echter aan, ik, amateur die gaat sterven in het stuk: ik heb een stuk in mijn hoofd, en dat is beter dan een stuk in mijn kraag. Ja, humor helpt. Ik ben bereid. Komt dat allen zien. Mijn aprilse gril is van de bovenste plank!

DE ERWT

De Credostoet trok elk jaar in mijn stadje uit. Daar passeerden dan heiligen, priesters, Romeinen, schapen, herders, farizeeërs en koningen. Onder een zeil werd iets zeer heiligs megedragen door de opperpriester. Dan moesten de mensen op het trottoir even knielen, tot het voorbij was.

Mijn vader was 1 meter 85. Dat was toen groot, in de oude postkoloniale tijden. Dus liep hij elk jaar als Romein mee in de Credostoet. Ik keek mijn ogen uit naar zijn bruinverbrande benen. En zijn vreemde rokje. Hij moest, samen met andere bruinverbrande grote vaders, Jezus Christus uitjouwen, die om de haverklap onder zijn kruis neerzakte op de kasseien.

Op een keer wou ik niet meer met iedereen meeknielen op het trottoir. Mijn moeder wachtte tot we weer thuis waren om me uitvoerig te berispen. Enkele uren later kwam dan ook nog die vreselijke Romein thuis.

Een jaar later was er geen Credostoet meer in mijn stadje.

Telkenjare werd mijn klasvriend Didier uitverkoren om als kleine Jezus mee te lopen in de Credostoet. Om zijn hals en in zijn nek werd dan een echt, levend schaapje gedrapeerd. Didier was de telg uit een doktersfamilie. Didier had mooie, blonde krulharen, net als van een schaap. Didier was in den beginne altijd de eerste van de klas.

Nee, ik wou niet meer knielen. Nooit heb ik nog geknield.

Toen het kindervlees op de speelplaats van de lagere school verkaveld werd in cowboys en indianen, goeden en slechten, wou Didier iets anders. Hij wou Stoet spelen. Altijd maar weer Stoet. Geert moest de honderdman zijn, Jef nog een andere anonieme Romein, ik Judas. Didier, zonder schaapje, speelde Jezus. De 'grote' Jezus. We moesten hem slaan, bespotten, uitjouwen. We mochten hem op de grond duwen. Schoppen. Dat deden we dus. Want Didier bracht vaak lekkere chocolade mee naar school: repen waarvan elk partje op zich heel lang kauwbaar was. We sloegen en schopten dus.

Op een mooie dag in mei wou ik dat niet meer. Het was knikker- en bikkeltijd op de speelplaats. De prairie was nu verkaveld in andere lucratieve territoria. We speelden weer eens Stoet. Jezus was op weg naar Golgotha. Zie: daar zeeg hij ten derden male op de speelplaats neder. En o: hij verslikte zich plotseling grandioos, liep purper aan en spuwde dan totaal onverwacht een erwt uit.

Een erwt!

Geert en Jef stokten in hun sadistische gebaren. Ik ook. Voorgoed. Aan die scheurende hoest kwam een einde door een erwt die ergens vanuit de diepten van Jezus naar buiten gekatapulteerd werd.

De erwt rolde tussen de knikkers.
Jezus was weer Didier.
Hij was voorwaar de zoon van de dokter.

RUIM

Nog een ander punt dat erg gevoelig ligt bij mijn splinternieuwe politieke partij (naast het plaatsbesparende rechtop begraven van mensen en de defusionering van de steden en gemeentes): het luchtruim boven elk huis. Deze luchtzuil moet eigenlijk in het bezit komen van de koper /bewoner van het huis. Overvliegende bombardements- en passagiersvliegtuigen moeten toelating vragen om daar te passeren. Ooievaars en reigers niet. Het kind van de buren dat op zijn schommel tot over uw beukenhaagje zwiert, moet ook toelating hebben. Schending van het persoonlijke luchtruim vindt onze partij een ernstige inbreuk. Er moeten wetten komen. We zouden natuurlijk dé luchtruimspecialist bij uitstek kunnen vragen om daar werk van te maken, ware het niet dat het Anciauvisme ons niet erg aanspreekt. Om het in luchtruimtermen uit te drukken: wij zijn geen windhanen. Zijn vlieger gaat niet op. Wat we zelf doen, doen we beter. En ook: het is onze lucht, niet de zijne, verhippeltjes. Vanzelfsprekend zult gij de lucht boven uw huis en tuin niet vervuilen. Dat is de opperzijde van de medaille. De rook die van uw BBQ-stel naar omhoog kringelt, moet zuiver zijn. Zelfbeschikkingsrecht over je eigen luchtruim is ook een gedegen oefening in democratie: iedereen krijgt dezelfde hoeveelheid regen of sneeuw op zijn donder. En de zon schijnt ook voor iedere sterveling – als tenminste de boom van de buren niet in de weg staat. Alleen stank gecombineerd met windrichting vormt een bedreiging voor deze luchtige democratie. Daar is onze partij nog niet uit. Papieren vliegertjes zijn dan weer geen probleem, op voorwaarde dat ze gevouwen zijn uit verkiezingsdrukwerk of ander blablabledoe. Bijen? Oké. Wespen? Met mate. Herfstbladeren? Als de wind goed zit, belanden die bij de buren. Ook daar maakt onze partij werk van. We zijn er voor u. En we zijn ruimdenkend. Komt er een (aarts)engel een goede of blijde boodschap brengen bij de buren, dan bent u niet verplicht om mee te luisteren, ook al paalt zijn of haar luchtruim aan het uwe. Duivenkwak en reigerkots die uit de lucht komen te vallen, mogen evenmin overgeheveld worden naar belendende tuinen. Ook in kwade dagen bent u immers heer en meester over uw luchtzuil. Bij hevige luchtverplaatsingen, het zg. stormweer, doen we een beroep op de flexibiliteit van onze kiezers. Uw rechterbuur hoeft dan niet te weten wat uw linkerbuur uitspookt. We hopen dat u massaal op ons gaat stemmen. We maken immers werk van voorverpakte lucht, iets waar de andere partijen tot nu toe een monopolie op bleken te hebben. Gedaan daarmee; er is werk aan de lucht. En verschijnt er aan het mariablauwe zwerk al eens een wollig wolkje als een ongewenst zwangerschapje, denk dan aan de uitdrukking ‘een wolk van een baby’ of het gezegde ‘zijn schaapjes op het droge hebben’. Kiezer, kiezerin, wees ruimdenkend en kleur mijn bolletje rood! *Wij maken van u de keizers en de keizerinnen van uw luchtruim!*

ANIMATIETYPE

Het animatietype kom je het vaakst tegen in zijn natuurlijke biotoop: bij en halfin halfuit het water van een zomers hotelzwembad. Zij roepen gezwinde bevelen in diverse talen naar rechtopstaande mensen in het water. Echter: animatietypes leuken de boel ook op

ter gelegenheid van diverse evenementen in alle seizoenen, bijna altijd ongevraagd. De animatietypes aan de hotelzweembaden zijn jong en binden hun haren in een staart bijeen. Die van de evenementen zijn nonkels op trouwfeesten, buurmannen op barbecues en ongevraagde moppentappers op café. De drijvende krachten achter de animatietypes zijn de animatietypes zelf, weer of geen weer, oud of jong. Zij geven nooit op en laten nooit af. Zij zijn de pitbulls van de ontspanning en de feestelijkheden. Zij moeten voortdurend gevoederd worden door aansporingen en uitdagingen. Zij aarzelen niet iets tot driemaal toe te herhalen. Animatietypes nemen geen pilletjes om rustig te blijven. Zij zouden eerder elastiekjes en springveren eten en vitaminen slikken. In de zuidere vakantie landen is het animatietype reeds ettelijke malen gekloond: spatvrij, beetje polyglot, staartje in het haar, vetvrij, roestbruin en een glimlach als de gleuf van een tipbox. Het animatietype: je kunt er niet omheen.

MAKEN, KRAKEN OF INFORMEREN?

(PERSPEST)

De mediatisering van 'nieuws' heeft al veel kwaad aangericht. De pers heeft de politiek naar de haaien geholpen. Ze zijn dan verwonderd dat de 'burger' de politiek verafschuwt, of dat er populistische partijen opkomen. Politici willen alleen nog scoren in stomme tv-programma's. Televisie (met in zijn vaarwater een massa goedgelovigen) wordt als het nieuwe evangelie beschouwd. Bête idolatrie is dat. Stomme bewondering voor een heilige koe. BV's (zeg maar: TV's, Telegeleide Vlamingen, of Televisie Vlamingen) worden evangelisten. Kijkdichtheid is heilig. 'Gezien op tv' is de domste slogan ooit. Ik koop gvd nooit iets wat 'op tv gezien is', want tv biedt eenheidsworst, lulkoek en doorsneegetater.

Ook leraren deelden onlangs in die kwalijke koek. Schuldig of niet, maar de berichtgeving over het cementincident in Hoegaarden en de moordenaar van Halen is van in den beginne gekleurd door gissen en missen. Diverse keren is daarover door juristen en publicisten geblogd en geschreven. Het voegt natuurlijk weer toe aan het clichébeeld dat nog altijd over 'de leraar' bestaat, maar dan in erge mate.

En tijdens de recentste uitreiking van de *Gouden Schoen* bleef voetbalclub Standard ook weg ten gevolge van een persmisbaksel op een weblog van een populistische krant, terwijl net hun Jovanovic met de palm ging lopen.

Wat is dat toch met de pers? Is het hen naar het hoofd gestegen? Menen zij te mogen maken en kraken? Is het niet hun taak te informeren? Schakel bijvoorbeeld een bekend populair magazine uit (dat vaak immer dezelfde schrijvers bepampert), of schrap die corrupte bestsellerlijstjes, en je krijgt onmiddellijk een ander beeld van de Vlaamse literatuur. Tafelspringers, meninghebbers en brulkickers zouden uit het beeld verdwijnen. Uit ervaring en uit goede bron weet ik dat heilige huisjes zoals *Knack* en de 'kwaliteitskrant' *De Standaard* (waar 'weids' en 'uitweiden' qua spelling blijkbaar een probleem vormen – sommige redacteuren hebben niet goed opgelet op school) verboden terrein zijn voor sommige schrijvers, net omdat die onvoldoende met hun kop in de

media verschijnen, als 'niet bekend genoeg' worden beschouwd en dus niet 'verkopen'. En voor onbeduidende persmusketjes is het daarenboven makkelijk om mee van de bekendheid van medianamen te profiteren. Veel van die schrijvelaars zijn immers zelf gestraalde schrijvers. Voorbeelden op aanvraag.

Nog even en we hebben een tabloid-Vlaanderen, waar de beide partijen hard voor ijveren: het journaal, en de BV's ofte Beroerde Vlamingen. Bezuiden de taalgrens deed Daerden al aardig zijn best, maar hierboven, in het welvarende deel, hebben we ook zo onze charlatans. Iemand een idee voor nog maar es een opgewarmd reality- of uitgekookt bak-en-braadprogramma met een aantal van die Belgische schertsfiguren?

Zo, ik hoop dat ik de pers even heb kunnen kraken. O, ik wou alleen maar informeren, hoor. Sans rancune. No harm done.

TOVENAAR

Het is u misschien een tijd geleden overkomen. Of nog helemaal niet zo lang geleden. Verveelde u zich wat eergisteravond toen u dat gezelschap op bezoek bij u thuis kreeg? Dan ken ik een leuk spelletje voor u. Het heet 'Tovenaar'. Ik las het in een boek van de schrijver Paul Auster. Benodigheden: een medestander aan de andere kant van de telefoonlijn, die op dat ogenblik wel bereikbaar moet zijn. Neem een spel kaarten. Vraag iemand uit het gezelschap daar een willekeurige kaart uit te trekken. Laat de kaart duidelijk aan iedereen zien. Bijvoorbeeld harten vier. Neem dan de telefoon. Vorm een nummer. Vraag of de Tovenaar thuis is. Zeg daarna: 'Dat klopt. Ik wil de Tovenaar spreken.' Dat duurt nu even. Er heerst wat stilte. Nog een- of tweemaal zegt u 'Ja' of 'Oké'. Daarna geeft u de telefoon door. Aan iedereen die het horen wil. Tot hun verbazing horen uw gasten een mannenstem voortdurend herhalen: 'Harten vier ... harten vier ...'. Vervolgens neemt u de telefoon weer zelf, u dankt de Tovenaar en haakt weer in. Voor de ongelovige Thomassen in het gezelschap doet u het nog een keer. Uiteraard met een totaal andere, alweer willekeurige kaart. Het is een aardig spelletje. Het lijkt ingewikkeld, maar het is doodeenvoudig. Twee mensen spreken af Tovenaar voor elkaar te zijn. De vraag 'Kan ik de Tovenaar spreken?' is een signaal. Dan begint de man aan de andere kant van de lijn de kaartsoorten op te sommen: schoppen, harten, ruiten, klaveren. Op het moment dat hij de juiste soort vermeldt, zegt diegene die opbelt zomaar iets. Bijvoorbeeld 'Ja', of 'Oké', of 'Goed'. Dat betekent 'niet verdergaan'. Dan begint de 'Tovenaar' alle waarden op te sommen: aas, één, twee, drie, vier, vijf, enz ... Als hij bij de correcte waarde komt, zegt de beller weer iets gelijkaardigs. Dan combineert de 'Tovenaar' de twee elementen. Die herhaalt hij vervolgens voortdurend: 'Harten vier ... harten vier ...'. Het is een leuk spelletje, waar uw gezelschap even over moet nadenken.

Natuurlijk ware het veel handiger mocht u het gezelschap zelf weg kunnen toveren. Daarvoor echter moet ik nog andere Tovenaarsboeken raadplegen. Ik zal u op de hoogte houden en u te gelegener tijd opbellen.

CURRYCULUM VITAE

Is het beroep van kok levensgevaarlijk? De vuren nog buiten beschouwing gelaten? Zijn koks een kort leven beschoren? Ik heb al diverse keren gelezen dat beroepshalve koken *very stressy* is. Zo'n kok is *top of the bill* op de ranglijst van vroeg te sterven mensen. Dat verwondert me eigenlijk niet, gezien de combinatie van vuur, vet en stress. Daarenboven moorden koks ook zelf: kippen, konijnen, vissen, kreeften ... Ze vermommen zich daartoe meestal als hun collega-dokters of -verplegers in smetteloos wit. Ook die zijn er om de mensen in leven te houden. Iets wat me raakt: Tony Soprano, een man die zo graag eet, werd door zijn oom in de maag geschoten. (Een soort Marvin-Gayetoestand). Zo jammer. Het middelpunt van het lichaam, nou: een weldoorvoed gangsterlijk in dit geval. De liefde van de man ...

A propos: uit de rib van de ingedommelde eerste man fabriceerde God de vrouw. Hoeveel chef-kokkinnen zouden er zijn in vergelijking met chef-koks? Dieren koken en kinderen kopen vallen moeilijk te combineren. Vreselijk geformuleerd: gebrad of gebroed, stoof of sloof. Kinderen vragen veel aandacht en tijd. Mannen bekommeren zich in veel mindere mate fulltime om hun kinderen. Het cv van een vrouw in gezinsverband ziet er wel even anders uit. Zelfs zonder gezinsverband. Mannen blijven hier in gebreke. Misschien zijn er al vele talentrijke chef-kokkinnen verloren gegaan? Of is het beroep van kok echt nog een afgeleide van de jager die uitrukte om dieren te doden, die boven vuren te warmen en er zijn gezin mee te voeden? En waarom staan er zo weinig vrouwen achter de zomerse barbecuevuren? *Mis* ik hier misschien een *link* ?

EEN BOD OP GOD

Terwijl ik me aan het voorbereiden ben op mijn nakende dood en desgevallend een leven daarna, zo dat woord daarop al van toepassing is, word ik bezocht door de volgende gedachte: oké, God kan misschien goed zijn, en desgewenst grappig, wat zorgt voor de nodige verrassingen in het leven, maar wat als blijkt dat Hij ook nog een broer heeft die het niet zo goed met de mensen en de mensheid meent, in die mate zelfs dat hij Bot wenst te heten, een zelfgekozen naam die rijmt met die van zijn bekendere broer God?

De behoefte van God om grappig te zijn en bijvoorbeeld voorwerpen zoek te maken of boterhammen altijd op hun beboterde kant op de grond te doen vallen, vergeven we Hem. Hij is immers ook maar mens geworden, nietwaar. Hij mocht echter nooit verzwegen hebben dat Hij nog een broer heeft, dan nog wel een specialist in het doen slagen van worstcasescenario's en het vergallen van mensenlevens: de genaamde Bot.

Bij de voorbereidingen op mijn nakende dood (ik nader zoals iedere jongere de 80) en desgevallend een leven daarna, heb ik besloten de heer Bot een proces aan te doen wegens rijm dwang met God, weshalve hij meent als Hij geschreven en aangesproken te moeten worden, terwijl hij toch alleen maar eropuit is om de mensen, hun menselijkheid en de mensheid op z'n zachtst gezegd te kloten. Ik heb gezegd.

Weg met Bot. Botweg.

ZAPPA

Je kunt nu 'shoppend' studeren: kuierend, winkelend en kiezend wandel je doorheen een aantal opleidingen (rekken die aangevuld worden door rekkenvullers dus), desgewenst wordt ook aan huis besteld via afstandelijke postorderbedrijven. Even tekenen en je diploma's worden aan de deur afgeleverd. Zappen geblazen, accolade ernaast, bingo. Die vreemde voorkeur voor allegaartjes in plaats van stevige kwaliteitskost manifesteert zich ook in alle geledingen van de cultuur. Jongere schrijvers bijvoorbeeld gaan er prat op dat ze ook 'andere' dingen doen, pas op, met beeld en beweging en geluid, of salami en rolwagens en bokshandschoenen. Vroeger kreeg je daar op je kop voor: je mocht niet te vlug naar buiten komen, je moest vooral zuinig zijn op alles, je mocht vooral je werk niet verkopen en promoten, en bovenal moest je met je fikken van andere disciplines blijven. De bal ligt nu in veel kampjes tegelijk. Nu meent men alles te moeten combineren. Er wordt ook veel meer in eigen beheer en op eigen risico gepubliceerd, muziek en literatuur. Vroeger werd dat weggehoond of doodgezwegen. Nu wordt dat soms – ons kent ons – gepromoot: wat we zelf doen, doen we beter. En waarom zouden platenbazen en uitgevers met de centen gaan lopen? We frequenteren de 'juiste' drinkplaatsen, kloppen op de 'juiste' schouders, en vooruit met de geit: on air, in the picture, make it happen. De tijden veranderen dus. Of nee: de mensen. Het schijnt dat het leven discontinu en grillig verloopt. Dat kan nu geëtaleerd worden in boeken, films, installaties, beelden, klanklandschappen. Daardoor wordt soms flauwekul als genre beschouwd. De media moeten natuurlijk volgen: zij maken en kraken. Je zou haast gaan denken dat al die creatievelingen allround zijn. Het eventuele succes van hun ene talent wordt geacht af te stralen op het andere dat ze menen te hebben. Het deed zich vroeger wel eens voor: een schilderende dichter, een schrijvende beeldhouwer. Maar men had daar gewoonlijk bedenkingen bij, schouderophalen, beleefd gekuch, of het dubbelhartige adjectief 'eigenzinnig', wat 'slecht' betekende. Nu wedt men op vele paardjes tegelijk. Ook de muziek is totaal versnipperd. Gevraagd onder jongeren wat er nu 'gaande' is op muziekvlak, blijven ze een antwoord schuldig. Niets nieuws of eigens, blijkbaar. Veel mixen en stelen en plagiëren, maar men benoemt het anders, eufemistischer. Er schijnt nog meer: het schijnt dat die versnippering en dat onbeschaamde gejat op zich ook als daden van creatieve bevestiging moeten worden gezien. Welaan dan. Ikzelf heb alleen maar zin om buiten mijn geschrijf vliegende tapijten te knopen. Dat schrijven zelf, hoe onvolkomen ook, neemt me te veel in beslag. Zelfs begeleidende muziek stoort me daarbij. Niet vaak heb ik de tijd om verder in de knoop te raken met mijn vliegend tapijt. Zal er ooit weer een tijd komen waar men opnieuw verhalen gaat bedenken zonder moeilijke begeleidende video's of zonder shopping- en samplinggedoe in en uit andere ruiven? De oude school is even uit, leve de nieuwe school. Weg met Zappa, leve Zappa. Kassa.

SPROOK

Op een ochtendmistelijke dag stichtte ik een heilig vuur aan de rand van de stad, net op de valstreep van dagelijkse drukte. Hoogbejaarde vrouwtjes met zwarte hoofddoeken en takkenbossen op hun rugjes gekromd als vraagtekentjes knikten me dankbaar

toe. Wind uit oude dagen wakkerde de vlammen aan, die gretig als hellehonden zichzelf likten. Heimweemoed palmde me in. Een miskloon die met opgeruimde benen uit zijn alkoof was gestapt – o red ons van die breedsmoelkickers die des ochtends reeds rondhossen met een glimlach van oost tot west op hun mombakkes – vroeg me frikkerig: ‘Aloha gij daar, mesteling: denkt gij het buiten warmer te kunnen stoken dan gisteren binnen?’ Ikzelf antwoordde: ‘Vlaanderen spaanderen! Een overwinning heeft vele vaders, een nederlaag is een wees, vuur kent geen vrees’. ‘Verloofd zij Jezus Christus, hm’, ontkende de rekel niet. ‘Als ik vragen durf: wie zijt gij, lijfeigene?’ vroeg ik, gierig naar nieuws. Het antiwoord van de miskloon liet niet lang op zich wachten. ‘Ik ben Sir Drinkalot’, zo sprak hij. Eigenlijk zei hij: ‘Fir i.p.v. Sir’ – er gaapte een verhofstadtspleet tussen zijn fronttanden waardoor te veel gebakken lucht te vroeg ontsnapte. ‘Voorwaar een niet mif te verftane naam’, knikte ik. ‘Mij is een Liselot bekend, meerdere zelfs, maar van een Drinkalot heb ik nog nimmer gehoord’. ‘Waarom sticht gij dit vuur?’ ‘Ik breng een Chinees spreekwoord in de praktijk, dat zegt: gij zult de vier elementen van Empedokles in uw leven meester worden, wil uw leven geslaagd zijn’. ‘O?’ ‘Gij zult lucht bakken, aarde eten, water herverdelen en vuur beheersen’. ‘Hm ... een beetje zoals Arnold Schwarzenegger dan, de ovenwarme gouverneur van de grootste Amerikaanse bosbrand aller tijden? Of ... zoals die andere aanstoker van de grootste bushbrand in het Midden-Oosten?’ ‘Noch met deze Oostenrijker, noch met die Plastieken Junior wil ik in geen geval vergeleken worden’, wederveroer ik. ‘Maar wat brengt u hier, Drinkalot?’ ‘Sir, graag’. ‘Oké, meneer’. ‘Ik ben zwervend op zoek naar de Graal’. ‘Hebben de muzelmannen die niet afgepakt van de christenhonden?’ vroeg ik. ‘Het gerucht gaat dat Judas die beker meegejat heeft op die fameuze avond’, antiwoordde Sir Drinkalot. ‘Ik vermoed dat hij hem doorverkocht heeft’. ‘Geplaagd door zo’n naam zijt gij daar zeer zeker op de hoogte van, drinkeman’. ‘Meer is in mij’, ontkende Sir Drinkalot andermaal niet. ‘Maar,’ vervolgde ik, ‘is het niet zo dat de genaamde Jozef van Arimathea deze beker met wijn van het Laatste Avondmaal én bloed van de beroemde kruisdode medenam op zijn geheimzinnige reis naar Engeland?’ ‘Gij bedoelt dan waarschijnlijk: het Engeland van de Tafelronde?’ ‘Yes. Misschien was het wel een bekeringsreis: men wenste ridders om te dopen’. Ik, de randstedelijke vuurstoker, en hij, de voorbijgangerende miskloon, zwegen even. We kregen allebei tot onze grote ontzetting dezelfde griezelige gedachte. Deze kelk van kennis en inzicht konden we niet aan ons laten voorbijgaan, deze ketel der Kelten, heilige Graal, beker der ingewijden. En we beseften eensklaps beiden, terwijl onze haren te berge rezen: de waarheid bevindt zich op de bodem van elke beker, zegge en schrijve glas. Meer was in ons.

VELDINTERVIEW

Ik zat mijn honderdduizendste spaghetti op mijn vork te draaien toen ik op de radio het volgende gesprek hoorde. Een (vrouwelijke) radioreporter interviewde de politiecommissaris op de wekelijkse markt in het kuststadje B. Het thema: gauwdieven. Soms hoef je echt niet te betalen voor een avondje stand-upcomedy; je krijgt her en der gratis porties fijnkost.

R(eporter): Ik ben hier op stap met Dimitri, politiecommissaris. We lopen rond op de markt in B., op zoek naar gauwdieven. Hoe doe je dat eigenlijk, commissaris Dimitri? Ben je bijvoorbeeld gewapend?

CD (commissaris Dimitri): Ja, maar ik heb ook nog mijn handen hé.

R: En nog iets meer dus?

CD: Mijn hemd zit uit mijn broek. Er is hier namelijk meer aan de hand. Daaronder bevindt zich mijn wapen, aan mijn riem bevestigd. Als het nodig is ... Maar: ge moet vooral in de massa opgaan.

R: Ja, dat is niet gemakkelijk. Herken je gauw gauwdieven, commissaris Dimitri?

CD: Wel, de gauwdieven gaan zich heroriënteren. Ze evolueren van zigeunermeisjes naar vreemd uitzierende personen, 't is jammer om te zeggen. Ik heb de som op de proef genomen.

Toen heb ik het uitgeproest, me verslikkend in een sliert spaghetti.

MIJN MEESTERS

Meester Gilbert was de vreselijke man die mijn eerste leerjaar in de basisschool dirigeerde. Ik heb het over eind jaren vijftig – begin zestig. Ik had dat, zelf een uk op tafelhoogte zijnde, toen nog niet door, maar mijn eerste 'grote' meester was een onderdeurtje dat met rechtopstaande haren amper 1 m 60 hoogte bereikte en zo mager als een sprinkhaan was. Mocht Bellewaerde al bestaan hebben, hij mocht 'voor niks' binnen. Een ideale limbodanser. Waarom ik hem een vreselijke man vond? Meester Gilbert deed ons naar voren komen om verzen te declameren. En dat was nou net mijn trauma uit de papschool bij zuster Serafien geweest: dat we godgenageld alleen voor de klas liedjes moesten zingen of gedichtjes moesten voordragen. Meester Gilbert, een amateur-toneelspeler van het betere allooi (zijn toneelkring won enkele keren het nationale Landjuweel), acteerde ook zelf de lessen Gewijde Geschiedenis. Het passieverhaal blijft nu nog in mij nazinderen, met de oranje illustraties erbij. Mijn geloof is er echter niet groter door geworden, wel mijn fascinatie voor verhalen. Wie iets goed deed, kreeg een doopsuikertje. Soms moest je dat dan weer inleveren, omdat het niet goed bleef. Vier stokjes aan je m bijvoorbeeld. Of een inktvlek. Dan was dat doopsuikertje al half gesmolten. Je moest het immers bewaren: je mocht je beloning alleen maar verorberen tijdens speeltijden. Naast mij in de bank zat een roodharige dikkerd met duizend sproeten en een roze velletje. Soms haalde hij onverwacht maar stiekem zijn piemel uit. Dan moesten we lachen. Helemaal vooraan was Jozef-met-het-brilletje geparkeerd. Hij leek dom te zijn. Zag hij niet goed? Godverdomme, niemand besepte het: eigenlijk was Jozef een beetje doof. Jaren later kwam er op de plek van de toenmalige basisschool een PMS-centrum, nog veel later CLB genoemd. Daar hadden ze kunnen ontdekken dat Jozef wat doof was, en niet blind, en niet dom. Het waren harde tijden. Ik was de tweede van de klas, achter het zoontje van de dokter. Mijn prijsboek had als titel: Van een konijntje en een ei. Een kieke wou haar ei niet uitbroeden. Dan maar het konijn ten tonele gevoerd. Op de prijsuitreiking werd de film Bambi vertoond. Mijn eerste leerjaar? Angst.

Meester Vandecasteele (ik ben zijn voornaam vergeten; Norbert?) kleurde mijn tweede leerjaar van de basisschool aangenaam in. Ik begon me eindelijk goed te voelen. Hij was jong. Elke ochtend kwam hij op school toe met een scooter, van ergens héél ver. Hij was een beetje Elvis Presley (hoewel wij die naam niet kenden).

Er stond een steenkolenkachel midden in de klas. We schaarden er ons omheen, riekend naar natte honden. Meester Vandecasteele had een beloningssysteem met gekleurde kartonnetjes, waarbij niemand zich gepasseerd voelde. Soms zwierde hij zijn benen naar omhoog en ging hij even op zijn hoofd staan. We hadden het gevoel dat hij een vreemde snuiter in onze school was. In die tijd arriveerde midden in het schooljaar ook een rijke jongen bij ons in de klas. Iedereen wou naast hem in de bank. Hij was met een vliegtuig uit 'de' Congo gekomen: het gevaarlijke land van de negers met de afgehakte handen. In die tweede klas vond ik ook mijn eerste meikever, in de haag omheen de stedelijke speelwarande. Op rapportdag (examens heetten toen nog 'wedstrijden' of 'ombesten') bleek ik nog meer percent te hebben dan bij die brulaap uit het eerste leerjaar. Het zoontje van de dokter was dieper in de rangschikking weggezakt. Meester Vandecasteele was immers geen inwoner uit het stadje; hij kwam van ver ... En bij hem mocht je ook wat stouter zijn. Dat vormde geen echt probleem betreffende de kolom 'Uitmundendheid'. Ik kreeg dus veel prijsboeken. Vooral van Hollandse schrijvers, waar personages Harm en Puk moesten heten. 'Puk zit in de wei bij de beek. Hij houdt een roer vast.' Aan mijn tweede leerjaar bewaar ik warme aangename herinneringen.

Meester Wets van de derde klas (die toen al duizend jaar leek te zijn) werd ziek. Vrijwel onmiddellijk, aan het begin van het schooljaar, nam mevrouw M. zijn plaats in. Zij was de vrouw van de toenmalige schooldirecteur. We verhuisden dat jaar ook naar een ander segment gebouwen, palend aan de echte grote school, waar we ooit zouden belanden. Mevrouw M. leek in mijn ogen op een gerimpeld appeltje uit de vorige herfst, althans wat haar gezicht betrof. Ze was wel een voorloper in individuele evaluatie. Ze nam uitvoerig de tijd om van bank naar bank te gaan en daar ter plekke schrift na schrift te becommentariëren en te amenderen. Daardoor, vooral omstreeks april-mei, kregen we ook soms een stukje van haar boezem te zien. Dat geultje interesseerde ons toen al in dezelfde mate als de glijbaan in pretpark Meli. Ofschoon we in die tijd uiteraard een volledige masculiene klassengroep vormden, getalsterkte meer dan dertig eenheden, ondervond mevrouw M. geen moeite met ons. We vonden een juf wel eens fijn. Mijn derde leerjaar weekte de vrouwelijke kant in mij los.

Meester Haelewijn van het vierde leerjaar vond ik een heel fijne kerel. Om te beginnen had hij een boekje gepubliceerd over het nabijgelegen en beroemde kasteel van Wijnendale. Dat vond ik indrukwekkend, want toen al wou ik schrijver worden. Meester Haelewijn nodigde echter ook eens een echte brandweerman in de klas uit, waardoor ik plotseling besloot: ik word spuitgast! Dat werd zelfs de titel van mijn daaropvolgende opstel. Hij organiseerde ook een heuse studietrip naar een ijzergieterij in de omgeving, want een van de zoons van het bedrijf zat in onze klas. Meester Haelewijn behandelde ons niet als domme onwetende kinderen. Hij ging rustig en gereserveerd met ons om. Wij, hoe jong ook, apprecieerden dat. Geen gebrul, geen lawine van straffen, een rustig stelsel van beloningen. Zijn natuurlijke autoriteit werd nog versterkt door zijn bril met zware montuur. Later zou de mode worden. Het zou ook nog decennia duren voor het woord 'respect' opdook in het straatvocabularium van jonge streetwise durfnieten, maar zeker weten: wij (Armand, Hans, Wilfried,

Hans, Eric, Pol, ...) hadden toen 'immens' veel respect voor meester Haelewijn. Mijn vierde leerjaar opende mijn vensters op de wereld.

Meester Devriese van de vijfde klas was mij zeer goed gezind. Hij kende mijn ouders goed. Bij hem leerde ik mijn eerste Frans. Zingend. C'est un éléphant, qui marche ... qui marche ... Hij kon een iguanodon op het bord tekenen. Maar bovenal ontdekte hij dat ik heel mooie opstellen schreef met veel tekenende woorden in. De zwarte kat liep door de dikke benen van de warme bakker. Mijn mooie zinnen kwamen telkens weer op het bord, na elk opstel, maar mijn tekeningen op de keerzijde waren een ramp. Meester Devriese keek door zijn wazige gekleurde brillenglazen altijd een beetje treurig. Hij was ook diepgelovig. Na schooltijd en na de niet-verplichte les Frans kon je bij hem bijvoorbeeld nog EKW volgen: Eucharistische Kern Werking. Dat deed hij samen met een priester, in de schoolkapel. Hij kwam ook op voor de zwakkere broertjes in de klas. Toen we voetballen met een tennisballetje op de speelplaats, en het onhandige Willy'tje 'kopte' het balletje per ongeluk met zijn rug in plaats van met zijn hoofd weg, dan was meester daar om iedereen te bezweren dat dat helemaal niet erg was. Jezus had immers ook aandacht voor de minderbedeelden.

In mijn zesde en laatste klas van de lagere school (ik deed geen zevende leerjaar, hoewel heel veel leerlingen dat toen wel deden: onze school kende in die jaren nog drie zevende klassen) was de cirkel rond: weer zat ik oog in oog met een tiran. Meester Rosseeuw ('Spreeuwe') was dubbelkinnig, streng, onredelijk en oud. Ik bewaar maar één goede herinnering aan hem uit dat jaar: toen hij elke zaterdagvoormiddag voorlas uit een avonturenboekje over een expeditie. Overigens bleek jaren later dat mijn eigen pa en de meester niet op goede voet met elkaar stonden. Vandaar het ongemak, dat ik elke dag aan den lijve ondervond. Spreeuwe speelde piano en was oerkatholiek. We moesten dus veel zingen. Gelukkig was het toen al de mode dat er in de zesde klas ook door andere meesters les werd gegeven, ter voorbereiding op de middelbare school. Meester Cafmeyer gaf geschiedenis; meester Schutyser gaf aardrijkskunde; mijn eigen tiran Spreeuwe gaf natuurkunde. Spreeuwe kwam rond met zo'n gigantische rolstempel, zodat iedereen een kikker of de nerven van een blad in zijn schrift kreeg gestempeld. Er was in die tijd wat aan de hand met bisschop Makarios op Cyprus. We moesten er knipsels uit de krant over verzamelen. En o ja: België won een oorlog tegen Duitsland. Dat was het enige goede wereldnieuws uit mijn zesde en laatste leerjaar in de basisschool. Spreeuwe, als de hemel of de hel bestaan, en ik kom u daar tegen: ik zal me moeten inhouden of ik geef u een optater tegen uw verwaande stekelharen kop, zodat uw kinnen trillen als een pudding.

Mijn meesters en mijn ene juf: gemengde gevoelens. Angst, respect, warmte, bewondering, begrip, afgrijzen. En als het regende, regende het hevig. En als het vroom, vroom het dat het kraakte. En de wind hilde waanzinnig. En de sneeuw lag metershoog. En de zon brandde ongenadig.

BELGIË

De enige aanwijsbare reden voor het groot gelijk van iedere politicus is diens groot gelijk, al zegt hij het zelf. Idem dito is een bekende Vlaming bekend omdat hij bekend is, van op tv. Vandaar, België: land uit zicht. Het valt niet te bezeilen.

EEN STUK

Dit wordt het stuk dat alle andere stukken zal doen vergeten. De gastregisseur heeft het gezegd. Ik krijg als trouw bezoeker reeds anderhalve maand op voorhand ook mailtjes van een speler die in het stuk aller stukken figureert. Hij ziet het zitten. Ik verdenk hem ervan me gekostumeerd te mailen. De titel van het stuk ontsnapt me weliswaar voortdurend. Er zijn te veel gelijkaardige titels. En ook te veel lange. Er staat, herinner ik me, onder andere een bijvoeglijk (groen? verboden?) en een zelfstandig naamwoord in (schandaal? feest?) Nu, ik ben kijk liefhebber in hart en nieren. Ik spiek nog even op het mailtje, mail terug omdat de dag niet klopt met de speeldatum van de première, en kan dan een paar uur later deze must in mijn agenda zetten. Vijf weken later is het zover. Ik spoed me naar zaal *De Laatste Hoop*, een polyvalent gebouw waar je bijvoorbeeld voor saucijzen kunt kaarten, Roetheense volksdansen kunt leren, Maltese geurentherapie kunt volgen, derdeleefijdpingpong kunt spelen en aan toneelkijken kunt doen. In verband met dat laatste: jammer dat er geen hellend vlak is. Toneelvereniging *De Plank* brengt er hedenavond '*Groen van de miserie*' in première, een blijspel. Vooraleer ik erin slaag mijn zitplaats te bereiken, word ik staande gehouden door diverse vrijwilligers. Ik ruil munten voor bewaring van kleren. Ik besteed een flapje aan de brochure over het stuk. Mijn toegangskaart wordt vakkundig middendoor gescheurd door een meisje dat Moderne Talen volgt. Ik baan me een wegje en knik en wuif ondertussen naar buuf en buur. Eindelijk bereik ik mijn stoel. Het is een gewone stoel. Er staan er twintig per rij. Hij staat iets te dicht tussen twee andere stoelen in. De kaartenverkoop liep blijkbaar lekker. Ik ruik de regenkleren bij mijn burens; zij gaven hun jassen niet ter bewaring af en dijen dus iets breder uit. De stoel voor mij blijft gelukkig leeg: ik zit in de voorlaatste rij en alles is hier dus letterlijk platvloers. Maar dan ... vlak voor de vertoning gaat beginnen, de lichtplasjes aan de muren fletser worden, het geroezemoes afkalft en ik mijn zitvlees comfortabeler herverdeelt over mijn stoeloppervlak, gebeurt het. Op de onbezette stoel vlak voor mij deponeert zich in laatste instantie een mevrouw met zo'n gebeeldhouwd Fabiolakapsel. Ik kan er niet naast kijken. Het is de mama van de hoofdfigurant. Ik zie nu al groen van miserie.

VREEMDE MAN

Nog hoeveel? keer slapen en het is weer zover. Dan komt de goede man. Afgelopen zomer aten we al zomerklaaskoeken; we vonden dat wat jammer. Dat is niet macrobiotisch: je moet eten wat het seizoen en de omgeving schaffen. Varkensvlees en frieten bijvoorbeeld. Heeft de Sint dan geen sperperiode, potverpietjes? Ik eis zo'n sperperiode voor bepaalde klaasproducten. Toen ik nog een uk was, rookte mijn pa *Almos*. Later werden dat andere merken. *Groene Michel*. *Richmond*. We wisten maar al te goed waar hij zijn voorraad verstopte. Ma dacht dus dat hij veel rookte. Maar wij leefden in het tijdperk waar een van de reclameslogans luidde: *Sprint – dé sigaret voor de*

sportman. Roken was dus gezond. Het gebeurde wel vaker dat mijn mannelijke verwekker in het donker nog om een pakje holde, naar zo'n gezellig winkeltje uit oude tijden van koloniale waren van voor het economische debacle. Het rook er altijd naar zaterdag. Je kon er alles krijgen. Ik heb er eens mijn broer met zijn kont in een emmer haring geduwd. Enkele jaren op rij, op één welgemikte decemberavond, mochten we mee met pa op stap om een pakje sigaretten te kopen. De wandeling heen en terug duurde een halfuur. Het was 5 december. Guur weer, zoals gewoonlijk eind jaren vijftig – begin zestig. De wind gierde om schoorstenen en langs telefoondraden. Toen we weer thuiskwamen, mijn pa gehuld in verse *Almos*-wolkjes, was een andere goede man hem potverdorie voor geweest. De Sint was gepasseerd! We hadden hem niet gezien. Toch woonden we in een doodlopende straat. De spoorboom op het einde van de straat was definitief neergelaten; nieuwe wegenwerken en tijden braken aan. De heilige man had bij ons thuis wat speelgoed gedropt. En hij was natuurlijk via het dak en de schoorsteen gekomen. Gewone straten met ellendige kasseien had hij niet nodig. Vooral geen doodlopende, zelfs niet met sintvriendelijke kinderkopjes. Zo moesten we nooit wachten tot 6 december: een ellendige schooldag waar Pieten op deuren bonkten en meesters vraagstukken opgaven met picknicken erin. (*'Jan heeft 10 picknicken. An 7. Als Jan er 6 opeet en An 2, hebben ze samen ... veel pret'*). Elk jaar echter was ik sterk ontgoocheld in de Sint. Want ik hoopte altijd op een echt berenvel. Het stond lange jaren bovenaan mijn verlanglijstje. Ik wou een heus berenvel om me in te vermommen en de mensen de stuipen op het lijf te jagen. Nooit kreeg ik het. In de derde kleuterklas had ik al sterke vermoedens omtrent de identiteit van de goede man. Hij rook namelijk naar *Almos*-sigaretten. Samen met mijn vriend Pol-zaliger deelde ik die vermoedens. Diens Sint rook naar *Zemir*, ook een merk van toen. Zuster Serafien had dat door en parkeerde ons op 6 december in een bank vlak bij de deur. *'Niet te hard schrikken als er hard gebonsd wordt hé. Je weet wel wie er dan komt hé ... Maar: mondje dicht, hé!'* We knikten ijverig. Maar op 6 december wipten we net als alle andere *babyboomers* geschrokken op, toen er knoerthard op de deur gebonsd werd en een regen van picknicken over de kortgeknipte koppen scheerde. Pol en ik keken ondertussen door de hagelwitte baard van de goede man heen: herkenden we een van onze vaders? Buren? Meesters van de grote school? Er liepen weinig mannen met baarden rond in die tijd. Alleen maar Jan, Piet, Joris en Corneel. En zaten er wel echte glazen in die bril? Het leek verdorie wel een zonnebril. Of toch zo'n ziekelijk brilletje met van die verduisterde glazen. En wat betekende dat gedoe met die vier Pieten? *'Hulppieten,'* legde zuster Serafien uit, na het gewelddadige sintbezoek aan onze klas. *'De goede man wordt oud en kan niet alles zelf meer doen.'* Ze keek Pol en ik staalhard in de ogen. Het leven ging later door. Zuster Serafien werd tweehonderd jaar. Ik kreeg nooit een berenvel en Pol stierf jong. En mijn pa stopte met roken. Het waren oude tijden waar straten doodliepen en het hard woei door de zee van antennes op de daken. Later, maar niet zo lang meer, heb ik me nog vragen over de sint gesteld. Eet de goedheiligman preparé? Zo ja: blijft er dan wat hangen in zijn baard? Kan ik zelf een sint worden of voor sint leren? Ben ik misschien de jongste broer van de Sint? Heeft de Sint bleke billen die des zomers aan het strand van Spanje bruin worden? Waarom Spanje in hemelsnaam? Waarom is hij zo in voor oranje? Wat is het verschil tussen speculoos en speculaas? En die roe dan: dient die om te roeren in de zak met stoute roestige kinderen? Kinderen die het grof gemaakt hadden, zoals in *'Klein klein kleuterke, je maakt het veel te grof'*? In het eerste leerjaar luidde mijn eerste zinnetje:

Puk zit in de wei bij de beek. Hij houdt een roer vast. Hoe zat dat in elkaar? Roe? Roer? Roest? Wat was het verband? Vanwaar kwamen die vreemde woorden? Ook uit Spanje? Wie was Puk in hemelsnaam? Een of ander pikzwart pietje? Enkele jaren later waagde ik me zelf aan mijn eerste sigaret. Almos bestond al niet meer. En ook mijn geloof in een sintschap was al lang verdwenen. Alleen: zoals in een bekend boek de smaak van een koekje een verleden weer kan doen keren, zo verscheen eventjes in de rook van die verboden sigaret als een djinn de goedheiligman uit de middeleeuwen van mijn leven. Ik mocht echter geen drie wensen formuleren. Ik verwenste mezelf later dat ik er ooit aan begonnen was.

KOPIE-KOPIE

Het wuivende groen in mei en in de ramen de weerspiegeling van het wuivende groen in mei. De maan die 's nachts het water in de vicieuze kasteelwal verlicht waar ook de maan in dobert. De wortel van de boom die de kruin herhaalt en omgekeerd. De bewolking in juli die ook op de gezichten van de bevolking te zien is. Een naam die je net zo goed achterstevoren kunt lezen. Een lepelnaam dus. De stad die in de glimmende regenstraten als haar eigen onderwereld weerspiegeld wordt. Iemand die zegt 'Wat je zegt, ben je zelf'. Het atelier van de schilder met de schilder zelf erin perfect gekopieerd in het oog van de schilder die naar je kijkt op zijn zelfportret dat net echt is. Twee mensen die precies op hetzelfde ogenblik krek hetzelfde zeggen. De vergelijking 'een roos is een roos is een roos.' Het perfecte rederijkerskruiswoordraadsel. Tot je ontzetting je eigen gezicht herkennen in de reflectie van het etalageraam van een babykledenwinkel terwijl je dacht: 'Wat is die lelijke uitstulping daar? Wat een tronie!' De echo van je eigen woorden in dat klankhol van je hoofd herhaald horen met terugwerkende kracht. Het spiegelschrift van de cafébazin. De gelijkenis tussen grootouders en kleinkinderen en grootouders. Andy Warhol. De poets wederom poets. De boemerang. De jogger die in het midden van zijn leven van zichzelf wegloopt en zolang voortsjokt tot hij zichzelf weer tegenkomt, want de aardbol is rond. Hij wint een dag tijd, want hij vertrok in oostelijke richting. Rijm dat rijmt met een ander rijm. Een soort achterklap, weet u wel. Klanken en noten die herhaald worden. Repercussie, repetitie, herhaling van reclame, alliteratie, stafrijm, de behoefte van de mens (en het kind) aan herhaling. De ene Griekse zuil die de andere oproept. A gaat voor B. Spic vraagt om Span. Gas en elektriciteit. Os en ezel. Bang en wezel. Rust. Evenwicht. Dit zou de winter kunnen zijn. want januari volgt op december, dat aan januari voorafgaat. Wie zoekt, die vindt, wat hij zoekt. Het (inter)net is een (spinnen)web. U ziet uzelf. U bent uw eigen schermbeveiliging.

FRIETPEACE

Vette hap in magere dagen. Toeverlaat der hongerigen. Keet van vertrouwen. Alomtegenwoordige kathedraal van kroketten. Basiliek van burgers. Tempel van look en sis-send vet. Sluiphok der scholieren. Steun voor de innerlijke mens. Rantsoenpost der gezinnen en alleenstaanden. Sis voor ons.

Als er geen frietketen waren, dan zouden we ze weer uitvinden en laten beschermen door Monumentenzorg, Vlaanderen B-plan en een paar ministeries tegelijk. En nog een handjevol politieke partijen ook, want iedereen moet eten, nietwaar. Wat is er inderdaad nog gezelliger dan teeveestaren? Hongerend naar de eeuwigheid frieten plukken uit een pakje of een zakje, die eerst even kopje-onder gaan in een kledder mayonaise of pepersaus. Wat overstemt het gedruis van die hemelgerende Vlaamse regen en auto's op pletsende banden? Het allesbegrijpende gesis van vet in een frietkeet. Wat evenaart de douche thuis? De wind die uiteenwaaiend hemelwater onder de luifel van een friture jaagt, bijgestaan door opspattend modderwater van voortjakkende gezinswagens. Waar praat je tegen een hondje met een hoedje op? Daar. Waar vind je de laatste resten echte democratie? Ook daar. In de friethalle. Ik hoorde er zelfs eens een rechter boeren. En als je liever niet gezien wordt met friet, vraag je maar iets burgerachtigs. De burger heeft nu eenmaal medezeggenschap. Ooit stond ik met twee Kortrijkse parlementariërs in een zeer bekende frietkeet aan het station. Ze konden er nog net bij; het was geen weer om een hond door te jagen. Ik stond er wel al. Ik zweer het u: voor de duur van één met witte pepersaus (plusminus negen minuten) heb ik daar toen eindelijk eens een zinvol gesprek gehad met politici. Dat was een primeur voor mij, in volle winter dan nog. Want als ik er zo een zie naderen, dan krijg ik onmiddellijk zeer bloederige ketchupvisioenen. De cement van ons toenmalige gesprek vormde de friet. We praatten, onze mond vervuld van warme patat. En weggedrongen in een hoek plukten we broederlijk onze frieten uit een ouderwets puntzakje. Ook toen wedijverde het frituurvet met de regen in lawaai: alles ziedde en schuimde en kookte. Haastig haptten we segmenten uit onze democratische frikadels, vervaardigd uit oud papier en oostpriesterhulptextiel. Onderzoek aan de universiteit had toen al uitgewezen dat frikadellen en hamburgers vooral bestonden uit oud papier, advertentiebladen, onderbroeken en legervoorraden kousen. Allemaal gerecycleerd, zoals het hoort. Jammer dat na ons bezoek aan de patatkraam de ban gebroken was. De passie was weg. De honger was gestild. Ieder ging zijns weegs, naar zijn taverne of naar moeder de teevee. A propos: waarover toen mijn gesprek met de twee parlementariërs ging? Ik monsterde hun frikadellen, wachtte tot die half op waren en somde dan de ingrediënten op waaruit die vervaardigd waren: oude verkiezingsdrukwerken onder andere. *'Heren,'* deelde ik hen mede, *'u bent uw eigen leesvoer aan het opvreten. De cyclus is weer rond. Er is toch nog rechtvaardigheid in dit land'*. Nou, ze namen het nog goed op. We stelden namelijk ter plekke een onderzoekscommissie in en probeerden te ontdekken tot welke politieke strekking de restjes frikadels behoorden. Geen probleem: ze kozen prompt voor de meerderheid. De mond van de beide parlementaire heren, met name. Frietpeace: de basis van onze democratie.

UNDERCOVER (HAIR)

In het literaire en het theatrale wereldje kom je nogal es types tegen met gladgeschooren schedels en moeilijke briljetjes op hun pief. Het camoufleren van enerzijds gebrek aan haar anderzijds gebrek aan verstand is er schering en inslag. Het lijken wel kloons van elkaar, al die moeilijkdoenertjes. Deze concentratiekamplook werkt ook dubbel. Men weet nooit goed wat men voor zich heeft: is men nou kampdokter of is men nou gevangene? Wanneer ik andermaal zo'n culturele Schedelmans zie opdoemen, zet ik mijn zonnebril op en ken ik hem een nummer toe. Ik zit al aan nummer 1.234.567.

Zoveel exemplaren sjokken er rond. Deze Schedelmansen scheren zich daarenboven ook maar om de vier dagen. Zo creëren ze graag een indruk van geleerde verstrooidheid of geniale vergeetachtigheid. Geen tijd gehad. Bezig geweest met Moeilijke Dingen, dag en nacht. Zij staan hun kingewas toe even lang te worden als de afgeroetsjte groei op hun hoofd. Eigenlijk was dat ongeschoren syndroom het handelsmerk van het reclame- en copywritersgild. Helaas voor hen zijn ook andere beroepen zich om de vier dagen niet meer gaan scheren. Andere beroepen profileren zich plotseling ook modieus. Advocaten harken hun haren achteruit of laten die welig tieren. Aldus zien ze er vaak uit ofwel als tuig van de richel ofwel als kunstschilder of toondichter. De grens tussen recht en misdaad en kunst is smal. Acteurs vertonen nogal es de neiging kaal te worden. Doodgewoon kaal. Qua metamorfose valt daar veel mee aan te vangen. Een positief punt op het cv: beschikt over geen haar. Het gebeurt wel vaker dat zo'n acteur plotseling wanggewas gaat kweken. Vooral als hij al bekend genoeg is. Daar valt ook veel mee aan te vangen. Inzepen en afscheren bijvoorbeeld. Nu scheer ik mezelf weg, vooraleer zo'n kampbewaker op me afkomt. Ik smeer 'm.

NACHTRAVEN

Nighthawks – Edward Hopper. Verveling en eenzaamheid ten top gedreven en te kijk gezet in de glazen kijkkast van een New Yorkse 'diner' begin jaren veertig. Het is een van de bekendste schilderijen ter wereld. Vier vastgespelde vlinders in een vitrinekastje. Je kan er dwars doorheen kijken en toch bulkt het plaatje van afstand en onbereikbaarheid. Alsof je in de zoo naar vreemde wezens kijkt die achter glas gevangen worden gehouden. Candid camera of splendid isolation? Gezien willen worden of ongezien en ongestoord willen blijven? Heeft men vensters en ramen als uitzicht op de wereld of dienen die om er gordijnen voor te draperen? Denk aan de glasgordijnen die vele ramen bedekken. (Ik associeer er onwillekeurig lijkwaden mee). Die verhullen het schouwtoneel op aarde (het kamertoneel, zo je wil), maar ze zijn toch transparant genoeg om nog de contouren van mens, tv-scherm en computer te ontwaren. Tegelijkertijd opaak en doorzichtig. Een combinatie: ik wil niet dat je me echt ziet, ik hoop dat je me ziet. Voorbijgangers zien dan een individu aan een computer zitten: eenzame nighthawks in contact met www. Communicatie ten top gedreven en te kijk gezet in de glazen kijkkast van een Vlaams woonhuis in de eenentwintigste eeuw. Chatrooms die er geen zijn, contact dat er niet is. In de jaren zeventig, tachtig flakkerden 's avonds overal de blauwe en later kleurrijke televisieschermen op wanneer je door de stad stapte. Je zag er de menselijke contouren aan topsport doen in hun sofa's. De daaropvolgende decennia werden de screens flatter en groter, en vaak ook ontwaarde je het kleinere broertje in de huiskamer: de pc of de laptop. Het zijn de vaste ingrediënten geworden van de schouwtoneeltjes ten huize van zovele nighthawks. Die nachtraven vliegen niet echt meer uit. Ze doen virtuele uitstapjes. Soms gebruikmakend van onechte namen, zoals mensen in de huid van iemand anders kruipen en acteur worden. Het hoofdpersonage in Hoppers Nighthawks zit met zijn rug naar ons toe. Buiten is geen levende ziel te bespeuren. Twee andere tooghangers lijken een dialoog te hebben met de barkeeper. Ieder ogenblik kan er een raaf te pletter vliegen tegen die zee van glas die 'les gens de la nuit' omhult en beschermt. Drama. Dimmen.

COLLATERAL

Podiumberoepen: acteur, goochelaar, zanger, stand-upcomedian, entertainer, presenter, cabaretier. Ik vergeet er nog. Meestal komen die personages vaak en uitdrukkelijk in beeld of in ons vizier. Met of zonder plankenkoorts, die ze al dan niet bestrijden met rituelen. Er zijn ook bijrollen. Sidekicks. Aangevers. Nevenfiguren. Er zijn zelfs hoofdbijrollen, op tv. Dat zijn de onafhankelijke beroeps die geheel alleen optreden, noodgedwongen, geïnterpelleerd door journalisten, met wisselende bekommernissen. Dat zijn de BBV's, de Bijna Bekende Vlamingen, of de collateral BV's, zeg maar. Voorbeelden. Auto's met mensen erin slippen. Er moet zout gestrooid worden. Dat zout raakt op. Drama. Ilse Luypaerts lost dat op. Zij wordt een BVV in de maanden december tot februari. Zij krijgt een bijrol in het grote drama van de Belgische mensheid. Overstromingen. Branden. Ontploffingen. Drama. Wauthier Robijns staat paraat, namens de verzekeringssector. Fileleed. Mobiel België staat stil. Drama. Maarten Matienko is hier de rots in de branding. Hij zal je aanraden pas zondag te vertrekken. Wat kan er verkeerd lopen? Hoe lang is uw remafstand? Voelt u zich een gordeldier? Drama. Maid Marjan Duchesne snelt u glimlachend te hulp. Treinen te traag? NMBS alweer niet van haar woord? Botsingen? Frédéric Petit legt het wel uit. Puur fictie, die Frédéric! Winkellellende. Koopjes. Sperperiode. Percenten en serpentes. Drama. Op-eenvolgende woordvoerders van UNIZO bezweren de gevaren ter plekke. Drie verschijningen en ze verkrijgen het BVV-statuut. Zo zijn er nog van deze toevallige bijrollen. Ze krijgen door omstandigheden een kans op dat rechthoekige scherm van afschuw, het podium van de eenentwintigste eeuw. Ze kunnen een Oscar krijgen als ze het collectieve probleem goed bezweren of weten uit te leggen. Ze worden niet gevraagd in de grote shows, de lullige panelgesprekken, de hoeraquizjes, de billenklets- en gierprogramma's op de tv van de BV's. Ze staan voor collateral damage, of althans: zij moeten die nevenschade uitleggen en zeggen dat het wel goed komt. Drama. De echte werkers zijn nooit zo zichtbaar als de zogezegde helden. En toch is misschien hun plankenkoorts groter

PS Ik heb het dan nog niet eens gehad over nieuwslezers op tv. Wist u dat die geen benen hebben? Over halve zichtbaarheid gesproken.

SMOKE

Zag je onlangs nog iemand een sigaret opsteken met een lucifer? Roken is al uit den boze; de lucifer oogt oubollig. Wanneer de lucifervlam plotseling gedoofd wordt door een oude windvlaag uit het westen, dan bevinden we ons in een oude film. Zenuwachtige lipstickvrouw met lange filtersigaret versus man onder hoed met kortere machoversie tussen de lippen. Tussen twee windvlagen in last de vlam van de lucifer een verbond tussen de vrouw en de man, want ook de ogen spreken boekdelen. Het wordt een interessante schroeiplek op deze blauwe planeet, lang voor de ozongaten. De sigaret als vredespijp. Oude filmhelden en –heldinnen roken als schoorstenen. Peuken en afgebrande lucifers worden achteloos op de grond gegooid, soms verder onder de voetzool doodgetrapt, zelfs in mooie hotelkamers. Achtergronden die hier tot de verbeelding spreken: de Arc de Triomphe, een straat met lindebomen in Berlijn, een vliegveld in Casablanca. Het is donker, naoorlogs of ten minste Koude Oorlog. De wereld

hangt af van die lucifervlam, want de mensheid hangt andermaal in de touwen. De blauwe planeet kan ieder ogenblik weer in puin vallen, zoals al voorheen gebeurde. De troost en wellicht ook de oplossing zitten 'm in het aanstrijkgebaar van de man die de lucifer hanteert, de vlam, de lengte van de sigaretten en de rest is geschiedenis, nou: wordt geschiedenis. De eindgeneriek toont alsmaar nieuwe namen. Vers vlees. Geroosterd op de grill van 's mensen historie. Rook, leven, liefde en dood. Rookt God?

POIROT

Wie is de bekendste Franssprekende Belg in het buitenland? Hercule Poirot, *oui*. Hij wordt heden ten dage weer ten tonele gevoerd middels een BBC-serie op een van de Vlaamse televisiezenders. David Suchet geeft hem gestalte. Hoewel het strookt met wat schrijfster Agatha Christie van het personage maakt, is het toch jammer dat men er in de Suchet-versie zo'n verwaande fat van maakt. Het inktzwarte krulsnorretje is erover; de nicherige pasjes nog meer. De zwartgeverfde karige haren ('Ik geef mijn haar zijn natuurlijke kleur terug', dixit het personage) en de lakschoentjes doen aan decadente commedia dell'arte denken, of aan de professor in Dood in Venetië. Nu, de Belgische detective draaft dan ook op in scenario's die als een poppenkast in elkaar gezet worden. De intriges en de moordpartijtjes gebeuren tussen dienbladen met sherry op en in *lounges* van hotels en pensions. De slachtoffers vallen gewoonlijk nogal bloedloos te gronde. Er zijn weinig sporen van geweld, want bovenal houdt Poirot van orde en netheid. Hij handelt zoals elke televisiedetective: hij maakt zijn handen niet vuil, duikt in en uit taxi's, auto's en treinen, luistert goed naar slager, bakker, butler en kamermeisje en forceert op die manier via zijn zelfverklaarde geniaal werkende *cellules grises* dat beetje geluk dat ook een goede keeper moet hebben. Morse, Barnaby, Taggart, Frost, Lynley, Dalziel, Rebus, Lewis, Holmes: illustere linksrijders, sommigen onder ze stevig op drank, koffie of vast voedsel gefocust. Niet zo Hercule Poirot: hij nipt zuinigjes van crème de menthe of warme chocolade en neemt treinen en taxi's.

Acteurs die Hercule Poirot vertolkten:

- David Suchet
- Albert Finney
- Peter Ustinov
- Austin Trevor
- Alfred Molina
- Konstantin Rajkin
- Anatloi Ravikovich
- Rene Alexandre
- Ian Holm
- Tony Randall
- Hugh Laurie
- Andrew Sachs
- Dudley Jones

DUIMEN MAAR

Duimapplaus moet vreselijk zijn. In het Nederlandse Gebarenboekje vindt u de exacte beschrijving van het gebaar. Pakweg vierhonderd toeschouwers blijven na afloop van een voorstelling zitten, heffen ostentatief hun handen voor hun gezicht en tikken tergend hun duimnagels op elkaar. Stel u dat onwezenlijke geluid voor in een mooie pluchen zaal, terwijl de acteurs vlak na hun buiging beduusd en verbouwereerd de zaal in staan te kijken. Duimen zijn belangrijk. Ze onderscheiden door hun gebruik onder andere de mens van de aap. Geheven duim: oké. Duim down-under: bukken, man, de tomaten komen eraan! Het bekendste strijkorkestje ter wereld is dat van de duim tegen de wijsvinger. Het is het strijkje dat het prijskaartje of het kostenplaatje begeleidt, om het met een interviewcliché te zeggen. Mooi woord overigens, 'duim', voor de meest worstachtige onder onze vingers. Zijn er bekende gevallen van zo'n duimapplaus in de theaterwereld? Geroep en gefluit vallen meestal ten deel aan stukken of prestaties die men niet snapt of die niet goed gebracht werden. Zelfs Tsjechov kon erover meespreken, in zijn begindagen als theaterauteur

Vooraf duimen voor een goede afloop gebeurt ook maar beter niet. Je mag het lot niet tarten. Dan worden benen gebroken. 'Jinxen' is gevaarlijk: iets op een of andere manier uitdrukkelijk wensen. Misschien is het beter de fingers stiekem crossed te houden en stillletjes te hopen dat niemand uit zijn rol valt, dat er zich geen hoestola's in de zaal voordoen, dat de elektriciteit het niet begeeft, dat de grimeur op tijd is en dat oom Wanja de slappe lach niet krijgt.

PS De voorstelling Klein Duimpje van het kindertheatergezelschap Kindly yours kreeg wel een kleine doch krachtige staande ovatie. Het was een stuk om duimen en vingers bij af te likken.

ZOMER 11

Een uiterst vermoeide ober aan de Vlaamse kust brengt me terminaal sloffend mijn drankje. Boven het terras tapet muisgrijsheid het zwerk dicht. Mensen met herfstjassen aan overbevolken de horecabedrijven al van in de vroege voormiddag. Een horecavrouw hangt een mosselspandoek over de breedte van enkele ramen en jaagt zodoende op staande voet twee boze klanten weg, die eerder al boos waren omwille van de norske bediening door de ober. Zal het nu ook weldra gaan regenen?

Dichtbij situeert zich de bekendste vismijn van de kust. Vele steenworpen verder nemen de politici van het druilerige koninkrijkje België de draad van hun 'onderhandelingen' weer op. Telkens weer worden ze gefilmd en geïnterviewd door een horde mediamensen, alsof het echte helden betreft. Wat drijft ze tot deze uitzichtloosheid, dat valsdappere geglim- en gegrimlach, die duffe werklunches, de nachtelijke vergaderingen, de eindeloze repetitie van immer dezelfde moeë clichés? Veel centen leiden naar macht, schijnt het. Ze hebben momenteel geen macht. Ze zijn amechtig. Het moeten dus de centen zijn. Volgt dan de macht? Neen. Wie al meer dan een jaar tot geen vergelijk of consensus komt, wordt machteloos.

Terug naar de kust. Vooraleer ik aan zand toe ben, geef ik me over aan de klassieker: mosselen. Dat spandoek heeft misschien zijn effect niet gemist. Maar ik verorber de lekkertjes wel in een ander horecabedrijf, inderdaad ook omwille van die ober plus panoramafnuikend spandoek. Het blijft echter zo muis-, ja: olifantengrijs dat ik naderhand veroordeeld ben tot enkele koppen koffie in het hinterland. Ondertussen hoor ik in de auto op radio Culture drie Franse enthousiastelingen het proza van Ernest Hemingway loven en prijzen dat het bijna niet meer mooi is. Deze oorlogsliefhebber heeft met zijn journalistieke pen volgens het superlatievende trio de literatuur een bepalende en deugddoende zwik gegeven. Deze zomer memoreerde men ook zijn zelfdodingsdag, een halve eeuw geleden.

Schrijver dezès trekt zich tegen valavond terug in zijn stulp, om verder het jaar elf in de gaten te houden en daarvan gewag te maken. Vooraleer ik aan thuiskomst toe ben, moet ik me noodgedwongen overgeven aan een onvervalst donder-en-bliksemtemp-eest. Het 'doet zo lelijk' dat het mooi is. Ik detecteer hierbij tot tweemaal toe een voorwerp uit vervlogen tijden: een regenkapje. Zo'n ding veroorzaakt ondanks zijn bedoeling altijd haast. De vrouwen eronder (geen man torst dit ooit) laveren ijlings tussen de druppels door.

Ook dit is het jaar elf, nou: de zomer.

HUID EN HAAR

Wat drijft iemand om in de huid van een ander te kruipen? Waarom is men bereid zich als iemand anders te gedragen en spelend vreemd te gaan? Als ik wou ik een berenvel. Dat stond jarenlang nummer 1 op mijn verlanglijstje. Nummer 2 was een machine om wind te maken. Vermomd als beer zou ik, onherkenbaar, mijn medemensen de stuipen op het lijf jagen. Het liefst bij storm en ontij. De goede man bracht me echter geen berenvel. Nooit. Evenmin een windmachine. Ik ben nog altijd boos op hem. Overigens is hij zelf ook iemand die een rol speelt. Draagt hij immers geen pruik, valse baard en snor en theatrale kleren?

Tijdens de voorbije Ronde van Frankrijk zag ik op tv opvallend veel pruiken, hoofddek-sels en vermommingen langsheen de Franse wegen. Vooral de geweimensen en de Noormannen scoorden hoog. Ik zag ook twee pausen. Het is blijkbaar de behoefte van de mens zich een andere mens aan te meten. In huid, met haar. Schrijvers, undercoveragenten, advocaten, travestieten en acteurs: zoek het verband. Sommigen mogen beroepshalve liegen of zich anders voordoen dan ze in het werkelijke leven zijn. Sommigen mogen zich ook verkleden om hun beroep uit te oefenen. In een uniform mag je zelfs in bepaalde omstandigheden iemand ... nou eh: onklaar maken. Carnaval, Halloween en Driekoningen zijn ook bekende openluchttheater toestanden. Meer is dan toegestaan voor de vermomde. Rekruteren liefhebbers- of beroepsgezelschappen later bij voorkeur uit deze beschilderde losbollen, snoepmoordenaars of Wijsjes uit het Oosten? Jong geleerd, oud gedaan, tweede huid nog niet afgedaan?

Ikzelf heb een knullige acteercarrière. Ik mag dan al theaterteksten en andere dingen schrijven, maar mijn actieve rol wat acteren betreft, beperkte zich tot een wit laken. Misschien betrof dit een afgeleide van het berenvel uit mijn prillere jeugd. In de jeugdbeweging speelde ik als negenjarige een spook in een dodendans, natuurlijk onder een wit laken. Daarbij zwierde ik per ongeluk en in mijn enthousiasme een fles limonade van

een tafel. Mijn acteercarrière werd abrupt onder dat witte spooklaken gesmoord; ik kreeg een oplawaai van jewelste van een zg. 'leider', versie jaren zestig, dwars door dat laken heen, waar hij mijn kop vermoedde. Daarna en daardoor ben ik aan het schrijven geslagen. Ik lieg dat ik zwart zie. Ik vind personages uit, met huid en haar. En ik voel me er beregoed bij.

IN DE PUT

In Onbeschaafd Nederlands gezegd en geschreven: ik heb er mijn buik van vol. Waarvan? Van die wegenwerken, ook getiteld Wegwerkzaamheden. (Wat een spuuglelijk monstrueus lang woord). Ik hoef u de betreffende omleidende of stuitende taferelen allicht niet te beschrijven. De minister van asfalt en beton zit volledig aan de grond en in de put. Alle wegen die ooit naar Rome leidden, brengen u nu naar de hel of een vagevuur ergens in het hol van Pluto of in de verafgelegen negorij Waarbennekiknu. Overall zijn menselijke mollen aan het werk. Van zohaast een mollenpeloton zijn werk heeft verricht, duiken er verse eenheden op. Het zijn ook vaak echte mollen, want niet altijd zijn ze zichtbaar. Soms trekken ze zelfs tenten op, om hun onzichtbaarheid nog te vergroten. Soms vervangen ze zichzelf door een oranje pop die eenarmig met een vlaggetje staat te zwaaien. Onnodig terug te zwaaien. Of met een colafles urine te gooien. Op vele wegen die dan uiteindelijk toch weer naar Rome leiden, ontwaar je dan nog vage gele strepen. Dat zijn de remsporen van de mollenkolonies. Van het Woeden der Wegwerkzaamheden, spaar ons, Heer.

KLOON

Ik droom van een theaterstuk waarin twee schommels op het podium staan. Ze bewegen zacht in de wind, terwijl het publiek de zaal binnenkomt en na het hoffelijke babbeltje met de burens op de zitplaatsen voor, achter, rechts en links gaat zitten. Er mag wat geknars en geknierp te horen zijn: de schommels hebben wat olie nodig, zoals alle schommels. Uit het leven gegrepen! Dan komt op de linkerschommel een viersterrenmeisje zitten. Neen: ze heeft geen lolly in haar mond. Even later neemt op de rechterschommel bijvoorbeeld Elvis Presley plaats. Of een buurvrouw. Of een astronaut. Dan ontspint zich natuurlijk een gesprek. De schommels kunnen daarbij een leuke bijrol vertolken: simultaan-synchroon, als tegenliggers, één in beweging en één bevroren ... We komen te weten dat het viersterrenmeisje de helft van een tweeling is. Elvis Presley ((laten we die versie eens nemen) is een lookalike die in het werkelijke leven sedert kort lesgeeft in Nederlands en Engels. Hij heeft dat diploma door studie in de gevangenis verworven. Tijd zat. Voorheen was hij namelijk een geducht gangster, met bivakmuts en masker op. Zijn gelijkenis op de wereldbekende heupzanger exploiteert hij niet. Hij slaat er geen munt uit en gaat nooit naar elvismeetings. In mijn stuk zou ik ook graag echte duiven en mussen laten fladderen en scharrelen. Broodkruimels zullen hierbij noodzakelijke rekwisieten zijn. De regisseur moet natuurlijk een dirigent zijn. Hij moet metronomisch gevoel hebben om de schommels te beheersen. Misschien mag er ook een grote metronoom voor of achter op het podium. Het viersterrenmeisje, zo leren we, zou graag apothekeres worden. Dan zou ze een pil uitvinden die belet dat de ene mens op de andere mens lijkt. Ze heeft daar dus – volgens het stuk – een paar redenen voor. Zelf lijkt ze ook op de Egyptische koningin Nefertiti, vrouw van Achnaton. Dat

vormt echter geen noemenswaardig probleem. Elvis prijst haar om haar klassieke schoonheid en haar dubbel geperforeerde oorlelletjes. Nu moet ik nog een titel vinden. Hoe zal ik mijn stuk gaan noemen? Niets schommelachtigs. Wat dacht u van 'Kloons'? 'Bring in the kloons?' 'Waltzing kloons?' Ach, titels!

HET JAAR ELF

Wordt het jaar elf een scharnierjaar in de eenentwintigste eeuw? Horen we het tandenknarsen van een nog jonge eeuw of zwaaien de poorten naar verandering gezwind en geolied open? Gemengde gevoelens overheersen: misschien vallen er lessen te trekken uit de Arabische Lente die een bloedhete zomer werd, de Japanse natuurramp die ook het menselijk falen evoceerde, de binnenlandse euforie (bij velen) van veranderend stemgedrag die in regeringloosheid verzandde, de yeswecanslogan die afgezwakt moest worden om de Verenigde Staten voor faillissement te behoeden.

Het getal 11 is van oudsher 'gekleurd'. Het wordt, zeker na 11 september 2001, ook als een bijzonder wrang getal gezien. Het is het eerste meestergetal binnen de Kabbala. Elf is in het dagelijkse spraakgebruik het gekkengetal. Elf overschrijdt het geheel van de tien geboden. Binnen de dertiendaagse scheppingscyclus van de Maya's staat het getal elf voor tijdelijke dissonantie en chaos. Je zou daarbij kunnen denken aan de elfde september, toen de Twin Towers, die samen het cijfer elf vormden, tot verbijstering van velen instortten. Ook in de numerologie is 11 het eerste meestergetal. 11 heeft in zich de 1, maar ook de 2, omdat $1 + 1 = 2$ is. Daarom wordt de 11 als een lastig, moeilijk getal gezien met tegengestelde tendenties in zich. Dat wijst op innerlijke strijd; 11 wordt dan ook als de strijder gezien.

MOM (MM)

N mns mg zch grg vrmmmn.

Ht mmbkks s vn ll tdn.

Vrgr dd mn dt mt tkkn, bldrn n mddr: cmflg, wtjwl.

Dt kn vl rdnn f dlndn hbbn.

Sdrt d bkdrkknst kn dt prfct p ppr.

Mn vrschft nkl klnkn, n mn bkmt n schlnm ft psdnm.

Ndr ht mm vn n ndr nm kn mn dn schrvn wt mn wl.

Rlk s ht nt, wl hndg n hrlk.

Nbvngn t spln n dz wrnd dr ltrn!

Palindromen spelen met onze voeten.

Afko's verzwijgen meer dan ze prijsgeven.

Rijmen zijn maar achterklap op rijm.

Anagrammen hutselen alleen wat door elkaar.

Lipogrammen discrimineren een bepaalde klank.

Pangrammen willen altijd alles.

Een mombakkes echter overleeft het echte aangelaat:

kijk maar naar Max Havelaar na meer dan 150 jaar.

WEG

De dinsdag is de druiloor onder de dagen. Het regent. Men zit maar zijdelings in het leven. Men wil deze dag overslaan. Wie geen moord te plegen heeft, blijft droog. Wel valt een gestage stroom auto's naar de containerparken aan de periferie van mijn stad te constateren. Dinsdagen zijn zo droevig dat er dan vooral weggegooid wordt. Zelfs zich van overbodige dingen ontdoen heeft iets oubolligs. Af en toe lijkt het erop dat iemand het liefst meteen ook maar zichzelf in de container wil storten. Men voelt zich schroot, nat en dood. Ikzelf, die vandaag het liefst onder een pseudoniem tussen de mensen zou komen, drijfhout in de vaart der volken en de stuwende stormen des levens, blijf met alsnog geopende kofferklep aarzelen boven een laatste bananen-doos met 'oude' boeken. Vooruit, weg ermee, niet bladeren, wegschrapen, buitengooien, afbladderen. Ik sta voorovergebogen dappere synoniemen te mompelen. Even flink zijn. Eigenlijk schuil ik onder de kofferklep even tegen de striemende regen. Er bestaat geen weg terug voor deze boeken. Jack London, Charles Dickens, Geschiedenis van het schaakspel, De verdwijning van sir Adam en iets met een bruine wikkel om waarop in schuine hoofdletters *CHARELKE* geschreven staat. Ze zijn oud, die boeken. Ze zeggen iets over mij. Ze moeten weg.

'*Alles is afval,*' schrijft Tom Lanoye in een miniboekje dat hij me lang geleden cadeau doet ter gelegenheid van de poëziewedstrijd Gent-Wevelgem ('Van oor tot oor', als ik me goed herinner: een zelfgemaakt dun ding met gele cover). Akkoord hoor. Voorjaar 2009 verlaat ik ook na twee decennia definitief mijn schrijfhonk ofte binnenverblijf in de stad. Ik heb in die periode zo vaak de containerparken aan de periferie van mijn stad bezocht, dat er weer adem- en werkruimte vrijgekomen is thuis. Tabula rasa in mijn binnenverblijf; tabula rasa thuis. Alleen in mijn werkruimte op mijn hogeschool sta ik mezelf nog geordende slordigheid toe. Maar ook daar aarzel ik op

gezette tijdstippen niet: alles loopt kans weggeflinkerd te worden in een van de vele sorteerbakken die het hogeschoolinterieur ontsieren. (Gek hoe milieubekommernis horizonvervuiling en interieurbezoedeling in de hand werkt.) Ik begin te houden van de doffe klappen waarmee bundels papier in de containers ploffen. Stof en oudheid stinken naar vrijheidsberoving en claustrofobie.

RUIS

We zijn het nooit te weten gekomen of het nu echt of echt echt was: de acteur die plotseling minutenlang onderhevig was aan kuitkramp. In de beide gevallen loste hij het alleszins heel goed op (voor zover het dus opgelost moest worden...). Ofwel acteerde hij die kramp perfect. We kregen als toeschouwer mee die kramp. Ofwel bedde hij die onverhoedse fysieke aanval heel goed in zijn spel in, zodat het publiek de indruk kreeg dat het erbij hoorde. Het was hoe dan ook een bijna adembenemende fase in het stuk. We schoten met z'n allen kuit. We merkten hoe zijn tegenspeler/medespeler ook verbijsterd op de zaak zat toe te kijken, maar ... dat hoorde er wellicht ook bij? Of niet?

Extreme gevallen van 'ruis' (storende factoren) kunnen toeslaan. Motto: accidents will happen. Een bloemlezing: hooikoortsig niezen, boeren, winden, hikken. Het zal je als spreker of speler maar overkomen, soms microfonisch versterkt. En hoe ga je om met publieksruis? Storingen vanuit de zaal? De klassiekertjes: kuchen, hoesten. Declair is er boos om. Of, breder: externe onverwachte onberekenbare factoren: een kermis naast de zaal, elektriciteitspanne, om het kwartier een passerende trein, de dreun van voorbijrijdende stadsbussen, paardengetrappel van toeristenkoetsen, loeiende sirenes, een honderddagenviering van driehonderd lallende ex-kinderen ... Nou, een actrice/acteur is een topsporter. Die kan op professionele manier al die gevallen van ruis voorzien en bezweren, desnoods invoegen en gebruiken. Zelfs Mick Jagger stopt drie maanden voor een optreden met roken. Dan maar duimen dat hij niet de hik krijgt bij het vertolken van Start me up.

Als ruis gezellig geroezemoes wordt in de foyer tussendoor of achteraf (of wat voor foyer moet doorgaan), dan kan het stuk niet meer stuk. En er kan natuurlijk al helemaal niets tegen op wat in het struikgewas ruist. Ze kunnen er van meespreken in Ruiselede, in de lage streken van West-Vlaanderen. Ik ben er ooit bij nacht en ontij verdwaald nadat ik een fraai staaltje van amateurtheater had bijgewoond. Er ruiste plotseling iets hevigs achter mij: ik werd aangerand door een andere auto. Of hoe ruis ook nog na kan blijven werken na een stuk.

ROOD LICHT

Wanneer de razende drukte van het verkeer even stolt op bevel van verkeerslichten, en iedereen massaal (diagonaal?) over mag steken: is dat geen prachtig theater? Het is het leven zelf, life, live on stage, walking shadows. Het drama zou nog ten top gedreven kunnen worden door botsingen tussen voetgangers. Of, erger nog: een auto die zich vergist (gek toch hoe we 'auto' vermenselijken) en zo'n mens van vlees en bloed in levenden lijve van de sokken rijdt. Mocht er een zitzaal of tribune bij voorzien zijn, dan

zou die elke dag eivol zitten. Veel derdeleefijders zouden plotseling naar het theater gaan zien. Kijken naar mensen (en de verhalen vermoeden in en achter die mensen) is immers een van de meest verspreide hobby's ter wereld. Je hoeft alleen maar je eigen verhalen aan de overstekende personages toe te voegen. Je krijgt er de belichting zo bij, in rood en groen en oranje. Een prettig nevengegeven: het betreft hier gratis voorstellingen. Met acteurs zo uit het leven en de werkelijkheid geplukt. Het is realistisch, geëngageerd theater. Er steekt beweging in, en tempo. Er is een hallucinante diepgang. En van de diversiteit alleen al kun je 't warm krijgen. Typisch dramatisch is ook de manier waarop we de dingen benoemen. Voor 'verkeerslichten' gebruiken we bijvoorbeeld wel vaker de uitdrukking 'rode lichten'. Weinigen zeggen: 'Aan de groene lichten moet je rechtsaf'. Of: 'Aan de verkeerslichten rechtdoor.' Het is net alsof iedereen nog een laatste waarschuwing tegen de dood mee wil geven: rood is dood! Drama! Groen mag je doen, dus daar zwijgen we over. Er moet immers iets gebeuren: auto's moeten (willen) stoppen, mensen moeten (kunnen) (diagonaal ook?) oversteken. Dan kunnen de verhalen beginnen. In de vorm van een knooppunt, een kruispunt, of rotonde. A propos, mochten we nu inderdaad diagonaal mogen oversteken, zonder op onze zebrastrepen te staan: ware dat ook niet het zo felbegeerde stukje artistieke vrijheid van de actrice/acteur, de regisseur en de auteur? Die -eur en -iceberoepen die zo bekendstaan om hun vrijgevochtenheid? Hoe dan ook: de kortste afstand tussen twee punten is nog altijd een zachte ronding. Denk daar maar eens heel erg grondig over na, terwijl u in de auto voor de rode lichten staat en tientallen acteurs en actrices aan uw neus voorbij ziet gaan.

SPEELTIJDEN

In de middeleeuwen van mijn jeugd werd er al druk geacteerd. Op de speelplaats van mijn lagere school was meermaals per dag een strijd aan de gang tussen de cowboys en de indianen. Als je niet voor een van de twee partijen koos, schoot er maar een figurantenrolletje voor je over. In het slechtste geval werd je aangeschoten wild. Toen ik iets ouder werd, pakweg 11, sloop er een detective op de speelplaats rond. Hugo speelde, moederziel alleen, dat hij moeilijke zaken oploste, vergrootglas in de hand. Later belandde hij warempel bij de gerechtelijke politie. Ikzelf ging me ook te buiten aan fictie. Ik fantaseerde tegen mijn buurjongen zo uitbundig over marsmannetjes en zwevende creaturen in de kosmos dat hij 's nachts slapeloos lag te woelen en om zijn papa riep. Die papa belde drie dagen later bij mijn papa aan: of ik a.u.b. die wilde kosmosverhalen stop wilde zetten teneinde weer rustige nachten te hebben! In die tijd trok er om de zoveel jaar ook een zeer gelovige stoet door mijn stadje: de Credostoet. Witte rokken, zwarte kappen, wierook, heiligenbeelden, getingel van bellen, weet je wel. Mijn pa stapte erin mee, met bruinverbrande benen waar de olie afdroop. Hij was een van de stoute Romeinen die Jezus slaag moest geven. Voorop liep mijn klasgenoot Didier, het zoontje van de schooldokter. Die smaakte de eer en het genoeg om een nepschaapje rond zijn nek te draperen en samen met nog een wollige schapjesdrager (het zoontje van de notaris) de Credostoet te openen. Didier had zelf ook schapenkrulletjes op zijn schedeltje. Terug naar school. Soms werden er op de speelplaats nog andere stukken gespeeld. Toen een brandweerman ('spuitgast') over zijn boeiende beroep was komen vertellen, speelden we een week lang het pauzevullend stuk Brand! Schapjesdrager Didier speelde ook een tijdlang een heilige martelaar, na een vreselijke les Gewijde

Geschiedenis bij meester Gilbert. We mochten hem slaan en schoppen. Nou, dat waren nog eens (speel)tijden!

MEDISCHE ENCYCLOPEDIË VOOR ONGELOVIGEN

De zon is een weldoener. Zij bakt mensen bruin. Hoe doet zij dat? Wel: zij bakt de overvloedige calorieën onderhuids; zo wordt iemand die vaak in de zon loopt lekker bruin. Nog iets gezond. Vanuit de keel van de mens loopt een buis (om zo te zeggen: kabel) dwars door het lichaam tot beneden. Het uiteinde daarvan noemen we de aars. Die buis selecteert van in den beginne al bij de keel welk voedsel in het lichaam mag en wat onmiddellijk naar het stort gaat. Ter hoogte van de maag is er namelijk een tweekanaal. Ja: God was vernuftig toen hij de mens ineens knutselde. Het is alleen een beetje vreemd dat hij de lichaamsdelen voor afval en genot zo dicht bijeen heeft geïnstalleerd, ja: zelfs ineen. Een normale loodgieter zou dat anders oplossen. De mens is ook bijzonder goed uitgerust waar het soepelheid betreft. Bij de knieën, ellebogen, polsen, enkels en vingerkootjes bevinden zich kleine hoeveelheden gelatine, op peil gehouden door inname van melk en bier. Hoe ouder men wordt, hoe meer dat peil in de gaten moet worden gehouden. Desgewenst kan men daartoe tankstations bezoeken, waar men met een leiding via de navel het gewenste bij kan tanken. Op de heupen krijgt men het pas na vele draaibewegingen. In diverse heupwinkels wordt men zo geholpen. Het bloed wil vaak kruipen waar het niet moet. Aan dit euvel wordt verholpen door de zg. 'huid'. Bij inkervingen moet echter vlug opgetreden worden. Het hoofdhaar dient om te camoufleren dat men kaal wordt. Daaronder bevinden zich de hersenen (altijd meervoud). Jammer genoeg gebruikt de mens er maar 23 % van. Vandaar de spreuk: missen is menselijk. Of is het: mensen is misselijk? Gezondheid! (Dokter Buijckpijn)

GEZONDHEID

(REIZEN HIERNAMAALS)

Ik gaf les aan mijn toekomstige begrafenisondernemer.

Anno 1976 doceerde ik Engels aan de afdelingen Toerisme en Vertaler-Tolk in het HTI (Hoger Technisch Instituut) in Brugge. DD volgde er de richting Toerisme. Zijn pa was begrafenisondernemer in mijn gemeente. Enkele jaren later volgde zoon DD hem op; de onderneming was ondertussen uitgegroeid tot een wereld van touringcars, autobussen, vervoer, reizen en... dood.

Ik zie hem nog zitten, naast zijn toekomstige vrouw. Hun dochter en zoon zullen later belangrijke rollen spelen in het culturele leven van onze gemeente. Hij is de man die mijn teraardebestelling of crematie in goede banen zal leiden. Ik heb daar enkele ideeën over.

Als het een urne wordt, dan graag een exemplaar zonder oor of handvat.

Tekst: HIER HEB JE GEEN VAT OP.

Als het een grafsteen wordt, dan graag de volgende mededeling: ZO, DAT WAS HET.

Maar het liefst ben ik verstrooid, in de wind.

Het afscheid moet niet in een kerk gebeuren. Toen ik jong was, verloor ik te vaak het bewustzijn in dergelijke religieuze hallen. Gewoonlijk ontwaakte ik dan in de pisgeur van een zijingang. Ik geef de voorkeur aan een tochtige halfopen ruimte vlak bij de strooiweide.

Er mag een volle maaltijd volgen, met zeer goede wijn, verse vis of mals vlees. Geen gedoe met speciale teksten of gezochte muziek. Doe ze maar wat Rachmaninov.

DD zal er wel bij varen.

KIESPIJN

Vlaanderen kleurde op 14 oktober 2012 zwart-geel. Wat een wespennest we nu hebben. Hadden die van de televisie het verstand gehad in de recente voorbije jaren de volslanke gevatte BDW niet zo vaak en uitdrukkelijk ten tonele te voeren en de heldenstatus te geven, o.a. in De Slimste Mens (waar alle gevatheden voorbereid zijn - afgesproken spel), dan was dit allemaal niet gebeurd. Gezien op televisie. Stom kiesvee. Kiespijn.

REPETITIERUIS

Retevervelend en zo godgenageld dummiesachtig: ze verwoorden in het journaal een nieuwsitem, ze schakelen dan over naar een deskundige of betrokkene ter zake die dit herhaalt, en daarna komt er vaak nog een getuige of een slachtoffer aan het woord om dit ten derden male te herkauwen. Nadat je dit tot driemaal toe hebt ondergaan, herhaalt de nieuwslezer(es) tot slot nog eens de belangrijkste items, waarbij het dan gebeurt dat dit andermaal gepaard gaat met een quote van de deskundige/getuige/betrokkene/slachtoffer. Dat is bijna zo vreselijk als het irritante reclamegegil dat om de haverklap films onderbreekt.

Als iemand me tweemaal hetzelfde vertelt, dan luister ik al niet meer de tweede keer. Dan koester ik al moordplannen. Dan heerst in al mijn oorschelpen hevig geruis – en er komt geen landing in Normandië van. Integendeel: ik verklaar de oorlog aan alweer een verse vijand. Repetitieruis: het hoort niet, het luistert nauw. Repetitieruis: het lelijke stiefzusje van de getallen drie en zeven – de aantallen keren waarmee iets gebeurt of moet gebeuren in sprookjes en in de Bijbel. En zelfs daar heb ik moeite mee, tot zevenmaal toe, wis en drie.

'HET' GEZIN

Herfst 2012. Mijn afstudeerstudenten Lerarenopleiding Secundair Onderwijs kiezen ervoor om Het gezin Van Paemel (1903) te spelen voor hun slotproject Drama. Ik schrik

me een hoedje. Ik hou niet van sociale bloedbaden (te erg), van het Oost-Vlaamse dialect (nog erger), van Vlaemsche papeters (slurp). Maar troost is nabij: de studenten schrijven hun eigen versie van het stuk, zonder de kern van de zaak uit het oog te verliezen. In het AN: het Aanvaardbaar Nederlands. *In your face*, Buysse! We hebben er officieel maar één luttel uur per week voor, maar dat breiden we uit tot ettelijke uren. Er doen zich ook nog andere ingrepen voor. Mijn studenten passen de namen aan. Ze introduceren de tablet in het gezin, de microgolfoven, Afghanistan en een lesbisch koppel. Dat wordt dus de microgolfovenversie van Het gezin Van Paemel. Ping!! Dit alles in het Cultureel Centrum De Brouckère in het studentenstadje Torhout, op een boogschot van het kasteel van Wijnendale. Twee werelden: de Torhoutse Van Paemels (pikante mosterd) versus de Wijnendaalse baron en barones en aanhorigheden (dure wijn). 12-12-12 wordt de magische datum, pakweg twintig dagen voor deze wereld schijnt te zullen vergaan. Twaalf studenten op de echte planken. Hopelijk straks niet ertussen. Elke dag bid ik tot mijn afgod dat er toch niet eentje ziek zou worden. Met gekrulde tenen duik ik de donkere maand december in. *Break a leg*.

PS Een volle zaal plus een staande ovatie - anderhalf uur om nooit meer te vergeten, na een spannend semester.

EINDELIJK

We waren er helemaal niet op voorbereid: dat onze wereld niet zou vergaan in de twaalfde maand van het jaar 2012. Wat nu? Doen alsof er geen vuiltje aan de lucht was? Neuzen die bloeden? De Eindknal kwam er niet. We voelden ons bedrogen. Alles viel te herbeginnen. En het was niet eens een tabula rasa: we moesten doodgewoon doorploeteren. De oude wereld zou verder vierkant in het rond draaien, zoals altijd. Nou, dat bedierf de pret toch ietwat. We hadden zo graag gehad dat de Maya's en de Jehova's en nog een heel stel andere kwakzalvers en kosmopolieten een heel klein beetje gelijk hadden gekregen. Een heel klein stukje. Dat er een stuk van Israël in zee afbrokkelde bijvoorbeeld. Dat Egypte eens flink dooreengeschud werd. Dat Khadaffi-nostalgiekers in drijfzand verzwonden werden. Dat die magere clown uit Syrië door een diepe aardguleuf opgeslokt werd. Een Syrisch Repelsteeltje, weet je wel. Dat het Schoon Verdiep in Antwerpen in gruzelementen viel, zodat al die dwepers die denken dat Antwerpen gelijk is aan Vlaanderen, weer met hun lemen voeten op de grond belandden. Het is ons echter niet gegund. We moeten verder met de uitvinders van het warm water, de ideeëndieven, de tafelspringers, de Beroerde Vlamingen, de ik-heb-zoiets-van-mening-hebbers, de reclamekakelaars, de ridicule voetbalafgodjes, de betuttelaars. Tja, de aardkloot. Wat een hemellichaam!

WJZBJZ

- Laten we er de spons over vegén.

- Wacht: een minuutje hé!

- Hé?

- Niet zo vlotjes. Er moet nog iets...
- Moeter of magger?
- Eh?
- Ben je een...
- Zeveraar. Moet je een tater op je toeter?
- Hola! Gaan we geweld gebruiken?
- O, een alliteratie ofte stafrijm.
- Goed geheugen, gij.
- Daag me niet uit, hé oen!
- Tenen? Lange?
- Tien, slimme.
- Dank, slome.
- Dat is over de rooie.
- Dus... ?
- Hier! Pak-an!
- Andere kleur, zwarte gordel, sorry: pardaf!
- Aaaaaaaah...
- WJZBJZ, uilskuiken.

A LA RECHERCHE

Net voor ik zestig word, zit ik een variant van pita te verorberen bij de Egyptenaar in mijn geboortestadje Torhout. Ik staar quasi gedachteloos voor mij uit. Plotseling bedenk ik dat ik hier vijf decennia geleden ook zat, op exact dezelfde plek, achter een dampende mok chocomelk. Toen stond hier het gebouw van de zg. Broeders Van Dale. Met de jeugdbeweging at ik hier op 6/12/1963 een koek, *washed down* met warme chocomelk waarop vellen drevén. Het was nog de epoque van winkels die koloniale waren in hun vaandel

voerden. In de krant verschenen foto's van zwarten met afgehakte handen. De winters waren nog streng; de zomers bloedheet. Rode limonade leste onze dorst. De Kerk was heilig; de biecht alleenzaligmakend. Ouders waren een gehoorzaamheidsinstituut en heulden mee met politie en school. Toen al dacht ik: 'Ik verlang ernaar om ouder te worden. Dit is geen goede tijd.' Ik zou die middeleeuwen van mijn jeugd voor geen geld ter wereld over willen doen. Vroeger was het niet beter. O nee. Het was alleen maar beter voor wie ongemoeid door de Staat geld verzamelde. Vroeger was: bar, koud, zweet. Je was jong, dus was je verdacht. Nu kom je op tv als je jong bent. We leefden in een krampachtige tijd en wereld. Na een oorlog. Koude tijden. Nu is het permanent oorlog, overal. Maar het thuisfront loopt er toch meer ontspannen bij: we hebben leren leven met (via de media) de nabijheid van wapengekletter en doodsgereutel. We noemen het zelfs (Arabische) 'lente'. We zijn 'geleerd'.

Nou, een internationale pita voerde me à la Proust terug naar de leenroerige tijden van mijn jeugd in het stadje dat later nog eventjes wereldbekend zou worden als de helft van T/W. Toen had er nog geen mens op de maan gehuppeld. Op de bagagedrager van een fiets hield je je vast aan de veren van het zadel van je vader. Brood was lang houdbaar. Er waren geen veilige hekjes boven aan een trap die je beletten van die trap te kukelen. Kolenkachels konden je vroegtijdige einde betekenen. Maar ik schraapte op zondagnamiddag na de jeugdbeweging wel een handvol sneeuw van het kerkmuurtje en at die op. Waarom? Opstand. Stiekeme sigaret. Het gehoorzaamheidsinstituut mocht dat niet ruiken of rieken. Mijn pa was nochtans zelf een stevige Almospaffer. Mijn voorzorgsmaatregel was overbodig. Maar ook ik was met mijn Koude Oorlog bezig. Ik was toen al mijn 'lente' aan het voorbereiden.

GESCHOOLD

Spelen dat je iemand anders bent. Theater begint al vroeg in een mensenleven. Op de speelplaatsen van mijn jeugd speelden we cowboy en indiaan. Het was al verdacht dat we dit altijd in dezelfde volgorde zeiden: cowboy en indiaan. Redneck en roodhuid. We moesten een kamp kiezen. De underdogs speelden indiaan. Die deden later iets in de sociale sector of met cultuur. De schreeuwlelijkerds wilden cowboy zijn. Die werden later verkoper of politieker. Wij hadden altijd dezelfde leiders. Zij hadden natuurlijk gezag verworven. Zij regisseerden ons.

Eric was de baas van de cowboys. Eigenlijk was hij zo verlegen als wat. Zijn kop kon zo rood als een biet worden. Eigenlijk was hij vaak roder dan een roodhuid. Wanneer hij een vers moest voordragen in de klas, zonk hij door de grond van schaamte. Maar op de prairie van de speelplaats heerste hij als een tiran. Hij kon zich ook makkelijk verschuilen in en achter zijn grote bende cowboys.

Didier leidde de indianenklied. Nou: 'leidde'. Hij was zo mak als een lammetje, had hemelse krulletjes die als een doornenkroontje om zijn kopje gevlochten waren. Hij was ook het zoontje van de schooldokter. In zijn zog galoppeerden een klein aantal softies die zich tot het roodhuidendom hadden bekeerd. Ik koos natuurlijk ook altijd voor de

roodhuiden. Hoewel de upperdog van de cowboys zowat mijn buurjongen was. Daarom werd ik meer gespaard van onheil dan de andere indianen. Ik ging zelfs vaak van en naar school in het gezelschap van de cowboybaas. Misschien heb ik een carrière in de politiek gemist.

Mijn eerste schminkbeurt deed zich ook in die middeleeuwse tijden van mijn jeugd voor. Ik was zo hard aan het galopperen over de speelplaats, op de vlucht voor een bende joelende cowboys, dat ik op de beenharde grond kukelde. Mijn knieën bloedden hevig. Ik huilde onindiaans. Een goede ziel die op een pinguïn leek en jarenlang in een klein hokje van de school vertoefde, ontfermde zich over mijn verwondingen. Zij bracht rode schmink op mijn verhakkelde knieën aan. Nadat de pijn weggeëbd was, stapte ik apetrots over de speelplaats. Ik koos een vaste uitkijkpost en keek naar het dagelijkse theater van de cowboys van Eric en de indianen van Didier. Dat was gelijk mijn debuut als toeschouwer. Mijn eerste theaterstukken waren dus openluchtvoorstellingen.

De regen sausde onverdroten neer. De sneeuw hoopte zich metershoog op. De kraaien vrozen met hun poten aan de grond. De wind huilde als een bezetene. Ja: het waren barre tijden op de prairie. Maar ik kwam gesterkt en geschoold uit de strijd.

KWAAK

Het gebeurt wel eens dat ik een handvol kikkerbillen in een pan gooi. Die laat ik sissen en pruttelen in al het scherpst en pikantst dat ik in ons Land van Kokanje kan ontdekken. Soms spreek ik daarover, als het water me in de mond komt en als er geen kikkerbillen voorradig zijn. Telkens lijk ik op enige weerstand te stuiten. Een broer van mij, een fantastische kok, heeft problemen met het land van herkomst van kikkerbillen: het straatarme uitgebuite Bangladesh. Het lekkers komt ook uit India. Mijn vrouw zegt dat kikkerbillen net jongemeisjesdijen zijn, weerloos geslactofferd in die ziedende pan. Hier en daar ook lees ik dat een kikker plotseling in een prins kan veranderen. Aan het gezicht van prins Charles kun je dat inderdaad merken.

Toch zal ik als laatste wens voor het executiepeloton vragen naar een pan kikkerbillen, zonder blinddoek. Alsook: een half dozijn oesters. En misschien nog een hazenbout met een rodenbach. Om het te rekken. Plus een chocotoff, want die gaat eeuwig mee. Heb ik gezien in de reclamespot. De mensen van het vuurpeloton moeten hun kogels en geweren met loek inwrijven. Dan kan ik deze wereld verlaten, een schroeiplek nalatend die geurt naar kruit, bloed, loek, kruid, chocolade, zee en vlees. Mijn hemelvaart zal welriekend zijn. De enige stank zal komen van het vuurpeloton zelf, dat bestaat uit drie anonieme briefschrijvers. Zij die, met het verstand van een kiwi, het schijnt in de schoenen en de daver in hun reet anno domini 1989 onhandig de pen ter hand namen om me in kinderlijke hanenpoten te melden dat ik op hun zieltje had getrapt. Ze deden dat met die ene zwarte stift die ze nog in huis konden vinden. Ik herkende de zielenpootjes aan hun ogen, hun spijkerschrift en hun doorzichtige vermommingspogingen. Ik lachte me er een kriek mee.

Daarom wil ik geen blinddoek wanneer die anonieme bekenden me neerknallen. Ik wil ze alle drie een laatste keer in hun kierewiete ogen kijken. Ik wil ze zelfs nog een

kikkerbiljetje toegooien, of het wikkeltje van mijn allerlaatste chocotoff op deze aarde. Maar vooraleer dat alles plaatsvindt, wil ik ze ook waarschuwen. Een ontmoeting met mij kan de gezondheid zeer ernstige schade berokkenen. Ik kan mensen in kikkers veranderen. Gekwaak kan ik herleiden tot zwanenzangen. Van een appel en een ei, een koetje of een kalfje maak ik een galgenmaal. Een kikkerpoel tover ik om in een modderbad van ellende. Ik heb ervaring met delegaties uit kikkerland. Ik herken lucht. Ik kan puitenpoten behandelen als geen ander. Ik zegen huwelijken in tussen kikkerdril en paddenwratten.

Over afzienbare tijd krijgen we weer met opgeblazen gekwaak te maken. Ze gaan weer nu afrekenen, orde op zaken stellen, duidelijk voor de streek zijn, de veiligheid bevorderen, geen verse belastingen innen en werk maken van de criminaliteit. Kwaak kwaak kwaak. Zo klinkt het in deze poel van ellende. Geloof maar niet dat er een prins tussen zit. Het zijn puiten, altijd, overal, te land en te water. Hun lievelingsgerecht is een doofpotje.

MEN SPELE ...

Men voele zich geroepen. Men neme een aanzienlijke hoeveelheid vrije tijd. Men kieze een stuk. Men spreke een heleboel enthousiaste medewerkers aan. Men spreke er nog meer aan. Men beslisse over een halfjaar een ferm stuk op het podium neer te poten. Men zoeke repetitieruimte. Men stelle flexibele kalenders op. Men schrappe vrije week-ends en vakantieperiodes. Men blokkere in zijn agenda drie avonden per week. Men haaste zich een zaal te boeken. Men zorge voor informatie zonder ook maar iemand van de zesenvoertig betrokkenen over het hoofd te zien. Men lere ondertussen leven met zestien verschillende meningen over het gekozen stuk. Men zegge en schrijve en bedenke: dat zijn maar meningen, ik heb een standpunt. Men argumentere dat het toch echt wel dit stuk moet zijn. Men rake hierbij niet van de wijs. Men herbekijke evenwel toch eventjes de rolverdeling. Men stelle nog meer schema's op. Men zoeke centen, veel centen. Men ligge bij nacht onrustig te woelen. Men wordt nachtmerriegewijs keer op keer weer met een dolkstoot afgemaakt. Of men verdwaalt honderdvoudig in een zweterig deurendrama. Men zoeke naar mogelijke vervanging of toch minstens een back-up van bepaalde opstandelingen. Men passe teksten en schema's aan. Men neme alle verantwoordelijkheid. Men belade zich desgewenst met alle zonden van de wereld. Men stelle de auteur op zijn gemak. Men hale deze auteur zelf aan het station op zo deze zich in levenden lijve van de zaak wil vergewissen. Men biede hem tevens brood en wijn en twintig vrijkaarten aan. Men oefene bijwijlen de beroepen van elektricien en biechtvader uit. Men vertroetele de regisseur, maar bovenal de vrijwillige acteurs. Men is nooit meer thuis geweest. Men krije eindelijk Een Stuk. Het Stuk Aller Tijden In Eigen Natje En Stadje. En men spele ... Zo: u bent vereeuwigd. U bent onsterfelijk.

ETTERS & ENGELEN

Kinderen, engelen zonder vakbond, ettertjes zonder stemplicht, hebben me al vaker geïnspireerd om te schrijven. Soms ook inspireren ze me om ze vierkant bij hun lurven te vatten en ze te doen kiezen tussen een half pak rammel of een volle week ouderwets internaat op levertraan en vis en melk met vellen. Kinderen: volwassenen op

maquetteformaat? Volwassenen: ex-kinderen? Het hangt er waarschijnlijk van af hoe je je zelf op een bepaald ogenblik voelt. Ooit, lang geleden, maakte ik op één en dezelfde dag drie dingen mee waardoor ik andermaal over kinderen begon na te denken en waardoor ik dit stukje ging schrijven.

Eén. Mijn vrouw en ik zaten ons blauw te ergeren tijdens een schoolvoorstelling van Midzomernachtsdroom, Schaakspier. Reden: frequent gefluister tussen twee prepubers vlak voor ons. Het stoorde grondig. Vooral omdat Shake's dialogen veel beter waren. Net op het ogenblik dat we wilden ingrijpen, deed een andere vrouw dat. Maar... met een van onze kinderen, die met een vriendinnetje enkele ongemakkelijke stoelen verder blijkbaar ook stoorzender zat te zijn. '... blijft ge maar beter thuis...', ving we nog net op. Familiale interpellatie tijdens de pauze: het was natuurlijk weer niet de schuld van mijn dochter. 't Is altijd de ander.

Twee. Een shoppingkoffie aan een tafeltje bij het raam van een taverne. Een gezellig plasje inktzwarte troost midden in een propvolle drukke dag. Achter mij zat een wettelijk geregeld koppel. Hun nageslacht, in de vorm van een kind, liep rondjes in de taverne. Plotse, dreigende acceleratie van ruziënde stemmen: een theeënde dame kon die rondjes niet langer aanzien. Of kon ze niet tegen het uiterlijk van de beide verwekkers? De papa had lang haar en de mama zag er ook goed uit. Gekrakeel dus. '... blijft ge maar beter thuis...', ving ik andermaal op. De dienstster en de gerant werden er zelfs bijgeroepen. In stilte koos ik partij voor het kind. 'Je mag hier wel vrij rondlopen, Sofietje' hoorde ik de stoute papa tegen zijn kind zeggen. 'Natuurlijk,' beaamde ik inwendig.

Drie. Ik stapte door de stad op weg naar een Zeer Belangrijk Gebouw. Op het trottoir ving ik een flard van twee woorden op, gewisseld tussen twee vrouwen: 'Tante Pijn'. Ik dacht onmiddellijk te weten waarover dit ging. Een zekere gok. Een van de twee was verpleegster. Die moest haar nichtje af en toe een spuit toedienen. En dat kind zag 'Tante Pijn' niet graag komen.

En alzo, terwijl de Grote Beslommeringen des Levens zich in die tijd aan mij voltrokken, stond die dag eigenlijk in het teken van kinderen. Allemaal door details: zaalgevezel, een rondje 'dame-erger-je-niet', twee woorden in de regen.

Kinderen? Echte etterbakken. Engelen zonder vakbond. Mensjes op zakformaat, maar er staat reeds een hoofd op en er zit een hart in. Als je ze eenmaal koopt, heb je ze voor lange jaren. Ik wens die twee stoorzenders een babbelzieke tweeling toe die dag en nacht doortatert. Ik geef Sofietje in de Shopping nog een rondje van de baas. En deze week is Tante Spuit zelf ziek.

VEDERLANDS

1. Letterbetisch

Achterbaksel: lastig nageslacht op de achterbank van een auto

Afkoriaans: afko-taal

Antibeautica: middel om onopvallend mooi te zijn

Appartemens: persoon levend op eenzame hoogte

Asbest: as op z'n best. Op z'n asbest: niet op z'n paasbest. Dood.

Baasontsteking: woedebui van iemand die het voor het zeggen heeft

Basielzoekers: in de aap gelogeerde *Fawlty Towers*achtige hotelgasten

Belgrim: Belg die ijvert tegen de barst in België

Bierkant: dronken vierkant

Binnenpretparkje: aardig stadstuintje

Bikiniks: monokini

Briesvak: tribunecompartiment van *die-hards*

Bewijsbegeerte: drang naar vraagstukken en hun oplossingen; drang om te meten

Curriculum: levensloop van een kok

Coureur local: kermisrenner

Chemie: bekend restaurant

Demonstructie: samenraapsel van demonstratie, instructie, constructie, deconstructie, demon en demolish

Diadeemstering: aanval van flauwte bij het ondergaan van andermans diareportage

Enterprise (The): Engels stopcontact

Europa: vrijgevige opa op 1 januari

Fluisternis: schemertoestand van ingetogenheid

Flestiek: plastic fles

Fauto: foto van een auto

Fouto: foto van een lelijke auto of lelijke foto van een auto

Galopkak: diarree (synoniem: spreadshit)

Glasnosticus: gelooft niet in dooi

Godspot (ook: G-plek): kerk

Gooikoorts: dronken drang om met alles te gooien

Hakcent: cijfer na de komma

Hoofddrol: directeur van de lege dozen

Hoolifant: volslanke nietsontziende voetbalgeweldenaar

I-A: het omgekeerde van A(d) (I)nterim

IJshokkie: iglo

Individue: een duo dat onlosmakelijk tot één specifiek individu behoort. Voorbeeld: de kont

Jawoord: nee

Kijkgelijke:lookalike

Kontainer: omvangrijke hoeveelheid zitvlees

Korstdag: tweede kerstdag

Kluisteraar: toehoorder bij Een Dichter Leest Voor Uit Eigen Werk

Krenggesprek: discussie met een tang van een wijf

Lachmerrie: noodgedwongen te ondergane mop waar je niet mee kan lachen

Liggende wip: bepaalde schietsport

Luchtmisdrijf: ongezonde uitstoot

Mayonijsje: uitgelopen ijsje

Millenniummers: die zijn geboren tussen 2000 en 2010

Miskunde: het buisvak wiskunde

Neerslagtigheid: herfst in je hoofd

Nelders: nergens anders

Neuzelarij: neusinhoud

Nopdat: opdat niet (zoals in '*lest we forget*')

Nostalgie: heimwee naar kaarsen, wierook, missaals en Latijnse missen

Onderdegrondstopping: teraardebestelling van een vijand

Ooigevaar: schaap dat in wolf veranderd blijkt te zijn

Papenkruis: ultramontaan kruisteken

Quotiënt: spoorloos patiënt

Religieus: probeert ongelovig te zijn

Rotterdam: kerk als *sanctuary* gebruikt door vooral havensloeries & -sletten

Roverheid: corrupte overheid

Rukwind: geladen variant van rugwind; veest tijdens het rukken

Rushuis: rusthuis in de fik

Scheldklier: overspannen iemand die met overslaande stem iemand de mantel uitveegt

Sms: afko van smoes

Seriewoordenaar: romanschrijver

Stopcontract: ontslag

Tweehonderd: een duo sufferds van honden, vergelijkende trap

Turnzak: bedorven Nederlands voor slechte leraar gymnastiek

Ukkelpop: Sabine Hagedoren

Upperdog: met das opgeknoopt kaderlid uit de bovenwereld

Vakbons: werkloosheidsuitkering of gouden handdruk of hoge pief in de vakbond

Videoot: mens zonder papieren of beeldbuiserd

Vlaming: Vlaming die zich niet meer thuis voelt in het multiculturele Vlaanderen

Waanhoop: zeer ijdele hoop

Webdracht: taak op het internet

Wisdaad: perfecte moord

Woelrenner: onbetrouwbaar eindspurter

Wijnbegeerte: alle wijsheid in een kan

X: afko voor *'k zal lang moeten zoeken*

Y: Griekse schiereiletter

Zaagmeel: ongevraagd steeds weerkerend mailbericht

Zakjapanner: kleine Japanner

Zinsverduistering: kaduke zinsbouw. Wanneer grammatica dramatica wordt.

2. Vederlichte inspraken

Winnen is belangrijker dan deelnemen

Ooit zal niets van dat alles van ons zijn

Beauty calls

Jammer dat God dit niet meer mocht beleven

Gelukkig gelek de pasgeboren baby vooral op zichzelf

Kunt u leven van de pen? Ik kan er wel bij blijven werken

We zitten een leven uit op later en dood

3. Vedersproken

Er heerste een ijzige stilte toen de vorst zijn intrede deed

(Vederdenker: ... kan worden vervolgd ...)

ACTEUR

En ja hoor, het deed zich plotseling voor. Omdat we sedert kort niet zo ver van elkaar woonden. Zelfs dezelfde bankier hadden. Bakker. Slager. Ik botste op Gérard Depardieu in levenden lijve, niet ver van de taalgrens even bezuiden mijn eigen stadje. ‘*Get a nosejob*’: dat was het allereerste dat door mijn hoofd flitste. Gelukkig ontsnapte dat niet uit mijn mond. ‘Een klein wit gesneden brood’, vertolkte Depardieu. Dat was niet tot mij gericht. We stonden beiden tegenover een mooie bakkersvrouw. ‘Jouw broodje is wel al gebakken hé’, gromde ik onwillekeurig. (Als liefhebbersacteur sta ik wel vaker in mezelf te mompelen). Ik kon het niet helpen. ‘Hé?’ deed Gérard, zijn indrukwekkende lijf een kwartslag draaiend. De neus van de acteur veroorzaakte even een gulp oostenwind. ‘Goedemorgen meneer Depardieu’, groette ik eerbiedig in een aanpalende taal. Toen viel ik bijna steil achterover van onthutsing. Ik ontdekte dat hij een exemplaar van het Vlaamse theaternieuws OpenDoek onder zijn arm geklemd hield. Even kon ik geen woord meer uitbrengen, in geen enkele taal. ‘Heb ik iets van u aan misschien?’ informeerde de acteur dreigend-vriendelijk. ‘Maar nee, ik doe niet in grote maten’, stamelde ik verloren, terwijl mijn blikken zich andermaal aan zijn enorme pief vasthaakten. De bakkersvrouw overhandigde nu het kleine broodje aan de grote man. Daardoor kreeg ik de slappe lach. Tegelijkertijd kukelde het exemplaar van OpenDoek van onder Gérards arm op de grond. Gezamenlijk bogen we ons voorover om het ding op te rapen: ik proestend, hij geïrriteerd. Ik was waarschijnlijk de honderdduizendste oen die hem teisterde. We botsten nu knoerthard met onze koppen tegen elkaar. Daardoor kreeg ook de bakkersvrouw de slappe lach. Er trok donkere bewolking over het gezicht van de acteur. Hij klemde boos zijn broodje onder zijn arm en spoedde zich weg uit de bakkerij, met achterlating van OpenDoek. Diezelfde dag nog vroeg Gérard Depardieu de Russische nationaliteit aan. En de bakkersvrouw abonneerde zich op OpenDoek. Een happy end aan een onwaarschijnlijk verhaal.

WATER

Water uit de hemel kan je niet eeuwig tegenhouden. Dijken dammen het aardewater af. Hemelwater valt niet mee. Nederland heeft nog vijf jaar te leven. De zeespiegel stijgt en het regent onverdroten. De klank van ‘verdriet’ zit in dat woord. En van ‘vergië’. Voor een lage streek zijn de dijken en de dammen maar materiële symbolen van een ijdele hoop. De les van 1953 is wel geleerd, maar die van 2018 zal niemand in Nederland ooit nog navertellen. Tenzij het koninkrijkje voltallig op het water gaat wonen. Op de documentaire tv-zenders is – met weliswaar rustige stem – al jaren gewaarschuwd voor vloed en slood. In nog andere documentaires werd – met iets onrustiger stem – geponeerd dat water het nieuwe kapitaal van de toekomst uit zal maken.

Nou.

Laat het dan maar regenen, zeker?
Iemand nog een glas water?

Een dreigende druppel die in een plas valt, kan de toon zetten voor een beklemmende film. Vuur kan je weggagen. Door hetzelfde water waarmee je vuur wegjaagt, word je de dood in gejaagd.

Water lijkt altijd gelijk aan zichzelf te zijn. Er is niets tegen in te brengen. Je moet het nemen zoals het is of zoals het zich aandient. Aanvankelijk kun je opvangen of afleiden. Zelfs gebruiken. Gewoon laten vallen of komen, maar wanneer water wraak neemt en de massa groter en onbeheersbaar wordt, ben je prooi en slachtoffer.

Nederland zal nooit verdwijnen door bosbranden. Je mag het dan nog op z'n geheel schroeien of blakeren. Het zal wel verzuipen. De watermassa's zullen boven deze lage streken een grote natte rimpeling draperen, de aquadoodsreutel van Kikkerland. Hier en daar zal de opperste spits van een torengebouw nog als een vingerwijzing in de lucht priemen: 'Jongens, had toch dat glas water uitgedronken!'

Heel Nederland zal H₂O zijn.

De Hollandzee.

Geen storm in een glas water.

PS De sinterklaasstorm van 5-6 december 2013 was een waarschuwingssprik. Het betrof een oefening in 'oranje boven'.

(Begin december waren de boomkruinen al voldoende krokant om bij de eerstvolgende windstoten hun bladeren af te geven. Niemand had zich echter aan die sinterklaasstorm verwacht. De combinatie 'waaibeer' en 'sint' fietst er bij iedereen in als zoete koek, maar dit zou andere koek worden. Zei men. En zie, voorwaar: bij nacht en ontij werden anno 2013 andermaal (remember WO I, WO II, 1953) zandzakjesweringen opgetrokken, dit keer door mensen in oranje hesjes. Oranje boven. Geleidelijk aan werd duidelijk dat het waterpeil zorgen baarde, en niet de grillen van Heer Wind. Het dreigende geklots bereikte hier en daar zijn tergende recordhoogte, maar uiteindelijk kleurden de lage streken aan zee en aan de Schelde niet langer oranje.

De grote vraag is nu: hoelang zal het nog oranje boven zijn?)

XTRA PS In Vlaanderen/België gaf men de sinterklaasstorm de naam 'Dirk'. Stormen/orkanen krijgen toch vrouwennamen?

XXTRA PS In februari 2014 loopt eerst een stuk van Good Old England onder water.

GETETTER EN GETOETER IN DE LETTEREN

'*Schaduw van de koning* is een hallucinante letterkundige prestatie, gestut door een groots historisch besef, een scherpe pen en een perfect gevoel voor opbouw en spanning' (Herman Brusselmans, op de achterflap en op de cover).

'De origineelste van alle Vlaamse misdaadauteurs' (Che)

'Een unicum in de Vlaamse thrillerwereld' (Humo)

'Niemand schrijft thrillers als Bavo Dhooge' (Standaard der Letteren)

'*Schaduw van de koning* is zijn voorlopige magnum opus' (citaat uit de flaptekst)

Laten we even kijken.

Eerste citaat: '*Kolonel Werner Kiewitz, de bewaker,*' zei de man. '*Wat is er gebeurd met uw arm?*' Hij knikte naar de leegte, de herinnering aan mijn rechterarm en schouder.

Tweede citaat, enkele bladzijden verder: '*Ik deed zachtjes de deur weer dicht en waste mijn handen voor de gebarsten spiegel, die mijn gezicht in twee helften leek te splitsen. Een goede helft was er echter niet meer.*'

Nou, wat hebben we hier voor hallucinants letterkundigs? Als dat niet thrillt!!

Een eenarmig hoofdpersonage dat plotseling zijn handen staat te wassen. En dat reeds in het begin van het verhaal. Niet te verwonderen dat het de grootste lapzwans uit de letteren is die zowel voor als achter op de cover zes holle adjectieven (moet het overigens niet *groot* zijn in plaats van *groots*?) over deze thriller de letterkundige wereld in bazuïnt. Je vraagt je af hoeveel per stuk dat moest kosten. En of het boek nu tegen halve prijs verkocht zal worden.

EEN PHOTO

Interrogatum est: Inveniamne?

Responsum est : Invenies.

Fiamne dives ? Fies.

Vivamne invidendus ? Vives.

Moriarne in lecto meo ? Ita.

Er is gevraagd: Zal ik het vinden?

Het antwoord is: Dat zult gij.

Zal ik rijk worden? Ja, dat zult gij.

Zal ik tijdens mijn leven benijd worden? Dat zult gij.

Zal ik in mijn bed sterven? Zo zal het zijn.

Dat zijn de vragen die de hoog dichtgeknoopte vrouw op de oude foto aan de zwaar bebakkebaarde man naast haar onuitgesproken stelt. Zij kijkt hem daarbij niet aan. Zij kijkt, zoals haar ooit gevraagd werd, in de lens. De vrouw zit op een kleine sofa; de hand van de man rust op de leuning van de sofa. Hijzelf staat half achter het ontroerende zitmeubeltje. Hij denkt: 'Ik heb een goede vrouw. Tijd om met haar weer eens vereeuwigd te worden.'

De vrouw is aan de fles, maar de man weet dat niet. Hij zit vele malen eenvoudiger in elkaar dan zijn eegade. Zijzelf is een hoogbegaafde huisvrouw – een van de allereerste, omdat er sinds die tijden geen geld meer is voor een huishoudster, butler, kokkin en stalknecht. Nochtans heeft zij ooit Latijn, Grieks en algebra geleerd. Daar kan zij geen gezin mee beredderen (en op photo's ook niet doen alsof) dat zes kinderen telt, telde: vier in leven. Omdat het leven uit haar werd weggezogen, giet zij het stiekem weer vol met alcohol. Geestrijke dranken verdoven ietwat haar geest. Of dat waar vele anderen noch de woorden noch het bevattingsvermogen voor hebben. Zij bezweren ietwat het gevaar, maar net zo goed doen zij dat harder oplaaien.

Het is de laatste photo genomen van de vrouw.

Was deze intelligente vrouw misschien na een stuitend misverstand met haar wettelijk geregelde wederhelft domweg over een po gestruikeld, ondertussen door die ongelukkige val de geest gevend, en was zij daarna inderdaad in haar (eigen) bed getuimeld? De schedelpan gespleten door de kracht van een snel geheven en weer neerdalende kandelaar? (O geliefd moordvoorwerp!) Of gewurgd door een stel vertrouwde mannenhanden die... nou: zichzelf plotseling niet langer in de hand hadden? Of... was er een andere teelballendrager in het spel? In diezelfde slaapkamer? Vrouw, misschien? Is er met gif gewerkt? Naalden, priemen? Een diepgevroren schapenbout? Is deze hoog dichtgeknoopte persoon van vrouwelijke kunne onwel geworden door een uiterst naar bericht en was er niemand in de onmiddellijke omgeving om Hare Hoogdichtgeknooptheid te ontknopen? Zag ze overal hardheid en hindernissen, schoot ze zich daarom voor het hoofd en viel ze daarna in een laatste sentimentele wanhoopskramp van troost op haar eigen bedhelft neer? Een horizontaal sanctuary? Nooit meer slapen, nooit meer opstaan?

We zullen het nooit te weten komen als we alleen maar naar deze veelzeggende photo staren. Feit is dat dit de laatste photo betreft van de vrouw in levenden lijve. We zullen

forensische wetenschappen nodig hebben om deze boeiende fotografie met andere ogen te bekijken.

MONOLOGOOG VAN DE KOK

{ Onbestemde ruimte. Suggestie: achtergrondprojectie Bulgaars landschap? Eerder als in een droom. Chef-kok Skinov houdt een culinaire monoloog, gewapend met een schuimspaan waarmee hij zijn woorden dirigeert. Hij is ook in volle koksplunje en draagt een groot rugnummer 1. Af en toe grijpt hij iets eet- of drinkbaars uit een voorraadzakje om zijn hals, zoals renners op de fiets dat doen. Dat zakje wordt hem op een bepaald ogenblik aangereikt door een overdreven lange arm, die tijdens deze scène voortdurend zichtbaar is vanuit de coulissen, totdat het zakje is aangereikt. Dat mag een overdreven, zeer lange arm zijn. Deze scène figureert eigenlijk als een visioen. Het kan een droom van Skinov zijn, die alludeert op de dood(soorzaak) van een beroepsrenner: bloeddoping annex viscositeit van het bloed annex (risico op) trombose met de dood tot gevolg. }

Skinov {hoogdravend} – Bulgaren leven lang! Bulgaren tergen de tijd! Het zijn niet de tijden die veranderen, maar de mensen die verouderen. Bulgaren niet. Geheime diëten met Bulgaarse yoghurt beletten het stremmen van het menselijk bloed. Balkanblubber waar zo de spot mee gedreven wordt, doet iets aan de viscositeit ofte stroperigheid van het bloed. Bulgaarse koks raken niet van de kook.

(HIER GAAT SKINOV ZIJN EETZAKJE PLUKKEN VAN DE OVERDREVEN LANGE ARM DIE HET HEM VANUIT DE COULISSE AL ONONDERBROKEN ZICHTBAAR AANREIKT. HIERBIJ IS ZIJN RUGNUMMER 1 OOK GOED TE ZIEN. HIJ HANGT HET ZAKJE OM ZIJN HALS. EEN KEER NEEMT HIJ IETS TE ETEN; EEN KEER IETS OM TE DRINKEN. DE LANGE ARM VERDWIJNT ONDERTUSSEN LANGZAAM.)

Hun gasten raken evenmin van de kook. Mijn sauzen zijn bloedverdunnend; mijn vuren antibacterieel. Ook blauw bloed hoeft me niet te vrezen. Ik kan blauw koken; ik kan rood koken; ik kan groen koken; ik kan zwart koken. Ik kan de eenkleurige kok bij uitstek zijn: één dag, één kleur. Wees gerust: uw bloed wordt er niet dikker van. Ik kan ook de Bulgaarse, de Vlaamse, de Waalse en de Belgische vlag koken. Coq-au-vin. Vol-au-vent. Coq-au-vent. Vol-au-vin. Coq-au-Vol. Vol-au-Coq. Ik hutsel; ik knutsel. Regenboog- en olijfboomkoken kan ik. Ik heb al voor heter vuren gestaan. Koken zit me in het bloed. Mijn bloed kookt. Ik trek mijn messen. Ik sidder en ik sudder bij de aanblik van een krop jonge sla met een diep verborgen knop, ik sidder en ik sudder bij de aanblik van een koppel opengespreide kikkerbilden als jongemeisjesdijen, ik sidder en ik sudder bij de aanblik van een knipogend konijnenoog in de gelatine van potjesvlees gevangen, ik sidder en ik sudder bij de schreeuw van de kreeft vlak voor het dodelijke doopsel. Ik ken de weldaden voor het menselijk bloed: de heilige oliesels uit Italië, de goede oliën uit de noten, de knoflook die de papillen teistert en de adem verpest, de sappen van {nadrukkelijk} beetgare en Búlgare wortelen. De evenaar, Kreeftskeerkring en Steenbokskeerkring lopen door mijn keuken. Ik eet en ik kneed en ik weet wat goed

is voor merg, been, huid, haar, spier, bloed, hersens, kak en pis, want dat is wat de mens is. En als het moet, dan krijg je van mij een steak pretentie. Tweedegeneratievlees. Dan zeg ik: neemt en eet en verslik en stik, mijn boontje komt om zijn loontje. Voedertijd! Ravitaillering! Potjes poeders! Zakjes bloed! Voorwaar ik zeg u: eet mij, drink mij, dit is mijn vlees, dit is mijn bloed ...

{ De rest gaat verloren in hevig geclaxonneer van volgwagens à la façon de Tour de France }.

IK ZOU U SCHRIJVEN

Ik had het u gezegd dat ik u zou schrijven. Ik had u stellig een bericht beloofd, maar ik had zoveel aan mijn hoofd. De dagen kropen voorbij als een leger trage peulenschillen. Ik weet dat ik in gebreke ben gebleven, en toch: ik hoefde alleen maar dicht te kleven. Nu ik het schrijven ben verleerd, weet ik evenmin hoe u aan te spreken: *beste, lieve*, of doodgewoon *hallo*. Toch ligt mijn brief gereed. De woorden zijn al opgeschreven en uw verandering van woonst is genoteerd. Tussen de regels smokkelde ik uw ontbreken en gewaagde van de zwaartekracht daarvan: dat alles, alles in het niets verzinken zou bij die leegte vergeleken. Ik pelde een kalender, telde af, maar bleef halverwege steken. De ellende was dat wat ik schreef dag na dag verschieten bleef. U verbleekte met de woorden mee, totdat er niks meer over was. Ik schrok van de snelheid waarmee. Weet: dit schrijven had u kunnen bereiken. Ik zweer u dat ik daar ben blijven steken waar ik niet wist hoe u aan te spreken. Zo blijft u vers na vers ontbreken, alsof u onbeschrijfelijk bent. Zo moet ik blad na blad toegeven dat u de dichtkunst goed verstaat.

Hoor ik daar eindelijk iets? Ik keer de zandloper weer op zijn kop en luister naar oningevuld gerucht. Het blijft bladstil; het is niets. Ik laat u dan maar wonen in het gedicht. Ikzelf ben blijvend aan het dolen, schrijvend op zoek naar uw gezicht. Tussen de regels zit het diep verscholen. Ik tel de woorden als de uren: ze blijven komen, ze blijven duren. Maar of ik ze zal versturen?

S.

GESTOPT

Na jou.
Nou ja.
Ja hoor.
Dank je.
Wel fris.
Zeg wel.
Rook je?
Niet meer.
Blijf je?

Weet niet.
Ik wel.
Ach zo.
Wordt leuk.
Zal wel.
Wat nu?
O nee.
Het stopt.
Duw eens.
Doe ik.
Gaat het?
Blijft zo.
Nog niet?
Gaat niet.
Wacht eens.
Helpt niet.
Laat mij.
Weer niet.
En nu?
Een peuk?
Dank je.
Dus toch.
Eentje maar.

APPARTEMENS

Een intro over oerbenul

Toen de dieren al met twee woorden konden spreken, maar de mensen nog niet, woedden de oorlog om het vuur en de strijd om de buit. De jagers uit de oertijd waren trots, ongeduldig, moedig, opgewonden, ontroerd, ontredderd, woedend... naargelang van hun zegepralen en nederlagen. Ze doorleefden het hele gamma, maar overleven vormde een ander probleem. Oud werden ze zelden. Van hun gezicht kon je hun gevoelens aflezen, ondanks hinderende frontale haargroei bij de meesten. Aan hun ademhaling kon je hun wisselende stemmingen beluisteren. Uitademen werd soms briesen, of ging met stoten gepaard. Naar de aard van de opwinding, en naar de aard van de geboden weerstand die het nu eenmaal toch beschikbare stemorgaan tegen dit uitademen bood, en omdat de oermens eindelijk ook warmte, licht en voedsel had gevonden, ontwikkelden zich vier gedragingen: luxe werkt acceleratie in de hand.

De eenvoudigste gedraging betrof het sissen en schuren door vernauwing. Stoten en ploffen gebeurde dan weer door het plotse openbreken van een hindernis. Als de lucht in de neus meetrilde, veroorzaakte dat snuiven en

zangerigheid. Je kon ook rollen met je tong of vloeiende geluiden voortbrengen door die lap tegen je gehemelte aan te drukken.

Zo ontwikkelde zich, in de gezellige lichtplas van vuren en bij het verorberen van de buit, taal. De oerstilte, tot dan toe alleen ingevuld door het ruisen van kruinen, het kreunen van mensen, het huilen van dieren en het kraken van donderslagen, werd stemmiger. De schaduwen werden minder grimmig, want minder zwijgzaam. En de dingen begonnen namen te krijgen: weer een brok angst minder, want benoemen is bezweren. Voorwaar: onbenul werd benul.

Benul of onbenul: de appartemens als individu

Ik heb benul. Ik doe nog niets. Maar er is wel wat aan de hand. Dat beseft ik wel. Om me heen kijkend, voelend, luisterend, proevend en ruikend detecteer ik onophoudelijk elementen die me noodlottig kunnen worden. Een barst in een muur, een loszittende dakpan, een verdwaalde kogel, een uitdijende cel, een gasgeurtje, een getal te weinig, een duimbreed te kort, een visgraat, een luchtbel, een cijfer te veel, een komma te kort... kunnen de klakkeloze dommekrachten vormen waarvan het noodlot zich bedient. Het lot zit 'm in het detail, maar het noodlot doordrenkt ook tijden en ruimten. Bovendien kan de ene mens voor de andere noodlottig zijn, terwijl dat dan net voor eerstgenoemde diens geluk kan betekenen. Voorwaar: de mens is een loteling, overal en altijd. En dat benul vormt het eerste beseft van depressie.

Maar ik kan ook essayeren. Ik hoef niet per se die foeilelijke groepsfoto te zien, maar ik kan wel kijken naar wat er buiten het kader ervan toen is gebeurd. Zoals ik tussen de regels van een gedicht kan lezen. En ik kan zelf ook opzij kijken bij het ondergaan van zo'n groepsfoto, of er doodgewoon niet willen opstaan. En dat benul vormt mijn eerste beseft van expressie. Altijd een beetje opstand, weet je wel. Maar eerlijk.

Opdat niet alles tegelijk zou gebeuren, vonden we de notie *tijd* uit. Enige orde op zaken, gemakshalve chronologisch, was meer des mensen dan van nature. In al onze ijdelheid meenden we die tijd te kunnen beheren en beheersen door hem aan wanden op te hangen, om onze polsen te binden of hoog in torens te installeren. Zo knullig onbenullig: de tijd in mootjes hakken om die te kunnen overzien. Zonde van die ene seconde!

Ook het element *ruimte* kreeg in de loop van de (chronologische) geschiedenis een aantal facelifts. Enige bewegingsvrijheid drong zich op, al zouden territoriumgedrag en grensgevallen zich al heel vlug voordoen. De wereld werd later een mondiaal dorp, jawel, maar in elk straatje en op elk pleintje wordt nog gevochten.

Tijd genereert leeftijd, zegge en schrijve: ouderdom. Lot dat we niet in de hand hebben. Het is onmogelijk vele jaren aan het leven toe te voegen (een ouderdom

van 150 mensenjaren zal de grens zijn); het is alleen de kunst leven aan de menselijke jaren toe te voegen. Een ader gaat net zolang mee tot het vege lijf er genoeg van heeft. Taant de expressie naarmate we steeds meer leeftijdsjaren ronden? Dimt het benul?

Ruimte creëert afstand annex de noodzaak aan snelheid. Lot dat we evenmin beheersen. We hebben de techniek op dat vlak nog niet voldoende in de hand. Het begrip *risico* komt hier veel vaker onverwacht uit de bocht opdoemen. Het wiel en de trap zijn geëscaleerd. Mars is in zicht. Binaire nullen bepalen veel. Het benul groeit.

Het (nood)lot is onbeheersbaar en maakt deel uit van het leven, dat tot nader order van dat lot gelijkmoedig of gelukkig kan verlopen. Pas na het toeslaan van het noodlot, beseffen we dat we in een gewooneid vertoefden die ons onbewust gelukzalig maakte. *'Een mens is goed omdat hij niet slecht is,'* verzuchtte Oblomow ooit, horizontaal gelegen. Parafrazerend zouden we kunnen stellen: een mens kent geluk pas bij niet-geluk. Oblomow is een van de grootste onbenullen uit de literaire geschiedenis, met een ontstellend gehalte aan expressie op zijn actief.

Levert het ruimtelijke noodlot anderzijds iets op? Nou, ballingschap verschaftte wel eens nieuwe inzichten. De nomadische mens werd er niet dommer op. Maar je zult maar ter aarde *geworfen* worden in een sloppenwijk of als elfde koter in een mijnwerkerswoninkje in de Borinage. Of door ziekte of gebrek verbannen worden naar je werkkamertje.

Levert het tijdelijke noodlot anderzijds iets op? Tja, bent u geboren en getogen op een interessante tijdsscharnier? Maakte u bewust het meest bepalende decennium van uw eeuw mee? Bent u loopgraafsoldaat uit *De Grootte Oorlog*, cocktaildrinker uit de *roaring twenties* of stond u eind jaren zestig op de barricades in Parijs? Bent u als schrikkelkind pas om de vier jaar eens jarig?

Noodlot, lot, voorbeschikking. In sommige gevallen genereerde het lot van één iemand geluk en voldoening voor vele anderen. In andere gevallen deden zich bijna schilderachtige, alleszins romantische gevallen van voorafbeelding voor.

Shelley stierf eenzaam in een woest tempeest. Tolstoj gaf net als zijn Anna Karenina de geest op een spoorwegstation. Rilke zou overleden zijn aan de gevolgen van een doornprik van een rozenstruik. Virginia Woolf koos het water als eindbestemming, met stenen in de zakken en bezwaard gemoed: het geluid van water is de *basstoon* in haar teksten. Esopus had een bochel en werd de vader van het fabeldicht. Homerus was blind en schiep een formidabele wereld. Erasmus leed aan jicht en bleef noodgedwongen binnenskamers voor zijn *Lof der Zotheid*. Ronsard was doof en werd de recordhouder van de welluidendheid

in de Franse belletrise. Andersen was aartslelijk, wou het theaterpodium op, maar schreef uiteindelijk sprookjes.

En, last but not least: Montaigne trok zich op 37-jarige leeftijd met een ernstige nierkwaal in zijn torenkamer terug om een 'zelfportret' te schrijven. (Misschien ook uit ontgoocheling over de wereld en in een poging zichzelf in die wereld te definiëren? Immers: *La plupart des occasions des troubles du monde sont grammairiennes.*) Hij werd de aartsvader van alle 'probeersels'.

Eeuwen later zou Anton van Duinkerken schrijven : *'Zo is de mens gebouwd, dat zijn ellendige gebreken dikwijls de voorwaarden worden tot zijn schitterendste heerlijkheid.'* Wij voegen daaraan toe : ... *voor de anderen.* Is het immers niet dankzij de *Ballade van Arie Hop* (John O'Mill) dat duizenden Hollandse kindjes van de vreselijke nagelbijtdood zijn gered? *'Aanhoort het noodlot, fel en wreed/ van een kind dat op zijn nagels beet.'* Voorwaar: perfectie is saai. Dat eerlijke benul genereerde al menig meesterwerk.

Een speling van dat lot mag allicht worden begrepen als een gebrek aan bevattings- en incasseringsvermogen bij de mens. Nou: gebrek aan benul, dus. Zegge en schrijve: onbenul. Het woord 'speling' vertolkt ons onbegrip en onze onmacht ten opzichte van voldongenheid... en van de willekeur van deze voldongenheid. Het degradeert het lot tot iets grilligs. Ook de natuur kent haar door de mens toegedichte speling – dan ontpopt ze zich in noodlottige gedaantes: ziektes en natuurrampen zijn misschien de twee sterkste dommekrachten waarvan het noodlot zich bedient. Desgevallend of desgewenst kan Lot dan met een hoofdletter worden geschreven, rijmend op of met God. Dat hoofdletterlot zal een fatale bliksem niet toeschrijven aan een botsing tussen overspannen wolken, maar aan een boze God die met zijn lastoestel de gaten in de ozonlaag weer dicht probeert te schroeien. We zorgen er wel voor dat er ons altijd iets boven het hoofd hangt. Onze onbenulligheid is te groot. We doen daar iets aan. We maken ons klein en geloven in iets groots. Maar misschien vergeten we dat ons vergrootglas ook de feilen en fouten mee vergroot.

Er zijn dus loffelijke pogingen. Lotelingen hopen altijd op het goede getal, op geluk. Het is verslavend. De ruimtevaart probeert aan het lot van de zwaartekracht te ontsnappen. (Vallen, epilepsie zijn zo werelds). Scalpel en medicijnen proberen lotgevallen te bezweren die haaks staan op de menselijke conditie van gezondheid. (Epidemieën zijn zo des werelds). God met een hoofdletter wordt aangeroepen wanneer de rede radeloos wordt ten opzichte van onmenselijke machten. (Goden zijn nochtans jaloers op stervelingen).

Kan men zich dan wapenen met zoiets als vrije wil? De vrije wil van de mens bestaat misschien alleen hierin dat we zaken kunnen toeschrijven aan het (nood)lot, en aan spelingen daarvan. De vrije wil is zo breeddenkend te aanvaarden dat we niet alles in de hand hebben. De vrije wil is ontroerend

menselijk, en flaneert, soms pretentiefus en opzichtig, soms tolerant en bescheiden, op de catwalksvan pessimisme en optimisme. Maar eigenlijk bewandelt de vrije wil een derde circuit. De vrije wil meent namelijk rekening te houden met alle seizoenen in één keer. De vrije wil weet: Versace stippelt die bepaalde lijn uit, omdat de mode wil dat het weer lente wordt. De vrije wil weet ook: nooit zal een enkele boom, een enkel blad rekening houden met Versace. Toch is hij een van de koningen van het benul.

Alleen enkele voortekenen behoeden ons ietwat voor voldongenheden. Het is passend en goed daar benul van te hebben. Dieren zwijgen stil bij naderend onweer. Bepaalde honden voelen een epilepsieaanval bij hun baasje aankomen. Sterren, de vlucht van de vogels en wind schijnen gelezen te kunnen worden. Een knipoog, een vlinderslag, een fluitsignaal, een bel, een profetie, een getal, een gebaar kunnen bepalend zijn. En een oud spreekwoord bij de Toeregs zegt:

Als de weg bochten begint te maken, is de koning oud geworden.

Knullig toegeven, bezweren of negeren? Hoe groot is mijn benul? Hoe klein is mijn onbenul? Het is mijn lot dat ik niet zeker weet of er zoiets als noodlot bestaat. Stel dat noodlot zin heeft, en bestaansrecht, dan moet er een ander woord voor worden bedacht. Het blijft essayeren. Expressie. Depressie. Ik doe er misschien iets aan. Ik heb benul. Eerlijk is niet altijd heerlijk, maar duurt het langst.

Daarom, toegegeven, voorwaar: de mens is een loteling. Van alle niet-geborenen is hij ooit de uitverkorene geweest om als loteling te leven. De borstentorser als niet-man; de teelballentorser als niet-vrouw. Hij (m/v) is de gelukzak bij uitstek. Zoals hij zijn er zoveel. Hij is een appartemens. Zijn geboorteschreeuw is er een van angst, verbazing en geluk. Zijn getalletje wordt getrokken en daar is reeds zijn eerste lotgevalletje. Zijn avonturen kunnen een aanvang nemen, in het gezelschap van zijn lotgenoten. De stomme gelukzak. Het onbenulletje. Als hij/zij wat geluk heeft: het individu. Wordt het benul of onbenul?

Een outtro over een lelijk woord

Benul klinkt niet fraai. Het ziet er ook niet uit. Het is het ongetalenteerde stiefzusje van *besef*. Het is het stoute broertje van *inzicht*. Het opperste staaltje van benul vond schrijver dezes verwoord in een tekst uit 1938. Hij is van de dichter Roland Holst. Nog nooit heb ik een betere formulering gevonden in verband met het verschijnsel 'dichter', die de echte koning van het hele gamma is: van *benul* over *idee* en *notie* en *kennis* en *verstand* en *bevattingvermogen* tot *inzicht*. Holst stelt dat te midden van de meeste mensen, die zich reeksgewijs

naar karaktersterke voormannen schikken, zich afzonderlijke aanwezigen bevinden.

‘Het zijn wezens, die als het ware vanuit een ijler en volstrechter leven in deze wereld kunnen doordringen en er zich handhaven door een tot hier geborene in te varen nog voor de vorming van de korst, die karakter heet, begonnen werd. Zij gaan, tegelijk hevig en droomzwaar, hier om, helder of duister, in ons midden of afgewend, en leven – al is het maar in verhalen – naderhand voort in de wereld of in een dorp, of maar in een straat. Soms verschijnen zij als helden of als heiligen, soms als bozen; zij leven zonder karakter te vormen, enkel als verzichtbaarde wezens van buiten uur en feit, luide of stille bezetenen, en kunnen, vaak nog door de herinnering, die zij nalaten, velen uit het reeksgewijze bestaan losrukken en onverschillig maken voor karakter of aanzien, hen verterend in de hoge koorts van het heimwee naar de gebieden waar zij vandaan komen. Heimwee, want bij elke wieg heeft een deur opengestaan, al was het nog zo kort en op een kier, naar wind en licht buiten de tijd.’

Als dat geen geniaal verwoord benul is. Ik dacht het wel: dat er nog iets anders aan de hand was. Ik besef het meer dan ooit. Ik heb nu inzicht.

MAGER HEINEKEN

Mager Heineken zwerft graag door het lage land van Maas en Waal. Eenmaal boven de Moerdijk blaast de wind soms zo hard dat zijn ziel er van opkrult. Daar houdt hij hartgrondig van. Dan ziet hij molentjes draaien. Meeuwen wieken krijsend omdat ze bang zijn om te vallen. Een vlucht regenwulpen, zo ontsnapt uit de Genesis van de Statenbijbel, duikt als een Luftwaffe op een rietkraag af. Maar hij is niet voor hen gekomen. Vele –Dammers, hetzij uit Rotjeknor, hetzij uit A’, ontmoeten nu of ooit Mager Heineken, na een leven al of niet met de weduwe Van Nelle. Hij blijft nooit lang een Hollands maatje van ze. En ontsnappen via Schipholand helpt niet. Met enkele welgemikte zeisspreuken veroorzaakt Mager Heineken alom lijkbreuken. Daarna lijkt hij weer in het niets te verdampen boven deze Waterstaat. Levende bewijzen laat hij helaas niet achter. Hij marchandeert in onwerkelijke werkwoordsvormen als ‘was’ en ‘geweest’. Daar moeten de nabestaanden het maar mee doen. Zo, dat was het.

FRINCH FRAAIS

Voor mij een middelmatige, zonder zout.’

‘Moet er nog iets bij?’

‘Zoutzure Vlaamse stoverijsaus, in een potje apart.’

‘Dat is ‘t?’

‘Ja. Mag ik zeggen dat uw frieten wereldbafaamd zijn.’

‘Merci.’

Hoopvol en hongerig keek Seppe Meppe naar het sissende en ziedende vet in de frituurmand. Daarna gleed zijn blik over de batterij knijpflessen met diverse

sauzen. Die hingen ondersteboven, als uiers, klaar om het lekkers eruit te persen.

‘De zoutzure Vlaamse stoverijsaus hangt hier niet bij’, merkte Seppe op.

‘De warme bereidingen krijgen we... maken we apart.’

De frietbazin wees met een schuimspaan naar een andere batterij rechthoekige keteltjes met deksel.

‘Ah ja, natuurlijk. Stom van mij.’

‘We hebben ook bolognaisesaus. En warme tomatensaus. Zelfs ajuin-en-champignonsaus.’

‘Wauw. Een grote keuze, mag ik zeggen.’

‘Ja.’

‘Dat er zoveel frieten uit een patat komen.’

‘Hm.’

‘Allez... een grote patat.’

‘Het kan ook een slecht jaar zijn, als het dat is wat je bedoelt. We hangen daarvan af.’

‘Eh... nee... ja.’

‘In een potje apart hé?’

‘Ja, potje apart. Bedoel je een jaar van kleine patatjes?’

‘Waterpatatten. Zakpatatten. Slijkpatatten. Wormpatatten. Coloradopatatten. Puistpatatten. Geen patatten.’

‘Ah ja. Dan schieten de prijzen de lucht in zeker?’

‘Dan hebben we zeker prijs.’

‘Geef nog maar een cola ook.’

‘Fles of blik?’

‘Blik.’

‘Light of gewoon?’

‘Gewoon. Gezond.’

‘Komt eraan.’

‘Het blijft een typisch Vlaams gerecht hé.’

‘Wat?’

‘Frieten.’

‘Daarom heten ze ook french fries. Een echte Vlaamse stoofpot van Engels en Frans. En in 't Nederlands is 't patat.’

‘Tja’, zei Seppe Meppe dom. ‘Frinch fraais.’

Zijn r rolde als een mitrailleur tegen de papillen van zijn gehemelte.

MELK?

- Allen Woodstock?

- Maar nee!

- Allen... 't Is toch een Allen... 't Ligt op het puntje van mijn tong... Toe...

- Hij is zo bekend.

- Allez... verdorie... die kleine Jood uit New York... dat raar geval...

- ... met die vrouw die... die...

- ... die ik ook niet graag zie spelen...

- Ik ook niet.
- Je weet wel wie hé?
- Clara?
- Nee.
- Tamara... Maria...
- We zitten op een verkeerd spoor.
- Woody! Woody Allen! Ik heb het! Woody Allen!
- Ja.
- En nu nog die vrouw.
- Mia? Nee. Of toch. Toch? Mira... Maya...
- Ik zie geen enkele van hun films graag.
- Het is alsof ze hun eigen leven spelen.
- Maar dat liep wel verkeerd af.
- Zeker weten.
- En er nog dik voor betaald worden ook.
- Mocht die brillenmans in de ruimte gezweefd hebben, dan zou het voortdurend psychiatrisch geouwehoer geweest zijn.
- Ik zou het geld van mijn ticket teruggevraagd hebben.
- Clooney doet dat veel beter.
- En die Patricia dan!
- Patricia?
- Eh... Of hoe heet ze... Haar haar was af.
- Sandra zul je bedoelen.
- Ja: Sandra. Bullocks. Of Bullock. Om het even. Bullock.
- Schoon lijf, Sandra.
- Ze was gefotoshopt. Heb je dat niet gezien?
- Eh?
- Heb je die billen gezien? Vooral bij de landing?
- Nu je het zegt. Ja: je kon er niet naast kijken.
- Maar wel ertussen.
- Ha ha!
- Als een astronaut lang in de ruimte is geweest, en gewichtloos, verliest hij spiermassa.
- Ah ja.
- Ewel? Niet gezien?
- Ja ja, nu je het zegt.
- Ik heb het over de billen van Bullock hé.
- Ah ja. Ja ja. Het viel me ook op.
- Ze hadden vroeger beter die ziekelijke bril van Allen... van Woody Allen gefotoshopt.
- Maar dat was zijn handelsmerk. Grote bril. Klein dun ventje.
- En daardoor groot verstand zeker? Hij bedroog Maya... Mia...
- Je hebt opvallend veel onderdeurtjes in de filmwereld. Kleine ventjes, grote ego's.
- Maar niet... eh...
- Wie?

- Eh...
- Wie dan? Wie niet?
- Verdorie, ik ben nu ook zijn naam vergeten. Vroeger kon ik die makkelijk onthouden door een truc te gebruiken. Het lukte altijd. En nu...
- Welke truc?
- De initialen van een whisky.
- Eh?
- Ik dacht JW. Johnny Walker.
- Ja, en?
- Maar het is niet JW. Het is...
- J&B?
- Ja! J&B!
- Wie is dat dan?
- John... John... Nee... Verdorie... Johnny...
- Een filmster hé? Jeff Bridges?
- Maar ja! Jeff Bridges!
- Dat is inderdaad geen onderdeurtje.
- Allen W... Woody Allen daarentegen...
- Zeg dat wel.
- En die vrouw... die met hem samenwoonde nadat ze al twee keer getrouwd was... of één keer... Ik wil er van af zijn...
- Amy?
- Nee. Eh... Ik ben nu alweer haar naam vergeten. Narrow? Amy? Verdorie toch.
- Geef mij maar Charlotte Rampling.
- O ja! Heerlijke vrouw. Op alle leeftijden. Neem nu The Swimming Pool...
- Met haar tijgerogen.
- Ze zat in Un taxi mauve.
- Met die acteur met zijn grote neus.
- Eh?
- Die Franse acteur... Ik zie graag Franse films... Philippe...
- Finney?
- Nee, dat is een Brit. Albert Finney. Nee. Philippe... Foiret... Blaiset... Girette... N...
- Noiret?
- Philippe Noiret, ja! Dat is hem!
- Gelijkt die niet wat op Finney?
- Hm...
- Fred Astaire reed met die mauve taxi hé.
- Ja, vreemd genoeg. Hij was plattelandsdokter.
- Een zanger.
- Charles Aznavour heeft ook nog in een film gespeeld hoor.
- O ja?
- Ik geloof in een film van Simenon.
- Je bedoelt: een film naar een verhaal van Simenon?
- Ja ja...

- Georges Simenon zal die film wel niet gemaakt hebben.
- Waarom niet?
- Hij had geen tijd. Hij moest het ene na het andere boek schrijven. Hij pakte ook de ene na de andere vrouw, schijnt het. En was hij niet verslaafd aan koffie?
- Hij rookte alleszins de ene na de andere pijp, ha ha ha!
- Zoals zijn Maigret zeker?
- Je ziet: in de films en de boeken zit er toch altijd wat van de schrijvers zelf hé.
- Schrijvers... Het is me wat.
- Maar zonder schrijvers heb je geen film hé.
- Scenaristen.
- Koffieslurpende scenarioschrijvers.
- In de films zijn het de flikken die voortdurend koffie drinken, binnen en buiten op straat. En in hun auto.
- Geef de melk eens door als je wil.
- Schrijft Woody Allen zijn films niet zelf?
- Ik zou het niet weten. Met zo'n bril op zijn pief: waarschijnlijk wel. Is het halfvolle melk?
- Ja. Ik koop nooit volle.
- Koffie vraagt om een wolkje hé.
- Ja, koffie moet bruin zijn.
- Ik heb ook liever een film in sepia dan in zwart-wit.
- Zou George Clooney echt espresso drinken?
- Geloof toch die reclame niet!
- Hij is toch ook maar een mens. Of dingetjes... die andere bekende... die kaalkop met zijn gevaarlijke ogen... die soms ook in die koffiereclame opduikt...
- John Malkovich?
- Ja, JM! Ha ha!
- Dat is geen bekend whiskymerk hé, JM.
- Nee, maar het helpt.
- Suiker verknalt de smaak.
- Eh?
- ... van de koffie.
- Ah. Akkoord. Suiker verpest koffie en thee.
- Ook thee, ja.
- Het Indische Leger Eet Rijst.
- Hé?
- Het Indische Leger Eet Rijst.
- O, een film? Ken ik niet.
- Nee. Voluit voor H.I.T.L.E.R. Zie je het voor je?
- Hitler?
- Ja. H.I.T.L.E.R. is een afko. Een afkorting.
- Waarvan?
- Wel, dat heb ik net gezegd: Het Indische Leger Eet Rijst.

- En de T dan?
- Die drinken ze erna.
- Ha ha!
- Goed hé?
- Een filmgrapje?
- Nee, zomaar.
- Hitler... ha ha. Thee. Dit is lekkere koffie.
- Hij heeft traag gedrupt.
- Ik zal straks weer niet in slaap geraken.
- Het koffiezetapparaat moet eens een beurt krijgen. Het rochelt als een oude apotheker na gebruiksdatum.
- Toch is de koffie bijzonder lekker. Ik wil er best wel wat slaap voor laten.
- Veel vrouwen laten hun slaap voor George Clooney en zijn espresso's.
- Zo adembenemend is hij nu ook weer niet. Die Schot met dat spraakgebrek...
- Sean Connery?
- Hoe kom jij zo vlug op zijn naam?
- SC... Die slissende lispelende medeklinkers... Perfectie is saai hé.
- Ha ja!
- Wat is er van Connery?
- Het schijnt dat die de meest sexy man van de twintigste eeuw is. Was.
- Pff...
- Als English Patient zou je moeilijk zo'n nominatie in de wacht kunnen slepen.
- Ha ha. Of als The Elephant Man.
- Er zou een Oscar voor de lelijkste rol moeten bestaan.
- Er zijn wel prijzen voor de slechtste rollen.
- Ja, ik geloof dat Kristin Scott Thomas er zo eentje binnenrijfde.
- O ja?
- Ja, voor haar rol of bijrol in Under the Cherry Moon. Ze kreeg er een Framboos voor of zoiets. Het omgekeerde van een Oscar. Maar ze zat later ook in The English Patient.
- Die heeft anders ook wel een behoorlijk hoog Charlotte Rampling-gehalte, vind ik. Die ogen!
- Ik zie ze momenteel niet voor mij.
- Nog wat koffie, buurvrouw?
- Graag.
- Bakje troost, zegt de Hollander.
- Ja, ook nog gehoord. Van een zwarte in Breskens.
- Wat een toeval.
- Echt waar. Echt gebeurd. Ik vroeg een zwarte koffie in een wachtcafé in Breskens, bij de overzetsdienst naar Vlissingen. Bakje troost, asjebliëft, zei de man. Die dus zwart was.
- I see.
- Was helemaal geen probleem hoor. Ik dronk toen al mijn koffies zwart.
- Zwartekracht.

- Ha ha!
- Heb j' em? Gravity! De film met Bullocks! Eh... Bullock.
- Waw, je bent goed op dreef vandaag.
- Komt door de koffie. 'Geeft je vleugels'.
- Kennen we hé.
- Wat deed jij in Zeeland?
- O, ik heb ooit nog gedichten geschreven. Er was een voordrachtsessie ergens in Zeeuws-Vlaanderen. Lang geleden hoor.
- Amai, amai. O... Am... Amy Narrow... Nee! Hebbes! O! Was het Mia Farrow niet? Die van Woody Allen? Die dan later...
- Ja! Mia Farrow!
- Je kunt daar gek van worden, van een naam niet te vinden.
- Ik had toen zelfs een gedicht over koffie geschreven, herinner ik me.
- Ze beschuldigde hem na hun breuk van kindermisbruik. Er was iets met een adoptiekind of zo...
- Van koffie kun je liggen woelen, maar ook door het niet-vinden van een naam hé! Oef! Mia Farrow!
- Ja ja...
- Cakeje?
- Waarnaar?
- Nee nee: een stukje cake? Ik bedoelde niet: keek je?
- O, ik ben misvormd door te veel films te kijken zeker?
- Wil je een cakeje?
- Eentje fietst er wel in.
- Dat ik daar niet vroeger aan gedacht heb. Je hebt misschien wel honger?
- Niet meer op dit uur.
- Doet me denken aan die braakfilm.
- Eh?
- Waarin iemand ontploft door te veel te eten.
- Was dat niet iets van John Cleese en zijn bende?
- Maar er was nog zo'n walgelijke film.
- Weet je nog welke?
- De titel ontsnapt me nu helemaal.
- Hier: eet wat. Misschien schiet het je te binnen.
- Tiens: ze hebben in Gravity geen tubes in hun mond uitgeduwd. Zie je gewoonlijk in ruimtefilms. Van dat tandpastavoedsel.
- Inderdaad.
- Lekkere cake. Niet zelf gebakken hé?
- Nee nee.
- Gravity: mooi hé?
- Mja...
- Ik vind het echt mooi. Het is zo... zo...
- ... apart?
- Eh... ja, eigenlijk wel.
- Eigenzinnig?
- Wel eh... ook dat, ja. Nu je het zegt.

- Het valt soms moeilijk in woorden te vatten wat we voelen.
- Zeg dat wel.
- En er zijn ook zoveel meningen als er mensen zijn.
- Maar wat vind jij er eigenlijk van?
- Mm... mijn mening doet hier niet ter zake hé.
- Toch wel hoor!
- Eh... ik vind het geheel nogal apart. Het heelal is indrukwekkend.
- En ook eigenzinnig hé? Dat woord heb je daarnet gebruikt.
- Eh... ja, eigenzinnig is wel een goed woord. En bloedstollend.
- Tja... zoveel mensen, zoveel meningen hé.
- Zeg dat wel.
- Het is maar goed dat er diverse meningen zijn, anders...
- Ja, anders waren we allemaal grijze muizen.
- We zouden allemaal hetzelfde deuntje piepen.
- ... of helemaal niet meer piepen. En dat willen we niet, niet?
- Het is goed dat men uitkomt voor zijn mening.
- Alleen de ongevraagde en de ongefundeerde meningen zijn uit den boze.
- Eh... ja. We moeten niet voortdurend met meningen bestookt worden hé.
- Meningitis is een gevaarlijke ziekte.
- Het zou daarom beter zijn dat in de bladen en op tv de acteurs en de schrijvers hun mond hielden.
- Vooral de acteurs. Je neemt me de woorden uit de mond.
- Men kan namelijk bepaalde zaken kapot menen.
- Zo is het nog maar eens een keer!
- Schenk ik nog eens bij? Er is nog net genoeg voor twee.
- Graag.
- Zou Obama koffie drinken in zijn Witte Huis?
- Ha ha!
- Waarom lach je?
- Ik dacht terug aan mijn zwarte Hollander en zijn bakje troost.
- O... ja... gesnopen: zwart... wit...
- Misschien drinkt hij wel thee.
- Nu denk je toch hopelijk niet terug aan die mop van daarnet?
- O nee, ik zou niet durven.
- Zou hij Gravity gezien hebben?
- Obama? Wellicht. Elke Hollywoodfilm bazuïnt de loftrumpetten van Amerika. God bless dit en God bless dat et cetera.
- Ze denken dat ze de kosmos ook bezitten hé?
- De kosmos?
- De ruimte.
- Ja. Het is allemaal van hen. België en Nederland waren anno 2014 compleet gegijzeld door het bezoek van Obama. Zelfs de kinderdagverblijven in de omgeving van vliegvelden moesten toen gesloten blijven. Ze zouden dat nog niet eens in een film durven te vertonen.
- Het was een hele vertoning, ja. Is er nog genoeg melk in het kannetje?
- Kan het zijn dat er een mug in drijft?

- Verdorie! Geef eens hier.
- Ja hé?
- Ik doe dit weg en haal andere melk. Verdorie.
- Het wordt beter weer; de muggen zijn er weer.
- Drinken die dan melk? Dat is nu werkelijk de eerste mug die ik... Ik ben helemaal van mijn melk.
- Ach...
- Even andere melk halen.
- ...
- ...
- Zo. En in een vers kannetje.
- Wat een service.
- Clooney droomde van een wodka in zijn raket hé?
- Ja, maar zij ook: dat hij terugkwam en een flaconnetje wodka open schroefde. Helaas...
- Die billen zeg...
- Had je dat dan niet gezien?
- Maar filmsterren willen altijd zo mager zijn.
- Ze zouden beter al die dikke Amerikanen naar de maan schieten en ze een tijdlang gewichtloos houden.
- Ja: de aardbol zou in een klap veel minder gaan wegen.
- Ze moesten chips en popcorn verbieden in cinemazalen. Dat ellendige gekraak en gesmak vlak achter je!
- Aparte zalen voor pubers: zo zou ik het oplossen mocht ik de baas zijn.
- Zo kweken ze hier ook hele generaties obesen.
- Naar welke film gaan we volgend seizoen zien?
- Ze spelen hoogstwaarschijnlijk The Coffee Queen binnenkort.
- O?
- Een fairtradefilm over koffieplantages, arbeid, uitbuiting en kapitaal. Cate Blanchett speelt de hoofdrol. Ze heeft het perfecte stel lippen om aan een koffie te nippen.
- Jij hebt inderdaad gedichten geschreven! Dat rijmt!
- Hopelijk verpesten Brad Pitt of Leonardo Di Caprio de film weer niet.
- Bad Pritt? Al Capriola?
- Die zijn te bekend... te cliché... Ik wil maar zeggen dat overbekende acteurs films kunnen verpesten... door voorspelbaarheid.
- O: liever koffie verkeerd hé?
- Bijvoorbeeld.
- Eventueel met een dode mug erin.
- Zoiets.
- Zeg?
- Ja?
- Als jij een film zou maken... schrijven...: waarover... wat zou dan...
- Het einde zijn? Waarover het zou gaan?
- Ja.
- Misschien nodig ik Jodie Foster eerst op de koffie uit, om haar de hoofdrol

aan te bieden in mijn film.

- ... die zou gaan over... ?

- Eh... hypothetisch... Ik nodig een buurvrouw uit om koffie te komen drinken, samen met enkele van mijn vriendinnen. Er is een probleem dat pas op het einde van de film duidelijk wordt. Psychologische oorlogsvoering. Milde dreiging en gevoel van onheil, zoals in de huiskamers van de film *The Hours*. Virginia Woolf, weet je wel. Levensgevaarlijke gebakjes. Inktzwarte koffie. Veel flashbacks, per koffieslurper. De buurvrouw moet er uiteindelijk aan geloven, maar de ik-figuur blijft onverdacht. Totdat...

- Ja?

- Hier moet ik verder over nadenken. En jij?

- Ik zou er een slachtpartij van maken. Een historische film, waarbij de ledematen en hoofden van de Engelsen en de Fransen alle windstreken uit vliegen, met veel rondspattend bloed. De geschiedenis is toch maar een bloemlezing van wapengekletter en doodsgereutel.

- Een soort van gravity, dus? Rondvliegende ledematen door de middelpuntvliedende kracht? Het broertje van de zwaartekracht?

- Ja.

- Wauw. Ik had eerder verwacht dat je de Max Havelaar zou willen verfilmen.

- Nou nee hoor. Mijn enige verband met Max Havelaar is Albert Heijn.

- Ik verwarde die vroeger met Piet Hein.

- Typisch voor iemand die gedichten schrijft.

- Schreef. Dat is gedaan.

- O? Nog een scheutje koffie? Heb je zin in zo'n filter? Ik anders wel.

- Mm... Wordt het niet wat laat?

- Die film zal door je hoofd blijven spoken. Blijf nog wat.

- Mm... Vooruit dan maar.

- Ik kook wat water.

- ...

- ...

- Zo klaar hoor. Het koffiezetapparaat is echt te traag. En te luidruchtig. Soms denk ik dan dat er iemand zit te hoesten in de keuken.

- Die apotheker hé? Hi hi hi!

- Heb je er al op gelet dat de koffiekoppen in de films niet in verhouding zijn?

- Hé?

- Dat ze eigenlijk veel groter zijn dan in de werkelijkheid?

- Nee...

- Dat heeft met de perceptie van de kijker te maken. Mochten ze gewone koppen gebruiken, dan zouden die belachelijk klein lijken.

- Ah ja? En de coffee-to-go bekers dan ook? Van die agenten?

- Ja, maar daar heb je vanzelf alle maten in. In die bekers, bedoel ik. Nou: in die agenten natuurlijk ook. Dikke en dunne, hi hi.

- Starbucks. Ik verlang ernaar om weer eens in de file te staan bij een

Starbucks op een vlieghaven.

- O?

- Ja. Een veel te dure Starbucks koffie en daarna de lucht in... richting één van die verre koffielanden.

- In die verre landen zijn ze niet gelukkig met Starbucks hoor.

- Tja. Moet het allemaal kloppen?

- Even vragen aan George Clooney morgen. Hoor ik daar water pruttelen? Zo terug.

- ...

- ...

- Asjeblieft. Een bakje troost. En hier de wolkjesmelk.

- En zeggen dat een Ethiopische herder en abt de koffie ontdekt hebben!

- O?

- Ja. Een herder in Ethiopië ontdekte dat zijn geiten opgewonden werden telkens als ze van de rode bessen van een bepaalde struik gegeten hadden. Nieuwsgierig proefde hij uiteindelijk ook even. Hij werd er ook opgewonden van. Hij ging vlug met een handvol bessen naar zijn vrouw, maar die vond het verdacht en gevaarlijk. Dus brachten ze een hoeveelheid van die rode bessen naar het nabijgelegen klooster. De abt vond het des duivels en gooide de bessen in het vuur. Daarop snelden de monniken toe, gelokt door het vuur en opgewonden door de geur en de rook. De abt werd woedend door dat gebrek aan zelfbeheersing en bluste het vuur met water. Toen was het hek helemaal van de dam. Wat had de abt per toeval uitgevonden?

- Koffie dus.

- Koffie.

- En dit is een koffie naar mijn hand!

- Leve de zwartekracht!

- Melk?

- Reeds gehad. Molk.

- Ha ha, die zit.

JOS, JOSTE, GEJOST

Jos is gered. Sinds hij aan zijn volgende vrouw toe is, rookt hij niet meer en drinkt hij met mate, onder haar toezicht. Hij is niet langer verrast door het knarsen en piepen van laadwagens, want hij vergeet nooit meer de tijdstippen waarop het huisvuil opgehaald wordt. Hij onderneemt ook weekendwandelingen met een kleine hond. Is Jos dus echt gered? Nou. Als je soms een tegenliggende hond ontmoet die ook Jos heet...

Op zijn vorige foto vertoonde hij nog haar. Nu heeft hij dat niet meer. De volle maan schijnt door de bomen. Dat overgebleven kransje dat steeds dieper achter zijn oren in zijn nek zakt, kun je zelfs geen schaamhaar meer noemen. De grote schare kapperszaken in de stad (Hairport, Hoofdzaak, Haartje naar zijn Vaartje, Geknipt voor u, De Krullenjongen & Zijn Lokken, Concept Hair Design, Sonja,

Elly, Talking Heads, Style, Air & Hair, Haar Salon, Beau's Hair Style, Jan Vos Knip-Knip, Hair Fashion, Haarscherp, JoLi, Gerard, José M/V) wordt door Jos en vele Jossen met hem niet bezocht. Nou. En waar is al dat uitgevallen haar van iedereen naartoe? Moeten we daar een milieubelasting op heffen? Ontwikkelt zich ergens ter wereld een gigantische haarbol die ooit weerwraak zal nemen? Jos toch!

Jos heeft het perfecte profiel van de seriemoordenaar, maar hij maakt dat profiel alsnog niet waar. Tenzij je de mieren meetelt die hij 's zomers onder zijn schoenzolen verplettert of de vliegen die hij heldhaftig doodmept. In afwachting van het grote werk leidt hij een (on)rustig gezinsleven. Zijn trofeeën bestaan alsnog uit twee soorten kinderen, waarvan de ene soort niet aan zijn lendenen ontsproten is en de andere soort zijn agenda bepaalt, op de keukenkalender van de stedelijke brandweer aangevinkt met blauwe kruisjes. Nou. De sprong van het ei naar de cel van het zaad heeft hem al wat kopzorgen berokkend.

Sedert 2009, het jaar van de blijde blonde intrede van Josina Huisman als 'Josje' bij de meidengroep K3, wordt Jos met de regelmaat van een klok en vaak achter zijn rug Josje genoemd. Hoe groot het succes van dit groepje ook is, dit is niet fijn voor Jos. Driekwart van zijn kinderen neemt daar zelfs deel aan. Nou. Je zult maar zo'n eitje uit zo'n cel bevrijd hebben en dat vlees zien worden. En, tot overmaat van ramp, een tijdlang megasuperfan van K3. De ene na de andere. Ze zijn ook maar universeel verdraagzaam zolang een liedje duurt. 'De Jos', zoals het steeds minder en minder klinkt, heeft daar gemengde gevoelens over.

Jos is dus verre van gered. Jos is eigenlijk, nou: gejust.

LIJSTJES

bruin: vies
paars: raar
geel: zot
zwart: bang
wit: feest
roze: lief
blauw: mooi
rood: stop
oranje: lekker
groen: gezond

1: alleen
2: gelijk
3: geheim
4: spel
5: raadsel

6: kans
7: heilig
8: meer
9: bijna
10: alles

a: knaagdier
e: slang
i: vogel
o: koe
u: vis

aarde: A
water: Q
lucht: O
vuur: S

vierkant: regen
cirkel: zon
driehoek: wind
rechthoek: sneeuw

HAIRBAG

In het literaire en het theatrale wereldje kom je nogal es typen tegen met gladgeschoren schedels en moeilijke brillletjes op hun pief. Het camoufleren van enerzijds gebrek aan haar anderzijds gebrek aan verstand is er schering en inslag. Het lijken wel kloons van elkaar, al die moeilijkdoenertjes. Bring in the kloons! Deze concentratiekamplook werkt ook dubbel. Men weet nooit goed wat men voor zich heeft: is men nou kampdokter of is men nou gevangene? Wanneer ik andermaal zo'n culturele Schedelmans zie opdoemen, zet ik mijn zonnebril op en ken ik hem een nummer toe. Ik zit al aan nummer 1.234.567. Zoveel exemplaren sjokken er rond. Deze Schedelmansen scheren zich bovendien ook maar om de vier dagen. Zo creëren ze graag een indruk van geleerde verstrooidheid of geniale vergeetachtigheid. Geen tijd gehad. Bezig geweest met Moeilijke Dingen, dag en nacht. Zij staan hun kingewas toe even lang te worden als de afgeroetsjte groei op hun hoofd. Eigenlijk was dat ongeschoren syndroom het handelsmerk van het reclame- en copywritersgild. Helaas voor hen zijn ook andere beroepen zich om de vier dagen niet meer gaan scheren. Andere beroepen profileren zich plotseling ook modieus. Advocaten harken hun haren achteruit of laten die welig tieren. Aldus zien ze er vaak uit ofwel als tuig van de richel ofwel als kunstschilder of toondichter. De grens tussen (ge)recht(igheid) en misdaad en kunst is smal. Acteurs vertonen nogal es de neiging kaal te worden. Doodgewoon kaal. Qua metamorfose valt daar veel mee aan te vangen. Een positief punt op het cv: beschikt over geen haar. Het gebeurt wel vaker dat zo'n acteur plotseling wanggewas gaat kweken.

Voorals hij al bekend genoeg is. Daar valt ook veel mee aan te vangen. Inzepen en afscheren bijvoorbeeld. Nu scheer ik mezelf weg, vooraleer zo'n kampbewaker op me afkomt. Ik smeer 'm als de wiedeweerga, mijn haren wapperend in de westenwind, saved by my hairbag.

PS Ik heb het in dit schuinschrift dus niet gehad over vrouwen van het tegenovergestelde geslacht, want ik zou godbetert niet weten hoe een vrouwelijke pendant van zo'n Schedelmans er uitziet. Strakke haren achter op het kopje in een knot gegijzeld? Een coupe à la Jeanne d'Arc vlak voor ze naar de brandstapel stapte? Genre Rode Ridder? Een verzameling ongeregelde plukjes over het schedelvel verspreid zoals dit in de afgrijselijke jaren tachtig van de vorige eeuw schering (!) en inslag was? Of, vooruit dan maar: inderdaad ook de Sinead O'Connor-look van weleer? Nothing compares to a shaved head but another shaved head.

FIGUUR

Ik ben een woordenaar. Een seriewoordenaar. Woorden spoken permanent door mijn hoofd. Onlangs heeft het weer toegeslagen. Ik vroeg me af: zou er een ander woord kunnen bestaan voor toneel of theater? Figuurlijk spel, bijvoorbeeld? Ik denk hierbij aan figuurlijk taalgebruik, ten opzichte van het gewone. Figuurlijke taal hanteert beelden, metaforen. Theater bedient zich van figuren, die staan voor iemand anders. (Soms kun je er Oscars voor winnen, als het over film gaat). Er is een barrière te nemen, maar die kan best aangenaam zijn. (Noot voor die betweter daar op de tweede rij: ik weet ook wel dat de term 'figurentheater' bestaat). 'Personagespel' zou ook een mogelijkheid kunnen zijn. Een personage is geen persoon. Een personage speelt een persoon. Het is een 'character'. Tweemaal al heb ik het woord 'spel' gebruikt. Dat aspect ontbreekt wat in de termen 'toneel' of 'theater' (dat laatste klinkt wel wat chiquer). Maar we denken het er wel bij. Vroeger werd het er vaak bij gezegd: een toneelspel. Niet dat ik er behoefte aan heb om de woorden 'theater' of 'toneel' te verbannen. Ik hoor die wel graag. Vooral het woord 'stuk' in 'toneelstuk' draagt mijn goedkeuring weg. Vlamingen zeggen en schrijven soms: 'een toneeltje spelen'. Een Nederlander zal het over 'een stuk(je)' hebben. Want voor die laatste betekent 'een toneeltje spelen' eerder een scène maken. (Nou: alweer een soort van theaterwoord. Die stukken van mensen toch!). Dat kan inderdaad ook met acteren te maken hebben. En, à propos: ook de politiek kaapte een woord weg uit de speelbare literatuur. 'Scenario', met name. En 'piste': nou, dat hebben ze uit het circus zeker? Life is but a walking shadow, a poor player... upon the stage... and then is heard no more. Komt binnen, komt binnen, het spel gaat beginnen. Soms verklapt een schaduw beter het karakter ('character'!) dan de mens zelf. Of de rug, althans: de ogen erin. Ikzelf sluip verder als woordenaar door het leven. Maar waar schaduw is, is licht. Spelen is belangrijk. Nou, de Shake, dat was nogal eens een.... nou: een figuur, hé!

COMMUNICATIE

Binnenkomende klant: Wifi?

Cafébazin: Nee, alleen Bifi.

SCHAAKSTUK

De toneelvereniging D.E.S. (Door Eendracht Sterk) uit Walrave-Bad aan de Vlaamse kust had een schitterend idee. In het volle zomerseizoen zouden ze de parking aan de zeedijk laten vrijmaken en er een stuk op spelen. Nou: stukken, zeg maar. En wat voor een stuk zou dat worden! Checkmate (iedereen noemde Piet zo, omwille van zijn schaakwoede) lanceerde op een donkere decemberavond het lumineuze idee een levend schaakspel op te zetten, met alle voorradige leden en ex-leden van D.E.S. Hijzelf zou er een scenario en dialogen voor schrijven. Zo gezegd, zo gedaan. Er werd ijverig gerepeteerd, van februari tot eind mei, in zaal Walravot. Medio juni werd gevelschilder Johan aangezocht om de vrijgemaakte parkeergrond te beschilderen met een gigantisch schaakbord. Piet leverde de schetsen. Van in den beginne al had de burgemeester zijn toestemming gegeven voor het project. Het kon immers Walrave-Bad een cultureel maar vooral lucratief kontje geven. Er werden niet minder dan veertien opvoeringen gepland. Op de allereerste dag van het grote theaterschaakstuk golfde een schaterlach door Walrave-Bad. Er bleken maar 49 hokken op de grond gekalkt te zijn: 7 x 7! Johan stierf zowat ter plekke onder al die verwijtende blikken en wrange opmerkingen. Er viel namelijk zo onmiddellijk niets aan te verhelpen: het 49-hokkige schaakbord strekte zich over de totale beschikbare oppervlakte uit. 'Dat stond toch zo op die schets van Checkmate', hakkelde Johan. Het werd dus een debuut in mineur voor toneelkring D.E.S. De geschreven pers rimpelde en kreukte al op voorhand van plezier en leedvermaak. De burgemeester en zijn gevolg verlieten woedend de tribune. Ook het volk droop ginnegappend af. Bovendien kwamen in ijtempo donderkoppen als ongewenste zwangerschappen opzetten; weldra sausde het hemelwater wellustig neer, begeleid door knalgele wapperende bliksemserpentes. Er was geen sprake van het 'hercalculeren' van dat bespottelijke schaakbord. De feestelijke avondsessie werd uiteraard ook afgeblazen. De acteurs-schaakstukken trokken zich als geslagen honden terug aan hun toog in zaal Walravot, minus de schilder Johan, en minus Checkmate Piet, die totaal ontredderd aangekondigd had dat hij zich ging ophangen aan zijn eigen ruggengraat. Een drama te Walrave-Bad.

KLOON

Ik droom van een theaterstuk waarin twee schommels op het podium staan. Ze bewegen zacht in de wind, terwijl het publiek de zaal binnenkomt en na het

hoffelijke babbeltje met de buren op de zitplaatsen voor, achter, rechts en links gaat zitten. Er mag wat geknars en geknierp te horen zijn: de schommels hebben wat olie nodig, zoals alle schommels. Uit het leven gegrepen! Dan komt op de linkerschommel een viersterrenmeisje zitten. Neen: ze heeft geen lolly in haar mond. Even later neemt op de rechterschommel bijvoorbeeld Elvis Presley plaats. Of een buurvrouw. Of een astronaut. Dan ontspint zich natuurlijk een gesprek. De schommels kunnen daarbij een leuke bijrol vertolken: simultaan-synchroon, als tegenliggers, één in beweging en één bevroren ... We komen te weten dat het viersterrenmeisje de helft van een tweeling is. Elvis Presley ((laten we die versie eens nemen) is een lookalike die in het werkelijke leven sedert kort lesgeeft in Nederlands en Engels. Hij heeft dat diploma door studie in de gevangenis verworven. Tijd zat. Voorheen was hij namelijk een geducht gangster, met bivakmuts en masker op. Zijn gelijkenis op de wereldbekende heupzanger exploiteert hij niet. Hij slaat er geen munt uit en gaat nooit naar elvismeetings. In mijn stuk zou ik ook graag echte duiven en mussen laten fladderen en scharrelen. Broodkruimels zullen hierbij noodzakelijke rekvisieten zijn. De regisseur moet natuurlijk een dirigent zijn. Hij moet metronomisch gevoel hebben om de schommels te beheersen. Misschien mag er ook een grote metronoom voor of achter op het podium. Het viersterrenmeisje, zo leren we, zou graag apothekeres worden. Dan zou ze een pil uitvinden die belet dat de ene mens op de andere mens gelijk is. Ze heeft daar dus – volgens het stuk – een paar redenen voor. Zelf lijkt ze ook op de Egyptische koningin Nefertiti, vrouw van Achnaton. Dat vormt echter geen noemenswaardig probleem. Elvis prijst haar om haar klassieke schoonheid en haar dubbel geperforeerde oorleltjes. Nu moet ik nog een titel vinden. Hoe zal ik mijn stuk gaan noemen? Niets schommelachtigs. Wat dacht u van 'Kloons'? 'Bring in the kloons?' 'Waltzing kloons?' Ach, titels!

TAAL IS EEN AARDIG DING

Vreemd hoe kinderen (terecht) de verleden tijd als iets voorwaardelijks gaan gebruiken wanneer ze in de huid van iemand anders kruipen om een stukje te spelen. 'Ik was de prinses'. 'Jullie waren de cowboys'. 'Dit hier was ons kasteel'. Daardoor blijft de mogelijkheid bestaan om weer uit die huid te kruipen. Ze doen dat vanzelf; meestal heeft niemand ze dat aangeleerd (tenzij door kopieergedrag). Het verwoordt een aanvankelijk besef van fantasie en fictie. Het zet als het ware de scène die volgt tussen relativerende citaattekens: dit is niet echt, dit is maar spel, dit is gespeeld. Overigens gebruiken volwassenen (de ex-kinderen dus) ook het werkwoord 'spelen' als synoniem voor toneelspelen. Het is een analoog iets: dat 'kinderlijke' werkwoord gebruiken voor iets heel volwassens en complex. Alsof er ergens toch wel een waarschuwend belletje rinkelt: dit is eigenlijk maar spel, hoor. Terwijl we het toch over taal hebben: ik mag wel eens zo'n gezellig oubollig deurendrama (wat een mooi woord) smaken, gekruid met en geflambeerd in lokale tongval. Dat weifelen tussen 'was' en 'waart'! Dat mixen van 'gij' en 'ge' en 'jij' en 'u'! De kleuren van die klanken bij het steeds heviger en vlugger dichtklappen der deuren! En waarom denk ik

hierbij 'nou' steeds weer aan Hollandse televisiedramaatjes in de jaren zeventig-tachtig? Ooit zag ik (wat taal betreft) twee uitzonderlijke voorstellingen. Ik ken er de details niet meer van. De Nederlandse cabaretier-poppenspeler Jozef van den Berg liet driekwart van zijn woorden op een uitdrukkelijke doffe e eindigen: 'Martijne! Jongene! Kommene jongene!' Langer geleden zag ik in een stadsschouwburg een stuk (Goethe, Torquato Tasso) in een bewerking van Decorte? Fabre? waar bijna iedereen na de pauze wegbleef: men sprak extreem grotesk-historisch-geëxalteerd – woorden schieten te kort voor een omschrijving van dit soortement Nederlands. Taal? Soms een zoetgevooisde prinses, somtijds een vuurspuwende draak.

SPREKEN IS NIET ZWIJGEN

(STOMMELING)

Er was eens een man die meespeelde in een theaterstuk van een amateurgezelschap. Tijdens elke repetitie bleek hoe monotoon hij sprak. Tot grote wanhoop van iedereen. Er hielp geen lievemoederen aan. Men maakte hem boos. Men slingerde hem scheldwoorden naar het hoofd. Men behandelde hem met zachtheid. Men legde begrip aan de dag. Men voerde hem dronken. Men daagde hem uit. Men behandelde hem met hardheid. Men dreigde. Men smeekte. Men suste. Men offerde een vitaminekuur. Niets hielp.

De man – een imposant exemplaar van de menselijke soort – bleef al zo toonloos als een Engelse radiocommentator bij een paardenrace op een zelfmoordzondagnamiddag. Misschien genoot hij wel stiekem van doffe e's, vlakke klanken en comateuze medeklinkers? Op de schaal van Richter zou hij nooit ook maar één expressief jotaatje scoren. Hij kon zelfs waarschijnlijk geen vlinder overstemmen. Hoe was het in hemelsnaam mogelijk dat deze man als hobby voor theater had gekozen?

Het huidige in te studeren stuk heette dan nog 'Heren onder het mes' – stuk waarin heel wat afgekrijst diende te worden. Als er al een Nobelprijs voor Gelijkmoedigheid uitgereikt kon worden, dan viel die zeker te beurt aan de ... stommeling, zoals zijn medespeelsters en –spelers hem achter zijn rug om noemden. Toch kon men niet om de man en zijn rol heen. Hij was een broodnodige belangrijke tegenspeler van de protagonist. En hij moest imposant zijn. En daar waren geen andere kandidaten voor. Nou: vooruit dan maar met de (niet-mekkerende) geit.

En zie, voorwaar: na de première van het stuk gingen alle toeschouwers in vervoering rechtop staan. Daar waar gevreesd werd voor minutenlang tergend duimapplaus, daar plakte de volle zaal de handen tegen elkaar tot het pijn deed. Voor de monotone man.

'Nog nooit een dergelijke volgehouden rol aanschouwd!
'Chapeau voor die realistische no-nonsensevertolking!
'Meer van dat!
'Nee: minder van dat!
'Een verse trend!
'Nooit gezien, nooit gehoord!'

De man werd al zo beroemd als Susan Boyle. In eigen stad.

GELOOF

Ik geloof dat alles wat we zeggen, denken en schrijven in een eeuwigdurend netwerk bewaard blijft. Ik geloof in communicatie met buitenaards bestaan. Ik geloof dat vloeibaar water niet altijd noodzakelijk is voor wat wij 'leven' noemen. Ik geloof dat een temperatuur tussen 0 en 90 graden Celsius evenmin een voorwaarde is. Ik geloof dat dit domweg onze maatstaven zijn. Daarom geloof ik in communicatie met buitenaards bestaan. Ik geloof dat wij ijdel en egoïstisch zijn omdat wij onszelf een hiernamaals of een betere wereld voorspiegelen. Ik geloof dat religie zelftroostende verblindingsmiddel is. Ik geloof dat dit onjuist is. Ik geloof dat ander buitenaards leven dat niet doet. Ik geloof dat zij misschien wat langer 'leven' – of wat daarvoor moet doorgaan – dan wij, pakweg duizend jaar. Ik geloof dat wij, 'mensen', nog nergens staan of zijn. Ik geloof dat het werkwoord 'gelooven' al tweeduizend jaar misbruikt is. Ik geloof niet in god of een god. Ik hoop.

GEKNIPT

Ik woonde het eerste anderhalve decennium van mijn leven in een provinciestedje. Men liet dat links en rechts liggen op weg naar of terug van de kust, want er gebeurde niets. En toch. Mijn kapper roetsjte elk seizoen ongenadig mijn haar eraf. Aan de muur van zijn salon hingen ingelijste zwart-witfoto's. In de grote spiegel voor mij kon ik die ook permanent bekijken, tijdens de executie van mijn haren. Ik was er telkens weer onder de indruk van, terwijl de schaar met bliksemsnelle knipgeluidjes achter en om mijn jongensknopje haar ballet uitvoerde. Mijn kapper was namelijk de grimeur van toneelkring Rembert in het stadje T. En ik was zijn geknipte gast. Die toneelkring won een paar keer het Landjuweel. Het was toen een gouden tijd voor theater in mijn stadje, jaren zestig en zeventig. We droomden met z'n allen van zowel toneel als volleybal, want in die twee disciplines blonk ons vooralsnog onbekende stadje uit. Niet veel later zou Torhout/Werchter er komen, en we werden plotseling wereldberoemd. T. werd Torhout.

In het kapsalon getuigden de foto's van de hoogconjunctuur van ons liefhebberstheater. Het waren scènes, maar ook vooral koppen uit diverse stukken waarmee de toneelkring Rembert plaatselijke en nationale roem had geoogst. 'Dood van een handelsreiziger': bij elke knipbeurt werd ik er weer aan

herinnerd. Ik kende Albee ('Alles voor de tuin') en 'Vrijdag' van Claus. De personages liepen rond in de straten van mijn stadje. Zowel de regisseur als diverse spelers genoten hoog aanzien bij iedereen; sommigen enkel en alleen door hun puike prestaties op het podium. Ze mochten al eens dronken over de markt koprollen als ze weer een Landjuweel gewonnen hadden. Nog een decennium later verkaste ik naar zuidelijker oorden in mijn lage streken. En zie: ik trof er eenzelfde bloeiende toneelkring aan. Het Zwevegems Theater, met name. Maar toen frequenteerde ik al een tijdlang geen kapsalons meer. Scharen waren gevaarlijk. In de huidige oudere dagen van mijn leven ben ik wel bereid de kapper uit mijn jeugd te vergeven voor zijn kortwiekende wandaden. Hij was immers ook grimeur en toonde me de weg naar de theaterzaal via zijn foto-expositie aan de muren van zijn martelkamer. Het is hem vergeven, ook al sprak hij bijna nooit een woord. Hij gromde alleen maar snauwerige bevelen en rukte aan mijn kop alsof het een te rooien biet was. Of was hij een rol aan het instuderen?

GEHEIM

Ieder mens heeft talloze geheimen. Grote en kleine. Bezwarende en gekoesterde. Iedereen sterft met die geheimen. Omdat het geheimen zijn. Anders waren het geen geheimen. Alleen schrijvers onthullen af en toe wat. Daartoe gebruiken ze personages. Of valse ik-figuren. Hun boeken zijn als poppenkasten. Vele verhalen zijn niet mooi, maar wel mooi geschreven. Er is vaak behoefte aan een 'happy end' of een oplossing. Het volk vraagt dat. Anders willen ze niet lezen. Of beleven. Of leven. Een zogenaamd 'open einde' is als een kist zonder lijk. Iets of iemand is spoorloos: de ziel, het vege lijf. Nee, het kan niet blijven duren. Er moet een deksel op de doos met geheimen. En we moeten zeker weten dat het geheim goed bewaard wordt. Verteerd door de wormen of de vlammen.

HET VARKENSEI

'En nog een prettige verderzetting van de dag,' zei de pakjesbezorger. Sandie nam de doos in ontvangst en keek de man onderzoekend aan. Ze verdacht hem ervan de orders tot vriendelijkheid en beleefdheid in het kader van het charmeoffensief van de Nationale Posterijen (voorheen: Pesterijen, omwille van de vele stakingen en gebrekkige bedelingen) tot in het absurde toe te passen. Ofwel had de man calvinistische Hollanders in zijn familie.

'U ook, Hoogheid,' mompelde Sandie dan, op goed geluk, maar de kerel was alweer op weg naar zijn bestelwagen.

Het was een grote kartonnen doos die weinig woog, met lastige linten plakband eromheen. Er kwam een schilmesje aan te pas. Eindelijk waren de ingewanden zichtbaar: drie grote bruine proppen stug pakpapier camouflerden en pamparden een varkensel.

'Eindelijk,' zei Sandie tegen zichzelf. 'Eindelijk.'

Ze plukte het varkensei van tussen de proppen en deponeerde het voorzichtig op tafel.

'Ma!' riep ze. 'Ma! Het varkensei is gearriveerd!'

Er klonk wat gestommel boven; even later daalde ma de trap af.

'Is het varkensei er echt?'

'Het is er, ma, eindelijk! Kijk maar.'

'O!'

Ma aaide het varkensei even.

'Neem het maar vast.'

'Zou ik?'

'Doe maar. Het lukt je wel.'

'Ik durf niet goed.'

'Ik blijf naast je staan. En het weegt bijna niks.'

'Vooruit dan maar.'

Vorzichtig strekte ma haar handen naar het varkensei uit. Net toen ze het twintig centimeter opgetild had, rinkelde de deurbel hard en lang.

Pats.

'Nee!!'

'Maar ma toch!!'

'Oei oei oei... !!'

'Wacht. Ik kijk eerst wie... '

Sandie snelde naar de deur. Het was de pakjesbezorger weer.

'Verschoning, maar ik vergat uw handtekening te vragen, mevrouw.'

'Hebt u met de doos geschud, meneer?' vroeg ze scherp.

'Eh?'

'Komt u even mee naar binnen a.u.b.'

'Maar... '

'Kom!'

LEFFAARDS & BAD PRITT

We zitten in de rookgedoogzone van café De Woede der Noormannen. We drinken Leffe. We zijn leffaards. Het is een man met oud haar op zijn hoofd.

'Liefde,' zegt hij, 'liefde is een kleverig gedoe'.

Ik kan niet nee schudden en knik dus ietwat langs hem heen in de richting van een foeilelijke gatenplant. Zijn haar verradt vele liefdesavonturen of helemaal geen. Serieliefhebber of kluizenaar. Misschien zelfs vader van 2,8 kleverige kinderen die hem ietwat hinderen.

'Vrouwen willen zekerheid,' zeg ik totaal overbodig, wat een mooie spreekwolk, maar met een rouwrandje om. 'Ze zijn verkleefd aan die ene, liefst bestendige donor die ze kiezen uit velen.'

Hij knikt en kijkt naar niets naast mij.

'Doe jij iets met je haar misschien?' vraagt de ouwe lefgozer.

'Nee,' zeg ik. 'Ik heb er de tijd niet voor, vooral 's ochtends niet, en de tijd staat niet stil, nietwaar.'

'Hm,' kucht hij.

Hij inhaleert de rook van zijn sigaret tot in de toppen van zijn tenen. Ik wacht benieuwd tot die rook ergens weer uitkomt, maar nee hoor: meneer houdt alles voor zichzelf. Er komt zelfs geen wolkje uit zijn achterwerk of zijn linkeroor. 'Vrouwen plakken aan je,' zegt hij dan, iets concreter dan daarstraks, of juist nog veel abstracter. 'Voor je het beseft, ben je geringd als een duif, opgespeld als een dode vlinder en vastgelijmd in een familiealbum. En ze gebruiken alleen Bad Pritt als glijmiddel, hi hi.'

'Tja,' doe ik.

Ik kijk naar een kunstwerk aan de muur. Een vrouw, natuurlijk. Nou: de vrouw is mooi, maar het werk is kunst, dus lelijk.

'Zo,' zegt de leffaard met het oude haar op zijn hoofd dan. 'Een levensverzekering heb je dus waarschijnlijk al.'

'Ja, al jaren.'

'En kan ik je echt geen beter voorstel doen?'

'Nee, mijn leven is goed verzekerd. Voor wat het waard is, althans: morgen kan ik over een kikker struikelen en doodvallen.'

'Het is anders tegen morgen al in orde: geen gedoe met papieren en zo. We werken honderd procent klantvriendelijk voor de categorie pre-senioren zoals u. Op uw leeftijd...'

'Nee,' schud ik beslist. 'De enige verzekering die ik nog overweeg, is een verzekering tegen verzekeringen.'

'Daar heb je dan zeer straffe colle-tout voor nodig,' zegt de man, en hij verdwijnt uit café De Woede der Noormannen en uit mijn leven, zonder verzekering.

Bad pritt, die kleverige lefgozers!

Prittpraat!

NETWERK

Zeiland over de internetgolven onder de vlag van 'toneel' of 'theater' stootte ik op duizenden mensen, honderden groepen van die mensen en personages. Waar twee of meer mensen samen zijn, daar is het toneelspel in hun midden. Om over de vele monologen dan nog te zwijgen, de bij uitstek literaire einzeltänger onder de theaterteksten. De mens wil spelen. De mens wil toekijken. De mens wil spelenderwijs bekeken worden. Hij huurt er zalen voor en ontwerpt er kleren voor. Hij zet er een groep voor in beweging. Een heel netwerk gaat aan het trillen wanneer de spin een vlieg binnen heeft gehaald, met name wanneer de selectievrouw of -heer een stuk heeft gekozen. Op mijn internetzeiltochten in Vlaanderen en Nederland deze zomer (ik lag als een gevelde kapitein met een kapot houten been thuis) ontdekte ik de fraaiste namen voor theatergezelschappen. Ik vermeld er hier geen enkele, want als ik er één vernoem, laat ik er duizend andere vallen. Maar er zitten voorwaar ronkende pareltjes tussen. Je zou uit pure vreugd en deugd alleen al naar al die consten van al die ghesellen gaan zien. Er wappert een lekkere portie poëzie op sommige banieren. Verder zeiland ontdekte ik ook dat de namen van toneelauteurs minder bekend zijn dan de namen van romanciers en dichters. Ze

lijken meer te verdwijnen achter het rumoer van hun werk. Ze worden overstemd door hun personages en door het groepsgebeuren rond hun tekst. Misschien wordt voor een stuk hun tekst zelfs een beetje aangepast en herkneed (... de meest gevreesde rol is die van deegrol ...) Ik heb het hier natuurlijk niet over ronkende namen als E. Albee, D. Potter of T. Williams. Ik mag toch hopen dat die ronken. Over het oneindige water van het theater surfend passeerde ik ook de eilanden van de poppen, de maskers, de figuren, de schimmen, de lyrische vogels en de musicals. Als een walking shadow stapte ik ten slotte terug in de werkelijkheid, mijn wereldwijde scherm weer dichttritsend als een gesloten doek.

PRUISISCHE PERESTROJKA

Ik vulde een reistas en reed naar de meest zondige stad die ik kon bedenken: Hamburg. Ter hoogte van Brussel sneuvelde een duif onder mijn wielen; haar veren warrelden als een sneeuwbuï in mijn achteruitkijkspiegel. Op tien kilometer van de zondige havenmetropool kon ik nog net een egel ontwijken, dacht ik, maar in een flits merkte ik dat hij al doodgereden was. Ik was over lijken gegaan en bereikte eindelijk Hamburg, havenstad en ook deelstaat aan de Elbe, met meer water dan Amsterdam of Venetië.

Ik legde bij aankomst mijn moede hoofd op mijn stuurwiel, ten prooi aan parkeerwanhoop. Ik had al vijf rondjes gedraaid in een vicieuze verkeerscirkel en hoopte keer op keer dat de verkeerslichten op Pruisisch rood zouden huppen zodat ik wat respijt en rust zou krijgen. Ulanen waren indertijd beter voorbereid dan ik.

In mijn beste combinatie van Neder- en Hoogduits vroeg ik uiteindelijk via mijn open autoraam hulp aan een Skoda vol met Turken. Ik hield er nekkrimp en een straatlegende aan over, waardoor ik via een ontsnappingsroute uit dit spinnenweb toch een parkeergarage ontdekte in de wijk Altona.

Eindelijk was ik op vrije voeten. Ik struinde door de havenstad, bereid tot umlauterigheid, gründlichkeit en naamvallen. Alweer spotte ik dubbelgangers van diverse kennissen van mij. Er waren in dit vierde rijk blijkbaar geen verse modellen meer beschikbaar. Zelfs niet in het land van de Lebensborn Vereniging, de dirndls en de lederhosen.

Hamburg... Waarom was ik hier? Van donderdag tot dinsdag? De reden voor mijn trip was negatief: ik ontvluchtte met voorbedachten rade de nationale zondagsverkiezingen in mijn vaderland. Helaas zouden de rechtse nationalistes die met verve winnen. Mijn buitenlandse 'zakenreis' vrijwaarde me ervan de Vlaamse leeuw in de schorre keel te moeten kijken. Stemmen hoefde niet, want ik was gewapend met bewijsmateriaal in verband met mijn alibi: ik diende ergens anders te zijn. Hier, in Pakhuisstad.

Dwalend door welstellend, vrijzinnig, liberaal Hamburg belandde ik in het vermaarde Specerijenmuseum. Die ervaring kende wat mij betreft zijn gelijke met enkele bewustzijnsverruimende fuiven die ik in de dwaze jaren zeventig van de vorige eeuw had meegemaakt. Mijn zintuigen lagen namelijk aangenaam overhoop toen ik weer buiten stond.

Ik inhaleerde de koopmanslucht diep en vervolgde mijn tocht in een land dat ooit mijn eigen land had bezet. En dat middels Saksen-Coburg-Gotha nog altijd deed. Dat verdiende een Gorbatsjov-wodka. Dus dook ik de Thomas Read in, een drankzekere pubhaven waar ook ter wereld. Na anderhalf uur al stond ik er bekend als de kerel aus Belgien die zijn papiergeld in vieren vouwde en dit gründlich in de compartimentjes van zijn portefeuille schoof. Mijn moerstaal grensde ondertussen zowel aan het Neder- als aan het Hoogduits. Vouwen deed ik al minder en minder. Plooien zou ik weldra doen, maar vooralsnog maakte de G-wodka van mij een wereldleider die met vele Hoofdletters sprak. Ich war ein Berliner und Ich war ein Hamburger. Ik was een Berlijnse bol en ik was een hamburger. Hamburg had me gered van Belgische kiespijn.

ACOLIET

Amper elf mompelde ik al Latijn. Ik had met mijn medemisdienaars onderricht in deze dode taal gekregen van Charles, het ernstige opperhoofd van al de snotneuzen die missen 'dienden'. Charles was een schriel scharminkel, bijeengehouden door een grijze stofjas, altijd rinkelend van het 'kleingeld', want hij deed ook de omhalingen van het stoelgeld in de kerk. Met een vervaarlijke hoornen bril op zijn pief hield hij ons nauwlettend in de gaten. Blijkbaar had ik een nogal serieuze kop, zeg maar rouwkop, want ik werd vooral uitverkoren om begrafenissen te dienen. Zo greep ik naast flink wat zakgeld: de jongens die trouwmissen toegewezen kregen, gingen met de buit lopen. Als natuurlijk Charles niet al ingegrepen had. Hij stak daar namelijk met wisselend succes een stokje voor: alle fooien moesten ingeleverd worden.

We lachten flink wat af terwijl we zoveel missen dienden. Het was voor mij ook dubbele pret geblazen met al die begrafenissen: ik kreeg makkelijk toestemming om de voormiddaglessen af en toe te spijbelen. Ik hoopte dan ook dat er druk gestorven zou worden in mijn stadje. Ooit vatte ik zelfs het snode plan op om oude mensen de stuipen op het lijf te jagen, zodat ik nog meer de lessen van de veel te strenge meester Spreeuw kon spijbelen. Tijdens het misdienen met z'n tweeën was de slappe lach nooit ver weg. Zo liet ik eens het heilig evangelie van de marmeren trappen donderen voor het aanschijn van honderden verbijsterde kerkgangers. Ik voelde me net Mozes. Op een van mijn zoldermuren thuis hing lange tijd mijn getuigschrift van acoliet, naast dat van skiër. Daartoe moest ik enkele dagen stage lopen in het verre Roeselare, mijlen verwijderd van mijn geboortestadje Torhout. Herinneringen aan dat steentijdperk: vreselijk vroeg uit de veren, klappertandend (en 'nuchter') naar de kerk, de grote verkleedkast met de zwart-witte tenues in alle maten, de smaak van wijn, de

geur van wierook. Het was eigenlijk ook een goede training om plankenkoorts te bestrijden. Zelden heb ik later nog een groter publiek gehad. Dat geboeid zat te luisteren naar wat wij daar vooraan in het Latijn aan het mompelen waren, meestal met onze ruggen naar het godvruchtige volk toe. Het waren leuke religieuze tijden. Helaas kreeg ik op zo'n begrafenisvoormiddag gloeiende ruzie met opperhoofd Charles. Ik weigerde twee diensten na elkaar te dienen. Superkwaad liep ik naar buiten, de deur van de sacristie hard achter me dichtsmakend, hoe zwaar en log die ook was. Mijn wijsvinger bleef tussen het onding gekneld zitten. Een helse ervaring, bovenop mijn woede. Het doet nog altijd pijn. Het was een straf van God. Om Hem op Zijn beurt ook te straffen, heb ik nimmer nog een woord Latijn over mijn lippen laten rollen. Hij moest het maar weten.

GOD?

Een holbewoner slaat een andere de schedel in voor om het even welke reden. Is er dan al een god die daarover oordeelt? Of is die pas uitgevonden in het jaar 1? Hoe zit dat met al diegenen die voor dat zogenaamde begin van de tijdrekening leven? Het antwoord is duidelijk: er kan niet zoiets of zo iemand als een god zijn. Vooral niet als man. Of als vrouw. God kan alleen mens zijn. En mensen onderling bepalen hoe het zit. En die fameuze eeuwigheid kan alleen het nu zijn. Niet een hemel waarmee pastoors de mensen proberen te paaien of een laaiende hel waarmee ze hen afdreigen. Ook al ziet het firmament er aantrekkelijk uit. Maar het is niet het hunne. Alleen astronauten komen er. En dromers. Nee: Hitler brandt niet eeuwig in de hel. Hij bestaat niet meer. Hij heeft bestaan. De mensen hebben hem een aangebrande eeuwigheid bezorgd.

'En waarom is al twee millennia lang de kerk (ik weiger de hoofdletter te schrijven) dan zo bepalend?' zult u opwerpen. Ha! Geef de werelddol een tik en u belandt in andere tijdszones en andere religies. Al dan niet met een soort god. Het is dus duidelijk: relativiseer. God zit in het detail. De duivel ook. De wereld zelf is de hemel en de hel.

HOP PAARDJE HOP

Ik zweer het: ik heb een echte operette gezien. En daar moest ik vooraf aan wennen, want voor mij rijmt operette met wasserette en majorette. 't Witte Paard werd een halve eeuw geleden opgevoerd in Heule. Die opvoering (in de openlucht, zonder versterkende microfoontjes) wordt beschouwd als de start van de bekende Tinekesfeesten in Heule, sedert 1977 deelgemeente van Kortrijk. Die Feesten (altijd meervoud, altijd hoofdletter) begonnen in 1962/63 met 't Witte Paard: een lichtvoetig tirolerachtig operettestuk. Net daarvoor was het nog in buurgemeente Wevelgem opgevoerd. Nu werd anno 2013 – vijftig jaar later dus – het ding nog es gespeeld. Het Koninklijk Kortrijks Lyrisch Toneel zakte er naar OC De Vonke in Heule voor af. Drie stukken van drie kwartier,

twee pauzes en een tribune zonder rugleuningen: je moest er wat voor over hebben. Gezelligheid troef echter, zowel in de zaal als op het podium. Jammer dat ze niet meer humor of persiflage in staken; het stuk overleeft amper zichzelf. Voor één keer echter (echt die ene keer) ergerde ik me niet aan lederhosen, gejodel, pluimhoedjes en een soortement Nederlands met Duitse naamvallen en West-Vlaams gebagger in de mond. Datzelfde gevoel beroerde het gemoed van de ongeveer vierhonderd toeschouwers, allen notoire Tinekesgangers en – gangsters. U moet namelijk weten dat we elk jaar voltallig vijf dagen lang feesten als de beesten, begin september. De Tinekesfeesten zijn allang de oubollige fase ontgroeid. Er is her en der altijd zoveel ‘te doen’ dat men het soms heeft over de ‘mini Gentse Feesten’. Het beperkt zich namelijk niet tot de Heulse bevolking. Of tot een bepaald segment van het compartiment ontspanning. Podiumkunsten, straatanimatie, muziek, sport, verkiezingen en de befaamde Stoten (openbare grappen waarvan het de bedoeling is dat iedereen erin tuint) sluiten er een deugddoend verbond, geflambeerd in veel nationale drank. Heule staat er op de kaart door. En ’t Witte Paard is ook weer eens opgedoken in het collectieve geheugen van de Heulenaar. Een halve eeuw is niet niks. Ik heb er een operette voor uitgezeten. Ik zweer het. Maar ik ben blij dat ik er woon, al zijn er geen bergen en is het een lage streek. En er is een wasserette vlak om het hoekje.

LAM GODS

Tegen de wand van de afdeling Dames in het warenhuis Van Eyck staat een spiegel die de vorm heeft van een drieluik. Elk luik is een grote spits toelopende vingernagel. Dat is een prima vondst. Het Lam Gods van de Koopkrachtige Vrouwen! De spiegel wordt gebruikt om met vlugge oogopslag – met enig nagelnieuw textiel tegen het lijf gedrukt – lengte en breedte en kleuren te beoordelen van het aan te schaffen ding. Daarna gaan de dames eventueel echt passen, in de hokjes even verderop. ‘Echt pienter, echt fijn, dat van die vingernagels,’ denkt de man. Op zijn linkerhart zit zijn portefeuille al gereed. Want tien meter verder bevindt zich zijn vrouw in de kuise pashokjes. ‘Gelief altijd drie stukken mede naar binnen te nemen,’ staat daarboven. Dat is ook pienter bekeken. De economie heeft het moeilijk, de kleine man, nou: vrouw, is weer het slachtoffer. De verleiding is dus groot om, naar het voorbeeld van enkele politici, te stelen. Vooral in zo’n groot warenhuis. Gelief dus altijd drie stukken mede naar binnen te nemen. Op zaterdag zie je verveelde manspersonen in die omgeving vierkant in het rond draaien. Tussen al die vrouwenkleren voelen ze zich ongemakkelijk. Voor het aanschijn van popperige verkoopsters en slenterende voorbijgangers staan ze ietwat voor aap. Wachtend op een nieuwe echtgenote. Ik bedoel: een echtgenote in nieuw textiel gehuld. Het is bij Van Eyck namelijk niet de gewoonte dat ze hun wettelijk wijfje in het pashokje vergezellen. Mannen wachten buiten op hun baasje.

Minutenlang lang al staat de man met één elleboog op de stang geleund waar een batterij zomerjurken aan hangt. Je kunt niet eeuwig rond blijven lummelen

zonder op te vallen. Uiteindelijk moet je gewoon open kaart spelen en tonen dat je daar op vrouwlief staat te wachten. Plotseling krijgt hij ze in het vizier: de dominante moeder en de onbeholpen dochter. Die komen zo van het land; dat zie je van hier. Ze staan voor het drieluik van de vingernagels. Hij kan zijn ogen niet geloven: met haastige beschaamde rukken speelt het meisje enkele kleren uit. Eenmaal uitgepeld is ze het voorwerp van nog vele andere verbaasde blikken. De spiegels verdriedubbelen de pret. Wanneer ze zich bijna helemaal in een nieuwe jurk heeft gewrikt, schiet een verkoopster toe. Die begeleidt de twee naar een kuiser pashokje. De man verlaat nu zijn zomerse stang, nog nagniffelend. Dan monstert hij zichzelf in de Heilige Drievingernagels. Daar merkt hij tot zijn ontzetting dat zijn gulp wijd open staat. 'Godver,' lipt hij stillletjes. Het meisje achter de toonbank glimlacht hem bemoedigend toe. Ze steekt daarna een bestraffende vinger in de lucht. De man ontfermt zich over zichzelf en neemt weg deze kleine zonde in het grote warenhuis.

WESTLOF

De dichter Luuk Gruwez heb ik goed gekend. In Kortrijk aten we soms samen 'macrobiotisch'; in Leuven zaten we niet ver van elkaar op kot. Dicht bij de gevangenis langs de Vest, met name. Ooit vatten we het plan op om de schedel van een oude Vlaamse schrijver op te graven. We gingen niet tot actie over, ook al stond op een avond een derde handlanger met de benodigde werktuigen klaar. In plaats daarvan bekooktoefden we spaghetti, het typische studentenvoer, op Luuks kot, waar twee vogeltjes met een Franse naam vrij rondfladderden. Later verhuisde Luuk naar Hasselt. Hij komt uit het West-Vlaamse Deerlijk. Hij schreef lang geleden een gedicht over Kortrijk. Daarin is hij niet mals voor de stad en haar inwoners. Hij heeft het zelfs over bommen die weer moeten vallen. Alain Delmotte, een dichter die lange tijd in Kortrijk woonde, pareerde met een gedicht over Hasselt en Limburg. Het is evenmin fraai wat hij daarin schrijft. De beide gedichten werden ooit in een syllabus Nederlands gebruikt in verband met agressief taalgebruik. Het is opvallend hoe de stede Kortrijk soms wrevel opwekt bij schrijvers. Er is iets mee. Bijna iedereen die de pen hanteert en iets met Kortrijk had of heeft, moet van een ei af. Gezelle bijvoorbeeld was er niet zo happy. Conscience ging er weg. Luc Boudens spotte ermee. En er zijn er nog. Kuddes West-Vlamingen die naar de wereldsteden Gent, Brussel, Antwerpen, Hasselt en Geel verhuizen, zweren hun provincie af en imiteren een hebdegij-Nederlands. Het is alsof Vlaanderen stopt in Gent. Daarachter ligt een zwart gat. Het grote niets. De badlands waar de Rode Duivels lik op stuk kregen van de Welshmen. Ikzelf heb met Kortrijk niet het minste probleem meer. Je moet toch ergens wonen. Ik hok aan de rand ervan. Mijn gemeente Heule noemen ze een deelgemeente. Het wordt stilaan een voorstad. Ik vind Kortrijk ook een interessante stad om uit te vertrekken: naar Gent, naar Rijsel, naar Brussel, naar de Westhoek, naar zee, naar Hongarije. Er is volop gas, water en elektriciteit. Ik heb me laten vertellen dat er ook betalende

parkeermogelijkheid is. Tevens heerst er een groot tekort aan werkloosheid. Nou moe, wat wil je nog meer? Wat zoeken al die verbitterde schrijvers dan? In hun kleine stadsopstapjes in Antwerpen? In hun gerestaureerde kortwoninkjes in Limburg? Op hun vochtige verdiepinkjes in Gent? Misschien lopen er in Kortrijk te weinig Bekende Vlamingen rond. Het is er wat moeilijker om in beeld te komen. Je wordt er vlugger overgeslagen en vergeten, want je woont te ver. Te ver van waar het brandt: in de juiste cafés in Antwerpen en Brussel. Waar ze mekaar voor de voeten lopen. Waar ze in file staan om elkaar op de beeldbuis te brengen, elkaar in hun bladen te promoten, elkaar op de schouder te kloppen, elkaar de hemel in te prijzen. Maar ach, Kortrijk leert wel bij. Ik denk dat ik er nog even blijf. Hoewel leper ook gas heeft. En Oostende water. En Brugge elektriciteit. En Mannekenvere ruime parkeermogelijkheden. We komen nog wel eens af.

DE BOEKENKRIJG

Goeie genade, nu ik er aan denk: je vroeg me een 'goed' boek. Die lange vakantie brak weer aan, weet je wel. Boeken geblazen. Ik koop echter nog weinig boeken. Ik lees nu al mijn boeken voor de tweede of de zoveelste keer. Nooit verlaten ze nog mijn huis. Tenzij door de schoorsteen. Ik heb er genoeg van. Dus: het enige boek dat ik je misschien nog wil geven, is een kookboek.

Nee, een echte Boekenkrijg is het niet meer. Liever mag ik door de stad stappen, zonder boeken in mijn hoofd, terwijl de frisse geuren van schoolplichtige meisjes me in het gezicht waaien. Zo kan ik vele kilometers stappen en lange uren doorgaan. Ik lees de stad en ik ontcijfer de mensen. Liever dan lezen mag ik op een bank in het park zitten dromen dat jij ook op die bank zit. Dat we praten zoals het niet in de boeken staat: zonder bijsluiters, zonder legende, zonder laatste bladzijde, zonder houdbaarheidsdatum.

Vorige week wandelde ik in de stad. (Door de stad? Ik ben verminkt door een teveel aan lezen). Ik passeerde een gebouw waarvan de tuimelramen open waren geklapt. Daarachter weerklonk een profetische stem, die sprak: 'Acht komma vier.' Toen ik opkeek, merkte ik dat het een schoolgebouw was. Die 8,4 betrof boekenwijsheid. De ogen die bij die stem hoorden, hadden die wijsheid de avond tevoren in een boek gelezen. Cijfers kun je immers ook lezen. 'Acht komma vier' deed het de volgende dag de ronde, en niemand was gelukkig. 'Acht komma vier' ruiste het in de bomen, en niemand luisterde. 'Acht komma vier' sprak een stem in de stad, en niemand geloofde het.

Nog liever mag ik planten en boeddha's in mijn boekenkasten zetten. Gewone boeken zijn maar boekensteuntjes voor weer andere gewone boeken. De dikke, moeilijke of onwijs symbolische boeken stop ik diep weg. Ach welnee, een boekverbrander ben ik niet. Ik heb eerbied voor drukwerk. Maar wie me boeken vraagt, wakkert wel een brandje aan. Ik heb mijn boeken zozeer lief, dat ik ze

haat. Ik haat de zorg die ik aan ze besteed. Ik haat hun affe voldongenheid. Onachtzaam en moeiteloos en rotverwend staan ze daar. Zij staan lijdzaam op mij toe te zien. Ik hoor hun mooie zinnen die de mijne niet zijn. Een boek dat echter ooit mijn huis zou verlaten, is het mijne niet meer. Ik mag er niet aan denken. Want een boek dat hierbinnen goed is, wordt daarbuiten slecht.

Mijn hoop in bange dagen en mijn vreugde bij Vlaamse regenvlagen is een halve meter 'Livre de Poche' en een meter 'Dwarssluggers'. Betaalbare dingetjes. Handige zakformaatjes. Ik bereik diverse leespieken per jaar: in de trein, op perrons, op banken in wachtkamers, ongezien thuis verschanst. Nee: nooit in bed, de plaats bij uitstek waar zovelen lezen. Ik heb, moet u weten, nekwervelproblemen, wegens te veel lezen. Van horizontale lectuur valt de fysieke arbeid me te zwaar.

Nee dus: een 'goed' boek krijg je niet van mij. Kom eens langs, maar blijf met je fikken uit mijn boekenkasten. Broodjes bij de bakker, boeken bij de boekenboer. Weet je wel. Ik neem toch ook geen vaas uit jouw appartement mee? Nog dit, tot slot: vaak ben ik zelf een open boek, maar op de verkeerde bladzijde opengeslagen. Als je lang genoeg bladert, vind je wel wat. Het recept voor een koekje van eigen deeg bijvoorbeeld.

HATSJIE HATSJOEM HATSJERNOBIL

Roodomrande konijnenogen, bergen zakdoeken, propvolle papiermanden, filevorming van snot, je kop zowat van je romp niezen, ziek en niet ziek, een onderwereldbril op je neus tegen het zonlicht en commentaar van evennaasten, pilletjes, injecties, dieet, slaperigheid, gemoed in het vriesvak ondanks 'schoon' weer: hooikoorts, kortom. Tussen april en oktober (en nee: niet alleen in de zomer) ben ik, met vele medelijders, niet echt een natuurliefhebber. Dan zou ik het liefst onder water leven, ver verwijderd van grassen, pollen, berken, bloemen, planten, parken, hagen, heggen en bossen. Onbereikbaar voor droge schrale winden en vlamvend zonlicht.

Hoe moet je als hooikoortsige aan je omgeving of aan je directie uitleggen dat je deus verstobd zit, dat je wegens straffe pilletjes om de haverklap in slaap tuimelt, dat om de anderhalve seconde het snot uit je kop druipt, dat je een hoofd als een zwalpend eiland hebt? Dat je dus alleen tegen kauwgumsnelheid kunt werken? Dat je geen stem meer hebt? Dat je elk ogenblik in niezen uit kunt barsten? Dat je het liefst geen mensen ziet omdat die eigenlijk denken dat je een nachtje bent wezen stappen?

Zo'n kop! Moeilijk te geloven. Want je bent niet ziek. Je bent alleen maar wrakhout, aangespoeld op een zee van snot. Morene die van je gezicht slibt. Iedereen schrikt zich een hoedje als je weer eens zeventien keer na elkaar

knoerthard niest. Grapjassen zitten stiekem te tellen hoeveel keer je het doet. En wanneer het eindelijk avond wordt en de bui ietwat overgewaaid is, dan is je hoofd leeg geniesd. En je neus is een staketsel van rode vellen geworden. En je stem klinkt stroef als kolengruis. En het is alweer tijd geworden om een vers pilletje in te nemen, preventief, want hierna komt er nog een dag.

Ik merk dat steeds meer aardbewoners hooikoortsig aan het worden zijn. De schuld van Tsjernobil en Fukushima? Ozongaten die de Allerhoogste vergeten is? Het moet dan maar eens vlug lekker gaan onweren, met veel van die bliksems erbij: dat is dan God die met zijn lastoestel de gaten in de ozonlaag dicht probeert te schroeien. Maar misschien loopt het allemaal zo'n vaart niet. Het regent elk jaar meer en meer onverdroten. Geef mij maar zo'n gezellige Vlaamse herfst met alles erop en eraan. Het mag stormen. Maar net niet hard genoeg om de dakpannen door het zwerk te zien zeilen. Het mag haaietanden regenen. Maar niet zo dat iedereen loopt te bibberen als een aanslagbrief van de belastingdienst. Tijdens zo'n magnifieke herfst houden wij, hooikoortsigen, op met niezen. Als we tenminste niet geveld worden door echte ziekte.

Wat wij dus willen, is ten eerste een heel jaar lang herfst en ten tweede een statuut voor de hooikoortsljder. We eisen ook gratis papieren zakdoeken, voorrang in openbare toiletten, kosteloze vakanties aan zee, een toelage voor pillen en begrip vanwege de niet-niezende bevolking. We vragen met aandrang dat iedereen de andere kant op zou kijken als we weer aan het worstelen zijn met badnatte zakdoeken of propjes papier die we noodgedwongen moeten recycleren en onze ogen oceanen van dronkenschap lijken te zijn en uit onze neus een Donau van snot vertrekt die niet te stelpen valt. En nog iets, niet-niezers: kom vooral niet af met goede raad. We hebben alles al geprobeerd. Maar pollen en berken en grassen zijn sterker dan ons. Hatsjie. Hatsjoem. Hatsjernobil.

BERMKIP

Elke week razen we een aantal keren op de roetsjbanen rond Kortrijk: sterren, vicieuze cirkels, onverwachte haarspeldkronkels, onafgewerkte stukken 'ring', duizelingwekkende achtbanen, luchtbruggen, eiconstructies, omtrekkende bewegingen. Een melkweg van twijfel, kommer, kwel en blichschade. Een aqualibi waar het menens is.

Ter hoogte van de afrit Kortrijk-Noord (de fameuze 'knik' bij de verkeerslichten, richting Heule en industrieterreinen) hebben we een gelukkige kip ontdekt. Ze woont in een berm, die ingebed ligt tussen twee stukken autostrade. Waarschijnlijk is ze daar ooit verdwaald geraakt. Achter en voor en naast haar territorium zoeven de auto's voorbij. Blijkbaar heeft ze al in het snot dat dit gevaarlijk is. Ze blijft in haar heuvelachtige groene zone. Die is ongeveer honderd vijftig meter lang en twintig meter breed. Ontsnappen zit er niet in. Dat

wil ze ook niet. Ze heeft het er te goed. Ze ziet er schitterend uit: wild, vet, goed in de veren, grauw van landelijk geluk en uitlaatgassen. Ze is daar namelijk helemaal alleen, in haar zevende hemel. Als ze eieren legt, maakt ze er misschien de ratten gelukkig mee. Of de eksters. Ofwel stapelt ze haar producten ergens in een bermhoekje op. Mijn vrouw heeft al het idee geopperd er een haan te droppen. Zo wil ze een generatie bermkiekens veroorzaken: een nieuwe soort wild, gelukkig pluimvee dat de groene zones van onze E34's en A17's enzovoort bevolkt en onderhoudt.

Het kiekeken dat wij kennen is alleszins niet onnozel. Het loopt bijvoorbeeld niet onder auto's. Het blijft gezellig op zijn groene eiland, als een Robinson-kip die haar lot zelf in handen kan nemen en alles naar eigen goeddunken kan organiseren. Ik ben jaloers op dat beest. Kippen vind ik niet sympathiek, maar van deze bermtoeriste hou ik wel. Die eigeleider springt uit de band. Ze is het levende, weldoorvoede bewijs van individuele ondernemingslust. Ze hoeft geen rekening meer te houden met een pikorde. Ze wordt met rust gelaten door haantjes-de-voorsten. Er is maar één schaduwzijde aan haar solitaire bestaan tussen al dat voorbijrazend volk: dat ellendige lawaai. We denken dat ze al vaak zin heeft gehad om ons met haar eieren te bekogelen. Maar ze houdt zich vooralsnog gedeisd. Want de aanval is niet altijd de beste verdediging. Ze wil niet eindigen als coq au vin of vol-au-vent. Als er één kip is die niet mag eindigen in een pot, dan is zij het wel. Diersoorten sterven uit. Zij kan de oermoeder worden van een nieuwe soort: de Robinson-kippen-te-land, het Vlaamse Bermkieken, het Grote Ring-pluimvee, de Vuilwit Gevederde Kortrijk-Noord Scharrelaar. Kipvrij, maar toch gevangen. Kiplekker, maar niet veel soeps.

We benijden haar. We krijgen er kippenvel van, ei zo na. Van snavel tot kont is ze kerngezond. En vrijwel dagelijks denderen er kippenbatterijen op wielen voorbij, volgepropt met ongelukkige soortgenoten. Die passeren dan de vogelvrije kip. Maar of ze echt helemaal echt gelukkig is, tot in al haar veren, betwijfelen we. Alleen is maar alleen. Ook al zaai je eieren waar twee voltijdse paashazen hun handen vol aan zouden hebben.

VURIGE MEISJES

Drie witgeweeste gevelschilders in camouflageplunje bestuderen met medische aandacht de oosterse vrouw achter de toog. 'Ze mag er gerust zijn,' zegt er één. 'Chinezen, nouvel kwizienen of op z'n Frans?' vraagt een ander. De derde lacht kort. 'Ruimtepolitie,' zegt mijn zoon. 'Die mannen zijn van de ruimtepolitie. Als de raketten botsen, moeten zij dat regelen.' Ik knik dat het waar is. Dan valt zijn oog op de vliegenmepper die naast de deur van het café hangt. 'Kijk, pa: ze hebben hier een meisjesmepper.' 'Ja,' lach ik. Op school slaat hij soms op lieflijke wijze de meisjes gewoon met zijn vlakke handje op hun zitvleesje. (Hopelijk zal hij dat later niet meer doen.) Thuis gebruikt hij een mepper die zijn armpje verlengt. Daar lopen dan die twee krenge van zussen rond. Ze krijgen

er wel vaker van. 'Het zijn astronauten die voor politie hebben geleerd,' zegt hij weer.

Het oosterse meisje kijkt naar niks, met die drie geile apostelen op een rij vlak voor haar neus. Het is middag, schafttijd. Aan de muur achter haar hangt een prent. Daar staat op: De Herberg Der Vurige Meisjes. Eén van de schilders drinkt icetea uit een glas zo groot als een bokaal waar vissen in worden gehouden. 'Die meneer drinkt uit een aquarium,' deelt mijn nakomeling me mee. Hij volgt altijd mijn blikken om te kunnen zien waar ik naar kijk. Dan zegt hij daar iets over. 'Zou je haar zachtjes op haar kontje durven slaan als we weggaan?' vraag ik fluisterend. 'Van die donkere mevrouw?' fluistert hij onkuis terug. 'Ja.' Hij neemt haar grondig op. Dan bekijkt hij mij met grote ogen. 'Je doet dat toch af en toe thuis? En op school?' 'Met die mepper daar?' 'Nee nee! Met niks! Gewoon met je hand, bedoel ik. Zachtjes.' Als hij zo zijn wenkbrauwen optrekt, worden zijn ogen vierkanten van verbazing. 'Durf jij dat dan?' 'Daar ben ik al te groot voor. En die ruimtepolitie daar...'

Om drie minuten voor twee verlaten de gevelschilders het café. Ze beklimmen aan de overkant van de straat de steigers voor het bankgebouw. 'Het zijn echte astronauten,' zegt mijn zoon. 'Wij moeten nu ook naar huis,' constateer ik. Hij drinkt zijn limonade op. We schuifelen langs de toog naar buiten. 'Dag.' 'Dag madammeke,' hoor ik hem baldadig mompelen. Maar hij steekt geen handje uit. Ze knikt vriendelijk. Als we buiten zijn, zien we dat er een ongeval is gebeurd. Het verkeer stremt. In de verte nadert een blauw zwieplicht. De gewone politie komt eraan. We wachten en bekijken de blikschade. Ook de oosterse vrouw uit De Herberg Der Vurige Meisjes komt even naar buiten. Ze maakt aanstalten om de straat over te steken. 'Betoeterd!' roept mijn zoon plotseling. Hij geeft haar een triomfantelijke klap op de bips. Dat is zijn overwinningskreet, thuis en op school, met of zonder mepper. Drie hoog aan de gevel van het bankgebouw beginnen drie ruimtepolitie mannen te applaudisseren. 'Zie je wel dat ik durf?' roept mijn zoon. Met de allermooiste ogen ter wereld kijkt het meisje uit het oosten me aan. Ik ga in vlammen op.

DE FELLE

Het volgende verhaal werd me anno 1991 in Sparrenstad verteld door Vrouwtje Miserie.

Felle Verhelle was kokkin bij meneer Dierendonck. Kokkin, maar ook koket. Ze was best tevreden met haar verschijning. Ze droeg aan elke hand twee ringen, liep graag op rode hakken en droeg in de keuken onder haar werkschort dure jurken die ze uit de stad liet komen. De leuke meid hield ook best wel van een avondje uit. Ze proefde heel graag van het lekkers dat ze bereidde, want ze was een prima kokkin. Dat lekkers betrof zowel het vaste voedsel als de wijn uit de kelder van meneer Dierendonck. Op een dag liet hij haar weten dat er een gast op bezoek zou komen. Een lekkerbek. 'Slacht twee konijnen,' beval hij haar. 'En

bereid die zoals je het gewoonlijk doet. Mijn gast zal van zijn sokken geblazen worden.' Felle Verhelle knikte verheugd. Weer een feestdis waar ze van kon proeven. Ze ging aan de slag. Maar eerst nam ze in de wijnkelder een flinke slok. Tegen valavond waren de konijnen klaar. Het rook heerlijk. Felle Verhelle kon het niet laten en plukte een mals stuk van het ene konijn. Die smakelijke hap spoelde ze door met een slok wijn. Het was zo lekker dat dit zich herhaalde keren voordeed. Wie maalde nou om een klein stukje? Een petieterig slokje? De gast kwam maar niet opdagen. 'Ik ga kijken waar hij blijft,' zei meneer Dierendonck. 'Dat is goed,' knikte Felle Verhelle. Nauwelijks was hij weg of ze bediende zich nogmaals van de wijn en het konijn. Weldra was van het eerste konijn alleen nog maar een karkas over. Ook in de fles was het peil gedaald. Na de zoveelste kelderslok begon ze aan het tweede konijn. Ook dat verorberde ze helemaal, begeleid door heerlijke rode wijn uit een tweede fles. Ze kon niet aan de verleiding weerstaan. Toen meneer thuiskwam en haar liet weten dat zijn gast er eindelijk aan zou komen, troonde ze hem mee naar de mooi gedekte tafel. Tevreden pakte hij een mes en begon dat te slijpen. Ondertussen klopte de gast aan. Felle Verhelle ging opendoen. 'Meneer! U weet niet wat u te wachten staat!' fluisterde ze ernstig. 'Hoor u dat? Meneer Dierendonck wil uw oren afsnijden. Hij is zijn mes al aan het wetten!' De gast moest niet eens zijn oren spitsen om te horen dat het waar was. Als een haas ging hij er weer vandoor. Gillend rende Felle Verhelle nu naar de eetkamer: 'Meneer! O ramp! Hij heeft de konijnen gestolen!'. Meneer Dierendonck haastte zich naar de deur en riep de gast ontgoocheld na: 'Eén! Had je er dan toch ten minste één voor mij gelaten! Eén maar! Eén maar!' Ontzet greep de vluchtende man naar zijn beide oren en spurtte weg alsof de duivel hem op de hielen zat.

Vrouwtje Miserie uit Sparrenstad: het was me er eentje!

MUNDIAL

Bij elk beeld herinnerde Braem zich die zomer weer. De schilderachtige Argentijnen uit 1982 tegen die splijtende Italianen uit 1982. Kijk: er was geen Argentijn te bekennen aan de tweede paal. Een onverwacht effectrijke bal zette iedereen voor schut. Uiteindelijk werd hij door de azuurblauwe verdediging opgehaald en weer voorwaarts gestuwd. Wat een kwieke kereltjes! Tijdens de pauze gaven twee ex-voetbalgoden op televisie enig commentaar op het geboden schouwspel. (Met een veel te ernstige term noemden tv-lui dat 'analyse'). 'De tijdstippen,' zei de ene, 'de tijdstippen waarop gespeeld wordt, wel: die tijdstippen hebben een niet te onderschatten invloed op het spelverloop. Wedstrijden om 17 uur zijn gewoonlijk van een lager gehalte dan die om 21 uur in de avond, omdat voortdurend gebruik wordt gemaakt van synthetische regenballen. Welnu: is het veld om 17 uur nog kurkdroog, zodat de bal vaak hapert en niet meewil, als het ware, dan is de groene mat om 21 uur al onderhevig aan een vliedsun laagje dauw, zodat veel creatiever kan worden gevoetbald.' De andere ex-voetbalgod

knikte beamend. Waarschijnlijk was hij stiekem jaloers, omdat hij dat niet gezegd had.

Ex-trainer Braem echter vond dit allesbehalve een doorslaggevend argument om de beschamende kwaliteit van de middagmatchen te vergoelijken. Hij legde de video-opname stil. 'Zo, heren,' sprak hij tot de verzamelde Bond der Ontslagen Trainers, die dit keer einde herfst in zijn huis een bijeenkomst hielden. 'Zo: u heeft nu allen het gesprek gehoord tussen die twee autoriteiten. Wat denkt u?' Opgewonden geroezemoes brak los. Buiten regende het weer heel gemeen, op z'n Belgisch. In de hoogste afdeling van de landelijke competitie was de periodestand al bekend. Geen der acht hier verzamelde trainers had begin augustus kunnen vermoeden dat het zo'n vaart zou lopen: weer acht zwarte schapen die aan de dijk waren gezet, wegens gebrek aan ploegresultaten. En waarom? Door wie? Was het hun schuld? De regen kreeg de schuld. De BOT, Bond der Ontslagen Trainers, was van mening dat in een dergelijk regenklimaat nooit ofte nimmer ernstig voetbal zou kunnen worden. Vliesdunne dauw speelde zelfs op de internationalen al parten. Bewijs op de video! Op kurkdroge velden werd gehaperd! Regenballen! Het klimaat kreeg de schuld.

Bij regenweer zou dus niet meer voetbal mogen worden, vond de BOT. Ook niet bij droog weer. Verwezen werd naar de Mundial van 1982, waar... Ach, niemand van de acht ex-trainers raakte er nog wijs uit. Hoe zat dat nu eigenlijk met die dauw en die kurkdroge velden? 'Er was toch sprake van creatiever voetbal?' riep Smeets. 'Ik snap er geen ballen meer van,' zei Kowalski, een kersvers ontslagen trainer. 'Je kunt toch niet voor dag en dauw gaan voetballen,' vond Depuydt. 'We dienen een motie van wantrouwen in tegen het klimaat,' stelde Verwee voor. 'Niemand luistert naar ontslagen trainers!' 'En de andere trainers dan?' Toen merkte de stille Verbanck op dat er een heel nieuw type bal op de markt was, sedert verleden week. Ze spitsten allen hun oren. Op de radio meldde een sportreporter net dat vandaag trainer Malevitch ontslagen was. Dat was nummer negen. En het bleef maar onverdroten en genadeloos haaiantanden regenen in dit ondankbare apenland.

SAINT-AMOUR

Zonder pardon stapte ik zes jaar geleden naar de Club van de Lelijke Mensen. Jaren had ik toen al voor spiegels doorgebracht. Toen ik het bestaan van de club ontdekte, aarzelde ik geen moment. Bij de allereerste oogopslag al werd ik toegelaten en ingeschreven. Dit gebeurde door de lelijkste donder aller tijden. Dat ik bijna zo weer verdween, was zijn schuld, maar ik besepte plotseling waarvoor ik gekomen was.

De club is erg gezellig. Hij is geïnspireerd op de excentrieke Engelse clubs, bijvoorbeeld de Onvriendelijken, de Linkshandige Butlers, de Negentiende-Eeuwers, de Roodharigen... We vergaderen nooit. Dat is een groot pluspunt. We

beperken ons ertoe elke dag lelijk te zijn. Er is een ruimte om kranten te lezen, een bar, een keuken, een eetzaaltje, een bibliotheek. In de club werken vijf lelijke mensen fulltime: een kok, een barman, een conciërge, een dienstster en een AD'er. Die laatste werkt in de kelders: als AD'er of Aartslelijke Donder kent hij zijn plaats. Onderling hebben de leden vlotte contacten, hoe verscheiden ze ook mogen zijn. Na de gebruikelijke schoonheidsfoutjes die elk gespreksbegin kenmerken, ontspinnen zich dagelijks dialogen die hun gelijke niet kennen bij de lets Mooiere, de Veel Mooiere en de Heel Mooie Mensen. Het bevattingsvermogen van echte lelijkaards is namelijk groot. Ja, ik voel me thuis daar met mijn spuuglelijk bakkes.

Aan centen heeft de club geen gebrek. In samenwerking met de dienst Monumentenzorg heft de Staat strafbelasting op lelijke verwezenlijkingen. Deze bij Koninklijk Besluit vastgelegde belasting komt ons toe. Dat percentage ligt erg hoog omdat ons land uitmunt in lelijkheid. We klagen dus niet. We blijven rustig binnen, lelijk wezend, betoelaagd door een andere lelijkheid dan de onze. Wij kunnen het ook niet helpen hé.

Kijk: daar komt Annabel net binnen. God, wat is ze toch weer mooi lelijk vandaag! Over haar bleke gezicht trekken donkere onweerswolken als ongewenste zwangerschappen. Ja, niet te verwonderen: de zwarte vlag hangt vandaag ook aan onze gevel uit. Het is immers Valentijn. Het doet hier de ronde dat onze AD'er uit de kelder een kaartje heeft ontvangen waarop hartjes prijken. Ook ruikt het naar Braziliaanse roos of zoiets. We zijn allemaal heel erg benieuwd naar hoe lelijk de afzender dan wel moet zijn. Of de afzender. 'Hallo Annabel. Alles kits?' groet ik hartelijk. 'Opzouten, lelijke moeial,' snauwt ze me toe. 'Je weet toch welke dag het is?!' 'Nee Annabel,' probeer ik vriendelijk. Ik hou ervan haar te plagen. Dan wordt ze godgeklaagd zo onmogelijk lelijk! Dan zou ze God de Vader himself rustig een proces mogen aandoen wegens grove fouten tijdens de scheppingswerkzaamheden. Ja, 14 februari is voor onze club altijd al een moeilijke dag geweest.

'Plannen vandaag, Annabel?' probeer ik nog een keer. Ze haalt haar schouders op. 'Er moet dringend werk gemaakt worden van onze kelders,' gromt ze. 'Het is er een zwijnenstal.' 'Zal ik een handje toesteken?' 'Nee.' 'Je weet toch dat de AD'er uit de kelders een roze kaartje heeft ontva...' 'Ja ja,' onderbreekt ze me ruw. Dan verdwijnt ze met driftige stappen. Verbouwereerd kijk ik haar na. 14 februari? Een dag om te vlaggen, inderdaad. In het zwart.

OUDERS VAN NU

Bij vriend Fred was er weer bedroevend weinig nieuws. Voor de tiende keer deelde deze veertiger me mee dat hij wel eens bellen zou. Bellen! Ja: bellenblazen. Ik moest me dan gereedhouden: we zouden met zijn ballon de lucht in varen, naar onbestemd vertes. Als God 't bliefde en als de wind goed zat: naar

Henegouwen. We zouden ons heel vrij voelen. Voor de tiende keer deelde ik ballon-Fred mee dat ik geen telefoon meer had. Echt waar, Fred. 'Nee Fred, echt waar, ik heb geen vaste telefoon meer. Als je me eens mee de lucht in wil zwieren, kom dan gewoon op mijn dak landen.' Iemand die niet kan luisteren, maakt me razend. Drie kinderen had Fred. Ik wenste die naar de maan. Want ze zaten te gniffelen en te smoezen en mijn kop te bekijken, ondertussen veinzend dat ze met hun hypermodern onbreekbaar speelgoed bezig waren. De oudste was al zo hoog als de grootste kamerplant in huize Fred. Het speet me al dat ik vriend Fred in eigen nesten had opgezocht. Nu begreep ik ook waarom hij af en toe met zijn ballon daar boventuit wou stijgen, met een hele grote diepe zucht. Marianne, zijn vrouw, verschool zich achter de lente-Avenue. Ik zonk dieper en dieper in een designfauteuil weg. Fred de koene ballonvaarder laveerde tussen zijn nageslacht om nog twee streekbieren te halen. Ik strekte mijn benen uit. Ik had zo graag mijn voeten op het salontafeltje gelegd. 'Zo,' zei Fred. Visioenen van een vroeger jong leven trokken aan ons voorbij. 'Tja,' zei ik. Luisterde Avenue-Marianne nog mee? 'Waar waren we ook weer?' 'Eh... van weinig belang.' Het werd donker. Ik wou weg. Weer hoorde ik de Avenue ritselen. 'Zeg, Fred: zie maar dat je met je ajuinvormige gevaarte niet tegen een televisiemast vaart, anders krijgen we veel sneeuw,' grapte ik. God, eigenlijk moesten we nu met z'n tweeën in een roezemoezend café zitten. Hangen. Maar dat zat er nu niet in: te veel dreiging ging van die Avenue uit. Ik begon me op te winden. Als een woeste Menapiër greep ik dat streekbier vast. De gifbeker. Ik morste. Fred grijnsde laf en loerde naar Marianne. 'Drie kinderen, een beroep, een ballon, hoe doe je het toch, Fred?' fluisterde ik gemeen. Hij boog zich naar mij toe. 'En een vrouw,' zei hij zacht. 'Vergeet de vrouw niet. Ik bel je deze week nog wel eens.' Verslagen leverde ik me weer aan te veel design over. 'De groeten aan je vrouw en je kinderen,' zei Fred nog aan de deur. Ik duwde balorig een lelijke gatenplant opzij. 'Zal ik doen,' knikte ik. 'Enne... hou je klaar hé. Als het zover is, bel ik je zeker op.' 'Ja Fred,' zei ik doodvermoeid. 'Doe dat. Maar ik heb geen telefoon.' 'Oké,' zei hij. Fred luisterde godgenageld nooit. Als hij me ooit van mijn leven in die bolgeblazen reclameajuin van hem de lucht mee in nam, had ik nog altijd de keuze: springen of niet springen. Of Fred een duwtje geven. Gewapend met deze baldadige gedachten verliet ik de ruime woning van mijn ballonvriend. En het begon te regenen. God, wat regende het plotseling toch weer naarstig.

HOUTEN KOPPEN

Er heerst zonsverduistering in het land. In weiden, naast dampende frietketen, in de schaduw van kerken en stadhuizen en langs de wegen hangen ze er, op houten panelen: de onverschrokken koppen die beloven dat zij iets voor ons kunnen doen. Ze kiezen een rugnummer, laten zich op affiches en flyers afdrucken en zetten er een op- en onderschrift bij. Er zijn er die koeien bij de horens zullen vatten, grote kuis zullen houden, tot op het bot zullen gaan, recht door zee zullen gaan, de burger contracten zullen aanbieden, of gewoon voor de mensen willen opkomen. Nou, kom maar op! Er is er eentje dat zichzelf als een

hoge boom met diepe wortels ziet. Een ander vraagt zelfs om voor je moeder te stemmen. Ja: de campagnemeisjes en –jongens hebben weer hun best gedaan 'om het verschil te maken', zoals ze allemaal tegelijkertijd bazuinen. Jammer dat het weer huilen of griezelen geblazen is als je die treurige collectie politieke koppen bekijkt. Om er zelf een houten kop van te krijgen. De mens in al zijn lelijkheid en leugenachtigheid ontsiert het landschap. Iconen met vierkante koppen belemmeren het panorama. Beloftes voor een beter Europees bestaan jagen de koeien de stuipen op het lijf. Dure politieke eden veroorzaken verstrooidheid en ongevallen op de weg. Het geblaas en geloei op de panelen is pure horizonverloeding en ernstige lawaaihinder. De meeste politici zijn te lelijk om te helpen donderen. En hoe zit het met die hoofden vanbinnen? Je vraagt je vaak af wat voor argumenten er in die hoofden zitten om zomaar op te komen voor alle medemensen ineens en te hopen op zeer veel stemmen. Daar moet wat leuks aan verbonden zijn, naast nachtelijke vergaderingen, stress, volle agenda's, compromissen en onoverkomelijke problemen. Sommigen doen daar heel veel voor. Zo verscheen ooit op tv een verkiesbaar Euroman in het gezelschap van een koe. Dat was een welbegrepen verwijzing naar zijn strijd tegen de hormonen-maffia. Hoedje af voor de kerel. Maar het werd ietwat hilarisch toen hij, in dat dierlijke gezelschap, zei: 'Ik wil niet moederziel alleen in dat Europese parlement zitten.' Ja, laten we nog een koe afvaardigen. In verband met de melkproblematiek. Of al was het maar als tegemoetkoming omdat hun weiden als wiegende zeeën nu ontsierd worden door verkiezingspanelen met mensenvlees op. Er is er ook een die het met vissen probeert. Heel symbolisch. De mensenvisser. In verband met Europa: een alles verslindende haai of een school gelijkgestemde haringen. En tussen al die partijen en panelen zijn er een heleboel landgenoten die geen rugnummer hebben gekozen. Het zijn de politiek daklozen, om wier stemmen zo hard wordt gesmeekt. Want het zijn er veel, en meer en meer. Ze zijn zo sterk dat ze partijen beïnvloeden, die zwellen, uitdunnen, fusioneren, verdwijnen. Op hun panelen staat in koeienletters te lezen: Beu!

ECHTE FICTIE

Lang voor Noach zijn ark in elkaar timmerde (de derde poging was raak, tot tweemaal toe verloor het in opbouw zijnde gevaarte met veel oudtestamentisch gekreun het bewustzijn) vloog een slankpootvliegje behorende tot de onderfamilie van de Sciapodinae tegen de stam van een den aan en kukelde verdwaasd op de grond, waar het na een vijftal minuten van vicieuze omzwervingen per toeval onder de voetzool van een voorbij rennende holbewoner op de vlucht voor een dierlijke vijand werd geplet. Het diertje kon zich door een uiterste maar helaas allerlaatste krachtinspanning nog even naar de stam van de dodelijke den slepen en zich daar aan vastklampen voor het de geest gaf. Eeuwen later prijkte dat slankpootvliegje roerloos in de gestolde transparante hyacintrode

amberdruppel in de linkerpinkring van meneer Vellemans, vlak naast de ringvinger waar voorsnog geen trouwring te zien was.

Meneer Vellemans – de tijdelijke vervanger van meneer Depuydt, die op een zondags toeristisch uitstapje met de heemkundige kring door de vliering van een oude molen was gezakt, met zijn onderrug op een lavabo was gevallen en nu al wekenlang in de kliniek gekalefaterd en gerevalideerd werd – had zijn klas de opdracht gegeven om een creatief verhaal te schrijven. Hij had zelf even een gedurfd voorbeeld geformuleerd: van een schrijver (wiens naam hem was ontsnapt) die verhaalde hoe een fietser met een blok ijs door de hete woestijn fietste. Ze kregen er zelfs tijdens de lessen van het vak geheten Nederlands schrijftijd voor, kauwend op potloden en balpennen, de hoofden gestut in de handpalmen, onderuit gezakt in de banken, door de hoge kantelramen naar onbereikbare vertes starend.

Aldus geschiedde.

Arend Knop deed alsof hij wezenloos voor zich uit zat te kijken, op zoek naar ideeën in het mijnenveld van spelling en grammatica, terwijl hij eigenlijk meneer Vellemans en diens Karl Marx-baard aan het bestuderen was. De man zat lekker ontspannen aan zijn bureau links vooraan, op gelijke hoogte van twee rechthoekige raampjes met geribbeld glas die op een schoolplein uitgaven en waardoorheen je alleen schimmige figuren kon zien passeren. Hij streek ononderbroken met zijn linkerhand over zijn kingewas. Toen viel Arends blik op die ring, want één tel lang blikkerde die onverwacht op door een speling van het zonlicht doorheen die ribbelramen. Het was een doodgewone trouwring, aan een doodgewone ringvinger. Zoals het hoorde. Arend zou er iets anders van maken. Zijn ogen lichtten op, hij plukte de balpen van tussen zijn tanden en ging aan het werk. Morgen was het woensdag. In de namiddag zou hij naar de stadsbibliotheek gaan om de encyclopedieën en de naslagwerken te raadplegen.

Meneer Vellemans geloofde niet dat Arend Knop dit zelf had bedacht. Hij durfde de term 'plagiaat' echter niet uitspreken. Hij twijfelde. *Hyacintrood? Amberdruppel?* Er kwamen woordenboeken bij te pas, en informatie bij de collega's Biologie en Kunstgeschiedenis.

'Maar het moest toch creatief en gedurfd zijn, meneer?'

'Ja ja... '

'Een blok ijs in een fietstas is veel... '

'Ja, ik weet het, Arend, maar... Komt dit uit jezelf?'

Vellemans tikte met zijn trouwringhand tegen de zijkant van zijn hoofd.

'U hebt ons zelf op een dwaalspoor gebracht... in de woestijn.'

'Maar dat was bij wijze van voorbeeld.'

'Bij mij is het bij wijze van echte fantasie die gedocumenteerd is.'

'Hoe kwam je erbij om... '

'... om uw linkerpink te gebruiken?'

'Eh... nee... ja... dat beestje... amber... eh... waar haal je het? Ken je iets van halfedelstenen? Fossielen? Is dat een hobby misschien?'

Arend Knop negeerde de vragen en hield zijn bronnen geheim.

'Hoeveel gaat u me geven op de twintig?'

'Er staan maar tien punten op.'

'Tien?'

'Dat valt nog te bezien.'

'Ik verdien tien.'

'Kijk: je rijmt ook al.'

Arend Knop kreeg zijn tien.

De enige fictie betrof de trouwring van meneer Vellemans.

Hij was niet eens getrouwd.

WWW.ZOT.COM.BÉBÉ

De tweeling Doralinda en Anneliselotte ontsproot aan Jasdorina, hun vrouwelijke verwekker die later in haar leven via een ombouwpakket zonder de optie 'penis' als Jason aangesproken wenste te worden. De mannelijke medeverwekker, wiens naam zo lelijk klonk dat wij die hier niet durven uit te spreken, dronk zich op de dag van de teraardebestelling van de tweeling zoveel moed in dat hij van de rooksectie op het dakterras van de kliniek op de visgraatparking te pletter kukelde, want daar bevond zich de cafetaria waar de teelballentorsers angstig hun nageslacht verbeidden, rokend en drinkend. Doralinda en Anneliselotte kregen aldus eerst met een begrafenis te maken, nog voor er pogingen werden ondernomen om ze te dopen en in het leger van God in te lijven. De katholieke priester Perikles Pardonne, op een of andere ingewikkelde manier verwant aan Jasdorina, stuurde sterk op zo'n doopgedoe aan, maar de ovenwarme mama had in één klap alle geloof in eender welke goden of afgoden verloren. Er was namelijk door een verstrooide dokter een drieling voorspeld, terwijl er maar twee uitfloepten, zodat de arbeidssatisfactie kleiner was, want dat had evenveel pijn gedaan als bij een meerling, en het was evenmin de bedoeling geweest dat de vader die dag zou sterven. De kranten en de tv hadden bovendien geen belangstelling voor een tweeling. Wel voor een drieling. Of meer. De gratis luiers en babyvoeding van bekende warenhuisketens bleven dus ook al uit. Perikles Pardonne regisseerde de begrafenis van de dode vader met beknopt geprevel en gepredik, want hij voelde zich in zijn kruis getast. Daarna praatte hij nog urenlang op Jasdorina in, terwijl de beide bloedjes tegen elkaar op te krijsen lagen. Ze gaf niet toe en gooide de zwartrok eruit. Terstond hielden Doralinda en Annelieselotte hun keeltjes en stembandjes in bedwang. Twintig jaar later was hun moeder een man. Weliswaar zonder komma tussen zijn benen. Jason werd verkoper voor een bedrijf dat geribbeld glas fabriceerde. Dat ging zo goed dat hij met de CEO geregeld casino's bezocht. Tevens bekwaamde hij zich met andere dure heren op de golfgreen. Perikles Pardonne gooide omstreeks die tijd zijn kap over de haag, trouwde met een ex-non die jarenlang gymnastieklessen aan een huishoudschool had gegeven en werd vertegenwoordiger voor een

doopkaarsengieterij. Doralinda en Anneliselotte richtten de firma DORAN op en werden respectievelijk dobbelsteneninspectrice en golfballenduikster in Andorra. Op hun website www.zot.com.bébé combineren ze striptekeningen en teksten om hun leven in hapklare brokken aan de vele kijkers en lezers te voeren. O nee, we mogen nooit de hoop opgeven in dit leven.

WERELDSMART

Ik kende nog een voorbeeld. Niemand had het al genoemd. Natuurlijk niet. Iedereen zei alleen maar de bekende dingen. Ik stak mijn rechterwijsvinger in de lucht.

‘Ja?’

‘De nachtegaal,’ zei ik, met wat bibber in mijn stem, want ik was bij voorbaat al ‘zo trots als een pauw’ met dit onverwachte formidabele verrassende voorbeeld.

‘Nee,’ zei Spreeuwe, zijn kinkwab schudde heftig mee. ‘Nee, de nachtegaal is een zangvogel, geen trekvogel.’

Bloedrood en gekrenkt zonk ik door mijn bank, het geheime luik klapte open, waarna ik in de diepe schacht tuimelde die naar China leidde, waar ik altijd en overal onzichtbaar zou blijven.

De nachtegaal was wel een trekvogel. Dat wist ik heel zeker. En Spreeuwe was een dom kieken.

Spreeuwe was onze onderwijzer van de zesde klas. Hij heette eigenlijk Ro-seeuw met zijn achternaam. Hoe hij in de loop der jaren aan de spotnaam Spreeuwe is geraakt, weet niemand. Wellicht lag kinderlijke rijmnood aan de basis, geflambeerd in een scheut plaatselijke voertaal. Want het moest klinken als Spreeuwe, met een vreselijke tweeklank middenin en bekroond door een ruwe doffe klank. Niet het bekakte woordenboekwoord Spreeuw dus. Maar met vogels had Spreeuwe niets te maken. Nou, vooral niet met de mijne.

Een week later lapte Spreeuwe me nog zoiets. Iedereen moest om de beurt met een opgegeven letter een bekende plaatsnaam op aarde zeggen.

Daar gingen we.

A. Antwerpen. Natuurlijk.

B. België. Wie had dat gedacht!

C. Eh... Eh... Vooruit! Is dat nu zo moeilijk?!

Geert wist het niet. Hij werd overgeslagen. Het werd uiteindelijk Cyprus, bij slimme Pol.

Ik kreeg onverwacht de Z toegewezen.

‘Zürich,’ zei ik vastberaden.

‘Waarom dan niet Zwitserland?!’ riep Spreeuwe boos.

Waren mijn ogen kogels geweest, dan perforerden die terstond zijn dubbele kwabbenkin.

Spreeuwe verklootte mijn laatste jaar van de lagere school. Waar ik alle voorgaande jaren tot de top van de klas had behoord, daar slaagde deze hufter erin om me in de blatende middenmoot van de groep te doen belanden wat schoolcijfers betrof. Elke dag zag ik de voorbedachte rade achter zijn brilglazen flikkeren. Ook zijn trouwring veroorzaakte bliksemschichten. Er 'heerste' tien maanden onweer.

Jaren later kwam ik voor een stuk te weten hoe het kwam. Mijn vader had het onderwijsmens Spreeuwe ooit een lelijke hak gezet. Welke precies, dat wou mijn mannelijke verwekker nooit echt uit de doeken doen. We leefden namelijk in die tijden waar veel verzwegen werd. Het beletselteken was het meest gebruikte leesteken; de woorden 'puntjepuntjepuntje' en 'enzovoort' tierden welig. De doofpotten zaten eivol. De kerken ook.

Maar ondertussen trok mijn nachtegaal niet naar het zuivere Zürich. Echt niet. Moordlustig verliet ik de lagere school.

Twee maanden later was ik van alle jongens uit het eerste jaar middelbaar de allereerste die twee uren strafstudie op zaterdag kreeg. Een priester-bewaker had me in de studiezaal betrappt met een bibliotheekexemplaar van 'Villa des Roses' van Willem Elsschot op mijn knieën. Ik wenste dat de ontelbare knoopjes aan zijn soutane allemaal inslagen van kogels waren. 'Tisten' was zijn bijnaam: een reus van drie meter hoog met wat zwart schaamhaar boven op zijn schedel en een 'hm-hm'-tourettetic die zich zesduizend keer per dag manifesteerde.

Mijn valse start in het middelbaar werd echter al vlug goedge maakt door enkele prima leraren die zelfs niet eens met een spotnaam werden bedacht. Alleen een vechtpartij met een dokterszoon ontsierde nog even de middeleeuwen van mijn schoolgaande jeugd.

Gaandeweg leerde ik dat Hemingway de zin 'De zwarte kat liep door de dikke benen van de warme bakker' niet goed gevonden zou hebben. Hij zou de drie 'tekenende' woorden die we zo dapper in het lager onderwijs geleerd hadden onverbiddelijk schrappen. Economisch taalgebruik! En meneer Nolf bracht de cursiefjes van een zekere Bomans mee naar de klas. Ik was daar zo in de wolken over dat ik zelfs bereid was de onbelangrijke vakken Rekenkunde en Meetkunde te studeren, noodzakelijke kwaadheden die ik onder de noemer 'Miskunde' parkeerde.

Ondanks allerlei boemannen in het laatste jaar van de middelbare school slaagde ik met vlag en wimpel voor alle vakken van mijn leerrijke jeugdijaren, inclusief roken.

Ik was klaar om nog meer vanbuiten te leren.

Gelukkig had ik toen al een miljoen boeken gelezen. Tijdens mijn vier jaren aan de faculteit Wijsbegeerte & Letteren, afdeling Germaanse Filologie, had ik namelijk alleen nog tijd voor de verplichte lectuur en af en toe een betoging. Ook

deze combinatie lukte wonderwel, hoewel ik het jammer vond dat mijn leeslust plaats had gemaakt voor schrijflust, waar ik al helemaal geen tijd voor had. Een aantal politieke pamfletten getuigen nog van deze academische periode. Ik schreef toen ook mijn nachtelijke dromen op, waarschijnlijk omdat ik er later gebruik van zou maken om het Boek der Boeken te schrijven.

Van jongs af aan hield ik van de wind en van de sterren, twee uitgesproken onbetrouwbare instanties van 's mensen bestaan op de aarde, deze blauwe plek in een heelal. Toen al lag het dichterschap op de loer. De mensen deelde ik in drie categorieën in. Ten eerste had je de oude jongens. Hun das liep in de pas, hun jeans was hun harnas. Vaak flikkerde hun trouwring vervaarlijk. Ten tweede waren er de meisjes die voor vrouw leerden. Ze waren oud van nagellak en wapenrok, constant in oorlog met de mode. Vaak zaten die aan hun trouwring te frunniken. De derde categorie bestond uit een hopeloos aantal nog oudere mensen. Over die gerimpelden en gekrompenen der aarde wenste ik niet na te denken, met uitzondering van mijn eigen krimpvrije oma's en opa's, waarvan ik er geruime tijd vier bezat. Kathedraaltjes van ouderdom. Ik harkte alle zeer ouden van veel dagen samen in een verdomhoekje van het Museum voor Oudheidkunde. Baby's, ukken, peuters en kleuters, alle kindervlees kortom, ondergingen een analoog lot, want ik vond dat die op oude mensen leken. Ja, ik was een zeer gesloten kereltje. Wind en sterren, weet je wel.

Plotseling werd het 1970. Ik was zeventien. Ongerold als een ansjovis lag ik in bed. Het was al donker op de wereld. De mensheid sliep. Ik was gewapend met een minizaklamp en een miniradio. Dit moest ontegensprekelijk het minitijdperk zijn. Uren aan een stuk goot ik radio Luxemburg in mijn linkeroor uit, terwijl hoerachtig schijnsel onder mijn lakens spookte. *Tears of a clown. War. Purple haze.* Ik sliep in met ruis. Ik werd wakker met ruis en liep de tunnel van de dag door: verlangend naar het flauwe plasje licht aan het eind daarvan. Presidenten werden neergekogeld. Transplantaties werden verricht. Hemellichamen werden betreden. Ik peuterde de oude zelfklevers van mijn fiets en verving die door de beklivende Jim Morrison, de krullen als een doornenkroon om zijn hoofd gevlochten. Op die fiets reed ik naar mijn eerste echte fuif, toen nog genoemd 'thédansant'. *O mamy, o mamy, o mamy blue, o mamy blue.*

De witte hemden van de studenten fluoresceerden. Ik dronk om niet te moeten dansen. Gefascineerd keek ik naar dat gewriemel in die slangenkuil. Jongens harpoeneerden hun tong in meisjesmonden. *Bamba*-rondedansen zonder totempaal werden afgewisseld met nummertjes droogneuken in *slow motion*. Geheel beneveld verliet ik dit paringsfeest.

Ik hulde me in een andere mist: die van de sigarettenrook. Met lijvige letterkundige syllabi bouwde ik een luchtkasteel. Vanuit de schietgaten vuurde ik somtijds zelf een gedicht af, richting grote boze wereld. Ondertussen leerde ik dat, toen Guido Gezelle geboren werd omstreeks de Belgische Onafhankelijkheid, de

gevangenissen eivol zaten. Waar was het verband? Ik hoorde aan de unief vak-lui spreken over poëzie. 'Mijne heren, nu weet ik het ook niet zo goed meer,' sprak de nog jonge heer H.B., assistent-professor-criticus. En de zeer oudgele-terde professor A.W., fin de schitterende carrière, stak op het examen zijn hon-derdduizendste bastos filter op en kraste: 'Aha, kerel: van West-Vlaanderen, zie ik hier op mijn lijst? Daar woont gij toch, hé? Vertel eens over uw mooie streek.' Zijn toenmalige assistente, ook een occidentaal meisje, gooide zich na zijn dood op de kinderliteratuur, men bedoelde eigenlijk literatuur voor kinderen, een 'nog onontgonnen terrein'.

Mijn maten droomden hardop van journalistiek, televisie en schrijverschap. Meisjes smeekten thuis, gebruik makend van veel verkleinwoorden, om nog een 'jaartje' extra Communicatiewetenschappen te mogen 'doen'. Op een zwaarbe-wolkte dag in juli mompelde een oude prof achter een kathedr dat de meeste van ons geslaagd waren. Ik verliet mijn kroegen en ging terug naar de lage stre-ken in mijn platte provincie om een meesterwerk te schrijven.

Het is 20XX. Ik heb de kaap van vijftig jaar al geruime tijd gerond. Ik slaap met mijn navel naar de aarde gekeerd. Mijn kinderen zijn draadloos met mij verbon-den; af en toe duiken ze thuis op om de schade op te nemen. Ik zie de oude Dimitri Van Toren (een zanger) zijn ding oppoetsen in een oude Vlaamse dorps-zaal. Ik lees dat Armand '*Ben ik te min*' twee weken op een rantsoentje pinda-kaas leeft. De stille drummer van de Stones doet in antiek in het rustige Devon. Jim Morrisons graf wordt wegens succes een beetje verplaatst. Hier bij ons in West-Vlaanderen zouden ze zeggen: '*Wegens te veel leven*'. Ikzelf heb het nog altijd niet gevonden. De vraag is maar: wat? Mijn ongeduld wordt niet beloond. Ik word een oude jongen in een gekke megawereld. Zou professor H.B. het on-dertussen al weten? Gelijkt het eeuwig jachtveld van professor A.W. op West-Vlaanderen? Ach, van alle materialen waar ik me ooit mee omringde, schiet al-leen de taal over. Wegens te veel leven. Laat ik maar aan dat Boek der Boeken beginnen.

ALLE REGEN VAN DE KLEURENBOOG

Kleren maken de man. Kleren bedekken hem. Kleuren kunnen hem sieren. Kleu-renblinde mensen aarzelen langer dan anderen voor hun kleerkast. Op een be-paald ogenblik in hun leven werd ze gezegd dat er iets aan de hand was met hun kleurenwaarneming. Door vergelijking ontdekten ze dat dit inderdaad klopte. Als ze bijvoorbeeld combinaties kiezen voor een bepaalde outfit, moeten ze de hulp van anderen inroepen. Als er niemand voorradig is, zijn die combinaties soms van die aard dat de wenkbrauwen van de medemens verbaasd de hoogte in gaan. De kleurenblindeman of -vrouw heeft ook nog moeite met stembiljetten,

drankbonnen, verkeerslichten en tientallen andere pietluttigheden die hem het leven kunnen kosten. En misschien combineert hij per toeval zo origineel dat de toeschouwers er een kleur van krijgen. Kunst door de schok der verandering, weet je wel. Voor mijn part wordt de wereld geregeerd door zulke prettige minderheden: kleurenblinden, linkshandigen, hooikoortsigen, roodharigen. Zo iemand die de kleuren anders ziet dan de gewone sterveling maakt allicht ook andere ongewone associaties. Ik denk dat de beste en de veiligste kleur voor zo iemand blauw is. Of wat in mijn ogen voor blauw doorgaat. Ook al krijgt in de woordenboeken het steekwoord 'blauw' of 'blue' een hoop negatieve betekenissen of spreekwoorden naast zich: blauwe boon, blauw van de kou, een blauwtje oplopen, iets blauwblauw laten, (to have) the blues, blue devils, een blauw oog... Beeld u eens in dat al het groen in de natuur blauw zou zijn. We hebben dan nog de keuze: mariablauw, berlijnsblauw, irisblauw, jamaïcablauw... Misschien is er op deze aarde iemand die de landschappen altijd zo ziet. Zonder dat zij/hij het beseft, noemt hij blauw 'groen'.

Blauw is de enige kleur die ik zelf nooit beu word. Zwart en wit evenmin, maar het schijnt dat dit geen kleuren zijn, of alle kleuren samen. Blauw is trouwens de kleur van de trouw. Ik vind blauw een gelukkige kleur. Of het ook een warme kleur is, of een koude, weet ik niet. Tekenleraars hebben me dat ooit proberen uit te leggen, maar oefeningen op warme en koude kleuren raakten mijn koude kleren niet. Ik voelde, zag en begreep dat niet. Of anders. Ik behoor namelijk ook tot het legertje van de kleurenblinden. Ik kreeg 2 op de 20 voor mijn stilleven: vaas met bloemen en nog iets. Ik weet alleen dit, als hartstochtelijk kleurenblinde: een sikkepit is altijd wit, het zwart staat apart, oranje grijp ik bij zijn franje, geel zit in een ei, bruin en groen zijn voor houthakkers en kabouters. Aan verkeerslichten moet je dubbel uitkijken: rood is dood, groen mag je doen. Purper was voor Prince, paars was voor de paus. Maar bovenal hou ik met heel mijn hart van blauw, in goede en in kwade dagen. Uitgesproken blauw graag. Bijvoorbeeld van zomerlucht, met wat witte remsporen van vliegstuig in. Ja, bij blauw voel ik me goed. De aarde, onze wereld is één blauwe plek. Alleen: niemand ziet het. Ook de doden houden het meest van blauw. 's Nachts dansen er blauwe waakvlammetjes boven strooiweides en begraafplaatsen. Blauw is immers de kleur van de trouw. Ik heb het zelf gezien. Denk ik.

CAFÉ IN VLAANDEREN

Ik groet de hele mensheid (jij, u, men, mens) vanuit café 'De Woede der Noormannen' ergens in Vlaanderen. Het is een café om de hoek. Alle cafés zijn om een hoekje. Ik zit er soms een dik halfuur te doen alsof ik naar niks kijk en aan niets denk. Gewoonlijk bestijg ik een kruk aan de toog. Stoelen en tafels in een slagorde opgesteld zijn niets voor mij. Op mijn kruk zie ik vlak voor mij de handgeschreven mededeling die aan de wand is vastgeprikt: '*Zonder toelating van Linda NIET achter de toog – Linda.*' Het tot hoofdletters gepromoveerde NIET springt in alle ernst uit de band. Die mededeling vanwege cafébazin Linda hangt naast een kastje met sigaretten, chocolade en wafels in plastic hoesjes. Linda

zelf is een levend bewijs van 'lust for life'. Ze was waarschijnlijk een godgenageld mooi meisje. Ik schat dat ze nu begin vijftig is. 'En nog goed bewaard', zouden ze er hier aan toevoegen. ('Door al dat sterk water om haar heen,' vul ik zelf in gedachten aan. 'Alcohol, weet je wel.') Ze is nu te dik geworden, maar haar vlees heeft nog altijd de stralingskracht en het lokvermogen van een vuurtoren. Linda beschikt ook over twee stevige vooruitzichten, die door de mannelijke stamgasten als ankerplaats voor hun blikken wordt gebruikt.. Haar stem is wonderbaarlijk rauw. Ze praat hard en vlug, en ze zegt dingen waar het mansvolk van schrikt. Ze is een engel en een duivelin. Ze zou goed passen bij dat Noormannenvolk van vroeger, dat onze vrouwen plunderde en onze kerken verkrachtte.

Ja, er zijn nog mooie zekerheden in de grote boze wereld. In 'De Woede der Noormannen' staat nog zo'n jukebox, terwijl het woord zelf al bijna niet meer bestaat. Vlaamse schlagers zijn er niet van de lucht. En daarboven hangt een zoetzure poster waarop een wazig koppel aanstalten maakt om één vlees te worden.

Ik zit daar dus te doen alsof ik aan niks denk. Naar niks kijk. Alsof Linda, deze onzinkbare Titanic met de indrukwekkende voorsteven, me geen ene moer kan schelen. Eigenlijk zit ik aan heel ingewikkelde dingen te denken. (Ze vroeg me eens of ik een kunstenaar was. 'Nee,' zei ik. Want met 'kunstenaar' bedoelen ze hier altijd 'schilder', synoniem: 'artiest'.) Terwijl die heel ingewikkelde dingen mijn hoofd opvullen, kijk ik naar de bierdrinkers. Ze zijn allemaal voor Linda gekomen, lijkt het. Eigenlijk zouden ze liever borstvoeding krijgen. Het halfuur dat ik hier 'vertoef', vliegt zo voorbij. Aan een tweede koffie ben ik nooit toe. Ik zit altijd volgepropt met moeilijke gedachten. Ik vergeet er zelfs die ene koffie door. Elke week gaat dat zo. En na dat halfuur vertrek ik dan, de drukke wijde wereld in. Ik ga het hoekje om. Naar mijn zeer blauwe auto, zeer verkeerswettelijk in de omgeving van het station geparkeerd. Daar pik ik een van mijn dochters op, vers van de trein. 'Hoi, heb je weer zitten dromen dat je cafébaas was?' vraagt ze soms. 'Nee,' lieg ik altijd. 'Hoe was het op school?' 'Goed,' jukt ze. 'Aha. Ook de scheikunde?' 'Mmjja... ' Mijn eigen scheikunde was ook een leugen: die ene koffie bestaat niet. Het was een Duvel. En cafébazin Linda bestaat evenmin. Ze heet Rita. En 'De Woede der Noormannen' is een veel te lange naam voor een café om het hoekje. En een veel te mooie. Laten we het daar bij houden. Laat me mijn droom. Slechts de andere helft klopt.

ALFA

Elke dag in de metro las ze The Herald Tribune. Op een van die dagen hield ze warempel de krant ondersteboven. Ik weigerde over de reden na te denken, checkte nog driemaal of dat wel zo was, en ja, dat was zo, en dat bleef zo, en toen staarde ik wazig naar nergens, want ik had een kater. 's Anderendaags (ze veroverde gewoonlijk ongeveer dezelfde plek in de metro) las ze weer zoals

iedereen (... uit het tijdperk dat er nog in treinen, trams en metro's papieeraal gelezen werd...). Pas toen viel het me op dat ze al elke dag dezelfde krant mee genomen had – een exemplaar van ongeveer twee maanden geleden, vrijdag de twaalfde april. De hele verdere week bleef dat kloppen: vrijdag de twaalfde april.

Een tijdlang was ze er niet meer. Haar plaats in de metro werd door i-phonende en i-paddende bezigaards ingepalmd. Ik vergat haar.

In de herfst werd ik uitgenodigd om voor te lezen in het Centrum voor Volwassenen Onderwijs. Het moest (uiteraard) een boeiend verhaal zijn dat ongeveer een halfuur duurde. Het mocht best wat schuin of aangebrand zijn, want het ging immers om instemmende volwassenen. Wel werd me afgeraden moeilijke of lange woorden te gebruiken, want de doelgroep betrof grote mensen die leerden lezen. Door omstandigheden hadden ze dat nooit kunnen doen.

Toen ik die bewuste avond met Roald Dahl's 'Gelijk oversteken' verscheen, ontdekte ik haar op de tweede rij in het publiek.

VIJGEN VOOR PASEN

Omstreeks Pasen duikt mijn passie weer op: Bijbelfilms, Golgotha-taferelen, verkeerde lieveheren. Mensen verzamelen de vreemdste dingen: verkeerd getande postzegels. Alleen die. Boeken waarin alcohol de hoofdrol speelt. Alleen die. Fiasco's. Alleen die. Ook ik heb mijn afwijking, naast vele andere. Ik collectioneer verkeerde lieveheren. Dat zijn christussen die aan het kruis de linkerkant op kijken. Ze luisteren naar het alibi van de slechte moordenaar. Gewoonlijk is dat anders. Hun hoofd is op hun borst gezonken, wegens schaamte over al het leed en geweld in de wereld. Of het rust op hun rechterschouder, luisterend naar de goede moordenaar. Nog andere perspectieven zijn mogelijk, als je het van de toeschouwer of ramptoerist uit bekijkt. Er is een film waarin de Gekruisigde Man alleen en uitsluitend van op de rug wordt getoond. En er is een bekend schilderij dat het Golgotha-tafereel anders dan alle andere weergeeft. Mijn collectie bestaat uit zo'n tweehonderd verkeerde lieveheren. Echte en ook afbeeldingen ervan. Ik weet niet meer hoe ik het bestaan van verkeerde lieveheren op het spoor kwam. Ik hoorde er ooit eens over spreken door een antiquair, denk ik. Hij zei dat het geen unicum of zeldzaamheid betrof. Alleen een curiosum. En er was ook iets aan de hand met de voeten van sommige lieveheren: de linker over de rechter, of omgekeerd.

De prachtigste verkeerde lieveheer die ik ooit zag, was een stuk wortel van een druivelaar. Die had precies zo'n vorm aangenomen. In al zijn grilligheid was hij

perfect. Nee, hij is jammer genoeg geen deel van mijn verzameling geworden. Ik mocht hem van de 'eigenaars' een tijdlang onderdak bieden. Hij zou me inspiratie bezorgen bij het schrijven. Dat heeft hij ook gedaan. Een novelle, met name. Bekroond met een Nederlandse verhalenprijs in Amsterdam en bij een bescheiden Vlaamse uitgeverij verschenen. Ook gepubliceerd in het oudste en bekendste Nederlandse literaire tijdschrift en later nog een keer in een roemrijk Vlaams letterkundig blad. En toen werd hij plotseling weer opgehaald, mijn verkeerde.

Sedertdien gluur ik overal waar ik binnenkom eerst naar omhoog, naar muren en wanden. Soms hangt daar een gekruisigde. Heel zelden rust zijn moede en moegetergde en gekroonde hoofd op zijn linkerschouder. Dat is er dan één die extra luistert. Ik heb nog een foto van toen ik in de zesde klas van de lagere school zat: in het stadje Torhout, dat toen nog niet rockte. We zijn op schoolreis. We poseren voor de groepsfoto op de nationale luchthaven van Zaventem. Als ik scherp toekijk, merk ik dat we bijna allemaal met ons hoofd een ietsepietsie naar de linkerkant hellen. Precies alsof er iets belangrijks buiten beeld gebeurt. Maar het is iets anders. Het waaide heel hard die dag. Kun je ook aan onze haren zien. Er stond een meer dan stevige zijwind. Wanneer ik de gezichten bestudeer van die tweeëndertig verkeerde lieveheertjes uit het midden van de jaren zestig van de vorige eeuw, dan zie ik dat er al een flink aantal van dood zijn. Wij, de nog levenden, zijn inmiddels zestigers. Hoe minder paashaast we hebben om te verrijzen, hoe vlugger de tijd voorbijvliegt.

ALS DE ROOK OM JE HOOFD IS VERDWENEN

(Herinnering aan de oude rookkamer in het Sint-Jozefsinstituut in Torhout)

Het was het tijdperk van 'Sprint, de sigaret voor de sportman'. De voltallige rookkamer van het instituut is inmiddels... nou: uitgerookt. Vroeger rook het hele instituut naar een rokerij. Allemaal rokerigheid. In de gangen en lokalen hing permanent een verschaalde lucht, bijwijlen zelfs zichtbaar zeilend in slierten die op lijkwaden leken. Half gedronken koppen koffie en te haastig uitgedrukte peuken zorgden daarvoor. De cultus van de sigaret heerste zo ontegensprekelijk dat zelfs niemand er aanstoot aan nam dat peuken op de grond werden gegooid en simpelweg platgetrapt. Zoals in vrijwel elke film. Daarna kwamen er toch asbakken. Eerst van die grote lelijke ijzeren ondingen die op tafels werden neergepoot, in het middelpunt van de belangstelling. Vervolgens nog lelijker gedrochten in de vorm van metalen zuilen op handhoogte naast elke denkbare deur. Nog later verdwenen ook die dan, aan het einde van het tijdperk met gedoogbeleid. Er kwamen hele batterijen politiek correcte verse afvalbakken voor in de plaats: papier, plastic, resten, fruit, groente, batterijen, glas... Die hielden

de gebouwen en de omgeving wat schoner, maar ontsierden die ook. In elke hoek of gang trof je zo'n hongerige slagorde ongelijke monsters-met-kleppen aan, in de lelijkste kleuren en bepleisterd met pictogrammen. Afval moest opvallen. Want er waren altijd hardleerse bewoners van Moeder Aarde, die hun klokhuis in de blauwe bak mikten, of die hun boekbespreking in de grijze klep van het restafval propten. Ze konden niet met het luxeprobleem omgaan. Ze hielpen de wereld om zeep.

Naast de lerarenkamer (waar dapper gerookt werd) was er ook nog een speciale rookkamer, een verdieping hoger. Daar werd koffiegedronken tussen de middag. De leraren speelden er kaart en rookten er nog intenser dan in de lerarenkamer. Het oude hout van de bekleding en de meubels vertoonde ettelijke lagen nicotine, als de jaarringen van een boom. ('Starcke Tronck, Altijt Jonc': die spreuk prijkte in een brandglasraam op de eerste verdieping, naast het obligate 'Ora et labora').

In de loop der moderne tijden (computer, gemengd onderwijs, vernieuwde spelling, Europa) begon het: af en toe stopte iemand met roken, met vallen en opstaan, opgeschrikt door de dood van een bekende. Hij bleef wel kaarten en koffiedrinken. De vingers waarmee hij zijn waaiertje kaarten bijeenhield, werden minder geel. Hij werd een kleine held of een rare snuiter in de rokerige wereld van de leraren. Stiekem keek hij wel toe hoe zijn kaartkornuiten hun rook verzaligd inhaleerden en smakelijk weer uitbliezen. Hoe tussen de praatballonnetjes zich ook rookgordijntjes ontwikkelden. Hij was er 'nog niet van af'. Maar naarmate er meer gestorven werd, werd er ook meer gestopt met roken. De laatste der Mohikanen waren met z'n vieren. Ze speelden kaart aan eenzelfde tafel, vaak bespied door afgunstige 'stoppers' die zich afvroegen waarom ze ook alweer gestopt waren. Want die vier bleven maar leven. In dit mekka van de mokka ontbrak er iets. Maar het wende. Uiteindelijk rookten tijd en ouderdom de hele leraren- en rookkamer van het instituut uit. De ultieme democratie, waar de lat voor iedereen gelijkligt: plat. Nieuwe generaties hebben de oude lokalen een verse bestemming gegeven. Ja: het leven is een sprint naar het graf.

SIGNEERGESPREK

- Is het grappig?
- Het leest grappig.
- Wat bedoel je?
- Wat er gebeurt, is helemaal niet grappig. Wel hoe het wordt verteld. Hoe het is geschreven.
- Glijdt er dan niemand over een bananenschil uit?
- Nee. Ha ha.
- Floept er dan eens geen tiet tevoorschijn? Zoals bij de weervrouw op televisie?
- Ha ha, het is misschien een weerman.

- Ook geen achtervolging?
- Nee.
- Ontploffing?
- Noppes.
- Tja...
- U hoeft het voor mijn part niet te kopen, hoor.
- Maar u zou toch signaleren?
- Sorry?
- U zou signaleren.
- Eh?
- Dat stond op de uitnodiging. U zou signaleren.
- Eh... signeren, zult u bedoelen?
- O, is het dat? Ik dacht: signaleren, seinen, geheime wachtwoorden, vliegdekschepen, spionnen... Je weet wel. Het gaat dus toch niet daarover?
- Nee.
- Geen signaleren?
- Nee. Wilt u nu het boek? Hoe heet u? Zal ik het sign...
- Nee, ik ben meer voor het signaleren. Actie, zoals op tv.
- Ah ja.

Mismoedig staarde de schrijver de boekenbeursbezoeker na. Die bereikte heelhuids de uitgang. Niemand stak hem een mes in de rug. Geen dolgedraaide extremist maaide hem met een ongenadige kogelregen neer. Hij kreeg geen hartaanval. Het volgende boek van de auteur die momenteel even niet zat te signeren op stand 34 zou druipen van het bloed.

MEN

Mensheid gedeeld door mens = men. Het grote probleem van men is onzichtbaarheid. Men lijkt telkenmale te worden overgeslagen. Men wordt vergeten. Men is niet gekend. Heeft men dit over zichzelf afgeroepen door in zijn prille jeugd aan de goede man steevast een berenpels te vragen waarin men zich zou hullen teneinde onherkenbaar de mensen de stuipen op het lijf te jagen? Was deze verholen roep om aandacht de kiem van zijn latere ontstentenis in de gedachten van de anderen? Was er toen al iets loos met dat vel van de beer? Zitten de talrijke pseudoniemen waarvan men zich in de loop der tijden bediende hier voor iets tussen? Weten de anderen niet meer met wie ze nu eigenlijk te maken hebben? Het probleem is zelfs paradoxaal geworden: hoe opvallender men er soms bij loopt, hoe minder men hem opmerkt. Is men misschien aangestoken door een extreem virus afkomstig van De Onzichtbare Man, dat hem compleet doorzichtig maakt? In het allerbeste geval is er iemand die hem op de valreep opmerkt of vermeldt: 'O ja, en dan is er ook nog...' Het is hem al tientallen malen overkomen.

Dus besluit men daar iets aan te doen. Men wordt niet gezien? Men blijft onopgemerkt? Goed dan. Ze zullen wel eens zien. En men slaat aan het moorden. Men klopt iemand de hersenpan in met een diepgevroren schapenbout die men daarna opeet. Men drijft met een hamer een scheepsnagel door de kruin van een onfortuinlijke waarna men hem van een dak gooit. Men herhaalt dit, zodat een serie ontstaat. Herhaling werkt bij de mensen. Andy Warhol had dat door en vond het opnieuw uit. Eén Mao of Marilyn maakt geen indruk; meerdere Mao's of Marilyns doen dat wel.

En of men hem begon te kennen! Maar nu hadden de anderen een probleem. Men was de mensheid gedeeld door mens. Wie was men eigenlijk? En was iedereen niet een beetje men? Had iedereen niet al eens ooit in zijn leven iemand in gedachten vermoord? Men werd het onderwerp van analyses, discussies en boeken. Een van de grote vragen hierbij was: waarom laat men na elke slachtpartij op de plek van de misdaad een teddybeertje achter? Was hier andermaal sprake van een moeilijke jeugd?

De zielenkunde (en alle aanverwante concrete wetenschappen en dito kundes) bleek echter nog in haar kinderschoenen te staan. Het totale pakket aan specialisten ter zake kon die moordzucht noch beheersen noch begrijpen. Het was nochtans doodsimpel: het vel van de beer. De goede man was in gebreke gebleven. Dat heeft zich later gewroken.

PERTE TOTALE

Het is vrijdag. Alweer. Stoffel koopt een Europees weekblad aan de krantenkiosk en wandelt naar het hoekcafé St. Georges. Onlangs is hij met roken gestopt. Elke ochtend voelt hij zich wat meer bevrijd. Zijn ribbenkast voelt niet langer als een kooi van rochelmist en nicotine aan. Aan dampen denkt hij niet. Het lichaam beleeft deugd aan deze algehele onthouding. Stoffel moet nu alleen maar doorzetten. In St. Georges vraagt hij een koffie verkeerd. In het weekblad leest hij dat de laatste dag van mei uitgeroepen wordt tot 's werelds rookvrije dag, overal en op alle plaatsen: schiereilanden, boorplatforms, continenten, polen, keerkringen, savannes, woestijnen, oceanen, oases. Hij grijpt nu naar de vrijdagkrant op het belendende tafeltje en tikt die in de gewenste stand. Vele pagina's worden ontsierd door de vergezochte slogans en vierkante koppen van politici die naar een Europees salaris hengelen. Het regent nu niet meer. Plasjes zijn aan het opdrogen; de zon breekt door achter het bankgebouw. Aan de gevel verschijnt de mededeling 11:05. Even later: 14+ C. Meten is weten. Stoffel betaalt en dwaalt nog wat door de straten. Met leedvermaak bekijkt hij het rokende deel van de bevolking en hun idiote kankergebaren. Wat voelt hij zich sterk. Hij is precies meer op de wereld. Zijn soortelijk gewicht doet deugd. Dag na dag groeien zijn actieradius en zijn longinhoud aan. Overal ligt gezondheid te koop. Het seizoenfruit wordt op trottoirs uitgesteld. Hij snuift de geuren op en koopt een bescheiden tros bananen die hij wandelend opeet.

Op de brug doet zich een aanrijding voor. Oorzaak n slachtoffer is een agent van de bereden politie. Een kleine toeloop omarmt het voorval. De agent jammert honderduit. Zijn machine wordt met vereende krachten overeind gezeuld en tegen de brugreling gestald.

Stoffel is er vlug op uitgekeken. De laatste banaan opetend stapt hij naar de garage aan de periferie van de stad. Zijn nicotinekleurige Saab is weer startklaar. De factuur volgt. 'Dank u,' zegt hij. 'Tot de volgende keer'. Hij duikt weer in het verkeer. En dan gebeurt het. Op een onbewaakt ogenblik, zoals ze zeggen. In een plooi van de tijd. Een mum. Een fractie. Wanneer hij in een combinatie van verslaving en instinct en gewoonte en schuldbesef en voorpret even later toch weer naar de permanente voorraad sigaretten in het handschoenenkastje reikt, slipt zijn Saab. Stoffel vloekt paniekerig. Hij zwiert van de weg af en schuurt langs twee dure autoflanken in de schaduw van het Evangelisch kerkgebouw. Op deze naargeestige geluiden van metaal op metaal draaien zich tientallen mensenhoofden in zijn richting. De Saab komt tot stilstand nadat hij grondig, hard en diep zijn handtekening in de twee kortparkeerders heeft gegrift. 'Miljaarde!' roept Stoffel.

In het kerkgebouw valt een wierookvat kletterend op de grond. Stoffel stapt uit. Iemand met een sigaret in de mondhoek vraagt of hij gewond is. Aan de overkant van de straat rammelt een reclamepaneel voor aanstekers in de lentewind. Alles is weer verloren. Stoffel stapt weer in, reikt naar het handschoenenkastje en grijpt naar de boordpapieren en het pakje Gauloises. Arme dappere man.

ROLAND

Wat bezielde de kosmos in de eerste helft van de jaren zestig van de vorige eeuw om een jongen van 12 – de oudste van een beduidend aantal – weg te plukken van planeet Aarde? Roland woonde in mijn straat en 'kreeg' kanker. Een aantal jaren al stapten we gezamenlijk op naar de lagere school, jongere broers en zussen in ons kielzog – hij woonde honderd meter verderop in 'mijn' straat. Ook ik was de oudste van een vrij omvangrijk nest babyboomers.

In die tijd wikkelden snuggere verkoopgenieën prentjes om het zilverpapier dat chocoladerepen beschermde. De zogenaamde 'chromo's' van chocolade Jacques waren een tijdlang echt mijn ding: spoetniks, raketten, satellieten, planeten, astronauten, kosmonauten. Ik verzamelde die en ontwikkelde er op mijn beurt verhalen mee, nog voor een mens een stap op de maan had gezet. Roland was bang voor mijn verhalen over marsmanneltjes en buitenaardse wezens. Op een dag belde zijn pa bij ons aan. Mijn pa deed open. Of ik, de eerstgeborene van dit huis, dringend mijn wilde kosmosverhalen wilde opbergen. Roland, zijn eerstgeborene, kreeg er nachtmerries door. Dat moest stoppen. Ik incasseerde een

klap voor mijn kop van mijn eigen verwekker (pas daarna volgde wat uitleg) en borg mijn talent voor fictie en ruimtevaart weer op.

Nog voor er echt een mens op de maan landde, stierf Roland aan de gevreesde laffe K. Thuis deelden ze me mee dat zijn laatste dagen aangebroken waren – en of ik nog op bezoek in de kliniek wou. Ik durfde niet, bang voor het verdriet, de geuren van de dood. Mijn buurjongen stierf zonder dat ik hem nog iets opbeurends over de kosmos kon vertellen.

Zijn lichaam ligt al zolang op het oude kerkhof aan de rand van de stad. Je moet een doolhof van amper onderhouden paden en scheefgezakte stenen door voor je zijn laatste rustplaats vindt. In zijn grafsteen zit zijn foto verwerkt. Voor eeuwig jong. Wat bezielde ‘in hemelsnaam’ de kosmos?

ETAOIN SHRDLU

Toen in vroegere winters een meter sneeuw je mobiliteit zowel beperkte als uitbreidde, en in vroegere zomers de vogels te voet gingen en de bijen vleugellam op tuinpaden lagen vanwege de hitte, werkte mijn moeder als een soort redactrice bij een lokale krant en mijn vader was linotypist bij een bekende drukkerij in een grote stad. Later zouden ze andere beroepen uitoefenen: noodgedwongen huisvrouw en éénverdienende ambtenaar in schoolverband. Ik kreeg dus bij mijn verwekking zowat de dans der letters als de geur van inkt geïnjecteerd en geïmplementeerd.

Krijsend kwam ik ter wereld, deze blauwe plek in het heelal – de smalle adembenemende doorgang voor de eerste keer vrijmakend, want ik was de oudste. Mijn ontzetting betrof zowel het verlaten van de veilige moederlijke buidel als het aanschouwen van een spuuglelijke wereld. Ik krijste nogmaals toen de naar rode port riekende dokter me een paar rake patsen verkocht waarvoor ik tien op de tien kreeg. Ten derden male krijste ik toen een kerel met kale kruin in vrouwenkleden me boven een vergeetput een gulp koud water over mijn kop pletste. De dagen en nachten daarna krijste ik nog wat door, telkens als zich rood aangelopen koppen over mijn ligplaats bogen. Maar het wende.

Ik werd vrijwel onmiddellijk slapeloos. Dat vormde geen probleem. De nachten waren er om na te denken en plannen te smeden; de dagen om te kijken, te zuigen, te vreten, te ontlasten en te zwijgen. Soms bonden mijn verwekkers me bij avond vast aan mijn matrasje, omdat ik 's nachts nooit sliep en verkennen wou. Dat hielp gedeeltelijk. Na enkele intense oefeningen stapte ik als een soort gordeldier of vreemd rechtop lopende schildpad met een immense rugzak in het maanlicht op mijn kamer rond en ontwikkelde aldus ook vroeger dan verwacht een stevig spierstelsel. (Kwade tongen zouden later mijn fantasie, zeg maar mijn schrijverschap, verwarren met maanzucht).

Waarschijnlijk door deze nachtelijke uitstappen (geruggensteund door een systeem van valprotectie) groeide mijn belangstelling voor de nog prille kosmologie. Ik keek door het raam en zag de maan en de sterren. Van de grote drukkerij waar mijn mannelijke verwekker linotypete, kwamen wel eens naast verkeerd bedrukte smeerkaasdozen ook afgedankte proefdrukken van leerboeken mee: scheikunde, oerdieren, het heelal, weet je wel. Ik bouwde met mijn inmiddels ook ter aarde bestelde broers niet alleen verschansingen met smeerkaasdozen, maar ik las ook de fragmentarische tot grotere veelvoudige opgevouwen correctieproeven die blijkbaar geen bestemming meer gekregen hadden en die mijn vader mee naar huis bracht. Aldus wou ik al heel jong in deze volgorde astronaut en daarna apotheker worden. Ik zou met mijn hoofd in een glazen stolp rondzweven in de ruimte en ik zou poedertjes pletten en drankjes mengen.

Die dans der letters en die geur van inkt waren echter te sterk geweest. Ik las als een gek (volgens mijn moeder, een goedingelichte bron, kon ik einde tweede kleuterklas zo uit de krant zelfstandig al het woord 'liefdesverdriet' lezen) en ging aan het schrijven. Mijn woede in verband met de onrijmbaarheid van 'gezien' en 'knieën' in een raadselrijmpje (het lukte wel in ons gesproken dialect, maar niet in zowel de geschreven als de mondelinge 'mooie' taal) hield me gaande. Ik bleef schrijven. En ik schrijf nog. Ja, ik beken: ik ben een seriewoordenaar.

Etaoin shrdlu zijn de eerste twaalf letters op het toetsenbord van een Linotype-machine, die in de 20ste eeuw veel gebruikt werd voor het zetten van teksten. De letters op Linotype-machines waren geordend naar aflopende frequentie van voorkomen. De complete volgorde van het toetsenbord is *etaoin / shrdlu / cmfwyp / vbgkqj / xz*, dan cijfers en speciale tekens, gevolgd door *ETAOIN / SHRDLU / CMFWYP / VBGKQJ / XZ* in kapitalen.

Linotypisten die een fout hadden gemaakt konden die niet simpelweg met de hand verbeteren, maar moesten de regel afmaken voordat de slug ('slak', het gebruikswoord voor 'zetregel') uitgeworpen werd en een nieuwe opgesteld kon worden. Een regel met een fout werd direct omgesmolten en de inhoud was dus niet van belang, maar hij moest toch volledig gevuld worden om in lood gegoten te worden. De snelste manier om genoeg letters in te voeren om een regel af te maken was door met de vingers van boven naar beneden over de toetsen te gaan, waardoor deze onzin-frase ingevoerd werd.

Als de 'slug' per ongeluk niet verwijderd werd en bij de zettters aankwam, viel de ongewone combinatie op, waardoor ze makkelijk weg te halen was. Af en toe gebeurde het dat de regel bleef staan en toch in de gedrukte media terecht kwam. Meestal betrof het dan een krant. Dat gebeurde vaak. Ook in Nederlandstalige kranten komt het verschijnsel voor; zowel 'etaoin' als 'shrdlu' kunnen in diverse bladen gevonden worden vanaf 1905, evenals overigens iets minder vaak de combinaties 'cmfwyp' en 'vbgkqj'.

HET GEHEIM VAN ERWIN PROOT

Het was een koude winderige nacht toen ambtenaar bij de gerechtelijke politie Erwin Proot (in zijn vrije tijd tevens golfballenduiker in de club van Clapsea-super-Mare aan de westkust) na een vliegtuigbreuk aanspoelde in Turks en Caicos – of toch een van de drie, ontdekte hij al vlug – nadat hij in Brighton een tandarts met een onrijpe ananas aangevallen had. Van daaruit (waaruit? Brighton? Clapsea-super-Mare? Caicos? Turks? Wees duidelijk in uw geschriften!) ging het per kabellift naar de Hidden Yellow Mountains, een onopvallende platte bergketen die door een aardverschuiving in 1812 in Midden-Solvanië was komen te liggen. Erwin Proot liet er even wat gras over groeien en rustte uit in een dal bekleed met zeer wilde wingerd. Zijn schermutseling met de tandheeskundige was inmiddels verfilmd, zodat hij na zijn daluren een graag geziene rodeloerpergast werd in diverse shows en op menige societyparty. Erwin vond het allemaal fijn. Ook de tandarts, wiens rol door een andere tandarts werd vertolkt, kon zich met het project verzoenen, aangezien zijn cliëntenaantal zich hierdoor verdubbelde, onder andere ook door het knabbelen van zoetigheden terwijl ze naar de verfilming hadden zitten kijken. De vullingen vlogen de deur uit. Erwin Proot bezwangerde Pallisandra, een bekend Solvaans model, dat hij vervolgens verliet voor een ander model, Marmalada, eveneens woonachtig in Midden-Solvanië, waarmee hij zeven onzwangere jaren beleefde. Daarna bleef het paar bij elkaar, maar niet omwille van de kinderen, die er maar niet kwamen. De Sociaal Democratische Partij van Solvanië verloor in die tijd 18% van haar stemmen, maar dat had er niets mee te maken. Overigens stakte toen ook abrupt...

(Hier hebben we verder het raden naar. De schrijver heeft ons in de steek gelaten. Of anders gezegd: het leven heeft hem in de steek gelaten. Er kwam een ontijdig einde aan zijn schrijven. Velen na hem hebben een poging ondernomen om het verhaal te vervolledigen. Niemand is daar naar behoren in geslaagd. Het geheim van Erwin Proot zal altijd het geheim van Erwin Proot blijven).

(Ter nagedachtenis aan de geëerde Karel Dikkens)

DIALOOG DIE TE DENKEN GEEFT

- U hebt hier Zaalverantwoordelijke ingevuld.
- Ja, en?
- Maar hier moest uw voornaam komen.
- Dat is mijn voornaam.
- Dat kan toch niet.
- Toch wel.
- Dus u heet Zaalverantwoordelijke?
- Ja.
- En uw achternaam is Vandenbussche?

- Ja, zoals u ziet.
- Die hebt u inderdaad correct ingevuld. Maar... ‘
- U gelooft me niet?
- Ik kan wel tegen een grapje. Maar nu moet ik wel een nieuw formulier... ‘
- De meesten zeggen Zaal. Maar voluit... ‘
- Komaan zeg!
- Ik meen het.
- Het heeft nu lang genoeg geduurd hé!
- Maar komaan zelf zeg! Wat is uw probleem eigenlijk?
- Meneer... Meneer Vandebussche – als dat al uw echte naam is – Meneer Vandebussche: dit moet ophouden.
- U houdt niet van grapjes?
- Nee.
- Ik ook niet. Zowaar ik Zaalverantwoordelijke Vandebussche heet.
- Moet ik er mijn eigen verantwoordelijke bijroepen?
- Nu drijft u de spot met de naam die mijn ouders me hebben gegeven.
- En u drijft het wel heel erg ver. Kijk eens om: er staan nog drie achtenden achter u aan te schuiven. U verspilt onze tijd.
- Ja: mijn tweelingzussen en mijn moeder. Hun moeder dus ook.
- Is dat weer een grap? Dames! Mevrouw!
- Ja?
- Hoe heet die... die kerel hier vlak voor mij? Hij houdt iedereen op en... ‘
- Onze Zaalverantwoordelijke!
- Onze... ja, maar... ‘
- Iets niet pluis, Zaal?
- Problemen, Zaal?
- Ja: die mevrouw hier wil me niet inschrijven.
- Maar mevrouw toch! Wat is hier aan de hand?
- Komaan zeg! Is dit een epidemie van slechte grappen?
- Dit is ongehoord.
- En hoe heten jullie dan?
- Vandebussche. Tweemaal.
- En Vandamme. Ik ben de mama. Van alle drie.
- Ja ja. Maar... hebben jullie voornamen?
- Natuurlijk.
- Mag ik die weten?
- Merel en Mokka.
- En ik heet Gisela. De moeder.
- Mokka??
- Is daar ook iets mee misschien? U bent wel erg... Waar is hier de verantwoordelijke? Ik wil die even spreken.
- Maar er staat er één voor mij! Jullie hebben er zelf één!
- Dat hebben we nu nog nooit meegemaakt! Dat is nu de eerste keer dat...
- We zijn dat niet gewend, hoor!
- Komaan Zaal, we zijn hier weg. Ze gelooft ons toch niet.

(De vrouw aan de inschrijvingen kijkt het vertrekkende viertal perplex na, tot die de zaal verlaten hebben. Dan schroeft ze een flesje open, schudt er drie pillen uit en slikt die met een flinke ruk van haar hoofd door).

ROEPING

'Ik ben er twee keer geweest: de eerste en de laatste keer. We kregen er van de kwispel. Een bloedende kerel met alleen een onderbroek aan keek op ons neer van op een dwarshout. In een donkere hoek stond een oudere kerel die met zijn vinger naar een gat in zijn hart wees. Die droeg vrouwenkleren.'

Vis keek grijnzend in het rond, duidelijk tevreden over zijn beschrijving, ingeleid door die formidabele oneliner.

'En hoe heette dat clubje ook weer?' vroeg Tabak.

'De E.K. De Eucharistische Kernwerking. Verdomme: ik verslik me haast in dat joodse ch-geschraap!'

'Joods?'

'Die bloedende kerel was wel de Koning der Joden, hoor. Zijn plakkaat hing boven zijn hoofd aan die lat.'

'Elke donderdagavond dus?'

'Ja, na vier uur, als de schoolbel gegaan was. Wie bleef voor de E.K., at eerst zijn meegebrachte boterhammen op, gezeten op de grond in de gang naast de klas. Daarna werd er een halfuur gevoetbald op de speelplaats, met een pluizig tennisballetje. En dan begon die E.K., in de koude kapel boven aan de stenen trappen.'

'Maar je ging maar... één keer?'

'Twee keer: de eerste en de laatste keer,' verbeterde Rauw Ei ernstig, blij dat hij de mop kon herhalen. Vis knikte.

'Kon dat wel?' vroeg Floshaar.

'Ja. Je kon kiezen.'

'Met hoeveel waren die E.K.'ers?' vroeg Drietand.

'Acht.'

'Zeven dus,' berekende Drietand.

'Ja: acht min één. Ik ging maar... één keer.'

'Twee keer dus.'

'Ha ha.'

'Dat is niet veel hé.'

'Nee. Iedereen wou naar huis. Alleen de... Alleen die acht bleven.'

'Wat gebeurde er daar dan, Vis?' vroeg Tabak.

'Een priester met een fijn snorretje gaf een preek over onze evennaaste. Hij was kort en dik. Daarna...'

'Die evennaaste?'

'Nee: die priester. Daarna volgde er een soort minimis, maar zonder hosties.'

'Geen wonder dat er maar acht jongens wilden blijven.'

'Zeven, zonder Vis.'

'De meester van het vijfde leerjaar zat er ook elke week bij, achteraan. Die was nog... nog priesterachtiger dan die priester. Zonder lange rok.'

'Dat waren tijden hé!' constateerde Rauw Ei.

'Ja, maar die tijden zijn voorbij. De mensen veranderen. Het wordt bijvoorbeeld ook tijd dat ik mijn naam verander,' zei Vis.

'Wil je geen Vis meer zijn, Vis?' vroeg Floshaar.

'Nee? Geen Vis meer?' echode Tabak.

'Wat dan wel, Vis?' informeerde Rauw Ei.

'Ja?' deed Drietand.

'Vrienden: ik heb er lang over nagedacht.'

'Ja?'

'En wat kwam... Wat komt er uit de bus, Vis?'

'Vooruit... Zeg het... Je maakt ons...'

'Jezus,' zei Vis.

HONDENLEVEN

Trouwe vriend

Ik schrijf dit nu neer, terwijl ik nog in leven ben en jij je hondenleven leidt, aan mijn zij. Je weet maar nooit wat er gebeurt op dit ondermaanse. De mensenwereld lijkt wat aan het sudderen heden ten dage.

Daar lig je dus. Zogezegd onverschillig. Maar wanneer ik ook maar even beweeg, luik je een oog. Dat registreert alles. Je denkt: 'Misschien neemt hij me straks mee op stap.' 'Misschien valt er een knabbelkoekje uit de kast.' 'Duurt dat getokkel op die laptop nog lang?' Je denkt dat ik niet zie dat je kijkt. Kijk: je kijkt nu weer weg. Nee, je wil je niet opdringen. Intussen zijn je gedachten zo rood als de vitrine bij de slager. Zie, ik betrap je op een bloedrood visioen: je komt binnen bij de slager, de deur stond aan, de bel marcheerde niet, geen kat, geen klant te zien. De natte droom van elke hond. De rest laat ik aan jouw verbeelding over. Ikzelf eet liever vis.

Voor een aai of een koekje ga je als een onnozelaar op je rug liggen. Dat terwijl de vraag klinkt: 'En wat doen de meisjes in Parijs?' Het kon net zo goed Berlijn zijn. Of: anijs, pladijs, glad ijs. Dat kan soms vijfmaal na elkaar gebeuren. Soms ga je vanzelf op je rug liggen. Slim hoor. Maar daar tuin ik niet in. Soms ga je als tochthond op de deurmat liggen. Dat heeft meer zin. Dank je wel daarvoor. Je leidt een hondenleven. Je wordt kwaad als iedereen te lang afwezig blijft. Dan kaap je baldadig een schoen of sok weg ergens in verboden gebieden. Die deponeer je dan ostentatief ergens duidelijk zichtbaar in de woonkamer. Wanneer

je echt baalt, plas je ergens in een verboden zone. Even jouw handtekening op ons strafblad zetten. Daarna ga je schuld bewust en nederig in een verdomhoekje van het huis liggen. Je aapt ons na door boterhammen te eten die je tussen je voorpoten vasthoudt. Nou, dat vinden wij wel grappig, hoor. Maar echte humor betekent bij jou dol gehuppel en gedoe met een onnozel namaakbeen. Maar je kunt niet lachen. Tv, films en boeken zeggen je niks. Je snapt geen reet van Rachmaninov. Willem Elsschot kan je gestolen worden.

Maar je leeft wel mee als iemand in huis ziek is. Daar heb je talent voor, meid! De manier waarop je je dan bij de getroffene neervlijt: 'Hei, even doorbijten, ik ben er ook nog, ik begrijp het.' Zo pakkend; zo hartroerend.

Weet je dat je broers en zussen hebt die daar hun beroep van maken? Wat een beetje in jou zit, daar maken die hun roeping van. Ze worden hulphond. Dat zijn pas memorabele hondenlevens! Misschien, trouwe vriend, heb jij je roeping gemist. Je had ooit opgeroepen kunnen worden om nog iets meer te betekenen in de moeilijke mensenwereld. Ik denk dat je er het talent voor hebt.

Maar ik gun jou je bloedrode visioen. Meer kan ik niet doen. Je weet niet eens wat de meisjes in Berlijn doen. Worst met zuurkool eten?

HONGERIJE

Hongarije, jaren negentig – ik was er tot tweemaal toe enkele weken: taaleiland, autokerkhof, worstenland. Je kunt er met grote moeite de straatnamen onthouden. Het Hongaars is een taal waar zelfs het internationaal begrip 'politie' iets onherkenbaars wordt. En je ziet er verdomd veel rondtoeren. Probeer in een winkeltje kauwgum te kopen en je loopt kans een paar autobanden te krijgen. Voor bijna elk huis staat een opgetakeld autowrak, waar permanent aan geknoeid en gesleuteld wordt. Pastelkleurige huizen. Veel honden achter hekken. Stalletjes langs de wegen met honderden watermeloenen. Het godendrankje 'palinka', ritueel keelbrandertje (52 graden) op basis van fruit. De wereldberoemde 'Tokaj' (witte wijn) en het 'stierenbloed' (rode wijn) uit Eger, waar vele kilometers wijnkelders zijn. Schaakspellen. Potjes kaviaar (o ja?) aan kerkportalen te koop.

Kuurbaden: de Hongaren hebben geen echte zee, maar houden van water. Ze staan er rechtop in, keuvelend, schaakspelend, kettingrokend. Hun Balatonmeer is voor de toeristen. Geknal van zwepen op de poesta, schitterend vlak landschap met ganzen, paarden en blauwgerokte ruiters. Vreselijk grote stukken landbouwgrond. Zonnebloemen. Ooievaars. Vroegere eenheidsmunt: de forint. Als je geen papieren zakdoeken meer had, kon je flappen van 100 forint gebruiken. Deel door 2,8 om bij de toenmalige Belgische franken uit te komen.

Middageten wordt vaak overgeslagen. Besparingen. Het ontbijt neemt de vreemdste vormen aan: worst, worst, paprika's, worst, brood zonder boter, worst, brood in de vorm van worst, gefarceerde paprika's. 's Avonds verschijnen de deegwaren, gesopt in achtendertig varianten van goulash. Wel lekker.

Naar de politieke moet je in de prille jaren negentig niet te vaak informeren. De 'roze' communisten hebben even de verkiezingen gewonnen. Wie de voorbije jaren van een Westers model droomde, heeft nu een kater. Ze zijn onderling nog altijd bang voor elkaar en ze hebben nog altijd moeite met het hardop formuleren van een opinie. Je krijgt gewoonlijk vreemde ontwijkende antwoorden op vragen die naar politiek ruiken. Ferenc(-zaliger, inmiddels) ofte 'Ferry', een van de drie burgemeesters van Salgótarján, middelgrote stad in het noorden, is er een meester in. Deze nerveuze kettingroker heeft ons zijn land getoond: niet lang geleden de meest vrijgevochten satellietstaat van het Oostblok, lees de USSR. Het is een mooi, ietwat onopvallend land met sympathieke mensen die waarheid en fictie soms wat mengen. Alles lijkt wat in verval, maar misschien was het altijd zo.

Aan tzigane-kok Janosch vraag ik wat hij over België weet. Hij haalt zijn dikke Hongaars-Duits woordenboek boven, bladert met zijn worstenvingers en broemt dan opgetogen: 'Foetsbaal'. Daarna somt hij de complete ploeg van Anderlecht op, naar we menen te begrijpen. En in 'Broe-zil' (Brussel) had iemand uit zijn familie ooit nog tzigane-muziek in een restaurant gespeeld. Daarop drinken we palinka. Op de gezondheid. 'Egészségére', of zoiets. En dan is er goulash, om die vreselijke ontbijten en ontbrekende middagmalen te bezweren.

Dat waren de jaren negentig van de vorige eeuw. Maar nu...

WIND

Ik zou met plezier betalen voor wind. Gesteld dat ik niet krap bij kas zat. Ik heb graag dat het stevig waait. Gras dat tegendraads wordt gekamd. Bomen die buigen. Schuimende kruinen. Sommige mensen aan wie ik dat beken, zouden me dan maar al te graag een fikse dreun voor mijn raap verkopen. Zij hebben natuurlijk liever 'mooi weer'. Mijn mooi weer, dat is wind. Het moet waaien.

Lang geleden las ik in een Nederlands jeugdmagazine een spannend vervolghet verhaal. Het ging over een ouwe man die het perpetuum mobile probeerde uit te vinden, de machine die de eeuwigdurende beweging uitvoert. Zijn knecht moest daartoe in het dorp bij nacht en ontij staande klokken uit de huizen stelen. Toen ik dat las, droomde ik van het ontwerpen van een windmachine. Die zou ik op zolder installeren, om het voor altijd te laten waaien. Maar ik was en ben niet handig. Dus legde ik het anders aan boord, jaren later: ik schreef boeken waarin het vaak waait. Dat is ook al iets. In boeken is altijd alles echt gebeurd.

De mooiste atmosferische omstandigheden vind ik wind aan zee en het loodgrijze voorspel op een onweer. Regen vind ik maar pis uit de wolken. Maar wind, mijn kind, die de haan in beweging zet, die de molens in het hoofd doet draaien en de bomen tegendraads harkt, dat is pas feest. Eigenlijk zijn het de bomen zelf die wind veroorzaken. Van het ogenblik dat er zich één uit de statige rij naar voren of naar achteren buigt, volgen de anderen. En dan begint het. Dakpannen zeilen door de lucht. Paraplu's worden verkracht. Dakhazen vluchten naar de begane grond. Pauwen schreeuwen op erven. Haren worden uit hoofden gerukt. Kapsels worden geëlektrocuteerd. Fietzers worden weer naar huis geblazen. Verkiezingspanelen smakken tegen de vlakke. Stranden waaien weg. En daarna komt de koning kijken naar de ergste schade. Op tv wordt iemand van de verzekeringen geïnterviewd, zo'n halve BV. Hij zegt dat het zo niet verder kan. Verzekeringen kunnen toch niet voor alles opdraaien!? Het Rampenfonds moet het maar doen.

Ik bel naar de afdeling Stormschade. Ik zeg dat ik geld wil geven voor een nieuwe, verse storm. Zonder puin, zonder slachtoffers. Gewoon voor de gezelligheid. 'U bent knetter,' zegt een stem. 'Dat weet ik,' antwoord ik. 'Ik heb er al vaak optaters voor geïncasseerd. Kunt u daar ook iets aan doen? Dat is toch ook stormschade? Ik heb momenteel een hemelsblauw oog en een bluts in mijn kop omdat ik zei dat ik van een flinke storm hou. Iemand randde me aan. Valt dat echt niet onder st...?' 'Dat is de afdeling Kopzorgen. Daar hebben wij hier geen formulieren voor. Ik stel voor dat u bij toekomstige windvlagen uw mond houdt en thuisblijft. Of ga bij Lloyds. Die verzekeren zelfs seriemoordenaars en passionele windbuilen. Nog de wind vanachter, meneer.' 'Dank u wel. Tot de volgende storm.'

Ik begon dan maar aan een gedicht waarin tussen de eerste regels al een briesje opsteekt. Gelukkig heb ik dat nog. Dat akelig mooi weer in Vlaanderen houdt te lang aan. Ik leg September Song op, Lou Reed.

POLDERCRIMI

Als ik ergens geweest ben, gebeurt er even later op deze plaats gegarandeerd wat. Op een schitterende herfstzondag (wind, regen, bladerdeeg, modder, whiskykleuren in de boomkruinen) was ik in het versmachte polderdorp Dudzele. Mijn dochter nam er foto's van beslijkte cyclocrossers. Mijn zoon en ik stelden ons strategisch op. We zochten de scherpste bocht van het parcours uit. 'Dan kunnen we de renners die hier tegen de grond smakken weer rechtop helpen,' zeiden we tegen elkaar. We zijn er namelijk overal en altijd om te helpen. Er gebeurde echter niks noemenswaardigs. Om de haverklap passeerden slijkduivels op baggerfietsen. De commentator vroeg ze door de micro om hun rugnummer af en toe schoon te wrijven. Rond diens podium wapperden vlaggen. Niemand viel in 'onze' bocht.

We zagen ooms, vaders, liefjes en vrouwen hun geliefde renner met drankpul-
letjes opwachten. De Dudzeelse agent met dienst rookte een zondagssigaar.
De man met de Belgische tricolore om zijn arm blies af en toe op een fluitje. '25
jaar lang al,' zei hij. 'En toch kijken ze nog niet uit hun doppen. Heb je die kerel
met die hond gezien? Die vrouw daarnet?' Ik knikte dat hij gelijk had. Hoe was
het mogelijk. Het talent van de Vlaming om vlak voor aanstormende coureurs
de weg over te steken. Daarnet was een crosser bijna pardoos op een vrouw
geknald. Een rozenkrans vloeken aan elkaar rijgend reed hij op haar af, sla-
lomde om haar heen en trok zich dansend op de trappers weer op gang, alsmaar
vloekend als een hardrocker. De vrouw vertrok geen spier (althans niet in haar
gezicht) en liep gewoon door over straat. Dat was ene die vaak naar koersen
kwam kijken, dacht ik.

Enfin: het werd nog een rustige herfstzondag daar in dat doodstille polderdorp
Dudzele. Maar twee dagen later, terwijl de meeste inwoners nog te dutten lagen,
speelde er zich een wilde achtervolgingsscène af. Schietpartij inbegrepen. Vier
Nederlandse boeven waren bij een politionele controle aan de grens in Sluis al
schietend naar het koninkrijkje België gevlucht. De politie ging erachteraan. In
Dudzele, vroeg in de ochtend, kwam het tot een tweede vuurgevecht. Waren de
boeven de polders in gevlucht, dan bleven ze steken in het cycloslijk van de
zondag ervoor. Maar ze vlamden de West-Vlaamse provincie in. En ze haalden
het nationale nieuws, net als een gijzelnemer in Henegouwen en voortvluchtige
gangsters in Duitsland. De winnaar van de cyclocross op die schitterende herfst-
zondag haalde het landelijke nieuws niet. Het deed me denken aan de toenma-
lige Wereldbeker Voetbal in Amerika: het hele land volgde op het scherm de
achtervolging mee op een losgeslagen ex-sportman/acteur. Het voetbal kon de
Amerikanen gestolen worden.

Dit alles deed zich dus voor in het zeer stille maar langzaam versmachte polder-
dorp Dudzele, gekneld tussen industriezones, autostrades, een haven en kust-
toerisme. Als ik nu eens naar een vogelpikwedstrijd in Jonkershove ging zien...
? Dan maakte ik misschien weer iets crimineels mee. Of werkt het geboefte niet
meer tijdens het weekend?

LEVEN MET DE BOM (M/V/X)

'18 gedeeld door 17 al, verdorie,' mompelt Jezus Vandenberghe digitaal. In de
omgeving van het Boudewijn-gedenkteken (een glimlach in een Ardense rots
gehouden) spoedt zich Marleen Davidoff naar de plaats van afspraak. Ze merkt
daarbij niet dat ze een vijfkeerkomenkaart voor een serie Betere Horrorfilms ver-
liest wanneer ze een papieren zakdoekje opdist. Nu wacht ze aan het zebrapad.
Op straat is het glibberig. Een combinatie van fijn woestijnstof en westerse klam-
heid door aanhoudende vochtige droogte. Ze moet goed uitkijken: ze heeft al
een zware zebraval achter de rug, goed voor anderhalve maand verblijf in het
Stuyvesant-ziekenhuis. Kijk: het begint alweer onmerkbaar te motregen.

Jezus Vandenberghe wacht ongeduldig aan het bemoste en door duiven besmeurde Interbellum-monument. Hij krijgt het al een beetje op de heupen. Kan die Marleen nu nooit eens op tijd arriveren? Altijd is er wat. Tot grote verbazing van Marleen Davidoff en de groep wachtenden wordt het rode voetgangerslicht nu blauw. 'Verdomd!'. 'Kijk nu!' 'Zie je dat?' 'Maar...!' Gebiologeerd kijkt iedereen toe. Niemand beweegt. Wat te doen bij blauw? Stilstaand blauw? Blauw zwieplicht is gekend, maar stilstaand... Nu stremt ook het verkeer. De grote lichten blijven op blauw, overal in de stad. 'Van nu af is ze echt te laat! Ik ga haar zeker niet zelf tegemoet, nàh!', mompelt Jezus Vandenberghe balorig. Op het Interbellum-monument strijkt een klad lijkwitte duiven neer. Een felle blauwe flash striemt plotseling de hemel. Niemand heeft het gezien. Dan komen de mensen en de auto's weer in beweging. Rood, oranje, groen. 'Hèhè!' 'Eindelijk zeg!' 'Sorry hoor Jezus! Ik kon onmogelijk...' 'Al goed, al goed,' broemt Jezus Vandenberghe. Ze gaan een pizzeria binnen.

Inmiddels... op de planeet Parnas. 'Gedurende ongeveer vijftien minuten kunnen we hun zintuigen en hun geheugen manipuleren,' rapporteert ingenieur Huksli aan overste Blauwbaard. 'En alles en iedereen blijft overeind, ongedeerd. Alleen die verrekte verkeerslichten op aarde... daar hebben we nog last mee, ziet u. Dat is een ander paar mouwen.' 'Tja, dat nevenverschijnsel moet je maar eens met je team apart onder de loep nemen, Huksli,' antwoordt overste Blauwbaard. 'Je hebt alvast de CVV verdiend. We zijn heel tevreden over u. Treed nader.' Ingenieur Huksli kijkt verrast op en zwiert een klis groen haar uit zijn ogen. 'Dank u, overste!' Hij maakt een perfecte revérence (die hij eigenlijk van aardse dames uit vroegere tijden heeft afgekeken, een kleine vergissing) en neemt dan apetrots de felbegeerde CVV in ontvangst: de Champignon van Vernuft & Vooruitgang. Fier als een gieter stapt hij even later naar de Loods der Nevenverschijnselen. Daar wordt de Bom aangemaakt die alles spaart: de mensen, hun gezondheid, de gebouwen, de natuur grotendeels... en het verkeer. Nu zal en moet het hem alleszins lukken. Hij monstert het lijstje van de nevenverschijnselen op aarde: tijdelijk blauwe verkeerslichten, een plotse woekering van klavertjes-vier, reuzengrote kroppen sla en bloemkolen, opvallend veel spierwitte duiven én... sommige aardbewoners die denken dat ze Jezus zijn. 'Daar gaan we nu iets aan doen,' mompelt Ir. Huksli. 'Leven met de Bom moet toch mogelijk zijn!'

BORSTELSNOR

Streuvelds heeft me altijd al in zekere mate geboeid. Zelfs van toen ik nog de vreselijke leerboeken uit het middelbaar als bijsluiters bij mijn intellectuele opvoeding kreeg, vond ik hem al een eigenaardige tiep, met sympathie. Van al die antieke schrijvers sprak hij mij het meest aan. Een vent met een raar karakter, met stug haar, die veel niet thuis gaf, die volgens de gazetten een paar keer gestorven is, die graag fotografeerde maar zelf door de toenmalige koning werd

gefotografeerd. Aan die vreemde kerel met zijn haar als een bak spijkers en zijn snor als een borstel en zijn wenkbrauwen als hangende tuinen heb ik al meerdere teksten gewijd. Schuine teksten onder andere, ook gekend onder de oubollige naam 'cursiefjes'. Ook in een jeugdboek uit 1986, 'De Bende van de Beeldenaar', heb ik hem ten tonele gevoerd, in de vorm van een borstbeeld op een sokkel. Ik publiceerde toen het verhaal over drie deugnieten (afstudeerders aan de lagere school) die zo rap mogelijk rijk willen worden. Ze smeden het plan hun directeur te ontvoeren, maar ze ontdekken dat die kerel van vlees en bloed is en dat ze die dus ook eten moeten geven. En dat kost geld. En hoeveel losgeld vraag je per kilogram directeurenvlees? Dus wijzigen ze hun snode plan: ze ontvoeren een gipsen Stijn Streuvels uit de school, het meest gekoesterde voorwerp van de directeur. Ze eisen er losgeld voor. Ik koos voor dat verhaal uit 1986 voor Streuvels omdat hij in mijn dorp (inmiddels stadsdorp) Heule is geboren en hier heeft gewoond en ook omdat hij zo'n ongelofelijk stugge kop heeft.

Ik las ook al drie of vier keer 'Heule', zijn dagboek. Zo kwam ik op het spoor van de fameuze moord op de Krakeelhoek in Heule. Van nog langer geleden herinner ik me een afbeelding of een (spot)prent in een oud geschiedenisboek over de 'Moord van Heule'. Er stond een gendarme met een haren muts op. Daarbij het onderschrift: 'De Moord van Heule'. Over die fameuze Moord en de toenmalige Schoolstrijd ben ik mij gaan documenteren. Ik zocht de kranten uit die dagen op, interpelleerde mensen uit de heemkundige kring en las boeken over Heule en andere dorpen waar de Schoolstrijd had gewoed.

In 1988 verwerkte ik al wat materiaal hieruit op volledig fictieve wijze voor de avondvullende monoloog 'Braem & Duyck', op een kille avond in november op de planken gebracht door mijn kompaan Pol Vermeersch in de zaal van kaffaat De Heerlijkheid in Heule. De zogenaamde 'Moord' van Heule bleef me fascineren. Ik besloot er een verhaal over te schrijven. Er kwam zelfs ook een Vlaams Filmpje van, voor de jeugd. Dat bewees dat ook kinderen het verhaal wel aankunnen, ondanks de ingewikkelde thematiek. 'Moord op de Krakeelhoek' verscheen verder ook nog in een heemkundige serie, bij uitgeverij Decock.

Ik ontdekte dat Frank Lateur, een Heulse snotaap, negen jaar werd twee dagen na de dramatische gebeurtenissen. Daarom maakte ik hem hoofdpersonage van mijn verhaal: de negenjarige Frank, later Stijn Streuvels, woonachtig op de 'Plaats' in Heule, waar de varkens openbaar werden geslacht en de schoolkinderen met hun houten schoolbakjes passeerden als ze tenminste niet op 'het land' of thuis mee moesten helpen. De negenjarige Frank Lateur had de bijnaam 'keukenmol', omdat hij vaak in de keuken rondhing, de geuren van gebraden vet met ajuin en van dampende pap opsnuivend. Het rook er anno 1880 niet alleen naar pap en ajuin, maar ook naar kruitdamp uit geweren van gendarmen. Er vloeide bloed, er werd op mensen gejaagd, de brandklokken luidden, er viel een dode, geheimagenten verschenen in het dorp, de mensen 'zwegen tot ze zweetten', sommigen belandden in de gevangenis in Gent en Heule kwam in de geschiedenisboeken terecht.

Blijkbaar slaagden de Heulenaars (bekend van hun jaarlijkse 'Stoten' t.g.v. de Tinekesfeesten) er toen al in het land op stellen te zetten. Zelfs de Franse kranten schreven erover. Het was een levend bewijs (en een 'schoolvoorbeeld!') van hoe nationale politiek het kleine dorpse leven kan beïnvloeden en dooreen hutselen en hoe dramatiek wel altijd achter een of andere deur ligt te loeren.

HAIR

In enkele kroegen zitten de Miekies en de Johans en de Hildes en de Peters diep in gedachten verzonken naar de Beatles en de Doors en de Stones te luisteren die alleen in hun hoofd spelen. Hun cafébazen laten namelijk uitsluitend nog behangmuziek en klassieke muziek horen: een late retraite op zoek naar verstand dat er eerst nooit was.

De nacht valt. Vrouwen ontharen hun benen. Mannen nemen de benen. Steden en dorpen slapen in na gedane zaken. 'Nog een laatste glas?' stelt textielkunstenaar Oswald voor. Zijn avant-gardekuif glimt in het licht der lantaarnen. 'Ja,' knik ik niet ontkennend. Ik wil ook deze beker niet aan mij laten voorbijgaan. Op de bodem staat immers gegrift: 'Meer is in u.'

Ergens in de bescheiden centrumstad beweegt zich ook de fel benevelde kunstenaar Frangipane voort. Hij loopt nog net niet achteruit. Hij torst een postmodernistisch sjaaltje om zijn dikke nek en zoekt vruchteloos naar de kern van de zaak. 'Hou uw straten rein!' roept Oswald door het omlaag gedraaide autoraampje. Frangipane kijkt nauwelijks op. Hij zwiert een klis haar uit zijn ogen. Per ongeluk en toevallig behendig ontwijkt hij een pelotonnetje stedelijke vuilniszakken, maar schiet daarbij met zijn rechtervoet in de bladerblubber van de herfst. Hij bukt zich om met zijn zakdoek die schoen droog te wrijven. Als een eenzame eenhoorn in de doolhof van de stad zakt hij daarbij helaas totaal voorover. Verlaten wij hem thans weer.

'Frangipane is een vrijdagkind,' zeg ik tegen Oswalds hoofd. 'Wat betekent dat dan?' 'Dat hij twee dagen te vroeg geboren is.' De regen biggelt van de ramen in café De Weerwraak. 'We komen van een vernissage in kunsthuis De Schermerlamp,' delen we de patrones mee. 'O,' zegt ze. 'En mochten jullie binnen zonder gekleurde haarlok of kaalgeroetsje kop?' 'Geen probleem voor mij,' antwoord ik. Over mijn kop is immers al jaren geleden een groot vat peper uitgestrooid. 'Voor mij evenmin,' zegt Oswald. Diens haar is al over zijn kruin tot in zijn nek gezakt. Een kransje schaamhaar stut hem nog.

'Waar blijft al dat haar toch...' 'mijmer ik hardop. 'Welk haar?' vraagt Oswald. 'Dat een paar jaar geleden nog op je kop stond. Waar is het haar naartoe dat gedragen werd door alle huidige kaalkoppen op deze planeet? Ergens op deze

wereld moet zich een enorme haarbol aan het ophopen zijn.' 'De wereld is aan de kaalkoppen,' orakelt Oswald de textielkunstenaar. Dan komt plotseling een der mooiste meisjes uit nachtelijk Vlaanderen binnen. Haar rode haar stroomt als een waterval voortdurend naar beneden. Schuin op haar hoofd heeft ze een dikke tros van datzelfde haar samengestrikt. Die wijst als een dronken antenne ergens naar buiten westen. Ze vraagt een krok mesjeu en een Duvel. Oswald zucht diep. De tooglamp kletst een plas licht over zijn kaalkop uit.

'Luister, bejaarde hippie,' zegt hij dan, terwijl hij met treurige ossenogen naar de regenramen kijkt. 'Het leven is een carwash waar we ons in onderdompelen in onze veel te kleine autootjes waarvan de ramen niet meer sluiten, terwijl het oude wijven regent.' 'Wauw!' roep ik uit.

CURIEUSNEUS

Lang geleden vond de Franse schrijver Marcel Proust een vragenlijst uit om de vrije tijd te 'doden'. Antwoorden op die vragen werd als een gezelschapsspel beschouwd. Je mocht liegen, overdrijven, verhaaltjes ter illustratie uitvinden of de waarheid vertellen. Het mocht ook grappig zijn, of gemeend. Een bekende Vlaamse krant legde indertijd een aantal van die vragen aan enkele bekende mensen voor. Het vormt nog altijd een prettig tijdverdrijf of een interessante spreekoefening voor mensen met fantasie, humor, verstand en spreekvaardigheid die verder gaat dan 'mijn hobby's zijn voetbal en muziek'. Er zijn een dertigtal vragen, maar je kunt er ook zelf bijmaken. De bekendste: hoe luidt uw motto of devies? Hoe zou u willen sterven? Welke fout bij de m/v/x vergeeft u het makkelijkst? Wat is uw ideaal op aarde? Welke is uw voorkeurkleur? Voorkeurnaam? Voorkeurbloem? Componist? Wie is uw historische held? Wat verafschuwt u bovenal? Welke is uw overheersende karaktertrek? Wat is volgens u het concrete toppunt van ellende? Wie zou u geweest willen zijn? Welke historische figuur haat u het meest? Wat doet u het liefst? Welke eigenschap verkiest u in de m/v/x? Wat was uw mooiste droom?

Je kon aan de boekenkast van iemand aflezen hoe hij min of meer in elkaar stak, maar je kunt het waarschijnlijk ook aan de hand van zijn/haar antwoorden op dergelijke vragen. Je kunt zelfs ontdekken dat zij/hij een schitterende leugenaar is. Of, met andere woorden, talent voor fictie heeft. Met de diverse antwoorden kun je net zo goed een verhaal bouwen. Bijvoorbeeld. Ik zou het liefst totaal onverwacht doodvallen op een vrijdag in de herfst in een mariablauwe lift tussen de zevende en de achtste verdieping van het Chelsea hotel in New York, kauwend op de stengel van een vergeet-mij-nietje, dagdromend over een

onbewoond eiland waar het altijd waait en over mensen die het talent hebben andere mensen met rust te laten. Op de achtergrond wat lawaai van Mozart en Rachmaninov. Misschien een requiem. Omdat vliegen ook al vaker in mijn dromen opdook, zou andermaal een hartenwens in vervulling gaan, want als je doodgaat, vlieg je. Je vliegt eruit. Een keer de hemelpoort voorbij, zou ik het haten daar in het Rijk der Hemelen figuren aan te treffen als Nero, Hitler, Alexander de Grote, Napoleon, Mobutu en allerlei Bekende Vlamingen uit de Boekskes. In mijn zevende hemel moet het altijd waaien. Het mag ook wat regenen. Zeker weten dat ze erook het vraagstaartspel spelen. Een vraag wordt er door iedereen op identiek dezelfde manier beantwoord. Als de Zalige Perlefien aan de Heilige Joyce (ik kies twee willekeurige namen) vraagt wat zij het toppunt van ellende vindt, dan antwoordt zij: 'Het leven op aarde'. Dan fronst in de verte de schepper van hemel en aarde even boos het voorhoofd, maar ach: hij vergeet snel weer, want hij is ook maar een god, die mens geworden is, nietwaar. En de vraag 'Hoe zou je willen sterven?' wordt in die hemel natuurlijk niet meer gesteld. Die wordt vervangen door: 'Er is weer een kok door het raam gesprongen. Wat eten we vanavond?'

ZWART GAT

Het continuüm bestaat uit de dommekrachten tijd, ruimte en zwaartekracht. Er bestaat ook een huwelijk tussen snelheid en relativiteit. De mens wordt ouder, verplaatst zich vlotter (hoewel: hoe mobieler, hoe immobieler... hebbes?) en valt af en toe op zijn bakkes. Snelheid is de domste kracht: die wordt kunstmatig ontwikkeld, met behulp van toestellen. (Zie ook: rally, Formule 1, F-16, HST, Agusta, Concorde). Alleen menselijke snelheid is interessant en ongevaarlijk. (Zie ook: Bolt, Borlée). Jammer: men wordt er niet jonger op. Men vindt ergens anders net dezelfde ellende als in de eigen achtertuin. 'Il faut cultiver son jardin'. Aldus luidde het besluit van Voltaire in zijn Candide. Men valt ook nooit eens omhoog. (Uitzondering: sommige pluimstrijkende minkukels die het plotseling voor het zeggen krijgen; er zijn enkele benamingen voor dit verschijnsel). Ik vind zowel de gedachte als het woord 'continuüm' interessant, ook al worden die gretig gebruikt en misbruikt in Star Trek/Deep Space Nine/The Next Generation en al van dat televisiefraais met van die rare ruimtepakjes. Ik kan het niet helpen, maar in verband met de begrippen 'kosmos' en 'heelal' en dergelijke krijg ik vaak associaties met schildpadden en met een soort van baldadig godje dat duchtig met hun en onze voeten aab het rammelen is. Dat godje is dan een spelend kind, dat willekeurig kan beslissen de kop van een pop te rukken of zijn oogjes uit te steken. Die schildpadden behoren tot de zwevende zeeschildpadden van Oman, de bekende Galàpagosbeesten (waar Darwin vinken aanvinkte) of de soepschildpadden die na 1 seconde ademhappen 9 minuten onder water blijven met maar 1 hartslag. Goed voor een lekker soepje dus. Schildpadden: 150

miljoen jaar oud, vaak zelf ook eeuwelingen, traag en vlug, wreed en zacht (ooit vermoorde op het kleinste Galàpagoseiland zo'n schildpad een volwassen man), Jurassic en 21-ste eeuws. Een wereld op zich. Een soort van levende bewijzen van een aards continuüm. Een bewijs dat de wereld nooit zal vergaan, wegens te oud. Ze hebben de dino's gezien. Ze hebben met Darwin gepraat. Einstein, Hawking en Jehova hebben over hun bestaan nagedacht, over die dieren die een halve wereldbol op hun rug torsen. Schuldpaddingen dus. De macrokosmos weerspiegelt zich in de microkosmos. Pakweg: een kopje koffie of een schildpad. God zit in het detail, maar de duivel ook.

Dit alles valt te lezen in het logboek van astronaut Captain Kurk. Het is vele bladzijden 'stardates' dik. Het verhaalt over dapperen die gingen waar nooit voorheen iemand anders geweest was. Over de bodem van een glas whisky vaart een schip. In een luchtbel drijft statenloos een zeppelin. Continuüm. Zwart gat. Voor de rest gaat alles goed.

EEN AVOND IN VLAANDEREN

Een dikke verboden rookkolom stijgt op. Kerstboomverbranding in een achtertuin. Binnenkort paaseierenmelting. Eerst nog de epidemie van Driekoningen. Zevenentachtig half verklede kinderen bellen aan en proberen wat te zingen. Een man zapt zichzelf in slaap. Iemand zegt tegen iemand: 'Ge kunt ze kussen'. Een dronken fietser valt net niet. Hond met biefstukoren wandelt met man aan lijn. Het is driekwartmaan. Om de anderhalve seconde wordt iemand geboren of vermoord. Iedereen wordt vanavond een avond ouder. Iemand plant haar kerstboom tot volgend jaar. Zij weet nog niet wie van de twee zal sterven. Zij of de boom. Een renner eet drie rijstaartjes: de voorjaarsklassiekers staan voor de deur. Zijn vrouw is zwanger van een voetballertje dat binnenkort halfdood geschopt zal worden. Om halfelf gaat de telefoon niet. Ook de smartphone zwijgt als vermoord. Hij had moeten gaan. Hij had niet moeten gaan. Internetters en gamers wrijven zich de slaap uit hun konijnenogen. Met een bibberend muis-handje plukken ze een icetea uit de frigo. Iemand gaat vroeg slapen en heeft een nachtmerrie omdat hij te veel cappuccino's heeft gedronken. Hij droomt dat hij Dutroux onder de guillotine terecht moet stellen, maar dat lukt niet: de helft van het grijnslachende gelaat van Dutroux schiet over. En hij leeft nog. De man besluit nooit meer te slapen. Een oude politicus wordt wakker door kindergekrijs. Hij kan echter de borst niet geven, dat is slecht voor zijn hart. Een meisje droomt dat het kan vliegen. Een rijwoning schiet in brand. Even verderop gebeurt een weekongeval. Eens iets anders dan een weekendongeval. Een hond krijgt de stuipen, maar niemand ziet het. Een stiefvader leest voor uit een verzamelbundel sprookjes. Het kind heeft hoge koorts, en het is het zijne niet. Een egel komt stiekem drinken uit het kommetje van de poes. Houden egels van melk? 'Ge kunt ze ook kussen,' zegt iemand tegen iemand. Een ander iemand zit twijfelend en weifelend aan de telefoon. Zal hij of zal hij niet? Bij de hulplijn neemt niemand op. De apotheker van wacht krijgt een hartinfarct. Hij had de vervaldatum

overschreden. Een toneelstuk krijgt duimapplaus van het publiek. Een meisje van tien schrijft bij kaarslicht haar eerste gedicht. Ofwel sterft ze onbekend, ofwel wint ze de Nobelprijs. 'Onbekend is onbemand,' zegt een dronken filosoof in een praatcafé. Het is de laatste avond van de cafébaas: volgende wee probeert hij zijn geluk met een croissanterie aan de kust. Iemand groet u van harte. Levenslustig Vlaanderen valt in slaap.

EERLIJKE VLINDER

De kaaskleurige maan verdween aan de hemel en in de plaats daarvan kwam de eierdooier van de zon in de lucht dobberen. De dieren van de nacht verdwenen of gingen slapen. De dieren van de dag ontwaakten. Alleen de mot wist niet goed meer waar hij het had. Het daglicht deed hem wat pijn aan de ogen. En wat meer was: die kleuren! Had je dat ooit gezien!? Daar kwam een pracht van een vlinder aangefladderd. Mooier kon een gevleugelde niet zijn. De mot wreef zijn ogen uit en monsterde zijn eigen evenbeeld in de weerschijn van een raam.

'We heb je van je leven!' riep hij ontgoocheld uit toen hij zichzelf bekeek. 'Lieve God! Waarom mocht ik geen vlinder zijn en ben ik maar een doodgewone mot?'

De vlinder streek naast hem neer.

'Ach ach motje,' zei die troostend. 'Het zijn niet de kleuren die het hem doen, niet de kleren, niet de snit, maar alles wat vanbinnen zit. Soms voel ik me best wel mottig, hoor.'

'Maar jij bent zo mooi en leuk. En ik zo grijs en saai,' zuchtte de mot. 'Je weet toch wat ze zeggen: vlinders in de buik. Wat een aardig compliment voor jou. En ik moet het maar stellen met motregen en kou.'

'Tja,' zei de vlinder, 'zo zit de wereld in elkaar. De een krijgt poeder en een schattig pakje, de ander moet het stellen met wat stekelhaar. Trek het je niet aan, wees blij dat je leeft, en dat een ander motje om je geeft.'

'Jij bent tenminste een eerlijke vlinder,' zei de mot. 'Ik zou je een knuffel willen geven.'

'Mot je horen,' zei de vlinder. 'Ik vind jou ook niet minder. Maar pas op voor mijn poeder, anders zwaait het er wat van mijn moeder.'

Zo was er altijd wat. De vlinder en de mot draaiden niet meer rond de pot. Ze knuffelden even en vlogen dan tevreden een nieuwe dag tegemoet.

BW-V

Ik reikte op een decemberavond eind vorige eeuw een postume prijs uit aan eerwaarde heer dichter Guido Gezelle (omdat ik toen zelf de Gezelle Poëzie Prijs gewonnen had): de man was West-Vlaming Van Het Jaar 1999, categorie

cultuur natuurlijk. Ensor deed toen ook mee. Willy Leloup, toenmalig conservator van het Gezelmuseum, nam de trofee in ontvangst. Tijdens zijn levend leven viel Guido Gezelle niet zo vaak in de prijzen. Hij was zelfs niet eens zo bekend als nu. Maar prijzen... ach. Een prijs aan iemand toekennen is ok anderen niet bekronen. En er wonen toch wel fameuze kleppers in deze platte provincie hier: schrijvers, politici, koks, schilders... West-Vlaanderen is allang Mest-Vlaanderen niet meer. We zijn, ju ju, een druk volkje dat naarstig voortdoet. We hebben al BW-V's gehad van in het parlement tot in de gevangenis. We hebben slagvelden en we hadden zelfs even een vreedzame taalvallei. En waar werd de Wapenstilstand getekend? En waar beten de Fransen eens in het zand (nou: modder) van de Kouter? En waar hield het Belgisch leger ooit stand? Streuvels, Gezelle, Permeke, Ensor, Claus, Snoek. Mooi rijtje voor een gezelschapsspelletje 'Ken uw klassiekers'. McEnroe, Sampras, Gezelle: wie past niet bij deze gezellen? McEnroe kan niet schrijven, Sampras is geen West-Vlaamse tennisspeler. Schiet over Gezelle. Beroemde West-Vlaamse steden: Oostende, zijn springtij, Kortrijk, zijn begraafplaats, Brugge, zijn fotoapparaten, Ieper, zijn oorlog, Poperinge, zijn vergezichten als er geen hopstaken staan. Ja, voorwaar: het is een voordeel in westelijk Vlaanderen te wonen. Je wordt niet gevraagd voor debiele tv-spelletjes. Je moet niet in de 'juiste' cafés in Antwerpen of Brussel gaan zitten apegapen om een boek gepubliceerd te krijgen of geld te zamelen voor een stomme film. Iedereen laat je gerust. Ze kennen je niet. Gezelle, Ensor, Permeke, Streuvels, weet je wel. Sedert Mathilde haar Blijde Intrede deed, hebben we er ook een BW-V bij: de oud-burgervader van Hopstad. Hij was in de mis. Hij stond op de foto's. Hij knikte goedkeurend in het Brusselse stadhuis. Het was gezien. Het was niet onopgemerkt gebleven. Maar nu...

'The west is the best', zong wijlen Jim Morrison van The Doors. Hij had gelijk. We zijn zelfs de enige Belgische provincie met een zee en een kust. Ze komen hier van heinde en verre hun Niveadozen lozen en hun frigoboxen parkeren. We grenzen aan twee landen waarvan de vlaggen sterk op elkaar lijken. Met onze kont schurken we tegen de camembert aan; onze wang schuurt even langs de gouda. Waar kun je nog beter zijn?

KUUR

Ik ging naar de dokter in mijn inktzwarte Saab. De geneesheer was een zeer mooie vrouw van 88. Ze rookte een sigaar en nipte af en toe van een glas tequila. 'Wat is er met jou aan de hand, Denoo Joris?' vroeg ze, terwijl ze het sigarenbandje lospeuterde en in de asbak deponeerde. Ik zei naar waarheid: 'Wel, mevrouw de geneesheer, ik onderga momenteel een opstoot van wereldsmart. Er staat water in de machinekamer van mijn hart.' Ze knikte en hoestte begrijpend. 'Dat rijmt hé.' 'Dat is toeval. Ik heb er niet om gedaan. Het is vanzelf gegaan. Oei, alweer.' 'Ik schrijf je iets voor, ouwe jongen. Weliswaar niet op rijm.' 'Mag ik de woning verlaten?' vroeg ik ongerust. 'Reken maar,' glimlachte ze.

In mijn bemotregende Saab vouwde ik even later het voorschrift open. In onleesbaar handschrift stond erop: 'Drie weken rust in hotel California in de woestijn. Patiënt moet als een vip behandeld worden.' 'Eindelijk een begrijpende arts,' mompelde ik. Ik verhuisde mijn parelhoenders naar het asiel, pakte in en vertrok met het vliegtuig.

Twintig sigaretten later stond ik voor hotel California. En ja, ik merkte het subiet: dit was op maat gemaakt voor mij. Hier zou mijn wereldsmart wegsmelten als sneeuw voor de zon en kon ik dat water uit de machinekamer van mijn hart hozen. Het waaide ook heerlijk. Wat zeg ik: het woei! Dat geeft het beter weer. Ik kreeg een ruime kamer met bubbelbad en zicht op de woestijn. In die woestijn was niets te zien, maar dat heb ik graag zo: het oog wil ook eens rust, in plaats van om de haverklap tegen de lelijke muren van het zoveelste bankgebouw op te botsen.

De eerste avond al raakte ik in gesprek met Jodie Foster, in de oesterbar. Ze bleek de kamer vlak naast die van mij te betrekken. Haar dokter had haar drie weken pauze voorgeschreven. Take three. Tijd voor een break. We dronken samen enkele flessen Californische wijn en slurpten menige oester tegen ons zevende gehemelte. Aan een andere tafel zaten Neil Young en Van Morrison gezellig ruzie te maken. 'Het ware beter, Jodie,' zo sprak ik, 'dat wij elkaar tijdens deze drie weken alleen aan tafel zien. Zielenrust gaat boven alles. En ik wil verse energie opdoen en van de woestijn en zijn winden genieten.' 'Dat is best oké, Denoo Joris,' knikte Jodie. 'Ik begrijp dat volkomen. Trouwens: ik heb zelf gezelschap. Ik heb mijn konijn Dubbeloor meegebracht.' 'Dat konijn mag van geluk spreken.'

En aldus geschiedde. Elke dag at ik, met mate, zeevruchten, T-bonesteaks, haaienvin, kaviaarpatatjes en sushi met de BA (Bekende Amerikaan) Jodie Foster. Voor de rest lieten we elkaar met rust. Des avonds ondernam ik woestijnwandelingen. Overdag las ik aan de bar enkele bladzijden uit *Under the Volcano*, een boek over een aan alcohol en aftershave verslaafde ex-consul in Mexico. Het werden mooie weken. En het woei stevig. Ik leerde diverse Amerikaanse wijnen en bourbons kennen. Ik luisterde naar oude muziek uit mijn jonge jaren van onverstand. Ik schreef twee ouderwetse lange brieven die ik niet verzond. Ik ging in de woestijn zitten om met mezelf te praten. Dat was heel leerrijk en aangenaam. Soms wuifde Jodie Foster even vanuit haar raam. Een keer gingen we samen zwemmen. Na drie weken was ze plotseling foetsie, zonder afscheid van me te nemen. Wel trof ik een grote ruiker gele rozen op mijn nachttafel aan. Terstond begon ik te schrijven aan een boek: 'Mijn leven met Jodie'.

Na drie fantastische weken nam ik het vliegtuig terug naar huis. Er was maar één schaduwkantje aan deze periode: toen ik uit de woestijn van de US of A terugkwam, ging mijn lieve dokter dood. De doodsoorzaak was ouderdom. Nu mocht zij voor altijd haar woning verlaten.

GILLERS

'Ik moest vlees nemen met een tweede gelijkspel op rij, ja, jammer hé, maar de bal is rond.' 'Kijk: ik weet het antwoord, ik zou het zo kunnen zeggen, het zit in mijn achterste, maar het komt er niet uit.' 'Ik heb geprobeerd om het ei te doen keren, helaas.' 'Het is weer achter de boeg, maar er rest nog veel werk voor de winkel.' 'Afschrikkelijk hoe ik uitgezien heb! Die laatste col heeft mijn benen afgesneden.' 'Pak mijn tv af en ik ben een vogel voor de wind.' 'Ik heb het op een woordje gegooid met de afgevaardigde en het is door de kerk: er komt een tussenkomst vanwege overhand.' 'Ja ja, dat kennen we: eerst jarenlang ruzie en dan trouwen met mekaar. Les systèmes se touchent.' 'Iedereen kan niet de eerste zijn. Maar ja, winnen is belangrijker dan deelnemen.' 'Ik hou dat reserve voor als er een appeltje uit de kast valt.' 'Dat wordt verschrikkelijk de mode, de hele dag van vandaag.' 'Ik zat op mijn tanden, maar met een laatste jump sprong ik erover.' 'Nu kan ik u nog niet veel meedelen, maar ik zal niet nalaten u daarover later mondeling te spreken of te telefoneren.' 'Het moet me nauw van het hart dat dat niet de juiste methode is om de varkens te beperken.' 'Ja, maar na het koetje kwam ook het kalfje over de brug: zo had ik twee vliegen in een slag.' 'Op slag van rust ging de arbiter van zichzelf; het was eens geen voetballer die horizontaal van de groene mat ging.' 'Ik kan er niet meer mee leven: ik kom er echt manisch-expressief van.' 'Ge moet geen zand op laag water zoeken. Ge zoekt het veel te ver.' 't Is hier dat het brandt.' 'Alleen mijn intimiti weten wat ik wil bedoelen.' 'Een stemming komt hier niet te berde. We moeten er zo uit geraken. Brussel is ook niet op een dag gebouwd.' 'Heb je De verborgen geschiedenis van Donna Tartt gelezen? Nee, maar ik heb al een boek.' 'Het is open elke weekdag. Donderdag en vrijdag wel gesloten.' 'Waarom zullen we duur doen? (Luchtballonslogan ooit zwevend boven een megawarenhuis in wondermooi Zuid-Vlaanderen). 'Zijn lever ligt ook op zijn tong. Hij zou die beter drie keer ronddraaien voor hij iets uitkraamt.' 'Ik vind dat echt integrerend wat je daar zegt. Het verzacht de pil.' 'Inderdaad: de kogel is door het hart.'

Deze en nog vele andere oneliners werden gehoord en opgetekend ten tijde van het bewind van BV's via het medium televisie. Ook sporthelden deden een stevige duit in het zakje. Analfabetisme kreeg een extra dimensie en werd kanalfabetisme.

KORTE BIOGRAFIE VAN EEN HEILIGE LEERLING

Hij zou door het vuur gaan voor Onze-Lieve-Vrouw. Iedereen had het altijd maar over Jezus. De Heilige Maagd was fel verwaarloosd. Men aanbad haar te weinig. Daarom zou hij haar speciaal vereren, met al de krachten die in zijn jonge

lijf huisden. Deze roeping duurde drie weken. Ze verdween even vlug als ze gekomen was. Een nieuwe roeping diende zich namelijk abrupt aan. Nadat hij door een iets oudere jongen op een vernederende manier beentje gelicht was en daarna nog het polsenprikkeldraad ondergaan had, legde hij zich toe op het martelen van heiligen. Want die hadden hem grondig in de steek gelaten. Hij bedacht bijvoorbeeld de Jezus-Sebastiaan-Petrus-Dracula combinatie. Die ging als volgt in z'n werk. Een veel te katholiek heilige deed hij eerst bij vrieskou al diens kleren uit. Dan spietste hij hem op een scherp aangepunte paal, als een reuzengroot potlood. Vervolgens nagelde hij dat vege lijf aan een kruis. De doornenkroning werd vervangen door scalperen. Daarna zette hij dat kruis ondersteboven op een termietenheuvel. Ten slotte doorboorde hij het reeds fel gehavende lichaam met pijlen. De dood trad ondanks alle geweld langzaam in. Een opstel over een brandweerman die zijn eigen huis niet wou blussen maakte een eind aan deze periode. De meester gebruikte dodelijke rode pijlen en bloederige striemen. Drie punten op de tien. Daarna verdween zijn fascinatie voor heiligheid. Hij werd heiden.

EEN KLOKFAST DRAMA

Dit is een waargebeurd verhaal. Het speelt zich af in een dorp met een kerktoeren, een torenklok, een zogenaamde onbewaakte overweg met knipperlichten en een in het groen verscholen abdij. Op een mooie meidag plant een kunstschilder (baard, pet, pijp) zijn ezel op het marktpleintje van het dorp. Hij wil de schilderachtige kerktoeren op doek brengen. Geen probleem, het is bloedmooi weer: vogeltjes schijnen, de zon fluit haar hoogste lied. Elke dag passeert op krek hetzelfde tijdstip een fietsende pater doorheen de dorpskom en dus doorheen het doek. Die stemt zijn dagindeling op de kerktoeren af: na de fietstocht zet hij klokvast zijn vehikel tegen een boom en kuiert daarna brevierend in de groene omgeving rond, immer hetzelfde pad volgend. Zijn brevier is hierbij zijn klok. Na het brevieren fietst hij weer naar de abdij.

Na een paar dagen besluit de kunstschilder tot een ander onderwerp voor zijn doek: de fietsende pater die elke dag passeert, begint hem meer te interesseren dan de kerktoeren. Die toren wordt dus achtergrond, en de pater schilderkunstige voorgrond. Geen probleem voor de achtergrond: die blijft altijd staan. De klok van God wijst elke dag exact hetzelfde tijdstip aan waarop de pater voorbijfietst. Hij is erg klokvast. Dat is prima voor de lichtinval en andere schilderkunstige problemen. Na zes, zeven dagen is het doek af. De pater wuift een laatste keer; de schilder verdwijnt. De strakke tijdsindeling liet niet toe dat de pater ook maar een keer poolshoogte kwam nemen van de vordering der werken. Hij wist waarschijnlijk niet eens dat ook hij op het doek figureerde, aangezien hij een bewegend voorwerp was, geen poseur.

Drie dagen later staat het overlijdensbericht van de abdiypater in de krant. Eind mei worden de tijdstabellen van de Nationale Spoorwegen hier en daar

gewijzigd. Soms scheelt het maar twee à drie minuten. Daar heeft de pater geen rekening mee gehouden. Hoorde hij niet goed? Brevierend werd hij door een razende trein aan flarden gereten. De schilder leest het bericht. Onthutst gaat hij voor zijn kersverse doek staan. Hij controleert de wijzers van de torenklok op zijn doek en vergelijkt die met het tijdstip van het drama. Die zijn identiek. Wie heeft nu gelijk, vraagt hij zich af: de kerktoren, de overwegsignalen of de krant? Wie is klokvaster: God of de Spoorwegmaatschappij? De pater is dat alleszins, maar in dat geval werd stiptheid niet beloond, maar afgestraft. Ja, de trein is altijd een beetje reizen. Naar het hiernamaals, bijvoorbeeld.

HEER WIND

Ik hou van storm en regen. Ik verzamel beroemde onweersbuien in mijn hoofd. Momenteel ziet mijn bestellijstje er als volgt uit: de storm in de film 'Ryan's Daughter', het regengordijn in de film 'Un taxi mauve' en de zeestorm in de klassieker 'Zorba de Griek'. Ergens in een zoveelste boek van Georges Simenon regent het op de eerste bladzijde al ook godgenageld. In Dieppe, geloof ik. De moeder van alle stormen in de Vlaamse literatuur houdt natuurlijk huis in Streuvels' 'Vlaschaard'. Zwaar gebukt lopend, zittend of liggend onder afschuwelijk mooi en draaglijk zomerweer verlang ik soms tot diep in mijn hart en nieren naar woeste herfstwind, hevig gewarrel van bruingele bladeren, gedruis in boomkruinen, gegier en gefluit langsheen afrasteringen op het land, gekraak van vermolmde molens, gezwiep van takken. O die muisgrijze zakdoek vol met goddelijk snot, vlak voor een zomeronweer, af en toe doorkliefd door een knalgele zigzagger en wat ver gerommel, waartegen lijkwit een duif naar omhoog stijgt! O bloemkoolbewolking boven een winderige stad! Chicago! Edinburg! Waaisteden van mijn hart. O blizzard, mistral, föhn, sirocco, orkaan, tyfoon en zandstorm! Het bewind van Heer Wind heeft vele namen.

Orkanen krijgen ook vrouwennamen. Soms wordt een bokser eens 'The Hurricane' genoemd. Voor mij is de wind een boze oude heer. Ergens ter wereld heeft hij op een zeer geheime plek een verzameling van afgerukte hoeden, omgeslagen paraplu's en menselijke hoofdharen. Na cd's met walvisgeluiden en stoomfluiten zou er een met stormgeluiden op moeten zijn. Voor tijdens de dagen dat de zon als een eierdooier in de blauwe lucht dobbert. Of dat jemet ijspegels tussen je tenen windstille vrieskou zit te verbijten.

Terwijl ik dit allemaal opschrijf, breekt een tempeest los dat het niet fraai meer is. Vlak naast mij staan al twee emmers als druppelvangsers. Regen biggelt gestaag mijn geheime schrijfplek binnen. Het is mijn verdiende loon. Als ik straks buitenkom, krijg ik allicht nog een knuppel van een tak op mijn kop. Of ik schaats met mijn Saab tegen de flank van een kerk aan, omdat de weergoden mij absoluut een lesje willen leren.

HONDTEKENING

Hoe ziet uw hondtekening er uit? Dat vormt een bekende sessie in verband met 'out of the box denken' of 'buiten de lijntjes kleuren'. Opdracht: teken een hond. Geen verdere uitleg. De opdrachtgever kondigt wel ook nog aan dat hij een aantal voorspellingen zal doen. Na een kwartier ongeveer worden de resultaten bekeken. De voorspellingen worden in vraagvorm geformuleerd. Een grote meerderheid blijkt de ja-vinger omhoog te steken wanneer de bedenkingen worden verwoord. De voorspellingen kloppen.

Bij wie heeft de hond vier zichtbare poten?

Bij wie blaft de hond niet?

Bij wie lijkt de hond te zweven zonder ondergrond?

Bij wie staat de kop links?

Bij wie zie je de hond op z'n geheel?

Wie begon ergens links op het blad te tekenen?

Wat hebben de minderheden telkens gedaan? Enkele zeldzame originelen tekenden een opzittende hond met twee poten, een deel van een hond, een hond met een hoed op, een hotdog...

Oké, nu hebben we het door. We moeten eens het bekende kader doorbreken en iets anders durven doen.

Tweede opdracht: teken tafels.

O, dat wordt leuk.

Kijk: de tafels van vermenigvuldiging! Een tafel met een fles, een glas, een asbak en een bloem op. Een set bijzettafeltjes. Een tafel op zijn kop. Een tekentafel, voorwaar!

Maar wie tekende een tafel met een gat in?

Een tafel die eens niet rond, vierkant, rechthoekig of niervormig als een tuinvijver is?

Een tafel waar je onderdoor kunt lopen met poten zo hoog als boomstammen?

Een tafel vanuit het gezichtspunt van een uk?

Teken nu de hoogste berg, de verste vogel, een gezwommen hond...

Hebbes?

Ik zet alvast mijn hondtekening niet, want ik kijk uit voor de kleine lettertjes. Je weet maar nooit met die out-of-the-box-thinkers.

DAHL-UREN

Ik had nochtans doodgewone alledaagse dingen gedaan. In het station in Kortrijk regelde ik een speciale treinkaart voor mijn zoon. Zijn abonnement diende verlengd te worden, gestaafd door een drietal andere documenten die ik niet zonder moeite vergaard had. In de gigantische ondergrondse winkelgalerij kocht ik verse inktpatronen voor mijn printer. Ik vond er amper mijn weg. En er bestaat wat aan inktvariëteiten. Toch werden het twee geslaagde activiteiten. Die verliepen zo vlot dat ik me daarna zeer tevreden naar het café in het park begaf en me op het terras met een streekbier installeerde. Het was vroeg in de herfst. Wind lispelde in boomkruinen; de eerste bladeren ritselden over de paden. Plotseling werd ik bezocht door een herinnering. Een maand geleden ongeveer had ik hier Kaat eventjes ontmoet. Het was een kort gesprek geweest, maar één zin was in mijn hoofd blijven haperen om steeds maar weer op te duiken: 'Ik ben tot de ontdekking gekomen dat mijn vent een immense klootzak is'. Ik was geschrokken van deze mededeling, want ik was in de waan dat Kaat & Co & kinderen een perfect gezinnetje vormden.

Afgelopen week had ik ook iets ongewoons gedaan. Ik had de volwassen verhalen van ene Roald Dahl gelezen. Nee: niet de leuke jeugdverhalen. Wel de korte verhalen voor grote mensen. Aangename Dahl-uren waren het geweest. Verbijsterend hoe het er volgens de auteur soms aan toe kan gaan tussen mensen. En hoe de vermaarde schrijver zulke bizarre toestanden hun verrassende eindwending laat hebben. Wat moet hij plezier gehad hebben in zijn werk. Nou, u bent gewaarschuwd: ik ga ook aan de slag. Met verse inktpatronen. En met dat ene zinnetje van Kaat in mijn hoofd.

Voor ik het vergeet: er is nog een detail dat me andermaal aan het schrijven zet. In het station in Kortrijk had ik vlak voor mij in de rij een man gezien die sprekend op de bekende schrijver Louis-Paul Boon geleek. Groot was dan ook mijn verbazing toen ik hem aan het loket een ticket naar Aalst hoorde bestellen, de stad waarmee de beroemde Boon mee vereenzelvigd wordt. Het lijkt wel alsof de werkelijkheid en de fantasie en het toeval een spelletje met mij aan het spelen zijn. Zoveel is zeker: ik moet wederom de pen ter hand nemen. Dat is mij door al die signalen duidelijk geworden. Ik moet mijn eigen Dahl-uren plannen. U hoort er nog van. Als ik u tenminste niet vergiftig, wurg met een dode adder of confronteer met een ratelslang ter hoogte van het gaspedaal van uw gezinswagen.

PRIJS

Het was het oude Europa. Parijs sluimerde; Berlijn leefde in zonde; Rome blaakte; Londen swingde. Het had nog zin om postzegels, sigarenbandjes en vreemde munten uit de nabije landen te verzamelen. Dat was de top drie van

de collecties. Sommige ettertjes hielden zich nog onledig met gedroogde dode bladeren.

In het stadje T. in Oud-Vlaanderen stond de hele maand december de heilige koe te pronken op een ereschavot midden op het marktplein. Bij aankopen waar een minimaal bepaald bedrag mee gemoeid was, gaf elke winkelier lootjes met een lang nummer op. De hoofdprijs was die auto op het marktschavot. Elk jaar betrof het een ander bescheiden merk; elke welwillende volksgarage uit de omgeving mocht aan de beurt komen. De lijst van winnende nummers (er waren nog een vijftigtal prijzen in natura) verscheen dan in de januari-editie van het regionale weekblad De Bazuin.

Op de eerste zondagmiddag van december kwam de goedheiligman eerst nog langs op de markt. Dat wil zeggen: geflankeerd door één grijnslachende Piet sprak hij de bevolking toe vanop de pui van het stadhuis. Het woei. De langste antennes op de daken zwiepten heen en weer. Ieder kind kreeg een wit papieren zakje met wat typische sintsnoep in, het onvermijdelijke mandarijntje inbegrepen. Gezin per gezin besteeg daartoe de trap van de pui, rechts op, links weer af.

Zaadcellen en eicellen waren onrustig dat eerste anderhalve decennium na de Tweede Wereldoorlog: er werd druk geboren in die tijd. De markt stond dan ook eivol. Je moest ervoor zorgen dat je met je kroost niet in de richting van het ereschavot met de begeerde auto gestuwd werd. In de vaart der volken kon het gebeuren dat je met je pruilende koters achter dat gevaarte belandde en de sint en zijn helper aldus aan de ogen van je nageslacht onttrokken waren. Daardoor werd er stiekem behoorlijk wat gemanoeuvreed achter de voorste gelederen, waar de gezinnen van de dokter (zeven zonen!), de notaris, de koster (die ook bij de notaris werkte), de schooldirecteur (twee tweelingen en een nakomertje) en de uitverkoren garagehouder en zijn pomphoudster in een soort van onzichtbaar beschermde zone post hadden gehad. De markt was ook niet zo groot. 'Markt' is er een te ruim woord voor. De prijsauto bijvoorbeeld (geflankeerd door vier kerstboompjes) nam al de plek in van minstens vier kroostrijke gezinnen.

Ja: ook ik was een van hen. De oudste van vijf en reeds vol ongeloof over de sint, de Kerstman, de klokken van Rome en allerlei andere onzin. Al in het eerste seizoen van de derde kleuterklas had zuster Serafien me met een voldoende aantal knipogen tijdens de sint-en-pietweek een zitplaats vlak bij de deur toegewezen, samen met schoolslimme Pol, in verband met onverwacht gebons gevolgd door een luchtaanval met het eetbare alfabet, waar andere gelovige klasgenootjes hevig van zouden schrikken. Ze wist dat we het wisten. Er zijn er later trouwens opvallend veel daarvan op ongezegende leeftijden komen te gaan door hartinfarcten. Dit ter(linker)zijde. Ik stond dus als volstrekt ongelovige tussen die kinderrijke meute in een epoque die ook economisch boomde – het waren niet alleen de baarmoeders die uitbundig werkten. Het

muisgrijze autootje dat iedereen dit jaar wilde winnen, bevond zich op ongeveer vijf meter van mijn standplaats. Het schavot zelf was minstens anderhalve meter hoog, aan de vier apocalyptische hoeken bewaakt door zo'n vreselijke dennenboom. Of waren het sparren? (Dergelijke weetjes konden me gestolen worden; schoolslimme Pol moest dat maar oplossen).

Er stond een pseudosinterklaas naast mij. Hij was te herkennen aan de sigarettenreuk die om hem heen hing. Mijn vader placht wel eens toe te geven aan een verkleedpartij met educatieve doeleinden: nu eens was hij een sinterklaas, dan weer een van de bruinverbrande Romeinen in de tweejaarlijkse Credostoet (... waar een zoontje van de dokter het Lam Gods in de vorm van een namaakschaapje rond zijn nek mocht draperen – 'omdat hij ook krulletjes heeft' luidde het). Als sinterklaas verraadde mijn mannelijke verwekker zich door die sigarettenreuk die om hem heen walmd. Hij rookte een merk met een specifieke geur, nou: reuk. Gedeeltelijk daardoor werd de mythe van de vrijgevege bisschop vlug doorprikt. Gedeeltelijk: soms kwam er ook een tweede sint als tegenligger op hem af, in een en dezelfde straat. Hoewel die dan ijlings de overkant van de straat koos, hadden we het spelletje nu alleszins door. We snaptten het plotseling. Als baardloze Romein echter streed hij met open vizier. Hier kon niet getwijfeld worden. Iedereen knielde bij een bepaalde passage van de religieuze stoet – maar niet voor hem; wel voor de met doornen gekroonde man die voor hem strompelde, torsende een dwarshout, voorafgegaan door mannen in vrouwengewaden onder een baldakijn. Een van ze hield een soort van gouden graal voor zich uit. Ter zake: deze Romein/Sint stond dus naast mij naar de echte Sint-Niklaas op de pui van het stadhuis te kijken. Was hij jaloers op deze heilige? Wou hij ook een buitenverblijf in het mythische Spanje van de vroege jaren zestig? Speelde hij met Romeinse gesel- en kruisigingsgedachten? Kon hij toveren en ons die auto laten winnen? Hij stak zijn eenentwintigste sigaret van die dag aan. Het vlammetje woei telkens uit. Vier lucifers had hij nodig. En de kom van zijn handen. De eerste rookwolk die weer uit zijn lichaam kwam, blies hij in de richting van de prijsauto. 'Goed gedaan, indiaan,' dacht ik. 'Een bezweringsritueel. Misschien winnen we dat vehikel wel.'

Maar toen we als voorlaatste gezin de pui van het stadhuis naderden, en hoopvol de treden bestegen, gebeurde wat alleen met ons gebeuren kon: de snoepzakjes waren net op. Er waren er maar drie meer. Te weinig voor een kroostrijk gezin. Met een brede grijns toverde de Piet nog wat losse letters tevoorschijn, terwijl ik de goedheiligman duidelijk hoorde vloeken. Ijlings werd de inhoud van de resterende zakjes herverdeeld, want er volgde nog een gezin. De sint en zijn helper draaiden zich even om en de burgemeester camouflerde het manoeuvre door alvast op de microfoon toe te stappen en aan zijn slotspeech te beginnen.

We waren geen winnaars. We kaaptten bij de supergrote koopactie niet eens een prijs 'in natura' weg. Twee zonen van de dokter wonnen ieder een fietsje. De vrouw van de koster had het winnende autolootje gekocht. De jongste

tweeling van de schooldirecteur won een trip naar de zoo voor het hele gezin. Althans: deze tweelingkinderen werden als winnaar op de foto in De Bazuin getoond. Wat hadden zij in hemelsnaam gekocht dat de hele reutemeteut gratis een dag naar de dierentuin mocht?

Nadat ik ook mijn geloof in tombola's verloren had, begon ik alles en iedereen te wantrouwen. Het concept 'winkel' bijvoorbeeld – typisch voor de jaren vijftig en zestig van de vorige eeuw – werd het onderwerp van hevige twijfel. Ik leg het in kort bestek even uit: fabrieken maakten dingen; ze verkochten die aan winkels; die verkochten het aan klanten. Waarom konden wij niet gewoon naar de fabriek gaan om die dingen daar te kopen? Zoveel goedkoper? Uit wraak stal ik eens een reep chocolade uit zo'n winkel. Ik was die oneerlijkheid beu. Dit was mijn kosteloze methode: ik had een oude sleutel gevonden. Daarmee ging ik binnen in de winkel, nadat ik me ervan vergewist had dat er geen andere klanten waren. Vooraleer de winkelier opdaagde had mijn wraakzuchtige gedaante, pijlsnel bewegend na het deurbelgerinkel, al een reep weg gegraaid van een of ander schap en in mijn zak doen verdwijnen. Allerlei losse lekkernijtjes, ook chocoladerepen, werden heel vaak vlak voor of naast de toonbank geëtaleerd, ook toen al, om impulsaankopen te stimuleren. Ze leerden het nooit. Ik maakte de man wijs dat ik vlak voor de deur een sleutel had gevonden. Was die van hier misschien? Nee? Een fractie van een seconde ontleedde de winkelier het craquelé in mijn stem en de valsheid van mijn blik.

'Ik weet wie je bent en waar je woont, kereltje!' klonk het. IJlings verliet ik het pand, me onderweg nog ontlastend van de reep, dat bezwarend materiaal, waarna minstens veertien bibberende dagen en nachten volgden. Ik beschreef grote omtrekkende bewegingen op weg naar school. Ik trok mijn muts tot diep over mijn oren en hield mijn hoofd gebogen. Er gebeurde niets.

Nee: we waren geen winnaars. Op ons was de regionale uitspraak van toepassing: 'We hebben weer prijs'. Dat betekende helemaal het omgekeerde.

OUDE LIEFDE RUST ZACHT

Ik zag Fr. weer. Het was een halve eeuw geleden. Zij was 14, ik 17. Nu waren we zestigplussers. Uitgerekend mijn pa en haar pa brachten ons weer even samen. Mijn pa die destijds met alle middelen waarover hij beschikte onze kalverliefde te lijf ging. Ook haar pa (en ma) deden hun duit in het zakje. Haar mannelijke ouder werd 90, de mijne 88. Taaie rakkers. Ze kwamen te gaan in de donkerste dagen tijdens de jaarwende 2019-2020.

Op een kille avond begin januari 2020 hadden we in mijn geboortestad een afspraak met de begrafenisondernemer in het rouwcentrum. Van 17 tot 18 u konden de twee recent overledenen er ook bezocht worden. We brachten een laatste groet aan pa in de leliekamer en bespraken het protocol van de

afscheidsdienst. Bij het verlaten van het pand troffen we in de hal (met rustig geklater van water en een vis of zes) een tweede rouwend gezelschap aan. Het was dat van Fr, met haar partner en nakomelingen. Ik had niet verwacht haar ooit nog eens weer te zien.

In de etalage van de rouwwinkel had ik het daarnet al ontdekt. Haar naam. Er was naast het onze inmiddels een tweede doodsbericht uitgesteld, met enkele mij bekende namen op. Zij dus ook. Het meisje van een halve eeuw geleden, dat ik na al die jaren nooit meer teruggezien had, tenzij nu. Ze was er, echt, in levenden lijve in dit rouwcentrum. Een schokje op mijn schaal van dichter.

We stamelden een wederzijdse deelneming. Ze zei nog vlug dat ze een foto had waarop onze beide vaders prijkten, op een groepsreis naar Jeruzalem. Ze had een compleet andere tongval gekregen. Heel vreemd. Niemand van ons rouwgezelschap kende onze geschiedenis van eind jaren zestig. We vertrokken: zij naar de iriskamer voor hun laatste groet, wij naar huis. Ik was overdonderd, vooral ook door die halve eeuw die ondertussen verstreken was: echt wel vijftig jaren zonder elkaar ooit ook maar eens één keer gehoord of gezien te hebben. Op zeer geregelde tijdstippen dacht ik wel aan haar terug. Ik informeerde ook af en toe naar haar, bij mensen die het eventueel konden weten. Mijn sterrenbeeld gebiedt me trouw te zijn, en gevoelig. De enige informatie die ik (via enkele oud-leden van de lokale studentenclub uit ons stadje) kon verzamelen was: ze woont niet meer hier. Nu, voor onze generatie was dat schering en inslag. Ook ik was verhuisd, veertig kilometer verder. Op mijn laatste gevoelige plaatje van haar in mijn hoofd loopt ze aan de overkant van de straat, in een felrood kort jasje, gitaar-met-hoes in de linkerhand. Het was een verboden straat voor haar, want het was mijn straat. En haar straat (en haar traject naar school) aan de overkant van de spoorweg was voor mij evenzeer verboden terrein. We leefden niet alleen in de epoche van de splinternieuwe slogan 'de Verbeelding aan de Macht', maar jammer genoeg ook in het tijdperk waar vaders nog een terreurbewind konden voeren in verband met de toekomst van hun kroost. Prille liefde was hierbij een heftig obstakel. In ons geval bestond dat bewind, vooral van mijn vaders kant (hij werkte in het secretariaat van mijn eigen middelbare school), uit achtervolgingen, onverwachte aanwezigheden, verboden gebieden, tijdsmetingen, dagboekconsultaties, fouilleerssessies van kleren bij de was, verklikking door spionnen en zelfs geheime gesprekken bij een schoolpsycholoog van het toenmalige PMS, thans CLB. Fr. was te jong en zat niet in de juiste afdeling op school, volgens mijn pa. Van haar kant ging er vooral dreiging uit van haar ma, omdat die ook meer zichtbaar was dan haar man. Bij enkele zeldzame confrontaties bliksemde ze me met haar koolzwarte ogen onverbiddelijk neer. Nochtans was ik, met uitzondering van mijn puberale oprispingen, veelbelovend: ik schreef toen al gedichten en verhalen, las honderden boeken en zou weldra naar de unief trekken. Wie wil nu zo'n schoonzoon niet? Ondanks alles slaagden we er toch in enkele keren samen te gaan zwemmen in het nieuwe zwembad. Ik fietste ook eens stiekem met Fr. tot aan zee, twintig kilometer verder, waar ze enkele dagen bij familie zou blijven. Ik herinner me

haar opwaaiende gele rokje, en hoe ze dat met haar hand lachend in bedwang probeerde te houden. De geheime diensten van het land hebben hiervan nooit geweten.

Tijdens mijn laatste zomervakantie als scholier werkte ik – zeer tegen mijn zin – een maand lang als jobstudent aan de lopende band in een conservenfabriek acht kilometer verder. Het ploegenstelsel was van toepassing. Elke ochtend om vier uur de fiets op, richting gedaver, gegil, geratel en een tergende wandklok. Diezelfde zomer trok Fr. drie weken lang op vakantie naar de Ardennen. We organiseerden krampachtige briefwisseling, wat moeilijk en ingewikkeld was. Nadat ik thuis alweer verplicht werd mijn haar te laten knippen (enige lengte werd onmiddellijk geassocieerd met de boze jongens van Verbeelding aan de Macht in Parijs en Amsterdam – de oren en de nek moesten bloot blijven), wachtte ik bang maar hoopvol haar terugkomst uit de donkere bossen af. Elke seconde was een marteling. Het zwembad zonder haar was een poel van ellende. Op een of andere manier bereikte mij toen in die dagen van wanhoop en verwachting de klassieke boodschap: 't is af. Had ik het niet gedacht, want er was in een van haar twee korte via-via-briefjes al sprake geweest van een kaper op de kust. Dat had ik tussen de regels gelezen. Mijn sterrenbeeld had weer feilloos gewerkt.

Een rouwperiode van vijftig jaar brak aan. Ik treurde maandenlang intens, ook nadat ik al geruime tijd het statuut van kotstudent in de Letteren had. Ik zag haar kort na 'de breuk' nog één keer terug, op zo'n stomme zondagvoormiddag in onze thuisstad, toen we zoals gewoonlijk de verplichte mis spijbelden (er was keuze uit drie tijdstippen; onze ouders kozen altijd de hoogmis) en aan de flipperkast hingen in café Het Zwart Leeuwkje. Ze had nu een dj als lief, zei ze, hij was niet van hier, en ze wond er verder geen doekjes om. Ik denk dat ik begrijpend en wereldwijs knikte. Dat was het dan. Enkele jaren later verhuisde ze naar een andere kant van het land, vernam ik. Ook ik verliet zonder heimwee het stadje van eierboerpraatjes en koektrommelplaatjes.

Mijn punt: hoe twee vaders die destijds alles in het werk stelden om onze (kalver)liefde in de kiem te smoren, ons door hun dood na een halve eeuw weer even samenbrachten. We namen afscheid van vaders die onze schoonvaders hadden kunnen zijn. De beide Jeruzalemgangers waren nu burens op het urnenveldje.

KIEK!

'Ring!' 'Getverderrie!' 'Ring!' 'Getverderrie, zijn ze daar alweer?' De heer Kiek uit Leiden, Nederland, werd des nachts vaak uit zijn bed gebeld. Soms al net zoveel als een dokter met wachtdienst. Hoe dat zo kwam? Leiden is van oudsher een studentenstad. De heer Kiek uit Leiden was fotograaf. De vele studenten kenden hem heel goed. Telkens als ze een fuif bouwden – en dat gebeurde om de haverklap – trokken ze achteraf naar fotograaf Kiek, met het

gezelschap dat nog overgeschoten was. Die werd dan gevraagd een groepsfoto van de overlevenden te nemen, vaak midden in de nacht uiteraard. De foto diende als herinnering aan het feest of de fuif, zeg maar: uitspatting.

Je kunt je voorstellen dat zowel de studenten als de foto van de studenten er gewoonlijk verformfaaid en kaduuk uitzagen. Om nog maar te zwijgen van de heer Kiek zelf, die midden in de nacht siepogend en met zijn haar in zijn tanden de gevraagde groepsfoto's realiseerde. Blijkbaar werd hij er bijzonder stevig voor vergoed; het Hollands koopmanschap werkt ook bij nacht en ontij. Overigens stond de heer Kiek niet eens als een goeie fotograaf bekend. In die tijd was '*kiekie*' (afgeleid van naam natuurlijk) synoniem met '*slechte foto*'. Hoe kon het ook anders. Maar noch de studenten, noch de heer Kiek tilden daar zwaar aan. Perfectie is pas erg. Haarscherp was hier niet de bedoeling. De foto's mochten er al zo verwaaid als hun fotograaf of hun onderwerpen uitzien. Onvolkomenheid siert de mens.

De jongelui hielden er een aardig souvenir aan over (in sommige gevallen een document ten laste) en bij fotograaf Kiek rinkelde de kassa. En... hij kwam al vlug in de woordenboeken terecht. Dat gebeurde in 1899 al, het jaar waarin hij stierf. Een '*kiekje*' is nu een vlot woord voor 'foto'. De negatieve bijbetekenis is verdwenen. Geluk dus voor de heer Kiek uit Leiden, o zo schone studentenstad. Zoveel mensen proberen een spoor na te laten in de geschiedenis, soms door gigantische levenswerken, die dan totaal vergeten worden en in de mist der tijden verdwijnen. Kiek uit Leiden slaagde er (toevallig) in met een woordje te overleven, dan nog wel met zijn eigen achternaam. Wat hebben die Nederlanders toch, dat ze zelfs met slechte kwaliteit uit de donkere kamers van de geschiedenis tevoorschijn treden?

-----JORIS DENOO-----

